COLECȚIA ROMANULUI ISTORIC

Kostas D. Kyriazis

Theofano, împărăteasa Bizanțului

Kostas
D. Kyriazis

Theofano, împărăteasa Bizanţului

Coperta de Ion Bănulescu

ΚΩΣΤΑ Δ. ΚΥΡΙΑΖΗ

ΘΕΟΦΑΝΩ
Ἡ ἐστεμμένη
φόνισσα

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ „ΕΣΤΙΑΣ"·
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

Kostas
D. Kyriazis

Theofano, împărăteasa Bizanțului

Traducere și note
de LAMBROS PETSINIS

București • 1973

Editura UNIVERS

MAMEI MELE

I

Fata care dormea în patul fastuos, sculptat cu mare finețe, deschise ochii, căci raza de soare care-i cădea drept pe față o supăra — dar îi închise numaidecît, neputîndu-se hotărî să se scoale. Mai trecură cîteva minute, se mai răsuci puțin în pat, apoi, cu o zvîcnitură bruscă a mîinilor, aruncă învelitoarea de mătase și se întinse ca o pisică, dîndu-și în vileag trupul tineresc și mlădios. Apoi se întoarse pe partea dreaptă, sună dintr-un clopoțel de aur și închise ochii din nou.

Dincolo de ușă răsunară niște pași grăbiți, făcînd-o să deschidă iar ochii. Draperia ce acoperea ușa se dădu la o parte și în odaie apăru o femeie cam de patruzeci de ani, însoțită de alte două mai tinere, care, după felul cum erau îmbrăcate, păreau sclave.

Femeia mai vîrstnică aruncă o privire asupra patului și, văzînd-o pe fată dezvelită și pe jumătate goală, se încruntă.

— Anastasia, fetița mea, mai mare rușinea ! o dojeni.

Fata deschise ochii, rîse și strigă :

— Hariclia, ce zi e azi ?

— Joi, scumpa mea, răspunse femeia de patruzeci de ani.

— Joi ! exclamă Anastasia, și sări din pat. Abia joi ?

Hariclia nu-și putea reține zîmbetul.

— Joi, copila mea. Joi. Mai sînt trei zile și ai să devii...

— Soția fiului împăratului ! spuse Anastasia încruntîndu-și sprîncenele.

— Da, soția fiului împăratului, dacă...

— Hariclia, cum îndrăznești să-mi vorbești așa ? strigă fata, și-n ochi îi străfulgeră mînia. Există oare în Constantinopol o fată mai frumoasă ca mine ?

Hariclia nu-i răspunse. Anastasia se supără însă de-a binelea.

— Hariclia, te îndoiești ? strigă ea cu obrajii aprinși de indignarea ce-o cuprindea din ce în ce mai mult. Tu, doica mea, te îndoiești ? Dacă-i așa, atunci...

Hariclia nu-i răspunse nici de astă dată. O adora pe această copilă de cincisprezece ani, cu trup de femeie coaptă și cu un chip ce-i amintea pe cel al heruvimului de la biserica Sfînta Sofia. O adora, dar în același timp se și temea de ea...

— Doică, urlă Anastasia, de ce nu-mi răspunzi ?

— Ce să-ți spun, copila mea ? vorbi plictisită Hariclia. Că ești frumoasă o știi și singură.

— Sînt ! strigă fata. Sînt frumoasă și voi deveni soția lui Romanos, iar într-o zi, nădăjduiesc cît mai curînd, voi fi împărăteasă.

— Hristoase și Maică Precistă ! exclamă doica speriată. Cum poți rosti asemenea cuvinte ? Împăratul e sănătos și nu l-au împovărat încă anii.

Anastasia își mușcă buzele. Își trădase gîndul cel mai tainic, gînd pe care nu cuteza să și-l mărturisească nici sieși. Vrînd să schimbe vorba, se întoarse la cele ce spusese la început :

— Sînt frumoasă, rosti hotărîtă, o știu prea bine, o știi și tu, o știu și o văd în ochii fiecăruia. Ieri, în Piața Konstantinos...

Și gîndul o făcu să rîdă. Un rîs de copil, vesel și spontan.

Ieri, în Piața Konstantinos, în timp ce se plimba în litieră, auzise țipetele a doi negustori care se încăieraseră. Curioasă cum era, dădu la o parte perdeluța litierei și scoase capul afară. Cîțiva bărbați o văzură și-și întoarseră privirile spre ea. O zări și unul din cei doi negustori care se certau, sfîrși brusc cu sudălmile și o privi, uluit de frumusețea ei.

Gîlceava încetă. Bărbații o sorbeau din ochi. Anastasia se înăpăie de bucurie, apoi izbucni în rîs, fiindcă văzuse cum un borfaș, profitînd de faptul că lumea era distrată,

se aplecase, șterpelise o cupă de aur de pe tejghiaua unui aurar și-o luase la fugă, fără să fie zărit de cei din jur.

— Sînt frumoasă, repetă din nou cu hotărîre, apoi se sculă, alergă desculță la baie, azvîrli de pe ea cămașa de noapte de mătase și se aruncă în cadă.

Apa caldă, parfumată îi furnică trupul și ea se întinse în cada mare, închizînd ochii de plăcere.

Cu ochii mereu închiși, lăsă pe cele două sclave s-o îmbăieze, și cînd fu gata, ieși din cadă, se opri goală în fața unei oglinzi de argint și surîse mulțumită propriei sale imagini.

O imagine încîntătoare. Era înaltă, bine făcută, cu sînii sumeși, coapse provocatoare și picioare lungi, ca turnate...

Se întoarse, își privi trupul din toate pozițiile și zîmbi din nou. Era într-adevăr frumoasă. N-avea nici o îndoială în această privință. Dacă Romanos, fiul împăratului, un copilandru de șaptesprezece ani, cu doi ani mai mare decît ea, ar fi văzut-o astfel, atunci...

Își încreți puțin fruntea, lăsă sclavele s-o înfășoare într-un ștergar cald și înmiresmat, își mai privi o dată sînii lucitori din pricina apei și apoi se întinse pe o bancă de marmură acoperită cu învelitori groase, lăsîndu-se în voia sclavelor ; cînd și cînd mai scotea cîte un oftat de plăcere, în timp ce mîinile îndemînatice ale celor două femei o ungeau cu uleiuri scumpe, amestecate cu esențe îmbătătoare aduse din Arabia.

Cînd toate îngrijirile luară sfîrșit, Anastasia se sculă de pe banca de marmură și se întoarse în camera ei, unde fu îmbrăcată cu o rochie brodată cu fir de aur. Apoi se așeză în fața oglinzii pentru a fi pieptănată de o scalvă.

— Sînt frumoasă, murmură după puțin timp, privindu-și în oglindă ochii migdalați verzi-căprui, pielea de un alb imaculat, nasul drept, buzele expresive, bărbia fină și părul negru ca de abanos, care i se revărsa pe umeri ca un fluviu sclipitor.

— Nu, strigă brusc, roșind de mînie. Ți-am mai spus, nu-mi place pieptănătura asta.

Zăpăcită de țipătul brusc al fetei, sclava înfipse ceva mai tare pieptănul în părul ei.

Anastasia se aprinse și mai mult și, fără să scoată un cuvînt, se întoarse și o plesni peste față.

Sclava nu zise nimic, doar că în ochi i se iviră două lacrimi.

Anastasia își mușcă buzele de ciudă.

— Ți-am spus să fii atentă ! îi zise cu răutate, și imediat, uitînd neplăcutul incident, continuă să se privească în oglindă, în timp ce gîndul îi zbura departe.

În mintea ei se contură un nume : Nikitas. Da, Nikitas...

Supărată, ridică din umeri. Nikitas, prietenul ei din copilărie, era fiul magister [1]-ului și generalului Dimitrios... Cum de și-a amintit numele lui ?

Nikitas lipsea din Constantinopol. Slujea sub ordinele lui Nikiforos Fokas, domestikos [2] al armatelor Anatolici. Acum se afla departe, în Creta, împreună cu Gogylis. Deși tînăr încă, era comite de cohortă. Un tînăr chipeș și bine legat. O iubea, mai bine zis o adora. Ori de cîte ori venea în Basilevusa [3], căuta un prilej s-o întîlnească, s-o privească în ochi și să-i vorbească despre iubirea lui. Și ea... Pînă acum un an — mai precis pînă acum cîteva luni — îl asculta și simțea cum îi tresaltă inima. Cînd, într-o seară, a îmbrățișat-o și a sărutat-o în grădina casei sale princiare, inima ei fu cît pe-aci să se spargă de tulburare.

Atunci, în seara aceea, pe cînd se plimbau în grădină, își făcură multe vise pentru viitor. De îndată ce se va întoarce din expediția în care urma să plece, Nikitas avea de gînd s-o ceară în căsătorie. Krateros, tatăl Anastasiei, ar fi consimțit. Avea să fie de acord cu această căsătorie, fără doar și poate, pentru că era bun prieten cu tatăl lui Nikitas, iar Nikiforos Fokas îl iubea pe tînărul său subaltern...

— Nu, nu trebuie să mă gîndesc la el, murmură. Nikitas nu-i feciorul împăratului...

Dar continua să se gîndească la el. Tot restul zilei, pînă seara tîrziu cînd se culcă din nou, chipul lui îi revenea în minte, tulburînd-o ; iar acum n-o lăsa să închidă ochii.

Anastasia se zvîrcoli în pat, lovi cu pumnul în pernă și, mușcîndu-și buzele, murmură încîudată :

---

[1] Înalt dregător în Imperiul bizantin, care, cu trecerea timpului, a devenit un simplu titlu onorific.

[2] Comandant suprem al unui corp de armată.

[3] Nume sub care mai era cunoscut orașul Constantinopol în timpul Imperiului bizantin.

— Trebuie să-l uit. Nikitas era bun pînă în clipa în care a apărut în calea mea celălalt, Romanos, fiul împăratului!

Apoi se gîndi la fiul împăratului Konstantinos. Era un adolescent blond, cu trup vînjos. Afemeiat, umbla vorba. Prefera petrecerile, băutura și vînătoarea în locul grelei poveri pe care-o pregătea pentru umerii săi împăratul, tatăl său.

Multe se mai spuneau în Basilevusa despre Romanos: că se ducea cu oamenii lui prin taverne îmbrăcat în straie simple pentru a nu fi recunoscut, că avea legături amoroase cu fel de fel de femei, de viță nobilă și de rînd, că uneori sărea la bătaie și, vînjos cum era, ieșea mereu învingător. Se mai spunea că are o legătură periculoasă cu o femeie măritată și că de aceea voia împăratul să-i găsească o nevastă care să-l facă om serios.

Anastasia auzise toate aceste vorbe de la sclavele sale, care aflau și aduceau în palatul ei toate bîrfele din Constantinopol, povestindu-i-le în timp ce-o pieptănau și o ungeau cu uleiuri parfumate, după îmbăiere.

Ea asculta și rîdea, căci pe atunci, cu cîteva luni în urmă, nici prin gînd nu-i trecea că într-o bună zi ar putea deveni soția lui Romanos și deci basilissă [1].

În acea vreme Romanos era pentru ea ceva îndepărtat și de neconceput, era fiul împăratului. Din cînd în cînd se gîndea la el, dar îl gonea repede din mintea ei.

Îl văzuse de două sau de trei ori de aproape, și ca femeie ce era îl admirase, dar faima lui o speriase, așa că îl dădu repede uitării. Îl iubea pe Nikitas. În fața acestuia, Romanos pălea.

Mai tîrziu însă...

Anastasia se ridică din pat sprijinindu-se în coate și-și ațintì privirea asupra lămpii de argint care revărsa în jur o lumină aurie. „De fapt, se gîndi Anastasia, cînd mi-a intrat întîia oară în cap că voi deveni soția lui?" Se gîndi cîteva clipe și imediat chipul i se lumină de bucurie, iar ochii ei mari străluciră în semiîntunericul camerei.

Doica ei, Hariclia. Da, femeia asta îi insuflase ideea că ar putea deveni soția fiului împăratului.

[1] Împărăteasă.

Asta se întîmplase cu cinci luni în urmă. Anastasia își aducea aminte perfect, era în ziua de 5 ianuarie, ziua ei de naștere. Tatăl ei îi dăruise o diademă, doica i-o pusese pe cap, făcuse doi pași înapoi, o cuprinsese cu privirea, apoi, ridicîndu-și mîinile cu o mișcare plină de admirație, murmurase :

— Anastasia, prințesa mea, copila mea dragă, tu ești născută să fii împărăteasă !

Rîzînd, Anastasia o îmbrățișase pe doică, o sărutase pe obraji și-i spusese în glumă :

— Și cînd voi deveni împărăteasă, doică scumpă, vei putea să-mi ceri tot ceea ce îți va trece prin minte, iar eu îți voi îndeplini orice dorință !

Izbucniră în rîs amîndouă și pentru mult timp dăduseră uitării această discuție care li se păruse hazlie.

— Soția lui Romanos ! murmură Anastasia în pat, închizînd ochii pe jumătate. Voi locui în Palatul Sacru. Toată lumea va sta la picioarele mele. Iar după moartea împăratului...

Inima îi tresăltă atît de puternic, încît Anastasia se miră singură de bătăile ei.

„Și dacă va alege altă fată" i se păru deodată că-i șoptește un glas venit parcă din altă lume !

— Nu ! răspunse aproape urlînd. Nu, nu e cu putință !

„Și dacă Romanos va alege altă fată" stărui același glas ireal, pe care numai ea îl auzea.

— Nu, nu ! strigă Anastasia astupîndu-și urechile cu mîinile ca să nu-l mai audă.

Rămase mult timp cu urechile astupate, chinuită de gînduri negre. Apoi, fără grabă, își îndepărtă o mînă de la ureche, iar nu peste mult timp și pe cealaltă. Nemaiauzind nimic, se sculă și alergă la oglindă, în care se privi cuprinsă de-o mare neliniște.

Era frumos chipul pe care-l contempla : niște ochi neliniștiți și galeși, iar lumina, care cădea pieziș, dădea părului ei reflexe purpurii, ca mistuite de un foc lăuntric.

Anastasia zîmbi mulțumită și mîinile-i albe, cu degete lungi, îi mîngîiară cu adorație fața nespus de frumoasă.

— Trebuie să fie orb Romanos să nu mă aleagă dintre celelalte fete, murmură. Duminică... La Palatul Sacru...

Inima începu să-i bată din nou cu putere, alergă şi se trînti iarăşi în pat.

— Trebuie să dorm, spuse hotărîtă. Insomnia ucide frumuseţea.

Nu putea să adoarmă ; începuse să se audă cîntatul cocoşilor. O bună parte din noapte trecuse. Se zvîrcoli mai departe în pat, făcînd eforturi să nu se mai gîndească la nimic, dar îi treceau necontenit pe dinainte imagini fugitive, crîmpeie din vremea copilăriei, din întîmplările ultimelor luni, din seara petrecută în grădina casei părinteşti.

— Nikitas, murmură deodată, şi trupul îi fu străbătut de-un fior.

Se enervă iar şi lovi cu pumnul în pernă. Încerca să-l uite, dar îl avea mereu în faţa ochilor. Era îmbrăcat în veşmintele lui de război, ţinea în mîini spada-i însîngerată şi o privea cu atîta durere întipărită pe chip încît, fără să vrea, începu să plîngă. Era un plîns înăbuşit, plin de durere. Adormi tîrziu, după al doilea cîntat al cocoşilor, puţin înainte de ivirea zorilor şi de răsăritul soarelui, care avea să lumineze cea mai strălucitoare capitală din lume, oraşul lui Constantin cel Mare, cu turlele de aur ale bisericilor, cu palatele impunătoare şi casele semeţe ale arhonţilor.

A doua zi, Anastasia fu trezită tîrziu de mîngîierile blînde ale unor degete care-i alunecau pe păr.

Deschise ochii şi-o văzu pe Hariclia aplecată asupra ei, privind-o cu adoraţie ; spontan, întinse mîinile şi se porni din nou pe acelaşi plîns înăbuşit, plin de durere, care-i trăda zbuciumul sufletesc.

Doica nu zise nimic ; se aşeză lîngă ea, o strînse în braţe, continuînd s-o mîngîie cu blîndeţe.

— Plîngi, copila mea, îi şopti într-un tîrziu. Plîngi ! Lacrimile uşurează inima. Îţi înţeleg gîndurile, trăiesc şi eu zbuciumul tău... Trebuie să te linişteşti însă. Frumuseţea ta îl va orbi pe Romanos, astfel încît toate celelalte fete vor dispare din faţa lui.

— Doică, scumpa mea doică, suspină Anastasia. Gîndul nu mi-e la Romanos. Mă gîndesc la celălalt, la Nikitas...

Hariclia o strînse şi mai puternic în braţe şi dădu să-i spună ceva. Dar nu rosti nimic, se abţinu. O cunoştea bine pe Anastasia. Deşi îl iubea pe Nikitas, voia totuşi să se căsătorească cu Romanos, dacă moştenitorul tronului o va alege de soţie din rîndul celorlalte fete frumoase care vor apare în faţa acestuia la Palatul Sacru...

Nikitas Chrisoloras privea albastrul nesfîrşit al mării în timp ce robustul helandion [1] bizantin înainta spre nord, spintecînd apele liniştite ale Mării Egee. Privea marea şi, amintindu-şi de dezastrul ce se abătuse asupra flotei şi armatei imperiale, strîngea pumnii de ciudă.

Da, făcuseră greşeli ; multe şi de neiertat. Marele drungarios [2] al flotei, Honiatis, dăduse greş cu previziunile lui, mai mult chiar, nu voise să ţină seama de sfaturile lui Ioannis Radinos, fostul comandant al flotei în timpul marii bătălii navale care avusese loc cu 25 de ani în urmă. Expediţia pentru cucerirea Cretei eşuase, iar eunucul Konstantinos Gogylis, conducătorul suprem al expediţiei, se întorcea la Constantinopol tîrînd în urma helandionului său rămăşiţele flotei şi ale armatei, care, deşi luptase vitejeşte şi cu dăruire, nu obţinuseră nici un rezultat. Creta, această perlă a imperiului bizantin, continua să rămînă sub dominaţia emirului sarazinilor, iar acolo unde, cu secole în urmă, flutura drapelul imperial, se înălţa acum steagul întunecat al profetului mahomedan.

Nikitas întoarse capul şi privi şirul nesfîrşit al corăbiilor bizantine înfrînte de marinarii emirului. Vasele mai păstrau încă urmele loviturilor primite în timpul bătăliei navale şi, în liniştea acelei dimineţi primăvăratice, se auzea, pe lîngă plescăitul prorelor şi al vîslelor ce se înălţau şi coborau ritmic, şi geamătul unui rănit care, dîndu-şi sufletul, îşi aduna forţele într-o ultimă încercare de supravieţuire.

Da, făcuseră greşeli, Gogylis era lipsit de experienţă ; la fel şi Honiatis. Armata şi flota nu erau pregătite pentru a face faţă unei asemenea înfruntări. Porniseră de la Constantinopol cu două luni în urmă. O mare de oameni

[1] Corabie de război rapidă, specifică flotei bizantine.
[2] Comandantul suprem al flotei bizantine.

se adunase pe zidurile fortificate dinspre țărm să admire oastea care urma să readucă în sînul imperiului insula Creta, cucerită de sarazini în urmă cu 125 de ani.

Nikitas plecase cu flota spre Creta abia în ultimul moment. Era trimis de Fokas, domestikos al armatelor Anatoliei, pe care Nikitas îl venera ca pe-un al doilea părinte. Nikiforos Fokas era profund mîhnit de faptul că împăratul Konstantinos îl numise pe Gogylis comandant al expediției. Dar nu destăinui nimănui amărăciunea și decepția sa, nimănui, cu excepția lui Nikitas.

În ajunul plecării flotei de la Basilevusa, Fokas îl invitase pe Nikitas la el acasă.

Chrisoloras oftă și-și încleștă din nou pumnii.

— Avea dreptate, zise monologînd. Avea perfectă dreptate...

Nikiforos îl privise cu ochii săi vioi și-i spusese :

— Nikitas, mîine vei pleca spre Creta împreună cu Gogylis. Expediția e grea și împăratul Konstantinos mi se pare nepriceput în treburile militare... Dar asta e. Vreau să te duci cu el ca să-mi povestești tot ceea ce se va întîmpla. Prevăd...

Nikiforos ezitase, făcuse doi pași și adăugase cu o voce gravă :

— Prevăd o catastrofă, deși mă rog lui Dumnezeu să ne ferească de așa ceva. Flota noastră e mică. Echipajele sînt neinstruite. Pedestrimea are un efectiv redus și e nepregătită. Dea Domnul să mă-nșel...

Îi vorbise cîteva ore în șir și la urmă își pusese mîinile pe umerii lui Nikitas, care stătea în fața lui și era cu un cap mai înalt decît Fokas.

— Nikitas, încheiase Fokas, vreau să te întorci teafăr. Ferește-te de acțiuni pripite și neghioabe. Adu-ți aminte că ești lumina ochilor mei. De tine depinde dacă vom recuceri sau nu Creta. Trebuie să ne privim în față greșelile, ca să putem trage concluziile ce se impun ; numai așa vom reuși să fim pregătiți pentru următoarea expediție.

Expediția eșuase. Nici vitejia de care dăduse dovadă oștirea, nici tenacitatea marinarilor nu fură în stare să schimbe situația. Sarazinii cîștigaseră bătălia, și acum flota

bizantină se întorcea la Constantinopol acoperită de ruşine...

— Azi e vineri... murmură din nou Nikitas. Duminică vom fi la Constantinopol. Duminică...

De pe frumosul său chip tinerese, încadrat de păr bălai, dispăru norul tristeţii. Acum gîndul lui zbura în altă parte, spre un palat din Constantinopol, spre o fată frumoasă.

— Anastasia, şoptiră buzele lui.

Retrăi clipe de mult apuse, îşi aminti de noaptea petrecută în grădina casei Anastasiei, de buzele-i catifelate în atingere cu ale lui, de trupul ei tinerese care-i zvîcnea în braţe.

— Anastasia, draga mea...

Rămase nemişcat la prora corăbiei, tot visînd, pînă aproape de înserare, scrutînd orizontul care, odată cu asfinţitul, devenea din ce în ce mai purpuriu. Nu se mai gîndea la înfrîngerea lui Gogylis. Şi ce dacă flota fusese greu lovită de sarazini ? Şi ce dacă pe corăbii gemeau răniţii ? El n-auzea nimic, nu simţea absolut nimic. Gîndul lui era plecat departe, la Anastasia.

În faţa Palatului Sacru, dinaintea porţilor cu sculpturi de aur, se adunase o lume pestriţă : tîrgoveţi înstăriţi şi oameni de rînd, care se îmbulzeau să vadă fetele ce urmau să ia parte la serbarea organizată în vederea alegerii mireselor de către Romanos.

Duminica aceea din primăvara anului 956 era o zi încîntătoare. Soarele strălucea voios pe bolta cerească, trimiţîndu-şi razele asupra cupolelor de aur ale bisericilor, luminînd acoperişurile frumoaselor case nobiliare şi ale fastuoaselor palate.

Pe drumul care ducea spre Palatul Sacru se iveau litierele cu fetele ce urmau să apară în faţa lui Romanos. Erau fete de neam princiar, bogate, tinere şi frumoase, avînd în suflet o singură dorinţă. Fiecare năzuia să fie aleasa inimii lui Romanos pentru a deveni într-o zi împărătească. Atunci toată lumea va sta la picioarele ei. Prin faţa mulţimii trecu prima litieră, cu perdelele trase. Curioşii începură să se înghesuie şi să se apropie tot mai mult de litieră pentru a privi mai bine, dincolo de perdelele de mătase, chipul fetei,

zveltețea trupului și orice alt amănunt care le-ar fi dat posibilitatea să constate cît e de frumoasă.

În rîndul mulțimii anonime se găseau oameni bine informați, alții mai puțin informați și unii care spuneau tot ce știau.

— Irini, fiica protospătarului Notaras, strigă cineva arătînd o litieră din lemn prețios, împodobită cu aur și argint, ce strălucea în bătaia soarelui.

Lumea se mai înghesui un pic, iar varangii, oștenii gărzii imperiale, care formau un coridor de trecere, își strînseră rîndurile spre a nu fi dați peste cap.

— Evdochia, rosti un altul. Fiica magister-ului Vonos.

Mulțimea se puse din nou în mișcare și oștenii coborîră lăncile ca s-o îndepărteze. Mai trecură încă vreo patru, cinci sau șase litiere și din cînd în cînd cîte cineva din mulțime mai striga un nume, pe care uneori îl nimerea, alteori nu. Cînd sosi a șaptea litieră, o voce puternică le acoperi pe toate celelalte :

— Flota ! Corăbiile noastre ! Se zăresc. Se întorc din Creta !

Marea de oameni începu să se agite. După o clipă de șovăială, porni pe străzile orașului îndreptîndu-se spre zidurile de pe țărm să vadă dromonii [1], pamfilii [2], helandioanele și usiile [3] care se întorceau din expediția eșuată.

A șaptea litieră sosi în fața porților palatului și întrucît pe străzi nu mai era țipenie de om, fata care se afla înăuntru dădu la o parte draperia din mătase grea, aruncă afară o privire, strînse buzele de ciudă și, făcînd semn slujitorului care mergea lîngă ea să se apropie, îl întrebă :

— Theodoros, ce se întîmplă ? De ce-a rămas drumul pustiu ?

— S-au întors corăbiile noastre din război, stăpînă, și lumea aleargă spre ziduri să le vadă.

— Corăbiile de război ? De unde se întorc ? întrebă Anastasia cu sprîncenele încruntate.

— Din Creta, stăpînă, de unde din altă parte ?

Anastasia lăsă draperia să cadă.

---

[1] Dromon — vas de război bizantin de mare deplasament.
[2] Pamfilos — mic vas de război.
[3] Usia — vas de escortă.

— Corăbiile, murmură ea. Nikitas... Tocmai azi. Nu putea să vină în altă zi ?

Inima i se strînse şi în ochi îi luciră pentru o clipă două lacrimi.

— Nu, trebuie să mă stăpînesc, zise. Nu trebuie să plîng. Nikitas nu mai există pentru mine. Există doar Romanos, fiul împăratului, care trebuie să-mi devină soţ.

Litiera înaintă, intră în curtea palatului şi, trecînd pe sub bolta porţii de bronz, se opri în faţa Palatului Sacru. Sclavii se aplecară şi puseră jos litiera. Slujitorul care o însoţea ridică draperia, iar călăreţul care mergea în faţă descălecă şi, după ce încredinţă hăţurile unui oştean, se apropie de litieră. Călăreţul era un bărbat de patruzeci de ani, avea barbă şi mustăţi negre, purta o mantie de mare preţ care-i ajungea pînă la glezne, lăsîndu-i descoperite doar încălţările de soi.

Călăreţul întinse mîna şi o ajută pe Anastasia să coboare. Anastasia sări uşurel, aruncă o privire în jurul ei şi zîmbi mulţumită. Varangii nu mai stăteau nemişcaţi ca nişte statui, ci o priveau cu o poftă nesăţioasă, ce li se citea în ochi.

— Haide, copila mea, zise călăreţul nerăbdător, am întîrziat ; sîntem aproape ultimii.

Anastasia dădu din cap şi se îndreptă spre Palatul Sacru, mergînd atît de repede cît îi îngădui rochia grea, brodată cu fir de aur.

Trecînd prin sălile care străluceau de marmuri, mozaicuri de aur, sfeşnice de argint şi de aur, Anastasia nu se uita nici în dreapta, nici în stînga. Nu-şi întoarse deloc privirea să-i vadă pe marii demnitari ai imperiului care intrau şi ieşeau din sălile palatului, unii grăbiţi, alţii agale, străbătînd coridorul larg prin care trecea şi ea. Nu se uită nici la eunucii cu veşmintele lor galbene, nici la tinerii ofiţeri, la spătarocandidaţii de viţă nobilă, la spătari, la tinerii comiţi şi nici la ofiţerii vîrstnici cu grad de turmarch [1] care, la apariţia unei noi candidate, începeau s-o examineze şi s-o studieze cu atîta neobrăzare, încît fetele simţeau că li se urcă sîngele la cap. Fuseseră invi-

[1] Ofiţer superior în armata bizantină.

tate de marele prepozit[1], eunucul Iosif Vringas, în fața măriei-sale Romanos, basileu[2] asociat la tronul imperial împreună cu tatăl său, Konstantinos, spre a-și alege mireasa.

Anastasia nu-și întoarse privirea spre ei, dar obrajii i se îmbujorară de plăcere deoarece, în timp ce se apropia de oficiali, aceștia încetau să mai șușotească și cu toții, de la cel mai tînăr pînă la cel mai vîrstnic protospătar, o sorbeau din priviri, muți, de-a dreptul uluiți de atîta frumusețe.

„Vei deveni împărătească", i se păru că-i șoptește un glas, și ochii i se umeziră de emoție.

— Kir Krateros, o vorbă doar! se auzi atunci un glas puternic.

Tatăl Anastasiei se opri și se întoarse să-l vadă pe cel care îi vorbise. Era un bărbat mai curînd scund, în jur de treizeci de ani, cu trup atletic, pielea foarte albă, ochi albaștri surîzători și părul bălai, care nu se prea potrivea cu barba și mustățile-i roșcovane.

— Da, ce doriți, arhonte Ioannis? răspunse cu nerăbdare Krateros.

Dar Ioannis nu ascultă prea atent vorbele lui Krateros, căci o privea pe Anastasia.

— Arhonte Tzimiskis, repetă și mai enervat Krateros, m-ați oprit, și acum o priviți pe fata mea în loc să-mi vorbiți...

Ioannis întoarse brusc capul.

— Așadar fata dumneavoastră e această divină frumusețe pe care ar fi invidiat-o pînă și cei mai renumiți sculptori din antichitate?

Krateros dădu din cap și vru să plece, apucînd-o de mînă pe Anastasia, care stătea cu privirea plecată.

„Tzimiskis, spunea în sinea ei Anastasia. Tzimiskis. Chipeș bărbat, dar se pare că e și obraznic. Nu m-a slăbit o clipă din priviri, fără să-l pese că tatăl meu îl urmărea. Nici nu-i pasă că merg să mă aleagă de soție Romanos, asociatul tronului."

---

[1] Primeunucul, șeful ceremonialului și al administrației palatului imperial bizantin.

[2] Sinonim cu împărat.

Tzimiskis nu-i dădu nici o importanță lui Krateros. Întoarse din nou privirea spre Anastasia, o examină de sus pînă jos cu nespusă admirație și apoi îi zise :

— Pe cinstea mea, îl invidiez pe cel care te va face soția lui. Kir Krateros, spuse apoi întorcîndu-se spre tată, să aibă parte de-o viață lungă și de-un trai fericit.

— Mulțumesc, mulțumesc, răspunse aproape mugind Krateros și, grăbind pasul, o tîrî după el pe Anastasia, întrucît toate fetele intraseră în sala Tricliniului de Aur, iar eunucul care stătea la intrare îi făcu semn să se grăbească.

Spînul nu-l lăsă pe tatăl Anastasiei să intre în sala Tricliniului de Aur. Îi făcu semn să rămînă afară și, apucînd-o pe Anastasia cu mîna lui moale ca de femeie, o conduse înăuntru.

Nici de data aceasta Anastasia nu se uită nici în dreapta, nici în stînga. Sala n-o interesa, deși n-o văzuse niciodată și cu toate că era una din cele mai mărețe încăperi ale Palatului Sacru. Altceva o interesa, și anume fetele care participau la concurs — rivalele sale. Erau vreo douăzeci, toate tinere și frumoase. Douăzeci de fete din cele patru colțuri ale imperiului. Din Armenia, din Peloponez, din Asia Mică, din Nicea și Trapezunda. Le privi pe toate și toate o priviră. Prin mintea tuturor fetelor trecea un singur gînd : „Nu cumva e mai frumoasă decît mine ?“

Anastasia își fixă privirea asupra unei fete înalte, cu părul blond-deschis, cu ochi migdalați, a căror culoare amintea de albastrul mării surîzătoare.

„Iată o rivală periculoasă, gîndi ea, dînd imediat uitării pe toate celelalte. Să stau lîngă ea sau să mă îndepărtez ?“ Nu se hotărîse încă atunci cînd eunucul îi porunci cu vocea lui rece :

— Înaintează, copila mea, șezi colo în jilț. Nu ! Nu ! izbucni cu enervare în timp ce Anastasia o luase în direcția opusă celei indicate de eunuc. Acolo ți-am spus. În jilț, lîngă fata cu părul blond.

Anastasia își mușcă buzele. Dinadins o pusese eunucul să stea lîngă fata aceasta, căci pînă și el își dădea seama că vădițul contrast dintre ele nu putea decît să izbească privirea stăpînului său.

— Repede, ce mai aştepţi ? strigă din nou eunucul văzînd-o că se codeşte.

Anastasia se întoarse şi-l privi cu un aer atît de furios, încît eunucul rămase descumpănit.

— Te voi ţine minte ! îi spuse Anastasia printre dinţii încleştaţi în timp ce el, fără să vrea, simţi cum îl trec toate năduşelile, iar faţa-i lăbărţată începu să tremure.

Se aşeză lîngă fata cu părul blond şi, evitînd s-o mai privească, îşi plimbă privirea asupra ferestrei din faţă.

— Cum te cheamă ? auzi nu peste mult timp întrebarea rostită de-un glas mieros.

Anastasia întoarse puţin capul. Era fata de lîngă ea. Îi zîmbea. Ochii ei albaştri îi amintiră pe cei ai lui Tzimiskis.

— Anastasia. Pe tine cum te cheamă ?

— Evdokia. Sînt din Atena. Tu de unde eşti ?

— Sînt născută aici, răspunse tălos.

N-avea chef de vorbă. Gîndul îi zbura departe, dincolo de această sală, planînd cînd pe deasupra străzilor Constantinopolului, de unde se auzea vuietul mulţimii ce se îndrepta spre portul Cornului de Aur, cînd spre Nikitas, care trebuia să fie printre cei ce soseau cu flota imperială, cînd uneori spre Tzimiskis, care aproape o dezbrăcase cu privirea lui pătrunzătoare.

Trecu destul timp şi fata cu părul blond, pierzîndu-şi orice nădejde că va putea să înfiripe o discuţie cu ea, intră în vorbă cu altă fată. Eunucul se duse lîngă fereastră şi privi afară. Pe Anastasia începu s-o enerveze această lungă aşteptare şi-şi îndreptă ochii spre celelalte fete. Acestea vorbeau între ele, dar tonul glasurilor lor arăta clar că începuseră să fie cuprinse de nerăbdare.

Eunucul plecă de la fereastră şi se apropie de uşa care se găsea în fundul Tricliniului de Aur, ridică draperia şi trase cu urechea. Stătu acolo cinci minute, apoi lăsă draperia în jos şi ridică din umeri. Pe urmă făcu vreo cîţiva paşi, scoase din jiletca-i galbenă un pergament şi începu să-l citească. Eunucul nu terminase de citit cînd afară se auziră nişte paşi grăbiţi însoţiţi de rîsete. Întoarse capul şi, dîndu-şi seama că zgomotul paşilor venea dinspre uşa unde cu puţin timp înainte trăsese cu urechea, bătu din palme şi strigă :

— Vine Măria-sa. Pregătiţi-vă !

Fetele fură cuprinse de tulburare. Se ridicară din jilţuri, palide de emoţie, şi formară un rînd, supunîndu-se indicaţiilor date de eunuc.

— Îndată ce va intra Măria-sa...

Eunucul nu apucă să-şi termine fraza. Se auzi zgomotul uşii care se deschidea, draperia se dădu în lături şi în prag apărură doi bărbaţi. Unul era tînăr, înalt, bine făcut, drept ca un chiparos, cu umeri laţi, ten şi păr de culoare deschisă, cu ochi vioi, veseli şi scînteietori. Celălalt era gras şi spin, în jur de patruzeci de ani. După înfăţişare părea a fi eunuc.

— Aşadar, Iosif, se auzi ca un clopot glasul tînărului, fetele au venit. Din rîndul lor va trebui să-mi aleg viitoarea soţie ?

Înaintă fără să acorde vreo importanţă celor ce-i şoptea eunucul şi se opri la oarecare distanţă de şirul fetelor, astfel încît să le poată cuprinde pe toate cu privirea.

Ele stăteau nemişcate ca nişte stane de piatră ; în ciuda semnelor făcute de primul eunuc, nici una nu făcea vreo reverenţă şi nu se înclina în faţa lui Romanos.

Romanos înalţă capul.

— Lasă-le, nu-i nimic, spuse prinţul zîmbind. Frumuseţea nu trebuie să se închine nici în faţa Coroanei.

Primul eunuc, care se făcuse alb la faţă de frică, începu să-şi recapete curajul. Îndată ce fiul împăratului apăruse în prag, eunucul se prăbuşise în genunchi. Auzind cuvintele prinţului, se sculă şi, retrăgîndu-se într-un colţ, rămase acolo nemişcat.

Romanos ţinea în mînă un trandafir pe care începu să-l miroasă, în timp ce-şi plimba privirea de la o fată la alta. Rămase o clipă nemişcat, apoi înaintă, trecu prin faţa primelor fete fără să se oprească, ajunse înaintea fetei cu părul bălai care stătea lîngă Anastasia şi se opri.

— Cum te cheamă ? o întrebă zîmbind.

— Evdokia, răspunse ea îmbujorîndu-se.

— Frumos nume ! zise basileul rîzînd. Potrivit pentru o împărătească.

Anastasia simţi că i se opreşte inima de atîta zbucium. Romanos păşi mai departe, trecu prin faţa ei, o privi cu

atenție, își pironi ochii într-ai ei, zîmbi, păru c-ar vrea să-i vorbească, dar se răzgîndi, oprindu-se în fața unei alte fete, aflată destul de departe de Anastasia.

— Care ți-e numele ? îl auzi Anastasia întrebînd-o.

— Teodora, ajunse pînă la urechile Anastasiei răspunsul fetei.

Teodora, Irini, Zoi, Evdokia...

Acestor patru fete le vorbise Romanos. El nu-i adresase nici un cuvînt. Anastasia văzu năruindu-i-se toate visele. Se uită pe furiș la fetele pe care le alesese Romanos. Stăteau în partea opusă, lîngă o fereastră, acolo unde fuseseră conduse de primul eunuc. Fu cuprinsă de deznădejde și ochii îi străluciră de lacrimile pe care abia și le reținea.

Romanos înaintă spre cele patru fete și se opri în fața lor așa încît să le poată privi și pe celelalte. La urechile Anastasiei ajungea ca un vuiet nedeslușit șușoteala vocii lui Romanos și răspunsurile pe care le primea la întrebările lui. Își plecă atunci privirea și lăsă lacrimile să i se rostogolească pe obraji. Plînse în tăcere o clipă, apoi își ridică brusc capul, căci simțise fixată asupră-i privirea lui stăruitoare. Înălțînd capul, privirea ei se întîlni cu a lui. Romanos o privea. O privea de mult, încă din clipa cînd se apropiase de cele patru fete. O privea cu admirație și dorință.

Anastasia simți inima zvîcnindu-i puternic, gata să-i spargă pieptul, totuși nu-și plecă fruntea și nici nu căută să scape de privirea lui. Își fixă la rîndu-i ochii luminoși într-ai lui și pe buze îi înflori un zîmbet. Romanos înaintă ca hipnotizat și se opri în fața ei.

— Să nu-mi spui numele, ți-l știu ! exclamă prințul.

Anastasia îl privi plină de nedumerire.

— Theofano [1], murmură el. Dumnezeu mi te-a scos în cale !

Brusc, fără să mai rostească un cuvînt, îi întoarse spatele și făcu semn eunucului care-l însoțea să-l urmeze. Ieși din sala Triclinîului de Aur cu pași iuți, fără să salute fetele care se priveau nedumerite, iar cînd varangii ce stătea

[1] Cea înfățișată de Dumnezeu.

de strajă închise ușa în urma lor, se întoarse spre eunuc și-l întrebă scurt :

— Cum se numește fata cu care am vorbit acum câteva clipe ?

Eunucul zîmbi.

— Te referi la Theofano ? întrebă eunucul cam batjocoritor și ironic.

— Da, la cea pe care am „botezat-o" Theofano.

— Nu știu, Măria-ta, dar vom afla îndată.

Se întoarse, spuse ceva varangului, și-și urmă apoi stăpînul, care se îndrepta spre altă sală.

— E fata lui Krateros, îl informă în scurtă vreme eunucul pe Romanos. Tatăl ei e negustător de vinuri. De neam bun, dar nu cine știe ce. Celelalte patru sînt însă...

— Nu mă interesează celelalte patru, îl întrerupse brusc Romanos. Deci e fata lui Krateros... Krateros. Cred că n-am auzit de el.

— Aduce vinuri din insule, mai face negoț și cu mătăsuri, continuă eunucul. Neamul lui...

— Nu mă interesează neamul lui, îl întrerupse din nou Romanos, și începu să se plimbe prin cameră. I-ai văzut chipul, Iosif ? întrebă într-un tîrziu. I-ai văzut ochii și trupul ?

Eunucul dădu afirmativ din cap.

— Jur pe Dumnezeu, frumoasă femeie mai e ! murmură Romanos. Frumoasă, mîndră și plină de curaj. Am văzut-o cînd plîngea și cînd și-a ridicat ochii, fixîndu-mă. Nu și-a plecat privirea cu toată stăruința mea. Theofano... Da, da, i-am găsit un nume potrivit. Dumnezeu mi-a scos-o în cale.

— Am găsit-o așadar pe noua Augustă ? întrebă zîmbind eunucul.

— Da... Nu... nu știu încă, răspunse Romanos. Îmi place. E frumoasă, dacă ar fi și inteligentă, dacă... nu mai știu nimic, Iosif.

Rîse din toată inima și-l bătu pe eunuc prietenește pe umăr.

— Ce să-ți spun, Iosif, aș vrea să aflu și părerea ta, dar...

Romanos ridică din umeri, rîse din nou și vru să iasă din cameră.

Eunucul nu lăsă să se înțeleagă că fusese jignit de aluzia făcută de prinț. Îl opri însă ca să-l întrebe :

— Ce facem cu celelalte fete ?

— Alungă-le pe toate, afară de Theofano. Pe ea s-o lași singură în sala Triclinlului de Aur. Vreau s-o urmăresc, fără ca ea să mă observe, să văd ce face.

Înaintă spre ușă și se opri din nou.

— Iosif, pentru celelalte, știi tu. Cîte un dar fiecăreia, cîteva vorbe binevoitoare și...

Eunucul dădu din cap afirmativ și, de îndată ce Romanos ieși din cameră, luă un clopoțel de aur și sună tare. Un eunuc cubicular [1] apăru imediat la ușă și se înclină în fața acestuia.

— La porunca domniei-tale, mărite prepozit.

Iosif îi comunică dispozițiile sale și, îndată după plecarea cubicularului, se prăvăli greoi pe scaun și începu să mediteze scărpinîndu-și bărbia unsuroasă și spină.

Anastasia le văzu pe celelalte fete plecînd încărcate de daruri scumpe, și cînd eunucul îi spuse că ea trebuie să mai aștepte, inima începu iarăși să-i tresalte... Îi fusese oare pe plac lui Romanos ? Va deveni împărătească ? Pieptul i se umflă de-un oftat adînc și din clipa aceea începu să privească cu alți ochi ceea ce-o înconjura.

„Ale mele sînt, își spunea în gînd. Ale mele sînt toate astea. Sînt împărătească ! Toată lumea va sta la picioarele mele... Doamne, ce fericită sînt !"

Se așeză într-un jilț, iar privirea începu să i se preumble prin marea sală. Și-o închipui plină de patricieni, generali, patriciene cu centură [2], turmarchi și ambasadori străini. Se văzu înconjurată de-o lume care trăia prosternîndu-se unui singur idol : împăratul, și, prin el, împărătesei.

---

[1] Eunuc însărcinat cu paza dormitorului imperial (în latină cubicularius).

[2] Patricienele cu centură (centura fiind semnul rangului lor înalt) făceau parte din suita împărătesei bizantine. Titlul de patrician și patriciană a început să fie conferit de Constantin cel Mare mai întîi membrilor familiei imperiale, apoi, treptat, și altor persoane. El n-avea comun cu patriciatul din Roma antică decît denumirea și era acordat de împărat.

Se întoarse distrată şi privirea i se opri asupra eunucului. Se uita la ea cu un aer de cîine bătut. O repezise şi acum îi era frică. Încă îi mai răsuna în urechi glasul ei şuierător şi furios. Ce-i spusese ? A, da... „Nu te voi uita..."

Dar Anastasia uitase incidentul şi-l privi zîmbindu-i distrată. Eunucul căpătă curaj şi-i întoarse zîmbetul.

— Theofano, monologă ea peste puţin. Frumos nume !

Încercă să-şi amintească dacă a mai existat vreo împărătească înaintea ei care să fi purtat acest nume. Tot căutînd se plictisi şi uită la ce anume se gîndea. Niciodată nu se împăcase bine cu istoria.

— Ia vino mai aproape, i se adresă, poruncitor, eunucului.

Acesta veni şi se opri în faţa ei.

— Care ţi-e numele ?

— Leon mă cheamă, prinţesă.

— Şi celălalt spîn cine era ?

— Marele prepozit Iosif Vringas.

Anastasia dădu din cap. Auzise de numele lui. Tatăl ei vorbea deseori despre el. Era mîna dreaptă a împăratului Konstantinos. Omul lui de încredere. Îl numise în cea mai înaltă funcţie din imperiu, şi cuvîntul lui era ordin.

„Trebuie să mi-l fac prieten", gîndi Anastasia.

Apoi începu să se gîndească la Romanos. Era frumos, iar glasul lui îi răsuna melodios în urechi. Dar era afemeiat şi, după cîte se spunea, avea un anturaj deocheat.

La acest gînd zîmbi, căci îşi aminti de privirea lui. Era atît de clară şi de expresivă. O admira şi o dorea. Nu-i era frică de el. Nici n-ar crîcni în faţa ei, iar dacă vreodată s-ar uita şi după vreo altă femeie, ea s-ar preface că nu vede nimic.

Mai trecu un timp. În minte îi apăru acum Tzimiskis, şi-un fel de fior îi străbătu trupul. Făcu din nou semn eunucului. Acesta veni lîngă ea şi-o privi în ochi.

— Pe arhontele Tzimiskis îl cunoşti ? întrebă Anastasia.

— Pe protospătar, pe nepotul comandantului suprem al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas ? La el vă referiţi, prinţesă ?

— Da, aşa cred.

— Il cunosc, răspunse eunucul. E un om cu adevărat viteaz şi un mare chefliu.

Eunucul rise, închise pe jumătate ochii, plin de şiretenie, şi adăugă :

— Mulţi bărbaţi îl urăsc de moarte. Vă daţi seama care-i pricina, prinţesa mea.

Anastasia îşi încruntă sprîncenele. Eunucul îşi cam luase nasul la purtare.

— Nu ţi-am cerut să intri în asemenea amănunte, îl dojeni ea.

Eunucul îngheţă de spaimă.

— Iertaţi-mă, prinţesă, şopti.

Anastasia ridică mîna. Eunucul se piti din nou într-un colţ.

Mai trecu un timp. Anastasia începu iarăşi să se enerveze. Se ridică din jilţ, se apropie de fereastră şi privi afară. Marea era ticsită de corăbii, mari şi mici. Atît corăbii lungi de război, cît şi corăbii comerciale, mici şi grosolan meşterite. Pe catargele tuturor fluturau stindardele imperiului. Împinse de vînt, navigau în lanţ, înaintînd spre nord ca să intre în Cornul de Aur.

— Nikitas, murmură ea.

Simţi ceva care-i strîngea inima, dar îl dădu repede uitării pentru că în spatele ei auzise nişte paşi. Se întoarse şi-l văzu pe Romanos. Zîmbea şi chipul lui, în ciuda tinereţii şi a frumuseţii, arăta cam obosit.

Anastasia nu se mai urni din loc. Cu coada ochiului văzu că în acea uriaşă sală nu erau decît ei doi. Eunucul dispăruse pe nesimţite de parc-ar fi fost o nălucă.

Romanos veni lîngă ea şi, fără să-i spună vreun cuvînt, o îmbrăţişă şi încercă s-o sărute.

Anastasia îşi feri obrazul. Respiraţia lui era grea, duhnea a vin amestecat cu mirodenii. Romanos o strînse şi mai puternic în braţe şi încercă pentru a doua oară s-o sărute. Aceasta se luptă, scăpă din strînsoarea braţelor lui şi, tremurînd de mînie, îi strigă fără să se gîndească :

— Drept cine mă iei ? Crezi că ai de-a face cu una din cele cu care eşti obişnuit ?

Romanos rămase ulult, o privi plin de nedumerire şi apoi izbucni în hohote de rîs.

— Aşadar, nu eşti numai frumoasă, eşti şi cinstită, spuse el aproape strigînd. Theofano, îmi placi, adăugă el imediat. Îmi placi foarte mult, jur pe toţi sfinţii.

Anastasia simţi o roşeaţă de bucurie îmbujorîndu-i obrajii. Aşadar visul ei avea să se împlinească. Avea să fie împărăteasă...

Romanos se aplecă din nou s-o sărute. Anastasia se opuse iarăşi şi cînd mîinile lui începură să i se plimbe pe trup, sări înapoi ca o fiară şi, cu palma-i deschisă, îl plesni cu putere peste faţă.

Regretă, regretă pe loc purtarea-i necuviincioasă. Regretă şi, văzînd cum obrazul lui Romanos începe să se înroşească, îşi duse mîna la gură cuprinsă de groază.

Acesta stătu o clipă în cumpănă şi apoi, întorcîndu-i brusc spatele, ieşi din sala Triclîniului de Aur fără să-i adreseze nici un cuvînt, fără s-o mai privească.

Anastasia se prăbuşi într-un jilţ şi începu să plîngă în hohote, iar cînd eunucul veni, nu peste multă vreme, să-i spună că e timpul să plece, fu nevoit s-o atingă de două ori cu mîna ca să-l înţeleagă.

II

Corăbiile flotei împărăteşti îşi aruncară ancorele în golful Cornului de Aur şi armata începu să debarce. Mulţimea o întîmpină într-o tăcere mormîntală. Poporul aflase de înfrîngerea pe care-o suferiseră armatele basileului şi doar cîteva glasuri isterice de femei tulburară tăcerea care se aşternuse peste liman. Erau glasurile femeilor care urlau cuprinse de disperare că nu vedeau chipurile celor dragi, sau care aflaseră despre moartea celui pe care-l aşteptau.

Nikitas debarcă printre primii de pe helandion şi, fără să mai aştepte, porni spre casa părintească, aflată în apropierea Palatului Sacru, puţin mai jos de marea Biserică [1]. Străbătu în mare grabă drumul larg, trecu prin Piaţa Konstantinos, ajunse în apropiere de Augusteum [2] şi, luînd-o la fugă, se aruncă în braţele tatălui său, care, ca şi restul mulţimii adunate în port, ieşise să-l întîmpine pe unicul său fiu.

Tatăl şi fiul se sărutară emoţionaţi, iar după ce schimbară primele cuvinte, Nikitas întrebă cu voce calmă, forţată :

— Ce face Krateros, tată ? L-ai mai văzut în ultimul timp ?

Bătrînul Chrisoloras luă brusc un aer grav, iar pe chipul lui se ivi un nor de tristeţe.

---

[1] Nume sub care mai era cunoscută în Bizanţ biserica Sfînta Sofia.

[2] Cea mai mare piaţă a Constantinopolului.

— Nikitas, acum eşti bărbat, îi răspunse, şi ca bărbat trebuie să înfrunţi viaţa. L-am văzut pe Krateros, am văzut-o şi pe Anastasia, dar... Bătrînul se opri, strînse mîna feciorului său şi adăugă grav : Fiule, trebuie s-o uiţi pe Anastasia. Adineauri am aflat că a fost aleasă de Romanos, dintre cele mai frumoase fete ale imperiului, să-i fie soţie.

Nikitas simţi cum lumea începea să dispară din faţa ochilor săi.

— Romanos... bolborosi el. Anastasia... Dumnezeule ! Cînd s-a întîmplat, tată ? Tată, spune-mi, cînd ?

— Azi, fiule, acum cîteva ore. Am aflat de la spătarocandidatul Gheorghios. A fost de faţă la Palatul Sacru. Le-a văzut pe celelalte fete plecînd, a întrebat şi a aflat despre alegerea lui Romanos... Curaj, fiule ! În Basilevusa există şi alte prinţese, la fel de frumoase, de tinere şi de bune.

Nikitas nu mai scoase o vorbă. Îşi plecă doar capul şi-şi urmă în tăcere părintele.

Se înserase. Soarele, înainte de-a dispare dincolo de zidurile inexpugnabile ale Constantinopolului, vopsi cerul în mii de culori şi un aer înmiresmat de mare mîngîie faţa lui Nikitas. Acesta şedea rezemat de gărduleţul solariului casei părinteşti, cu vedere spre Marea Marmara. Se simţea singur, complet descumpănit, fără nici o speranţă pentru viitor. Cu cîteva ore în urmă fusese în casa comandantului suprem al armatelor din Anatolia, Nikiforos Fokas. Dar acesta era plecat. Lăsase însă vorbă ca Nikitas, îndată după sosire, să pornească în cea mai mare grabă spre thema [1] unde se afla el.

Nikitas suspină adînc şi privi spre răsărit, unde cerul începuse să se întunece. Altfel îşi închipuise reîntoarcerea... Şezu pe gărduleţul solariului cam o jumătate de oră, apoi intră brusc în casă, coborî la parter şi ieşi în stradă. Casa părintească nu-i mai ajungea. Trebuia să iasă afară,

[1] Unitate administrativ-teritorială a imperiului bizantin.

să găsească vreun prieten, un om oarecare, dispus să-l asculte, să bea cu el, să se îmbete pentru a da totul uitării.

Se opri în fața unui palat care se afla lîngă hipodrom și bătu la ușă. Un bătrîn slujitor îi deschise ușa și se închină în fața lui :

— Da, comite de cohortă, arhontele Gheorghios e acasă. Vă voi anunța.

Gheorghios, un prieten din copilărie, îl îmbrățișă și, după ce-l sărută, îi spuse :

— Știu totul. Am aflat și eu. Toată lumea din Basilevusa nu vorbește decît despre norocul nesperat care a dat peste Anastasia. Dar, dragă Nikitas, nu sîntem bătrîni și, slavă Domnului, femei sînt cîte vrei. Hai să mergem. Cîțiva prieteni veseli și un vin bun te vor face să uiți necazul... Hai...

Ca hipnotizat, Nikitas se luă după Gheorghios, și cînd se opriră în fața unei case scăldate în lumină, înălță capul și aruncă o privire în jurul lui.

Ajunseseră în Piața Konstantinos și stăteau în fața intrării casei lui Komito, una din cele mai frumoase curtezane din Basilevusa.

Nikitas își mușcă buzele, vru să spună ceva, dar Gheorghios îl împinse înăuntru prin ușa deschisă.

Cum trecură pragul casei, auziră țipete, rîsete și muzică. Gheorghios ridică o draperie și, continuînd să-l împingă pe Nikitas care mai șovăia, intră cu el într-o sală mare, luminată de lămpi și luminări înfipte în sfeșnice de argint. În sală se aflau vreo zece bărbați. Toți erau tineri și aparțineau celor mai de vază și mai bogate familii din Basilevusa. Chefliii ședeau întinși pe paturi, avînd fiecare cîte-o fată în brațe, și urmăreau niște mimi care interpretau o comedie.

Nimeni nu dădu vreo importanță noilor veniți. Doar un tînăr spătar se ridică pentru o clipă și-l salută pe Nikitas cu mîna.

— Cine este acest semizeu ? o auzi Chrisoloras, întrebîndu-l cu admirație, pe fata care stătea lîngă spătar.

Acesta nu-i răspunse, se întoarse doar și-i astupă gura cu un sărut.

Gheorghios se tolăni pe-un pat, îl puse şi pe Nikitas să ia loc pe-un pat în faţa lui şi bătu din palme. Imediat alergă spre ei o sclavă cercheză care li se închină.

— Vin, comandă Gheorghios, şi să-i spui lui Komito că a venit Zonaras împreună cu un camarad.

Nikitas începu de îndată să bea. Era un vin roşu, puternic aromat cu mirodenii, care-i luneca uşor pe gîtlejul însetat. Gheorghios îl urmărea cu coada ochiului şi cînd îşi dădu seama că băuse destul, bătu iar din palme.

Sclava se apropie din nou. Gheorghios îi şopti ceva la ureche, aceasta plecă, iar peste cîteva clipe veniră două fete care se aşezară lîngă ei. Amîndouă erau tinere, frumoase, pricepute în ale dragostei. Gheorghios o îmbrăţişă de îndată pe-a lui şi-i dădu să bea din cupa sa. Nikitas nici nu se uită la curtezană, îşi umplu din nou cupa şi o goli pînă la fund, pe nerăsuflate. Curtezana îl privi, se uită şi la Gheorghios şi, supunîndu-se semnului făcut de el, încercă să-l îmbrăţişeze pe Chrisoloras. Dar acesta n-o lăsă. O împinse brutal şi vru să se scoale. Nu se sculă, se prăvăli iarăşi greoi pe patul lui fiindcă, auzind un zgomot care venea dinspre uşa sălii, întoarse privirea şi-l văzu pe Romanos intrînd împreună cu doi-trei tineri de neam princiar.

Strigăte de bucurie izbucniră odată cu apariţia fiului împăratului şi cîteva curtezane îşi părăsiră ibovnicii şi alergară să-l întîmpine. Îngenunchează la picioarele lui şi începură să-i sărute mîinile. Romanos părea fără chef, le împinse uşor la o parte, înaintă şi se aşeză într-un colţ al sălii împreună cu cei din suită.

Rîsetele şi strigătele încetară brusc. Tinerii patricieni nu ştiau cum să procedeze. Nikitas îşi încleştă cu turbare pumnii şi un blestem răzbi prin buzele-i întredeschise.

Gheorghios fu cuprins de nelinişte ; sări de pe pat şi se duse lîngă Nikitas.

— Să mergem, mugi Nikitas. Simt că mă înăbuş.

— Nu, îi răspunse în şoaptă Gheorghios. Mai aşteaptă puţin. Oamenii lui Romanos vor considera plecarea noastră drept un gest jignitor.

Nikitas fierbea de mînie. Faptul că rivalul lui se afla acolo, la doi paşi de el, şi pe deasupra în casa lui Komito,

tocmai azi, cînd se hotărîse s-o ia de soţie pe Anastasia, îl scotea din sărite.

— Linişteşte-te, linişteşte-te ! auzi vocea plină de neliniştе a lui Gheorghios. Se ultă la noi.

Romanos întoarse capul spre el şi asculta ce-i spunea unul din camarazii săi, care vorbea arătîndu-l-i în acelaşi timp pe Nikitas.

— Comite de cohortă, apropie-te ! strigă puternic Romanos.

Chrisoloras simţi un fior străbătîndu-i trupul, dar nu se urni din loc.

— Comite de cohortă, n-ai auzit ? strigă Romanos de astă dată enervat. Ţi-am poruncit să te apropii !

Gheorghios strînse mîna lui Nikitas şi-l privi cu ochii rugători. Nikitas păli, dar nici de data asta nu se urni.

Romanos sări în sus roşu de mînie. În acelaşi timp, Gheorghios alergă spre el.

— E beat, Luminăţia-ta, îi spuse forţîndu-se să-şi dreagă cît mai bine glasul.

Romanos îl privi cu atenţie, stătu o clipă în cumpănă şi apoi, brusc, recunoscîndu-l, izbucni în hohote de rîs.

— Tu eşti, Zonaras ? Nu te-am recunoscut, stăteai întors cu spatele cînd am intrat. Prietenul tău Chrisoloras e beat ? Cum de-a reuşit aşa de repede ? Abia s-a reîntors în Basilevusa. Îl credeam om serios, cel puţin aşa auzisem.

Gheorghios se întoarse şi-l privi pe Nikitas.

— L-a amărît nespus de mult eşecul expediţiei, murmură Gheorghios.

— Expediţia ?... A, da, te referi, desigur, la expediţia din Creta, spuse cu indiferenţă Romanos. Fie şi aşa, nu-i nimic. Spune-i să vină să bea şi cu noi un păhar.

Zonaras îngheţă de spaimă. Se închină în faţa lui Romanos şi se întoarse iarăşi lîngă Nikitas. Cu toţii, atît bărbaţii cît şi femeile, aveau privirile aţintite asupra celor doi prieteni, Zonaras şi Nikitas. Tremurînd de spaimă, Gheorghios se aplecă şi-i şopti lui Chrisoloras :

— Scoală-te ! Ne-a chemat la el, nu-l putem refuza. Gîndeşte-te... Gîndeşte-te la părinţii tăi. I-am spus că eşti beat. Trebuie să te prefaci. Pentru Dumnezeu, prefă-te...

Nikitas păli şi mai mult, dar se sculă şi-l urmă pe Gheorghios.

Înaintă muşcîndu-şi buzele, se închină în faţa basileului fără să scoată un cuvînt şi, supunîndu-se la un semn al acestuia, se aşeză lîngă el.

— Vin, comite de cohortă ? îl întrebă Romanos încleştat.

Nikitas luă cupa, o duse la gură şi bău pînă la fund vinul roşu, puternic aromat.

Romanos pufni în rîs şi făcu semn unui camarad să-i umple din nou cupa.

— Mi s-a spus că ai fost în Creta, i se adresă Romanos după ce Nikitas goli şi a doua cupă.

Chrisoloras dădu din cap afirmativ.

— Hai, spune, de ce-am fost bătuţi ? continuă basileul.

Nikitas respiră adînc şi, găsind că subiectul era potrivit şi putea să-l abată de la necazul ce-i mistuia sufletul, se porni să tune şi să fulgere împotriva lui Gogylis. Vorbi mult timp despre tactica greşită pe care-o aplicase eunucul, despre pregătirea insuficientă, despre oştenii neinstruiţi, despre moartea care se abătuse asupra armatei imperiale cînd fusese atacată de sarazini.

Romanos îl ascultă tăcut. Golea cupă după cupă şi gîndul îi zbura departe, la Tricliniul de Aur al Palatului Sacru, la Anastasia. Rememora tot ceea ce se petrecuse acolo şi ridică automat mîna să-şi mîngîie obrazul.

Nikitas se opri brusc. La început, oamenii basileului îl ascultaseră cu atenţie, acum însă păreau cu toţii plictisiţi Războiul era un lucru care nu-i interesa, nici victoria şi nici înfrîngerea nu erau în stare să schimbe desfăşurarea petrecerii lor.

— Aşadar ? spuse Romanos după o lungă pauză.

— Am spus totul, Măria-ta, răspunse Nikitas care începuse din nou să-şi strîngă pumnii ca un turbat.

— Da, ai dreptate. Mi-ai spus totul, murmură Romanos, şi apoi, ca omul care nu se mai poate stăpîni, se întoarse spre camarazii lui şi întrebă : Pe Theofano o cunoaşte careva dintre voi ?

Camarazii săi şi femeile care şedeau lîngă ei schimbară nişte priviri pline de nedumerire

Romanos ridică din umeri.

— Vin, porunci el. Vasilios, adăugă apoi imediat, seara noastră e destul de anostă.

Unul din camarazii lui se sculă şi ieşi cu paşi iuţi.

— Chrisoloras, ţii la băutură, îmi placi, continuă Romanos întorcîndu-se spre Nikitas.

Chrisoloras simţi că i se face părul măciucă, iar Gheorghios zîmbi pentru întîia oară de cînd se aşezaseră lîngă asociatul tronului.

— Chrisoloras, dacă eşti bun şi la vînătoare, vom deveni repede prieteni, spuse Romanos zîmbind.

Nikitas simţi că i se opresc bătăile inimii. Rostite altcîndva, cuvintele basileului l-ar fi umplut de bucurie. Avînd drept sprijin prietenia basileului, ar fi urcat o treaptă după alta, realizîndu-şi astfel toate ambiţiile. Acum însă...

— Chrisoloras, zise Romanos încruntîndu-şi sprîncenele. Nu pari deloc încîntat de propunerea mea...

Nikitas deschise gura să-i răspundă, fără să ştie însă ce anume o să rostească, dar nişte acorduri muzicale îl făcură deodată pe basileu să se întoarcă în altă parte.

Pe uşa sălii celei mari îşi făcu apariţia o femeie ; era cea mai frumoasă dintre toate cele aflate acolo înăuntru. Cu mişcări molcome, îşi scoase mantia ce-o purta pe umeri şi, dîndu-şi la iveală trupul superb, strîns într-o rochie de mătase vaporoasă, începu un dans lent, pătimaş.

O linişte deplină se aşternu în marea sală în clipa în care tînăra femeie, continuînd să danseze, se apropie de Romanos şi de grupul lui. Văzînd-o, mulţi dintre bărbaţi îşi strînseră cu nervozitate în braţe femeile pe care le aveau alături. Komito era cea mai frumoasă curtezană din întreaga Basilevusă şi mulţi tineri de vază din Bizanţ i se tîriseră la picioare, fără a izbuti să obţină ceva împotriva dorinţei sale.

Gheorghios şi Nikitas plecară tîrziu de tot din casa lui Komito. Cocoşii cîntaseră pentru a doua oară. Se făcuse aproape dimineaţă cînd ieşiră în stradă şi chipurile lor aveau, la lumina aceea palidă, o culoare albicioasă. Din pricina băuturii, Chrisoloras îşi simţea capul tare greu, dar gîndurile îi rămăseseră aceleaşi. Se gîndea la Anastasia, la dragostea lui pierdută, aşa că nici vinul,

nici mîngîierile şi sărutările prietenei de ocazie nu reuşiră, fie şi pentru o clipă, să-l facă s-o uite. Cei doi prieteni colindară străzile pustii ale oraşului fără să scoată o vorbă şi se despărţiră cînd ajunseră în faţa casei lui Zonaras, după ce-şi spuseră somn uşor şi-şi făgăduiră că se vor revedea şi în ziua următoare.

Cînd se văzu singur, Nikitas făcu imediat cale-ntoarsă şi se îndreptă agale spre portul Vukoleon. Trecu prin faţa porţii ferecate, respiră aerul proaspăt al mării şi apoi, fără să vrea, porni pe drumul care ducea spre casa lui Krateros.

Trecu pe lîngă casa Anastasiei şi, înălţîndu-şi privirea, o fixă pe-o anumită fereastră, cea care dădea în camera iubitei sale. Era lumină în cameră ; o lumină ce se lupta cu cea a zilei care se ivea. Nikitas se opri, întoarse capul într-o parte, în alta şi, nevăzînd ţipenie de om pe stradă, îi trecu prin minte o nebunie : să intre în grădina casei şi s-o strige pe Anastasia să iasă la fereastră. Făcu un pas, se duse lîngă poarta exterioară, deschise gura, dar nu fu în stare să rostească nici un cuvînt. O iubea prea tare şi nu dorea să-i distrugă un viitor atît de strălucit. Dacă se mărita cu Romanos, avea să devină împărăteasă. Putea el oare să-i ofere în schimb ceva asemănător ? Era tînăr şi ambiţios. Putea să ajungă turmarch, comandant al armatelor din ţinuturile răsăritene sau vestice ale Imperiului, dacă bineînţeles îl va însoţi norocul. Atît şi nimic mai mult.

Lăsă capul în jos şi, tîrîndu-şi picioarele, se îndepărtă, fără să-şi mai întoarcă privirea spre fereastra luminată. A doua zi urma să plece fără nici o amînare. Basilevusa nu-l mai încăpea. Urma să plece în thema Charsianului, să-l întîlnească pe Nikiforos Fokas ; poate că acolo va reuşi să dea totul uitării, poate că acolo se va lecui.

Încuiată în camera-i unde şedea pe pat şi cu rochia încă pe ea, Anastasia visa cu ochii deschişi. Avea ochii plînşi. Norocul îi surîsese arătîndu-i chipul său luminos, dar îi dăduse cu piciorul.

Îşi ridică mîna dreaptă, privi podul palmei şi izbucni în hohote de plîns. Gestul ei fusese spontan. Dar era oare binevenit pentru ambiţiile sale ? Romanos se obişnuise,

cel puțin așa auzise Anastasia, să vadă toate femeile căzîndu-i la picioare. Pe cînd ea...

— O, Doamne, oftă Anastasia. Cît de aproape de tron am fost...

Pieptul i se umflă de un suspin și din ochii ei începură să curgă iarăși șiroaie de lacrimi.

După puțin timp își reveni însă și prinse să-și rînduiască, într-un fel, gîndurile. Romanos era un bărbat frumos și trupeș. Dar n-o impresionase. Nu simțise fiorul pe care-l încercase atunci cînd buzele lui Nikitas se lipiseră strîns de ale sale și nici fiorul ce-o cuprinsese atunci cînd privirea lui Tzimiskis se fixase asupra ei. Nu, nu-l iubea și nici nu credea că va fi în stare să-l iubească vreodată. Dar era vorba de tron, de putere și domnie. De fapt ea pălmuise puterea și tronul. Singură își pecetluise viitorul. Nu va deveni niciodată împărăteasă.

Și, chinuită de asemenea gînduri, nici nu-și dădu seama cînd trecu timpul. Se auzise cîntatul cocoșilor. Anastasia se întorsese acasă plîngînd, iar tatăl ei, neliniștit, o întrebase ce se întîmplase. Ea nu-i răspunse. Nu răspunse nici dolcii care veniseră s-o alinte. Se închisese devreme în camera ei și nu deschise nimănui, nici chiar Haricliei care îi adusese cina.

Cocoșii cîntară pentru a doua oară și Anastasia încă nu adormise. Se gîndea atît de intens, încît simțea că-și pierde mințile, iar la un moment dat, nemaiputînd să suporte, se dădu jos din pat și, apropiindu-se de fereastră, o deschise și-și umplu pieptul cu aerul proaspăt al dimineții. Pentru o clipă inima îi zvîcni puternic fiindcă pe drumul pustiu, care abia începuse să se însuflețească, îl văzu pe Nikitas, cu capul plecat, înaintînd agale spre casa ei.

„Nikitas!“ îi veni să-l strige.

Dar nu vorbi, nu-și deschise gura. De el era sigură. Putea să mai aștepte.

De dimineață, de la ivirea zorilor, cînd îl văzuse pe Chrisoloras sub fereastră, și pînă seara tîrziu, Anastasia rămase în așteptare. Aștepta un mesaj, măcar o vorbă din partea lui Romanos. Se înnoptase și nici un varang sau eunuc îmbrăcat în uniforma galbenă a Palatului Sacru nu venise să bată la poarta exterioară a casei părin-

teşti. Sosi şi ziua următoare. Anastasia nu mai avea lacrimi să plîngă. Trebuia să se consoleze. Basileul renunţase s-o mai invite la palat. O chemă pe Hariclia şi-i porunci să se ducă la Palatul Sacru să întrebe un eunuc pe care-l cunoştea cum îşi petrecuse Romanos ultimele două zile.

Hariclia se întoarse către ora prînzului. Aurul dezlegase limba eunucului. Romanos chefuise în prima seară în casa lui Komito şi în a doua în casa unei alte curtezane. Dimineaţa plecase împreună cu prietenii lui la vînătoare. Avea să lipsească două-trei zile. Plecase în Asia Mică.

Ca să nu-şi trădeze desperarea, Anastasia îşi muşcă buzele. Apoi, ceva mai tîrziu, îşi aduse aminte de Nikitas. La început şovăise, dar pînă la urmă se hotărî şi-şi trimise doica acasă la Nikitas, să afle, chipurile, dacă s-a întors cu bine din expediţie.

Nikitas plecase şi el cu Romanos.

Anastasia îşi pierdu cumpătul. Nikitas plecase cu Romanos ! Nu se aşteptase la una ca asta. Apoi se gîndi la Tzimiskis. Pe el nu putea însă să-l cheme, şi nici cu tatăl ei nu putea vorbi despre Tzimiskis.

Se zăvorî în camera ei şi începu să numere orele celor trei zile ce o despărţeau de întoarcerea lui Romanos la Constantinopol.

Grupul vînătorilor îmbrăcaţi în costume strălucitoare galopa într-o pădure frumoasă, întinsă şi umbroasă. Panta era niţel cam înclinată, frunzele late ale platanilor acopereau cu umbra lor pămîntul jilav de roua dimineţii, iar zgomotul produs de copitele cailor se îneca în pămîntul afînat. Era o pădure frumoasă, dar şi mai frumoasă era ziua aceea. Soarele răsărise de mult şi razele-i cădeau pe frunzele argintii iscînd în jurul lor mii şi mii de reflexe luminoase. Două-trei păsări săriră dintr-un tufiş speriate de trecerea călăreţilor, iar un uliu căzu ca un bolid viu într-un luminiş.

— Nikitas, acolo e un iepure de cîmp ! strigă un călăreţ corpolent.

Ogarii începură de îndată să latre, în timp ce uliul ţîşni în văzduh ţinînd în gheare un iepure ce se mai zbătea încă.

— Ne-a luat-o înainte blestematul ! strigă călăreţul cel corpolent ridicînd arcul.

Săgeata porni în văzduh şuierînd, dar ulul se afla mult prea sus, aşa că nu-l nimeri.

Ogarii începură să latre din nou, dar de astă dată diferit, mai întărîtaţi, şi o luară brusc spre stînga, alergînd iute pe o cărare îngustă, abia vizibilă, ce trecea printre tufişurile gîrbovite.

Călăreţul corpolent îşi opri brusc calul şi îndată fu imitat şi de ceilalţi.

— Mistreţ, spuse morocănos. Trebuie să fie mare. Mihail, dă-mi sulita.

Un vînător se apropie de el şi-i dădu un vinavlu [1]. Călăreţul îl cîntări în mîini şi apoi, lovindu-şi calul, se avîntă pe cărare.

Vînătorii pătrunseră adînc în pădure mergînd în urma ogarilor care continuau să latre. Cînd ieşiră din nou în luminiş, cîinii prinseră să alerge, vînătorii dădură pinteni cailor şi întreg ţinutul răsună de tropăitul copitelor şi de strigătele oamenilor. Ogarii descoperiseră mistreţul, o namilă de sălbăticiune cu colţi mari, încovoiaţi, şi-l hăituiau.

Imediat, din rîndul călăreţilor se desprinseră două persoane, vînătorul cel corpolent şi Nikitas. Gonind umăr la umăr şi ţinîndu-şi sulităle în mîini se apropiară de mistreţ, care fusese între timp încolţit de ogari.

Mistreţul mai înaintă puţin, dar cînd simţi colţii unui cîine sfîşiindu-i carnea, grohăi sălbatic şi, întorcîndu-se brusc, se năpusti asupra ogarilor. Mistreţul şi ogarii se luptau cu înverşunare şi nu peste mult timp un ogar se prăvăli cu burta sfîrtecată, urlînd de durere, iar cellalţi, văzîndu-şi semenul zbătîndu-se doborît la pămînt, fură cuprinşi de spaimă şi o luară la fugă.

— Blestematul ! mi l-a rănit pe Hector, mugi călăreţul cel corpolent şi se năpusti călare asupra mistreţului, ridică sulita şi o azvîrli ca să izbească fiara. Sulita porni şuierînd prin aer şi lovi mistreţul superficial ; animalul se înfurie şi mai mult şi se năpusti asupra celui ce-l atacase.

[1] Sulită de vînătoare.

Călărețul nu-și pierdu cumpătul, trase de pe șaua calului halebarda și se pregăti să înfrunte fiara. Mistrețul dădu buzna peste cal și-l lzbi în picioare cu colții. Acesta se trase îndărăt cu un zvîcnet și se prăbuși la pămînt, antrenîndu-și în cădere și stăpînul.

Călărețul se eliberă fără întîrziere de chingile calului prăbușit, dar în momentul căderii halebarda îi scăpase din mînă și acum, complet dezarmat, se uita cu ochii dilatați de groază cum mistrețul, neluînd în seamă ogarii care-l atacaseră pentru a doua oară, se apropia vijelios de el.

Nikitas privea tocmai scena, văzu primejdia de moarte ce atîrna deasupra capului lui Romanos și o clipă șovăi. Dacă nu intervenea el, mistrețul cel fioros îi va ucide cu siguranță rivalul. Îl va ucide, și nimeni nu-i va putea reproșa că-și aruncase sulița în așa fel încît să nu nimerească fiara. Dar șovăiala lui nu ținu decît o clipă, mîna-i înarmată se ridică, sulița șuieră în zbor și se înfipse cu atîta putere în spinarea mistrețului, încît îl doborî, ca străfulgerat, aproape de picioarele basileului.

— Am scăpat ieftin ! strigă Romanos. Îți mulțumesc, Nikitas, mi-ai salvat viața, adăugă simplu.

Apoi se aplecă, privi calul care continua să zacă la pămînt și clătină din cap.

— Mi se pare că și-a rupt piciorul, murmură.

După aceea înaintă puțin și privi ogarul cu burta sfîrtecată care trăgea să moară.

— Un ogar, un cal și cît pe-aci și eu, murmură din nou. O zi cu ghinion...

Își scutură brusc capul și, auzindu-i pe camarazii săi care se apropiau, strigă :

— Ajunge pentru astăzi. Ne întoarcem. Luați mistrețul !

Camarazii săi se priviră mirați. Rareori se întîmpla ca Romanos să nu-și termine partida de vînătoare... Părea schimbat. Nu numai la vînătoare, ci și la petreceri. Mai înainte se îmbăta, lua în brațe muzicante, curtezane sau orice femeie care-i ieșea în cale. Gusta din toate plăcerile vieții. Dar acum, de cîteva zile, părea alt om. În casa lui Komito stătuse pînă în zori. Cînd aceasta își termină dansul și veni să se așeze lîngă el, Romanos, ca de obicei,

a strîns-o în braţe şi a sărutat-o. Dar fără poftă, fără acea patimă atît de cunoscută celor ce trăiau în preajma lui. La fel procedă şi în seara următoare, în casa Kalinikei, o altă faimoasă curtezană din Basilevusa. Şi iată că lucrurile s-au repetat şi la vînătoare.

Mistreţul fu încărcat pe un cal şi ceata vînătorilor porni pe drumul întoarcerii, spre corturile care erau instalate la marginea pădurii. Pe tot parcursul drumului, Romanos nu rosti nici un cuvînt, la fel şi Nikitas, care mergea alături de el. Ceilalţi discutau între ei în şoaptă.

Ajungînd la corturi descălecară şi imediat Romanos făcu semn lui Nikitas să-l urmeze.

— Chrisoloras, i se adresă scurt de îndată ce se văzură singuri în cort, trebuie să-ţi vorbesc. Sînt nevoia să vorbesc unui om cu puţină judecată. Unui om care să nu fie linguşitor ca cei de afară.

Făcu un gest de dispreţ cu mîna, apoi continuă :

— Nu te cunosc prea bine, dar pari un om cu cap. Vreau să-ţi vorbesc despre ceva care mă preocupă şi doresc să-mi dai un răspuns cinstit.

Nikitas începu să înţeleagă încotro se îndreaptă lucrurile şi se simţi cuprins de un fior.

— Vreau să-ţi vorbesc despre o fată, continuă Romanos. O cunoşti pe Theofano ?

Chrisoloras dădu brusc din cap, negînd că o cunoaşte, şi Romanos rise forţat.

— Am greşit. N-o cheamă Theofano, ci Anastasia, e fiica lui Krateros...

Nikitas se forţa să nu-şi trădeze tulburarea. Romanos voia să-l vorbească despre iubita lui.

„O, Doamne, ce ironie", se gîndi Nikitas.

— O cunoşti ? îl întrebă din nou Romanos.

Nikitas se gîndi o clipă-două înainte de-a răspunde. Minciuna nu i se potrivea, aşa că dădu afirmativ din cap.

— O cunoşti ? Adevărat ? strigă Romanos bucuros. Spune-mi, te rog, ai văzut o fată mai frumoasă ca ea ?

De astă dată, Nikitas făcu semn din cap că nu.

— E frumoasă, strigă Romanos cuprins de entuziasm. Cu toate că e încă prea tînără, pare totuşi femeie în toată firea.

Se opri, se gîndi la Anastasia, apoi continuă grav :

— M-am îndrăgostit de ea... Imediat ce-am văzut-o. Am vorbit în aceeaşi seară cu tatăl meu, dar nu e de acord să mă însor cu Theofano. Neamul ei nu-i dintre cele mai alese. Nu-i potrivită pentru a deveni împărătească, mi-a spus.

Îşi strînse cu turbare pumnii şi rosti :

— Nu-i potrivită pentru a deveni împărătească. Dar niciodată pînă acum coroana imperiului n-a stat pe un cap mai frumos.

Tăcu şi căzu pe gînduri. Nikitas aproape că nu mai respira. „Nu cumva mai există speranţe ?" începu să se întrebe.

— N-o vor nici surorile mele, îşi continuă Romanos monologul. Spun să fiul împăratului, asociatul tronului, nu se cade să ia de soţie pe fiica unui birtaş...

Lovi cu pumnul în braţul jilţului pe care şedea şi strigă :

— Auzi, Nikitas, pînă şi birtaş l-au făcut pe tatăl ei. Birtaş, pentru că face negoţ cu vinuri. Mofturoasele, proastele, aiuritele. Parcă nu ştiu... Sau, mai bine zis, n-au aflat pînă acum că întemeietorul dinastiei noastre, Vasilios I Macedoneanul [1], a fost un ţăran necioplit ?

Tăcu brusc, se sculă şi începu să se plimbe nervos prin cort. Nikitas îl urmărea în tăcere şi speranţele, care se născuseră în mintea lui cu cîteva clipe în urmă, zburau departe.

— Am vorbit cu tatăl meu chiar în prima seară cînd am cunoscut-o. I-am spus tot ceea ce mi-a trecut prin cap. I-am vorbit despre împărătesele care aveau o obîrşie şi mai umilă. Despre Theodora. Nici n-a vrut să mă asculte. Ne-am certat... Nikitas, spune-mi ce să fac ? De ce taci ?

Chrisoloras se sculă de pe scaun. Era livid ca un mort şi buzele lui tremurau puţin atunci cînd răspunse.

— Un om mai nepotrivit să dea sfaturi Înălţimii-voastre nici nu se putea găsi în întregul imperiu, spuse cu o voce stinsă.

Romanos se zăpăci şi îl privi pe Chrisoloras plin de mirare.

---

[1] Împărat al Bizanţului între 867—886.

— De ce, Nikitas ? întrebă încreţindu-şi faţa.

— Rog pe Luminăţia-voastră să-mi îngăduie să nu răspund la această întrebare.

— Aşadar, nu-mi eşti prieten ? strigă Romanos spontan şi puţin jignit.

— E o mare cinste pentru mine să fiu considerat de Înălţimea-voastră prieten, răspunse Nikitas. Dar nu pot. Nu pot să vă răspund şi acum, cu voia Înălţimii-voastre...

Se închină şi porni spre ieşirea cortului.

Romanos stătu nehotărît o clipă. Apoi îşi ridică mîna ca şi cum ar fi vrut să-l oprească, dar Nikitas ieşise, şi mîna îi căzu ca moartă pe şold.

— De ce, murmură Romanos, oare ce se întîmplă ?... Trebuie să aflu neapărat !

Începu să se plimbe iarăşi prin cort cu chipul înnourat, cînd după un timp se opri brusc şi, bătînd din palme, strigă :

— Am găsit ! E şi el îndrăgostit de Anastasia. Vasilios ! răcni imediat. Vasilios !

Un ostean intră în cort şi rămase nemişcat în faţa lui.

— Să vină la mine comitele de cohortă Chrisoloras ! Repede !

Oşteanul ieşi din cort şi nu peste mult se întoarse singur.

— Comitele de cohortă a plecat, raportă. A lăsat însă o scrisoare pentru Înălţimea-voastră.

Romanos întinse mîna, luă papirusul pe care-l ţinea oşteanul, îl desfăşură şi citi :

„Cer iertare Luminăţiei-voastre pentru că n-am putut răspunde la întrebările pe care mi le-a pus. Motive de ordin pur personal îmi interzic să am o părere asupra acestei chestiuni. Cu îngăduinţa Luminăţiei-voastre, plec în Caesarea [1] din thema Charsianon, unde mă aşteaptă comandantul suprem al trupelor din Anatolia, gloriosul Nikiforos Fokas.

Sărut cu smerenie genunchiul Înălţimii-voastre,

Nikitas."

---

[1] Unul din cele mai mari oraşe ale Imperiului Bizantin, aflat pe ţărmul oriental al Mării Mediterane.

Romanos mototoli papirusul și murmură :

— Am avut dreptate, Vasilios ! Apoi, porunci imediat oșteanului : Plecăm ! Să spui camarazilor mei să se pregătească. Ne întoarcem la Constantinopol... Nu, stai o clipă ! Să alerge imediat cîțiva oșteni și să-l găsească pe comitele Chrisoloras. Să mi-l aducă înapoi numaidecît, nu poate să fi ajuns prea departe.

Oșteanul plecă și Romanos căzu greu pe un scaun.

— Trebuie să-mi explice, monologă.

„Motive de ordin pur personal..." O fi și el, mai mult ca sigur, îndrăgostit de Anastasia.

Stătu puțin timp pe scaun și apoi, ca și cum nu-și găsea locul, se sculă și începu să se plimbe prin cort. În sinea lui se ducea o luptă între curiozitatea de a afla și ideea că, deși basileu, nu-i era îngăduit să-i ceară unui supus de-al său să-i destăinuie lucruri de ordin personal, așa cum le caracterizase Nikitas...

— Și totuși trebuie să aflu, murmură la un moment dat. Dacă nu voi afla mă voi îmbolnăvi din pricina curiozității.

Un tropăit de cal îl făcu să iasă din cort. Chrisoloras venea însoțit de un oștean. Nikitas era palid și strîngea cu atîta nervozitate hățurile calului, încît mîinile i se albiseră. Romanos îl privi cu asprime și-i făcu semn să-l urmeze în cort.

— Cu ce drept m-ai părăsit ? Cum de-ai plecat fără învoirea mea ? strigă mîniat de îndată ce rămaseră singuri. Uiți cine sînt eu și cine ești tu !

Chrisoloras nu-i răspunse, în schimb îl privi cu atîta mîndrie, încît Romanos își întoarse capul în altă parte.

— Dacă nu mi-ai fi salvat astăzi viața, știam eu ce trebuie să-ți fac, continuă la fel de mîniat. Dar, fie, te iert. Te voi ierta cu o singură condiție : îmi vei spune tot ceea ce știi despre Anastasia.

Nikitas nu vorbi nici de astă dată, și în ochii lui Romanos scînteiară fulgere de mînie.

— Comite de cohortă, strigă cu glas tunător, îți ordon să-mi răspunzi. Ce știi despre Anastasia, viitoarea basilissă și împărăteasă a ta ?

Chrisoloras stărui în tăcerea lui și nici capul nu și-l plecă. Se juca, bineînțeles, cu propria-i viață. Era sigur

de asta, dar nu-i păsa. Ordine în asemenea privință nu accepta să primească de la nimeni.

— Nikitas, te rog, spuse aproape fără supărare Romanos, trebuie să-mi vorbești, nu-ți dai seama cît mă chinuiesc ?

— O cunosc de mic copil, rosti Nikitas silabisind cuvintele, emoționat de felul cum îi vorbise Romanos. Părinții noștri au fost buni prieteni...

— Bine, Nikitas. Bine, dar de ce te-ai oprit ? întrebă basileul cu sufletul la gură.

— O cunosc de mic copil, rosti într-un tîrziu, și pot vorbi Măriei-tale despre caracterul ei. Era bună, avea înfățișarea și sufletul unui înger. Așa cel puțin credeam eu. Mai credeam că... Tonul vocii lui Nikitas scăzu brusc și adăugă în grabă : Vă implor, Maiestate, nu-mi mai cereți nimic în plus.

— O iubești, zise sec Romanos. E limpede. Dar nu mi-e de ajuns. Ea te iubea ?

Vocea lui era acum aspră, autoritară. Vorbea fiul împăratului.

Nikitas simți cum îl cuprinde din nou furia. Își înălță capul cu semeție, dar gura îi rămase ferecată.

Romanos părea că-și revenise. Citi în privirea lui indignarea și desperarea, așa că se îmblînzi de îndată.

— Iartă-mă, Nikitas, bolborosi. Dar trebuie să mă înțelegi. Acum poți să te duci, nu te mai rețin.

Chrisoloras se închină și ieși din cort.

„Dacă l-ar fi iubit cu adevărat, începu să se gîndească Romanos, după ce rămase singur, atunci de ce-a acceptat să vină la Palatul Sacru : purpură... coroană... în fața lor totul este dat uitării."

Clătină din cap și se cufundă într-o melancolie adîncă.

„Niciodată nu poți fi sigur de nimic, își continuă gîndul, cu toate că ești porfirogenet [1]. Toți se apropie de tine, se închină în fața ta și se uită ca niște cîini care așteaptă să le arunci un ciolan. Ca niște cîini ? Nu, cel puțin cîinii iubesc cu adevărat. Ca niște corbi. Da, ca niște corbi..."

[1] Născut în sala de purpură a Palatului Sacru, privilegiu de care beneficiau numai copiii împăraților bizantini.

Se ridică şi, apropiindu-se de o masă, umplu o cupă cu vin, o duse la gură, sorbi două-trei înghiţituri şi apoi murmură :

— Anastasia. Te-am iubit imediat. Dar tu ? Tu ai fi primit cu bucurie să porţi coroana imperială şi purpura. Dar inima ta, ai să mi-o dai vreodată ?

Tăcu. Apoi se gîndi la Nikitas.

— M-am purtat urît cu el, îşi continuă Romanos monologul. O iubeşte şi, dacă o va lua de soţie, o să fie sigur de ea şi de dragostea ei... Există pentru mine vreun om de care să fiu sigur ?

Acest gînd îl preocupă mult timp. Trecuse ora prînzului şi Romanos încă nu ajunsese la nici o concluzie, afară de aceea că pentru prima dată în viaţa lui se îndrăgostise cu adevărat de o femeie pe care n-o cunoştea şi de ale cărei sentimente nu era sigur.

— Ducă-se dracului, strigă la un moment dat lovind furios cu piciorul în scaun. Dacă mai stau aici înnebunesc. Aşadar, înapoi la Basilevusa. Lîngă Theofano. Va fi a mea, o voi face basilissă, iar tata n-are decît să spună ce-o vrea.

„Theofano, te iubesc. Te iubesc mai mult decît orice pe lume. De dragul tău sînt în stare să renunţ la toate, la coroană, la purpură, la putere şi domnie... Theofano... Cît de plăcut sună în urechile mele numele pe care ţi l-am dăruit..." Aceste cuvinte mai răsunau încă în mintea Anastasiei, care, stînd întinsă pe pat, rememora clipele petrecute alături de Romanos. O iubea, mai mult chiar, o venera. Era mai mult decît sigură. Purtarea, privirea şi timbrul vocii lui o convinseseră.

Se zbengui în pat şi zîmbi plină de fericire la gîndul că visul ei va deveni realitate.

— Voi fi împărăteasă, murmură Anastasia şi sări brusc din pat, alergă la oglinda de argint, îşi privi chipul, făcu o plecăciune adîncă în faţa lui şi rosti : Mulţi ani trăiască Augusta Theofano !

Apoi îşi aduse mîinile pe umeri şi-şi cuprinse gîtul.

— Augusta Theofano, şopti iarăşi cu ochii întredeschişi. Augustă Theofano, te ador !

Vru să se ducă la fereastră şi să strige în plină noapte noul ei nume ; noul titlu pe care avea să-l dobîndească peste puţin timp, cînd se va anunţa căsătoria ei cu fiul împăratului.

— Augusta Theofano, pronunţă silabisind cuvintele şi, îmbrăcată în cămaşa de noapte, începu să păşească încet-încet, ceremonios şi fără să întoarcă capul nici în dreapta nici în stînga, cu privirea aţintită spre fereastră, care, aşa cum strălucea la lumina stelelor de pe cer, i se părea un tron împodobit cu pietre nestemate.

Dar cum mergea aşa se izbi de un scaun, călcă greşit, se prăbuşi pe podeaua acoperită cu covoare groase şi începu să rîdă din toată inima.

— Augustă Theofano, trebuie să fii atentă, îşi zise, şi rîsul ei vesel, copilăresc, triumfal zbură pe fereastră şi se pierdu în oraşul adormit.

Adormi surizînd şi somnul nu-i fu tulburat de nici un vis pînă în zori, cînd soarele pătrunse prin fereastra deschisă, împodobind cu razele lui aurii părul-i negru de abanos.

Se trezi, se întinse şi, aducîndu-şi aminte de cele petrecute în ajun, zîmbi plină de fericire. Temerile sale se dovediră lipsite de temei. Uitase aproape complet aşteptarea aceea lungă. Trecuseră zece zile de cînd fusese în sala Tricliniului de Aur a Palatului Sacru şi nici un trimis al basileului nu venise să bată la uşa casei sale. Zece zile care i se părusră veacuri întregi şi-i lăsaseră urme pe chip. Dar totul fu dat uitării ieri, cînd veni un spătar să-l anunţe pe Krateros că Luminăţia-sa basileul Romanos dorea s-o primească pe Anastasia la Palatul Sacru.

Anastasia se duse la Palatul Sacru cu inima tremurînd şi tresăltînd de emoţie. Căzu în genunchi şi se închină în faţa împăratului Konstantinos, al şaptelea din şirul basileilor cu acelaşi nume care au purtat glorioasa coroană a imperiului. Apoi se duse pentru o clipă în gineceul [1] palatului unde le văzu pe surorile şi pe mama lui Romanos, împărăteasa Eleni. Le văzu şi citi în ochii lor trufia şi disprețul, iar inima i se strînse căci înţelese că avea să se lupte cu ele. Pe toate acestea le dădu însă uitării

[1] Apartamentele împărătesei Bizanţului

atunci cînd, într-o sală supraîncărcată cu mozaicuri, mobilă luxoasă, draperii brodate cu fir de aur, covoare și sfeșnice de aur, care vorbea singură despre bogățiile imperiului, Romanos se așeză lîngă ea și, apucîndu-i mîinile, îi vorbi despre dragostea și adorația pe care le-a încercat din prima clipă cînd o zărise, cu zece zile în urmă, în sala Tricliniului de Aur, unde fusese cea mai prețioasă perlă dintre toate fetele frumoase care se prezentaseră pentru ca el să-și aleagă viitoarea soție.

Romanos îi vorbise mult timp și vocea-i caldă, plină de patimă, răsuna plăcut în urechile Anastasiei, iar cînd întinse mîinile ca s-o îmbrățișeze și să pecetluiască cu un sărut tot ceea ce-i spusese, ea îl lăsă să-și lipească buzele-i calde de ale ei, căci din acea clipă îșl și simțea pe umeri hlamida.

Apoi, cînd se desprinse din brațele lui, fiindcă acesta încercase să depășească limita, Romanos pufni în rîs și-și duse mîna la obraz ca și cum s-ar fi temut să nu repete gestul din prima zi. Rise, o îmbrățișă și-i vorbi din nou despre iubirea lui. Dar, la un moment dat, își întrerupse brusc șirul destăinuirilor și-o întrebă, privind-o drept în ochi :

— Ți-a vorbit vreodată Nikitas, așa cum ți-am vorbit eu ?

— Nikitas ? rosti cu naivitate Anastasia, ascunzîndu-și printr-un efort tulburarea care-o năpădi. Care Nikitas ? Te referi cumva la Chrisoloras ?

— Da, răspunse Romanos încrețindu-și fruntea.

— Nikitas, prietenul meu din copilărie ? rise Anastasia.

— Te iubește ! stărui Romanos.

— Și tata mă iubește, iar dacă aș fi avut un frate m-ar fi iubit și el.

— Și tu îl iubești ?

— Eu ? Pe Nikitas ? Doamne ferește, ce idei ciudate îți mai trec prin minte.

Cuvintele sale păreau atît de spontane și atît de sinceră vocea, încît Romanos răsuflă ușurat, se aplecă, o sărută și-i zise șoptind :

— Mulți ani trăiască Augusta Theofano !

La toate acestea se gîndea Anastasia pe cînd o pieptăna sclava şi-n sinea ei jura că cel puţin pentru moment nu se va mai gîndi la nici un alt bărbat, în afară de Romanos. Nu va exista alt bărbat pentru ea, cu excepţia aceluia despre care nu vola să se destăinuie nici propriei sale persoane.

III

În acea dimineață de noiembrie a anului 959 clopotele băteau în dungă. Împăratul Konstantinos, al șaptelea din șirul celor cu același nume, începînd cu Constantin cel Mare, întemeietorul Imperiului Roman de Răsărit, își dăduse sufletul Ziditorului după o lungă suferință.

Îndoliată era și Basilevusa. Cerul era încărcat cu nori grei, plumburii, drumurile pustii și cîrciumile închise. Orașul nu mai avea aspectul lui obișnuit, vesel, radios și policrom care făcea din el cea mai strălucitoare capitală a creștinătății. Norodul vorbea cu voce joasă și, ori de cîte ori se auzeau bătînd clopotele de la Sfînta Sofia, iar glasul lor de aramă era reluat de restul bisericilor care anunțau vestea morții primului om din imperiu, se închina și șoptea cîte o rugăciune pentru odihna sufletului celui dispărut.

Norodul, care n-o dusese rău sub domnia Porfirogenetului, îl jeluia în mod sincer. Ceilalți, cei mari, arhonții, generalii și politicienii care conduceau destinele imperiului, sub masca unei false dureri pricinuită de moartea împăratului, ascundeau o mare neliniște.

Konstantinos lăsa în loc pe fiul său Romanos, care-i fusese asociat la domnie, iar acum lua și titlul de împărat, iar Theofano devenea împărăteasă. Romanos, dar mai ales Theofano, provocau temeri înalților demnitari, și aceasta din pricina zvonurilor alarmante care circulau în incinta Palatului Sacru, zvonuri despre care nimeni nu îndrăznea să vorbească nici celui mai bun prieten, fratelui sau soției sale. Se spunea că Augusta, însetată de puterea pe care Romanos o împărțea cu tatăl lui, pusese otravă în

mîncarea împăratului Konstantinos trimiţîndu-l mult prea devreme în mormînt. Nici persoanele din anturajul intim al împăratului nu putură dezminţi sau confirma în mod categoric asemenea zvonuri. Se mai spuneau şi multe altele. Că acum, cînd locul Porfirogenetului va fi ocupat de Romanos, totul în imperiu se va schimba. Vechii dregători îşi vor pierde funcţiile în folosul altor persoane. Se şi şopteau unele nume, nume de oameni nedemni sau incapabili, aşa cum se întîmplă mai totdeauna cînd se schimbă stăpînul.

În sfîrşit, cei în cunoştinţă de cauză şuşoteau că acum, pe tronul lui Constantin cel Mare nu va sta un împărat, ci o femeie, deoarece vedeau cît de mult era influenţat Romanos de Theofano, că orice dorinţă a acesteia era un ordin pentru Romanos, că niciodată în timpul celor trei ani de cînd devenise Augustă nu ieşise din cuvîntul ei, ci totdeauna făcea tot ceea ce vroia ea, fiindcă ştia cum să ceară şi avea mijloace ca să-şi impună voinţa.

Îndoliat era oraşul, îndoliat şi cerul, iar feţele tuturor oamenilor erau triste din pricina durerii, fie ea adevărată sau falsă. Varangii din garda împăratului şi ceilalţi mercenari îşi ascundeau bucuria sub chipul lor întristat, fiindcă moartea lui Konstantinos însemna pentru ei aur, şi încă mult, căci noul împărat, aşa cum se obişnuia de secole, urma să deschidă tezaurul pentru a împărţi monezi de aur celor care-i vor susţine tronul şi-l vor apăra de atentatele şi comploturile care se vor urzi împotriva lui.

Îndoliat răsuna dangătul clopotelor şi în urechile marelui prepozit, eunucul Iosif Vringas, mîna dreaptă a împăratului, fiindcă acesta ştia bine ce hram poartă Romanos şi Theofano, fiindcă auzise şi el zvonurile care circulau în Palatul Sacru precum că împăratul Konstantinos murise din pricina unei otrăvi cu acţiune lentă dar sigură, pe care nici rugăciunile patriarhului Polyefktos, nici băile termale din Prusa Bitiniei şi nici doftorii care stătură la capătul lui nu fuseseră în stare s-o anihileze.

— Vasilios! strigă deodată Vringas, chemîndu-şi slujitorul, după ce îşi scutură capul şi scăpă din mrejele visării.

Slujitorul alergă spre Vringas şi aplecîndu-şi capul rămase nemişcat locului.

— Vasilios, s-a pus la cale totul precum am poruncit eu? Cortegiul funebru va fi gata la ora hotărîtă, oștenii s-au aliniat. Biserica cea Mare a fost orînduită cum se cuvine în asemenea împrejurări?

Vasilios dădu din cap.

— Totul s-a făcut potrivit dispozițiilor domniei-voastre, mărite prepozit, răspunse slujitorul. Cortegiul funebru poate porni de îndată ce veți porunci.

Iosif se sculă de pe scaun, își luă bastonul, îl strînse în mîini și se pregăti să iasă din odaie. Purta uniforma de gală a rangului său. Mantia-i strălucea, plină de aur și pietre prețioase.

— Era bun stăpînul nostru, murmură ștergîndu-și o lacrimă ce se prelinse pe obrazul lui spîn.

Slujitorul șopti ceva și Vringas clătină din cap.

— Da, bineînțeles, răposatul nostru stăpîn a lăsat vorbă fiului său, Luminăției-sale Romanos al II-lea, să mă păstreze în postul meu. Se va ține însă de cuvînt? Și dacă mă va goni...

Iosif nu-și termină vorba. Gîndurile negre îl năpădiseră din nou. Visase recucerirea Cretei din mîinile sarazinilor. Împreună cu împăratul Konstantinos, care zăcea acum mort în sicriu, discutaseră de nenumărate ori și făcuseră pe papirusuri planul care s-ar fi înfăptuit dacă moartea nu-i închidea pentru totdeauna ochii.

— Dar îl avem pe Nikiforos, murmură Vringas ieșind din odaie. Bietul meu prieten! Vom lupta și, cu ajutorul Augustei, îl vom convinge pe Romanos să facă ceea ce trebuie, dacă bineînțeles îmi voi păstra funcția...

„Augusta, își continuă Vringas șirul gîndurilor în timp ce pășea pe coridoarele pavate cu marmură ale Palatului Sacru, va căuta să se răzbune. Surorile lui Romanos... Oh, Doamne, cît de nechibzuit s-au purtat..."

Îndoliat răsuna în urechile marilor dregători glasul clopotelor care vesteau moartea Porfirogenetului. În schimb, în urechile Augustei Theofano ajungea ca un ecou sărbătoresc.

Își înălța capul ori de cîte ori dangătul clopotelor de aramă ajungea în gineceul Palatului Sacru și chipul ei

frumos se lumina, în totală contradicție cu aerul grav al slujitoarelor și al patriciencelor cu centură care, așa cum cerea momentul, o îmbrăcau în veșminte cernite.

Clopotele băteau în dungă și Theofano avea impresia că auzea glasul lor spunîndu-i :

„Mulți ani trăiască Augusta Theofano, unica împărăteasă a celui mai mare și mai puternic stat al Creștinătății. Mulți ani să trăiești, Theofano, fiindcă de azi înainte tu vei domni !"

— Voi domni, murmură ea. Voi domni și mă voi răzbuna. Da, mă voi răzbuna...

— Ce-ați spus, Augustă ? întrebă patriciana cu centură care ținea tunica ce urma s-o pună peste mantia basilissei.

— Nimic, nimic, răspunse cu violeiune Theofano, un gînd oarecare ce mi-a trecut prin minte.

Un gînd. În cîteva minute retrăi perioada celor trei ani ce se scurseseră de cînd, pe la sfîrșitul anului 956, se unise în Marea Biserică, prin legăturile de nedesfăcut ale cununiei, cu basileul Imperiului Roman de Răsărit, Romanos.

Imaginea Bisericii și a arhonților care veniseră să asiste la ceremonia cununiei rămase confuză în memoria ei. Ochii îi lăcrimau și în urechi îi ajungeau ca un vuiet psalmodiile, cuvintele sfinte, urările și aclamațiile mulțimii, ale demosurilor [1] și ale norodului din Basilevusa care nu se mai săturau să privească tînăra pereche princiară ce strălucea de fericire și frumusețe.

Nu-și aducea prea bine aminte de felul cum se desfășurase cununia ei la Sfînta Sofia. Singurul lucru de care își aducea aminte era marele moment cînd înalt preasfinția-sa patriarhul îi așezase pe cap coroana care îi păruse grea, nespus de grea... Capul i se aplecase sub povara coroanei, dar și-l înălță cît mai sus, iar în sinea-i făcuse un legămînt : să trăiască, să se bucure de domnie și să moară îmbrăcată în purpură. Atunci se mai gîndise și la alte lucruri. Nu-i păsa dacă o vor iubi sau nu cei

[1] Cele două partide politice din Imperiul Bizantin, denumite „Albaștrii" și „Verzii".

din jur. Vroia să domnească şi cuvîntul ei să fie totdeauna o poruncă. Să rămînă mereu lîngă Romanos...

Aceste gînduri o făcură să zîmbească ; era un zîmbet trecător, grăbit, pe care Theofano avu grijă să-l ascundă de îndată, fără s-o observe patriciene cu centură şi slujitoarele. Nu voia s-o vadă zîmbind pentru că s-ar fi dat de gol.

Romanos o adora, o copleşise cu daruri. Niciodată nu aştepta să-i ceară ceva. Totdeauna se străduia să-i ghicească gîndurile şi dorinţele, iar atunci cînd reuşea, rîdea de bucurie. Rîdea vesel ca un copil ce făcuse ceva la care nu s-ar fi aşteptat cei mari.

Theofano îşi încruntă sprîncenele. Romanos îi dăduse totul, afară de un singur lucru : respectul pe care-l pretindea ea din partea familiei imperiale, din partea împăratului care zăcea acum mort în sicriu, din partea mamei şi a surorilor tînărului basileu.

Împăratul Konstantinos, care îşi adora fiul, o primise bine la început, o considera drept fiica sa şi ca atare îi vorbea. Dar mai tîrziu îşi schimbă purtarea. Fiicele lui o plizmuiau pe Theofano şi foloseau orice prilej ca s-o ponegrească. Toate erau porfirogenete ; toate fuseseră crescute în incinta severă a Palatului Sacru. Totdeauna erau înconjurate de eunuci care-şi plecau privirea în faţa lor, de patriciene cu centură, care niciodată nu îndrăzneau să le contrazică. Pe Theofano o priveau ca pe o intrusă. Îl iubeau pe unicul lor frate cu o dragoste egoistă, şi cînd îl văzură preschimbat într-un fel de marionetă în mîinile tinerei sale Auguste, se revoltară. La început revolta lor fu paşnică. Apoi, cu trecerea anilor, văzîndu-l pe Romanos schimbat, căci nu-şi părăsea soţia niciodată, nu se mai ducea la circiumi, la teatre şi prin casele curtezanelor, nici la vînătoare, departe în Asia Mică, aşa cum obişnuia, revolta lor deveni agresivă. Şi astfel, cu vorba şi cu fapta, începură s-o jignească ori de cîte ori aveau prilejul, să şuşotească în spatele ei şi s-o urmărească pe ascuns nutrind speranţa că, mai devreme sau mai tîrziu, o vor prinde săvîrşind vreo greşeală pe care avea s-o plătească scump.

— Da, mă voi răzbuna, murmură printre dinți Theofano, în timp ce două patriciene cu centură stăteau în genunchi aranjînd cutele grelei sale tunici.

— Mă voi răzbuna. Pe toate le voi închide la mînăstire. Romanos nu se va împotrivi. Nu e în stare să mă refuze... își continuă ea gîndul.

Un zîmbet diabolic îi răsări pe față, în timp ce-i trecu prin minte o nouă idee.

La Palatul Sacru se zvonea precum că ea și fiul împăratului provocaseră moartea Porfirogenetului. Zvonuri ce ajunseseră pînă la urechile el prin intermediul credinciosului său eunuc Leon. Era același eunuc care se răstise la ea atunci cînd intrase pentru întîia oară în Palatul Sacru împreună cu celelalte fete, cu peste trei ani în urmă.

Leon intrase în gineceu livid ca un mort și, plimbîndu-și privirea peste tot să vadă dacă nu-i cumva urmărit, se apropie de Theofano care era singură în acel moment și, îngenunchind în fața ei, îi spuse în șoaptă :

— Augustă, trebuie să spun ceva Luminăției-tale, ceva foarte grav care mi-a ajuns la urechi.

Era atît de zbuciumat, încît începuse să tremure. Ca să-l încurajeze, Theofano îi zîmbi.

Leon îi vorbi molfăind, din pricina groazei, despre zvonurile care circulau prin Palatul Sacru precum că ea și Romanos administraseră timp îndelungat otravă împăratului care își dăduse acum duhul.

De îndată ce-și aduse aminte de scenă, Theofano își mușcă buzele. Nu spusese nici da, nici ba, eunucului. Îl lăsase fără nici un răspuns, îngenuncheat la picioarele ei, și alergase să-l găsească pe Romanos ; acesta, cu capul plecat, stătea în fața încăperilor împărătești și asculta prin ușa întredeschisă horcăitul basileului care murea în brațele soției sale și ale patriarhului ce se ruga cu voce stinsă Celui-de-Sus.

Cum o văzu, Romanos își întoarse capul spre ea și, observînd înfățișarea-i gravă, o apucase de mînă plin de tulburare.

— Ce s-a întîmplat, draga mea ? o întrebase.

— Trebuie să-ți vorbesc. Aici nu se poate. Vino după mine.

Theofano se privi în oglinda de argint şi dădu din cap cînd una din patriciencle cu centură, întrerupîndu-i visarea, îi spuse :

— Dacă Luminăţia-ta socoate că e gata, putem pleca.

Theofano ieşi din gineceu urmată de suită şi, împreună cu Romanos, care o aştepta afară, părăsiră Palatul Sacru, trecură prin Sala Cavalerilor şi se îndreptară spre Sala celor nouăsprezece Balansoare unde se afla depus sicriul cu corpul neînsufleţit al răposatului împărat.

Intrînd în sala uriaşă, cu sutele de lumînări ce ardeau în jurul catafalcului Porfirogenetului, Theofano clipi de cîteva ori, fiind orbită de lumină, apoi, de îndată ce-şi aruncă privirea spre corpul neînsufleţit al lui Konstantinos, se înfioră fără voie pentru că niciodată nu mai văzuse un împărat mort depus în „patul tristeţii", cum era denumit coşciugul.

Porfirogenetul era îmbrăcat în cele mai strălucitoare veşminte — hlamidă şi mantie scurtă bătute în aur şi pietre scumpe strălucitoare, coturni purpurii înalţi, iar pe cap o coroană de aur curat, împodobită şi ea cu nestemate ce răsfrîngeau flăcăruile lumînărilor care ardeau în jurul catafalcului.

Theofano se înfioră nu numai din pricina somptuozităţii veşmintelor împăratului şi a faptului că acesta zăcea acum fără suflare. Se înfioră mai mult pentru că fusese atît de bine gătit şi dichisit de cubicularii, slujitorii şi doftorii care îl îmbălsămaseră, încît, uitîndu-se la el, i se părea încă viu şi gata să se ridice ca s-o acuze. Părea un om viu care dormea într-un mod ciudat pe un pat de aur, împodobit cu mărgăritare, diamante, rubine şi safire ce răspîndeau în jurul lor străfulgerări roşiatice, verzui şi albăstrui, ameţindu-i pe cei ce le priveau cu stăruinţă.

Theofano înaintă dreaptă lîngă soţul ei, se aplecă împreună cu el, sărută gura împăratului mort, înfiorîndu-se din pricina zbuciumului şi, ca într-un vis, auzi glasul lui Romanos care-i şoptea să-l urmeze.

Romanos şi Theofano se aşezară pe două tronuri scunde. Alături de ei luaseră loc, pe nişte tronuri şi mai scunde, surorile şi împărăteasa văduvă, care plîngeau sfîşiate de durere, fiindcă îşi pierduseră ocrotitorul şi-şi dădeau prea bine seama că, prin dispariţia Porfirogenetului,

de acum încolo vor avea de-a face cu tînăra împărăteasă pe care o umiliseră nespus de mult în toți acești din urmă ani. Cu puterea pe care o cîștiga acum, Theofano va căuta, desigur, să se răzbune.

Stînd pe tronul ei, Theofano încetă să se mai gîndească și se mărgini doar să privească, fără ca vreo nouă idee să se înfiripe în capul ei frumos.

Preoții, în frunte cu patriarhul, îmbrăcați în cele mai scumpe odăjdii, psalmodiau neîncetat, în timp ce prin fața catafalcului se perindau marii dregători ai imperiului, logofeții, magisterii, comandanții de oști, generalii, protospătarii, spătarocandidații, curtenii și toți ceilalți demnitari de rang inferior ce se aflau în Basilevusa, ambasadorii străini, domnitorii întîmplător sosiți la Constantinopol, patricienii, senatorii, arhonții, katepano [1], comandanții varangilor și ai mercenarilor, reprezentanții demosurilor și ai norodului. Era un amestec de oameni ce se aplecau, îngenuncheau și, plîngînd, își făceau semnul crucii. Supunîndu-se unui semn al marelui prepozit, sărutau ușor gura răposatului împărat expus în marea Sală a celor nouăsprezece Balansoare ce strălucea de galaxia luminărilor și în care plutea miros de tămîie amestecat cu duhoarea grea pe care o răspîndea mulțimea adunată.

Trecuse ora prînzului, veni după-amiaza și nesfîrșitul cortegiu al pelerinilor continua să treacă, pînă cînd marele prepozit ridică bastonul său alb. Atunci tînărul împărat se sculă de pe tron și, împreună cu Theofano, cu mama și surorile sale, porni iarăși spre Palatul Sacru. Mortul fu lăsat în paza clerului, a spătarilor și a eunucilor care urmau să vegheze toată noaptea la catafalcul lui.

Trei zile fură expuse rămășițele pămîntești ale împăratului în Sala celor nouăsprezece Balansoare și trei zile se perindară prin fața catafalcului, prin fața noului împărat și a soției sale marii dregători ai imperiului. În a patra zi, cînd trecu și cel din urmă demnitar pentru a aduce un ultim omagiu celui dispărut, marele prepozit Vringas, îmbrăcat în alb, ridică bastonul și o liniște de mormînt se lăsă pentru cîteva clipe în marea sală. O liniște de mormînt care fu tulburată brusc de glasul lui Vringas care,

[1] Comandantul militar al unei theme.

apropiindu-se de catafalc, strigă cît putu de tare, privind corpul neînsufleţit depus în somptuosul sicriu :

— Fie-ţi ţărîna uşoară, tu care ai fost basileul basileilor şi cel mai mare dintre domnitori.

Marele prepozit repetă cuvintele acestea de trei ori, apoi, la un semn de-al lui, protospătarii basileului se apropiară de catafalc şi toţi deodată îşi aşezară pe umeri sicriul nemaipomenit de greu. Împăratul Konstantinos Porfirogenetul pornea spre locul său de veci.

Cortegiul funebru care-l însoţea pe Konstantinos era lung, pestriţ şi gălăglos. În frunte mergeau nenumăraţi manglaviţi [1], îmbrăcaţi cu toţii în uniforme strălucitoare, urmaţi de nobilii gărzii răposatului împărat, înarmaţi cu halebarde pentru a împrăştia norodul şi a croi drum cortegiului, apoi de crainicii basileului care păşeau tăcuţi neavînd ce veşti să răspîndească, fiindcă stăpînul lor zăcea mort. În urma acestora veneau preoţii îmbrăcaţi în odăjdii grele de aur, care-i împiedicau să-şi grăbească pasul. Mergeau psalmodiind rugăciunile de rigoare, iar norodul, care se adunase în faţa Palatului Sacru şi în piaţa Marii Biserici, asculta vorbele sfinte gemînd şi jeluindu-se aşa cum cereau împrejurările.

În urma mulţimii preoţilor care ţineau în mîini lumînări argintate, mergea clerul superior în frunte cu patriarhul Polyefktos, psalmodiind şi el ca şi ceilalţi. Apoi veneau numeroşi călugări, şi ei cu lumînări aprinse în mînă, şi cîntînd. Aceştia erau urmaţi de întregul senat şi de spătarii care purtau sicriul, iar în spatele sicriului păşeau noul împărat Romanos al II-lea, Theofano, văduva împăratului, fiicele sale, marii demnitari, ambasadorii străini, domnitorii, patricienii şi arhonţii fără număr ai imperiului.

Străzile, pieţele, casele, bisericile, palatele şi clădirile publice erau bogat împodobite cu covoare şi stofe scumpe, cernite toate, dînd oraşului un aer de doliu. Drumul pietruit pe care-l străbătea cortegiul funebru era acoperit cu nisip de aur şi frunze verzi, iar de o parte şi de cealaltă a traseului, pînă la Myriandrion, cimitirul împăraţilor, erau aliniaţi, în două şiruri, oştenii mercenari ai gărzii îm-

[1] Soldaţi care alcătuiau escorta basileului.

părătului, muscali, scandinavi și armeni, înarmați cu baltaguri cu două tăișuri, săbii curbate și arcuri pentru a împiedica norodul care căuta să rupă cordoanele de ordine pentru a alerga spre sicriu ca să se închine, oprind astfel cortegiul în loc.

Cît timp cortegiul înainta spre cimitir, porțile orașului rămîneau închise, așa că nimeni nu putea să iasă sau să intre în Basilevusa care-și înmormînta împăratul.

Peste străzile Constantinopolului stăruia un miros de tămîie și parfumuri grele. Orașul gemea de lume. Arhonți și oameni de rînd se cățăraseră pe acoperișuri, umpluseră balcoanele și verandele caselor. Mulțimea ticsise străzile, plîngea și jeluia moartea basileului.

Cortegiul funebru ajunse la Capela Sfinților Apostoli din cimitirul basileilor. Acolo se odihneau toți împărații Bizanțului, începînd cu Constantin cel Mare și cu mama sa, preacuvioasa Elena. Procesiunea se opri. Sicriul, însoțit de preoți, de marii dregători ai imperiului, de Romanos și de Theofano, de mama și de surorile împăratului, fu introdus în biserică. Sub absidele de aur bogat ornamentate cu mozaicuri ce străluceau în lumina sutelor de lumînări, începură din nou psalmodiile preoților. Cînd se sfîrși și această slujbă funebră și se auziră rugăciunile demosurilor pentru odihna sufletului celui dispărut, Iosif Vringas își înălță bastonul lui alb, se apropie de catafalc și, privindu-l pe răposatul împărat, strigă de trei ori, acoperind cu glasul lui murmurul mulțimii din biserică :

— Odihnește-te, împărate, tu care ai fost basileul basileilor și domnitorul domnitorilor. Eliberează-ți capul de povara Coroanei.

Într-o tăcere deplină, care era tulburată doar de zgomotul produs de balansul cădelnițelor de argint, sicriul purtat de spătari fu scos în curtea plină de uriașele morminte de porfir și așezat pe pămînt. Atunci, parakimomenos [1] Vasilios, cu mîinile tremurînd de emoție, luă de pe capul Porfirogenetului coroana de aur și în locul ei puse o altă coroană, de purpură.

Apoi, în aceeași atmosferă de tăcere gravă, tulburată doar de bocetele văduvei împăratului, Vasilios ridică tru-

[1] Funcție echivalînd cu cea de președinte al guvernului.

pul neînsufleţit al basileului şi-l depuse în uriaşul sarcofag, special cioplit ca să primească rămăşiţele pămînteşti ale lui Konstantinos, care murise la vîrsta de numai cincizeci şi patru de ani. Lespedea cea mare şi grea alunecă cu un zgomot surd acoperind sarcofagul. Preoţii şi călugării stinseră lumînările, iar arhonţii începură să se îndepărteze. Romanos întinse mîna, o strînse tare pe cea a Augustei Theofano, dar privind-o se înfioră, deoarece pe chipul ei îi deslușise toate gîndurile.

— Aşadar, sînt împărăteasă, murmură Tlfeofano aplecîndu-se peste leagănul primului său fiu, Vasilios, care, aşa cum dormea în scutecele-i scumpe, semăna cu un îngeraş blond. Sînt împărătească şi curînd voi fi mama asociatului la tron, pentru că, scumpul meu, deşi eşti un prunc, vei fi încoronat, îşi continuă Theofano monologul. Împărătească, repetă, ca şi cum s-ar fi îmbătat cu propria-i voce. Apoi, după ce-şi sărută cu duloşie copilul adormit, se sculă. Augustă Theofano, acum domneşti ! adăugă cu voce aproape tare şi ieşi din camera micuţului Vasilios, trecînd în odaia sa, unde-l găsi pe proaspătul împărat stînd pe un scaun cu capul sprijinit în mîini.

— Romanos, dragul meu, i se adresă Theofano, apropiindu-se de el.

Acesta se înfioră şi-şi ridică privirea. Avea ochii umflaţi de plîns şi privirea abătută.

— Romanos, dragul meu, repetă Theofano. Ce-i cu tine?

— Ce-i cu mine ? Nu ştii ? Nu-ţi dai seama ?

Îl privi cu atîta insistenţă, încît Romanos îşi plecă privirea.

— Romanos, tu eşti noul împărat, îi şopti Theofano, îmbrăţişîndu-l. Iar eu...

Nu-şi termină fraza, căci îi simţi trupul scuturîndu-se de plîns în braţele ei. Atunci, privirea ei deveni aspră şi, cu o voce dură, i se adresă brusc, ghicindu-i gîndurile :

— Romanos, numai femeile plîng ! Numai femeile se tem ! Bărbaţii nu plîng niciodată şi nici nu se tem ! Iar împăraţii... Împăraţii sînt deasupra celor lumeşti.

Romanos simţi că i se face părul măciucă. Theofano se aplecă, îl săltă capul şi-l sărută pe gură. Cunoştea puterea de seducţie ce-o exercita asupra lui, ca şi dragostea

nebună şi slăbiciunea acestuia pentru ea. Romanos se îmbătă de sărutul ei, uită totul, se pierdu, o îmbrăţişă cu gingăşie, apoi o trînti pe patul lat.

Cînd deschise ochii, după ce trecură mai multe ore, Theofano îl privi pe Romanos şi un surîs plin de dispreţ îi apăru pe buze.

Nu-l iubea. Ca bărbat îi era indiferent. Iubea în schimb puterea şi domnia. Şi întrucît domnia depindea de dragostea pe care i-o dăruia lui Romanos, era dispusă să i se ofere ori de cîte ori dorea el.

Îl privi din nou pe Romanos şi un al doilea surîs, de astă dată triumfător, îi lumină faţa. Romanos dormea liniştit ca un copil, cu o mînă pe umărul ei, de parc-ar fi ţinut-o aşa de teamă să n-o piardă. Dar înainte de a cădea pradă somnului, între două săruturi, Theofano obţinuse ceea ce-şi dorise.

— Vor pleca, murmură ea printre dinţi. Chiar azi, cînd soarele se va înălţa puţin. Vor pleca ! Vor fi închise într-o mînăstire. Toate. O, Doamne, cît de dulce e răzbunarea ! Vor părăsi Palatul Sacru. De aici încolo vor înceta să mă iscodească, să mă privească cu dispreţ şi să şuşotească în spatele meu. Vor pleca !

Simţi nevoia să strige, să se dea jos din pat şi să deschidă fereastra pentru ca strigătul ei să fie auzit pe tot cuprinsul Basilevusei.

— Am învins ! răsună vocea-i aspră în liniştea nopţii. Romanos mi-a făgăduit cu jurămînt greu. Vor pleca !

Închise ochii, căutînd să-şi imagineze scena cînd marele prepozit, eunucul Vringas care, începînd de-a doua zi, va deveni parakimomenos, urma să le comunice hotărîrea lui Romanos. Vor plînge, se vor boci, vor cere îndurare. Dar ea nu se va înduplека. Nu va da ascultare rugăminţilor. Va rămîne surdă la implorările lor. Li se va tăia părul, vor deveni călugăriţe. Vor fi despuiate de rochiile lor grele, de diademele şi pietrele preţioase.

— O, Doamne, cît de mult mai zăbovesc zorii, murmură Theofano într-un tîrziu.

Închise ochii din nou căznindu-se să doarmă. Dar nu fu chip să dea geană-n geană. Îşi aminti de funeraliile Porfirogenetului şi simţi un fior rece străbătîndu-i în-

tregul trup. Cuprinsă de groază, se întoarse şi-l privi pe Romanos. Acesta dormea în continuare liniştit, respirînd adînc şi ritmic.

Se calmă şi dădu din umeri. Nu se va mai gîndi la lucrurile astea niciodată. Nu-şi va mai aduce aminte nicicînd de clipa în care îi povestise lui Romanos tot ceea ce-i destăinuise Leon eunucul.

Gîndul i se îndreptă spre ceilalţi, spre demnitarii aulici. Le citise în ochi neliniştea pentru viitorul lor, iar ea abia reuşea să-şi ascundă zîmbetul de bucurie ce-i apărea pe buze ori de cîte ori observa pe vreunul dintre ei privind-o pe furiş, ca şi cum ar fi vrut să-i citească în suflet.

— Vringas, pronunţă aproape silabisind numele marelui prepozit. Pare un om cu voinţă şi capabil.

„Nikiforos Fokas." Amintindu-şi de numele acesta izbucni în rîs. Fokas era un om scund, păros, cu umeri largi, pieptos, cu mîini lungi şi puternice.

— Ca un urs, murmură Theofano, neizbutind să se abţină. În schimb, ochii lui, cîtă viaţă, cîtă voinţă ascund!

Încercă să-şi amintească şi alte amănunte legate de constituţia lui fizică. Nu, nu era un bărbat frumos. Era însă un om viteaz, un excelent strateg, şi Vringas îl aprecia foarte mult.

Marele prepozit îi spusese cîndva ceva. Ce-i spusese oare? Nu-şi aducea bine aminte. Îşi forţă puţin memoria şi, aducîndu-şi aminte, zîmbi. Da, Iosif îi spusese cîndva: „Dacă Fokas ar fi fost comandantul expediţiei pentru eliberarea Cretei şi nu Gogylis, cu siguranţă că bizantinii ar fi învins şi insula ar fi devenit iarăşi o posesiune a imperiului".

Atunci nu dăduse nici o importanţă cuvintelor rostite de Vringas. N-o interesau războaiele. Acum însă...

Brusc, începu să bată vîntul; şuiera prin fereastra deschisă, umflînd draperiile.

Theofano îşi întoarse privirea spre fereastră. Se făcuse ziuă; o zi mohorîtă şi înnourată. Lumina îşi măsura încă forţele cu întunericul. I se făcu frig şi se acoperi pînă la bărbie. Nu peste mult timp, ochii i se închiseră sub povara somnului şi adormi.

IV

Luna aprilie a anului 960 se apropia de sfîrşit. Marea, de un albastru diafan, strălucea, iar micile valuri se spărgeau pe mal umplînd ţărmul pustiu cu şoapte suave. Cîţiva pescăruşi zburau în văzduh, lăsîndu-se, cu aripile întinse, în voia vîntului.

Întreaga natură era învăluită de miresmele şi răcoarea mării. Era o zi veselă şi plină de lumină, făcută pentru iubire. Ceva mai sus pe ţărm, printre tufani, brazi şi flori sălbatice ce ajungeau aproape de mal, zburau fluturaşi policromi, iar pe pămînt mişunau o mulţime de cărăbuşi cu antenele ridicate, cercetînd orice le ieşea în cale şi oprindu-se mereu în faţa obstacolelor, un cocoloş de pămînt sau o pietricică neînsemnată.

Tînărul războinic sarazin stătea de multe ceasuri întins pe pămînt şi privea cerul diafan, a cărui albastră boltă n-o întuneca nici un nor. Apoi, oftînd, se întoarse pe partea cealaltă şi privi ţărîna. Un cărăbuş butucănos se apropiase de mîna lui şi antenele i se mişcau pline de curiozitate ici şi colo.

Tînărul războinic zîmbi, ridică mîna şi cărăbuşul îşi văzu de drum. Mai trecu puţin timp şi războinicul, care stătea culcat pe pămînt, sări brusc în sus ; întinse mîna înşfăcînd arcul ce se afla în apropiere, puse o săgeată, trase coarda şi privi în jur.

Zgomotul de paşi încetase. Trase cu urechea încreţind fruntea. Trecură cîteva clipe de linişte deplină, apoi se auzi iarăşi un foşnet. De astă dată parcă s-ar fi tîrît cineva. Războinicul se întoarse în direcţia zgomotului, întinse coarda arcului şi rămase în aşteptare. Se auzi un fluierat care-l făcu să zîmbească şi să lase jos arma.

— Gheorghios, aici ! strigă în greceşte.

Ramurile unui tufiş, aflat la o distanţă de circa o sută de paşi de locul unde se găsea războinicul, se mişcară şi din spatele lui apăru un cap cu turban.

Era un alt războinic, sarazin şi el, după uniformă, care-şi părăsise ascunzătoarea şi venise lîngă cel care-l strigase.

— Drungarios [1] Nikitas, îi spuse de îndată ce se apropie de el. Am găsit o mică ambarcaţiune pescărească ce aparţine unor creştini. E cam mică, dar stăpînul ei pare un om neînfricat, la fel şi echipajul pe care-l conduce. Cum se va lăsa noaptea, ne va aştepta cam la o milă de sat, spre răsărit. Mi-a arătat şi locul. E un golfuleţ ascuns printre stînci.

— Numai să nu prindă de veste sarazinii cînd va ieşi din liman, murmură Chrisoloras.

Celălalt ridică din umeri.

— Dacă o vor descoperi, spuse cu nepăsare, se va găsi cu siguranţă o altă ambarcaţiune.

Nikitas zîmbi şi-şi bătu camaradul prietenește pe umăr :

— Bravo, Gheorghios, totdeauna eşti optimist, de aceea îmi placi.

— Sînt optimist pentru că m-am plictisit de cît stăm aici, în Creta. Mă grăbesc, drungarios Nikitas. Vreau să mă întorc cît mai repede la Basilevusa ca să fiu din nou printre creştini. Să vorbesc liber graiul meu, să văd circiumile, femeile frumoase, hipodromul, Palatul Sacru, Marea Biserică. Sîntem aici de-o lună şi mai înainte am stat în Caesarea aproape trei ani. Destul, ajunge ! Aproape că-mi voi uita părinţii, prietenii şi petrecerile.

Chrisoloras nu răspunse.

Gheorghios avea dreptate. Trecuseră trei ani de cînd îl părăsise pe Romanos în pădurea aceea din Asia Mică, îndreptîndu-se spre Caesarea din thema Charsianon ca să-l întîlnească pe Fokas şi pe prietenul său pendikondarch-ul [2] Gheorghios. Trei ani care se scurseseră greu ; ani de lupte

[1] Ofiţer superior în armata bizantină. O drungă avea un efectiv de 1 000—3 000 de oameni.

[2] Al V-lea ofiţer al unui vas de război bizantin.

împotriva sarazinilor, de nostalgie pentru Constantinopol. În tot acest răstimp, inima lui Nikitas fusese mistuită de-o durere de nevindecat, căci nu putea să uite fata pe care o iubea. Încercase totul ca să şi-o scoată din inimă : beţie, femei uşoare şi prinţese dornice de aventuri cu un nobil pe care Nikiforos Fokas, comandantul suprem al armatelor din Anatolia, îl iubea ca pe un fiu. Băuse, se îmbătase de vin şi de dragoste, dar gîndul, întreaga lui fiinţă erau pentru totdeauna date unei singure femei : Augustei Theofano : soţia asociatului la tron, cît timp trăise Porfirogenetul, a împăratului după moartea acestuia.

Tot timpul avusese veşti în legătură cu ea. Orice nobil venea să lupte sub comanda lui Fokas avea ceva de spus despre Theofano. Ceva neaşteptat, despre vreo faptă sau despre apariţia ei în public. Multe aveau de spus nobilii despre frumuseţea şi corpul ei neasemuit, despre ochii ei galeşi şi luminoşi.

Dar, mai spuneau şi altele. Nişte vorbe groaznice pe care le şopteau doar prietenilor, de frică să n-ajungă pînă la urechile Augustei, prin mijlocirea celor care doreau să-i intre în graţie, căci acum toată lumea ştia că ea şi Vringas guvernau şi nicidecum Romanos.

Nikitas se culcă din nou pe pămînt, cu faţa în sus, şi camaradul lui îl imită numaidecît. Locul unde se aşezară era umbrit de nişte brazi uriaşi. Razele soarelui străbăteau frunzişul subţire, învăluindu-l într-o lumină aurie şi atît de strălucitoare, încît ori de cîte ori cei doi războinici priveau spre înaltul cerului închideau ochii ca să-i ferească de lumina orbitoare.

Lumina, razele soarelui...

În mintea lui Nikitas reveni chipul Anastasiei. Era înconjurată de o lumină strălucitoare, dincolo de ea se întindea întunericul care acoperea tot ceea ce nu reuşea să umple prin prezenţa sa... Anastasia, nu ţi-ai schimbat doar numele, îşi continuă Nikitas gîndul, ţi-ai schimbat şi sufletul.

Îşi aminti cum era pe vremuri, înainte de prima lui plecare în Creta, atunci cînd avusese loc expediţia, soldată cu un eşec, a lui Gogylis. Era o copilă naivă, candidă, cu

niște ambiții care n-ajungeau atît de departe. Atunci îl privea cu dragoste.

— Cu dragoste, monologă în șoaptă Chrisoloras, cu dragoste, nu cu iubire. Iubirea nu sălășluia în pieptul ei.

Își aminti de împăratul Romanos și de discuția pe care o avusese în cortul acestuia. O iubea cu patimă, nebunește. A făcut-o consoartă, Augustă, împărăteasă. Și ea... Ea nu-l iubea pe Romanos. Dorea un alt bărbat, mai vînjos. Un bărbat care s-o domine și nu să se tîrască la picioarele ei.

— Theofano, tu ești fata pe care-o știam, iubirea mea, femeia adorată pe care, vai, n-o pot uita.

— Ce-ai spus, arhonte Nikitas? întrebă Gheorghios care stătea în apropierea lui.

— Nimic, nimic, răspunse în grabă Nikitas. Vorbeam și eu așa, într-o doară.

Gheorghios îl privi puțin, apoi se ghemui.

— Drungarios Nikitas, cu îngăduința domniei-voastre, aș vrea să trag un pui de somn.

Chrisoloras nu-i răspunse. Gheorghios se întoarse pe partea cealaltă și, cîteva clipe mai tîrziu, respirația lui ritmică, care începu să se audă, vădea că adormise.

Nikitas porni spre țărm și se așeză pe o mică stîncă, cu fața spre marea surîzătoare. Dacă sarazinii nu vor descoperi ambarcațiunea pe care o găsise Gheorghios puteau să plece în Peloponez, de unde vor porni spre Constantinopol cu corabia bizantină de război care îi aștepta pe cei doi în limanul stabilit.

Se gîndi la misiunea ce i se încredințase și pentru prima oară zîmbi. O dusese la bun sfîrșit. Nikiforos Fokas avea să primească toate informațiile dorite pentru a fi sigur de reușita expediției sale. Nikitas urma să-i aducă informații despre pedestrimea, flota și zidurile de apărare ale sarazinilor, despre proviziile de hrană și de apă pe care era în stare să le adune emirul în capitala sa.

Sosiseră în Creta cu o lună în urmă. Și cunoșteau amîndoi atît de bine graiul sarazinilor, încît erau în stare să păcălească pe oricine s-ar fi uitat la ei cu bănuială.

Sosiseră într-o noapte întunecoasă pe un dromon care-i lăsase lîngă un țărm pustiu, unde puseră piciorul fiind aduși acolo de o barcă. Corabia de război plecă imediat

și ei rămaseră singuri pe țărmul Cretei. Deghizați în țărani, pescari sau războinici, așa cum erau acum, cu straiele oferite de băștinașii de prin munți, cutreieraseră întreaga Cretă, pătrunseseră în cetățile și în orașul Handakas [1], capitala emirului Abd El Aziz El Kotorby, unde văzuseră și auziseră mai multe decît se așteptaseră.

Sarazinii se temeau tot timpul de un atac din partea bizantinilor; erau însă pregătiți să-l înfrunte. Zidurile de apărare ale orașului Handakas arătau a fi în bună stare, șanțurile fuseseră săpate adînc, bolovanii fortificațiilor erau solizi, iar provizii se găseau din abundență. Bătrînul emir nu lăsa nimic la voia întîmplării pentru că și el aflase cîte ceva de la iscoadele lui. Auzise că bizantinii pregăteau o flotă puternică și o mare armată pentru o expediție a cărei țintă constitula încă un secret; nu era exclus să fie îndreptată împotriva lui. Nikitas și Gheorghios mai văzuseră și altele. Văzuseră tîrgurile de sclavi. Auziseră țipetele pline de jale și desperare ale fetelor despărțite de părinții lor, strigătele de durere ale copiilor smulși cu forța din brațele mamelor. Mai văzuseră cum negustorii despuiau cu nerușinare fete tinere, arătîndu-le ca pe o simplă marfă bogătașilor sarazini care doreau să-și completeze haremul. Urmăriseră și studiaseră mișcările corăbiilor piratерești...

Nikitas dădu din cap. Nikiforos Fokas avea să fie mulțumit de modul cum lucraseră și de informațiile culese.

Da, comandantul suprem al armatelor din Anatolia avea de ce să fie mulțumit. Dar el, în sinea lui, era oare mulțumit?

Luă de jos o scoică ce strălucea pe nisipul cald, o aruncă în mare și urmări distrat cercurile care se formaseră, în apa sărată, în jurul locului unde se scufundase.

Nu era mulțumit. Nimic nu-l putea mulțumi. I se aprindeau obrajii de bucurie ori de cîte ori îl lăuda Fokas, dar această bucurie ținea prea puțin, fiindcă totdeauna se gîndea la ea, la Anastasia, iar în mintea lui se ivea mereu acel „dacă", ce nu-l dădea o clipă de tihnă...

[1] Denumirea pe care o purta în Evul Mediu orașul cretan Heraklion.

Dacă Anastasia n-ar fi devenit Theofano. Dacă ar fi fost soția lui ; dacă ar fi putut să-i vorbească despre cuvintele de laudă primite din partea lui Nikiforos ; dacă ar fi fost de față cînd fusese avansat în grad de către comandantul suprem. Dacă ar fi putut să-i destăinuie mărturisirea pe care i-o făcuse Fokas despre viitorul strălucit ce-l aștepta. Dacă i-ar fi spus că Nikiforos vrea să-l facă turmarch, deși e încă prea tînăr... Dacă...

— O, Doamne, oftă Nikitas, n-am s-o pot uita niciodată. N-am să pot cunoaște altă femeie, s-o iau de nevastă, s-o am lîngă mine și să-i vorbesc ; s-o înțeleg și să mă înțeleagă ; să știu că bucuriile mele o desfată, iar necazurile o întristează adînc.

Se ridică, suspină iarăși, se apropie de camaradul lui care dormea dus, rămase aplecat asupra-i și-l privi cu o oarecare invidie.

— Ferice de tine, Gheorghios, murmură. Tu nu ceri prea multe de la viață și nici nu te-ai îndrăgostit vreodată.

Îl privi cu invidie și dragoste, apoi se ridică, îndreptîndu-se spre pădurea deasă de brazi care răspîndea un puternic miros de rășină. Se plimbă cîteva minute, apoi se întoarse și aruncă o privire în direcția soarelui. Se apropia probabil amiaza.

— Peste cîteva ore, monologă, imediat ce se va înnopta... Dar cum o să treacă aceste ore ?

Se așeză sub un brad, rupse o floare ce se afla lîngă picioarele lui și începu s-o mestece îngîndurat.

— Ciudat, își spunea. De trei ani n-am mai fost în Basilevusa și totuși nu mă bucură gîndul că o voi revedea. Trebuia să-mi fie dor de ea, dar... Părinții mei au îmbătrînit desigur în cei trei ani care-au trecut...

Un zgomot îl făcu să se arunce repede la pămînt și să se întoarcă spre dreapta ca să tragă cu urechea. Nu se înșelase. Era un zgomot de cai sau catîri. Tropăitul și vorbele oamenilor nu ajungeau deslușit pînă la urechile lui. Fără să zăbovească, porni tîrîș spre locul unde dormea Gheorghios. Se apropie de el și, ca să nu țipe cumva cînd îl va trezi din somn, cu o mînă îl zgîlțîi, iar cu cealaltă îi astupă gura. Gheorghios sări în sus speriat.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă în șoaptă.

— Ascultă !

— Tropăit. Discuţii, femei !

Nikitas dădu din cap şi-i făcu semn să-l urmeze. Şi tîrîndu-se, ajunseră la nişte stînci ce se înălţau cîţiva metri mai departe ; se ghemuiră în spatele lor, oprindu-şi pînă şi respiraţia, ca să nu fie descoperiţi.

Zgomotul produs de copitele cailor şi de strigătele oamenilor se apropia. Nikitas şi Gheorghios deslușiră nişte voci piţigăiate care trebuie să fi aparţinut unor eunuci.

— Acolo, şopti brusc Gheorghios, arătînd cu mîna.

Chrisoloras se întoarse şi privi. Erau două femei călare pe catîri, însoţite de patru sau cinci eunuci. Înaintea şi înapoia lor mergeau cîte trei oşteni sarazini bogat îmbrăcaţi, purtînd spade de argint încovoiate, iar caii lor albi aveau harnaşamente şi hamuri roşii. Sarazinii înaintau pe o cărare largă ce ducea spre ţărm ; cînd ajunseră, descălecară şi, ţinîndu-şi caii de hăţuri, aşteptară poruncile femeilor.

— Da, aici ne vom odihni, rosti una din ele.

Era tînără, chiar foarte tînără, şi trupul ei graţios părea şi mai frumos, aşa cum era îmbrăcată, în şalvari de mătase scumpă. Faţa nu i se vedea, fiind acoperită de feregea, părul era ascuns sub o mantilă de mătase.

Fata care vorbise sări sprinten de pe catîrul ce se oprise între timp şi alergă pe plajă strigînd-o şi pe cealaltă s-o urmeze.

Oştenii, după ce-şi legară caii de copaci, se aşezară la umbra lor. La fel făcură şi eunucii.

Gheorghios se întoarse şi-l privi pe Nikitas. Acesta, cu degetul la gură, îi făcu semn să tacă.

Cele două fete se întinseră pe plajă şi începură să vorbească şi să rîdă, pînă cînd, deodată, prima zise ceva celeilalte şi ea se întoarse spre oşteni şi eunuci, vrînd să le poruncească ceva, de parc-ar fi fost vorba de un lucru stînjenitor. Prima fată stărui şi cealaltă, neavînd încotro, se ridică şi se apropie de eunuci. Aceştia se închinară şi cel mai înalt, care părea a fi conducătorul lor, se întoarse spre oşteni şi le porunci :

— Prinţesa Aişe vă porunceşte să plecaţi imediat, să nu vă mai vadă pe-aici. Vă înapoiaţi numai cînd o să vă cheme. Şi fiţi cu băgare de seamă, adăugă eunucul ame-

nințător. Dacă vreunul dintre voi întoarce capul spre mare sau lasă să treacă pe aici picior de bărbat, va da seamă emirului.

Oștenii se sculară, dezlegară caii, încălecară și plecară grăbiți.

Gheorghios îl privi din nou pe Nikitas cu nedumerire. Acesta dădu din umeri.

Pendikondarch-ul se strîmbă și-și întoarse privirea spre mare, acolo unde se aflau fetele.

— Drungarios Nikitas, spuse apoi, aproape strigînd. Privește!

Chrisoloras își încreți fruntea. Cele două fete, de îndată ce se convinseră că oștenii plecaseră, fără să le pese de eunuci, fiind sigure că nu vor fi tulburate de nimeni, deoarece însoțitorii lor urmau să blocheze toate căile de acces, începuseră să se dezbrace rîzînd. Nikitas vru să-și întoarcă privirea în altă parte, dar spectacolul era atît de atrăgător, încît rămase nemișcat ca o stană de piatră, orbit parcă de frumusețea lor.

Pielea trupului uneia dintre ele avea culoarea spicelor de grîu, iar părul îi era negru ca pana corbului și-l ajungea, după ce și-l despleti, pînă la coapse. Cealaltă era brună și pielea trupului ei avea o culoare deschisă.

Prima, pe nume Aișe, așa cum o striga prietena ei, aruncă și ultimul veșmînt, iar soarele străluci pe corpul ei complet gol.

Gheorghios își mușcă buzele înciudat și strînse pumnii.

Cealaltă fată o imită pe Aișe. Se dezbrăcă și ea și, apucînd-o de mînă, alergară rîzînd și se aruncară în apa mării. Începură să se joace cu valurile, iar rîsul lor vesel răsună peste țărmul pustiu.

— Doamne, Dumnezeule, șopti Gheorghios. Cîtă frumusețe! Pe toți sfinții, arhonte Nikitas, dacă așa arată hurile pe care le făgăduiește păgînilor profetul Mahomed, atunci, iartă-mă, Doamne, pe bună dreptate își caută războinicii sarazini moartea.

Nikitas nu-i răspunse. Fusese și el orbit de joaca fetelor, dar în sinea lui se blestema că dăduse dovadă de atîta slăbiciune și se ultase la ele.

Urmăriră cîteva minute pe cele două fete care se jucau acoperite pînă la briu de apa mării, cînd deodată, auzind niște țipete stridente, săriră amîndoi ca arși.

Unul din eunuci, care se îndepărtase puțin de camarazii lui, îi zărise și începuse să urle, arătînd spre locul unde se aflau cei doi bizantini.

— Blestematul! mugi Nikitas și sări în sus. Gheorghios, după mine, înaripează-ți picioarele.

O luară la fugă îndreptîndu-se spre o colină din apropiere, fără să le pese de țipetele eunucilor și ale fetelor, care, văzîndu-i pe cei doi străini, ieșiseră din apă, alergînd în mare grabă să se îmbrace pentru a-și ascunde goliciunea. Deodată, în fața celor doi apăru brusc un călăreț gata să-i atace cu spada lui încovoiată.

Nikitas primi lupta și zgomotul spadelor răsună în pădurea liniștită. Călărețul se prăbuși la pămînt grav rănit. Dar fu văzut de camarazii săi care se năpustiră în galop asupra celor doi bizantini. Neavînd încotro, Nikitas și Gheorghios începură să se retragă spre țărmul mării, căutînd să evite loviturile sarazinilor. Dîndu-și seama că ar fi fost greu să iasă biruitori din asemenea încleștare, voiau să-și vîndă pielea cît mai scump.

Tot retrăgîndu-se, ajunseră pe țărmul nisipos. Din cei șase călăreți doar trei mai rămăseseră în șa. Ceilalți se prăbușiseră de pe cai și gemeau la pămînt, grav răniți.

Atît Nikitas cît și Gheorghios se băteau cu vitejie și îndemînare. Îi cunoșteau mai de mult pe sarazini, știau modul lor de a se lupta. Zalele cu care erau îmbrăcați sub veșmintele arabe îi apăraseră de cîteva ori de loviturile dușmanilor.

La capătul pădurii, acolo unde începea țărmul nisipos, se prăbuși încă un dușman. Teferi, pe cai, nu mai erau decît doi sarazini. Gheorghios începu să rîdă zgomotos. Lupta nu mai era acum inegală.

Nikitas lovi cu spada brațul înarmat al călărețului care se afla în fața lui, și sabia încovoiată căzu din mîna sarazinului.

Ultimul călăreț sarazin, spumegînd de furie, dădu brusc pinteni calului și încercă să-l lovească pe Chrisoloras pe la spate. Dar Gheorghios îl văzu și, fără să șovăie, se lungi la pămînt într-o clipă, împlîntînd sabia în pîn-

tecele calului. Animalul și călărețul se prăbușiră pe nisip, iar Gheorghios se năpusti cu sabia asupra sarazinului, vrînd să-l decapiteze.

— Lasă-l ! strigă în grai arăbesc Nikitas, pentru a nu se da de gol că-i străin.

Sarazinul îi privi cu nedumerire, dar nu scoase nici un cuvînt. Rămase nemișcat acolo unde se găsea și, pentru cîteva clipe, stătu cu ochii închiși. Apoi, după ce se gîndi puțin, îi deschise din nou și strigă cuprins de groază :

— Nu, mai bine omorîți-mă. Dacă voi apare teafăr în fața emirului, va porunci să mi se taie capul. Omoriți-mă ! Decît să cad în mîinile călăului care mă va schingiui pînă îmi voi da duhul, prefer o moarte fulgerătoare.

Chrisoloras dădu din cap, dar nu porunci ceea ce aștepta sarazinul.

— Te vom lua cu noi, rosti Nikitas. Vei fi prizonierul nostru. Ai luptat vitejește și nu se cade să mori în mod nedemn de mîinile călăului.

Sarazinul se ridică și, apucînd mîna lui Nikitas, o sărută cu recunoștință. Era un flăcău de vreo douăzeci și trei de ani, trupeș, cu tenul de culoare închisă și o barbă neagră și ascuțită.

Eliberîndu-și mîna din strînsoarea sarazinului, Nikitas îi porunci lui Gheorghios :

— Fă rost de trei cai buni. Trebuie să plecăm imediat.

Gheorghios alergă spre pădure, iar Chrisoloras se apropie de cele două femei care stăteau cu eunucii. Amîndouă purtau niște burnuzuri primite de la eunuci.

Aișe îl privi cu mult curaj drept în ochi. În privirea ei Nikitas citi un sentiment de admirație. Prietena ei era palidă și se ascundea în spatele eunucilor, care se vîrau unul în altul ca să capete curaj.

Nikitas vru să spună ceva, dar se răzgîndi. Le întoarse spatele și, făcînd semn prizonierului să-l urmeze, porni spre Gheorghios care ținea de hățuri trei cai. Se urcă pe șaua primului și, de îndată ce se urcară și ceilalți doi, dădu pinteni calului și porni în galop pe cărarea largă care ducea spre vîrful colinei ce se înălța nu prea departe.

Merseră în galop cam o jumătate de ceas şi cînd lăsară în urma lor şoseaua, Nikitas opri calul şi se întoarse spre prizonierul său care îl urma neînarmat, în tăcere.

— De unde veniţi şi cine sînteţi? îl întrebă tăios.

— Veneam dintr-un sat. Însoţeam pe nepoata emirului Abd El Aziz. Am plecat din Handakas acum zece zile. Prinţesa Aişe fusese în vizită la nişte rubedenii.

— Nepoata emirului! exclamă cu entuziasm, în greceşte, Gheorghios.

Prizonierul întoarse capul spre el şi-l privi cu nedumerire.

— Nu sînteţi sarazini? bolborosi el. Mi-am închipuit eu.

— De ce ţi-ai închipuit? îl întrebă Nikitas. Ce te-a făcut să nu ne iei drept sarazini?

— Modul cum luptaţi. Sînteţi rumi [1] şi sub veşminte purtaţi zale. Mi-am dat seama, stăpîne, atunci cînd vă loveam cu spada, adăugă cu respect sarazinul, privindu-l pe Nikitas.

— Eşti isteţ, îi răspunse Nikitas zîmbind. Care ţi-e numele?

— Suleiman El Kathir.

— Suleiman, te vom lua cu noi, avem nevoie de tine.

Sarazinul dădu din cap a încuviinţare.

— N-am încotro, se hotărî el imediat. Decît moartea, mai bine să fiu prizonier.

Nikitas dădu din nou pinteni calului. Trebuiau să se ascundă pînă la căderea nopţii. Satul unde descoperise Gheorghios ambarcaţiunea ce urma să-i ducă din Creta nu se afla la o depărtare prea mare, dar cînd Aişe va ajunge acolo, va trimite cu siguranţă oameni să-l caute sau cel puţin să-i urmărească pînă cînd vor fi anunţate străjile emirului care patrulau necontenit pe ţărmurile insulei, căci se temea de un atac prin surprindere din partea duşmanilor.

Înaintară aproape o milă şi cînd se apropiară de o colină pleşuvă, dar suficient de înaltă pentru a putea privi de pe ea pînă hăt departe, Nikitas descălecă poruncind şi

[1] Nume dat grecilor în Evul Mediu de către popoarele musulmane.

celorlalți doi să facă același lucru. Apoi se tîrî pînă în vîrful colinei și privi în zare. Pe șosea, destul de departe, o zări pe Aișe care, împreună cu suita, se îndrepta fără grabă spre sat. Din cei cinci călăreți, trei mergeau pe jos în urma eunucilor care abia se țineau pe cai. Ceilalți doi muriseră poate sau fuseseră răniți atît de grav, încît nu mai puteau să umble.

Chrisoloras privi spre cer. Soarele înaintase mult pe boltă. Într-un ceas, cel mult două, se va lăsa întunericul.

Se înserase. Stelele clipeau ca niște ochi încă orbiți de lumină. Greierii începură să tulbure liniștea nopții cu țîrîitul lor ciudat. O cucuvea își desfăcu aripile, luîndu-și zborul de pe un chiparos înalt. Departe, dinspre mare, ajungea pînă-n peștera unde se aciuaseră Nikitas, Gheorghios și Suleiman vuietul valurilor care se spărgeau de stînci. Luna, semănînd cu o seceră, arginta cerul.

Gheorghios ieși din peșteră să respire aerul curat al mării. Apoi, călcînd ca o pisică, se cățără pe o stîncă. Privi spre marea ce părea să albă o culoare liliachie închisă și începu să cerceteze cu atenție țărmul. Nu se vedea nimic, nici ambarcațiunea și nici vreo umbră care să-i trădeze prezența. Rămase acolo cam zece minute, nemișcat, pînă cînd auzi în spatele lui niște pași ce se apropiau. Se întoarse brusc, scoțîndu-și din teacă spada încovoiată.

— Tu ești, drungarios Nikitas? șopti. M-ai speriat... Încă n-am văzut nimic.

Chrisoloras privi spre mare și același lucru îl făcu și Suleiman. Toți trei se așezară pe stîncă și priveau tăcuți întinsul mării, cînd deodată, sarazinul ridică mîna și le arătă ceva.

— Da, ca trebuie să fie, zise Gheorghios cuprins de bucurie.

Prizonierul zărise o mică ambarcațiune ce plutea chiar lîngă țărm.

Tăcuți, cei trei bărbați începură să coboare povîrnișul călcînd cu atenție ca să nu rostogolească cumva vreo piatră care putea să-i trădeze căci cu puțin înainte de căderea nopții zăriseră niște țărani sarazini, înarmați cu sulițe și săbii, mergînd în grup pe șosea și împrăștîndu-se apoi în cete mici spre diferite direcții. Aișe povestise pro-

babil în sat despre întîmplarea din cursul zilei şi stăpînul locului îşi trimisese oamenii să-i caute pe războinicii care pîngăriseră cu privirea lor trupul prinţesei. Se pare însă că ţăranii nu luaseră în serios misiunea încredinţată, căci nici nu se înnoptase de-a binelea cînd fură văzuţi din nou pe şosea, adunîndu-se unul cîte unul şi discutînd între ei, dispărînd apoi cu toţii în pădure.

Cei trei bărbaţi străbătură povîrnişul, trecură şoseaua, ajunseră în pădure şi coborîră pînă la mal, acolo unde marea forma un golf adînc. La capătul ţărmului se opriră scrutînd apele golfului. Lipită de stînci, o mică brigantină plutea pe suprafaţa apei ca o pată neagră.

Văzînd-o, Gheorghios fluieră de trei ori, aşa cum era înţelegerea, şi cînd i se răspunse de pe brigantină, făcu semn lui Nikitas să-l urmeze. Cu o zi înainte venise aici pe jos, împreună cu căpitanul brigantinei, de aceea ştia atît de bine poteca ce cobora spre mare.

Acum nu le mai păsa dacă vor fi auziţi sau nu, ambarcaţiunea se afla la picioarele lor. Coborîră în pas alergător pe cărare şi, plonjînd în apa mării, se căţărară pe corabia care, cîteva clipe mai tîrziu, împinsă de vîsle, porni să lunece în linişte, ca o fantomă, pe suprafaţa mării.

Brigantina părăsi golful şi, ridicîndu-şi pînzele, o luă spre nord-vest. Părea o mică şi neînsemnată pată pe fondul cenuşiu al mării care abia se lumina de razele slabe ale lunii. Nimeni nu vorbea. Ştiau că marea duce departe vocile şi orice fel de zgomot, trădînd astfel prezenţa celor care vor să se ascundă. Membrii echipajului ţineau cu încordare vîslele, iar căpitanul strîngea vîsla-timonă, avînd grijă ca pînza triunghiulară legată de ea să fie tot timpul bine întinsă. Spintecată de prora ascuţită a brigantinei, apa mării strălucea, formînd spume aurii şi argintii ce se pierdeau sub pupă.

Nikitas se întinse pe covertă, închise ochii şi începu din nou să viseze.

În ultimul timp, cu puţin înainte de-a pleca în Creta, auzise multe despre Theofano. În mintea lui stăruiau cele spuse de un prinţ, şi anume de fiul protospătarului Isaakios :

— Romanos s-a schimbat în ultima vreme, povestise el. De cînd a început să poarte singur coroana imperiului şi-a regăsit vechile obiceiuri. Bea, se duce la vînătoare, umblă prin taverne şi are ca prieteni nişte netrebnici. Nikitas, îţi aduci aminte de Hirinas ?

Da, îşi aducea aminte de el. Era un cleric cunoscut în întreaga Basilevusa pentru capul lui sec şi lipsa de respect faţă de cele sfinte. Deşi eunuc, nu exista lucru odios pe care să nu-l facă. Era risipitor, juca la zaruri sume pe care n-avea cum să le plătească. Purtarea lui îl indignase nespus de mult pe patriarh şi, cît timp trăise Porfirogenetul, acesta îl ţinuse pe Hirinas închis într-o mînăstire.

Nikitas avea impresia că aude şi acum cuvintele prietenului său :

— Auzi, Hirinas a ajuns astăzi o persoană simandicoasă. Romanos l-a scos din mînăstire, i-a redat gradul bisericesc, l-a făcut patrician şi mare eteriarch [1].

— Şi Vringas ? îl întrebase atunci Nikitas.

— Parakimomenos Vringas e un om deştept. L-a primit. A acceptat avansarea lui şi toate onorurile ce i s-au acordat. Ce era să facă ? Hirinas e prietenul împăratului şi nu-i periculos, pentru că singurul lucru la care nu se gîndeşte e puterea. Postul pe care l-a căpătat îi asigură o sumă suficientă de bani şi o funcţie destul de înaltă. Nici nu rîvnea la ceva mai mult. Pe cînd Vringas se gîndeşte la cu totul altceva. Prin urmare, l-a acceptat pe Hirinas fără să crîcnească.

— Ciudat, rostise atunci Nikitas printre dinţi.

„Ciudat", rosti şi acum călătorind cu brigantina pe marea pustie. O ştia pe Theofano, îi cunoştea caracterul, de aceea nu-i venea să creadă cum de accepta comportarea lui Romanos, ea, femeia aceea mîndră şi autoritară. Pe vremuri, Anastasia n-ar fi îngăduit unui bărbat nici măcar să privească altă femeie atunci cînd se ducea cu el la vreun ospăţ sau la vreo petrecere în familie.

Ceasurile se scurseră, stelele îşi schimbară poziţia şi în tainicul răsărit începură să mijească primele semne de lumină. Creta rămase în urmă.

---

[1] Şef al gărzii imperiale.

Nu peste mult timp, soarele răsări jucăuș de după munții îndepărtați și o dîră violacee prinse formă pe suprafața întunecoasă a mării albastre. Marea era liniștită, nici o corabie nu-i păta cu pînza ei azurul nesfîrșit.

Nikitas se sculă, se întinse puțin pentru a-și dezmorți trupul, apoi îl zgîlțîi pe Gheorghios care continua să doarmă. Suleiman, care se pitise lîngă pendikondarch, își săltă capul și zîmbi. Era un zîmbet abia perceptibil, care trăda recunoștință față de acest arhonte înalt și chipeș ce-i cruțase de două ori viața. O dată îl scăpase de sabia lui Gheorghios, iar a doua oară de cea a călăului emirului.

Gheorghios deschise ochii, se întinse puțin, apoi se sculă.

— S-a făcut ziuă, a ieșit soarele, spuse plin de mirare. Se pare că am dormit mult.

Chrisoloras îi zîmbi și dădu din cap.

— Ne apropiem de Kythira [1], rosti Nikitas. Dacă nu vom găsi aici dromonul, va trebui să ne ducem în Monemvasia [2]. Ce aranjament ai făcut cu căpitanul vasului ?

— Nu-ți face griji, drungarios Nikitas, ne va duce oriunde vom avea noi chef. Aurul netezește toate drumurile, spuse Gheorghios rîzînd.

Călătoria continuă la fel de liniștită ca și în timpul nopții. Băteau ușor vînturile alizee care făceau ca scîrțîitul scotei să semene cu geamătul unei viețuitoare.

Trecuseră trei sau patru ceasuri de la răsăritul soarelui, cînd un gabier, care era cocoțat pe vîrful catargului pentru a veghea ca brigantina să nu aibă vreo întîlnire neplăcută, strigă cît putu de tare :

— Ambarcațiuni la babord !

Căpitanul înjură și, după ce predă vîsla-timonă unui marinar, se cățără și el, ca o pisică, pe catarg.

— Galere, feluci și brigantine, se auzi strigînd de pe catarg. Blestemații, sînt sarazini. Întindeți pînzele !

Micuța ambarcațiune își întoarse prora contra vîntului și se opri. Căpitanul coborî de pe catarg, palid, iar pe obrazul lui brăzdat de apele sărate ale mării și de vînt se putea citi îngrijorarea.

---

[1] Insulă aflată în largul coastelor sudice ale Peloponezului.
[2] Cetate din Laconia.

— Sînt piraţi, spuse adresîndu-se celor doi bizantini. Fără doar şi poate, sînt din Creta. Probabil că se întorc din vreo expediţie. Trebuie să-i ocolim, să ne îndepărtăm din calea lor.

Chrisoloras îşi dădu consimţămîntul în tăcere. Căpitanul se întoarse spre echipaj şi dădu ordinele necesare. Vîslele începură să spintece apele mării. Prin forţa vîslelor şi a velelor, brigantina porni spre răsărit, în timp ce gabierul care stătea cocoţat pe catarg comunica echipajului, din cînd în cînd, direcţia de plutire a corăbiilor piraterești.

Chrisoloras adăstă o clipă pe puntea vasului şi apoi, împins de ouriozitate, se căţără şi el pe catarg.

Corăbiile piraterești erau vreo zece la număr. Scunde şi rapide, păreau încărcate pînă la refuz. Pluteau una lîngă alta, urmînd o direcţie care le ducea spre traseul urmat cu puţin timp înainte de brigantină. Veneau, probabil, din Peloponez sau din Kythira. Lui Nikitas i se păru că deslușește gemetele şi bocetele creştinilor răpiţi din satele şi tîrguşoarele jefuite de piraţi.

Mai trecură cîteva ceasuri fără ca vasele piraţilor să se apropie sau să se îndepărteze, deoarece brigantina avea aceeaşi viteză cu ele, cînd deodată, la orizont, aproape de munţi, i se păru că deslușește nişte pete albe pe suprafaţa mării. În aceeaşi clipă cu Chrisoloras zări petele albe şi gabierul care exclamă îndată, cuprins de bucurie :

— Vase de război bizantine, dromonii sau helandioane. Au pornit în urmărirea sarazinilor.

Fără să primească vreo comandă din partea căpitanului, echipajul părăsi vîslele şi se înghesui în partea stîngă a brigantinei. Căpitanul privi şi el într-acolo.

Corăbiile de război bizantine se apropiau din ce în ce mai mult. Erau în număr mai mic decît cele ale piraţilor, doar patru. Dar mai înalte şi mult mai solide.

— Coborîţi vela, strigă imediat căpitanul. Ocupaţi-vă locurile, măgari ce sînteţi !

Eliberîndu-se din strînsoare, vela se prăbuşi pe covertă ca o ghiulea.

— Cufundaţi vîslele, strigă din nou căpitanul. Încet... încet. Vom rămîne departe de agareni şi de-ai noştri.

Vom păstra o anumită distanță, astfel încît, dacă va fi nevoie s-o ștergem... Stăpîne, se adresă apoi lui Nikitas care stătea cocoțat pe catarg, călătoria domniei-voastre poate sfîrși și aici dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, ai noștri vor ieși învingători.

Chrisoloras nu-i răspunse, continua să privească corăbiile de război bizantine, care se apropiau tot mai mult. Sarazinii descoperiseră prezența bizantinilor și acum vîslele corăbiilor lor coborau și se ridicau într-un ritm mult mai viu, brăzdînd apele mării. Numeric, corăbiile lor erau superioare celor bizantine, dar sarazinii evitau totdeauna să înfrunte corăbiile creștinilor dacă n-aveau o superioritate de trei sau de patru la unu.

Mai trecu puțin timp. Acum se zăreau clar, atît corăbiile piraților cît și cele ale bizantinilor. Pirații se aflau la o distanță de cîteva mile de brigantină, iar corăbiile bizantine se apropiau de ei. Lupta putea să înceapă dintr-o clipă în alta.

Nikitas coborî de pe catarg și alergă spre pupă.

— Protokaravos, se adresă el căpitanului, dîndu-i în zăpăceala lui un rang din marina bizantină. Schimbă direcția de plutire a brigantinei. Nu mai e mult și bătălia navală va începe. Vreau să ne apropiem de corăbiile bizantine.

Căpitanul brigantinei clătină din cap, dîndu-i să înțeleagă că refuză.

— Nu, stăpîne, e bine aici unde ne aflăm. Dacă ne vom apropia și Dumnezeu va voi ca victoria să fie de partea anticriștilor, aceștia ne vor trage pe toți în țeapă.

Chrisoloras nu cedă. Scoase o pungă cu galbeni și o aruncă căpitanului.

— Nu, se încăpățînă căpitanul. Dacă voi cădea în mîinile piraților, tot aurul din lume nu-mi va putea salva viața.

— Vei face ceea ce-ți poruncește drungarios Nikitas, strigă amenințător Gheorghios, apropiindu-se de căpitan cu sabia scoasă din teacă. Altfel...

Căpitanul se întoarse speriat spre echipaj. Marinarii înlemniseră, căci lîngă ei stătea Suleiman, tot cu sabia trasă din teacă.

Înjurînd de mama focului, căpitanul întoarse vîsla-timonă şi brigantina porni în direcţia vaselor piraterești chiar în clipa în care buciumele sfîşiară cu sunetul lor tumultuos liniştea mării.

Bătălia începu brusc cînd primul vas de război bizantin, un dromon înalt care avea pe catarg flamura turmarch-ului din Peloponez, se izbi de ultima felucă sarazină învăluind-o cu focul grecesc ce ţîşnea din injectoarele instalate la proră. Feluca fu cuprinsă de flăcări, dar sarazinii nu rămaseră cu mîinile încrucişate. Răspunseră cu săgeţi şi sulițe şi numai cînd din cele două turnuri ale dromonului porni o adevărată ploaie de mici proiectile sferice încinse, care se sfărîmară cu un zgomot asurzitor pe puntea felucci, aprinzînd velele, coverta şi trupurile despuiate ale piraţilor, rezistenţa agarenilor începu să cedeze.

Bătălia se generalizâ cîteva clipe mai tîrziu, cînd şi celelalte vase de război bizantine se năpustiră asupra corăbiilor piraţilor. Marea se cutremură de tunetele, de urletele şi de zgomotul asurzitor provocat de corăbiile bizantine şi piraterești atunci cînd se izbeau între ele, în lupta ce se dădea pe viaţă şi pe moarte. Marea fu cuprinsă de vuietul bătăliei şi străfulgerată de flăcările incendiilor, se umplu de fum şi miros greu de lemn, pînze, carne de om, petrol şi pucioasă care ardeau mistuite de flăcări.

Brigantina lui Nikitas se oprise la o distanţă de vreo milă de corăbiile piraterești şi de cele bizantine. Cu toţii, de la Chrisoloras pînă la ultimul marinar, urmăreau bătălia, cînd tăcuţi, cînd urlînd de bucurie ori de cîte ori o felucă sau o brigantină lua foc, fiind învăluită în întregime de flăcările şi fumul ce se înălţau în văzduh.

Bătălia nu dură mult. După ce pierdură trei-patru corăbii, piraţii încercară să scape de bizantini cu fuga ; vrînd să-şi uşureze ambarcaţiunile, aruncau în mare tot ceea ce jefuiseră : aur, postavuri şi sclavi. Aruncau peste bord femei, copii şi flăcăi cu care ar fi cîştigat mulţi galbeni la tîrgurile de sclavi din Handakas.

Dromonii nu lăsară să le scape corăbiile piraterești. Un vas de război bizantin rămase în urmă pentru a-i salva pe nenorociţii aruncaţi în mare de sarazini, iar restul dromonilor porniră în urmărirea piraţilor.

Dintre corăbiile piraterești care reușiseră să scape, una, a cărei covertă era acoperită de fum, se mișca agale, iar la un moment dat fu cuprinsă de flăcări și se opri. Echipajul sări în barca remorcată ca să se salveze. Cîteva clipe mai tîrziu corabia dispăru învăluită de nori de fum și de flăcările care o înghițiseră în întregime. Din cală se auzeau țipetele sfîșietoare ale oamenilor care ardeau de vii. Erau creștini care, deși mai aveau atît de puțin ca să fie salvați, piereau în acea clipă secerați de o moarte cumplită.

— Acolo, strigă Nikitas căpitanului. Spre feluca aceea care arde. Repede. Pentru numele lui Hristos, repede!

Căpitanul zbieră un ordin, vîslele se cufundară în apă și brigantina săltă pe mare ca o ființă vie.

Se apropiară de felucă și se opriră întristați la o mică distanță de ea. Flăcările erau atît de mari, încît era cu neputință să se apropie cineva de ea. Țipetele care se auziseră din cală încetaseră. Probabil că și ultimul creștin își dăduse sufletul.

Urmăriră cu lacrimi în ochi agonia felucii care începuse să se încline și să se scufunde, fără ca vreunul din ei să observe cum dromonul bizantin, rămas în urmă pentru a-i pescui pe creștinii aruncați în mare de sarazini, se năpusti asupra lor crezînd că brigantina face parte din convoiul piraților.

V

Stînd pe un jilț de lemn scump încrustat cu fildeș și acoperit cu o țesătură ce strălucea de broderiile lucrate în fir de aur și argint, Theofano asculta cu atenție pe marele prepozit și parakimomenos Vringas, iar din cînd în cînd arunca pe furiș cîte o privire spre Nikiforos Fokas, domestikos al armatelor Anatoliei. Acesta o privea pe Theofano cu admirație, și o dorință nestăpînită se putea citi limpede în ochii lui căprui închiși, plini de viață. Ea se uita pe furiș la Nikiforos și-și ascundea zîmbetul, pentru că ori de cîte ori îl vedea, nu putea să nu se gîndească la ceea ce-i trecuse prin minte atunci cînd îl văzuse pentru întîia oară.

Nikiforos era urît, chiar foarte urît, scund, păros, cu mîini lungi, barbă și mustăți stufoase, negre, umeri uriași și un piept exagerat de lat, ceea ce-o făcea întotdeauna pe Theofano să-l compare cu un animal, mai bine zis cu un urs. Era urît și păros, dar Vringas îl lăuda așa de mult și de atîtea ori îi tot spusese că ar fi un general strălucit, că pînă la urmă începuse să-l vadă cu alți ochi, și numai cînd el o privea cu admirație și cu dorință, cucerit de frumusețea ei, așa cum se întîmpla în acel moment, Theofano își dădea seama că Fokas arăta într-adevăr ca un urs și niciodată nu va putea să-l vadă, dar nici măcar să și-l închipuie în postura unui bărbat în stare să-i șoptească cuvinte de dragoste și s-o strîngă în brațe.

Vringas vorbea în continuare, iar Theofanei, așa cum îl asculta, îi treceau prin minte mii și mii de gînduri care priveau persoana sa, viitorul și temerile ce-o încercau. De cinci sau șase luni, îndată după moartea Porfirogenetu-

lui, imperiul era condus de omul acesta spin care stătea acum în faţa ei şi-i vorbea despre o expediţie care va acoperi de glorie nepieritoare domnia ei precum şi domnia lui Romanos al II-lea, din mila lui Hristos împărat al Bizanţului ; expediţia pentru recucerirea Cretei care urma să fie condusă de Nikiforos Fokas, comandantul suprem al armatelor Anatoliei. Vringas vorbea şi Theofano auzea despre corăbii de război, şi armate, despre cheltuielile şi pregătirile nespus de mari, ceva ce nu mai văzuse niciodată pînă atunci Bizanţul. Aceste pregătiri aveau drept scop recucerirea Cretei, care din anul 824 gemea sub sabia încovoiată a păginilor. Insula era folosită de sarazini drept bază de pornire pentru incursiunile lor piraterești în Peloponez, Rumelia, Asia Mică, insulele din Marea Egee şi chiar în Salonic, aşa cum se întîmplase cu cincizeci şi şase de ani în urmă.

Theofano asculta cele spuse de Vringas şi gîndul îi zbura din cînd în cînd la soţul ei, Romanos, care, nepăsător cum era faţă de toate acestea, se întorsese din nou la vechiul lui mod de viaţă. Îşi pierdea nopţile departe de gineceul Palatului Sacru, iar de multe ori departe şi de braţele ei. Umbla prin circiumi, teatre şi pe la casele celor mai frumoase curtezane din Basilevusa. Romanos lipsea din capitala imperiului cu săptămînile, pierzîndu-şi vremea la vînătoare, petreceri şi ospeţe.

Aducîndu-şi aminte de el, Theofano încetă să-l mai asculte pe Vringas. Îşi încleştă pumnii, respiră adînc şi ochii i se umplură de lacrimi.

Nu-l iubea. De fapt nu-l iubise niciodată. Dar era soţul ei. Mîndria îi era rănită de comportarea lui, care se schimbase brusc de vreo cinci sau şase luni, ca şi cum cineva i-ar fi sugerat o anumită idee ; ca şi cum ar fi fost hipnotizat. Theofano îşi aducea aminte bine de ziua aceea. Era ziua cînd îi vorbise urît pentru întîia oară, cînd pentru întîia oară refuzase să-i îndeplinească o dorinţă. Cu toate că pînă atunci... pînă atunci nu-l refuzase absolut nimic. Cedase pînă şi în cazul surorilor şi a mamei sale...

— Augustă, i se adresă Vringas întrerupîndu-i firul gîndurilor, nu mă ascultaţi. Am stabilit ziua cînd se va

aduna flota în portul Basilevusei și ziua cînd va porni spre Creta.

Theofano își scutură capul și zîmbi forțat.

— Iartă-mă, dragul meu Iosif, îi zise. Sînt obosită și m-au furat gîndurile. În ce zi ai spus ? Cînd ?

Vringas se întoarse și-l privi pe Nikiforos.

— Augustă, trebuie să ne grăbim, rosti puțin cam rușinat Fokas, de îndată ce Theofano își îndreptă privirea asupra-i. Sîntem în iunie și armata mea trebuie să ajungă în fața zidurilor cetății Handakas cu mult înainte de sosirea toamnei. Flota trebuie să pornească în zece, cel mult douăzeci de zile. Corăbiile noastre au și început să se adune în Marea Marmara. Unele au intrat în Cornul de Aur. Măria-sa împăratul, cînd... cînd se va întoarce ?

Ultimele cuvinte i se înecară în gîtlej și roșeața obrajilor lui deveni și mai puternică, atunci cînd citi pe chipul ei ceva ce semăna a furie și deznădejde.

— Măria-sa, preacucernicul împărat, va fi aici peste trei zile, răspunse Theofano fără să șovăie. Ieri mi-a trimis vorbă cu un curier că se întoarce, adăugă cu aceeași hotărîre Theofano, deși spunea o minciună.

Vringas o privi chiorîș și se prefăcu imediat că tușește. Dar văzînd-o pe Theofano încrețindu-și fruntea își duse mîna la gură cu o mișcare pripită. N-avea nici o îndoială că Theofano mințise atunci cînd spusese că Romanos îi trimisese un curier. În schimb, Vringas crezu în cuvîntul ei că împăratul se va întoarce peste trei zile.

— Peste trei zile... murmură Theofano. Arhonte Nikiforos, i se adresă apoi lui Fokas, ți s-au întors iscoadele din Creta ?

Fokas dădu din cap afirmativ.

— Da, afară de una, care era și cea mai bună. Sau, mai bine zis, de două. Nu s-au întors drungarios Chrisoloras și pendikondarch Gheorghios Thalassinos.

Inima Theofanei tresăltă atunci cînd auzi numele lui Nikitas.

— Cine nu s-a întors, slăvite domestikos ? întrebă cu o prefăcută nepăsare Theofano.

— Drungarios Chrisoloras și pendikondarch Thalassinos, răspunse Fokas. Îi aștept din oră în oră. Chrisoloras...

Fokas se opri brusc cînd văzu că Theofano începe să pălească.

— Vi s-a întîmplat ceva, Înălțimea-voastră ? întrebă neliniștit Vringas.

— Nu, răspunse ea forțîndu-se să-și înăbușe puternica emoție ce-o cuprinsese.

— Doriți cumva să încheiem discuția ? Vreți să vă lăsăm singură, preamărită Augustă ? întrebă din nou parakimomenos. V-au obosit, desigur, toate cele îndrugate de noi.

— Nu, nu, continuați, slăvite domestikos.

Fokas își întoarse privirea spre Vringas și, cum acesta îi făcu semn cu ochiul să continue, adăugă :

— Drungarios Chrisoloras și pendikondarch Thalassinos sînt iscoadele pe care le-am trimis de curînd în Creta și mă bizui mult pe judecata lor. Chrisoloras îi cunoaște bine pe sarazini, a luptat mulți ani alături de mine și e un om cu adevărat viteaz. Vorbește graiul lor și...

Theofano încetă din nou să-l mai urmărească, și glasul lui ajungea pînă la ea ca un vuiet îndepărtat. Se gîndea la întîmplările din trecut și un fior îi străbătu trupul.

„Cu Nikitas ai fi fost mai fericită, i se păru că-i șoptește o voce. N-ai fi fost împărătească, dar ai fi avut lîngă tine un bărbat care te-ar fi adorat, un bărbat despre a cărui vitejie, noblețe și dragostea ce ți-ar fi purtat ar fi vorbit o lume întreagă..."

Theofano dădu ușor din cap și Nikiforos încetă brusc să mai vorbească. Doar pentru o clipă, căci Vringas îi făcu din nou semn să nu se oprească, și el continuă :

— ... Mi se pare ciudat faptul că întîrzie, trebuia să fie aici de cîteva zile. Dromonul pe care l-am trimis să-l aducă din Kythira n-a sosit încă.

Theofano auzi aceste din urmă cuvinte și-l privi cu o oarecare neliniște. Vringas citi pe chipul ei acest sentiment, dar ca un desăvîrșit curtean ce era se prefăcu a nu înțelege. Spontan cum era, Nikiforos o întrebă :

— Preacuvioasă Augustă, îl cunoașteți cumva pe Chrisoloras ?

— Da, răspunse ea, îl cunosc de mult, de cînd eram mică.

Parakimomenos își închise pentru o clipă ochii, iar prin gînd îi trecu o idee : „Chrisoloras. Cine o fi oare ? Trebuie să aflu".

— Nu ascund Înălțimii-voastre, preamărită Augustă, continuă Nikiforos, că sînt neliniștit din pricina lui Chrisoloras. Pînă acum n-a întîrziat niciodată să se întoarcă din misiunile pe care i le-am încredințat.

— Cînd trebuia să vină ? întrebă cu prefăcută nepăsare Theofano.

— Trebuia să fie aici de cinci sau șase zile... Desigur, întîrzierea nu-i prea mare, dar misiunea încredințată era deosebit de grea, pentru că sarazinii sînt întotdeauna bănuitori.

Uitînd pentru o clipă că se află în fața împărătesei, bătu cu pumnul în palmă și continuă :

— O să-mi pară rău. O să-mi pară foarte rău dacă-l pierd, îl iubesc ca pe propriul meu fiu.

— Are să se întoarcă, rosti pe un ton convingător Vringas. Dacă e așa de bun precum ni l-ați descris, slăvite strateg, are să se întoarcă. Dar, spuneți-ne, dromonul trimis la Kythira s-a întors ?

— Nu, cel puțin pînă în acest moment... Augustă !

Theofano se ridică din jilț, iar parakimomenos și Nikiforos se grăbiră s-o imite.

— Dragul meu Iosif, se dezvinovăți ea în fața lui parakimomenos, mă simt puțin cam obosită. Slăvite domestikos, după masă vom putea continua discuția.

Vringas și Fokas se închinară și porniră spre ușa de ieșire.

— Preacuvioasă Augustă, de îndată ce voi afla vești despre Chrisoloras vă voi anunța, i se adresă Nikiforos în timp ce ridica draperia din fața ușii.

— Vă mulțumesc, domestikos.

Rămasă singură, contrar obiceiurilor sale, nu-și chemă patricienele cu centură care o slujeau. Se simțea cuprinsă de o melancolie ciudată și niște gînduri năstrușnice îi treceau prin minte. Din acest motiv preferă să se ducă să-și vadă copiii, pe întîiul născut și asociat la tronul imperiului, Vasilios, pe ultimul născut Konstantinos și pe fiica sa, care-i purta numele.

Văzîndu-şi mama, micuţa Theofano şi Vasilios, care avea pe atunci patru ani, alergară în braţele ei şi începură să ciripească bucuroşi, împărtăşindu-i miile de lucruri ce treceau prin mintea lor de copii, sărind de la o temă la alta pentru a reveni din nou la cea dintîi, ca apoi s-o părăsească din nou. Theofano îşi asculta copiii sărutîndu-i din cînd în cînd, dar fără să fie atentă la ceea ce-i spuneau. Le răspundea cu un da sau un nu. N-avea importanţă dacă răspunsul se potrivea ; copiii rîdeau cu atîta poftă şi erau aşa de bucuroşi pentru că mămica se afla împreună cu ei, încît nu-i prea urmăreau răspunsurile.

Theofano stătu cu copiii cam o jumătate de ceas, dar negăsindu-şi liniştea şi neputînd să uite gîndurile care o chinuiau nici lîngă ei, se ridică de pe jilţ şi, sărutîndu-i încă o dată, se îndreptă spre apartamentele sale. Vroia să fie singură, să nu vadă şi să nu audă pe nimeni. Ieşind din apartamentele copiilor, se opri pentru o clipă pe coridor, privi spre o uşă închisă şi se simţi cuprinsă de un fior. Aici, în faţa acestei uşi, cu cîteva luni în urmă, mai precis la începutul lui decembrie, la două zile după înmormîntarea împăratului Konstantinos Porfirogenetul...

I se părea că mai aude încă ţipetele, rugăminţile stăruitoare şi blestemele.

Supunîndu-se poruncii noului basileu, Romanos al II-lea, Vringas ordonase fiicelor şi văduvei Porfirogenetului să plece din Palatul Sacru, să devină călugăriţe şi să se închidă într-o mînăstire, părăsind astfel pentru totdeauna curtea împărătească, unde fetele locuiau de cînd văzuseră lumina zilei, iar Eleni, văduva împăratului, de la căsătoria sa cu Porfirogenetul.

Theofano rămase pe loc şi privi cu atîta insistenţă spre uşa zăvorîtă care ducea în apartamentele de odinioară ale surorilor împăratului, încît eunucul care stătea ceva mai departe căscă şi el ochii şi privi în aceeaşi direcţie, vrînd să vadă la ce anume se tot uita Augusta. Dar nu deslusi nimic. Privind într-acolo, Theofano retrăi scena primului său mare şi definitiv triumf asupra trufaşelor fiice ale Porfirogenetului.

Strigătele care izbucniseră atunci cînd parakimomenos le comunicase porunca lui Romanos zguduiseră întregul gineceu. Erau strigătele pline de mînie ale unor fiinţe

care nu cred și nu vor să creadă că prăbușirea poate veni atît de brusc. Apoi, devenind mai blînde, începură să ceară îndurare. Cereau să-și vadă fratele, pe împăratul Romanos, și la refuzul lui Vringas blesteme grele se auziră din gura lor. Parakimomenos nu se lăsă înduioșat. Executa un ordin, ce-i drept cumplit, dar și situația lui era atît de nesigură, încît nu vroia s-o primejduiască făcîndu-le un hatîr oricît de mic. În fața poziției sale ferme, blestemele bietelor femei nu avură nici un ecou. Uitîndu-și pînă și rangul, îngenunchează la picioarele lui implorîndu-l cu lacrimi în ochi. Vringas nu cedă. Chemă pe cubiculari, și aceștia le izgoniră cu forța din apartamentele lor. Fuseseră aduse aici, pe coridorul unde se afla acum Theofano...

Augusta simți pe frunte o năduşeală rece și ridică mîna ca să și-o șteargă. I se părea că acel coridor pustiu se însufleţise. Că îndărătul ușii zăvorite aude strigăte, rugăminți și hohote de plîns. Palidă din cauza zbuciumului prin care trecea, vru să plece, să se îndepărteze cît mai mult, dar i se păru că aude niște pași. Se opri înmărmurită. Într-adevăr, ușa se deschidea încetul cu încetul.

Theofano se sprijini de peretele cu mozaicuri de aur ; inima începu să-i zvîcnească puternic. În ușa deschisă complet își făcu apariția un eunuc. Augusta respiră adînc și vru să plece. Dar nici de astă dată nu se urni din loc, fiindcă deslușise clar hohote de plîns.

— O, Doamne, șopti îngălbenind, am coșmare pînă și trează.

Întoarse capul la dreapta și la stînga ca să audă de unde veneau hohotele de plîns. Veneau din fostele apartamente ale surorilor basileului. Îngrozită, Theofano vru s-o ia la goană, să fugă departe, ca să nu mai audă plînsetele. Dar curiozitatea învinse. Se întoarse și făcu semn eunucului care ieșise pe ușă să se apropie de ea.

— Cine-i înăuntru ? întrebă tăios Theofano.

— Acolo ? rosti eunucul după ce se închină adînc în fața ei. Patriciana cu centură Zoi.

— Să se înfățișeze înaintea mea, porunci Theofano.

Cînd apăru pe coridor, patriciana Zoi era atît de tulburată, încît Theofano, fără să vrea, zîmbi. Zîmbi la fel

ca și atunci cînd se deschisese ușa și apăruseră surorile împăratului cu părul zbîrlit. Zîmbetul său era atunci aspru, plin de trufie. Văzînd-o, surorile împăratului înțeleseseră cine le cășunase răul; își întețiră gemetele iar suspinele lor păreau niște voci care pecetluiau triumful Augustei. Romanos își respectase promisiunea pe care i-o smulsese Theofano în patul conjugal, chiar în ziua în care fusese înmormîntat Porfirogenetul...

— Ce cauți acolo? o întrebă tăios Theofano pe patriciana cu centură.

Zoi își ridică ochii plînși, observă privirea severă a împărătesei și, căzînd la picioarele ei, murmură printre suspine:

— Iertați-mă, Augustă, pentru încălcarea poruncii Înălțimii-voastre. Dar... voiam să fiu singură ca să plîng... deoarece... deoarece...

— Deoarece? rosti sec Theofano.

— O, Augustă iubită de Dumnezeu, îngăduiți-mi să nu vă spun, o imploră Zoi.

— Te-am întrebat de ce, repetă la fel de sec Theofano.

— O, Doamne, pentru că am aflat că... O, Augustă, cum să vă spun!

Theofano simți că începe s-o cuprindă emoția.

— Hai, scoală-te, îi spuse cu o voce mieroasă. Hai să mergem în odaia mea și-ai să-mi vorbești acolo...

O iubea pe Zoi, fiica protospătarului Melissinos. Era o copilă încă, n-avea decît nouăsprezece ani. Fața ei frumoasă avea întotdeauna o expresie atît de inocentă, încît Theofano o simpatizase chiar din clipa cînd îi fu prezentată ca să decidă dacă dorea sau nu să facă parte din suita sa.

— Hai, spune-mi ce ți s-a întîmplat? o întrebă iarăși, cînd rămaseră singure în odaia împărătesei.

Zoi respiră adînc și, cu capul plecat, șopti:

— Am aflat că iubitul meu... iertați-mă, Augustă... dar Înălțimea-voastră stăruie să afle... că iubitul meu...

Pieptul ei tresăltă de un suspin și lacrimi fierbinți începură să i se prelingă pe obraji.

Theofano o îmbrățișă și începu să-i mîngîie părul.

— Hai, spune, Zoi, vorbeşte. Ştii doar că te iubesc şi voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să-ţi alin durerea. Ce i s-a întîmplat iubitului tău ?

— A fost ucis... rosti Zoi zdrobită de durere, aruncîndu-se în braţele împărătesei.

Augusta simţi o năduşeală rece cuprinzîndu-i tot trupul.

— A fost ucis ? Unde ? Cînd ? Eşti sigură ? Din cîte ştiu nu sîntem în stare de război cu nimeni. A murit în vreo încăierare ? Hai, spune-mi, Zoi, spune-mi.

Vocea Augustei era duioasă, dulce.

— A fost ucis acum cîteva zile într-o bătălie navală cu sarazinii, lîngă Kythira, răspunse Zoi cu vocea sugrumată de durere, fără să se desprindă din braţele împărătesei.

— Cum îl cheamă ? strigă deodată Theofano cuprinsă de furie, împingînd-o pe Zoi. Cum îl cheamă ?

Zoi o privi şi se îngrozi. Pe chipul Augustei se putea citi furia şi tulburarea.

— Te-am întrebat cum îl cheamă ? strigă iarăşi Theofano, zgîlţîind-o pe Zoi.

— Nikitas... răspunse ea fără suflare.

— Nikitas, izbucni Augusta, Nikitas, ai spus ?... Ce era, drungarios ?... Da ?... Pleacă de-aici. Piei din ochii mei. Pleacă !

Plîngînd în hohote, Zoi părăsi odaia împărătesei în grabă, şi ecoul suspinelor ei se stinse în liniştea coridorului.

Theofano urmări o clipă ecoul suspinelor şi paşilor patricienei, apoi se prăbuşi pe pat plîngînd.

— Nikitas, Nikitas, şoptea ea necontenit.

Îşi aducea aminte de el aşa cum era atunci cînd îl văzuse ultima oară, plimbîndu-se sub fereastra ei la lumina palidă a zorilor. Era a doua zi după primul său triumf, cînd făcuse cunoştinţă cu Romanos. Plînse multă vreme moartea lui Nikitas, dar la un moment dat, aducîndu-şi aminte de Zoi, se opri brusc.

— „Iubitul meu"... repetă în şoaptă cuvintele acesteia. Oare o iubea şi el ? Ca să-l plîngă aşa de mult înseamnă că...

Se dădu jos din pat, alergă spre oglindă, își șterse obrajii de lacrimi și, cînd fu convinsă că nimeni n-ar mai putea bănui că plînsese, luă un clopoțel de aur și sună.

— Să se înfățișeze numaidecît patriciana cu centură Zoi, porunci sec eunucului care alergă la chemarea ei.

Trecură două-trei minute din clipa plecării eunucului, și Zoi încă nu-și făcuse apariția... Cuprinsă de nerăbdare, Theofano începu să se joace nervos cu ciocănelul de aur al clopoțelului. Cînd văzu că așteptarea se prelungește, lovi clopoțelul cu atîta putere, încît acesta sări în sus, apoi se rostogoli pe podea.

Eunucul veni peste puțin. Era nădușit de parcă îl fugărise cineva, iar pe fața-i grăsună curgeau șiroaie de sudoare.

— N-am găsit-o, preamilostivă Augustă, rosti. Am căutat-o peste tot.

— Să cauți mai bine, ți-am spus că vreau să se înfățișeze dinaintea mea! porunci Theofano cu o voce sugrumată de furie. Am spus imediat. Altfel voi porunci să te biciuiască.

Eunucul se închină și plecă în fugă. Theofano începu să se plimbe prin odaie. Mai trecură cîteva minute și deodată se auziră niște pași dincolo de ușă. Se opri și-și întoarse capul într-acolo.

Ușa se deschise și se înfățișă un cubicular, care ținea în mînă un papirus.

— Din partea lui parakimomenos, rosti închinîndu-se în fața Augustei.

Theofano întinse mîna, luă papirusul și făcu semn cubicularului că poate pleca. Rămasă singură, privi absentă sulul de papirus și apoi îl puse pe o masă. În clipa aceea n-o interesa nimic altceva decît Zoi și Nikitas. Vestea morții lui o zguduise și poate că l-ar mai fi plîns încă dacă nu afla din gura patricienei cu centură că era „iubitul" ei.

— „Iubitul meu", bolborosi printre dinți. Va să zică aceasta era dragostea lui eternă?

Rîse sec, cuprinsă de furie, și-și încleștă pumnii.

— Mă voi răzbuna pe tine, Nikitas, izbucni peste puțin, mă voi răzbuna chiar dacă ești mort. Mă voi răzbuna, și dacă sufletul tău vede și simte, atunci...

Încetă să mai bolborosească şi-şi întoarse din nou capul spre uşă, care începuse să se deschidă.

Era eunucul care o aducea, abia ţinîndu-se pe picioare, pe Zoi. Acesta era gata, gata să se prăbuşească din pricina durerii şi a fricii.

— Pleacă, lasă-ne singure, porunci Theofano eunucului. Zoi, apropie-te. Apropie-te, am spus.

Fata se apropie de împărătească, oprindu-se la o distanţă de doi paşi de ea.

— Unde l-ai cunoscut pe Nikitas ? o întrebă tăios.

Fata ezita să-i răspundă.

— Te-am întrebat unde l-ai cunoscut pe Nikitas, strigă Augusta apucînd-o de umeri şi zgîlţîind-o cu toată puterea.

— În Caesarea, răspunse Zoi şi izbucni din nou în hohote de plîns...

— Cînd ? Vorbeşte odată.

— Cu doi ani în urmă.

— Şi-ai devenit ibovnica lui ?

— Augustă, rosti cu o voce plină de tristeţe Zoi.

— Ai devenit ibovnica lui ? De cînd ? stărui Theofano.

Zoi îşi înalţă capul cu semeţie, o privi drept în ochi, citi zbuciumul şi tulburarea împărătesei şi, bănuind ceva, îi răspunse curajos, încleştîndu-şi dinţii :

— E un lucru care nu vă priveşte, preamilostivă Augustă.

Theofano o plesni cît putu de tare peste faţă.

— Ca să înveţi să vorbeşti, izbucni aprinsă ca focul de mînie. Şi acum spune-mi, ai fost ibovnica lui ? De cînd ?

Zoi se gîndi s-o înfrunte, dar nu reuşi. Pieptul i se umflă din nou de un suspin şi se prăbuşi. Theofano îşi muşcă buzele şi faţa i se schimonosi sălbatic. Această neînsemnată creatură o tulburase atît de mult, încît fu gata să dea în ea cu piciorul, aşa cum se dă într-un cîine. Ridică piciorul, dar în ultima clipă se opri, căci îi veni în minte altă imagine. Se văzu în situaţia ei, plîngînd adică moartea omului pe care-l admira, a omului care, ori de cîte ori avea prilejul la Palatul Sacru, ce-i drept foarte rar, să i se uite în ochi, o făcea să-i tresalte inima. Theo-

fano renunță la ideea de-a o lovi. Își recăpătă calmul, se aplecă peste Zoi, o ridică și, strîngînd-o în brațe, îi șopti :

— Iartă-mă, copila mea, te-am jignit. Poți să plîngi. Da, să plîngi...

O lăsă cîtva timp să-i ude umărul cu lacrimi, pînă își aduse aminte că propria-i persoană fusese jignită și-și mușcă buzele de ciudă. Trebuia să afle. Trebuia...

— Spune-mi, Zoi, rosti cu voce aproape duioasă. Te iubea și el ?

Indusă în eroare de vocea blîndă a împărătesei, Zoi dădu uitării tot ceea ce se petrecuse mai înainte, prinse curaj și murmură :

— Da, preacuvioasă Augustă, mă iubea. De multe ori mi-a vorbit despre dragostea ce mi-o poartă — Zoi nu ezită să spună o minciună, sperînd însă că într-o bună zi avea să devină realitate — și luasem hotărîrea să ne căsătorim îndată după întoarcere, bineînțeles cu învoirea Înălțimii-voastre, preaiubită de Dumnezeu Augustă, se grăbi să adauge...

Theofano își mușcă pentru a treia oară buzele ca să nu-i scape un țipăt de deznădejde. Nu-și amintea deseori de Nikitas. Dar, ori de cîte ori îi venea în minte, îl vedea așa cum arăta atunci în grădina casei sale, înainte de a pleca în Creta cu Gogylis. Credea că o adoră, că avea s-o adore pînă la moarte, și gîndul acesta o mîngîia cînd își dădea seama cît de lipsită de dragoste îi era viața.

— Bine c-a murit, murmură fără să vrea. Mai bine.

Zoi își înălță capul și o privi cu nedumerire.

— Ce-ați spus, preaiubită de Dumnezeu Augustă ?

— Nimic, mă gîndeam la altceva.

Se lasă iarăși purtată de gînduri, își închipui că Nikitas era căsătorit cu Zoi. Ar fi trăit fericiți. Pe ea o uitase. Oftă, o privi pe Zoi și întrebă aproape fără suflare:

— Ai spus că-l cunoști de mult, nu-i așa ?

— De doi ani, răspunse suspinînd Zoi, poate și mai mult.

— Așa de repede, făcu Theofano trădîndu-și gîndul, așa de repede...

Se opri brusc, fără să-şi termine fraza, şi o privi cercetător pe Zoi, vrînd să vadă dacă înţelesese ceva. Aceasta continua să plîngă, de astă dată în tăcere, fără suspine.

Theofano se ridică de pe pat, unde stătea cu Zoi, iar tînăra patriciană o imită numaidecît. Acum n-avea nici un chef să se răzbune. Nikitas n-o iubise cu adevărat. Zoi o privea şi în mintea ei începură să se nască numeroase întrebări. Stăruinţa Augustei de-a o descoase în privinţa lui Chrisoloras, care niciodată nu-i spusese că o iubeşte, doar ea singură închipuindu-şi că într-o zi o să-l facă s-o iubească şi-apoi o s-o ia şi de soţie, i se părea foarte ciudată.

— Zoi, poţi să pleci, rosti cu o voce aproape ştearsă Theofano. Du-te. Plîngi mai bine în singurătate.

Patriciana cu centură oftă şi, tîrîndu-şi paşii, ieşi din odaia basilissei. Theofano o urmări cu privirea, apoi se prăbuşi pe un jilţ. Pe nesimţite, atinse cu mîna sulul de papirus trimis de Vringas care se afla pe masa de lîngă jilţ. Luă sulul, îl desfăcu absentă şi începu să citească.

„Chiar în această clipă am fost anunţat de slăvitul comandant al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas, că s-a reîntors Chrisoloras."

Theofano citi de două ori aceste cîteva cuvinte şi pe chipul ei apăru o brazdă adîncă.

— Va să zică n-a murit, murmură. Şi Zoi ?

Bucuria pe care o simţise imediat ce află că Nikitas trăieşte dispăru repede. Nikitas trăieşte, şi Zoi va veni să-i ceară consimţămîntul să se mărite cu el.

— Nu, strigă Theofano. Nu, nu se va căsători cu el, mai mult chiar, nici n-are să-l mai vadă.

Se aplecă, luă clopoţelul de pe duşumea şi sună de două ori.

— Să vină patriciana cu centură Zoi, porunci eunucului. Ce mai stai, n-ai auzit ?

— Am înţeles, Măria-ta, rosti în grabă eunucul, cam buimăcit de acest neobişnuit du-te-vino al fetei, pe care Theofano ba o goneа, ba o chema.

— Am să-ți comunic ceva plăcut, îi spuse cu o voce rece, de îndată ce patriciana se prezentă din nou în fața ei. Ceva foarte plăcut.

Zoi o privi plină de nedumerire.

— Nikitas, continuă cu același ton Augusta, trăiește.

— Augustă iubită de Dumnezeu, exclamă Zoi plină de speranțe. Sînteți sigură ?

— Da, răspunse ea sec. Am aflat acum cîteva clipe... Nu te privește de unde, dar nu te bucura prea mult, căci n-ai să te căsătorești cu el. Auzi ? N-ai să te căsătorești cu el !

Zoi o privea și nu-i venea să creadă ceea ce auzea. Cîndul ei rămase împotmolit la prima frază a Augustei.

— Trăiește, murmură, trăiește, strigă apoi. Vai, Doamne, ce fericită sînt ! Nikitas trăiește ! Trăiește !

— Trăiește, dar n-ai să te căsătorești cu el, repetă cu brutalitate Theofano.

Zoi o privi din nou, trezindu-se parcă dintr-un vis.

— Trăiește și nu mă voi căsători cu el ? De ce, Augustă, de ce ?

Căzu la genunchii basilissei și începu s-o roage și s-o implore plîngînd în hohote, mult mai zgomotos decît în timpul discuției dinainte, pentru că în sinea ei nutrea totdeauna speranța, și de data aceasta mai mult ca oricînd, că Nikitas o va iubi într-o bună zi și-i va cere mîna.

Theofano stătea neînduplecată în fața patricienei, iar pe chipul ei se întipărea un rîs triumfător. Răzbunarea sa era deplină. Nikitas, care a uitat-o atît de repede, avea să sufere, și dacă o iubea cu adevărat pe Zoi, va fi nefericit toată viața, căci o nouă idee îi trecu prin cap. Ca să-i chinuie pe amîndoi, Theofano avea de gînd s-o mărite pe Zoi cu un alt bărbat. Dacă Zoi își va înșela cumva bărbatul cu Nikitas, atunci... Zîmbi din nou, căci știa bine la ce suplicii cumplite erau supuse femeile care nesocoteau fidelitatea conjugală.

Adultera era pedepsită mai întîi de biserică, impunîndu-i-se un număr nesfîrșit de mătănii, rugăciuni și un post îndelungat. Dar pravila laică era și mai draconică. Adultera era purtată, în derîdere, pe străzile Basilevusei călare pe un măgar, i se tăia nasul, apoi era alungată sau ucisă.

Theofano tresări ca arsă și surîsul îi dispăru de pe chip. Zoi îi îmbrățișase picioarele și continua s-o implore plîngînd cu sughițuri.

— Destul, zise brutal, îmbrîncind-o. Destul. Nikitas nu-i pentru tine. Am să-ți găsesc un bărbat mai bun. Și-acum destul. Pleacă. Să pleci pînă nu mă răzgîndesc și nu te trimit la vreo mînăstire. Am spus să pleci.

Zoi se sculă și, clătinîndu-se ca și cum ar fi fost beată, părăsi odaia basilissei. Theofano se întoarse, luă loc lîngă o masă, scrise în grabă trei rînduri pe un papirus, îl făcu sul, îl sigilă, și îndată ce apăru eunucul pe care-l chemase sunînd din clopoțel, îl dădu acestuia spunîndu-i :

— Înmînează-l lui parakimomenos și vestește-l pe spătarul Konstantinos că-l aștept în sala mică de audiențe.

Îndată ce plecă eunucul, Theofano luă un alt papirus, scrise în mare grabă cinci-șase rînduri, le reciti, aplică o bulă în partea de jos și, după ce-l făcu sul și-l sigilă, ieși din gineceu și se duse în sala de audiențe.

Spătarul Konstantinos, un bărbat înalt, în jur de treizeci de ani, de îndată ce o văzu căzu în genunchi și aștepta tăcut să i se poruncească.

— Spătar Konstantinos, vei pleca de îndată în Asia Mică ; trebuie să-l găsești imediat pe împărat și să-i înmînezi acest papirus. Fiecare clipă contează.

— Da, Augustă iubită de Dumnezeu, îi răspunse spătarul. Voi pleca imediat. Mărla-sa va primi mesajul Înălțimii-voastre cel mai tîrziu mîine seară.

— Îți mulțumesc, spătarule, Dumnezeu să te aibă în sfînta Lui pază.

Vringas primi sulul de papirus înmînat de eunuc, îl desfăcu și citi :

„La întîlnirea noastră din cursul după-amiezii cu domestikos să participe și Chrisoloras."

Parakimomenos reciti cele cîteva rînduri și clătină din cap :

— Theofano, aceasta este prima ta faptă necugetată, murmură el şi se sculă cu multă agilitate, se îndreptă spre colţul camerei unde se afla un scrin meşteşugit lucrat, se aşeză în genunchi, îl deschise şi scoase din el cîteva lucruri. Apoi deschise o despărţitură tainică, puse acolo sulul de papirus trimis de Theofano şi se pregăti s-o încuie, dar o nouă idee îi trecu prin minte, făcîndu-l să se ridice cu sulul de papirus în mînă.

— Nu, monologă. Mai bine să i-l dau Augustei înapoi. Nu spune nimic concret şi poate să pară suspect unui neiniţiat. Dădu iarăşi din cap şi-şi continuă monologul: Restituindu-l fac un gest nobil pe care-l va preţui fiindcă e deşteaptă. În ce-l priveşte pe Christoloras, voi fi cu ochii pe el şi dacă...

Nu-şi termină fraza întrucît dincolo de uşa camerei se auziră paşi. Era unul din grămăticii lui care-i aducea diverse documente.

— Din partea gloriosului domestikos Fokas, îl informă grămăticul. Sînt comenzile pentru materialele de război.

Iosif făcu semn grămăticului să-i lase documentele pe birou, apoi se întoarse şi privi spre clepsidra care se afla pe o altă masă.

— Trebuie să mă grăbesc, mormăi, după masă Nikiforos o să-mi ceară un răspuns.

Se aşeză la birou şi începu să citească documentele, iar din cînd în cînd îi dicta grămăticului ceea ce trebuia să noteze. Fokas, în calitatea lui de comandant al noii expediţii pentru recucerirea Cretei, nu lăsa nimic în voia soartei.

Timpul trecu şi Vringas mîncă la repezeală bucatele aduse acolo, în birou, de un eunuc. Văzînd că se apropie cea de a zecea oră de la revărsatul zorilor, se sculă, strînse cîteva papirusuri aduse de grămătic, dar cînd vru să plece spre sala unde se ţineau consiliile în prezenţa Theofanei, un cubicular deschise uşa şi-i comunică:

— Comandantul armatelor Anatoliei şi drungarios Nikitas Chrisoloras.

Draperia uşii fu dată la o parte şi în pragul ei îşi făcură apariţia comandantul armatelor Anatoliei, urmat de Nikitas. Vringas îl îmbrăţişă pe Nikiforos şi, în timp ce faţa-i spînă se lipea de cea bărboasă a lui Fokas, aruncă

o privire cercetătoare spre Nikitas. Apoi, după ce schimbară saluturile de rigoare, Nikiforos se întoarse şi, arătînd spre Chrisoloras, rosti :

— Vi-l prezint pe drungarios Nikitas Chrisoloras, un strălucit ofiţer care abia s-a întors din Creta. Informaţiile pe care ni le-a adus sînt de o mare importanţă.

Parakimomenos îşi întoarse capul şi, fără să-l scape din priviri pe Nikitas, murmură :

— Ştiu, ştiu, mi-ai vorbit şi altă dată despre el, Nikiforos... Un strălucit ofiţer, cu un mare viitor în faţă, fără doar şi poate... de-ajuns să nu...

Fokas îl privi plin de nedumerire şi-i repetă cuvintele :

— De-ajuns să nu... ?

— Nimic, nimic important, răspunse Vringas, privindu-l mereu pe Chrisoloras. De-ajuns ca să ştie să nu se amestece acolo unde nu trebuie. Aceasta voiam să-i spun şi nimic mai mult.

Nikitas simţi că i se face părul măciucă. Eunucii nu-i plăcuseră niciodată şi vorbele rostite de parakimomenos îl puseră pe gînduri. Dar Vringas nu-i dădu timp să se gîndească mai mult.

— Să mergem, zise el în grabă. Măria-sa Augusta ne aşteaptă.

La auzul cuvîntului „Augusta". Chrisoloras se făcu galben ca ceara. Nikiforos nu-i spusese că o vor vedea pe Theofano. Vringas îi observă paloarea şi pe chipul lui puhav apăru un zîmbet abia ascuns.

Cînd spătarul intră în sala mică de audienţe pentru a-i vesti că sosiseră Vringas şi Fokas, însoţiţi de drungarios Chrisoloras, Theofano şedea pe un tron scund şi privea pe fereastră.

— Să intre, spuse Theofano. Mai bine nu, adăugă imediat. Să mai aştepte afară cîteva minute. Să intre cînd voi suna din clopoţel.

Spătarul se închină şi ieşi din sala de audienţe. Theofano se sculă şi alergă în odaia de alături, îşi privi chipul într-o oglindă de argint, îşi aranjă puţin părul cu mîna, îşi studie faţa, zîmbi satisfăcută propriului său chip şi, revenind în sala de audienţe, sună din clopoţel.

Primul intră parakimomenos, urmat de domestikos. Theofano le primi închinarea, apoi își fixă ochii asupra lui Nikitas care-i însoțea pe cei doi mari dregători ai imperiului.

Îl privi, văzu paloarea de pe fața lui, felul cum își strîngea buzele pentru a nu-și trăda zbuciumul, și pieptul ei tresăltă de un suspin de mîndrie. O iubea, o va iubi mereu, era sigură de acest lucru. Dar pe Zoi ? O iubește ? Nu cumva o mințise ? Poate că numai ea îl iubea. Voi afla, se gîndi. Își întoarse privirea spre Nikiforos și un surîs trecător flutură pe buzele-i. Fokas o privea pe Theofano cu aceeași dorință pătimașă. Dorința pe care Theofano o citea în ochii lui ori de cîte ori se întîlneau.

Își pironise ochii asupra ei, pupilele i se strînseră, iar privirea îi fu străfulgerată de umbre și lumini. Luminile dorinței pătimașe și umbrele deznădejdii. Femeia care se afla în fața lui era cea mai frumoasă din întregul imperiu, dar vai, era soția basileului. Nu vorbea, însă ochii lui spuneau foarte multe, încît Theofano își întoarse în altă parte capul ca să-și ascundă zîmbetul ironic ce-i apăruse pe buze.

„E ca un urs, își spunea. E ca un urs care stă în două labe. Mă iubește. O, Doamne..."

— Parakimomenos, domestikos, drungarios, luați loc, rosti după o scurtă ezitare Theofano. Așezați-vă. V-am chemat deoarece avem multe de discutat. Măria-sa împăratul se întoarce peste două-trei zile. Trebuie să găsească totul pregătit. Domnia lui trebuie să se acopere de glorie prin recucerirea Cretei. E un lucru la care ține mai presus decît orice în viață. Generale, continuă ea accentuînd fiecare cuvînt și privindu-l pe Nikiforos care, plin de mirare, își încruntase sprîncenele-i groase. Măria-sa împăratul urmărește recucerirea Cretei și a binevoit să-ți încredințeze comanda expediției. Ești gata să pornești ? Și pe ce te bizui că stindardele cu însemnele imperiale vor flutura pe crenelurile zidurilor fortărețelor cretane ? Vorbește deschis, fără să-mi ascunzi nimic.

Nikiforos începu să vorbească silabisind aproape cuvintele. Prezența Theofanei îl tulbura, iar frumusețea ei îl împiedica să găsească expresiile cele mai potrivite. Dar

după puțin timp se lăsă prins de ceea ce spunea, o dădu uitării și începu să vorbească ca și cum s-ar fi adresat unui bărbat. Vorbi despre pregătirile flotei și ale armatei, despre numărul oamenilor și proviziile pe care urma să le ia cu el, iar cînd ajunse la problema debarcării în Creta, se întoarse spre Nikitas poruncindu-i să povestească tot ce văzuse acolo.

Chrisoloras începu să vorbească ; vocea lui incoloră semăna cu cea a unui om hipnotizat care spune o lecție învățată de mult pe de rost.

Theofano se ferea să-l privească în timp ce vorbea. Înțelegea efortul pe care-l făcea Nikitas pentru a-și recăpăta timbrul natural al vocii și, ca să-l încurajeze, își plecă fruntea. Dar Vringas n-o slăbea din ochi. Ca un om înțelept ce era, admira felul cum vorbea drungarios, simplu, fără cuvinte de prisos. Totodată, își dădea seama că Nikitas se chinuia îngrozitor ca să-și înăbușe sentimentele și lucrul acesta îl distra — căci Theofano îi era indiferentă — ca și faptul că în fața lui se aflau doi bărbați care adorau cu desperare aceeași femeie. Dar Theofano era inaccesibilă pentru amîndoi din pricina rangului pe care-l avea.

Inaccesibilă ?... Iosif își încruntă sprîncenele și, întrucît problemele expuse de Nikitas nu-l interesau în mod direct, începu să-și frămînte creierii cu un gînd ciudat care-l făcu să tresară și să arunce o privire piezișă spre Fokas și Theofano. Îi privi pe amîndoi, închise pentru o clipă ochii și gîndul prinse în mintea lui un contur clar. Atunci simți un fior străbătîndu-i tot trupul. Dacă gîndul lui s-ar îndeplini, dacă Fokas...

— Parakimomenos !

Vringas tresări pentru a doua oară, așa cum stătea în jilțul lui. Așa de mult se lăsase furat de gînduri, că nici n-o auzise pe Theofano care i se adresase pentru a doua oară.

— Da, Augustă !

— Parakimomenos, unde vă este gîndul ?

— Să mă iertați, multiubită de Dumnezeu Augustă, mi-a plecat gîndul aiurea, răspunse Vringas întorcîndu-i zîmbetul. Așa, aiurea... Strategia expediției e un lucru

pe care nu-l prea înțeleg... Tot ce a depins de mine am făcut. Am pregătit corăbiile, proviziile, alimentele și armata, într-un cuvînt tot ce mi-a cerut domestikos. De aici încolo soarta războiului mă depășește. Recucerirea Cretei se află acum în alte mîini, puternice și demne, care, dea Domnul să conducă în veci nu numai armata, dar și...

Parakimomenos se opri brusc. Lucru ciudat pentru caracterul lui, lăsase să-i scape cîteva cuvinte în plus. Fokas și Nikitas nu-și dădură seama, în schimb Theofano înțelese sensul vorbelor lui Vringas. Se întoarse și-l privi țintă în ochi. Vringas nu-și plecă privirea. Vorbele îi scăpaseră, trebuia să vadă cum va reacționa Theofano. Ea nu reacționă, cel puțin fățiș. Rămase un timp în aceeași poziție, studiindu-i chipul și încercînd să-i afle toate gîndurile. Din cîte putea să ghicească Theofano, parakimomenos voia să spună, fără doar și poate, că Fokas era bun să conducă :

„Nu numai armata, dar și imperiul".

Era un gînd nou, care niciodată pînă atunci nu-i trecuse prin minte. Un gînd ciudat de a cărui justețe, pe măsură ce-l analiza, își dădea tot mai mult seama : Nikiforos să devină împărat. Dacă s-ar realiza asemenea ipoteză, în ce situație s-ar afla ea ? Își întoarse capul spre Fokas și-l surprinse privind-o în continuare cu aceeași adorație.

Urmă o tăcere stranie. Vringas o privea întruna pe Theofano, pe cînd aceasta își plecase capul cufundîndu-se într-o adîncă meditație. Fokas tresări o clipă, așa cum stătea în jilțul lui. Nikitas își înălță capul, dar de îndată și-l plecă din nou. Se simțea stînjenit. Tăcerea era mai rea decît discuția. Cît timp vorbea el sau ceilalți, evita să se gîndească că în fața lui se află femeia pe care o iubea, în schimb acum...

Deodată, ca și cum luase o hotărîre, Theofano își întoarse capul spre Vringas și-i căută privirea. Vringas se simți ușurat de o mare povară. Theofano părea să-i spună că e de acord cu gîndul lui, adică în cazul în care Nikiforos va recuceri Creta, iar Romanos va dispare din rîndul celor vii, Fokas va putea să-i ocupe locul cu sprijinul ei. Dar Romanos era încă tînăr și, cu toate că ducea

o viață destrăbălată, nu părea deloc extenuat. Dacă sfîrșitul lui va depinde numai de o moarte naturală, atunci vor avea mult și bine de așteptat, atît de mult, încît sfîrșitul lui îi va găsi bătrîni, și asta numai în cazul în care Fokas și Vringas vor mai trăi douăzeci sau treizeci de ani, iar Romanos urmînd să moară înainte de a atinge vîrsta de cincizeci de ani.

Iosif răsuflă ușurat, plecă puțin capul și începu să-și mîngîie bărbia. Tăcerea se așternuse grea și apăsătoare. Erau patru oameni închiși într-o sală care strălucea de mozaicuri și marmuri. Doi bărbați, un eunuc și o femeie ale căror gînduri se deosebeau foarte mult.

Nikitas ridică privirea și, văzînd că Theofano nu se mai uită la el, începu s-o studieze. Anii care trecuseră îi sporiseră frumusețea. Ca urmare a nașterilor, corpul ei părea mult mai feminin și mai atrăgător. Rochia grea, bogată în broderii, căpăta pe ea și mai mult farmec, scoțîndu-i puternic în relief tenul alb și părul negru ca pana corbului. Privirea lui se îndreptă spre mîinile-i încărcate cu inele, mîini frumoase cu degete lungi care cîndva, cu secole în urmă parcă, așa de îndepărtată i se părea acea epocă, îi mîngîiaseră părul în seara cînd se întîlniseră în grădina casei părintești a Theofanei. Își aduse aminte de scena aceea și simți cum trupul îi este cuprins de înțepeneală. „Anastasia", șopti imperceptibil numele ei de fată.

Fokas respira tot timpul profund și se agita schimbîndu-și locul în jilțul pe care ședea. Tăcerea aceasta îl stingherea, așa cum îl stingherea și prezența Theofanei, pe care în acea clipă n-o vedea ca pe o basilissă, ci pur și simplu ca pe-o femeie, o femeie frumoasă care-i trezea dorința. O privea mereu pe furiș și în mintea lui se învălmășeau felurite gînduri. Și-o închipuia cu brațele deschise, strîngîndu-l la piept, șoptindu-i cuvinte de dragoste, lăsîndu-se pradă mîngîierilor lui pătimașe. Fokas nu era un afemeiat. Îi plăcea să se culce cu cîte-o femeie frumoasă, dar femeile nu erau în stare să-l facă să-și uite îndatoririle. Dar Theofano... Fokas tresări brusc și-și ridică mîna de parc-ar fi vrut să alunge un gînd care-l frămînta.

Vringas observă gestul lui Fokas şi, ghicind numaidecît ce anume îl chinuia, îşi încruntă pentru o clipă sprîncenele. Socotea că Fokas e demn de-a deveni împărat. Dar un împărat îndrăgostit de soţia lui, de Theofano, cu care trebuia să se căsătorească pentru a se sui pe tron, n-avea să fie periculos ? N-avea să fie greu de manevrat, ţinînd seama de faptul că, iubind-o nebuneşte pe Theofano, se va supune tuturor dorinţelor şi chiar ciudăţeniilor acestei femei ? Şi atunci, ce se va întîmpla cu postul lui ? Astăzi era favoritul Augustei, dar mîine va fi sigură de situaţia ei, căci va avea alături un bărbat puternic, un general acoperit de glorie, datorită recuceririi Cretei, condiţie fără de care Fokas nu se putea sui pe tron. Şi atunci... Oftă întristat şi-şi întoarse privirea spre fereastră. Nimic nu se poate realiza fără riscuri, fără lucruri neprevăzute. Dar, indiferent ce s-ar întîmpla, oare nu-i mai bun Fokas decît Romanos, care e înconjurat de tot ceea ce e mai hidos şi mai respingător în Basilevusa ? Vringas nu putea să se hotărască.

Theofano prinse să se închipuie stînd pe tron alături de Nikiforos. Tronul ar fi căpătat altă strălucire. Lumea, arhonţii, patricienii, clerul, patriciencle cu centură, chiar şi norodul, n-ar mai privi-o cu acea expresie de compătimire pe care acum căutau să şi-o ascundă. Alături de Fokas va fi o adevărată împărăteasă, poate fără putere, dar sigură de viitorul ei şi de faptul că nu se va trezi niciclnd detronată şi trimisă la mînăstire, numai pentru că aşa va voi nestatornicul Romanos. Îl privi pe Fokas şi un zîmbet îi luminâ chipul. Era atît de negricios şi de bărbos ! Şi trăsăturile lui aspre se desluşeau şi mai bine aşa cum stătea alături de Nikitas, care arăta ca un adevărat arhanghel. Privirea i se îndreptă apoi spre Chrisoloras şi se gîndi : mă iubeşte, va muri cu numele meu pe buze. Zoi nu există pentru el. E o unealtă, o simplă unealtă docilă în mîinile mele, de ajuns să-i arăt puţină înţelegere şi bunăvoinţă.

— Drungarios Chrisoloras, i se adresă ea punîndu-şi planul în aplicare. Gloriosul domestikos al armatelor Anatoliei, generalul Fokas, a fost îngrijorat de soarta ta. Nu ne-ai spus ce ţi s-a întîmplat...

Nikitas înghiţi în sec, se roşi puţin şi apoi, în cîteva cuvinte, îi povesti ceea ce i se întîmplase atunci cînd se întorcea din Creta.

Dromonul bizantin se năpusti asupra brigantinei, iar oştenii şi marinarii lui, induşi în eroare de stralele pe care le purtau Chrisoloras, pendikondarch-ul şi Suleiman, împroşcară corăbioara lor cu focul grecesc care ţîşni din injectoare. Brigantina fu învăluită de flăcări şi fum, iar dinspre coverta dromonului cădea asupra creştinilor o adevărată ploaie de săgeţi, suliţe şi pietre.

Micuţa ambarcaţiune dispăru foarte repede. Cei care reuşiseră să scape de flăcările şi de săgeţile bizantinilor se treziră în apă şi începură să înoate strigînd în greceşte să nu-i mai lovească, căci şi ei erau bizantini.

Cei de pe dromon auziră strigătele şi protocorăbierul porunci să li se arunce funii de care să se apuce, astfel ca naufragiaţii să fie aduşi pe bord.

Protocorăbierul, un bărbat de vreo patruzeci de ani, ars de soare, cu părul şi barba încărunţită, îl primi la prora corăbiei pe Nikitas, care-l ducea în circă pe pendikondarch, grav rănit. După ce ascultă îngîndurat toate cele spuse de Chrisoloras, îl întrebă brusc :

— Şi cine poate să-mi confirme că eşti într-adevăr drungarios şi că te cheamă Chrisoloras ?

Nikitas se uită spre Gheorghios şi zise :

— Pendikondarch-ul şi prizonierul meu Suleiman.

Dar protocorăbierul nu prea părea să dea crezare spuselor lui Nikitas.

— Pendikontarch-ul tău, zise sec. Şi cine poate să-mi confirme că este pendikontarch ? Şi Suleiman. Cine-i acest Suleiman ? Un sarazin.

Chrisoloras simţi cum i se urcă sîngele la cap.

— Poţi să nu mă crezi, strigă el mîniat, dar să ştii, protocorăbierule, că întreaga răspundere va apăsa pe umerii tăi dacă voi sosi cu întîrziere la Constantinopol. Comandantul armatelor Anatoliei aşteaptă raportul meu. Vei răspunde în faţa lui cînd va sosi momentul potrivit.

Protocorăbierul lovi cu pumnul în masă.

— Care va să zică, mă şi ameninţi, drungarios ? strigă supărat.

— Nu te ameninţ, îţi atrag doar atenţia ! răspunse netulburat Nikitas.

Pînă la urmă protocorăbierul se convinse de identitatea lui Nikitas şi-l îngriji atît pe el, cît şi pe ceilalţi doi. Se convinse, dar nu acceptase să-i debarce imediat pe uscat. Comandantul escadrei bizantine ordonase urmărirea piraţilor, aşa că dromonul lui Nikitas se întoarse la Gythion [1] după trei zile.

— M-am întors cu prima corabie de război care-a pornit spre Basilevusa, încheie Nikitas, şi dacă am întîrziat, a fost din cauza ghinionului pe care l-am avut la înapoiere.

Theofano dădu din cap şi zise :

— Mă bucur că ai scăpat, drungarios, şi îndeosebi mă bucur pentru că gloriosul domestikos te apreciază. Mai mult chiar, mă bucur fiindcă nu pot uita că sîntem vechi prieteni.

Aceste cuvinte din urmă îl făcură pe Vringas să zîmbească, dar zîmbetul îi încremeni pe buze de îndată ce Theofano îşi întoarse privirea spre el. În schimb, Fokas îl privi cu mai mult interes pe Chrisoloras, pentru că pînă atunci nu ştiuse că subalternul lui o cunoştea pe împărătească mai de mult.

Theofano se ridică de pe tron şi cei trei bărbaţi se ridicară şi ei.

— O să mai vorbim, domestikos, îi spuse lui Fokas, dîndu-i de înţeles că, pentru moment, convorbirea se sfîrşise. Parakimomenos, cînd se va întoarce Luminăţia-sa împăratul, va trebui să ne luăm rămas bun de la conducătorii expediţiei chiar aici, la Palatul Sacru. Drungarios Chrisoloras, o să te vedem şi pe tine înainte de-a pleca spre Creta.

Cei trei bărbaţi se înclinară şi, mergînd de-a-ndăratelea, părăsiră mica sală de audienţe.

---

[1] Oraş şi port în Laconia.

Nici unul din cei patru n-avu parte de somn liniştit în noaptea aceea. După ce spuse grămăticilor să plece, Vringas se zăvori în odaia sa. Revărsatul zorilor îl găsi măsurînd camera în lung şi-n lat. Gîndul că Fokas ar putea fi într-o zi împărat nu-i dădea pace ; şi-şi frămînta creierii doar-doar o găsi vreun mijloc prin care să devină mîna dreaptă a noului basileu.

Cînd patriciencle cu centură din suită o dezbrăcară lăsînd-o singură ca să doarmă, Theofano se sculă din pat sprijinindu-se în coate şi-şi fixă privirea asupra lămpii multicolore care inunda încăperea cu lumina ei aurie. Se gîndea la Romanos, la mesajul pe care i-l trimisese, la pregătirile pe care le puseseră la cale în cursul după-amiezii. Dar gîndul ei încremenise parcă la înţelegerea tacită la care ajunsese cu eunucul. Îşi închipui că o îmbrăţişează Nikiforos şi trupul îi fu străbătut de un fior rece. Pînă acum nu cunoscuse nici un bărbat în afară de Romanos, iar acesta era tînăr. Îi răsunau încă în urechi cuvintele de dragoste ce i le şoptea în primele nopţi după cununie. Se gîndea la Romanos şi încerca să-l compare cu Fokas. Nikiforos trebuie să fie brutal în intimitate. Expresia chipului său, înfăţişarea, braţele-i puternice, dorinţa întipărită pe faţă, toate trădau un bărbat brutal. De la Fokas gîndul îi zbură din nou spre Romanos. Basileul o părăsise. Trăia cu orice femeie care-i ieşea în cale. Curtezane, patriciene cu centură, fete de rînd, comediante, nu refuza pe nici una, ajungea să fie frumoasă.

Suspină, întoarse capul, lovi perna şi se hotărî să doarmă. Dar somnul întîrzia să vină. În faţa ochilor ei închişi începu să se profileze insistent şi chinuitor chipul unui alt bărbat. Un bărbat plin de noblete, frumos, cu toate că era de statură potrivită, cu purtări nobile şi ochi plini de veselie. Un bărbat care nu-i vorbise niciodată între patru ochi, dar în privirea căruia citea dorinţa şi dragostea.

— Ioannis, murmură. Ioannis Tzimiskis...

Îşi strînse buzele şi, cu un efort supraomenesc, reuşi să-l gonească din închipuire.

Fokas își petrecu noaptea stînd de vorbă cu Nikitas. Îl invitase acasă la el și-l pusese să-i povestească de la început tot ceea ce văzuse în Creta. Îl asculta cu atenție și din cînd în cînd îl oprea și-l punea să-i repete un amănunt de care nu pomenise în primul raport făcut îndată după întoarcerea lui la Constantinopol. Cei doi stătură în tricliniu pînă tîrziu, dar nici unul nu pronunțase numele femeii care le sfredelea gîndul. Și chiar dacă buzele lor nu-i rostiseră numele, aceasta nu înseamnă că fiecare nu se gîndea separat și-n felul lui la ea.—

VI

Mesagerul Augustei îl găsi pe preamăritul împărat al Bizanțului Romanos al II-lea în tabăra sa, amenajată pe o cîmpie din Asia Mică, cam la treizeci de mile depărtare de țărmul Mării Marmara. Tabăra se întindea pe o mare suprafață, iar cîntecele și strigătele se înălțau pînă la bolta înstelată a cerului. În aer plutea mirosul împrăștiat de boii, mieii și sălbăticiunile doborîte în cursul zilei și care acum se frigeau pentru ca vînătorii și cheflii din suita basileului să-și potolească foamea. Mesagerul își mînă calul înspumat printre corturi, mușcîndu-și nervos buzele, căci spectacolul pe care-l vedea făcea să-i fiarbă de jind sîngele tînăresc. Se opri în fața celui mai mare și impunător cort, descăleacă și, încredințînd hățurile unui sluger, care se văzu astfel nevoit să părăsească o fată frumușică ce-o ținea în brațe, înaintă spre intrarea cortului. Acolo se opri deoarece cîntecele și strigătele care răzbeau dinăuntru îl făcură să șovăie cîteva clipe. Se întrebă dacă trebuie să intre sau nu, pentru că-l cunoștea pe basileu, știa conținutul mesajului adus și ghicea mînia pe care urma să i-o stîrnească împăratului.

Mesagerul nu rămase multă vreme la ușa cortului; aceasta se deschise brusc și-n prag apăru un spătarocandidat, așa i se păru lui, ținînd în brațe o fată pe jumătate despuiată, care, ametită de beție cum era, rîdea și se ghemuia la pieptul lui lat. Nobilul acesta nu-l învrednici pe mesager nici măcar cu o privire. Se uită grăbit în jur și, iuțindu-și pasul, ajunse în cortul din față, unde și dis-

păru. În schimb, risetele şi cuvintele spurcate ale curtezanei răzbeau afară, pînă la locul unde se afla trimisul Augustei. Acesta nu mai stătu pe gînduri. Făcu doi paşi înainte, ridică draperia celei de a doua intrări şi pătrunse în interiorul cortului. În cea de-a doua încăpere erau adunaţi patru sau cinci bărbaţi, un eunuc, Romanos şi tot atîtea femei. Unele stăteau în braţele bărbaţilor, altele erau lungite pe nişte paturi scunde. Bărbaţii, care stăteau alături de ele, le dădeau necontenit să bea vin aromat de Cipru şi le mîngîiau trupurile pe jumătate goale, care se zvîrcoleau din pricina beţiei şi a plăcerii provocate de gesturile lor lascive.

Mesagerul se opri din nou şi cînd, după un timp, Romanos îşi îndreptă spre el privirea înceţoşată de beţie, căzu în genunchi şi se închină în faţa lui.

— Mesager al Satanei... Aducător de veşti rele, ce vrei de la mine ? strigă Romanos răguşit, lăsînd să-i scape din braţe o femeie frumoasă, care se prăvăli rîzînd pe podeaua cortului acoperită cu numeroase covoare groase.

— Măria-ta, vă aduc un mesaj din partea preacucernicei Auguste, rosti mesagerul, rămînînd nemişcat în genunchi şi întinzîndu-i sulul de papirus.

— Mesager al necuratului, mugi Romanos. Pleacă ! Piei din ochii mei. Nu vreau să primesc nimic de la Basilevusa, nimic din mîinile femeii care te-a trimis.

Mesagerul îşi plecă fruntea, continuînd să ţină în mîna-i întinsă sulul de papirus.

— Luminăţia-ta, e ceva urgent. Am acoperit distanţa care ne desparte de Constantinopol în cîteva ceasuri. Preacuvioasa Augustă...

— Ducă-se naibii de Augustă. E Augustă pentru că aşa vreau eu ! Am spus să plec !

Mesagerul vru să se ridice. Dar fu oprit de un ins din suita basileului. Era eunucul, care strigase :

— Hai, să vedem ce vă scrie. Dacă veştile pe care vi le aduce acest om sînt neplăcute, am să vă spun cum să-l pedepsim.

Romanos se întoarse şi-l privi ca o fiară. Dar eunucul nu păru deloc intimidat. Se aplecă peste jilţ şi, apropiin-

du-şi gura de urechea lui Romanos, îi şopti ceva. Împăratul izbucni în hohote de rîs.

— Pe Dumnezeu, eşti extraordinar, Ioannis, zise rîzînd. Pedeapsa născocită de tine e, într-adevăr, nemaipomenită, căci mesagerul e tînăr şi sîngele lui trebuie să fiarbă. Numai un eunuc ca tine Hirinas, putea să scornească o asemenea pedeapsă. Hai, apropie-te, porunci apoi trimisului Augustei. Dă-mi mesajul.

Rupse bula, desfăşură sulul de papirus şi citi cele cîteva cuvinte.

— Război, bolborosi aruncînd mesajul. Toate sînt gata pregătite. L-au numit şi pe comandantul expediţiei... Creta...

Rămase cîteva clipe pe gînduri şi apoi, întorcîndu-se spre eunuc, rosti silabisind cuvintele :

— Expediţia pentru recucerirea Cretei va avea drept comandant pe Nikiforos Fokas. Cei din Basilevusa mă aşteaptă. Ducă-se naibii. Trebuie să punem capăt partidei de vînătoare.

— Cum e vestea, bună sau rea ? întrebă eunucul.

— Mii de draci, nu ştiu, înjură Romanos.

— Şi mesagerul ? stărui Ioannis...

Romanos se întoarse, îl privi şi ochii îi străluciră un moment ; apoi ridică din umeri.

— Nu ştiu, fă cu el ce vrei. Vin... Petrecerea noastră ia sfîrşit mîine. Ne întoarcem la Constantinopol. Vin ! Am poruncit să curgă vinul. Melissa, scoală-te... Hai, scoală-te şi dănţuieşte. Dănţuieşte aşa cum n-ai mai dănţuit niciodată pînă acum. Mîine plecăm. Vin ! Ducă-se naibii... Basilevusa... Expediţiile, războaiele... Ducă-se dracului... Ioannis, lasă-l pe mesager în pace, vestea-i bună. Prin recucerirea Cretei, domnia mea se va acoperi de o glorie nepieritoare... Istoria îmi va scrie numele cu litere de aur... „În timpul Luminăţiei-sale sacrosancte, împăratul Bizanţului Romanos, Creta fu eliberată de sub jugul sarazinilor."

Vocea-i spartă se auzi ca un suspin.

— O, Doamne, ce ironie, zise Romanos. Vin... Melissa, dănţuieşte. Dănţuieşte cum n-ai mai dănţuit în viaţa ta.

Ai în față un împărat care se va acoperi de-o glorie cum n-a mai cunoscut nici unul din predecesorii lui.

Fata se sculă din așternut, unde stătea culcată, aruncă de pe ea mantia vaporoasă de mătase și, în fața bărbaților cu privirile încețoșate de beție, începu un dans lasciv ; pieptul ei gol sălta ca pasărea ce-și ia zborul, iar picioarele și șoldurile, de o armonie perfectă, descriau mișcări ritmice pline de patimă.

— Vin, vin, paharnicule, lua-te-ar dracu să te ia, striga întruna Romanos golind cupele una după alta. Vinul roșu și greu, aromat cu esență de trandafir, curgea șiroaie, pătîndu-i tunica. Vin. Beți cu toții. În sănătatea Luminăției-sale împăratul Romanos, gloriosul basileu care-a cucerit Creta de la păgîni, basileul care-a pregătit o uriașă armată și o flotă cum n-a mai văzut omenirea. Vin... Melissa, încetează. Vino în brațele mele, mi-e dor de mîngîierile tale. Vino... Azi ai să te culci cu cel mai mare basileu din lume.

Romanos se ridică de pe pat, se împiedică și căzu din pricină că era beat. Apoi, împleticindu-se, se apropie de Melissa și începu s-o sărute cu foc, în timp ce prietenii din jurul lui, cu excepția eunucului, stîrniți de izbucnirea basileului, înșfăcară în grabă cîte-o femeie și dispărură din cortul împăratului, căutîndu-și un loc cît mai tainic. Cei care nu mai erau în stare să se miște se prăbușiră cu ibovnicele pe paturi.

Mesagerul basilissei nici nu așteptă să i se spună că poate pleca. Mergînd de-a-ndăratelea, ajunse la capătul încăperii imperiale a cortului, ridică draperia și dispăru. Eunucul îl urmări cu coada ochiului și apoi, blestemîndu-și impotența, umplu o cupă cu vin, se tolăni pe pat și începu să-l soarbă cu voluptate picătură cu picătură, căutînd să-și înece necazul pricinuit de faptul că nu era bărbat ca toți ceilalți...

Auzind vocea stăpînului său, Ioannis se trezi brusc. Era un răcnet sălbatic, plin de ură, urmat de zgomotul surd provocat de palma basileului care o plesnea peste față pe Melissa.

— Cățea, tîrfă, totdeauna găsești ceva să-mi ceri. Totdeauna. Niciodată nu te dăruiești. Ca și aia. Pleacă... Piei din ochii mei... cățea și neam de cățea.

Plîngînd, cu obrajii roșii ca para focului, Melissa se sculă din așternut și începu să-și adune veșmintele vaporoase împrăștiate prin toate colțurile. Înainte de-a pleca, aruncă o privire rugătoare spre Romanos.

— Am spus să pleci. Pleacă ! Plecați cu toții ! porni să urle iarăși, adresîndu-se camarazilor săi. Plecați, am spus. Și tu, Hîrinas. Toți... Hai, cărați-vă. Paraziți, vampiri, corbi, iată ce sînteți.

Unul cîte unul, femei și bărbați, își adunară lucrurile și, fără să sufle o vorbă, părăsiră cortul împăratului lăsîndu-l singur în tovărășia cupelor răsturnate, a tăvilor cu bucate și fructe, pe jumătate golite, și a pernelor azvîrlite jos și călcate în picioare.

Romanos urmări pe fiecare cum pleacă și, văzîndu-se singur, se tolăni pe un pat și începu să lovească în perne cu pumnii.

— Toți vor cîte ceva, toți au cîte ceva de cerut, mugea încontinuu. Bărbați, femei, eunuci. Niște paraziți care-ți sug sîngele. Lipitori de care nu poți să scapi în nici un chip, în stare să înghită toate jignirile. Theofano... Blestemato... Și totuși, cîndva te-am iubit nespus de mult. Tată...

Se sculă, privi speriat în stînga și în dreapta, păli, își făcu semnul crucii și, neputînd să rabde singurătatea, căci fantomele începuseră să-l împresoare, alergă pînă la ieșirea cortului și porni să strige în bezna nopții sfîșiată de răsfrîngerile roșietice ale făcliilor ce ardeau în jurul cortului.

— Melissa... Melissa... se auzi vocea-i sfîșiată de deznădejde.

Nu fu nevoie să strige a treia oară. Două mîini se întinseră, îl îmbrățișară, și două buze se lipiră de ale sale. O luă în brațe și dispăru cu ea înăuntru.

Mișcîndu-și neîncetat buzele, Theofano ascultă relatarea mesagerului care se întorsese la Constantinopol înaintea lui Romanos. Ea stărui să afle cu de-amănuntul

tot ceea ce văzuse. Mesagerul îi povesti totul, fără nici un fel de jenă, îi pomeni pînă şi de strigătul plin de desperare din bezna nopţii cu care basileul îşi chemase curtezana gonită, iar cînd sfîrşi îşi plecă fruntea în aşteptarea poruncii Augustei.

— Ai făcut o treabă bună, Konstantinos, îţi mulţumesc, zise Theofano. Dar nu mi-ai spus cînd se va întoarce Înălţimea-sa.

— Cel mai tîrziu mîine seară va fi alci, preacuvioasă Augustă. Am auzit-o pe Luminăţia-sa strigînd că vor porni chiar a doua zi de la sosirea mea în tabără. Eu am plecat înainte de răsăritul soarelui. Măria-sa urma să mai zăbovească deoarece...

Mesagerul înghiţi în sec şi-şi plecă iarăşi capul.

Theofano îi făcu semn să plece. Văzîndu-se singură, îşi strînse pumnii şi după o clipă, ca şi cum ar fi luat o hotărîre, se sculă de pe tron, sună clopoţelul şi porunci patricienei, care-şi făcuse de îndată apariţia :

— Spune-i spătarului de serviciu să-l cheme imediat pe parakimomenos Vringas.

Vringas intră în apartamentele basilissei puţin cam nelinîştit. Din după-amiaza zilei cînd avusese loc discuţia cu Fokas şi Chrisoloras, n-o mai văzuse. Înainte de a i se închina o privi drept în faţă şi pe chipul lui spin apăru un sentiment de satisfacţie. Aflase despre întoarcerea mesagerului şi din felul cum arăta basilissa îşi dădu seama că, pe lîngă răspunsul pe care i-l adusese de la Romanos, acesta îi povestise şi ceea ce văzuse acolo.

Theofano îi făcu semn lui Vringas să ia loc lîngă ea şi cu o voce stinsă, abia auzită, începu să-i vorbească plină de patos, în timp ce ochii îi sticleau de mînie. Eunucul o asculta tăcut şi din cînd în cînd clătina din cap şi-şi mîngîia guşa vălurită.

Era de acord cu tot ceea ce-i spunea basilissa şi numai atunci cînd îi vorbi ceva mai deschis, dezvăluindu-i în întregime hotărîrea luată, eunucul simţi un uşor fior străbătîndu-i trupul.

VII

Nikitas stătea în picioare pe fortul de birne al helandionului cu care urma să călătorească conducătorul expediției pentru recucerirea Cretei, comandantul suprem al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas. Era îmbrăcat în uniformă de război și privea marea din jurul Basilevusei ticsită de puzderia corăbiilor. Se vedeau acolo fel de fel de vase, dromoni puternici, helandioane, pamfili și usii, corăbii de război lungi și înguste, ca și ambarcațiuni de formă rotundă, pentru transport. Flota aceasta era gata să transporte armata care trebuia să șteargă jignirea adusă imperiului de către sarazini. Era armata și flota care urma să înalțe deasupra forturilor din Handakas flamura de război a împăratului Bizanțului și să calce în picioare steagul întunecat al profetului.

Pregătirile se încheiaseră. Cele două mii de corăbii de război și cei peste o mie de dromoni erau ticsiți de soldați. Vislașii și războinicii mării, îmbrăcați în armurile lor, își ocupaseră locurile dis-de-dimineață. Miile de oșteni și echipajele corăbiilor de război și de transport se îmbarcaseră într-o ordine exemplară sub supravegherea atentă a lui Fokas și a amiralului-șef al lui Romanos, marele drungarios Mihail. Varangi, armeni, taurosciți, traci, macedoneni, slavi, oșteni din themele de la răsăritul și apusul imperiului, mercenari străini, idolatri și creștini, alcătuiau un corp unitar, o forță militară disciplinată și cu experiența războiului, care, sub comanda unui conducător capabil, putea să săvîrșească adevărate minuni. Era o armată formată din oșteni blonzi, bruni,

giganți și scunzi, înarmați cu baltage, spade, sulițe, pieptare și platoșe de fier sau făcute din mai multe rînduri de piele de bou suprapuse, bărboși și pletoși, cu mustăți lungi, pe oală, iar unii purtînd chiar și cozi de cal. Era o armată alcătuită din mercenari și oșteni bizantini. Iar căpeteniile acesteia purtau veșminte împodobite cu aur și argint, arme și spade bătute cu pietre prețioase ale căror tăișuri străluceau la lumina soarelui. Corăbiile proaspăt vopsite și lustruite erau pline de prapurl, de stindarde cu sigla lui Isus Hristos, pe pînza cărora era zugrăvit chipul Sfintei Fecioare, protectoarea Constantinopolului, și embleme cu vulturi. Printre helandioane, usii, pamfilii și dromoni, era un du-te-vino continuu de bărci ce aduceau pe protocorăbierii ce primiseră ultimele dispoziții din partea amiralului-șef Mihail. Zidurile dinspre mare ale Basilevusei erau ticsite de o omenire pestriță și gălăgioasă, bărbați, femei, copii, bătrîni și bătrîne ce încercau să zărească printre atîtea corăbii pe cea în care se afla cel drag — fiul, tatăl, fratele sau soțul. Se mai vedeau călugări, călugărițe, preoți, meșteșugari și înși din mica nobilime ce n-aveau loc în alaiul strălucit al basileului. Acesta, împreună cu patriarhul, urma să ureze drum bun flotei. Bătrînii războinici își șterseau pe furiș cîte o lacrimă, întristați de faptul că nu puteau lua parte și ei la expediție. Negustorii își frecau mîinile de bucurie, căci își goliseră magaziile, vînzînd totul în vederea aprovizionării armatei...

Nikitas se uita în jurul lui. Își plimba privirea ba spre forturi, ba spre corăbii, ba spre soarele care se înălța deasupra Constantinopolului. Pieptul lui tresălta necontenit de suspine, iar în mintea-i revenea cu stăruință, ca un coșmar, o scenă pe care nu putea să și-o scoată din cap, deși trecuseră mai multe zile de cînd avusese loc. O scenă care se petrecuse în sala cea mică de audiențe din Palatul Sacru, pe înserate, cînd soarele își trimitea ultimele-i raze aurii spre cupola bisericii Sfintei Sofia, gloria creștinătății.

— De-ai ști cît de nefericită sînt, Nikitas. Porfira și coroana nu sînt de ajuns ca să-ți dăruiască fericirea.

Cît de ciudat îi răsuna încă în urechi vocea ei. Se înfioră şi-n clipa de faţă şi, fără să vrea, apăsă cît putu de tare cu degetele pe cupastra fortului de bîrne.

— Nikitas, îţi aduci aminte de acea seară din grădina casei mele părinteşti, cînd trilurile privighetorii înfiorau întreaga natură...

Da, îşi aducea aminte, atît de clipa petrecută cu ani în urmă, cît şi de cea de acum cîteva zile. Anastasia, mai bine zis Augusta Theofano, îl chemase într-o audienţă particulară. Îl urmase cu inima strînsă pe eunucul care-l însoţea, trecuse cu paşi grăbiţi prin odăile şi coridoarele Palatului Sacru, fără să se oprească nicăieri, cu privirea pironită drept înainte, temîndu-se ca nu cumva lumea să-i descopere zbuciumul şi să-i afle astfel secretul, iubirea care-l mistuia. Înaintă pînă în clipa în care eunucul se opri în faţa unei uşi zăvorîte. Acolo se întoarse, îl privi pe Nikitas şi-i spuse cu respect :

— Poftiţi, intraţi, stăpîne. Veţi intra singur în sală, aşa mi s-a poruncit.

Cu mîna tremurînd de emoţie, Nikitas deschise canatul uşii, dădu la o parte draperia şi privi cercetător interiorul sălii. Inima sa încetă pentru o clipă să mai bată atunci cînd lîngă fereastră, stînd pe tron, o văzu pe Theofano întinzîndu-i surîzătoare mîinile ca să i le sărute.

Chrisoloras înaintă şi vru să i se închine printr-o plecăciune.

— Nu, Nikitas, nu, spuse ea zîmbindu-i. Nu-i nimeni aici. Lasă la o parte formalităţile ceremonialului. Doar eşti Nikitas, vechiul meu prieten. Hai, vino. Ţi-e teamă ?

Rîsul ei, ca un clopoţel de argint, umplu sala, în timp ce obrajii lui Nikitas se aprinseră de tulburare.

— Nikitas, bunul meu prieten, de-ai şti tu cît am aşteptat clipa asta. Doream să fim singuri, fie şi pentru o clipă, rosti Theofano şi se sculă de pe tron.

Făcu un pas şi-şi desfăcu braţele, vrînd parcă să-l îmbrăţişeze, dar le lăsă deodată să-i cadă.

— Nu, nu trebuie, rosti cu voce stinsă, plecîndu-şi ochii. Nu mai sînt liberă, nu trebuie să mă las mînată de sentimente. Poziţia mea. O, Doamne !

Se întoarse şi-şi ocupă locul pe tronul care se afla lîngă fereastră, în timp ce suspinul care-i ieşi din piept îl făcu pe Chrisoloras să alerge lîngă ea şi să i se arunce la picioare. Îi luă mîinile şi i le acoperi cu sărutări.

— Nikitas, şopti ea duios, mîngîindu-i părul. Nikitas, dragul meu, şopti iarăşi în timp ce un fulger de triumf făcu să-i strălucească ochii. Nikitas, încă mă iubeşti? Mă iubeşti, în ciuda celor petrecute?

— Anastasia, în anii, lunile, zilele şi ceasurile care au trecut pînă acum, am trăit doar în aşteptarea acestei clipe. Anastasia...

Se opri brusc, îşi înălţă capul şi-o privi în ochi, iar ea citi în privirea lui atîta dragoste, atîta deznădejde, încît se cutremură.

— Nu, Nikitas, rosti deodată cu hotărîre. Nu, nu trebuie. Te iubesc. Nu ţi-o ascund. Dar nu trebuie, sînt Augusta Theofano.

Îl dădu uşor la o parte şi se sculă. Apoi se duse şi se aşeză pe un jilţ.

— Nikitas, continuă ea peste puţin cu o prefăcută îndurerare în glas. De-ai şti tu cît de nefericită sînt. Viaţa mea e un nesfîrşit coşmar. Cîte umilinţe, cîte batjocuri trebuie să îndur. Trăiesc într-un palat de aur înconjurată de oameni care mă desconsideră, de linguşitori şi de paraziţi, femei şi bărbaţi, care calculează totul, măsoară totul înainte de a săvîrşi ceva. Sînt înconjurată de curtezane, de femei măritate şi nemăritate care se consideră nespus de mîndre pentru că s-au culcat cu basileul, de curvele portului şi de comediante, de patricienele cu centură care mă privesc cu dispreţ fiindcă eu, soţia împăratului, mă înjosesc pînă acolo încît mă prefac că nu văd şi nu înţeleg... Nikitas, de-ai şti...

Nişte sunete stridente, răguşite, metalice, surde, ca şi cum tuna şi fulgera, strigătele, ovaţiile şi clopotele care dăngăneau volos îl făcură pe Nikitas să iasă din starea de visare şi să-şi îndrepte brusc capul în dreapta, spre poarta palatului imperial Vukoleon, de unde năvăliseră, înaintînd în rînduri de cîte patru, şi perfect aliniaţi uriaşii maglaviţi care alcătuiau garda personală a basileului.

— Mulţi ani trăiască, mulţi ani trăiască Măria-sa basileul!

Vocea mulţimii se auzi ca vuietul mării zbuciumate, imediat ce, potrivit ceremonialului tradiţional, începură să lasă pe poartă marii demnitari care mergeau în fruntea alaiului basileului.

Nikitas uită gîndurile-i negre şi pentru o clipă fu captivat de grandoarea şi fastul ceremonialului bizantin, iar din minte îi dispăru ideea că cel pe care-l aclama mulţimea, basileul Romanos, era bărbatul care-i furase iubita, cel ce o umplea de amărăciune şi dezamăgiri...

Marii demnitari înaintară şi-şi ocupară locurile în tribuna ridicată pe debarcaderul de marmură, în timp ce aclamaţiile din interiorul Basilevusei sporeau şi deveneau tot mai puternice. Ele ajunseră pînă în înaltul cerului atunci cînd îşi făcu apariţia Romanos, împreună cu patriarhul. Frumos mai arăta Romanos îmbrăcat în mantia-i care strălucea de aur şi de pietre scumpe, purtînd pe cap cu mîndrie coroana grea a împăraţilor Bizanţului ce scînteia sub razele soarelui dogoritor de iulie. Romanos şi patriarhul îşi ocupară locurile în tribuna deasupra căreia fluturau stindardele şi flamurile multicolore, iar în faţa el membrii gărzii imperiale se rînduiră drepţi ca nişte statui. Apoi urcară senatorii, marele cler, înalţii demnitari ai imperiului, şi tribuna se umplu de mătase, aur, argint şi giuvaericale. Clipa cea mare se apropia. Patriarhul urma să-şi rostească binecuvîntarea şi apoi flota, alcătuită din două mii de corăbii de război, o mie de dromoni şi trei sute de corăbii ce transportau furaje şi maşini destinate asediilor, avea să ridice ancora pornind în marea expediţie care trebuia, fără doar şi poate, să fie încununată de succes, căci se făcuseră atîtea pregătiri, iar în toate bisericile Constantinopolului preoţii şi dascălii înălţau rugi către Sfînta Fecioară Călăuzitoarea, ca să dăruiască victoria oştirii preacucernicului basileu al Bizanţului, Romanos al II-lea.

Nişte sunete ciudate, asurzitoare şi ameţitoare, care făceau ca sîngele să curgă mai repede în vinele războinicilor, izbucniră în momentul cînd şi cel din urmă arhonte îşi ocupă locul în tribună. Trompetele, buciumele, trîm-

bițele și surlele începură să sune toate laolaltă, vestind hotărîrea războinicilor de a învinge sau de a muri pentru acel om nepăsător, împăratul Bizanțului Romanos al II-lea, care urmărea întreaga procesiune închis în el, ca un străin, ca un ins îmbrăcat în veșminte strălucitoare ca să ia pur și simplu parte la un spectacol care nu-l atrăgea.

Nikitas se uită către tribună, spre idolul acela de aur care era personificarea măreției imperiului, își încleștă pentru o clipă pumnii și apoi privi spre Palatul Sacru, spre marile ferestre cu vedere la mare, și cu ochii sufletului o văzu pe Augusta înconjurată de persoanele ce-i alcătuiau suita, îmbrăcată toată în veșminte strălucitoare; patriciencle cu centură, soțiile spătarilor și protocandidaților și alte femei de neam princiar, privind flota, în timp ce ochii ei — așa vedea, așa ghicea și așa își dorea Nikitas — erau întunecați de umbrele melancoliei pricinuite de plecarea lui. La despărțire, Theofano îi spusese :

— Nikitas, ai grijă. Pentru mine viața ta e ceva de neprețuit. Soarta nu a vrut să ne unim, dar în adîncul sufletului meu... Nikitas, să nu mă faci să-ți destăinui unele lucruri pe care nu trebuie să le rostesc.

Pentru Chrisoloras tunetele buciumelor și ale surlelor, aclamațiile și sunetele goarnelor se stinseseră. În urechile lui răsunau doar cuvintele Augustei, ultimele cuvinte rostite înainte de a se ridica de pe tron și a-i întinde mîinile ca să i le sărute, arătîndu-i prin asta că întrevederea luase sfîrșit.

— Comandantul armatelor Anatoliei ! Mulți ani trăiască Nikiforos ! Să te întorci victorios !

Strigătele acestea asurzitoare îl treziră iarăși din starea-i de visare pe Nikitas.

Mulțimea care luase cu asalt zidurile de apărare izbucnise în puternice ovații cînd îl văzu pe comandantul expediției, Nikiforos Fokas, urcînd în tribună ca să-și ia rămas bun de la împărat. Tumultul mulțimii se transformă în tunet atunci cînd basileul se ridică de pe tron și-l sărută pe obraji.

— Mulţi ani trăiască Nikiforos ! strigă din nou mulţimea atunci cînd patriarhul îi întinse lui Fokas evanghelia de aur ca s-o sărute. Mulţi ani trăiască şi să se întoarcă victorios ! Sfînta Fecioară Călăuzitoarea să te ocrotească !

Fokas se închină din nou în faţa basileului şi, coborînd în grabă treptele tribunei, sări în barca împodobită cu funii şi perne de aur care-l aştepta să-l ducă pe helandionul ce purta numele Fecioarei. Toată lumea aştepta cu răsuflarea oprită să audă cuvintele patriarhului. Acesta se ridică de pe tron şi, cu o voce care vibra de emoţie, binecuvîntă — în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfintei Fecioare Călăuzitoarea — flota ce pornea în marea expediţie.

Barca acostă helandionul, Fokas se urcă pe bord şi luă poziţia de drepţi pe fortul de bîrne, fiind înconjurat de ofiţerii săi superiori, iar cînd de pe buzele patriarhului se stinse şi ultima binecuvîntare, Nikiforos ridică mîna şi numaidecît se auzi sunetul strident al unei goarne care fu reluat de goarnele de pe celelalte corăbii, făcînd ca marea să vuiască şi totodată să se răscolească deoarece helandioanele, usiile, pamfilii, dromonii şi grelele corăbii comerciale începură să-şi ridice ancorele.

Vîslele helandionului lui Fokas se înălţară strălucind ca nişte aripi, şi de îndată ce se auzi semnalul dat de kelefstis [1], se scufundară în apa mării făcînd ca *Sfînta Fecioară Călăuzitoarea* să-şi îndrepte prora spre Marea Marmara, deschizînd în calea ei o brazdă de spumă. Pornea în fruntea tuturor corăbiilor să treacă prin strîmtori pentru a ieşi în apele albastre ale Mării Egee.

Din gineceul Palatului Sacru, Theofano zări helandionul lui Fokas şi-n sinea ei se rugă în grabă : să învingă, să se întoarcă încununat de lauri, slăvitul domestikos să-i umilească pe sarazini şi atunci...

Un surîs se ivi pe buzele-i senzuale, frumos conturate, pentru că atunci... Atunci, împreună cu Vringas, Chrisoloras şi alte cîteva persoane de încredere va putea să-şi pună în aplicare planul care, deşi va trebui, poate,

[1] Ofiţerul care coordona mişcarea vîslelor.

mult timp pînă să fie dus la bun sfîrşit, într-o bună zi avea totuşi să se îndeplinească. Lucru de care era tot atît de sigură, pe cît de sigură era de faptul că Nikitas o adora, iar după întîlnirea lor avea să-i îndeplinească, fără să şovăie, tot ceea ce i-ar fi cerut ea, oricît de nebunesc, îngrozitor şi respingător ar fi părut în ochii lui. Şi chiar dacă el nu i s-ar alătura, ea singură, fără ajutorul nimănui, va putea să ducă la bun sfîrşit planul conceput încă de pe cînd îi vorbise Vringas, lăsînd-o să înţeleagă multe în privinţa lui Nikiforos.

Vringas privi distrat cîteva clipe helandionul *Sfînta Fecioară Călăuzitoarea* şi în timp ce restul rafilor de corăbii, cu capete de balauri aurite pe prore, unde se desluşeau, ameninţătoare, şi injectoarele cu foc grecesc, începură să înainteze împinse de pînze şi de vîsle, pieptul lui se umplu de o mîndrie îndreptăţită. Această operă îi aparţinea în întregime. Luptase şi învinsese senatul şi nobilimea, care nu doreau această expediţie, ca şi pe ceilalţi comandanţi militari, care îl urau pe Fokas. Luptase şi cîştigase o primă victorie. Victoria pregătirii expediţiei. Acum munca lui se terminase. De aci înainte întreaga povară cădea pe umerii lui Fokas. Nikiforos ştia acest lucru, aşa că nu se va întoarce din Creta umilit, ci mîndru, cu fruntea sus, aşa cum se cuvine învingătorilor.

Parakimomenos se întoarse apoi şi-l privi cîteva clipe pe Romanos, care era îmbrăcat în veşminte brodate cu fir de aur. Chipul lui frumos părea obosit. Ochii îi erau încadraţi de cearcăne negre, privirea tulbure, iar degetele-i strîngeau nervos braţele de aur ale tronului pe care stătea. Urmărea flota care se îndepărta, aşa cum ar fi urmărit-o un oarecare locuitor al Basilevusei care nu avea nici o legătură cu expediţia, care n-avea nici rude şi nici prieteni printre miile de marinari şi războinici. Eunucul clătină din cap. Romanos nu era făcut pentru a fi împărat. Povara porfirei şi a coroanei era foarte grea pentru el.

Trecuse aproape un ceas de cînd helandionul lui Fokas ridicase ancora. Corăbiile, urmînd ordinea stabilită

de marele drungarios Mihail, se îndreptau ca un lanț plutitor de lemn spre apele albastre ale Mării Egee. Arhonții din tribuna oficială începură să se uite chiorîș unii la alții. Conform ceremonialului imuabil și sever al Palatului Sacru, împăratul era acela care trebuia să se scoale, dînd astfel semnalul întoarcerii la curte. Soarele se înălțase sus de tot și căldura devenea din ce în ce mai greu de suportat. Mari broboane de transpirație începură să se prelingă pe frunțile, pe obrajii celor bărboși și pe fețele spîne ale eunucilor.

Vringas se întoarse iarăși spre basileu. Romanos stătea nemișcat pe tron, iar pe fruntea-i luceau broboane de apă, care, lucru ciudat, îl lăsau pare-se indiferent. Și totuși, se gîndi eunucul, el trebuie să sufere mai mult. Coroana devenise probabil incandescentă, iar mantia trebuie să fi fost ca un cuptor încins. Dar de ce nu se scoală ? De ce ?

În clipa aceea, ghicindu-i parcă gîndul, Romanos întoarse privirea spre parakimomenos și acesta îngheță. Privirea lui avea o expresie de cruzime amestecată cu ironie și părea să spună, nu numai lui, dar și celorlalți nobili : „Suferiți, vă e cald, nu-i nimic. Eu sînt împăratul, și am să vă țin aici cît o să am poftă".

Vringas se înfioră și-și întoarse capul în altă parte. Romanos zîmbi cu viclenie și-și îndreptă distrat privirea spre flotă. Se gîndea. Îi treceau prin minte imagini fugitive, fără să depună nici un fel de efort, cel puțin la început, ca să le concretizeze. Se vedea copil fără griji, alergînd, galopînd, dominat de marea pasiune pe care-o mai avea și acum : vînătoarea. Apoi, îi vedea pe dascălii săi învățîndu-l literele, istoria, pe spătarii care se străduiau să-l instruiască în arta militară pe care nu putea s-o sufere. Îl văzu și pe tatăl lui... Cu o mișcare bruscă a mîinii goni din minte pe cel care-i dăduse viață și pe Theofano. După aceea se străduî să-și vadă propria-i persoană în calitate de comandant al expediției, în locul lui Fokas. Își imagina mulțimea, nobilimea și norodul ovaționîndu-l. Se văzu purtînd uniforma de război a împăraților, cu sabia încinsă la brîu și scutul în mîna stîngă, călare pe un armăsar mîndru. Își închipui scene de lupte.

Auzi goarnele sunînd victorios, zgomotul provocat de arme ce se izbesc, gemetele și horcăiturile celor ce mureau loviți de săgeți, sulițe, topoare, săbii, opăriți de ulei clocotit și arși de focul grecesc, Romanos se înfioră, sări brusc de pe tron, vrînd să-și alunge din minte aceste imagini care-l îngrozeau. Curtenii și arhonții, patriarhul și prelații se zăpăciră, căci nu se așteptau ca împăratul să se scoale atît de brusc ; și de îndată, peste limanul Vukoleon răsună ecoul pașilor și foșnetul veșmintelor ce se tîrau pe podeaua tribunei de lemn. Romanos nu le dădu răgaz să-și revină. Coborî treptele tribunei cu pași iuți și un zîmbet abia perceptibil și plin de ironie apăru pe chipul lui de îndată ce auzi în urmă-i pe curteni și arhonți cum mergeau, aproape alergînd, ca să-și ocupe locurile ce li se cuveneau în alaiul basileului.

Romanos se grăbea. Se grăbea să lepede purpura și coroana, să bea și să se arunce în brațele primitoare ale unei femei, să dea uitării expedițiile, titlurile, rangurile și obligațiile. Ovațiile mulțimii îl lăsară indiferent și numai cînd se văzu în dormitorul sacru, cînd parakimomenos îi scoase coroana, iar șambelanii îi eliberară trupul de povara mantiei grele și mîinile de apăsarea brățărilor și inelelor, cînd luă o cupă de vin răcit cu zăpadă și-o goli pe nerăsuflate, pe chipul lui se întipări mulțumirea și bucuria de a fi scăpat de tot ceea ce îl stingherea : coroana, porfira și ceremonialul acela rigid.

Îmbrăcat ușor cu o mantie simplă, avînd doar cîteva broderii de aur la mînecă și poale, părăsi după un ceas dormitorul sacru și, însoțit de obișnuita-i ceată — împreună cu Hirinas și ceilalți cheflii — părăsi Palatul Sacru fără s-o vadă pe împărăteasă, fără să spună cuiva nici unde se duce, nici cît va lipsi.

VIII

Flota împăratului porni spre apele albastre ale Mării Egee; corăbiile cu prorele aurii lăsară în urmă primele limanuri după Constantinopol, cele ale Herakleei şi Prokonisos. După un scurt popas la Avydos, flota se îndreptă spre Mytilini [1], loc de surghiun pentru toţi cei ce rîvneau onoruri şi faimă, deşi nu li se cuveneau de drept, ca şi pentru cei despuiaţi de ele. Flota nu zăbovi multă vreme la Mytilini. Fokas n-avea de gînd să-şi piardă timpul. Nu era greu să ghicească că sarazinii aflaseră probabil despre expediţia sa, aşa că voia să ajungă în Creta cît mai repede cu putinţă, ca să împiedice ultimele lor pregătiri. Flota, care pe parcurs se împărţise, pentru că unele corăbii erau mai rapide, iar altele prea încete, se adună la Samos [2] unde Nikiforos îi convocă pe toţi protocorăbierii şi comandanţii de escadre şi le comunică hotărîrile sale. Apoi, împreună cu marele drungarios Mihail, aleseră trei helandioane, cele mai rapide, şi le trimiseră în Creta ca să adune ultimele informaţii privind rezistenţa pe care urma s-o opună emirul Abd El Azis El Kotorby sau Kouroupas, cum îi spuneau în graiul lor grecii.

A doua zi, la revărsatul zorilor, uriaşa flotă a preacuviosului împărat Romanos al II-lea, în frunte cu nava amiral, helandionul cu numele simbolic *Sfînta Fecioară Călăuzitoarea*, ridică ancora şi porni spre insula Creta care gemea de mulţi ani sub jugul păgînilor.

[1] Mytilini sau Lesbos, insulă în Marea Egee, patria poetei Sapho.

[2] Insulă în Marea Egee, vestită pentru vinurile ei.

Pe catargele corăbiilor — helandioane, dromoni, pamfilii, usii și vase grele de transport — care navigau impunătoare împinse de pînze și de vîsle, fluturau flamurile împăratului, prapurile cu efigia lui Hristos și a Sfintei Fecioare, stindardele de război ale căpeteniilor, Peloponezului, ale themelor Mării Egee și Anatoliei. Toți, de la marinari și oșteni pînă la ofițeri, simțeau, cu fiecare lovitură de vîslă și fiecare pată de spumă ce rămînea în urmă, că se apropie ceasul hotărîtor al bătăliei, al gloriei și morții care nu făcea deosebire între nobili și oameni de rînd, între creștini sau păgîni. Simțeau cu toții că se apropie marea clipă a debarcării ; se apropie ceasul în care emblemele creștine și vulturul urmau să doboare stindardul întunecat al profetului ce flutura mîndru deasupra inexpugnabilelor, pînă atunci, ziduri ale cetății Handakas, capitala emirului Abd El Azis, tiranul populației cretane.

Navigînd în formație gata de luptă, cu dromonii și vasele grele de transport flancate de helandioane și pamfilii, cu corăbiile mici de recunoaștere în avangardă, flota lăsă în urmă insula Ios[1], îndreptîndu-se spre Marea Cretei. Cei mai buni gabieri erau cățărați în vîrfurile catargelor și scrutau cu ochii lor de vultur orizontul, să nu apară cumva flota dușmanului și păgînii să atace astfel prin surprindere corăbiile bizantine, să le rupă rîndurile și să zdrobească în față marea expediție, înainte ca vreun picior de creștin să calce pe pămîntul Cretei.

Ziua trecu fără ca la orizontul azuriu să fi apărut vreun catarg. Cînd începu să se întunece se zări în depărtare o mică ambarcațiune care, imediat, își întoarse pupa spre flota bizantină.

— Corăbie spre miazăzi ! strigă gabierul *Sfintei Fecioare Călăuzitoarea*, în timp ce în fața lui flutura flamura albastră de pe catargul helandionului mijlociu care naviga înaintea corăbiei amiral la o depărtare de aproximativ o milă.

— Sper s-o prindă pamfilii trimiși în cercetare, zise marele drungarios Mihail.

---

[1] Insulă aparținînd lanțului Cicladelor.

— Şi chiar dacă n-o prind, nu-i nici o pagubă, răspunse calm Fokas. Ne apropiem de Creta, aşa că emirul nu mai are timp să facă pregătiri în plus.

Se înnoptă. Corăbiile, avînd o singură lumină aprinsă, la pupă, ca să nu-şi trădeze poziţia de departe, îşi continuau drumul. După calculele cîrmacilor, flota urma să ajungă în faţa coastelor cretane la miezul nopţii. Potrivit ordinelor date de Fokas, debarcarea trebuia să înceapă de îndată ce vor mijî zorile. Acum, pe corăbii, oştenii, marinarii şi ofiţerii care nu erau de serviciu căutau să mai fure o clipă de somn. În schimb ceilalţi aruncau o ultimă privire asupra platoşelor şi scuturilor, căci orice fisură putea să le aducă moartea. Pregăteau topoarele, suliţele şi spadele ce urmau să semene moartea în rîndurile păgînilor. Mai erau şi unii care şuşoteau între ei sau înălţau cîte-o rugăciune Sfintei Fecioare, sfîntului protector sau zeului barbar, strîngînd în mînă vreo pietricică sau un idol care avea să-i scape de moarte şi să-i acopere de glorie.

Lumina palidă a zorilor găsi flota bizantină aliniată şi pregătită să atingă ţărmul cretan care nu se găsea, faţă de cea mai apropiată corabie, la o depărtare mai mare de-o milă. Pe helandioane, dromoni, pamfilii şi celelalte corăbii de război, oştenii echipaţi de luptă îşi strîngeau în mîini armele şi priveau împreună cu ofiţerii lor spre *Sfînta Fecioară Călăuzitoarea*, la catargul căreia avea să se înalţe stindardul purpuriu, ceea ce însemna semnalul începerii luptei. Dar minutele treceau şi catargul rămînea în continuare gol. Oştenii începură să se privească pe furiş, căci ţărmul părea pustiu şi nici un războinic nu se zărea pe colinele ce se înălţau dincolo de malul nisipos, ales de domestikos drept loc pentru debarcarea armatei sale.

— Ce-o fi aşteptînd? mormăi printre dinţi un spătar aflat pe helandionul din apropierea *Sfintei Fecioare Călăuzitoarea*. S-a luminat de-a binelea şi dacă ar fi fost inamici pe ţărm i-am fi văzut.

— Răbdare, Nikolaos, răspunse tăios katepano care comanda armata themei din Samos. Un subaltern conştiincios nu are dreptul să-şi arate îndoiala faţă de per-

soana comandantului său. Dar, priveşte, se înalţă stindardul!

Ca pasărea eliberată din captivitate ce-şi întinde aripile, stindardul purpuriu începu să fluture, în timp ce era tras spre înaltul catargului de o frînghie. Vîrful catargului *Sfintei Fecioare Călăuzitoarea* se înroşi de parc-ar fi luat foc, şi în acelaşi timp un sunet strident de goarnă făcu aerul să vibreze.

— Cu ajutorul Sfintei Fecioare, înainte! strigă Fokas adresîndu-se protocorăbierului vasului amiral.

Vîslele celor trei mii de corăbii se cufundară în marea care fu acoperită toată de spumă. Fortăreţele plutitoare trosniră şi, urmînd ordinea stabilită de marele drungarios Mihail, se năpustiră spre ţărmul pustiu care se umplu deodată de mii şi mii de războinici sarazini. Aceştia, ca şi cum ar fi răsărit din adîncurile pămîntului, ca şi cum ar fi fost zămisliţi chiar în acel moment de coline şi arbuşti, îşi părăsiră ascunzătorile şi alergară spre malul mării urlînd şi fluturîndu-şi armele. Dar flota bizantină nu dădu înapoi. Întîi se apropiară de ţărm helandioanele, şi-n timp ce maşinile lor începură să arunce asupra duşmanilor bolovani, bucăţi de fier înroşit şi proiectile umplute cu foc grecesc, ţintaşii îşi încordară arcurile şi o adevărată ploaie de săgeţi zburătoare, cu vîrfuri de fier, începu să se înfigă în trupurile păginilor ce cădeau răniţi sau fără suflare pe plajă, scăldînd nisipul auriu cu sîngele lor vîscos şi rubiniu.

Înainte ca agarenii să-şi revină de pe urma loviturilor primite, dromonii, împinşi de vîslele care coborau şi se ridicau cu repeziciune, ajunseră pe ţărm. Carenele lor de lemn se tîrîră pe fundul moale iscînd un zgomot care înfioară pînă şi pe cei mai viteji dintre oştenii lui Kouroupas. Şi încă înainte de-a se opri, dromonii îşi deschiseră părţile laterale, scîndurile căzură cu zgomot în apele nu prea adînci şi dinăuntru se năpustiră călări, ca nişte adevăraţi demoni, catafracţii [1] bizantini cu săbiile lor lungi, gata să-şi croiască drum de sînge printre rîndurile agarenilor, lăsînd cale liberă pedestraşilor ce veneau în urmă.

[1] Cavalerie grea.

Catafracții, urlind nebunește, se avîntară pe țărm ca o vijelie, străpunseră cu sulițele și zdrobiră sub copitele cailor trupurile ce se prăbușeau. Deschideau drumul, se repliau și înaintau pas cu pas, în timp ce de pe corăbii porniră să se năpustească, în falangi compacte, miile de pedestrași ai basileului, cu scuturile lipite de trup și sulițele întinse în față, alcătuind o adevărată mașinărie de fier ce strălucea în primele raze ale soarelui de dimineață. Catafracții cîntau imnul Sfintei Fecioare, în timp ce în fața lor, în apropierea oștenilor care purtau steagurile și emblemele imperiului, un episcop, ținînd o mare cruce în mînă și înconjurat de preoți în odăjdii aurite, le arăta drumul, aducînd iarăși simbolul creștinismului pe meleagurile celei mai frumoase insule a imperiului aflată de ani și ani de zile sub călcîiul păginilor.

Împărțită în trei corpuri, armata imperială debarcă pe țărm, împinse înapoi pe agarenii care, înfruntînd moartea, se năpusteau ca niște cîini turbați asupra catafracților, acoperi nisipul și pămîntul cu leșuri, iar la căderea nopții se opri și începu să-și fortifice pozițiile cucerite. Bizantinii voiau să evite astfel vreun atac neașteptat din partea dușmanului care putea să aibă drept rezultat pierderea pozițiilor cucerite cu atîtea greutăți în cursul zilei ce se scursese.

Noaptea se lăsase de-a binelea și țărmul se umplu de focurile aprinse de oștenii preacuviosului basileu Romanos al II-lea. Peste colinele și cîmpiile din împrejurimi răsunau strigăte și cîntece victorioase amestecate cu gemetele muribunzilor și ale răniților care cereau implorînd — în arabă, greacă și-n cîteva limbi barbare — puțină apă ca să-și stingă văpaia ce le mistuia măruntaiele. Oștenii creștini cîntau, îmbătați de victorie, și-și întindeau corturile pentru noapte. Gîndindu-se la soarta ce le era hărăzită, oștenii păgîni, răniții și prizonierii legați în lanțuri grele gemeau și-și mușcau buzele. În același timp, dinspre mare se auzea plescăitul ritmic al vîslelor care trăda prezența corăbiilor de război. Executînd ordinele generalului Fokas, porneau, împărțite în mici escadre, ca să blocheze întreaga insulă și să împiedice, cu injectoarele de foc grecesc și cu celelalte mijloace de luptă, acostarea vreunei corăbii cu ajutoare destinate emirului Abd El

Ajuns care trebuia, în sfîrşit, să înţeleagă că stăpînirea peste această insulă, cucerită de strămoşii lui de la bizantini, se apropia de sfîrşit.

Noaptea pătrunsese şi-n cortul lui Fokas unde se adunaseră toate căpeteniile armatei. Într-o linişte deplină, întreruptă din cînd în cînd doar de vreun geamăt puternic sau de cîntecele şi risetele ce veneau de departe, căpeteniile ascultară ordinele înaltului domestikos. Katepano Pastilas, comandantul armatei Traciei, care-şi întărise rîndurile cu mulţi barbari călîţi în războaie, avea să plece primul, a doua zi dis-de-dimineaţă, cu toate forţele. Trebuia să pătrundă adînc în insulă pentru a-i împinge înapoi pe păgîni şi a înlesni astfel înaintarea grosului oastei în vederea pregătirii asaltului pentru cucerirea capitalei emirului, cetatea Handakas, atît de bine fortificată.

Pastilas primi ordinele pe care urma să le execute, îşi luă rămas bun de la domestikos şi se pregăti să plece împreună cu ceilalţi generali. Fokas îl reţinu însă făcîndu-i un semn cu mîna.

— Katepano Pastilas, îi spuse de îndată ce rămaseră singuri în cort, îţi mai dau un ultim sfat înainte de a porni. Să fii totdeauna cu ochii în patru. Sarazinii sînt luptători îndîrjiţi şi te vor urmări neîncetat cît timp vei pătrunde în interiorul insulei. Să-ţi păstrezi totdeauna armata grupată şi să nu-i slăbeşti nici o clipă pe mercenari. Bogăţiile şi trofeele pe care le vor aduna s-ar putea să le ia mînţile şi să se dedea la acte de indisciplină. Îţi doresc noroc, katepano. Fie ca Sfînta Fecioară să te ocrotească.

Îi întinse mîna, îl lăsă pe Pastilas să i-o sărute şi cînd acesta se pregătea să iasă din cort, adăugă :

— Va veni cu tine şi drungarios Chrisoloras. Va fi omul meu de legătură.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, în timp ce corăbiile de transport descărcau pe ţărm maşinile grele de asediu, la semnalul goarnelor, armata lui Pastilas, păşind într-o ordine de invidiat, porni către interiorul Cretei. Oştirea înaintă, şi privelişte care se desfăşură dinaintea ochilor războinicilor bizantini, traci şi barbari, avu darul să le sporească bătăile inimii. Livezi pline cu pomi fructiferi, lanuri de cereale unduind sub razele soarelui, ici-colo

turme părăsite de oi ce păşteau netulburate, izvoare purtîndu-şi apele printre văi umbroase, platani cu frunzişul verde şi dens, măslini împovăraţi de rodul lor greu, smochine zemoase, fructe aurii şi rumene, colibe goale în care focul, unde urma să-şi gătească oamenii mîncarea, mai ardea încă. Toate acestea îi făcură pe oşteni să creadă că părăsiseră pămîntul şi că păşiseră în paradis. Văzură bogăţiile astea toţi mercenarii şi tracii şi cînd, pe înserată, îşi întinseră corturile sub pomi, cîntecele lor răsunară pînă-n înaltul cerului, fiindcă erau încredinţaţi c-au ajuns în paradis — iar cînd noaptea se va aşterne de-a binelea, vor coborî îngerii ca să-şi unească glasurile cu chiotele lor barbare.

Ceasurile se scurseseră, trecuse de miezul nopţii şi în tabăra lui Pastilas vegheau numai străjerii, făcîndu-şi rondul cu paşii lor grei. Katepano Pastilas stătea în cort bînd liniştit şi discutînd cu doi-trei ofiţeri. Era mulţumit. Armata îşi menţinuse unitatea. Cei cîţiva mercenari slavi care se îndepărtaseră puţin de tabără se întorseseră înainte de-a se înnopta, fără să fie atacaţi de păgîni, care, de altfel, nici nu se vedeau. A doua zi, dis-de-dimineaţă, aveau să pornească din nou ca să pătrundă şi mai mult în interiorul insulei. Primii mesageri porniseră la drum, îndreptîndu-se spre tabăra lui Fokas. Drumul era deschis, armata putea să înainteze fără teama de-a cădea în vreo ambuscadă.

Se ivirăă zorile celei de a doua zile. Oştenii îşi strînseră corturile şi porniră din nou, înaintînd pînă la căderea serii fără nici un fel de incident. Cea de a doua noapte îi găsi pe o cîmpie mănoasă din apropierea unui sat pustiu.

În seara aceea Pastilas era neliniştit. În cursul zilei o întreagă drungă de mercenari slavi părăsise tabăra şi plecase să jefuiască un sat. Mercenarii reveniră după mai multe ceasuri încărcaţi cu fel de fel de lucruri luate din colibele şi casele mai bogate, părăsite de proprietarii lor. Katepano, spumegînd de mînie, îl pedepsi aspru pe comandantul drungii pentru că oamenii lui îi călcaseră ordinele. Pedepsi şi cîţiva oşteni, dar pofta de jaf molipsi întreaga oştire. Mai mulţi mercenari şi cîţiva traci începură să vorbească pe faţă despre bogăţiile adunate de drunga jefuitorilor. Pastilas se temea că a doua zi vor

părăsi şi alte drungi oştireu ca să-i imite pe cei ce se lăudau cu bunurile jefuite.

Se revărsau zorile celei de a treia zile, cînd în cortul lui Pastilas intră un cercetaş sîngerînd din abundenţă. Acesta pornise în timpul nopţii pe drumul ce urma să fie străbătut de armată în cursul zilei.

— Păgînii, spuse adresîndu-i-se lui Pastilas cu o voce stinsă din pricina oboselii, au ocupat toate colinele din jur — sînt mii de oameni şi bine înarmaţi cu toţii.

Pastilas deveni palid şi lăsă să-i scape printre dinţi o injurătură.

— Să se dea îngrijirile necesare rănitului, strigă apoi spătarului care se afla lîngă el, după care ieşi din cort şi făcu semn gornistului să sune adunarea.

Ofiţerii se iviră buimăciţi din corturi şi alergară spre unităţile lor mai înainte de-a se stinge glasul goarnei. Alergară strigînd şi blestemînd. Cei mai mulţi dintre oştenii lor lipseau. Se întoarseră să-i raporteze lui katepano. Efectivul armatei se redusese la jumătate, dacă nu la şi mai puţin. Cei care lipseau — grosul armatei — îşi părăsiseră armele şi cutreierau cîmpiile, jefuind tot ce se putea din colibe, ogoare, grădini şi livezi.

Înjurînd de mama focului, Pastilas încălecă şi, împreună cu Chrisoloras şi alţi cîţiva ofiţeri, străbătu tabăra ordonînd oştenilor să se înarmeze. Tocmai cînd se pregătea să le spună să fie gata de apărare în cazul unui atac dezlănţuit de păgîni, de pe colinele din jur se auziră urlete, trîmbiţe, tropăit de oameni şi cai ce porneau la luptă.

Ca o furtună de vară ce izbucneşte pe neaşteptate întunecînd cerul senin, toată cîmpia fu năpădită de sarazinii ce se năpusteau asupra oştenilor bizantini neînarmaţi, măcelărîndu-i de parc-ar fi fost vite. Fără arme şi încărcaţi cu lucrurile jefuite, tracii şi mercenarii, neavînd cu ce să se apere, cădeau ca seceraţi. Cîmpia se acoperi cu cadavrele creştinilor şi ale idolatrilor, pămîntul fu scăldat în sînge, dar păgînii nu se opriră. Zărind printre corturile taberei resturile armatei, care nu reuşise încă să se pregătească de apărare, se năpustiră ca o furtună. Cei care avură timp se luptară vitejeşte vînzîndu-şi scump pielea. Corturile fură dărîmate şi călcate în picioare de războinicii sarazini care strigau numele lui Alah. Pătrunseră apoi

adînc în interiorul taberei şi nu se opriră decît în faţa lui Pastilas care, împreună cu o mînă de viteji, lupta pe viaţă şi pe moarte. Sarazinii şovăiră, îşi repliară forţele şi-apoi, ca un val ce creşte din clipă în clipă înainte de-a se năpusti asupra stîncilor acoperindu-le cu spumă, năvăliră încă o dată asupra lui Pastilas şi-a oamenilor lui.

— Chrisoloras, strigă în vîltoarea luptei katepano. Fugi, dă pinteni calului. Domestikos trebuie să afle despre năpasta care s-a abătut asupra noastră.

Nikitas ezită. Păgînii îl încercuiseră din toate părţile. Pînă atunci nu dăduse niciodată bir cu fugiţii, indiferent de numărul duşmanilor.

— Pentru numele Sfintei Fecioare ! strigă pentru a doua oară katepano, continuînd să se bată. Fugi... Domestikos... Trebuie...

Nu reuşi să-şi termine fraza. O sabie încovoiată îl nimeri drept în faţă şi-l dobori de pe cal.

Chrisoloras simţi că-i fuge pămîntul de sub picioare. Îl iubea pe Pastilas pentru că era viteaz, iar Fokas îl aprecia în mod deosebit. Pentru o clipă se gîndi să rămînă pe loc, laolaltă cu ultimii oşteni, dar se răzgîndi imediat. Domestikos trebuia să afle totul în legătură cu dezastrul şi să oprească înaintarea pentru a nu cădea în aceeaşi capcană. Dădu pinteni calului şi, lovind în dreapta şi-n stînga cu spada, îşi croi drum de sînge printre duşmani. Galopînd cît putu mai repede, părăsi tabăra distrusă şi-o luă la goană spre nord, cînd în spate auzi tropăitul călăreţilor care-l urmăreau.

Îşi întoarse capul şi văzu trei sau patru sarazini ; atunci, Chrisoloras lovi sălbatic calul care, nechezînd de durere, îşi iuţi pasul. Păgînii îl fugăriră aproape un ceas, fără a reuşi să se apropie de el. Avînd un cal mai puternic, la început Nikitas reuşise să se distanţeze din ce în ce mai mult, cu toate că era înarmat mai greu decît sarazinii. Deodată unul din urmăritori se desprinse de restul grupului şi, profitînd de faptul că murgul lui Nikitas începuse să-şi încetinească galopul din pricina oboselii, reuşi să reducă distanţa ce-i separa. Chrisoloras îl văzu cum se apropie şi cînd auzi şuierîndu-i pe la urechi prima săgeată, se întoarse brusc şi se năpusti asupra sarazinului. Păgînul îşi pierdu cumpătul pentru o clipă şi a doua lui săgeată

căzu departe de țintă. Între timp, Nikitas se apropiase și-l izbi cu sabia doborîndu-l de pe șa, mai înainte ca sarazinul să-l atace cu sulița sau să-și scoată sabia din teacă. Apoi făcu stînga-mprejur și, lovindu-și calul, porni în galop. Sarazinii nu se mai țînură după el. Pierzînd orice speranță că ar putea să-l ajungă din urmă și temîndu-se să nu-și piardă viața, în timp ce camarazii lor prădau tabăra bizantină, făcură cale-ntoarsă, înțelegîndu-se între ei să-și mintă superiorii, raportîndu-le că dușmanul fugărit a fost ucis.

Uneori galopînd și alteori mergînd la pas ca să-și odihnească bidiviul, de teamă să nu moară și să-l lase pe jos în deșert, Nikitas nu se opri toată ziua și toată noaptea. Cînd se lumină de ziuă și zări de departe, de pe vîrful unei coline, o cîmpie acoperită cu flori mari, multicolore, strălucitoare, de formă conică, care erau de fapt corturile taberei lui Fokas, inima i se umplu de bucurie.

— Așadar, n-am scăpat de dezastru, mugi Fokas cuprins de furie, izbind cu pumnul în masa aflată în mijlocul cortului. Toată armata lui Pastilas a pierit! Și totuși, îi atrăsesem atenția să fie cu ochii în patru. Ce blestem pe capul nostru.

— Nu-i de vină katepano, slăvite domestikos, se grăbi să adauge Nikitas. A luptat ca un leu și a căzut ca un viteaz.

— Cu ce folos? mugi din nou Nikiforos. Și-a pierdut și viața și armata, și le-a oferit păgînilor o victorie. O victorie care-a ridicat moralul scăzut al dușmanului.

— Nu-i de vină katepano, stărui, plin de curaj, Chrisoloras. A pedepsit prima drungă care-a părăsit grosul armatei.

— A decimat-o? întrebă mînios Fokas.

Nikitas tăcu. Pastilas se mulțumise doar cu biciuirea a zece mercenari aleși la întîmplare.

Nikiforos îl privi drept în ochi și, văzînd că nu răspunde, continuă:

— Un comandant de oști trebuie să poată fi aspru atunci cînd e nevoie. Dar acum vorbele-s de prisos. Ne vom schimba itinerarul. Îl vom lovi pe emir drept în inimă. Vom ataca cetatea Handakas. Gheorghios, adăugă

întorcîndu-se spre spătarul care stătea lîngă el, cheamă toate căpeteniile armatei în cortul meu. Imediat, ce mai aştepţi ?

Spătarul ieşi din cort şi Nikitas vru să-l urmeze, dar Fokas îl reţinu, punîndu-şi mîna pe umărul lui.

— Nikitas, crede-mă, spuse cu voce gravă. Mi-a părut destul de rău de moartea lui Pastilas. Era viteaz şi un bun strateg. Nu-i el de vină, o ştiu. Dar dezastrul e prea mare şi n-am putut să-l judec cu sînge rece chiar din primul moment.

Tăcu, îşi plecă fruntea şi Chrisoloras văzu o lacrimă brăzdîndu-i barba stufoasă.

— Acum, monologă Fokas fără să aştepte răspunsul lui Chrisoloras, nu ne rămîne, aşa cum am mai spus, decît să dăm un atac frontal împotriva cetăţii Handakas. Să apucăm taurul de coarne. Da, aşa trebuie să procedăm.

Amuţi din nou şi începu să se plimbe prin cort. Nikitas îl urmărea tăcut.

Nikiforos se gîndea. Ideea de-a se năpusti direct asupra cetăţii Handakas era destul de îndrăzneaţă, întrucît nu ştia ce forţe lăsase emirul în restul Cretei. Trebuia să afle neapărat. Trebuia, dar cum ? Iscoada pe care-o va trimite acolo va cădea în mîinile păgînilor, fiindcă aceştia aveau cu siguranţă sentinele şi patrule peste tot.

— Ducă-se dracului, mugi la un moment dat. Cum să fac ca să pot afla ?

— Ce doriţi să aflaţi, slăvite domestikos ? întrebă Nikitas.

Fokas se întoarse şi-l privi plin de mirare.

— Ce să aflu ?... De unde ştii la ce mă gîndesc ?

— Aţi vorbit, slăvite domestikos. Aţi spus...

— E un obicei de-al meu, rise Fokas. Vorbesc singur. Să aflu... Vreau să aflu dacă păgînii mai au vreo armată — şi cu ce efectiv — în restul Cretei, în afară de cea care l-a atacat pe Pastilas.

— Dacă-mi îngăduiţi, slăvite domestikos..., începu Chrisoloras.

— Nu, îl întrerupse tăios Fokas. Destul ţi-ai riscat viaţa pînă acum. Voi trimite pe altcineva. Dar pe cine ?

Nikitas încercă să stăruie, dar domestikos nu-l lăsă.

— Atunci, zise Chrisoloras, să meargă Suleiman.
— Suleiman, prizonierul tău? Ai încredere în el?

Suleiman simți un nod în gît atunci cînd, împreună cu Nikitas, intră în cortul lui Fokas. Chrisoloras îi explică ce anume dorea Fokas de la el, și acum aștepta să audă din gura comandantului poruncile. Era îmbrăcat în straie arăbești și la brîu îi atîrna o sabie încovoiată.

Nikiforos îi aruncă o privire vrînd parcă să-l încerce, apoi îi zîmbi.

— Suleiman, zise Fokas fără tertipuri. Dacă vei duce la bun sfîrșit misiunea, vei veni la mine să te răsplătesc așa cum ți se cuvine. Ai vreo dorință anume?

Sarazinul șovăi puțin și se întoarse spre Nikitas. Acesta clătină din cap.

— Am, bolborosi într-o grecească stîlcită. Doresc un post în armata domniei-voastre, slăvite domestikos.

— Îl vei avea, îl vei avea, viteazul meu!

— Și încă ceva.

Fokas își încruntă sprîncenele.

— Să mă lăsați lîngă arhontele Nikitas!

— Și această dorință ți se va îndeplini... da, ți se va îndeplini... spuse rîzînd Nikiforos. Iar acum, ascultă-mă...

Suleiman și Nikitas părăsiră cortul lui Fokas voioși. Primul pentru că era convins că va deveni oștean în armata lui Fokas, iar al doilea pentru că începuse să-l iubească pe acest om trupeș, care fusese cîndva prizonierul lui.

Înaintînd în marș forțat, oastea lui Fokas ajunse repede în fața cetății Handakas și începu pregătirile pentru asediu, deși nu se împlinise nici o săptămînă de cînd debarcase pe pămîntul Cretei.

Domestikos nu lăsa nimic la voia întîmplării. Fără să se descurajeze în fața turnurilor solide și a zidurilor aproape inexpugnabile ale capitalei emirului, care erau apărate și de un șanț lat și adînc, Fokas porunci oștenilor să sape și ei un șanț mare, ca un brîu în jurul cetății, și să ridice în spatele lui un zid de țăruși, ca nu cumva să fie atacați prin surprindere de către cei asediați. Fokas nu se mulțumi însă doar cu această măsură. Intrînd în

posesia primului mesaj trimis de Suleiman, prin care era informat că emirul lăsase o parte din armata lui dincolo de forturile cetății Handakas, Nikiforos trimise o forță considerabilă din oștirea bizantină cu misiunea de a fugări pe păgîni și de a cuceri toate cetățile insulei. Totodată, flota bizantină patrula zi și noapte în Marea Cretei și de-a lungul coastelor sudice ale insulei ca să intercepteze ajutoarele trimise din Andaluzia sau din altă parte care ar fi ajutat la întărirea pozițiilor emirului, punîndu-i astfel la grea încercare pe bizantini.

Primul proiectil lansat dintr-una din catapultele lui Fokas, un bolovan uriaș, căzu peste poarta cea mare a cetății Handakas. Zgomotul puternicei izbituri provocă un răsunet înfiorător peste întregul oraș asediat, făcînd să înghețe inimile păgînilor care acum își dădeau prea bine seama că începea un război crîncen și nemilos, al cărui rezultat nu putea fi altul decît nimicirea lor. Îndată după căderea primului bolovan, mai înainte ca asediații să aibă timp să-și revină, intrară în acțiune toate mașinile de asediu : berbecii, balistele, catapultele și scorpionii care aruncară asupra zidurilor fortificate primele săgeți incendiare și ghiulele rotunde de lut umplute cu foc grecesc.

Zilele se scurseră, deveniră săptămîni. Trecu prima lună și oștirea lui Fokas nu le dăduse nici o clipă de răgaz asediaților. Mașinile de asediu lansau fără încetare asupra zidurilor adevărate stînci, obuze de foc și sulițe groase, în timp ce berbecii izbeau nemilos fortificațiile căutînd să provoace vreo spărtură, o breșă prin care asediatorii să poată pătrunde în cetate. Dar nici sarazinii nu stăteau cu mîinile încrucișate. Luptau cu desperare și de multe ori, profitînd de bezna nopții, încercaseră să atace prin surprindere tabăra bizantină, sperînd ca prin aceasta să-l oblige pe Fokas să ridice asediul. Dar oamenii lui domestikos erau totdeauna la post și păgînii umpleau de fiecare dată cu hoiturile lor șanțul adînc ce se întindea în fața zidului de țăruși al bizantinilor, fără să reușească, prin vreo acțiune oarecare, să schimbe soarta orașului asediat.

Trecu prima lună și veni a doua. În cetatea Handakas, care gemea de lume, femei, copii, bătrîni și băjenari veniți din alte localități cretane pentru a scăpa de dușmani, în-

cepu foamea şi odată cu ea veni şi prima mare dezamăgire. O veste care avu efectul unui trăsnet. O veste înfricoşătoare : emirul Karamoundi din Tarsos [1], care debarcase în Creta cu trei mii de oameni pentru a veni în sprijinul lui Kouroupas, îşi pierduse întreaga armată într-o bătălie cu bizantinii, iar el, din cîte spuneau cei ce pretindeau că sînt bine informaţi, ori căzuse prizonier, ori se ascunsese într-o peşteră, singur, fără nici o urmă de oştire.

Trecu şi luna a doua fără ca oamenii lui Fokas să înregistreze, prin asedierea cetăţii, vreun progres. Catapultele, scorpionii, balistele şi celelalte maşini îşi aruncau neîncetat proiectilele asupra zidurilor, dar acestea rezistau. Bizantinii nu-şi pierduseră însă curajul. Mîncau bine, îşi primeau solda, iar veştile pe care le aduceau mesagerii din provinciile cretane erau îmbucurătoare. Cetăţile emirului cădeau una după alta, iar armata lui, care se afla în afara capitalei Handakas, se împuţina tot mai mult.

Se apropia sfîrşitul lui octombrie cînd, într-o dimineaţă, pe cînd îşi inspecta armata, Fokas văzu în partea dinspre mare a taberei doi prizonieri ferecaţi în lanţuri care strigau ceva în greceşte.

Domestikos se apropie de prizonieri şi aceştia, recunoscîndu-l după mantia purpurie şi scutul auriu, se aruncară la genunchii lui şi începură să-i sărute picioarele implorîndu-l să le cruţe viaţa, fiindcă, ziceau ei, veniseră acolo de bunăvoie, şi nu numai ca să se predea, dar ca să şi lupte alături de oastea acestuia şi să-i dezvăluie secretele emirului.

Nikiforos şovăi o clipă. Pînă atunci veniseră destui dezertori, spunînd mereu aceeaşi poveste. Dar cei doi arătau parcă altfel.

— Ce aveţi de spus ? întrebă Fokas cu severitate.

— Emirul, răspunseră amîndoi într-un glas, pregăteşte un atac frontal. Va porni îndată după apariţia în spatele liniilor voastre a hoardelor emirului Egiptului şi a armatei sale care-a rămas în afara cetăţii Handakas. Şi cu toţii laolaltă sînt cam în jur de patruzeci de mii, aşa cum spun mesagerii care abia ieri noapte au reuşit să pătrundă în cetatea Handakas, venind dinspre mare.

---

[1] Oraş în Asia Mică.

Domestikos se întoarse şi-l privi pe katepano, care stătea în apropierea lui, şi-i zise :

— Katepano Andronikos, îmi spuneai mai adineauri că armenii tăi sînt setoşi de luptă. Aşadar, dacă sînt adevărate cele spuse de aceştia...

Andronikos, un bărbat înalt şi bine legat, rîse cu poftă.

— Dacă sînt adevărate, slăvite domestikos, căci altfel va fi vai de pielea lor, nici un păgîn nu va scăpa cu viaţă !

Prizonierii auziră cele spuse de cei doi şi începură din nou să vorbească într-un glas.

— V-am spus adevărul ! Totul e adevărat. Dacă v-am înşelat, n-aveţi decît să ne trageţi în ţeapă.

Fokas ridică mîna.

— Dacă cele spuse sînt adevărate vă voi primi în oastea mea... Nu... Ajunge, strigă apoi, cînd cei doi dezertori se tîrîră din nou ca să-i sărute picioarele.

Însoţit de Andronikos, Nikiforos se întoarse în cort, unde îşi întocmiră planurile. Chiar a doua zi aveau să pornească în întîmpinarea sarazinilor. Expediţia urma să fie condusă personal de Fokas, avîndu-l ca ajutor pe katepano Andronikos.

— Victorie, strigă de departe un mesager care se apropia de tabăra bizantină galopînd un cal înspumat. Cîmpiile şi colinele din jur sînt pline de hoiturile păgînilor. N-a scăpat nici unul, nici măcar ca să ducă vestea despre năpasta care s-a abătut asupra lor.

Mesagerul opri calul în faţa cortului generalului care-i ţinea locul lui Fokas, intră în mare grabă şi, după ce se închină în faţa lui, spuse :

— Victorie, arhonte strateg. Oastea armenilor comandată de domestikos şi de katepano Andronikos i-a măcelărit pe toţi sarazinii. Noaptea, la lumina lunii, care nu peste mult intră în nori, s-au năpustit cu oamenii lor asupra duşmanului şi-a început măcelul. Păgînii nu se aşteptau să fie atacaţi. Cei mai mulţi dintre ei dormeau şi n-au apucat nici măcar să se trezească. Tăişul rece al sabiei le-a curmat firul vieţii. Se întorc învingătorii, arhonte strateg. Curînd, peste tabăra noastră vor răsuna cîntece victo-

rioase, iar cei asediaţi vor plînge amarnic, căci domestikos a dat ordin oştenilor să taie capetele sarazinilor ucişi şi să le înfigă în ţăruşii din faţa taberei noastre.

Strategul, de îndată ce mesagerul sfîrşi de vorbit, părăsi cortul şi trimise peste tot crainici ca să vestească întregii armate bizantine victoria obţinută de domestikos. Crainicii alergară şi vestea se răspîndi ca fulgerul peste tot. Ostaşii izbucniră în urale puternice care acoperiră pînă şi zgomotul provocat de maşinile de război care, zi şi noapte, fără încetare, aruncau proiectile asupra zidurilor emirului.

Să fi trecut vreun ceas de la sosirea mesagerului trimis de Fokas, cînd santinelele postate în turnurile de observaţie din tabăra bizantină izbucniră în strigăte :

— Se-ntoarce învingătorul, slăvitul domestikos, biruitorul, neînvinsul, victoriosul Nikiforos Fokas !

Oştenii îşi întoarseră privirile, şi ceea ce văzură prin norul de praf ridicat de pedestraşi şi de copitele cailor făcu să li se oprească pentru o clipă răsuflarea. În vîrful suliţelor pe care le purtau toţi oştenii cu amîndouă mîinile, un nesfîrşit şir de capete retezate se legănau ritmic, potrivit mersului celor ce le ţineau. Nikiforos pornise cu o oaste de cîteva mii de oameni ca să-l atace pe emirul Egiptului. Cam tot atîtea erau şi căpăţînile duşmanilor care păreau că plutesc deasupra norului de praf.

Biruitorii îşi făcură intrarea în tabără şi, în timp ce erau aclamaţi, se duceau unul cîte unul şi-şi înfigeau suliţele cu trofeele lor macabre în zidul de ţăruşi, pînă cînd între uscat şi mare se formă o adevărată pădure, încingînd cetatea ca un brîu. Asediaţii văzură capetele cu chipuri crispate încă de chinul morţii, chipuri tinere sau zbîrcite de povara anilor, chipurile rudelor, fraţilor sau soţilor şi izbucniră în bocete sfîşietoare ce se înălţau peste ziduri. Bocetele se înteţiră de îndată ce catapultele începură să arunce, ca şi cum ar fi fost nişte proiectile, alte capete în interiorul cetăţii greu încercate de foamete şi de nesfîrşitul asediu.

Boceau şi se văitau sarazinii din cetate, în timp ce bizantinii nu mai conteneau cu aclamaţiile. Ele acoperiră gemetele asediaţilor atunci cînd Fokas trimise crainici pe tot cuprinsul taberei să vestească ostenilor că va plăti cîte

un hyperpir [1] de argint pentru fiecare cap de războinic sarazin ucis în cursul acelei lupte sau care avea să fie ucis în bătăliile viitoare. Ovaționau armenii, slavii, tracii, peloponezienii, samioții, gepizii, oștenii blonzi din nordul îndepărtat, oacheșii ca și roșcovanii. Răcniră de entuziasm pînă cînd răgușiră în așa hal, încît din gîtlejurile lor începură să iasă niște sunete nearticulate ce semănau mai curînd cu orăcăitul broaștelor. Tîrziu de tot, asediatorii se potoliră și începură să privească spre zidurile cetății Handakas, cînd deodată văzură cum dintr-o mare catapultă ce se afla în mijlocul lor fu aruncat un măgar rîios ce părea că zboară. Urmînd o traiectorie hazlie și dînd mereu din copite, animalul se prăbuși în interiorul orașului asediat. Bizantinii văzură măgarul zburînd și din mii de piepturi izbucni un hohot de rîs ca un tunet, acoperind din nou gemetele și strigătele de deznădejde ale păginilor. Rîsul fu atît de molipsitor, încît pînă și Fokas izbucni în hohote, nemaiputînd să-și păstreze seriozitatea, iar de atîta rîs trupul lui scund se cutremura și ochii îi lăcrimau. Și tot așa, rîzînd fără încetare, plecă și se închise în cort pentru a se odihni, deoarece marșul fusese obositor. Mai voia să mulțumească Domnului și Sfintei Fecioare Călăuzitoarea pentru victoria, cea aproape fără vărsare de sînge, pe care o dăruiseră armatei sale.

Mai trecură încă două luni și asupra insulei Creta pogorî iarna. Vîntul rece biciuia cu rafale de gheață tabăra bizantină și orașul asediat. Dar luptele nu încetau, fiind la fel de crîncene și fără milă. Asediații pierduseră orice speranță într-un ajutor din afară. Moartea începuse să-i secere pe cei șubrezi. Copii, bătrîni și bătrîne, ca niște schelete vii, cutreierau ulicioarele înguste și subsolurile întunecoase ale caselor căutînd cîini, pisici sau șoareci ca să-și potolească foamea ce le sfîșia măruntaiele. În schimb, războinicii sarazini rezistau. Dervișii îi fanatizau și forturile nu rămaseră nepăzite nici o clipă. Mai mult chiar, într-o noapte întunecoasă, conduși de Kouroupas în persoană, porniră la atac. Fără zgomot, ca niște fantome, se apropiară

[1] Monedă bizantină a cărei valoare s-a schimbat mereu în decursul anilor.

de liniile bizantine în nădejdea că vor reuşi ceva, că-şi vor surprinde inamicii dormind. Dar Fokas îi aştepta. După ce bizantinii i-au lăsat să se apropie, făcîndu-i să creadă că vor reuşi să se răzbune pentru sîngele sarazinilor ucişi, i-au atacat din toate părţile cu smoală topită, suliţe, săgeţi şi cîrlige care se înfigeau în trupurile duşmanilor ridicîndu-i în sus ca pe nişte peşti, cu săbii care tăiau în carne vie. Drumul fiindu-le astfel barat, sarazinii fugiră să se ascundă în spatele puternicelor ziduri ale cetăţii Handakas.

Era pe la sfîrşitul lunii ianuarie cînd la Constantinopol sosi mesagerul trimis de Fokas. Domestikos cerea noi provizii de arme şi material de război fiindcă se pregătea să dea marele asalt. Mesagerul se întîlni mai întîi cu parakimomenos. Acesta îşi puse grămăticii să ia notă de cele cerute de domestikos şi apoi îl conduse în faţa basileului.

Romanos îl primi în marea sală de audienţe, în Tricliniul de Aur al Palatului Sacru. Şedea pe tronul înalt de aur, înconjurat de palatini şi de cîţiva măscărici. În stînga îl avea pe Hirinas, de care nu se despărţea niciodată. Alături, pe un tron mai scund, şedea Augusta. Romanos ascultă cu indiferenţă raportul mesagerului, şi cînd acesta termină ce avea de spus, rosti :

— Au trecut atîtea luni şi domestikos n-a reuşit încă nimic. Dar s-avem răbdare. Ce-i de făcut ? Să-i spui că basileul urmăreşte cu mare interes eforturile sale şi speră să-l primească într-o zi în capitală ca biruitor.

Împăratul respiră adînc şi vru să mai adauge ceva, dar se răzgîndi şi făcu semn mesagerului că poate pleca.

Iosif urmărise oarecum absent gestul mesagerului care se închină în faţa basileului. Parakimomenos îşi întoarse apoi privirea spre Theofano. Augusta clipi, răspunzînd parcă la întrebarea-i tacită. Parakimomenos se închină la rîndu-i în faţa basileului şi-l urmă pe trimisul lui Fokas.

O oră mai tîrziu, mesagerul, însoţit de eunuc, se afla în faţa Theofanei, în sala în care împărăteasa îşi primea de obicei oamenii de încredere.

— Spune, comite, te ascult, i se adresă cu o voce plăcută, după ce mesagerul se închină în faţa ei. Vorbeşte-mi despre bătăliile purtate de marele nostru general, slăvitul Fokas. Te-am auzit adineauri vorbind despre atacul

sarazinilor. Vreau să aflu amănunte, vreau purul adevăr. Să nu-mi ascunzi nimic : spune-mi totul. Prefer adevărul, oricît de amar ar fi el, în locul minciunilor.

Acesta se închină şi, cu o voce care devenea tot mai puternică, fiind captivat el însuşi de cele povestite, o transportă pe Theofano în tabăra lui Fokas, în acea noapte de ianuarie, cînd 36.000 de pedestraşi şi 1.500 de călăreţi sarazini porniseră atacul împotriva bizantinilor.

— Domestikos, îşi începu mesagerul povestirea, se pregătise pentru acest atac, căci fusese înştiinţat de iscoadele lui din Handakas. O linişte de mormînt se aşternuse peste tabăra noastră. Oştenii, cu mîinile pe arme, aşteptau în spatele zidurilor de ţăruşi ordinul comandantului nostru. Maşinile de război — scorpionii, balistele, catapultele şi ghiulelele cu foc grecesc — care-şi încetaseră atacul încă din timpul după-amiezii, aşa încît duşmanii noştri să fie induşi în eroare, erau gata să-i primească. Cam pe la miezul nopţii porţile cetăţii se deschiseră şi începură să se strecoare tăcuţi, ca nişte fantome, războinicii emirului.

Mesagerul se opri puţin ca să-şi tragă răsuflarea şi-o privi pe furiş, cu admiraţie, pe Theofano. Aceasta îi zîmbi şi comitele continuă :

— Tăcuţi, ca nişte fantome, înaintară pînă-n apropierea şanţului nostru. Deodată, într-un infern de urlete şi sunete de surle şi trîmbiţe, dădură năvală peste noi. Noi rămăseserăm pe loc, fără a crîcni, aşa cum ne poruncise domestikos, pînă cînd sarazinii trecură şanţul şi ajunseră în faţa ţăruşilor. Atunci, potrivit ordinelor strategului Fokas, cîţiva oşteni se prefăcură c-au fost luaţi prin surprindere şi, cuprinşi de „panică", o luară la fugă lăsînd dinadins, fără apărare, o porţiune din zidul de ţăruşi. Păgînii căzură în cursă. Strigînd numele profetului lor, năvăliră prin porţiunea neapărată în tabără şi tăbărîră ca o mare furtunoasă peste corturile noastre. Atunci domestikos porunci gornistului să dea semnalul de luptă, iar noi ne năpustirăm cu toţii asupra duşmanilor. Bătălia care se încinse fu crîncenă, sîngeroasă. Hoiturile păgînilor începură să acopere pămîntul ce fusese transformat, din pricina lapoviţei, în noroi. În clipa aceea... în momentul de culme al bătăliei, cînd începuserăm să strigăm ameţiţi de victorie, un sarazin

înalt de vreo șase picioare, călărind un armăsar negru ca iadul, se azvîrli urlînd asupra comandantului nostru...

Mesagerul se opri din nou pentru o clipă, dar văzînd-o pe Theofano cum strîngea, tulburată, brațele tronului, se grăbi să reia firul povestirii :

— Sarazinul n-avu timp să se apropie. Domestikos îl izbi cu sulița. Lovitura fu atît de năprasnică, încît străpunse platoșa de fier a dușmanului, iar vîrful de fier al sulițel ieși dincolo de șira spinării. Așa-s de puternice brațele comandantului nostru. Dar bătălia nu se terminase încă. Sarazinii luptau vitejește, dar cînd au înțeles c-au fost atrași în cursă, au început să se retragă. Au pierit nespus de mulți, iar leșurile lor formau adevărate mormane de carne însîngerată. Cei vii luptau pînă ce cădeau seceraţi cu nemiluita. Bătălia s-a sfîrșit a doua zi odată cu primele semne ale dimineții. Am luptat avînd mereu drept pildă pe comandantul nostru, care nici o clipă n-a încetat să ne încurajeze cu fapta și cu vorba, cu sulița, cu spada și cu glasul lui care acoperea vuietul bătăliei ce se desfășura în bezna nopții. La ivirea zorilor, după ce totul se sfîrșise, ultimii sarazini, tîrîndu-și rănițil, porniră să se ascundă dincolo de zidurile cetății Handakas. Atunci, deși porniserăm după ei, ne-am oprit. N-am îndrăznit să înaintăm, fiindcă de cealaltă parte a zidurilor cetății izbucniseră niște bocete atît de sfîșietoare, încît ni s-au înmuiat genunchii și n-am mai putut să-i fugărim. Comandantul nostru își dădea și el seama că oricît de groaznic și crîncen ar fi un război, vine o clipă cînd omul nu mai e în stare să ucidă.

Mesagerul se opri pentru a treia oară. Istorisirea lui luase sfîrșit. Theofano stătu cîteva clipe fără a scoate o vorbă. Deși femeie, fusese totuși cucerită de scenele pe care și le imaginase, ascultînd cele povestite de comite.

— Ai pomenit de iscoadele noastre, vorbi ea într-un tîrziu, despre cei care-și riscă viața în fiece clipă în cetatea Handakas. Cine sînt oamenii aceștia ? Îi cunoști cumva ? Dar slăvitul domestikos ?

— Desigur, nu însă pe toți, preacuvioasă Augustă. Cunosc doar pe cîțiva. Unul din ei e un vechi prieten de-al meu încă din vremea războaielor purtate în Asia Mică. A

fost cîndva superiorul meu, drungarios Chrisoloras îl este numele.

— Nikitas! exclamă Augusta neputînd să se stăpînească.

— Îl cunoașteți, Înălțimca-voastră? întrebă uluit mesagerul.

— Da, fu nevoită să recunoască Theofano. E un vechi prieten din copilărie. Părinții noștri erau ca niște frați... Și va mai dura mult asediul? întrebă imediat, ca să-și ascundă tulburarea ce-o cuprinsese atunci cînd află că Nikitas se găsea în interiorul cetății Handakas.

— Din cîte știu, preacuvioasă Augustă, comandantul nostru vrea să termine cît mai repede cu putință. De îndată ce vor sosi proviziile pe care am venit să le cer, va ordona începerea marelui asalt și, cu ajutorul Sfintei Fecioare, sper că foarte curînd stindardul nostru de luptă va flutura deasupra palatului emirului.

Theofano îl mai întrebă și despre alte amănunte pe mesager, iar după ce află tot ce dorea, îi întinse mîna să i-o sărute. Acesta căzu la picioarele ei, îi sărută degetele, se ridică și, pornind de-a-ndăratelea, vru să iasă din sală, dar fu oprit de împărătească.

— Iscoadele, i se adresă, vor rămîne în cetate pînă la sfîrșitul asediului, sau vor fi schimbate din cînd în cînd?

— Nu, preaiubită de Dumnezeu Augustă, nu sînt schimbate. Cei care reușesc să pătrundă în cetate rămîn acolo definitiv... Adică pînă cînd vom intra și noi acolo, ca să-i eliberăm. Rămîn definitiv sau...

— Sau? întrebă Theofano strîngîndu-și pumnii.

— Preacuvioasă Augustă, dați-mi voie să nu vă răspund.

— Comite, răsună vocea ei severă și poruncitoare. Ți-am pus o întrebare și doresc să-mi dai un răspuns.

— Sau mor, Măria-ta! Sarazinii îi taie în bucăți, care sînt apoi aruncate cu ajutorul catapultelor în tabăra noastră. Întîi ne trimit mîinile, apoi picioarele și la urmă de tot trupul cluntit și capul.

— Și au prins mulți pînă acum? întrebă palidă de oroare Augusta.

— Nu prea mulți, vreo cinci-șase, fu nevoit să mărturisească mesagerul.

— Comite, îți mulțumesc, rosti Theofano, forțindu-se să nu-și trădeze tulburarea. Vreau să te mai văd înainte de-a porni spre Creta. Îți voi încredința un mesaj pentru slăvitul domestikos.

IX

Îmbrăcat în straie de războinic sarazin, Nikitas stătea pe zidul cetății Handakas ținînd în mîini un arc. Își dăduse părul, barba și mustățile cu căneală. Se afla de mai multe zile în capitala emirului, însă de-abia de puțin timp reușise să se urce pe zidurile de apărare. În urma dezastrului suferit nu de mult, căpeteniile emirului înarmaseră obligatoriu pe toți băjenarii valizi care se refugiaseră în cetate, singuri sau cu familiile, și-i puseseră, ca și pe Nikitas, să apere zidurile, aruncînd la întîmplare, asupra dușmanului, tot ceea ce aveau la îndemînă, pentru a nu afla asediatorii că apărarea orașului slăbise. Chrisoloras era mulțumit de noua sa îndeletnicire. Fiind războinic în oastea emirului, urmărea discuțiile căpeteniilor sarazine, le afla planurile și-l informa pe domestikos. Și în dimineața aceea, în ajunul zilei cînd Kouroupas se hotărîse să-i atace pe bizantini, Nikitas își pipăia necontenit pergamentul ce-l ascundea în sîn. Acest pergament — ca și toate celelalte pe care le trimisese pînă acum bizantinilor în timpul nopții, fie înfășurate pe cîte-o piatră ce-o arunca apoi de la un anumit turn știut de iscoadele lui Fokas, fie înfășurate pe săgeți, lansate tot noaptea spre zidul de țărușI din fața bisericii, ridicată de Fokas drept mulțumire în cinstea Sfintei Fecioare Călăuzitoarea — se referea la atacul plănuit de inamic pentru a doua zi și conținea toate informațiile care-i ajunseseră la urechi. Stătea pe crenelurile unei fortificații ținînd într-o mînă arcul și în cealaltă săgeata. Privea tabăra lui domestikos și gîndu-i zbura spre zilele care trecuseră. Își aduse

aminte de modul cum intrase noaptea în cetate înotînd, de povestea spusă paznicilor care-l arestaseră, de neîncrederea arătată la început de aceştia. Căpeteniile sarazine îl priveau chiorîş, dar cînd le spuse că doreşte să lupte sub stindardul emirului, fură cuprinşi de entuziasm.

Ceasurile se scurseseră, sosise amiaza. Cerul fu acoperit de nori grei şi rafalele vîntului rece îi biciuiau faţa.

— Are să plouă, şopti cu indiferenţă şi privi cerul. Are să plouă, strigă apoi deodată, cuprins de spaimă, gîndindu-se că boiaua cu care-şi vopsise părul, barba şi faţa putea să iasă.

Chinuit de gîndul acesta, îşi plimbă privirea în toate părţile, vrînd să vadă dacă nu exista cumva vreun loc ferit unde să se adăpostească. Zidurile, avînd o lăţime de circa douăzeci de picioare, erau complet descoperite. Primele picături de ploaie, mari şi grele, începură să cadă asupra pietrelor şi a războinicilor îmbrăcaţi în alb. Nikitas se înfioră. Cealmaua pe care o purta pe cap avea să se ude şi atunci şiroaie de sudoare neagră i se vor prelinge pe frunte. Că boiaua ieşea în contact cu apa, o ştia prea bine, căci puţin lipsise să n-o păţească atunci cînd se ivise din apele mării. Cît ai clipi, picăturile se transformară într-o ploaie zdravănă, o adevărată vijelie cu vînt năprasnic. Sarazinii care stăteau de strajă pe ziduri se pitiră în spatele parapetelor. Bizantinii răriseră tirul cu pietre, bucăţi de stîncă şi ghiulele de foc grecesc asupra oraşului asediat. Începuse să tune şi să fulgere. Ploaia se transformă într-o adevărată furtună. Ploua cu găleata şi Nikitas simţi în scurtă vreme cum i se udă capul sub cealma. Îşi plimbă privirea în stînga şi-n dreapta speriat, îşi duse pe furiş mîna la frunte, dar şi-o retrase îndată ce simţi ceva lipicios care aluneca. Boiaua cu care-şi vopsise părul blond începuse să curgă. Se sculă, rămase cîteva clipe nehotărît, apoi îşi ridică brusc burnuzul acoperindu-şi capul. În acelaşi timp, urmînd exemplul celor din jur, se ascunse în spatele unui parapet ca să se apere de furia vîntului de gheaţă. Ploaia căzu toată după-amiaza fără încetare. Şanţul adînc din faţa cetăţii Handakas se umplu de noroi, şi pietrele zidurilor căpătară o culoare închisă. Bizantinii

își opriseră de mult mașinile de aruncat proiectile. Ud leoarcă, Chrisoloras se ruga să se întunece cît mai repede ca să nu i se vadă bolaua care se prelinsese pe obraji.

Nu mai era mult pînă la căderea nopții, cînd se auzi deodată un zgomot de pași grei. Era o ceată de sarazini care se îndrepta spre Nikitas. Acesta se uită la ei, văzu că erau căpeteniii de-ale emirului, auzi ordinele date războinicilor de a se întoarce la posturi și, hotărîndu-se brusc, se sculă, puse mîna pe arc, fixă săgeata cu pergamentul, ținti spre biserică, o slobozi și-apoi se aplecă peste parapet vrînd parcă să vadă mai bine traiectoria pe care-o urmase săgeata.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă, venind în grabă, o căpetenie de-a emirului.

— Mi s-a părut că se mișcă ceva colo departe, răspunse Nikitas, uitîndu-se pe furiș spre tabăra bizantină, spre săgeata ce se înfipsese într-un par din primul rînd de țăruși scunzi ce se înălțau în fața șanțului.

— Unde ? întrebă din nou căpetenia, apropiindu-se de parapet.

— Nu știu, într-acolo, arătă spre partea opusă Chrisoloras.

— Nu văd nimic, bolborosi sarazinul și vru să plece ; ba bine că nu, se auzi apoi imediat vocea-i fioroasă, văd ceva nemaipomenit !

Fără să mai scoată vreun cuvînt, sarazinul înșfăcă cealmaua lui Nikitas și o smulse cu forța, descoperindu-i părul care, din cauza ploii, căpătase o culoare ciudată — un fel de galben-cenușiu nedeslușit.

— Străjeri ! urlă căpetenia.

Nikitas, cuprins de deznădejde, vru să sară de pe crenel ca să aibă parte de o moarte fulgerătoare.

— Străjeri ! țipă din nou sarazinul fără să-i pese de loviturile lui Nikitas.

Străjerii alergară, îl apucară pe Nikitas de mîini, de picioare și de păr, îl trîntiră la pămînt, apoi îl legară strașnic de mîini și de picioare.

— Ce facem cu el ? întrebă gîfîind mai marele grupului sarazinilor care săriseră în ajutorul căpeteniei. Procedăm cu el ca și cu ceilalți ?

— Da... Mai bine nu, rosti acesta după o clipă de gîndire, ştergîndu-şi cu dosul palmei buzele ce-i sîngerau de pe urma pumnilor primiţi de la Nikitas. Duceţi-l la palatul emirului. Chipul şi înfăţişarea lui mă fac să cred că nu-i o iscoadă de rînd.

Lovindu-l cu pumnii şi cu picioarele, străjerii îl siliră pe Nikitas să se scoale ; apoi, îmbrîncindu-l, îl coborîră pînă la drumul ce ducea la palatul emirului.

Nu se întunecase încă de-a binelea, şi pe cînd oştenii făceau mare tărăboi tîrîndu-l şi înjurîndu-l, vrînd parcă să-şi verse asupra lui mînia acumulată în timpul asediului, înfometaţii locuitori ai cetăţii auziră şi ei hărmălaia, deschiseră uşile şi ferestrele caselor, unii ţîşniră afară, iar alţii se agăţară de pervazuri.

— Moarte rumului ! În ţeapă cu el ! strigă un bătrîn.

— Moarte păgînului ! urlă o femeie care apoi se aplecă, înşfăcă o piatră şi o aruncă în el.

Piatra îl nimeri în spinare. Prima piatră fu urmată de altele, şi Chrisoloras simţi cum i se apropie moartea. Atunci, mai marele grupului de oşteni care îl escorta începu să ţipe şi, scoţîndu-şi sabia curbată din teacă, făcu un pas înainte, ca şi cum ar fi vrut să se năpustească asupra mulţimii.

Bărbaţii, femeile şi copiii se liniştiră în faţa ameninţării căpeteniei, încetară să mai arunce cu pietre, dar se ţineau după el urlînd ca nişte apucaţi. Ofiţerul şi oştenii care-l escortau pe Nikitas înaintară, strecurîndu-se prin mulţime, şi ajunseră la palatul emirului. Acolo, coborîră treptele unei scări, îşi conduseră prizonierul într-o celulă întunecoasă unde îl aruncară ca pe un sac, după ce mai înainte îi dezlegară funia de la mîini, ferecîndu-l-le în lanţuri grele.

Chrisoloras era încă ameţit de loviturile primite şi nu-şi dăduse seama cît timp trecuse din clipa în care fusese aruncat acolo şi pînă cînd uşa se redeschise, scîrţîind.

— Scoală-te, auzi ca prin vis o voce gravă. Vrea să te vadă emirul. E o mare cinste pentru tine înainte de-a muri.

Flancat de doi oşteni, Nikitas trecu prin diverse încăperi împodobite cu covoare, unde mangaluri aprinse

înălțau pînă la tavanul acoperit cu arabescuri un fum înmiresmat gri-străveziu. Trecu prin camere goale și săli pline cu demnitari îmbrăcați în veșminte viu colorate, purtînd pieptare din zale și turbane cu pietre prețioase, și ajunse într-o imensă încăpere inundată de luminile candelabrelor de aur și argint. Orbit de lumina strălucitoare, Nikitas clipi de cîteva ori și se opri. Se opri fiindcă la capătul sălii, pe un divan scund, acoperit cu perne de mătase și țesături prețioase, ședea picior peste picior un moșneag cu barbă și păr de nea, cu trăsături vlăguite de suferință.

— Înainte! îl porunci printre dinți oșteanul ce-l escorta, îmbrîncindu-l. Înaintează și închină-te în fața emirului!

Se împiedică, alergă vreo cîțiva pași ca să nu cadă, lanțurile scrîșniră, dar nu căzu și nici nu se prosternă în fața lui Kouroupas.

— Lasă-l, rosti moșneagul adresîndu-se oșteanului care-și ridicase mîna ca să-l lovească pe Nikitas, obligîndu-l astfel să cadă în genunchi. Admir curajul și mîndria. Cine ești și care ți-e rangul în armata lui Nikiforos? îl întrebă numaidecît pe Nikitas.

— Drungarios. Nikitas Chrisoloras mi-e numele, răspunse acesta răspicat, cu fruntea sus.

— Drungarios, mormăi emirul mîngîindu-și barba. Chrisoloras... Numele tău parcă îmi spune ceva. A, da, da, știu. Ești unul din cei mai apropiați oameni ai comandantului rumilor. Să nu te mire lucrul acesta, zîmbi obosit, avem și noi iscoadele noastre.

Tăcu și-l privi de cîteva ori, nehotărît.

— Drungarios, cît valorează viața ta? îl întrebă pe un ton prin care voia să arate că n-așteptă răspuns. Valorează atît încît să te putem schimba cu douăzeci, treizeci sau cincizeci dintre oștenii mei căzuți prizonieri în mîinile lui Fokas?

Își mîngîie iarăși barba, aruncă o privire spre demnitarii săi și, luînd parcă deodată o hotărîre, porunci celui care-l arestase pe Chrisoloras:

— Ali, prizonierul tău poate că valorează ceva. În mîinile inamicilor se află un nepot de-al meu. Poate că în schimbul lui să obținem eliberarea nepotului meu și a

cîtorva oşteni. Să mi-l aduci din nou... Însă cu mîinile ferecate în lanţuri, căci s-ar putea să încerce să fugă şi să fie astfel ucis în timpul tentativei de evadare.

Nikitas se spălă, îşi curăţă părul, barba şi faţa de vopsea, îmbrăcă nişte straie simple date de Ali şi, ferecat iarăşi în lanţuri, porni sub escortă să se prezinte din nou în faţa emirului.

Moşneagul, care continua să şadă pe acelaşi divan, îşi încruntă sprîncenele de îndată ce Nikitas se apropie de el. Era atît de schimbat acum cînd se spălase şi se îmbrăcase în straie noi, încît părea un alt om.

— Chrisoloras, îi spuse fără ocolişuri, cu vocea-i dogită de bătrîneţe şi griji. Vreau să aflu multe lucruri de la tine. De răspunsurile tale, ţi-o spun deschis, depinde purtarea mea faţă de tine. Aşadar vorbeşte, altfel călăul meu îţi va scoate cu cleştele vorbă cu vorbă, adică tot ceea ce vreau eu să aflu. Emirul tăcu, se uită la prizonierul lui, apoi continuă : Am să-ţi pun prima întrebare : Cînd va începe Fokas marele asalt ?

— Nu ştiu, răspunse sec Nikitas.

— Ba ştii, strigă emirul. Răspunde !

Chrisoloras nu mai deschise gura.

— Sînt bătrîn, zise Kouroupas obosit, am văzut destui dintr-ăştia care la început fac pe grozavii şi-apoi sfîrşesc prin a spune totul. Chrisoloras, nu mă obliga să recurg la cazne. Taci ?... Bine... Ali, ştii ce ai de făcut. Dar fii atent, Ali ! Nu vreau să moară ! Ai auzit, Ali ? Nu vreau să moară. Vreau totuşi să aflu, trebuie să aflu !

Ali puse mîna pe umărul lui Nikitas şi-i făcu semn să-l urmeze.

Dinspre ferestruica zăbrelită ce dădea în sala unde şedea emirul se auzi un oftat abia perceptibil şi două umbre se puseră în mişcare îndreptîndu-se în direcţia haremului.

— El e, l-am recunoscut imediat, zise răspicat o fată frumoasă, cu ochii mari şi expresivi. El e. Păgînul care-a măcelărit întreaga noastră escortă. Theodora, îţi aduci aminte. colo pe ţărm, cînd înotam...

— Da, stăpînă. Şi eu l-am recunoscut, răspunse cea de-a doua fată, sclavă după felul cum era îmbrăcată şi după brăţara de fier pe care o purta.

— Îţi aduci aminte cum s-a bătut atunci ? Cum i-a doborît pe toţi oştenii noştri ?

— Da, stăpînă. Da...

— Ce frumos e, rosti peste puţin, cu admiraţie, prima fată. E frumos, dar vai, îl vor tortura. Îi vor smulge unghiile, va fi biciuit, îi vor pune fiare înroşite pe piept... Theodora, nici măcar nu pot să mă gîndesc la toate astea. Theodora... Cît de cumplit mai e războiul.

Abia stăpînindu-şi lacrimile, alergă spre odaia ei particulară din haremul emirului, se trînti pe patul scund, acoperit cu scoarţe de mătase, şi izbucni în hohote de plîns ce-i zguduia trupul. Îngenunchind lîngă pat, sclava care-o însoţea începu să-i mîngîie părul.

— Nu plînge, stăpînă, încercă ea s-o consoleze. Străinul ăsta e duşmanul credinţei tale, şi dacă biruie armata rumilor, atunci va fi vai şi amar de tine, ca şi de mine de altfel, deşi m-am născut creştină.

Fata care zăcea pe pat se ridică rezemîndu-se în coate şi-şi îmbrăţişă spontan sclava.

— Ştiu, Theodora, ştiu. Şi tu eşti tînără şi frumoasă, amîndouă sîntem la fel de ameninţate. Şi cînd voi vedea în faţa ochilor lucrul de care te temi şi tu, dacă îl voi vedea pe rumi pătrunzînd în oraşul nostru, atunci... O, Alah, ce grozăvie... Dar, Theodora, prizonierul e atît de tînăr şi atît de frumos, încît e păcat să moară sau să fie nenorocit pentru tot restul vieţii. Theodora... Cum l-am putea ajuta ? Gîndeşte-te, Theodora... Gîndeşte-te !...

— Călăul, rosti peste puţin sclava. Dacă-i dăm ceva aur, poate că nu-l va tortura aşa de tare.

— Şi-apoi, Theodora ? Apoi ?...

Sclava nu-i răspunse imediat. Cuprinsă de nelinişte, fata începu să-şi sfîşie batista de mătase.

— Apoi... vine rîndul paznicilor, şopti Theodora. Şi pe ei îi putem cumpăra cu un pumn de aur...

— Da, Theodora. Da, zise ea, şi-o îmbrăţişă. Dar cine va avea curajul să facă aşa ceva ?... Tu ? Nici vorbă... Dacă... Dacă vei pica în mîinile lor îţi vor cere mai mult...

— Da, ai dreptate, stăpînă. Îmi vor cere mai mult, zise Theodora înfiorîndu-se.

— Atunci cui să ne adresăm, Theodora ? Cui ?

— Să-l folosim pe enucul Ahmed. Căci e atît de ahtiat după aur, încît... Gîndiți-vă însă, stăpînă, gîndiți-vă de unde veți face rost de o asemenea cantitate de aur ?

— Voi găsi, strigă ea. Voi găsi !

Ochii Theodorei străluciră de bucurie și, apropiindu-se de stăpîna ei, începu să-i șoptească ceva la ureche.

Enucul coborî fără grabă treptele care duceau în beciurile închisorii emirului și, luîndu-se după urletele călăului și ale ajutoarelor sale care-și pregăteau uneltele de tortură, cu ajutorul cărora sperau să-l facă pe Nikitas să vorbească, deschise o ușă ce se afla la capătul coridorului lung, luminat de două-trei făclii, și se opri în prag.

Unul din oamenii călăului îi simți prezența și-i strigă în batjocură :

— Ia te uită, au venit și bărbații să urmărească spectacolul. Uită-te, Iusuf ! A venit Ahmed, eunucul !

Călăul, un ins înalt, cu capul ras și cu mustățile lungi, se întoarse spre ușa de intrare.

— Pleacă de-aici ! se răsti la eunuc. N-ai ce căuta aici. Du-te la haremul tău ! Pleacă, am zis !

— Iusuf, vreau să-ți spun doar o singură vorbă, răspunse eunucul.

Călăul îl privi chiorîș și se apropie de el fluturînd amenințător un clește uriaș.

— Ce dorești, Ahmed, să-ți smulg vreo ureche sau limba ? se răsti la el călăul.

Eunucul nu se urni din loc. Iusuf se zăpăci. Îi cunoștea pe eunuci și știa cît de lași erau în orice împrejurare.

— Te ascult, Ahmed, zise oarecum îmblînzit, de îndată ce-i trecu prin minte ideea c-ar putea ieși ceva bun din vizita omului de încredere al emirului.

Ahmed făcu un pas înainte și, apropiindu-se de Iusuf, începu să-i șoptească ceva. Călăul îl ascultă cu atenție și apoi, luîndu-l de mînă, îl scoase pe coridor.

— Îmi ceri imposibilul, îi spuse cînd se convinse că nu trăgea nimeni cu urechea.

— Cît vrei ? rosti netulburat eunucul.

Călăul şovăi. Se gîndi o clipă şi apoi rosti o cifră foarte mare, dar destul de apropiată de numărul monedelor pe care le avea asupră-i eunucul.

— Prea mult, răspunse Ahmed, nu-i cu putinţă.

— Cum doreşti, mormăi Iusuf, întorcîndu-i spatele.

Ahmed ridică din umeri şi dădu să plece.

— Hei, opreşte-te, zise Iusuf, trăgîndu-l de mînecă. Tu cît dai ?

Eunucul rosti o cifră cu mult mai mică. După mai multe tocmeli cei doi încheiară tîrgul. Călăul urma să-i aplice pe ascuns lui Nikitas o lovitură anume, încît acesta să leşine înainte de-a fi supus la torturi. Şi cu aceasta treaba lui era terminată.

— Ascultă, Ahmed, bolborosi călăul, în timp ce eunucul se pregătea de plecare. Dacă o să mi-l aducă din nou, nu-ţi promit nimic, să fim înţeleşi, ţin şi eu la viaţa mea.

Eunucul îi puse lui Iusuf în mînă o pungă plină cu monede de aur şi porni către celălalt capăt al coridorului.

Învoiala cu temnicierii fu încheiată mai greu. Le era teamă de ceea ce puteau să păţească atunci cînd emirul avea să afle de fuga prizonierului. Numai cînd Ahmed le arătă încă o pungă cu galbeni, pe care o ţinea ascunsă, se învoiră să rişte.

Eunucul nu se opri aici. Intră în celula lui Nikitas şi-i explică fără tertipuri planul de evadare. Cînd avea să fie adus înapoi în celulă, leşinat, temnicierii vor căuta să-l readucă în simţiri stropindu-l cu apă. Imediat ce-şi va reveni din leşin să-i lovească de nădejde, ca aceştia să poată spune c-au fost bătuţi măr şi că de aceea a evadat. Apoi să fugă din închisoare folosindu-se de chelle ce-i vor fi date chiar de paznici. Santinela va şti despre ce este vorba şi-l va lăsa să iasă în oraş, unde va trebui să dispară în ulicioarele întunecoase. Cum se va descurca mai departe, îl priveşte, n-are decît să facă ce-o vrea.

Lui Nikitas nu-i venea să-şi creadă urechilor.

— Cine te-a pus să faci toate astea ? îl întrebă pe Ahmed.

— Stăpîna mea, răspunse el numaidecît. Alşe, nepoata emirului... Dar, ascultă, rumule, să nu uiţi niciodată un lucru : fără mine n-ar fi putut face nimic. Dacă e

cumva vrerea lui Alah să intraţi în cetate biruitori, să nu mă uiţi!

Chrisoloras nu-i răspunse, se gîndea.

— Trebuie să plec, zise Ahmed cu nerăbdare. Cît ai clipi vor veni să te ridice. Rumule, adu-ţi aminte că fără mine n-ai fi scăpat cu viaţă!

Şi de îndată ce rosti aceste vorbe, eunucul se duse la uşa celulei şi bătu uşor.

— Rumule, adu-ţi aminte! rosti pentru a treia oară, înainte de-a se face nevăzut. Ahmed e numele meu şi slujesc la haremul emirului.

Nikitas n-avu timp să-şi dea bine seama de norocul nesperat ce dăduse peste el, căci după cîteva clipe se auziră paşii grei ai temnicierilor care veneau să-l ducă în faţa călăului.

Cînd Nikitas ajunse dincolo de zidurile închisorii emirului, mai ploua încă, iar vîntul bătea năprasnic. Îl mai durea încă ceafa de pe urma loviturii pe care i-o aplicase călăul ca să leşine. Din primele trei degete ale mîinii stîngi continuau să curgă şiroaie de sînge vîscos şi negru, iar spinarea îi ardea din pricina biciuirii. Respectîndu-şi cuvîntul, Iusuf nu-l torturase prea mult. Dar erau de faţă oştenii emirului şi trebuia să facă ceva ca să-şi ascundă trădarea.

Hoinărea strîngîndu-şi cu mîna dreaptă cele trei degete însîngerate şi chibzuia cum să iasă din cetate fără să prindă de veste santinelele care stăteau de strajă pe zidurile fortificaţiilor şi în faţa porţilor. Pe uscat nu era cu putinţă să fugă. Numai marea îi oferea o mică şansă. Dar era frig şi rănile deschise de la mînă îl neliniştcau. Mergînd agale pe cele mai întunecoase ulicioare, se apropie de zidurile ridicate în faţa mării şi începu să urmărească mişcările santinelelor. Era hotărît ca, de îndată ce i se va oferi prima ocazie, să se cataăre fulgerător pe ziduri şi de acolo să se arunce în apă. Nu-i păsa de ceea ce i se va întîmpla din clipa în care se va trezi printre valurile înspumate al căror vuiet se auzea pînă la el. Nu fu nevoie să aştepte mult timp ca să i se ofere ocazia. În piaţeta din faţa porţii dinspre mare apăru un grup de oşteni care se duceau să schimbe santinelele ce făceau de strajă pe zidu-

rile fortificate. Nikitas aşteptă să treacă întregul grup şi cînd ultimul oştean dispăru înghiţit de întuneric, fugi şi urcă două cîte două treptele ce duceau sus pe forturi. Lîngă zidurile crenelate se auzeau discuţii şi înjurături. Comandantul grupului care venise cu oamenii lui ca să-i schimbe pe străjeri găsi pe cîţiva dintre ei dormind şi acum îi lovea şi îi bicîuia ca un turbat. Chrisoloras alunecă încet ca o umbră şi se îndreptă către cel mai apropiat crenel ce dădea spre mare. Acolo, auzind vuietul valurilor ce se spărgeau de stînci, îşi pierdu pentru o clipă curajul. Dar îşi reveni numaidecît, îşi făcu semnul crucii şi se azvîrli cu capul înainte în valurile mării înspumate.

Plescăitul produs de cădere se auzi pînă sus, pe zidurile crenelate, iar cîţiva oşteni se aplecară să vadă cine se prăbuşise. Întunericul era însă de nepătruns, aşa că nu reuşiră să deslueşească decît valurile mării zbuciumate.

— Cine-o fi fost ? strigă comandantul grupului, cînd un oştean veni să-i raporteze că cineva căzuse în mare.

Nimeni nu reuşi să-i dea vreun răspuns şi căpetenia ridică din umeri.

— Dacă ar fi fost oştean, ar fi trebuit să-l cunoască cineva, bolborosi. Ducă-se naibii ! O fi fost vreun ţăran. Ce vreme blestemată !

Nikitas simţi că i se taie răsuflarea atunci cînd trupul său atinse apa îngheţată. Unghiile smulse şi rănile de pe spinare îl ardeau. Straiele, umflate de apă, începură să-l tragă la fund. Spuma valurilor ce-i trecea necontenit peste cap îl sufoca. Înota cît putea mai repede. Dar contracurentul îl ţinea parcă pironit lîngă zidurile cetăţii. Începu să înoate şi mai repede, uitînd de durerile trupului. Făcu cinci-şase salturi şi, apropiindu-se de promontoriul pustiu acoperit în întregime de valurile înspumate, căută în beznă să găsească vreun belciug, o piatră răsărind din pămînt sau altceva de care să se prindă ca să-şi tragă niţel sufletul. De trei ori înşfăcă un belciug şi tot de atîtea ori îl scăpă, căci îi aluneca printre degete. Puterile începură să-l părăsească. Se opinti încă o dată să se apropie de belciug şi la un moment dat reuşi să-l apuce de-a binelea. Dar nu putu rămîne mult timp în această poziţie. Simţea cum îngheaţă din ce în ce mai mult şi

curînd avea să ajungă în fundul mării. Își făcu semnul crucii, lăsă belciugul și începu să înoate îndreptîndu-se spre promontoriu. Nu mai știa cît timp se luptase cu valurile. Singurul lucru de care-și dădea seama, după minute, ceasuri, veacuri — căci nici el nu mai știa cît durase lupta-i titanică — era că părăsise promontoriul, trecuse șanțul din fața cetății Handakas, care ajungea pînă la mare, și făcu unul sau doi pași pe nisipul de pe fundul mării care-i fugea de sub picioare din pricina valurilor ce se succedau fără încetare. Începu să strige cu desperare, fiindcă ajunsese la capătul puterilor. Se lăsă dus de cel mai mare dintre valuri și se trezi deodată întins cu fața la pămînt pe malul nisipos, nefiind în stare nu numai să se miște, dar nici să respire.

A doua zi, dis-de-dimineață, oștenii lui Nikiforos care-și aveau postul la extremitatea zidului de țărușI ce înconjura cetatea Handakas, îl găsiră zăcînd pe țărm leșinat și pe jumătate acoperit de apa mării. Se apropiară și, aplecîndu-se deasupra lui, îl întoarseră cu fața în sus. Văzîndu-i barba și părul blond fură cuprinși de mirare, căci cum de era cu putință ca un sarazin, căci așa părea după felul cum era îmbrăcat, să aibă culoarea părului așa de deschisă ? Aceștia se uitau la Chrisoloras și se întrebau tocmai ce să facă, cînd își făcu apariția încă un camarad de-al lor, un dekarhos [1], după cum arătau însemnele ce le avea pe platoșa-i solzoasă.

— Dekarhos, i se adresă un ostean, acest sarazin mi se pare cam ciudat.

Tînărul se aplecă, se uită la Nikitas și-și încruntă sprîncenele.

— Parcă l-am mai văzut undeva, mormăi. Undeva, dar unde și cînd ?

Îngenunchind alături de trupul lui Nikitas, îl privi și apoi strigă :

— E de-al nostru, îl cunosc. E drungarios. L-am văzut stînd în preajma slăvitului domestikos. Ridicați-l repede ! Trebuie să-l ducem în cortul comandantului nostru.

Fokas ieși pentru a treia oară din cortul unde porunci se să-l ducă pe Nikitas. Chipul îi era întunecat. Nikitas

[1] Comandantul unui grup de zece oșteni în armata bizantină.

nu-şi revenise încă. Era în viaţă, dar se perpelea în călduri şi-n delirul lui striga două nume : Anastasia şi Aişe. Slăvitul domestikos nu pricepea nimic.

Se înnoptase. Oştenii emirului dezlănţuiră un nou atac împotriva bizantinilor. Dar şi de data aceasta fură învinşi. Oastea lui Nikiforos îi aştepta, căci primise mesajul lui Chrisoloras înfăşurat pe săgeată. Din nou acoperiră păgînii cu leşurile lor şanţul din faţa taberei bizantine. Oştenii lui Fokas îi urmăriră pe supravieţuitori pînă la şanţul sarazin, secerînd fugarii care-şi aruncau armele pentru a alerga cît mai repede.

A doua zi, bizantinii curăţară şanţul din faţa zidului de hoiturile sarazinilor şi începură să lovească iarăşi cetatea cu toate maşinile lor de asediu.

În ziua aceea, Fokas era bine dispus. Se întorsese din Basilevusa trimisul lui aducîndu-i două pergamente, unul din partea lui Vringas, iar celălalt de la împărătească. Parakimomenos îi scria că proviziile cerute începuseră a fi încărcate pe corăbii, iar în cîteva zile acestea aveau să sosească în Creta. Augusta se referea la aceleaşi lucruri.

„Slăvitului domestikos al armatelor Anatoliei, patricianului şi strategului Nikiforos Fokas", îşi începea Theofano mesajul.

„Slăvitule, am stat de vorbă cu trimisul tău. Am luat parte, împreună cu el, la asediul cetăţii Handakas şi am aflat din gura lui toate amănuntele pe care eram însetată să le aud. Am aflat, totodată, că sub strălucita ta conducere, oastea a pus stăpînire pe mai toate cetăţile lui Kouroupas din Creta. Trimisul tău mi-a raportat şi despre celelalte victorii obţinute, ca şi despre măcelărirea duşmanilor credinţei noastre.

Slăvite, cuvintele sînt prea sărace pentru a exprima cît de mîndru e poporul împeriului, şi împreună cu el şi preacuviosul împărat, de izbînzile tale. Poporul îţi urmăreşte faptele şi-ţi sărbătoreşte toate victoriile. Slăvite, urările Luminăţiei-sale împăratul şi ale mele te vor însoţi pînă la victoria finală, şi cînd crucea se va înălţa iarăşi în bisericile din Handakas, pîngărite de păgîni, va veni şi clipa răsplăţii tale. Dar, oricare ar fi ea, va fi totuşi prea

mică pentru opera pe care o vei înfăptui. Slăvite, mesagerul tău mi-a spus că lupți ca și cum ai fi un simplu oștean. De aceea te sfătuiesc: Păzește-ți viața, e de neprețuit pentru imperiu.

Theofano."

Încîntat, Fokas citi cu glas tare și titlurile înșirate în scrisoare, iar chipul îi fu luminat apoi de un zîmbet care îmblînzi trăsăturile lui aspre. Citi de cîteva ori scrisoarea Augustei, apoi se așeză pe un scaun și, închizîndu-și ochii, reconstitui imaginea împărătesei.

Theofano născuse trei copii, pe Vasilios care fusese încoronat ca asociat la domnie împreună cu Romanos, o fată și pe Konstantinos. Cu toate acestea, trupul ei își păstrase liniile fecioreinice. Și-o aminti așa cum o văzuse ultima oară înainte de a pleca spre Creta. Îi văzu chipul, buzele senzuale, trupu-i delicat și se înfioră. O iubea. Nu îndrăznea să destăinuie nimănui dorul ce-l mistuia. Era soția împăratului. Romanos era tînăr, frumos, pe cînd el avea cincizeci de ani. Era urît, slut. Nu-și făcea iluzii. Știa că nu poate atrage femeile cu înfățișarea lui. Își aduse aminte de soția sa, care murise mai de mult. Era frumoasă și de obîrșie nobilă. Nu trăiseră multă vreme împreună. Într-o zi, după o scurtă suferință, își dăduse duhul în brațele lui. Îl iubise? Nu putea să afirme cu certitudine. Îl aprecia. Poate că aceasta era totul. Nu mai auzea zgomotele provocate de mașinile de asediu și nici ciocăniturile oștenilor și ale meșterilor care durau mai multe turnuri pe platforme mobile, și încercă să-și imagineze reîntoarcerea lui la Constantinopol, ca și scena audienței particulare pe care urma să i-o acorde Theofano. Visarea îi fu întreruptă de glasul spătarului care, intrînd în cort, îi spuse:

— Slăvite, drungarios Chrisoloras și-a revenit.

Nikiforos alergă în cortul lui Nikitas și se așeză lîngă el. Îl lăsă să-i povestească pe îndelete despre arestarea și evadarea lui.

— Așadar, nepoata emirului, zise Fokas îngîndurat atunci cînd Nikitas își sfîrși povestirea. O cunoști?

— Nu. Am văzut-o doar o singură dată, cînd mă pregăteam să plec din Creta. Atunci cînd l-am luat prizonier pe Suleiman.

— S-a îndrăgostit de tine, zise Fokas rîzînd. Altfel nu se explică. E frumoasă ?

— Foarte frumoasă, dacă nu mă înşală memoria, răspunse Nikitas ruşinat.

— A ta va fi cînd vom intra în Handakas, spuse rîzînd din nou Fokas. Şi acum, spune-mi, zise Nikiforos imediat, pe un ton serios. Cetatea poate să mai reziste mult timp ?

Cei doi bărbaţi discutară multe ceasuri. Chrisoloras raportă cu lux de amănunte tot ceea ce văzuse şi auzise. Vorbi despre populaţia înfometată, care căzuse pradă desperării, despre faţa trasă a emirului, despre zidurile care crăpaseră în mai multe locuri şi despre reparaţiile ce le făceau zi şi noapte oştenii şi civilii.

Fokas îl ascultă tăcut, mîngîindu-şi barba.

— Am impresia că a sosit momentul potrivit. De îndată ce voi primi provizille pe care le aştept, vom porni cel dintîi atac şi cu ajutorul lui Dumnezeu si al Sfintei Fecioare...

X

Se apropia sfîrşitul lunii februarie cînd în tabăra bizantină sosiră proviziile cerute de Nikiforos, şi numaidecît începură ultimele pregătiri în vederea primului asalt. Fură instalate noile maşini de război, iar oştenii îşi ascuţiră armele. Într-o dimineaţă de martie în tabără răsunară goarnele şi trompetele care îndemnau pe războinici să fie gata pentru a lua cu asalt zidurile cetăţii emirului. Era o zi veselă de primăvară, cu un soare strălucitor. Cîmpia din jurul taberei bizantine era presărată cu flori multicolore ce-şi înălţau capetele frumoase deasupra ierbii ca să vadă oastea preacucernicului împărat al Bizanţului Romanos al II-lea care pornise vijelios la atac, împingînd înainte pîlcuri nesfîrşite de prizonieri ca nu cumva asediaţii să îndrăznească a-i ataca pe cei ce voiau să le jefuiască cetatea. Pîlcurile de sarazini năvăliră în şanţ plîngînd şi jelindu-se. În urma lor veneau, în rînduri dese, ţinîndu-şi scutul deasupra capului, armeni, traci, războinici din Asia Mică, din themele Peloponezului şi ale insulelor, lefegii străini, slavi şi normanzi, blonzi, înalţi cît brazii, înarmaţi cu topoare, suliţe şi spade.

Maşinile lui Fokas acoperiră înaintarea armatei cu o grindină de săgeţi, proiectile umplute cu foc grecesc, bolovani şi stînci, în timp ce dinspre zidurile cetăţii Handakas se auziră strigătele desperate, isterice, pline de mînie ale asediaţilor care văzură, îngroziţi, cum în faţa oastei duşmane mergeau fraţii, părinţii, bărbaţii şi copiii lor. Armata bizantină înainta făcînd să se cutremure pămîntul. Ţinutul din jurul cetăţii fu năpădit de mulţimea războinicilor îmbrăcaţi în armură, în uniforme ţipătoare, purtînd

coifuri cu pene, unii cu scuturi de metal ce străluceau sub razele soarelui, iar alții cu scuturi de piele închisă la culoare. Văzduhul vuia de tropăitul miilor de războinici, de sunetele goarnelor și trompetelor, surlelor și tobelor, de scrîșnetul asurzitor al mașinilor ce înaintau. Răspunseră și asediații aruncînd asupra dușmanului săgeți, smoală topită și sulițe, rănind și omorînd bizantini și frați de-ai lor, care se prăbușeau la pămînt zvîrcolindu-se. Oastea lui Fokas trecuse șanțul din fața taberei sale și se apropia de cel ce apăra cetatea Handakas, cînd deodată, unul din flancurile oștirii, cel mai puternic, condus de însuși domestikos, își pierdu oarecum curajul, încetini înaintarea și apoi se opri de tot, în ciuda strigătelor și exemplului acestuia. Fokas, așa cum proceda totdeauna, mergea și de astă dată în primele rînduri. Oamenii se opriseră deoarece pe cel mai înalt turn al fortificațiilor apăruse un fel de stafie : o bătrînă știrbă, cu părul despletit, care făcea spume la gură blestemîndu-i pe bizantini. Își smulgea părul din cap, făcea gesturi obscene, oribile, care-i umpleau de groază pînă și pe cei mai viteji oșteni. Coloana porni din nou, dar se opri iarăși, deoarece vrăjitoarea, stafia din turnul cetății, începuse să-și arunce de pe ea zdrențele, arătîndu-și părțile rușinoase ale trupului său scheletic și continuînd să facă gesturi hidoase, dezgustătoare. Înjura, spumega și din gura-i știrbă ieșeau blesteme cumplite. Oștenii, care pînă atunci nu știuseră ce este spaima, simțiră că li se înmoaie genunchii. Pînă atunci fuseseră obișnuiți să lupte cu oameni, nu cu strigoi care se strîmbau atît de îngrozitor, făceau spume la gură și proferau blesteme, arătîndu-și goliciunea trupurilor lor mizerabile.

— Un arcaș, repede un arcaș ! strigă Chrisoloras palid din pricina tulburării. Trebuie să luăm pieptul vrăjitoarei !

— Înfigeți-i o săgeată în inimă, răcni Fokas acoperind cu vocea-i puternică sudalmele bătrînei.

Cu mîinile tremurînde, un tînăr palicar aparținînd corpului de armată trac, care se afla în apropierea lui Nikiforos, ridică arcul și țintì spre vrăjitoare. Săgeata zbură șuierînd și toți oștenii creștini îi urmăriră traiectoria cu sufletul la gură. Dar ea nu-și atinse ținta. Trecu pe lîngă bătrînă și se înfipse în pieptul unui războinic sarazin ce se afla alături de ea.

— Dă-mi arcul, strigă Nikitas cu vocea sugrumată de emoție.

Înșfăcă arcul, fixă săgeata de coardă, o întinse scrîșnind din dinți, căci îl mai dureau încă cele trei degete cu unghiile smulse, ochi și, rostind repede o rugăciune, o lăsă să zboare. Săgeata țîșni ca un fulger și se înfipse în gura vrăjitoarei, curmîndu-i cel din urmă blestem. Se prăbuși de pe turn și, cu mîinile în lături, căzu în șanț, provocînd un zgomot asurzitor, care-i umplu pe oamenii lui Fokas de bucurie și entuziasm.

Încurajați acum, oștenii creștini se năpustiră ca o vijelie, urlînd și împingîndu-și înainte prizonierii, pînă cînd se apropiară de ziduri. Ridicînd scările pe care le cărau cu ei, începură asaltul fortărețel. Bizantinii se luptau ca niște lei, fără să le pese de moartea ce plana deasupra capetelor lor. Strigătele pe care le scoteau erau înspăimîntătoare. Luptau vitejește, vrînd să se acopere de glorie și să se îmbogățească de pe urma jefuirii cetății Handakas. Ajunseră pînă sus pe ziduri, dînd piept cu sarazinii care se apărau cu înverșunare. Îi înșfăcară pe dervișii de caftane și de bărbi și-i aruncară în adîncul șanțului unde fură călcați de războinicii care încercau să se cațere și ei pe ziduri. Se bătură pînă cînd începu să coboare seara, iar soarele, care apunea, se înroșise într-atît, încît părea că se scăldase în sîngele ce cursese din belșug în acea zi. Se luptară cu agarenii pînă la căderea nopții, cînd nu mai puteau să-și dea seama cine le era prieten și cine dușman. Handakas însă nu căzu. Agarenii rezistaseră și Nikiforos ordonă trompetiștilor să dea semnalul de plecare. Bizantinii se retraseră în ordine, luîndu-i cu ei și pe răniți, care strigau și implorau să nu fie lăsați singuri, fără ajutor, pe țărîna rece, pradă corbilor ce zburau deasupra orașului și a taberei.

Bizantinii și lefegiii barbari își adunară camarazii răniți, ajunseră în spatele zidului de țăruși și intrară în tabără fără ca agarenii să aibă curajul să iasă din cetate ca să-i atace. Căci fuseseră loviți atît de crunt, încît erau convinși că în cazul unui al doilea atac nu vor mai fi în stare să se apere.

A doua zi, Fokas convocă toate căpeteniile oastei și le adresă multe cuvinte de îmbărbătare. Nu, nu fuseseră

bătuți. Numai noaptea împiedicase continuarea bătăliei. A doua oară urmau să se pregătească mai temeinic și, cu ajutorul lui Hristos și al Preacuratei Fecioare, vor cuceri cetatea Handakas din mîinile lui Kouroupas. Nikiforos le vorbi îndelung, lăudînd vitejia, îndemînarea în luptă și curajul fiecăruia.

— După patru-cinci zile, sfîrși ceea ce avea de spus slăvitul domestikos, cînd oastea va fi odihnită, vom încerca din nou. Între timp toate mașinile trebuie să lovească neîncetat poarta și zidurile care se află în fața bisericii noastre. Căci într-acolo ne vom îndrepta asaltul final. Vom dărîma zidurile și vom intra biruitori în cetatea Handakas.

Unul cîte unul, generalii se aplecară, sărutară mîna lui Nikiforos și plecară. Marele cort se goli, Fokas rămase singur cu gîndurile și marile sale speranțe.

Trecură patru-cinci zile și veni ziua de 6 martie. Mașinile bizantinilor izbeau cu furie locul ales de Nikiforos pentru ultimul mare asalt. Acea zi, de dimineață și plină seara tîrziu, domestikos și-o petrecu inspectînd tabăra, stînd de vorbă cu oștenii, cu ofițerii și cu geniștii. A doua zi, 7 martie, urma să înceapă marele asalt. Oștenii trebuiau să fie pregătiți. Timpul se arăta prielnic. Nu plouase de trei zile și pămîntul era tare, bun pentru a pune în mișcare mașinile, fără teama de-a se împotmoli. Fokas le vorbi oștenilor și ofițerilor. Le dezvălui planul de atac. Handakas avea să cadă a doua zi. În această privință n-avea nici o îndoială.

Soarele își parcurse drumul pe cerul azuriu și apuse. Tabăra bizantină răsuna de zgomotul ciocăniturilor, de scrîșnetul mașinilor ce-și schimbau locul, de larma rugăciunilor rostite-n gura mare, ca și a psalmodiilor preoților ce străbăteau tabăra bizantină împărtășind pe cei ce doreau să se împace cu Dumnezeu înainte de-a se trezi față în față cu moartea care avea să secere mulți dintre ei.

Veni și ziua de 7 martie. Dis-de-dimineață, Nikiforos, îmbrăcat în uniforma de domestikos, călare pe un cal alb și înconjurat de generali și de preoțimea în odăjdii strălucitoare, trecu în revistă oastea aliniată într-o perfectă ordine. Cu o voce care vibra de o sfîntă emoție, vorbi despre marea clipă care sosise. Pomeni de virtuțile mili-

tare ale oștenilor, de încercările prin care trecuseră asediind luni și luni de zile cetatea Handakas. Le adresă laude pentru vitejia și răbdarea de care dăduseră dovadă și apoi, ridicînd și mai mult tonul vocii, sfîrși :

— Fraților, oșteni ai lui Hristos, peste cîteva clipe vom porni la luptă, dar nu vom fi singuri. De sus, din înaltul cerului, printre norii rari și cerești, ne privește Preacurata Fecioară, Maica Domnului, pe care, toți cei ce cred cu adevărat, înălțindu-și puțin privirea, o vor vedea aplecîndu-se sub cupola cerească și binecuvîntînd cu ambele-i mîini oștirea noastră, pe voi, oștenii mei, care n-ați cunoscut pînă acum înfrîngerea. Priviți, frați oșteni, priviți spre cer cum neprihănita Fecioară Călăuzitoarea și sfinții sînt gata să se pogoare pe pămînt ca să vă conducă spre victorie. Iată-i pe Sfinții Gheorghe, Dimitrie, Theodor și pe Arhanghelul Mihail care, cu sabia-i de foc, va goni din calea voastră pe agareni. Frați oșteni, vă făgăduiesc că azi, înainte de căderea nopții, vom intra în cetatea Handakas biruitori, fiindcă, așa cum s-a întîmplat în acele vremuri străvechi la Ierihon, îngerii cerului vor suna din trîmbițele lor cerești și zidurile care-au rezistat cu semeție loviturilor noastre se vor prăbuși.

Oștenii ascultau, cu ochii țintă la domestikos, la comandanții lor și la preoții care făgăduiau iertarea păcatelor celor ce vor cădea în acea zi. Îndreptîndu-și privirile spre cerul azuriu, cu nori rari, aveau impresia c-o zăresc pe Sfînta Fecioară stînd pe tronul ei de aur, pe Sfîntul Dimitrie călare pe un cal alb, pe Sfîntul Gheorghe îmbrăcat în zale de aur, pe Arhanghelul Mihail cu aripile-i de nea gata să-și ia zborul cu sabia de foc în mîna lui divină pentru a-i secera pe agareni. Priveau credincioșii și inimile li se umpleau de entuziasm. Uralele lor trecură dincolo de zidul de țăruși și ajunseră pînă la Handakas, ca o prevestire a nenorocirii ce va cădea asupra cetății.

— Vom birui, continuă Nikiforos, umblînd de colo pînă colo prin tabăra bizantină ; vom birui cu ajutorul lui Hristos, al Preacuratei Fecioare, și al sfinților, și atunci, frații mei, toate bogățiile pe care le-au adunat ani și ani de zile păgînii în capitala lor ale voastre vor fi. Vom birui, vom intra triumfători în Handakas și cînd ne vom întoarce

la Constantinopol, întreg poporul, mamele, surorile şi nevestele voastre vă vor arăta cu mîndrie şi vor spune : „Au luptat la Handakas". Va fi un titlu de glorie care nu va pieri în vecii veciior. Fraţii mei, pregătiţi-vă pentru victorie !

Nikiforos nu obosi şi nici nu răguşi vorbind oştenilor săi în timp ce străbătea în lung şi-n lat tabăra. Oştenii, cuceriţi de cuvintele lui, sărutau relicvele sfinte din mîna preoţilor, ovaţionau şi-şi luau armele, nerăbdători să pornească la luptă, fără să le pese dacă vor apuca să mai vadă apusul soarelui ce strălucea dogoritor pe bolta cerească. Nikiforos străbătu întreaga tabără şi se întoarse la biserică, din faţa căreia urma să pornească marele asalt. Ajungînd acolo, văzu maşinile de asediu adunate laolaltă, gata să lovească toate acelaşi punct din fortificaţiile emirului, îşi făcu semnul crucii şi-şi ridică mîna. De îndată se auzi sunetul unei goarne şi toate maşinile, în acelaşi timp, începură să arunce asupra zidurilor bucăţi mari de stîncă, bolovani rotunzi care, pentru a fi urniţi din loc, necesitau forţa a patru-cinci oameni. Ceva mai departe, scorpionii şi celelalte maşini aruncau suliţe grele de fier, ghiulele cu foc grecesc şi vase mici de lut umplute cu smoală. Nici oştenii nu stăteau cu mîinile în sîn în această primă parte a atacului. Arcaşii săgetau necontenit ţintind crenelurile. Curînd, soarele fu acoperit de săgeţile înaripate ce zburau din tabăra bizantină spre sarazinii care se ascunseseră pentru a scăpa de moarte. Maşinile continuau să funcţioneze fără încetare, iar bolovanii şi bucăţile de stîncă se spărgeau pe ziduri, iscînd un zgomot asurzitor. În acest infern începu să înainteze trosnind, împins de zeci şi zeci de oşteni, un berbece aşezat pe un eşafod uriaş, iar alături de el, în stînga şi-n dreapta, se rostogoleau două turnuri pline cu injectoare, înalte cît zidurile cetăţii. Erau acoperite cu piei de animale ude, fier şi scuturi, astfel încît duşmanii să nu le poată da foc şi nici să-i ucidă pe cei ce se vor sui pe acoperişurile lor.

Turnurile şi berbecele înaintară, lăsînd în urma lor ţăruşii bizantini, se apropiară de ziduri şi se opriră în faţa şanţului. Acolo, berbecele începu să izbească zidul cu măciuca lui grea de fier. Chiar de la prima lovitură întregul zid prinse a se cutremura. De lîngă berbece se desprinseră

cîțiva oșteni înarmați cu tîrnăcoape și topoare. După ce coborîră în șanț, apărați fiind de turnurile care aruncau din injectoare șuvoaie de foc grecesc și proiectile din lut umplute cu țiței, săgeți și sulițe, începură să sape deschizînd breșe la temelia zidului de apărare.

Oștenii săpau, berbecele izbea, iar injectoarele turnurilor aruncau flăcări. La un moment dat, zidul din acea porțiune fu zguduit cu putere. Atunci un alt grup de oșteni transportă niște bîrne pentru a propti zidul, ca să nu cadă și să-i strivească pe camarazii lor. Breșele fură umplute cu vreascuri și lemne, iar cînd se îndepărtă și ultimul oștean, un injector de pe turn fu îndreptat într-acolo și aruncă un jet de flăcări. Bîrnele, vreascurile și lemnele luară foc și un fum negru se ridică spre înaltul cerului. Zidul se prăbuși cu un zgomot asurzitor ca de tunet, provocînd o uriașă spărtură în fortificațiile orașului asediat care dădea ultima sa bătălie.

Înainte de-a se stinge ecoul zgomotului și de-a se potoli praful, întreaga armată bizantină izbucni în strigăte de triumf. Traci, armeni, macedoneni, oșteni din Asia Mică, din insule și barbari năvăliră, împingîndu-se prin spărtură, nerăbdători să pătrundă în Handakas ca să ucidă, să violeze și să jefuiască tot ceea ce putea fi prădat. Bizantinii pătrunseră în oraș și spadele lor se tociră tăind în carne vie — carne vîrtoasă de războinic și carne fragedă de femeie. Bizantinii și barbarii înaintară în orașul cucerit și, urmînd cu statornicie cele știute din alte războaie, năvăliră în cartierul bogătașilor și începură să spargă ușile, să pătrundă în casele demnitarilor, jefuind, omorînd și pîngărind.

Printre primii războinici care intraseră în oraș se aflau Chrisoloras și Suleiman, îmbrăcat acum în uniformă bizantină. Amîndoi alergară spre seraiul emirului. Mergeau în goană pe străzile orașului și la urechile lor ajungeau strigăte sfîșietoare de femei batjocorite, de copii ce-și dădeau sufletul străpunși de sulițe și spade, de prunci răpiți de la sînul mamei, care scoteau un ultim țipăt înainte de-a muri, azvîrliți pe ferestre, prunci care vedeau, fără să înțeleagă nimic, oameni fioroși, plini de sînge, înșfăcîndu-le mamele, trîntindu-le la pămînt pentru a le ucide

sau pentru a-şi satisface poftele. Văzură femei despuiate alergînd pe străzi ca nebune, fugărite de doi şi chiar trei osteni. Zăriră dervişi cu craniile zdrobite, războinici agareni morţi care încercaseră, cu spada în mînă, să opună o ultimă rezistenţă.

Alergau cît le îngăduiau uniformele lor grele, dar cînd sosiră la seraiul emirului constatară cu oroare că alţi războinici ajunseseră înaintea lor. Nişte slavi înalţi şi corpolenţi se luptau pe treptele scărilor, iar alţii pătrundeau în serai prin ferestrele joase sau căţărindu-se ca pisicile pe ziduri, agăţîndu-se de burlane, de jgheaburi şi de iedera care urca pînă la primul cat împodobind palatul. Nikitas şi Suleiman se bătură cu ultimii oameni rămaşi credincioşi emirului care se luptară pînă la ultima picătură de sînge, iar cînd căzu şi ultimul sarazin, pătrunseră în serai.

— Acolo, strigă Suleiman lui Nikitas, arătîndu-i drumul cu sabia însîngerată. Acolo se află haremul.

Cei doi războinici, creştinul şi păginul, începură să alerge din nou, lăsînd în urma lor pe barbari să care tot ceea ce putea fi ridicat, străbătură un coridor şi se treziră în faţa unei uşi care fusese forţată şi făcută ţăndări.

— Ne-au luat-o înainte, strigă Suleiman. Acolo sînt apartamentele femeilor emirului, acolo e şi nepoata lui.

Străbătînd marea curte cu coloane şi trecînd de mica fîntînă arteziană, care, fără să-i pese de măcel, continua să-şi susure melodia, ajunseră în harem şi se opriră pentru cîteva clipe descumpăniţi, neştiind dacă s-o ia la dreapta sau la stînga. Dar, deodată, auziră nişte ţipete sfîşietoare. Călăuzindu-se după aceste ţipete o luară din nou la goană, ajunseră în altă odaie şi iarăşi se opriră. Patru normanzi, adevăraţi giganţi, înşfăcaseră cîte o femeie şi se rostogoleau acum cu ele pe podeaua acoperită cu covoare groase, încercînd să le violeze, iar ceva mai încolo, vreo alte zece femei stăteau ghemuite şi priveau scena aceea groaznică fără a crîcni, cu spaima întipărită pe faţă.

Nikitas văzu femeile care se luptau cu războinicii, se făcu palid de mînie şi un ţipăt răguşit îi răbufni din gîtlej.

În ungherul odăii o zărise pe Aişe care, aproape goală, încerca cu unghiile şi cu pumnii să scape de îmbrăţişarea sălbatică a unui normand ce rîdea ca un apucat.

Chrisoloras se năpusti asupra barbarului şi-l lovi cu mînerul sabiei, întinse apoi mîna spre Aişe, o ajută să se scoale şi, aşezîndu-se în faţa ei, ridică din nou arma, căci ceilalţi normanzi, văzîndu-şi camaradul doborît cu ţeasta plină de sînge, lăsaseră femeile şi se pregăteau să-l atace.

— Înapoi ! strigă Nikitas. Aici e haremul emirului. Domestikos a poruncit ca nimeni să nu se atingă de femeile lui.

— Ca să petreacă singurel cu ele ? strigă unul dintre barbari, făcînd un pas înainte. Nu, drungarios, nu vom îngădui aşa ceva ! Noi am venit primii şi femeile ne aparţin de drept nouă. Aşadar, lasă-ne în pace, căci altfel...

Oşteanul nu-şi înfăptui ameninţarea, pentru că în spatele lui auzise tropăitul mai multor oameni. Se întoarse, îl văzu pe Suleiman care stătea la intrare ca să le taie calea, aruncă o privire spre coridorul de unde venea zgomotul şi făcu semn camarazilor lui. Aceştia înşfăcară femeile pe care le ţineau încă în braţe, le puseră în spinare şi încercară s-o şteargă. Vru să facă şi el acelaşi lucru, dar femeia pe care încerca s-o răpească îşi adună toate puterile, sări în sus, o luă la fugă şi, trecînd prin faţa lui Nikitas, se aruncă plîngînd în braţele prinţesei Aişe.

Normandul rămase pe loc. După felul în care se purta, părea că-i place faţa şi din nou vru să se năpustească asupra lui Nikitas, dar camarazii săi îi strigară ceva în limba lor şi atunci puse mîna pe-o altă femeie, din grupul celor ce urmăreau amuţite ceea ce se petrecea în jurul lor, o luă în circă şi dădu să-şi urmeze camarazii. Normanzii nu reuşiră să iasă din harem pentru că la intrare îşi făcuse apariţia o ceată de vreo zece oşteni care, neştiind ce să facă, rămăseseră pironiţi lîngă Suleiman.

— Arestaţi-i, au încălcat poruncile lui domestikos ! ordonă Nikitas.

Oştenii bizantini întinseră suliţele înainte. Normanzii, eliberîndu-şi spinările de povara femeilor, înşfăcară topoarele.

— Opriţi-vă, strigă Nikitas. Fără vărsări nebuneşti de sînge. Voi, normanzi, plecaţi. Duceţi-vă în oraş. Sînteţi liberi.

Aceştia şovăiră cîteva clipe, îşi şoptiră ceva în graiul lor, iar acela care părea a fi căpetenia se întoarse spre Chrisoloras şi-i zise :

— Îţi mulţumim, drungarios, pentru că ne-ai dăruit libertatea. Plecăm. Nu te vom uita însă.

Vocea lui era atît de rece şi ascundea atîta ameninţătoare ură, încît Nikitas se înfioră. Poruncise să fie lăsaţi liberi şi nu se cădea să-şi calce cuvîntul.

Cînd normanzii plecară, Nikitas porunci celui ce-i comanda pe bizantini :

— Rămîi aici cu oamenii tăi. Vei răspunde de paza femeilor emirului. Nu trebuie să li se întîmple nimic. Comandantul nostru are nevoie de ele pentru procesiunea sa triumfală. Cît priveşte pe...

Nu reuşi să-şi termine fraza, căci un hohot de plîns îl făcu să-şi întoarcă privirea înapoi. Era Aişe, care plîngea în braţele sclavei sale.

— Ai înţeles ce-am spus ? întrebă Chrisoloras.

Ea dădu din cap în semn afirmativ.

— Cunoşti graiul grecesc ?

— Puţin, m-a învăţat Theodora, sclava mea. Nu sclava, ci sora mea.

— Theodora ? Eşti grecoaică ! Creştină ? o întrebă Nikitas pe cealaltă fată, încreţindu-şi sprîncenele.

— Da, sînt din Samos, răspunse ea. Am fost capturată cu ani în urmă de piraţii sarazini.

— Eşti liberă, Theodora, zise Chrisoloras. Te vei întoarce în patria ta. Îl voi anunţa şi pe domestikos.

— Nu, strigă fata. Vreau să rămîn lîngă Aişe. O iubesc. Ai mei au pierit cu toţii ; au fost ucişi de sabia agarenilor.

Nikitas vru să răspundă, dar de afară se auzi sunetul trompetelor.

— Ai noştri se mai bat încă, strigă cuprins de nelinişte. Suleiman, după mine ! Mă voi întoarce, adăugă adresîndu-se celor două fete.

Dădu să plece cînd deodată, din mijlocul grupului de femei, apăru un eunuc.

— O clipă, stăpîne, i se adresă în grai arăbesc. Nu-ţi aduci aminte de mine ? Sînt Ahmed.

Nikitas se opri puţin.

— Da, îmi aduc aminte, îi răspunse. Dekarhos, strigă apoi către căpetenia bizantină. Şi pe el îl vei reţine aici. Soarta lui va fi hotărîtă de comandantul nostru.

Eunucul începu să plîngă în hohote, ca şi cum ar fi fost femeie.

— Linişteşte-te, îi spuse Chrisoloras, n-ai să păţeşti absolut nimic. Suleiman, plecăm !

Alergînd, cei doi ieşiră din harem, străbătură din nou sălile prin care trecuseră mai înainte, coborîră scările seraiului şi o luară spre port. De acolo se auzea larma bătăliei. Sarazinii continuau să lupte postaţi prin ulicioarele înguste, la ferestre, pe acoperişurile şi balcoanele caselor. Pe străzi căzuseră mulţi, morţi şi răniţi, sarazini, bizantini şi lefegii barbari. Lupta era grea, căci numai o mică parte din oamenii lui Fokas continua să se mai bată. Ceilalţi, care alcătuiau grosul oastei, jefuiau oraşul sau ucideau pe cei lipsiţi de apărare, cuprinşi fiind de beţia victoriei. Se auzi o trîmbiţă şi sunetul ei fu reluat de o a doua. Nikitas şi Suleiman nimeriră pe o ulicioară baricadată de cîţiva sarazini. Aruncînd o privire înapoi, văzură că nu venea nimeni în urma lor. Nu se opriră. Se năpustiră asupra păginilor şi începură să se lupte doi contra cinci. Primul sarazin căzu lovit de Nikitas, iar al doilea de Suleiman. Ceilalţi o luară la fugă. Nikitas şi Suleiman porniră în urmărirea lor. Între timp se auzi din nou sunetul trîmbiţei. În port, în apropierea porţii dinspre mare, lupta era mult mai crîncenă. Sarazinii se băteau cu un curaj propriu oamenilor care nu mai aşteaptă nimic de la viaţă. Dar şi acolo rezistenţa lor fu înfrîntă repede. Chemarea trîmbiţelor aduse mai mulţi oşteni bizantini care, punînd capăt jafului, alergară să-şi ajute camarazii. Căzură sau se predară şi ultimii războinici sarazini, şi atunci începu din nou măcelul. Oştenii lui Fokas care luaseră parte şi la bătălia din port spumegau de mînie şi ucideau fără milă.

— Dacă treaba continuă tot aşa nu vor supravieţui decît foarte puţini, rosti printre dinţi Suleiman, care urmărea măcelul.

— Ai dreptate, răspunse Nikitas. Hai să mergem, trebuie să-l anunţăm pe Nikiforos.

O luară la fugă înapoi, spre breşa din zid, dar la jumătatea drumului se opriră văzînd un grup de călăreţi, trimişii lui Fokas, care strigau din galopul cailor :

— Opriţi măcelul ! Ordin de la slăvitul domestikos ! Opriţi măcelul !.

— Unde se află acum slăvitul domestikos ? întrebă Nikitas pe un călăreț.

— La seraiul emirului, îi răspunse acesta și, dînd pinteni calului, se îndepărtă în galop, continuînd să strige :

— Opriți măcelul ! E ordin !

Stînd pe un divan scund în marea sală a haremului, Theodora încerca s-o mîngîie pe Aișe care continua să plîngă cu hohote în brațele acesteia.

— Nu te vor vinde sclavă, stăpînă, îi spunea ea. Frumosul prinț nu va îngădui așa ceva.

— Și ce poate face el contra voinței celuilalt, a lui Fokas ? strigă Aișe cuprinsă de deznădejde.

— Nu, n-are să facă așa ceva, șopti Theodora. N-are să te vîndă, ești doar nepoata emirului. N-ai auzit ce-a spus flăcăul acela blond ? Domestikos a ordonat să nu se atingă nimeni de haremul unchiului tău !

— Am auzit, dar ce-o fi însemnînd asta ? Theodora, nu mi-ai spus tu cîndva că fecioarele se vînd cu un preț mare la tîrgurile de sclavi ?

Theodora nu-i răspunse, ci o strînse și mai tare în brațe.

— Nu te teme, stăpînă, repetă. Am să cad la picioarele lui Fokas, am să-i spun cum te-ai purtat cu mine de cît timp sîntem împreună și n-are să se atingă nimeni de tine... Să nu-ți fie teamă...

XI

— Două sute de mii de robi. Handakas e al nostru! Creta a fost eliberată. Emirul a căzut prizonier. Domestikos se va întoarce cu armata şi flota copleşit de trofee! strigă Theofano. Mesagerule, vestea pe care ne-ai adus-o face cît o coroană. Te-ai întîlnit cu Luminăţia-sa împăratul? I-ai vorbit? Ce ţi-a spus?... Nu, nu te-ai întîlnit! N-ai fi avut cum să-l vezi. Lipseşte din Basilevusa. Parakimomenos, zise ea întorcîndu-se spre Vringas, trebuie anunţată Luminăţia-sa. Ştii unde poate fi găsit. Mesagerule, cînd se va întoarce aici slăvitul domestikos?

— Preacucernică Augustă, aştcaptă să primească ordin de la Palatul Sacru, răspunse acesta. Din cîte ştiu, doreşte să mai rămînă cîteva săptămîni în Creta, fiindcă nu şi-a încheiat încă misiunea.

— Nu şi-a încheiat încă misiunea? întrebă Theofano plină de nedumerire.

— Nu, Augustă iubită de Dumnezeu. Handakas va fi distrus. Zidurile lui vor deveni una cu pămîntul. Meşterii slăvitului domestikos au început să înalţe o nouă cetate ceva mai sus de oraşul emirului. Toate acestea cer timp. Încă mai pîrjoleşte moschelle păgînilor. Vrea să dureze biserici noi. Duhovnicul lui, călugărul Athanasios, care a plecat de la Athos şi a ajuns în Creta în plină iarnă ca să-l ajute cu sfaturile şi cu rugăciunile adresate Sfintei Fecioare, se află mereu lîngă el şi totdeauna îi insuflă curaj pentru noi fapte măreţe şi pe placul Domnului

Theofano se întoarse şi-l privi pe Vringas. Numele lui Athanasios nu ajunsese încă în gineceul Palatului Sacru.

Eunucul înţelese întrebarea-i mută şi clătină încet din cap. Augusta îşi întoarse din nou privirea spre mesager.

— Poţi pleca, îi spuse, mi-ai umplut inima cu o bucurie nepărmurită. Răsplata ce ţi se cuvine va fi pe măsura veştii mari pe care ne-ai adus-o.

Mesagerul se închină şi de îndată ce ieşi, Theofano se întoarse spre Vringas.

— Athanasios, spuse aceasta răspunzînd la întrebarea ei, e un călugăr care face minuni. Un sfînt slujitor al lui Hristos şi legat de o veche prietenie cu Fokas. S-au cunoscut cu ani în urmă şi, din cîte ştiu, ori de cîte ori Nikiforos se află în Basilevusa, Athanasios vine şi el în vizită. A plecat mai de mult de la Salonic la Athos ca să trăiască în schimnicie. Şi aşa cum a auzit Înălţimea-voastră, de-acolo a fost chemat în Creta de Nikiforos. Se spune că slăvitul domestikos vrea să-i dureze o mînăstire pe Sfîntul Munte.

Theofano căzu pe gînduri. Credea în Dumnezeu şi-n Sfînta Fecioară, dar în felul ei. De aceea nu putea înţelege această pietate ciudată.

— Lui Fokas trebuie să i se organizeze o primire triumfală, murmură Vringas după o scurtă tăcere. Dar înainte de a sosi, să i se serbeze victoriile şi în Basilevusa. Un Tedeum în Biserica cea Mare. Poate că astăseară. Norodul şi arhonţii serbează victoria gloriosului domestikos, ar fi cazul ca şi noi... Însă, preacuvioasă Augustă...

— Ce-i cu tine, Iosif ? De ce eziţi ? Ce gînd ţi-a trecut prin cap ? întrebă neliniştită Theofano.

— Gloria îi îmbată pe oameni, preacuvioaso. Şi dacă Fokas...

— Şi dacă Fokas ? întrebă ea încreţindu-şi fruntea.

— Şi dacă Fokas se va îmbăta, atunci...

— Dar întregeşte-ţi odată gîndul, Iosif ! strigă Augusta supărată.

— Dacă o să-i treacă prin gînd să devină împărat... Preacucernică Augustă... L-a uitat Înălţimea-voastră pe Vasilios Petinos ?

Theofano își mușcă ușor buzele. Nu uitase încă spaima prin care trecuse din pricina complotului urzit de magister-ul Vasilios. Acesta, în complicitate cu Halkugis, Pashalios și Vardas, încercase să-l ucidă pe Romanos și să-l proclame împărat pe băiețelul acestuia, Vasilios. Voiau să-l întroneze pe Vasilios ca să domnească de fapt ei, după ce ar fi îndepărtat-o pe Theofano și pe toți oamenii ei din Palatul Sacru. Complotul fu descoperit cu ajutorul unui sarazin care trecuse la creștinism.

Augusta își aduse aminte de batjocorirea publică a lui Halkugis, Pashallos și Vardas. Petinos scăpase ieftin, fiind doar ostracizat. Ceilalți însă... Fură despuiați și apoi legați pe măgari cu capul în jos, iar mulțimea îi împroșca din belșug cu gunoaie, îi stropea cu apă murdară și-i lovea. Complotiștii își salvară viața în ciuda strădaniilor Theofanei. Romanos nu voise s-o asculte, și astfel cei patru scăpară de pedeapsa cu moartea. Fură doar exilați. Complotul dăduse greș. Dar dacă se va urzi un nou complot? Iar conspiratorii și-ar alege drept căpetenie pe Fokas? Dacă scopurile lor se vor realiza mai repede decît cele plănuite de ea? Acest gînd o înfioră și, mai neliniștită ca oricînd, spuse:

— Iosif, din cîte îmi dau seama, n-ai încredere în persoana lui Fokas. Dar tu l-ai ales drept comandant al expediției. Tu i-ai dat mijloacele necesare ca să biruiască.

— Da, răspunse eunucul. Nu pot contrazice cele spuse de Înălțimea-voastră. Dar o primire triumfală e totdeauna periculoasă.

Theofano nu-i răspunse imediat. Se gîndea. Cîntărea vorbele lui parakimomenos. Fokas o admira. De acest lucru era sigură. Dar o iubea oare atît de mult, încît, în cazul cînd va fi încoronat ca împărat, prin dispariția forțată a lui Romanos, s-o ia de nevastă? Nu era absolut sigură. Așadar, trebuia să cîștige o perioadă de timp. Și timpul putea fi cîștigat numai dacă nu s-ar urzi un nou complot. Dacă nu-i ofereau lui Fokas prilejul de a-și face intrarea triumfală în Basilevusa.

— Poate că ai dreptate, Iosif, rosti ea, apăsînd cuvintele. O primire triumfală ponderată poate că e cel mai bun lucru pe care-l putem oferi acum generalului nostru. În schimb, Iosif, în Marea Biserică trebuie să albă loc ve-

gherea. Chiar în seara aceasta. Să trimiți mesageri la Preasfinția-sa patriarhul. Se află la Sylivria. Are tot timpul să se întoarcă pînă deseară.

Vringas se închină și plecă. Theofano se ridică de pe tron, străbătu sala în care se afla și, ajungînd în apartamentele ei, porunci sclavelor să-i pregătească baia. Apoi făcu semn unei patriciene cu centură s-o ajute să se dezbrace.

Se dezbrăcă complet și fără nici un pic de sfială, nepăsîndu-i că patricienele care se aflau în dormitorul ei o urmăreau, se privi în oglinda de argint, rotindu-și corpul în toate părțile ca să nu-i scape vreun amănunt. Se privi și zîmbi satisfăcută. Nașterile nu-i dăunaseră cu nimic. Sînii i se sumețeau ca și altă dată, coapsele îi erau bine conturate, iar talia subțire. Așa cum se privea, își aduse aminte cum, cu ani în urmă, făcuse același lucru. Era înaintea unui eveniment important din viața sa, în preajma zilei în care urma să se prezinte la Palatul Sacru, împreună cu alte fete, din rîndul cărora Romanos voia să-și aleagă soția. Rise cu veselie, aproape imperceptibil. Fokas nu era mai bun decît Romanos, nici mai experimentat, cu toate că era mai în vîrstă. Dacă a fost în stare să-l cucerească pe Romanos, atunci de Nikiforos ce să mai zică ?... Lăsă să i se pună o tunică ușoară care-i acoperi trupul gol și se duse la baie.

Biserica cea Mare strălucea de lumina miilor de lumînări pe care le țineau în mîini dregătorii imperiului. Căldura plăcută emanată de flăcările lumînărilor, parfumul de smirnă și de tămîie creau o atmosferă pioasă. Mulțimea, îmbrăcată în tot ceea ce avea mai bun, urmărea desfășurarea Tedeumului cu o adîncă cucernicie.

Slujba religioasă începuse dimineața, devreme, pe la ceasurile nouă. La căderea serii porni de la Palatul Sacru, pe jos, și preacucernicul împărat Romanos al II-lea, înconjurat de înalți demnitari ai imperiului, iar în urmă veneau senatorii și puzderia nobililmii. Pe tot traseul străbătut de împărat, poporul își arăta bucuria și entuziasmul fiindcă aflase vestea marii victorii. Mulțimea mai aflase că se va organiza o primire triumfală marelui comandant

de oşti Fokas şi că se vor da aerbări şi ospeţe, iar împăratul avea să împartă bani supuşilor săi, locuitorilor Constantinopolului, oraşul apărat de Dumnezeu.

Se duse şi Theofano la Biserica cea Mare, tot pe jos, înconjurată de patricienele cu centură şi de celelalte prinţese din suită. Înainta cu fruntea sus, fiind ovaţionată de norod. Era tare mîndră, căci fără concursul ei Creta nu s-ar fi unit cu imperiul; Vringas n-ar fi avut pe cine să se sprijine atunci cînd ceilalţi se opuneau ca Fokas să fie numit comandant suprem al expediţiei. Augusta urcă treptele ce duceau la gineceul [1] bisericii şi, privind de acolo mulţimea, inima i se umplu de mîndrie, fiindcă toţi aceşti nobili erau supuşii ei, fiindcă ea domnea şi nu acel om îmbrăcat în straie aurite şi frumos ca un zeu antic, soţul ei, împăratul.

Tedeumul începu şi Theofano fu cucerită de vocea profundă a patriarhului, de psalmodiile cîntăreţilor şi de clinchetul de argint al cădelniţelor. Ceasurile se scurseră, credincioşii nu mai ascultau cu aceeaşi pietate cuvintele sacre, căci obosiseră; aşa că începură să se uite în dreapta şi în stînga doar-doar vor dibui vreun cunoscut, doritori să vadă cum e îmbrăcat, ca să aibă ce bîrfi după aceea. Romanos asculta şi el liturghia şi gîndul lui zbura şi de data aceasta, ca şi atunci cînd flota şi armata porniseră pentru cucerirea Cretei, încercînd să se închipuie pe sine însuşi întorcîndu-se biruitor. Dar goni repede asemenea gînduri şi mintea lui zbură cu mult mai în urmă, în acea epocă îndepărtată cînd lua parte la înmormîntarea împăratului Konstantinos, tatăl său. Îşi aduse aminte de el şi deveni livid. Îşi strînse pumnii şi făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut să iasă din biserică, să fugă în altă parte, să bea, să uite, să şteargă din faţa ochilor săi imaginea stăruitoare a lui Konstantinos care părea că-l priveşte cu dojană şi tristeţe. Da, răposatul împărat poate că i-ar fi iertat pînă şi complicitatea la uciderea lui, dar în nici un caz şi comportarea-i de faţă, care nu era cea dorită de Konstantinos.

— Tată, murmură Romanos printre buze... Tată... Eu nu-s făcut pentru faptele măreţe la care visai cînd eram

[1] Loc rezervat femeilor în biserică.

copil şi mă luai în braţe. Tată, cînd am ascultat-o şi m-am luat după vorbele ei, voind şi eu să fac ceva, crezusem, bietul de mine, că tu eşti o piedică în calea mea. Tată, am ascultat-o... am încercat s-o apuc pe drumul cel spinos, acela pe care-l doreai tu atît de mult... N-am reuşit... Zadarnic te-ai ostenit. Nespus de nedreaptă ţi-a fost şi pieirea. Chipul tău trist mă urmărea pretutindeni. Acuzaţia aceea gravă mi-a gonit în multe nopţi somnul... Am luptat, dar am fost înfrînt. Femeile, partidele de vînătoare, chefurile, prietenii, dezgustătorl şi josnici, mi-au transformat viaţa într-un calvar. Tată, îmi ispăşesc pedeapsa pentru crima pe care am comis-o... Tată...

Un suspin îi umflă pieptul şi trebui să depună eforturi supraomeneşti ca să-şi menţină trupul nemişcat, pentru ca nimeni să nu-i observe zbuciumul.

Ceasurile se scurseră şi, odată cu lumina palidă a zorilor, Basilevusa se trezea din somn acoperită de ceaţă. Mulţimea din Biserica cea Mare era acum cu mîinile goale. Lumînările se topiseră de mult, iar cei prezenţi începură să se privească din nou. Toţi aveau chipurile palide din pricina privegliului, vocile cîntăreţilor răguşiseră, iar din gura patriarhului cuvintele ieşeau molfăite şi sunau ciudat din cauza oboselii. Sosi şi clipa cînd dangătul clopotelor anunţă sfîrşitul liturghiei. Mulţimea se puse în mişcare. Romanos sărută Sfînta Evanghelie ce strălucea de nestemate, se auzi ultimul „Slavă ţie, Doamne“ şi împăratul porni spre ieşire împreună cu marii demnitari. Norodul îl aclamă din nou şi clopotele începură să bată. Procesiunea imperială porni spre Palatul Sacru urmînd aceeaşi cale pe care o străbăteau de secole împăraţii atunci cînd se duceau, ori se întorceau, de la Sfînta Sofia.

Theofano nu reuşi să adoarmă cînd se găsi din nou în odaia sa. Un eunuc, grămăticul lui Vringas, o aşteptase ca să-i înmîneze un mesaj din partea acestuia. Paraklmomenos dorea să discute cu ea. Augusta îl încuviinţă cererea şi-l vesti prin grămătic că-l aşteaptă în sala în care-şi ţineau de obicei consfătuirile.

Iosif era palid din pricina privegliului, iar ochii încadraţi de cearcăne negre. Părea tulburat şi, mai înainte ca Theofano să-i facă semn, începu :

— Vreau să-i vorbesc Înălțimii-voastre despre domestikos. Am auzit multe în legătură cu el. Norodul jură în numele lui. Peste tot, prin circiumi, în port și biserici, nu se aude decît numele lui Nikiforos. Preacuvioasă Augustă, mi-e teamă. Dacă Fokas ar dori, poate deveni mîine, astăzi chiar, împărat. Sînt de părere că nu trebuie să vină în Basilevusa. Nu găsesc că-i necesar să adăugăm gloriei sale, care și așa e foarte mare, o primire triumfală, fie ea cît de mică. Și apoi... Apoi, din cîte știu, oastea e mai credincioasă lui Fokas, decît împăratului. Așadar, dacă se va întoarce aici cu toți oștenii lui, cei cîțiva varangi pe care-i avem n-o să fie în stare să facă față și să salveze situația dacă Fokas nutrește gînduri rele.

Vringas vorbea repede, respira scurt, mîinile-i tremurau, iar trupul lui mătăhălos tresălta din cînd în cînd. Theofano îl lăsă să vorbească fără să intervină. Îl asculta și se gîndea. Iar gîndurile acestea nu-i erau favorabile lui parakimomenos. Pînă în acea clipă Iosif nu-și arătase adevăratul lui chip. Acum și-l arăta fără nici o chibzuială. Singurul lucru de care se temea Vringas, în cazul cînd Fokas avea să devină împărat, era faptul că acesta, acaparînd tronul, i-ar fi smuls puterea pe care o exercita acum cu ajutorul Augustei.

— Nu, îi spuse tăios, de îndată ce Vringas tăcu. Fokas trebuie purtat în triumf, e de datoria noastră.

— Atunci, zise Vringas, după ce se gîndi o clipă, să-i organizăm triumful chiar acum, înainte de-a apuca să-și dea seama de puterea lui. Să vină cu o mică parte din armată, și-apoi să plece imediat în Asia Mică.

Theofano zîmbi și dădu din cap.

— Cum dorești, Iosif. Fie și acum.

— Voi trimite imediat un helandion în Creta cu ordinul de întoarcere a lui Fokas semnat de Maiestatea-sa. Preacuvioasă Augustă, mulțumesc Înălțimii-voastre pentru că m-a înțeles atît de ușor și de repede.

Se închină și plecă grăbit, aproape alergînd, și închise ușa în urmă fără să fi auzit rîsul Theofanei, un rîs triumfător ce părea că pecetluiește condamnarea și pieirea lui.

Stînd în picioare, Fokas privea de pe fortul de bîrne al helandionului *Sfînta Fecioară Călăuzitoarea* Basilevusa

care apărea în zare, împodobită cu turle de aur ce străluceau sub razele soarelui primăvăratic de martie. Își frămînta creierii ca să găsească un răspuns la marea sa nedumerire : de ce fusese chemat cu atîta grabă în capitală ? De ce voiau să-i facă o simplă intrare triumfală pedestră în loc de una mare, așa cum se cuvenea biruinței sale ? Deși nu reușise încă să rînduiască totul în Creta, fusese obligat să lase insula sub comanda lui katepano Mihail, ales în acest scop chiar de Fokas, cu toate că nu era omul cel mai potrivit. De ce fusese oare rechemat ? Și acestea nu erau singurele întrebări care-l frămîntau. Theofano nu-i trimisese nici un mesaj, nici măcar o vorbă. Ordinul pentru rechemare, purtînd semnătura lui Romanos, era sec și formal.

Stătu acolo pe fortul de bîrne al helandionului și chipul lui ars de soare și biciuit de vînt fu luminat de un surîs doar în clipa cînd din Basilevusa ajunse, ca un ecou, un freamăt nedeslușit, care, cu cît înainta *Sfînta Fecioară Călăuzitoarea*, cu atît devenea mai clar. Norodul și arhonții care se adunaseră în jurul zidurilor ce apărau orașul dinspre mare îl ovaționau pe Fokas. Uralele zburau peste apele mării și ajungeau pînă la urechile lui Nikiforos.

— Mulți ani trăiască biruitorul, slăvitul comandant de oști Fokas !

Helandionul se apropie de poarta Sfîntului Ștefan a Cornului de Aur și acostă pe chei. Fokas, îmbrăcat în uniformă de război și înconjurat de generalii ce-l însoțeau, coborî la debarcader, în timp ce întreaga Basilevusă vibra de ovații :

— Mulți ani trăiască gloriosul, neînvinsul comandant de oști !

Nikiforos intră în Basilevusa pe poarta Sfîntului Ștefan și, în timp ce poporul delira de entuziasm, iar femeile îl aruncau flori de la ferestre și balcoane, se îndreptă spre palatul lui, conformîndu-se ordinelor primite. Intrarea lui în capitală era neoficială și numai a doua zi, cînd trebuia să iasă iarăși din oraș, ca să-și întîlnească mica armată ce-l însoțea, urma să-și facă intrarea solemnă în Basilevusa. Însoțit de prizonierii și trofeele cîștigate în război, Nikiforos urma să aibă parte de un triumf pedestru.

Ajunse în palatul lui, plin de prieteni și de dușmani care se prefăceau însă că-i sînt amici fiindcă acum era pu-

ternic. După ce bău o cupă de vin cu el, se retrase repede în odăile personale, pentru că economul casei, credinciosul Nikolaos, îi făcea mereu semn că dorește să-i vorbească. Intrînd în camera de culcare, Nikiforos fu uluit văzînd un eunuc necunoscut, îmbrăcat în galben, închinîndu-i-se pînă la pămînt.

— Vă așteaptă de mult, gloriosule, zise Nikolaos. Vrea să vă înmîneze un mesaj. A ținut morțiș să vă vadă personal, fiindcă mesajul nu trebui să nimerească în alte mîini, iar conținutul să ajungă sub ochii vreunui străin.

Eunucul se închină din nou, duse mîna la subsoară și scoase un pergament. Fokas îl luă și de îndată ce-l desfăcu chipul i se lumină de bucurie. Era din partea Augustei Theofano. Mesajul începea așa :

„Slăvitului strateg și domestikos al armatelor Anatoliei, kir Nikiforos Fokas.

Doresc să fiu cea dintîi persoană care să vă felicite atunci cînd veți sosi în Basilevusa. Primirea triumfală care vi se va organiza este fără doar și poate mică în comparație cu faptele mari ale domniei-voastre. Mulțumiți-vă cu ea acum, cred că atotputernicul Dumnezeu va binevoi să vă dărulască un al doilea triumf, pe măsura meritelor domniei-voastre, pe măsura marii victorii repurtate. Gloriosule, șederea domniei-voastre în Orașul lui Constantin va fi scurtă. Să nu vă mirați cînd veți primi ordinul de plecare în themele Anatoliei, fiindcă vechii prieteni ai domniei-voastre vă sînt astăzi dușmani. Victoria pe care ați obținut-o i-a speriat pe mulți. Dar nu și pe mine, întrucît eu cred că sînteți un slujitor credincios al Măriei-sale împăratul. Leon eunucul care vă va aduce, gloriosule, acest mesaj, este omul meu de încredere. Gloriosule, îl puteți întreba tot ceea ce vreți să aflați."

Pergamentul nu era semnat. Fokas îl citi, apoi se întoarse și-l privi pe Leon.

— Pomenește de dușmani, zise Fokas. Nu cumva știi pe cine anume are în vedere Luminăția-sa ?

— În primul rînd pe parakimomenos, răspunse el fără să șovăie.

— Vringas ? strigă Nikiforos neputînd să se stăpînească.

— Da, slăvitule.

Fokas începu să se plimbe prin odaie. Iosif îi fusese totdeauna prieten. O schimbare așa de mare din partea lui i se părea ceva de neînchipuit, chiar absurd.

— De ce oare ? întrebă oprindu-se brusc.

— Nu știu, gloriosule, zise Leon plecîndu-și capul.

— Nikolaos, porunci Fokas eunucului său, răsplătește-l cum se cuvine pe spin.

— Vă mulțumesc, gloriosule, făcu eunucul, dar mai e și altceva...

— Bine, te ascult...

Spinul își întoarse privirea spre Nikolaos, și Fokas îi făcu semn să plece.

— Astă-seară, spuse Leon în șoaptă, de îndată ce Nikolaos dispăru, trebuie să fiți singur, gloriosule. O să vă viziteze o persoană. Am să v-o aduc chiar eu, aici în palatul domniei-voastre. Gloriosule, insist, trebuie să fiți singur. La a treia veghe, după ce se va întuneca...

— O persoană ! Cine ? zise aproape strigînd Nikiforos cu ochii strălucind de curiozitate.

— Nu pot să vă spun, gloriosule... La a treia veghe după ce se va întuneca. Și acum, cu voia domniei-voastre...

Pogorîse noaptea. Stînd în triclinlul palatului său, Nikiforos urmărea cum se scurge încet-încet nisipul din clepsidră.

— O, Doamne, cît de greu trece timpul, șopti la un moment dat.

Se ridică și începu să se plimbe în încăperea goală, împodobită cu mozaicuri multicolore care istoriseau isprăvile strămoșilor lui. După-amiaza o petrecuse în liniște. Prefăcîndu-se că e obosit, își îndepărtase, plin de tact, prietenii și se dusese la culcare. Dar nu fusese chip să dea geană-n geană. Vorbele eunucului îi răsunau mereu în urechi și-n sînea lui era convins că nimeni, în afară de Theofano, n-avea de ce să vină la el în casă în ascuns. Se tot gîndea la ea și trupul lui scund, cu puterea-i herculeană, zvîcnea înflorat. O iubea. O iubea cu o dragoste

atît de puternică, încît se mira şi el, fiindcă niciodată nu-l emoţionase într-o asemenea măsură vreo femeie. O adora şi-n faţa acestei iubiri uita pînă şi credinţa-i adîncă în Dumnezeu. Pentru Theofano ar fi fost în stare, în ciuda vîrstei sale, să facă cele mai mari nerozii. Şi acum... acum o aştepta în palatul lui, fiindcă aşa-i poruncea inima, aşa îl lăsase să înţeleagă eunucul.

Mai trecu o oră, însă atît de greu, încît îi venea să urle de nerăbdare. Nici nu se mai gîndea la triumful ce urma să aibă loc a doua zi. Pe duşmanii de care îi pomenea Augusta în scurtul ei mesaj, ca şi pe Vringas, despre care-i vorbise eunucul, îi gonise de mult din mintea lui.

— Theofano, şopti printre dinţi apropiindu-se de fereastră. O, Doamne! Ce-i cu mine? adăugă imediat, plin de mînie. Parcă aş fi un copil!

Încercă s-o gonească din gînd. Îşi aminti pentru o clipă de triumful care urma să aibă loc a doua zi şi odată cu el şi de Nikitas, care-i vorbise despre Aişe.

— Frumoasă fată, şopti. A avut noroc scăpînd de normanzi.

Fu cuprins din nou de fiori şi lovi cu pumnul în masă.

— Ducă-se pe pustii. Ce-am păţit... Theofano... Dacă ai şti cît mă chinuieşti, m-ai prefăcut într-un băieţandru care nu se gîndeşte decît la tine.

Începu din nou să se plimbe, aruncînd mereu cîte o privire spre clepsidră.

— Se apropie ceasul, mormăi la un moment dat. Peste puţin...

Se opri şi, lucru ciudat pentru el, îşi roti privirea în jur şi, văzînd pe masă un disc de argint se apropie, îl luă în mînă şi se privi. Îşi privi chipul, se strîmbă şi lăsă discul să-i cadă din mîini. Nu era frumos. Imaginea ce apăru pe suprafaţa lucioasă i se păru urîtă. Părul său era foarte des, ca şi barba şi mustăţile. Avea nasul acvilin şi culoarea tenului închisă de tot. Nu-şi făcea iluzii, nici nu credea că Theofano îl iubeşte. Avea nevoie de forţa lui, o ştia prea bine. Dar nu-i păsa. O dorea ca femeie, nu ca împărătească. Oriunde ar fi văzut-o, pe drum sau la cîrciumă, s-ar fi îndrăgostit de ea. De acest lucru era sigur.

Își opri pentru o clipă respirația. Trase cu urechea. I se păru că aude zgomot de pași pe caldarîm. Alergă la fereastră și privi afară. Nu se înșelase. Două umbre mergeau cu pași iuți pe drumul pustiu. Privi mai bine și pentru o clipă bătăile inimii încetară. Era eunucul care însoțea o femeie.

— Theofano! exclamă Fokas plin de bucurie, și alergă să-i deschidă personal poarta.

Cum intră, eunucul aruncă o privire în jurul lui.

— Sînteți singur, gloriosule? îl întrebă în șoaptă, închizînd în urmă-i poarta pe jumătate.

— Da, singur, răspunse Fokas nerăbdător.

Leon făcu imediat cale-ntoarsă, întredeschise poarta și o femeie se furișă înăuntru ca o umbră. Purta un văl care-i acoperea fața, iar pelerina îi era simplă, fără broderii și podoabe de aur.

Nikiforos rămase ca împietrit, fiindcă o recunoscuse de îndată pe Theofano.

— Mă vei lăsa aici la poartă, gloriosule? rise Theofano ridicîndu-și vălul.

— Preacucernică Augustă! rosti Fokas și, îngenunchind, sărută cu buzele-i înfrigurate mîna ce i-o întindea Theofano.

— Gloriosule, ridică-te. N-ai vreo odaie unde să putem sta de vorbă în liniște? întrebă ea rîzînd din nou.

Nikiforos se ridică, deschise ușa și-o pofti în tricliniu.

Theofano își plimbă privirea peste tot.

— Ești un adevărat ascet, gloriosule! îi spuse uitîndu-se la cele cîteva piese de mobilă grea care făceau ca încăperea să arate mai mare decît era de fapt. Și cît de friguros e tricliniul tău, adăugă ea zgribulindu-se.

Nikiforos își privi încăperea. Augusta avea dreptate. Tricliniul, deși era foarte spațios, avea mai curînd înfățișarea unui cort militar. Cîteva jilțuri, niște scaune, un balansoar, sulițe, spade, halebarde, arme bizantine, trofee cucerite în războaie, iar pe pardoseala de marmură, care nu era acoperită cu covoare, se vedeau pieile cîtorva fiare răpuse de Fokas. Simți că-i plesnește obrazul de rușine și, așa încurcat cum era, se duse și ridică de jos discul de argint pe care-l aruncase cu cîteva clipe mai înainte.

Theofano se apropie de un jilț și lăsă pelerina pe care o purta să-i alunece de pe umeri.

Fokas se întoarse, o privi, și trupul lui scund fu cuprins în întregime de un fior ciudat. Sub pelerina-i largă, Augusta purta o tunică de mătase atît de diafană, încît trupul ei părea că e gol. Nikiforos se făcu roșu ca racul, iar mîinile-i începură să tremure. Theofano își ascunse un zîmbet de triumf și se așeză pe jilț.

— Gloriosule, începu cu o voce catifelată și mîngîietoare, am dat dovadă de o mare îndrăzneală venind aici să te întîlnesc, dar trebuia. Era nevoie să-ți vorbesc fără să ne audă cineva. Așa cum ți-am scris, nu vei rămîne mult timp în Basilevusa. Vringas arde de nerăbdare să te vadă plecînd. Se teme de tine. De aceea n-a vrut să ți se facă un triumf grandios. Nu vrea ca în Orașul lui Constantin să intre mari formațiuni din oastea ta. Cît despre Luminăția-sa împăratul...

Lăsă să-i scape un suspin, își plecă fruntea și două lacrimi i se prelinseră pe obraji. Nikiforos le văzu, își strînse pumnii, dar șovăi. Se hotărî însă brusc și, apropiindu-se de ea, căzu în genunchi. Se simțea amețit, ca și cum ar fi băut un vin tare. Se lupta cu propria-i persoană ca să nu scoată vreun cuvînt și să-și trădeze astfel sentimentele. Theofano își șterse lacrimile cu o batistă de mătase, oftă și-apoi zise :

— Împăratului nu-i pasă de nimic, nici de imperiu, nici de Vringas, nici de tine, gloriosule, și vai, nici chiar de mine...

Ochii i se umplură din nou de lacrimi și Nikiforos, fără să-și dea seama, întinse mîna și i-o strînse pe-a ei. Theofano își întoarse privirea, se uită la el și-i zîmbi.

— Îți mulțumesc, gloriosule, emoția și grija ta sînt un balsam pentru inima mea.

Fokas fu cuprins de o ameteală și mai mare. Simți cum îi fierbe sîngele, se plecă în mod spontan și începu să-i sărute mîinile cu sete, iar ea, sigură că n-o vede, lăsă să-i scape un zîmbet crud.

— Gloriosule, îi spuse cu aceeași voce catifelată, mîngîindu-i cu o mînă părul. Dacă ar fi fost altfel, dacă ședeai tu pe tron în locul lui Romanos, dacă aș fi fost

basilissa ta, cît de fericită m-aş fi simţit...

Lui Nikiforos nu-i venea să creadă ceea ce auzea. Îmbătat de-a binelea de vorbele ei, uitînd în faţa cui îngenunchease, îşi înălţă capul, întinse mîinile, o îmbrăţişă şi buzele i le căutară pe ale ei.

— Gloriosule! strigă Theofano luptîndu-se să scape din îmbrăţişarea lui. Gloriosule, ai uitat cine sînt eu şi cine eşti tu?

Ca şi cum ar fi primit un duş rece, Fokas se îngălbeni şi-şi retrase mîinile.

— Iertaţi-mă, iertaţi-mă, slăvită Augustă. O, Doamne... am depăşit măsura, am uitat cu cine am de-a face. Am vrut să mă folosesc de momentul acesta de slăbiciune de care aţi dat dovadă. Cum o să mă puteţi ierta, slăvită Augustă?

Căzu din nou în genunchi în faţa ei şi, cu capul plecat, aştepta verdictul. Theofano nu se grăbi să-i răspundă. Se gîndea. Nikiforos nu-i plăcuse niciodată ca bărbat. Dar avusese loc o conspiraţie care urmărea răsturnarea lui Romanos. Putea să aibă loc şi o a doua. Mai era şi Vringas. Eunucul era tare ambiţios. Acum cînd trăia Romanos o lua în seamă, dar mai tîrziu... Îl privi pe Fokas cum stătea îngenuncheat în faţa ei şi se înfioră. Trebuia să spună ceva, să facă ceva. Dacă i s-ar dărui, Fokas avea să fie pentru totdeauna omul ei, legat prin dragoste şi complicitate. Se hotărî brusc.

— Nikiforos, şopti.

El îşi ridică privirea şi Theofano îi deschise braţele.

— Nikiforos, îi şopti din nou, în timp ce buzele acestuia se apropiau de ale ei. Nikiforos...

Începură să cînte cocoşii. Theofano se desprinse din braţele lui Fokas, se sculă, îşi ridică tunica de jos, o îmbrăcă şi, aplecîndu-se, îl sărută cu gingăşie.

— Trebuie să plec, îi şopti. Mai sînt trei ceasuri pînă la ziuă. Nikiforos, nu uita, ai mulţi vrăjmaşi. Fii atent! Viaţa ta e foarte preţioasă pentru mine. Nu ştiu dacă voi putea să te mai văd înainte de plecare, dar gîndul meu, fie că eşti în Basilevusa, fie în altă parte, va fi mereu alături de tine.

— Theofano, draga mea, mi-ai dăruit cea mai mare fericire. O îmbrățișă și o acoperi cu sărutări. Theofano, zise îndată, neliniștit. Eunucul !... Ai atîta încredere în el. Dacă va vorbi, dacă-i va scăpa fie și un singur cuvînt...

— Nu va vorbi, nu te teme, e omul meu de încredere.

Îl sărută din nou și, pășind în vîrful picioarelor, se apropie de ușă.

— Fii atent, dragul meu, repetă, oprindu-se în prag. Ai mulți vrăjmași. Păzește-te !

Fokas deschise ușa și aruncă o privire în anticameră. Eunucul dormea pe un scaun.

— Leon, strigă Theofano.

Eunucul sări în sus ca ars și se încovoie adînc.

Fokas urmări prin crăpătura porții întredeschise cele două umbre pînă cînd se îndepărtară, dispărînd în întunericul străzii. Apoi închise poarta și porni spre odaia lui. Timpul trecuse și trebuia să se pregătească de plecare. Urma să părăsească singur Basilevusa și apoi să-și facă intrarea solemnă cînd soarele va începe să se înalțe pe bolta cerească.

Încă nu se luminase de-a binelea și norodul se revărsase zgomotos pe străzile Constantinopolului ca să ocupe un loc de unde să-l vadă și să-l aclame pe glorlosul domestikos care urma să-și facă intrarea triumfală pedestru. Dis-de-dimineață, moțăind încă, turmentat și vizibil obosit, Romanos se pregătea să ia parte la triumful lui Fokas. Giftind, se lăsă îmbrăcat în tunica-i grea, fu încălțat în cotumi de purpură și apoi i se puse pe cap coroana strălucind de pietre scumpe. După ce șambelanii și patricienii din suită îl împodobiră și-l gătiră, Romanos trecu, ca o vie și palidă statuie de aur, prin nenumăratele săli ale Palatului Sacru unde era adunată nobilimea, ascultă cu indiferență ovațiile care se repetau de fiecare dată cu prilejul unor asemenea împrejurări, coborî scările de marmură, încălecă pe calu-i alb ca zăpada, și atunci procesiunea, avînd în frunte pe protostvator [1], care ținea lancea imperială cu stindardul din mătase purpurie grea, se puse în mișcare și porni spre Sfînta Sofia.

[1] Mareșalul curții imperiale.

Norodul ovaţiona şi uralele lui ajungeau la urechile lui Romanos ca un vuiet.

— Mulţi ani trăiască basileul! Mulţi ani! Mulţi ani!

Norodul ovaţiona şi gesticula, iar el, înaintînd ţeapăn pe cal, ajunse la Augusteum în aceeaşi clipă în care, călare pe un măgăruş, venea şi patriarhul ca să-l întîmpine, înconjurat de preoţimea îmbrăcată în cele mai strălucitoare odăjdii.

Romanos şi bătrînul patriarh Polyefktos descălecară, se sărutară şi îşi făcură intrarea în Sfînta Sofia împreună, în timp ce dascălii şi preoţii psalmodiau imnuri închinate Sfintei Fecioare Călăuzitoarea, patroana oştilor de neînvins, care dăruise victoria preacucernicului împărat.

Îmbrăcată în straie de sărbătoare, mulţimea anonimă, tîrgoveţi, negustători, lucrători, femei şi copii, se adunase dis-de-dimineaţă în faţa porţii închise aşteptînd clipa cînd avea să se deschidă, clipa în care logofătul dromului[1] urma să pună pe capul lui Fokas cununa de aur, clipa în care comandantul oştilor urma să intre în Basileyusa ca s-o străbată de-a curmezişul împreună cu oastea, prizonierii, trofeele şi să ajungă la Biserica cea Mare pentru a fi primit în mod solemn de împărat.

La un moment dat poarta se deschise trosnind, goarnele răsunară şi Nikiforos, îmbrăcat în uniforma strălucitoare a comandantului suprem al armatei Anatoliei, înaintă singur, lăsîndu-i pe generali în urmă. Şi în timp ce norodul ovaţiona cît îl ţinea gura, logofătul dromului aşeză pe capul descoperit al lui Fokas cununa de aur a învingătorului.

Goarnele răsunară din nou şi Fokas porni pe drumul larg, pietruit, ce ducea la Biserica cea Mare. Fokas înainta, iar după el venea o tourmă[2] de oşteni cu arme, platoşe şi scuturi strălucitoare, apoi urma jalnica procesiune a prizonierilor, avînd în frunte pe bătrînul emir, pe fiul acestuia, Anemaş, pe fiicele, nepoatele şi întregul lui

[1] Ministrul comunicaţiilor, al treburilor interne şi al poliţiei în administraţia de stat bizantină.

[2] Unitate militară din oastea bizantină, avînd un efectiv de 6.000—7.000 de oameni.

neam, iar la sfîrşit demnitarii emirului, oştenii, femeile, copiii şi alte persoane civile.

Mulţimea îl acoperea pe triumfătorul general cu florile pe care le arunca de la balcoane şi ferestre, iar el păşea cu capul sus, purtînd pe părul negru ca pana corbului cununa de aur ce strălucea sub razele soarelui. Norodul ovaţiona şi gesticula, iar Nikitas, care vedea un triumf şi participa pentru întîia dată la o procesiune victorioasă, privea încîntat miile de făclii ce ardeau de-a lungul drumului ce-l străbăteau, mangalurile cu jăratic ce răspîndeau în jurul lor miros de tămîie, covoarele expuse la ferestrele caselor locuite de tîrgoveţi, bogătaşi şi arhonţi, vasele de aur ce străluceau pe pervazurile acoperite cu stofe preţioase. Procesiunea triumfală înainta pe drumul presărat cu flori şi înmiresmat de arome îmbietoare pînă cînd ajunse în marea piaţă din faţa Sfintei Sofia, Augusteum, şi acolo se opri brusc, supunîndu-se semnalului dat de un gornist care păşea alături de Fokas. Procesiunea se opri, oştenii rămaseră pironiţi pe locurile lor, iar prizonierii încercară un sentiment de groază. Gloriosul domestikos urma să intre în Sfînta Sofia unde-l aştepta împăratul. Apoi, Romanos avea să meargă la hipodrom unde trebuia să aibă loc ceremonia umilirii învinşilor. Nikiforos, împreună cu toţi generalii lui, ajunse la Biserica cea Mare, intră, şi imediat cîntăreţii începură să psalmodieze imnul victoriei, cel intonat de Moise şi iudei atunci cînd fuseseră eliberaţi din captivitatea faraonilor : „Domnului să ne-nchinăm, binecuvîntat fie numele celui care în mare aruncă călăreţ şi cal"...

Psalmodierea imnului se termină, iar Romanos, rece şi imperturbabil, părăsi, conform ceremonialului, Biserica cea Mare şi porni spre Palatul Sacru, în timp ce norodul şi cu arhonţii nu mai conteneau cu uralele, amestecînd, în ovaţiile lor, numele împăratului cu cel al lui Fokas.

— Mulţi ani trăiască basileul, măreţul, preacucernicul, neînvinsul. Mulţi ani trăiască slăvitul domestikos Nikiforos Fokas. Mulţi ani trăiască biruitorul basileu Romanos.

Romanos se întoarse la Palatul Sacru, iar Fokas porni spre hipodrom. La ora stabilită sosi şi basileul, împreună

cu suita lui, se aşeză pe tron şi privirea-i rece se pironi pe şirul cel fără de sfîrşit al prizonierilor, pe stindardele sarazine purtate acum de oştenii lui Fokas, pe cozile de cal, armele, şirul de cai şi de cămile, pe femeile care tremurau şi încercau să-şi acopere obrazul ca să nu vadă învingătorii lacrimile ce curgeau şiroaie din ochii lor. Romanos privea fără ca pe chipul lui tinerese şi obosit să se întipărească vreun sentiment. Numai atunci cînd în gloata prizonierilor zări, înaintea oştenilor, un bătrîn cu capul ras, care se străduia să-l ţină cît mai sus, atît cît îl îngăduiau anii, şi înţelese că acesta e emirul, fu cuprins de o mare curiozitate şi începu să cerceteze cu privirea femeile care mergeau în urma acestuia. Văzu cadînele, o zări şi pe Aişe, şi o dorinţă pătimaşă apăru pentru o clipă în ochii lui. Se stinse însă repede, fiindcă marele prepozit se întoarse spre locul unde stătea el şi îl privi, ca şi cum voia să spună că totul e pregătit şi că solemnitatea putea să înceapă.

Romanos dădu uşor din cap şi crainicul imperial lovi de trei ori cu bastonul de fier scutul de metal ce atîrna de un eşafodaj. Şi atunci, mai înainte ca ecoul metalului să se stingă, basileul se ridică, sprijinit de doi patricieni, aşa cum cerea eticheta curţii, făcu fără grabă semnul crucii, mai întîi spre locul unde se afla partida Albaştrilor [1] şi apoi spre locul partidei Verzilor. După aceea Romanos se aşeză din nou pe tron, în timp ce crainicul Albaştrilor începu să cînte o psalmie reluată apoi de întreaga mulţime.

— Slavă Domnului, biruitorul agarenilor. Slavă Domnului, cuceritorul cetăţilor agarene. Slavă Domnului, care a pedepsit pe tăgăduitorii Sfintei Fecioare.

Hipodromul răsună de psalmii, iar cînd se sfîrşi şi ultima strofă, prizonierii, supunîndu-se poruncii generalilor bizantini, căzură în genunchi. În acelaşi timp începură să fie azvîrlite la pămînt, provocînd un zgomot asurzitor, stindardele şi armele sarazinilor pe care pînă atunci le ţineau oştenii lui Fokas. Şi-n clipa aceea, înainte de

[1] Albaştrii şi Verzii — cele două grupări rivale ale locuitorilor capitalei bizantine. Adepţii lor erau îmbrăcaţi în albastru sau verde.

a se depune praful stîrnit de aruncarea atîtor mii de arme, cralnicii începură să strige, vocea lor fiind reluată de mulțimea adunată în tribunele hipodromului :

— Căzură vrăjmașii noștri, Doamne !

Atunci, protonotarul dromului [1], care se afla în arenă, îl obligă pe Kouroupas să urce împreună cu el treptele ce duceau spre tronul basileului. Cînd ajunseră în fața lui Romanos, protonotarul, cu o mișcare bruscă, îl trînti la pămînt și, apucînd picIorul drept al basileului, îl puse pe trupul emirului în chiar clipa în care protostratorul [2] atingea cu lancea din mîna dreaptă a lui Romanos grumazul învinsului.

— Mulți ani trăiască basileul, mărețul, preacucernicul și atotbiruitorul ! Mulți ani trăiască slăvitul domestikos Nikiforos Fokas ! izbucniră din nou ovațiile mulțimii, în momentul în care emirul fu umilit la picioarele împăratului rigid și rece.

După umilirea lui Kouroupas în prezența a mii și mii de oameni, ceremonialul triumfului la care lua parte și împăratul se sfîrși. Imediat, și în timp ce emirul, condus de protostrator, se ducea să ia loc pe băncile rezervate Albaștrilor, unde se și găseau rubedeniile lui, drept dovadă că Romanos nu avea de gînd să-l încarcereze, începu să defileze, prin fața mării de oameni care nu înceta să-și arate entuziasmul, oastea și prizonierii.

Ore în șir au trecut prizonierii, capturile, veșmintele de aur, odoarele, armele oștirii sarazine stivuite în căruțe, stindardele și mîndrii cai ai emirului. Mulțimea ovaționa și glasul ei ajungea ca vuietul mării dezlănțuite pînă la gineceul bisericii Sfînta Maria din Halkoprotion, unde, șezînd pe un tron, mai frumoasă ca niciodată și înconjurată de eunuci și patriciene cu centură, Theofano privea marșul triumfal, în timp ce în sinea-i se gîndea la noaptea pe care o petrecuse în brațele învingătorului.

Nu-și regreta fapta, pe care-o săvîrșise cu un scop anume. Poate că Fokas nu era un bărbat frumos, în schimb era comandant de oști și numele lui se afla pe buzele fiecărui nobil, fiecărui plebeu. Era strategul de care se te-

[1] Primul dintre locțiitorii logofătului dromului.
[2] Primul aghiotant al basileului bizantin.

mea atotputernicul parakimomenos. Era singurul om care putea să şadă pe tronul ce-l ocupa pe nedrept Romanos. Theofano se gîndea mereu la noaptea care trecuse şi simţea cum o cuprind fiorii. Nikiforos îi spusese atîtea vorbe de dragoste, şi atît de neaşteptate, o strînsese atît de puternic în braţe, şi vocea îi era aşa de caldă atunci cînd vorbea, încît, închizînd ochii, reuşi să şi-l închipuie alături de ea. Amintindu-şi de Fokas, încercă să-l compare cu singurul bărbat pe care-l cunoscuse în viaţă : basileul. În prima perioadă o iubise. Adică în răstimpul celor trei ani care trecuseră de la căsătoria lor şi pînă la moartea părintelui acestuia, Konstantinos. Apoi... La acest gînd Theofano simţi un fior şi privi în juru-i speriată, să nu fi deslușit careva cele ce-l treceau prin gînd. Nimeni nu se uita la ea. Eunucii şi patricienele priveau spre hipodrom şi din cînd în cînd lăsau să le scape exclamaţii pline de entuziasm. Augusta îşi reluă firul gîndurilor. Romanos îi dăruise trei copii, doi băieţi şi o fată. Şi trecuseră două luni de cînd nu-l mai văzuse între patru ochi. Încercă să-şi amintească de seara aceea ca şi de tot ce se întîmplase atunci. Romanos se întorsese de la o scurtă partidă de vînătoare din Sylivria. N-avea chef şi, contrar obicelului, nu acceptase să fie însoţit de bufoni şi de curtezane. Rămăsese închis în apartamentele lui. În cursul nopţii, tîrziu de tot, Theofano fu trezită din somn de nişte mîini care-i mîngîiau părul.

„Cum de-mi trec prin cap asemenea gînduri ? îşi spuse în sinea ei, muşcîndu-şi încîudată buzele. Din acea seară nu l-am mai văzut pe Romanos."

Se forţă să nu se mai gîndească la el, dar întrucît privirea îi cădea pe tronul lui, îşi reamintea de toate amănuntele. În acea seară Romanos se purtase foarte gingaş cu ea. Discutaseră despre numeroase lucruri, însemnate şi neînsemnate, ca şi cum ar fi fost o pereche îndrăgostită şi n-ar fi trăit atîta timp despărţiţi. Îşi aduseseră aminte de clipele fericite din trecut şi, pe negîndite, se îmbrăţişaseră.

„O singură noapte frumoasă în noianul atîtor nopţi urîte, monologă în sinea-i Theofano. E nedemn. Nedemn ca soţ şi ca împărat. Viaţa lui nu-i decît un şir neîntrerupt de petreceri şi chefuri. Nimic altceva."

Îl goni din minte şi evocă din nou figura lui Nikiforos. Încercă să-şi închipuie cum ar fi arătat alături de el, în cazul cînd într-o zi va deveni împărat, şi un fior rece îi trecu prin corp, pentru că Romanos trebuia să dispară din rîndul celor vii, după care va fi obligată să-l accepte pe domestikos ca bărbat. Se înfioră, dar din minte nu-i dispăru imaginea lui Fokas cu coroana imperială pe cap.

— O, Doamne, ia uitaţi-vă la domestikos ! auzi Theofano ciripind un glas gingaş lîngă ea. Ce caraghios pare cu acea cunună de aur pe cap !

Augusta îşi încruntă sprîncenele. Vorbise o patriciană cu centură, fiica lui katepano Theodosios.

— Evdokia ! se răsti Theofano. Cum de îndrăzneşti să vorbeşti cu atîta lipsă de respect despre gloriosul nostru strateg ?

Fata se ruşină şi-şi plecă fruntea.

— Să mă ierte Luminăţia-ta, rosti ea în şoaptă.

— Bine, te iert, spuse Theofano, ascunzîndu-şi un zîmbet, fiindcă, privind spre hipodrom, îl văzu pe Fokas şi, ca femeie ce era, îi păru şi el tare caraghios.

Aşa cum se prezenta, cu picioarele scurte, îmbrăcat într-o uniformă strălucitoare şi purtînd pe cap cununa de aur, părea o caricatură alături de generalii atletici şi de varangii corpolenţi ce-l înconjurau.

Nikiforos avea impresia că trăia un vis. Uralele mării de oameni nu-l impresionau nicidecum. Visa treaz. Îşi amintea şi el de noaptea trecută şi corpu-i butucănos era străbătut necontenit de fiori. Mîna dreaptă se ridica mereu, involuntar, şi-i mîngîia buzele care sărutaseră cu patos buzele senzuale ale Theofanei. Se gîndea la ea şi-l ulmea curajul de care dăduse dovadă, fiindcă nici o clipă nu-i trecuse prin gînd ideea că Theofano venise să i se dăruiască intenţionat, şi că n-o cucerise el. Erau şi momente cînd îi părea rău, momente fugare cînd îşi judeca fapta cu asprime, cînd adînca lui pietate se revolta. Dar aceste momente durau foarte puţin, fiindcă în faţa ochilor îi apărea mereu aceeaşi imagine, cea care o înfăţişa pe Theofano goală în braţele lui.

Trecu ultimul prizonier şi cele din urmă trofee. Marea de oameni care inundase hipodromul răguşise tot acla-

mind. Împăratul se ridică de pe tron. Norodul şi arhonţii îl ovaţionară pentru ultima dată. Timpul trecuse şi odată cu el luase sfîrşit şi primirea triumfală. Fără să-şi dea jos cununa de aur pe care o purta pe cap, Nikiforos se întoarse acasă şi acolo avu prilejul să vadă cît de mult adevăr conţineau vorbele rostite de Theofano, fiindcă un spătar îl şi aştepta cu un ordin semnat de Romanos. Biruitorul strateg trebuia să plece peste două zile în themele Anatoliei.

— Vringas, şopti printre dinţi Nikiforos, cîndva mi-a fost prieten. Trebuie să-l văd şi să-i vorbesc. Vreau să-i risipesc ideile care au început poate să-i treacă prin cap.

Îl chemă pe Nikitas, care-l însoţea tot timpul, scrise în grabă cîteva cuvinte pe un pergament şi l-l dădu poruncindu-i să-l înmîneze puternicului parakimomenos.

Chrisoloras se întoarse repede. Vringas refuzase să-l primească. Nikitas înmînase pergamentul unui eunuc, grămătic de-al lui Vringas, şi acesta se întorsese comunicîndu-i răspunsul : „Parakimomenos nu putea să-l primească pe gloriosul general pentru că era foarte ocupat. Poate că-l va primi mîine. Avea să-l anunţe".

Fokas ridică din umeri.

— Bine, Nikitas, îţi mulţumesc, spuse. Poţi pleca. Nu, mai stai puţin... Poimîine voi pleca în themele Anatoliei. Tu... zîmbi Fokas şi-l bătu prietenește pe umăr, adăugînd : Tu poţi să rămîi ca să vezi unde vor fi duşi emirul şi rubedeniile lui.

Chrisoloras se înroşi, iar Nikiforos izbucni în hohote de rîs :

— De ce, Nikitas, Aişe e frumoasă şi tu eşti tînăr. Nu văd nimic rău sau ciudat în interesul pe care i-l porţi fetei. Apoi... dacă o vei convinge să devină creştină, vei săvîrşi o faptă pe placul Domnului.

Chrisoloras se aprinse mai mult şi vru să spună ceva, dar Fokas nu-l lăsă.

— Nikitas, poţi să te duci. Ne mai vedem şi mîine.

Chrisoloras părăsi palatul lui Fokas şi porni spre casa părintească. Fiind magister, tatăl lui aflase probabil ceva despre locul unde urmau să fie duşi emirul captiv şi rubedeniile sale. Şi, într-adevăr, aflase. Romanos semnase o bulă de aur prin care dăruia lui Kouroupas mari dome-

nii şi un palat în afară de Basilevusa. Emirul urma să înnopteze în micul palat de vară al lui Romanos, cu vedere spre Cornul de Aur.

Nikitas n-avu răbdare să asculte mai multe amănunte. Plecă din palatul părintesc şi o luă către Cornul de Aur.

Stînd pe un scaun scund lîngă fereastră, Aişe privea întinderea întunecată a mării care oglindea luminile corăbiilor ancorate în liman. Ziua care trecuse fusese grea, plină de încercări. Mai întîi marşul prin Basilevusa şi apoi defilarea de la hipodrom. În urechi îi vuiau încă ovaţiile mulţimii, iar ochii i se umpleau de lacrimi ori de cîte ori îşi amintea de umilirea emirului, fratele răposatului ei tată. După primirea triumfală a lui Fokas o cuprinsese neliniştea pentru soarta ce le era hărăzită. Fokas îl vizitase de cîteva ori pe Kouroupas atunci cînd era prizonierul lui în Creta, iar acesta le destăinuise rubedeniilor sale cele discutate. Gloriosul domestikos încercase să-i facă emirului captivitatea cît mai uşoară cu putinţă şi-l asigurase că, sosind la Constantinopol, nu va avea parte de-o soartă vitregă.

Aişe ştia toate acestea, dar nu-i dispăreau din faţa ochilor scenele îngrozitoare de la tîrgul de sclavi care fusese deschis îndată după căderea cetăţii, chiar pe locul unde se ridicase cîndva, semeţ, oraşul Handakas, scene pe care le urmărise de departe. Negustătorii de sclavi, adevăraţi uliii răpitori, care însoţiseră armata lui Nikiforos, la cinci sau şase zile după victoria repurtată de domestikos, cînd dărîmarea zidurilor cetăţii era încă în toi, începură, în piaţa centrală a oraşului emirului, vînzarea prizonierilor. Atunci, fete tinere, frumoase şi neprihănite, pe care nici o privire de bărbat nu le pîngărise vreodată, fură dezbrăcate în faţa ochilor lacomi ai oştenilor care urmăreau acest spectacol şi vîndute pentru cîţiva galbeni unor negustători, care, la rîndul lor, urmau să le vîndă mai departe, scoţînd un cîştig dublu şi chiar triplu. În clipele acelea pămîntul se cutremura de strigătele sfîşietoare, rugăminţile şi de hohotele de plîns ale atîtor nenorociţi, copiii îşi pierdură mamele, bărbaţii nevestele, iar fraţii surorile. Două sute de mii de sclavi fură vînduţi la Han-

dakas ; două sute de mii de familii fură aruncate în doliu şi desperare.

Aişe îşi întrerupse firul gîndurilor de îndată ce eunucul Ahmed intră în triclinîu.

— Stăpînă, i se adresă acesta, drungarios Chrisoloras întreabă dacă poate să vă vadă.

Ochii fetei străluciră de bucurie.

— Să poftească, rosti voioasă. Nu, Ahmed, aşteaptă puţin !

Se sculă, alergă la oglindă, se privi, îşi aranjă feregeaua vaporoasă şi apoi făcu semn eunucului să-l poftească înăuntru pe musafir.

Nikitas se opri în prag şi-o îmbrăţişă cu privirea. Era frumoasă, şi gingăşia ei copilărească îl emoţionă. Nu putea afirma c-o iubeşte. Dar era singura femeie care, ori de cîte ori se afla lîngă ea, îl făcea s-o uite pe cealaltă, pe Theofano, prima şi unica lui dragoste. O privi cîteva clipe şi, văzînd cum se înroşise sub feregeaua albă de mătase care-i ascundea chipul, lăsîndu-i neacoperiţi doar ochii luminoşi, înaintă spre ea şi-i spuse :

— Aişe, am venit să-mi iau rămas bun. Adineauri l-am văzut pe unchiul tău căruia i-am comunicat hotărîrea împăratului. Îi dăruieşte cîteva domenii şi un palat. Sînteţi liberi...

— Liberi ! strigă Aişe. Vom pleca din Oraşul lui Constantin !

Vocea ei avea ceva ciudat. Un amestec de bucurie şi tristeţe.

— Nu, nu veţi pleca din Basilevusa, răspunse Chrisoloras cu şovăială în glas, temîndu-se să n-o rănească. Veţi fi liberi să mergeţi unde doriţi, aici în apropierea Basilevusei.

— Liberi, murmură Aişe, încercînd, prin repetarea cuvîntului, să înţeleagă ce înseamnă această stranie libertate.

Nikitas nu-i răspunse.

— Pleci ? îl întrebă, evitîndu-i privirea.

— Da, peste cîteva zile. Îl voi însoţi pe slăvitul domestikos în Anatolia.

— Iarăşi război ? întrebă Aişe înfiorată.

Chrisoloras nu-i răspunse nici de astă dată.

— Ai să-mi lipseşti, şopti Aişe şi imediat, fiindu-i parcă ruşine că-şi trădase sentimentele, îşi întoarse privirea spre fereastră.

— Şi mie ai să-mi lipseşti, zise Nikitas tot în şoaptă. Ai să-mi lipseşti pentru că te consider ca... pe o soră, se grăbi să adauge, observînd fiorul care străbătu trupul fetei.

— Ca pe o soră... i se auzi printre suspine vocea, şi în ochii ei licăriră două lacrimi.

Nikitas se zăpăci. De la căderea cetăţii Handakas o văzuse doar de cîteva ori pe nepoata emirului. Se împrietenise cu fiul lui Kouroupas, Anemaş. Îi povestise cum scăpase de o moarte sigură, mulţumită verişoarei lui şi acesta, ori de cîte ori îl vizita Nikitas, o chema şi pe Aişe ca să le ţină tovărăşie, sau să le cînte, pe înserat, cu vocea-i melodioasă.

— Aişe, rosti Nikitas după o scurtă tăcere. Trebuie să plec. Îţi doresc mult noroc. Nădăjduiesc să te revăd cînd mă voi întoarce.

— Cînd, Nikitas ? Cînd ? rosti aproape strigînd fata.

— Nu ştiu, fu obligat el să mărturisească. Slujesc sub ordinele gloriosului domestikos. Cînd se va întoarce el îl voi urma şi eu... Adevărat, nu ştiu cînd.

Urmă o nouă tăcere, care fu întreruptă brusc atunci cînd se auziră nişte paşi grăbiţi şi o voce care-l striga pe nume :

— Nikitas ! Nikitas !

Era Anemaş, fiul emirului.

— Nikitas, pleci ? întrebă Anemaş intrînd în triclinium.

Era un tînăr înalt, bine legat, să tot fi avut treizeci de ani, nu prea negricios, cu o mustaţă subţire, barbă ascuţită şi trăsături regulate. Nu era nici frumos, dar nici urît. Ochii lui negri îşi schimbau mereu expresia, dînd chipului său un aer de-o naivitate copilărească uneori, iar alte ori de cludată cruzime.

— Pleci ? Cînd ? îl întrebă din nou Anemaş. Vei lipsi mult timp ?... Nu ştii... Păcat, o să-ţi duc dorul şi, ca să fiu sincer, aveam nevoie de tine.

Îl trase deoparte şi-i şopti ceva.

Nikitas îl privi uimit.

— De cînd ? întrebă acesta.

— De vreo cîteva zile, răspunse fiul emirului. Totul a pornit de pe corabia care ne aducea aici. Acolo, ascultînd liturghia, am dorit să-ţi cunosc zeul. Un cleric a binevoit să mă catehizeze... Nikitas, nu te entuziasma. Încă nu m-am hotărît. Îl ascult doar. La fel şi Aişe... Nu ţi-a spus ?

Fata întoarse din nou privirea spre fereastră.

— Nu, nu mi-a spus, rosti Nikitas îngîndurat, fără s-o slăbească din ochi. Vă urez amîndurora să cunoaşteţi cît mai curînd credinţa cea adevărată, adăugă de îndată grăbit, fiindcă simţea nevoia să plece şi să se gîndească singur la ceea ce abia acum începea să priceapă.

Îşi luă rămas bun, părăsi palatul rezervat emirului şi, cu paşi înceţi, porni spre casa părintească.

XII

Într-o dimineață posomorită de ianuarie, departe, în Asia Mică, aproape de porțile Ciliciei [1], comandantul suprem al armatelor Anatoliei, Nikiforos Fokas, călare pe murgul lui, își trecu în revistă oastea. Rîndurile armatei, care era aliniată pe o cîmpie, se întindeau pînă hăt departe. Pedestrașii și călărețiii, îmbrăcați în uniforme strălucitoare, stăteau nemișcați, în timp ce prin fața lor trecea slăvitul domestikos. Fokas îi privea cu mîndrie și cuvintele ce le rostea îi umpleau pe războinici de înflăcărare, insuflau inimilor lor curaj în vederea marilor bătălii pe care urmau să le poarte curînd. Aceste bătălii, după cum le făgăduia Fokas, aveau să zdrobească forța emirului din Alep, Seif Eidolah, care provocase multe suferințe populației creștine din Asia Mică.

Lunile care trecuseră din aprilie, cînd Fokas sosise în Asia Mică și pînă acum, în ianuarie, nu se scurseseră fără rost. Domestikos rechemase o mare parte a oastei sale din Creta și, împreună cu noile forțe pe care le recrutase din themele Anatoliei, ajunsese să aibă sub comanda sa două sute de mii de războinici. O sută șaptezeci de mii de pedestrași și treizeci de mii de catafracți, înalți ca brazii.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu și-al Sfintei Fecioare, strigă Nikiforos, cu vocea-i răsunătoare, agarenii vor fi zdrobiți ca și în Creta. Cu ajutorul lui Dumnezeu și-al Fecioarei care ne proteguiește, voi, frații mei, veți intra

[1] Regiune muntoasă în sud-estul Asiei Mici, despărțită de Siria prin munții Amanos (azi Gâvur Daglari).

biruitori în cetatea Alepului şi întregul oraş va fi al vostru, ca şi Handakas cu un an în urmă. Cu ajutorul lui Dumnezeu...

Nikiforos înainta călare şi se oprea în faţa fiecărei tourme. Cuvintele răsăreau firesc din pieptu-i larg. Oştenii, pedestraşi şi călăreţi, le sorbeau şi-şi îndreptau şi mai mult ţinuta, strîngeau mai cu putere armele şi strigau într-un glas: cu un asemenea comandant vom fi biruitori pretutindeni.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, asculta şi Nikitas cuvintele lui Nikiforos, călărind lîngă comandantul său, fiindcă în afară de gradul de drungarios, purta şi titlul de adnumiastis [1], iar inima i se umplea de bucurie şi nici un alt gînd, în afară de cel al apropiatei bătălii împotriva păgînilor, nu-i trecea prin cap.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu...

Nikiforos ajunse la ultimele rînduri ale armatei, după care, dînd pinteni calului, porni în galop ca să-şi ia locul în fruntea oştenilor deoarece, ca întotdeauna, dorea să fie în prima linie, să lupte ca un simplu oştean, să-şi înfigă lancea în trupurile sarazinilor, să se îmbete de iureşul luptei, să servească drept pildă şi să nu-şi lase oamenii, nici măcar o clipă, pradă gîndurilor că nu vor putea înainta, spulberînd rîndurile păgînilor, şi că nu vor ieşi biruitori, indiferent de puterea acestora.

Pedestraşii şi călăreţii se puseră în mişcare, iar munţii ce se înălţau în faţa lor şi cîmpia întreagă răsunară de tropotul cailor şi al pedestrimii care porniseră să acopere iarăşi de glorie armele preacuviosului împărat al Bizanţului Romanos al II-lea, care, ca întotdeauna, se afla la Constantinopol, departe de oştire, în tovărăşia măscăricilor, a curtezanelor şi a tinerilor patricieni. Aceştia preferau îmbrăţişările femeilor gloriei războiului.

Oastea lui Fokas înaintă ca un fulger. În răstimp de numai douăzeci şi două de zile, oamenii lui, adevăraţi demoni, nimiciră, pîrjoliră şi raseră de pe suprafaţa pămîntului numeroase sate, ogoare, recolte, înălţînd stindardele imperiale deasupra fortificaţiilor şi turnurilor a cincizeci

[1] Ofiţer superior în armata bizantină, însărcinat cu aprovizionarea armatei.

şi cinci de oraşe şi cetăţi considerate pînă atunci de necucerit. Slăvitul domestikos înainta biruitor. Armata lui capturase mii de prizonieri şi atît de multe trofee şi arme, încît fu nevoie de mii de căruţe ca să le ducă la destinaţie, în magaziile imperiale, unde era înregistrat totul. Armata birui, dar fu cuprinsă de oboseală, fiindcă luptase fără a se odihni nici o clipă timp de trei săptămîni. Fokas se hotărî să se oprească un timp pentru că se apropiau şi sărbătorile Paştelui. Opri înaintarea, se întoarse în Caesarea şi acolo începu pregătirile în vederea unei noi expediţii, pe care avea de gînd s-o pornească îndată după sosirea anotimpului răcoros al toamnei.

Ajungînd în Caesarea, gloriosul domestikos primi cele dintîi mesaje de la Constantinopol, trimise de prieteni şi de duşmani, deoarece voiau cu toţii să-l felicite pentru noile sale izbînzi despre care se dusese vestea pe întreg cuprinsul imperiului. Primea răvaşe de la duşmani şi de la prieteni, pe unele le citea cu atenţie, pe altele le arunca, şi inima i se umplea de bucurie ori de cîte ori primea, şi aceasta se întîmpla foarte rar, vreun mesaj personal din partea Augustei care, înţeleaptă cum era, nu-i pomenea niciodată de noaptea pe care o petrecuseră împreună, ci doar îl felicita pentru marile victorii obţinute sau îi făgăduia că cele cerute de el, ca să-şi poată continua ofensiva în cursul toamnei, urmau să-i fie trimise cît mai curînd... Îl felicita şi-i făgăduia. Dar printre rîndurile acestor mesaje Nikiforos citea ceea ce dorea : interesul Augustei faţă de el, faţă de viaţa şi viitorul lui, care, după cum îi scria, urma să fie mult mai strălucit decît îşi închipuia el.

Fokas mai afla şi alte lucruri, care-l nelinişteau, fiindcă prietenii îl informau că Romanos nu o ducea prea bine. Sănătatea lui devenea tot mai şubredă, deseori nici nu mai părăsea Palatul Sacru, petrecîndu-şi zilele închis în apartamentele lui. Cînd se simţea ceva mai bine ieşea în oraş ca să petreacă pînă ce se îmbolnăvea din nou, şi aşa o ţinea întruna. Aflînd asemenea lucruri despre starea sănătăţii împăratului, inima lui Fokas se strîngea de teama morţii subite a suveranului, căci asta ar fi distrus tot ceea ce făurise el. Într-o zi, neputînd să mai rabde, Fokas îl chemă pe Chrisoloras la palatul unde locuia şi-i spuse :

— Nikitas, vreau să te duci la Constantinopol. Am primit o mulțime de veşti, dar se cam bat cap în cap, aşa că numai dacă te vei duce personal acolo, voi avea putința să aflu adevărul...

Fokas tăcu brusc, se gîndi puțin cum să întoarcă fraza ca să nu-şi trădeze sentimentele, apoi continuă :

— Trebuie s-o vezi neapărat pe preacucernica Augustă. Numai ea poate să-ți spună dacă Măria-sa împăratul e bolnav, dacă nu trage cumva să moară.

Înghiți în sec şi, luînd o nouă hotărîre, i se destăinui deschis :

— Nikitas, trebuie să aflu. Cît timp tronul e ocupat de Romanos, nimic nu poate periclita viitoarea noastră expediție. Dacă dispare, totul se va duce pe copcă, fiindcă se vor ivi mulți pretendenți care vor căuta să pună mîna pe tron, întrucît feciorii lui Romanos sînt încă minori. Apoi... mai e şi parakimomenos. Cîndva mi-a fost prieten, dar acum mă tem c-a devenit un dușman perfid...

Nikitas îl asculta şi, în timp ce Nikiforos vorbea, chipul lui devenea din ce în ce mai palid. Domestikos îl cerea s-o vadă între patru ochi pe Theofano, neştiind nimic despre marea-i dragoste pierdută. Îi cerea s-o revadă şi să trăiască astfel din nou chinul de care căuta să scape de ani şi ani de zile, fără să fi reuşit vreodată cu desăvîrşire.

— Trebuie s-o vezi pe Luminăția-sa Augusta, continuă Fokas, după o scurtă întrerupere, fără să observe paloarea lui Nikitas, şi s-o întrebi de sănătatea împăratului. Cîndva, în Creta, atît în expediția lui Gogylis cît şi în expediția noastră, ai fost ochii şi urechile mele. Aş vrea să-mi fii din nou... Nikitas, ce-i cu tine ?... Tremuri tot.

— Nimic, gloriosule, zise bîlbîindu-se Chrisoloras. O simplă năduşeală, o să treacă.

Fokas îl privi în ochi şi apoi rosti pe un ton părintesc :

— Ai obosit, Nikitas. Ai luptat bine. Nu degeaba ți-ai cucerit noul grad. Du-te la Constantinopol. Nu te grăbi cu întoarcerea. Poți să rămîi acolo chiar şi zece zile, dacă toate merg bine. Dacă nu, atunci îți cer să prăpădeşti cîți cai poftești, dar să te întorci cît mai repede cu putință.

Fokas îi mai spuse şi multe altele, pe cine trebuia să vadă, cu cine trebuia să vorbească, iar cînd sfîrşi îi întinse mîna ca să-şi ia rămas bun. Chrisoloras se aplecă, sărută mîna întinsă şi părăsi odaia, forţîndu-se în continuare să nu-şi trădeze sentimentele provocate de ordinul comandantului său.

— Nikitas ! De-ai şti cît mă bucur revăzîndu-te după atîta vreme.

Vocea ei părea plină de sinceritate şi ochii parcă-i străluceau de bucurie atunci cînd se trezi faţă-n faţă cu prietenul din copilărie.

Chrisoloras făcu un pas înainte şi vru să se închine în faţa ei.

— Nu, Nikitas ! Nu ! rosti Theofano întinzîndu-i mîna. Precum vezi, sîntem singuri, aşa că formalităţile sînt de prisos. Haide, apropie-te. Ei, ce văd, ai ajuns turmarch ! Meritai ! Meriţi şi dragostea pe care ţi-o poartă slăvitul domestikos. Haide, apropie-te. Ce-o fi vrînd oare gloriosul strateg trimiţîndu-mi omul său de încredere şi vechiul meu prieten ?

Vorbea vesel şi simplu, aşa cum ar fi vorbit revăzînd un prieten drag, fără să observe paloarea lui Nikitas.

— Gloriosul strateg m-a trimis la Înălţimea-voastră cu porunca de a afla dacă...

— Nikitas ! fără titluri... îl dojeni ea. Nu mai eşti prietenul meu ? Nu poţi să-mi vorbeşti deschis, liber precum... precum... Păru că şovăie, coborî privirea şi şopti : Iartă-mă, Nikitas, că ţi-am reamintit de nişte lucruri de care poate că nu trebuia să pomenesc...

Tăcură amîndoi. Nikitas o privea şi inima i se strîngea tot mai mult. Nu încetase s-o iubească.

— Nikitas, rosti după puţin Augusta. Spune-mi ce ai de spus, fiindcă nu pot să te reţin mult timp. Vringas ştie că eşti omul de încredere al lui Fokas şi nu va întîrzia să apară. Vorbeşte, te ascult.

— Gloriosul strateg doreşte să afle veşti despre starea sănătăţii Înălţimii-sale împăratul. Nişte zvonuri ciudate făzbat pînă la Caesarea şi nimeni nu poate să-i spună care-i adevărul.

Theofano dădu din cap.

— Înțeleg temerile lui, răspunse. Dar liniștește-l. Măria-sa împăratul n-are nici un motiv ca să se prăpădească. A stat un timp la pat, dar s-a făcut bine și...

Se opri, își coborî cu ipocrizie privirea și, forțîndu-se, făcu în așa fel ca două lacrimi să-i lucească în ochi.

— ...și, continuă cu o voce așa de joasă încît abia se auzea, s-a reîntors la vechiul lui mod de trai. Tăcu din nou, își înălță capul, îl privi pe Nikitas care stătea mut în fața ei și adăugă : Nikitas, înțelegi ce vreau să spun. Știe, de altfel, toată Basilevusa. Nu mă obliga să repet niște lucruri care mă rănesc de moarte.

Chrisoloras dădu din cap făcînd-o să înțeleagă că știe. O urmărea cum încerca să-și ascundă emoția, după cum credea el, și în sinea lui o compătimea atît de mult, încît i se puse un nod în gît.

— Nikitas, spuse apoi Theofano, cu o voce calmă. Am să întocmesc o epistolă pentru slăvitul domestikos. Are să ți-o aducă un om de încredere. Leon eunucul. Epistola nu trebuie s-o vadă nimeni. O vei apăra, dacă va fi nevoie, cu prețul vieții tale. Îmi făgăduiești ?

— Da, cu prețul vieții mele, rosti Chrisoloras silabisind cuvintele.

— Nikitas, îi întinse mîna și el își lipi buzele reci pe degetele ei.

Nikitas părăsi Palatul Sacru urîndu-l de moarte pe împăratul Romanos, cel ce-o chinuia atît de mult pe femeia pe care el nu și-o alungase niciodată din minte. Îl ura atît de mult pe împărat, încît, dacă în clipa aceea i-ar fi spus cineva să-l ucidă, n-ar fi șovăit nici o clipă. Stăpînit de asemenea gînduri ajunse în casa părintească și se duse în odaia lui căutînd să se liniștească.

Nu fu chip să rămînă mult timp singur și gîndurile-i dușmănoase sălășluiau încă în mintea lui cînd în pragul ușii își făcu apariția Dimitrios, economul palatului părintesc.

— Stăpîne, rosti cu respect, vă caută eteriarch-ul Mihail.

Acesta îl privi cu mirare.

— Eteriarch-ul Mihail, repetă Nikitas. Nu-l cunosc.

— Nici eu nu l-am mai văzut pînă acum, zise Dimitrios. Dar stăruie. Spune că vă cunoaște mai de mult

Nikitas se sculă din pat.

— Unde e ? întrebă, în tricliniu ?... Bine, mă duc.

Coborî şi intră în sala cea mare.

— Anemaş, strigă bucuros de îndată ce-l zări pe străin. Cum de eşti îmbrăcat în uniformă de eteriarch ? Cum, Anemaş ? Cum ai ajuns eteriarch ? Nu-mi spune, taci, îmi închipui. Mihail ! Ai devenit creştin !

Se îmbrăţişară, se sărutară, iar apoi se aşezară pe două scaune. Dimitrios le aduse vin. Băură, discutară, iar cînd Nikitas începu să se înveselească, Anemaş deveni brusc serios.

— Nikitas, rosti el pe neaşteptate. Vreau să-ţi vorbesc. Vreau să-ţi spun nişte lucruri ciudate care mă pun pe gînduri. Despre stăpînul şi basileul meu Romanos vreau să-ţi vorbesc.

Coborî tonul vocii şi, aproape şoptind, ca cele ce avea de spus să nu fie auzite decît de Chrisoloras, continuă :

— După cum ştii, datorită noului meu rang, sînt mai tot timpul în preajma Luminăţiei-sale. S-a purtat bine cu mine şi, n-am de ce să ţi-o ascund, l-am îndrăgit... Nikitas, ce-ai păţit, de ce strîngi pumnii ?

— Nimic, nimic, se grăbi să adauge acesta. Continuă. Continuă, te ascult.

Anemaş îl privi plin de nedumerire, încercînd să înţeleagă ce i se întîmplase, dar văzîndu-l mai calm, îşi reluă firul vorbelor :

— Se petrece ceva ciudat cu Luminăţia-sa. Nu mă refer la starea sănătăţii sale. E sănătos, deşi se cam oboseşte, ce-i drept, cu petrecerile şi partidele de vînătoare. E vorba însă de ceva foarte ciudat. Ascultă-mă şi n-ai decît să judeci şi singur. Într-o noapte, cu vreo douăzeci de zile în urmă, eram de gardă la Palatul Sacru. Făceam inspecţia de noapte cînd deodată, veni la mine alergînd un varang. Părea zăpăcit şi tremura ca varga. L-am întrebat ce s-a întîmplat şi el mi-a arătat, la capătul coridorului unde mă aflam, uşa ce duce în salonul Makrona, care, după cum prea bine ştii, e anticamera dormitorului sacru. Am ciulit urechile şi am auzit nişte strigăte. M-am uitat la varang şi, împreună cu el, am alergat într-acolo. În faţa uşii ne-am oprit. Strigătele veneau de dincolo de

salonul Makrona, chiar dinăuntrul dormitorului sacru. Erau niște strigăte gîtuite, pline de groază. Am deschis ușa și am intrat. Nu ne înșelaserăm. Strigătele veneau chiar din dormitorul sacru al Luminăției-sale. Ne-am oprit din nou și am început să tragem cu urechea. Era chiar basileul, fără doar și poate. Nu striga, ci mai degrabă urla. Pînă la urechile mele au ajuns clar doar cincișase cuvinte... „Nu, tată... Tată, nu te uita la mine cu ochii ăștia..." Am rămas acolo, în fața ușii, fără grai, ca niște stane de piatră. Strigătele lui, care aminteau de urletele unui damnat, au continuat : „Nu, tată... Ea, Theofano..." Nikitas, mă cunoști, știi prea bine că am auzit gemete groaznice, gemetele celor ce mor pe cîmpul de luptă în chinuri cumplite. Dar, crede-mă, jur în numele lui Hristos, niciodată n-am auzit o voce omenească atît de sfîșietoare.

Anemaș se opri și-și șterse fața plină de sudoare.

— Nu știam ce să fac, continuă apoi, după cîteva clipe de tăcere. Nu peste mult timp, strigătele reîncepură. Nu mai voiam să ascult, mi-era cu neputință să rezist. Am deschis ușa și, împreună cu varangul, am intrat înăuntru. Luminăția-sa împăratul era în pat, ud leoarcă de transpirație. Se zbătea ca un pește, gemea și-și ridica neîncetat mîinile. M-am apropiat și l-am zgîlțîit puțin ca să-l trezesc. Ochii lui, dilatați încă de groaza visului, se pironiră pe chipul meu. M-a privit o clipă ca și cum ar fi fost nebun, apoi, revenindu-și brusc, m-a întrebat : „Mihail, ce cauți la ora asta în dormitorul meu ?" M-am zăpăcit, nu știam ce să-i răspund. A înțeles. S-a sculat mînios, a umplut o cupă cu vin și-a golit-o pe nerăsuflate. Apoi, rîzînd forțat, mi-a spus : „Aici n-am parte de odihnă, Mihail, mîine plecăm în pădurile Salonicului. Vino cu mine. Ai să ai prilejul să vînezi vreo căprioară sau vreun mistreț". M-am închinat și, după ce i-am sărutat genunchiul, am părăsit dormitorul sacru.

Anemaș se opri pentru a doua oară și-l privi întrebător pe Nikitas.

— Ce se poate înțelege din ceea ce ți-am povestit ? fu obligat să-l întrebe pînă la urmă, văzînd că n-are de gînd să-i răspundă.

— Un coşmar! răspunse Nikitas sec... Coşmar... doar atît.

— Nu, zise dînd din cap Anemaş. A doua zi, Luminăţia-sa împăratul, aşa cum spusese, s-a pregătit să plece la vînătoare. L-am aşteptat în faţa dormitorului împreună cu alţi doi-trei oameni, cînd, la un moment dat, uşa care duce spre dormitorul Augustei s-a deschis şi-n pragul ei a apărut însăşi basilissa. Venea să-l vadă. Am căzut în genunchi şi ne-am închinat cînd, pe neaşteptate, s-a deschis uşa dormitorului sacru. O deschisese chiar împăratul. Ne-am dat seama după izbucnirea lui violentă : „Piei din faţa ochilor mei", i-a spus. Am rămas locului în genunchi, fără să ne ridicăm capul şi aşteptînd cu sufletul la gură urmarea. Ne-am sculat doar cînd uşa Luminăţiei-sale s-a închis din nou şi-am auzit paşii Augustei care se îndepărtau...

Anemaş se opri pentru a treia oară şi îl privi din nou pe Nikitas. Acesta era livid ca un mort.

— Nikitas, ce-nţelegi tu din toate astea? îl întrebă iarăşi.

— Nimic, răspunse acesta într-o doară.

Tăcură amîndoi. Nikitas îşi frămînta creierii cu febrilitate. Înţelegea, ba înţelegea chiar prea mult, dar nici chiar lui însuşi nu voia să-şi mărturisească concluzia la care ajunsese.

Anemaş se ridică şi-i spuse :

— Nikitas, eşti desigur obosit. Plec.

— Nu, mai stai. Eşti cumva liber deseară?

Anemaş zîmbi foarte bucuros.

— Da, sînt şi voiam să-ţi propun, dacă bineînţeles doreşti, să-i facem o vizită tatălui meu. Acolo e răcoare şi Evdokia are să se bucure nespus de mult văzîndu-te. E vorba de Aişe. S-a botezat şi ea odată cu mine, cu vreo două luni în urmă.

Nikitas simţi ceva ca un balsam care-i unge inima.

— Mergem, rosti, şi-ţi voi revedea părintele şi pe Evdokia cu multă plăcere.

— Nu-i cu putinţă, nu, nu cred, repeta Nikitas, poate pentru a suta oară, în timp ce rîndaşii celei de a doua staţii de poştă din Asia Mică îi înşeuau calul.

Aştepta cu nerăbdare şi, de îndată ce oşteanul îi aduse calul, sări pe el şi porni în galop ca să ajungă la a treia staţie înainte de a se înnopta. În timp ce galopa pe şoseaua cea mare, se tot gîndea la cele auzite din gura lui Anemaş.

— Nu-i cu putinţă, rosti aproape strigînd şi lovindu-şi calul ca un nebun. Să fie Anastasia ucigaşă ? Niciodată.

Şi totuşi mintea şi judecata lui îi spuneau contrariul. Încerca să pună oarecare ordine în evenimentele acestea, care începeau cu moartea lui Konstantinos, tatăl lui Romanos, şi oricum le întorcea ajungea totdeauna la aceeaşi concluzie.

— Nu, răcni pe neaşteptate, nu !

Plesni din nou cu mînie calul şi nechezatul de durere al animalului îl făcu să-şi revină puţin. Goni în galop cîtva timp fără să se mai gîndească, cînd deodată, în minte îi apăru pentru a mia oară acelaşi gînd : Theofano şi Romanos îl omorîseră pe Konstantinos, iar acum Romanos, regretîndu-şi fapta, încearcă să-şi găsească alinarea în beţie, prin taverne, în braţele altor femei, departe de ucigaşa Theofano.

— Nu, nu, strigă din nou Nikitas cuprins de desperare, şi vocea-i, ca un plînset sfîşietor, zbură departe, pînă în munţii şi pădurile care începeau să se întunece, în timp ce ziua îşi trăia ultimele-i clipe.

Chrisoloras călări pînă la Caesarea fără să facă vreun popas pentru a se odihni, schimbîndu-şi mereu caii, iar cînd descăleca în faţă palatului unde locuia Fokas era alb de praf. Faţa-i era palidă şi trasă, iar în jurul ochilor i se formaseră cearcăne negre, fiindcă nu mai dormise de multe zile. Se dădu jos de pe cal, urcă în mare grabă treptele scării şi, ajungînd în tricliniu, porunci spătarului de serviciu să-l anunţe pe slăvitul domestikos.

— Nikitas, te ascult, rosti îngrijorat Fokas, fiindcă reîntoarcerea grabnică a acestuia părea a fi de rău augur.

Chrisoloras scoase din tunică un papirus cu dublu sigiliu şi i-l înmînă.

Fokas îl luă repede şi, cu mîinile tremurînd de emoţie, rupse sigiliile de ceară, îl desfăşură şi abia reuşi să citească două-trei rînduri, căci literele începură să-i joace în faţa ochilor, care i se umpluseră de lacrimi de bucurie.

„Gloriosule, începea epistola, o, nu gloriosule, ci scumpul meu, dă, rogu-te, uitării pe cea care-ţi scrie şi închipuie-ţi o femeie, o femeie oarecare, care te iubeşte cu adevărat, o femeie nefericită, părăsită, care trăieşte înconjurată de linguşitori şi de conspiratori. O femeie care niciodată n-a căudat altceva decît o fărîmă de fericire..."

Fokas se duse la fereastră ca să nu-l vadă Nikitas de aproape şi-şi continuă lectura :

„...Gloriosule, am recitit rîndurile ce ţi-am scris şi m-am gîndit să le rup. M-am luptat cu mine însămi, dar n-am reuşit. Nu vreau să intru în amănunte. Omul despre care te interesezi n-are de ce să moară. Sănătatea lui e şubredă, dar e tînăr. Mai are de trăit mult şi bine. Cel puţin pînă la desăvîrşirea operei tale. Pînă cînd se va consolida şi mai mult, cu noi fapte de vitejie, faima ta, pînă cînd va afla despre meritele tale şi cel din urmă om din lume."

Aşa se încheia epistola. Nikiforos o reciti de două-trei ori oprindu-şi privirea mai ales pe ultimele fraze. Recitea frazele acestea şi se cutremura, fiindcă avea impresia că are în faţa lui o condamnare la moarte.

— Nikitas, rosti tărăgănat după o lungă tăcere. Ce mai ai de spus în afara epistolei pe care mi-ai adus-o ?

— Preacuvioasa Augustă m-a asigurat că Înălţimea-sa împăratul n-are motive să se prăpădească, se auzi, rece, vocea acestuia.

— Te-a asigurat că n-are motiv să se prăpădească ? repetă Fokas, îngrozit, aceeaşi frază. Te-a asigurat... Doar atît ?

— Se teme de Vringas. Nimic altceva, rosti acesta sec.

Fokas îşi ridică ochii şi-i păroni într-ai lui.

— Nikitas, mi se pare că te-ai schimbat. Ce ţi s-a întîmplat ?

Chrisoloras deschise gura să vorbească, vrînd să-i împărtășească bănuielile lui cumplite, dar și-o închise fără să rostească vreun cuvînt.

— Nikitas, stărui Fokas. Te cunosc de ani de zile, de cînd erai copil, și pentru prima oară te văd așa. Vorbește-mi. Liber, fără sfială, ca și cum ți-aș fi tată.

Nikitas se aplecă, îi lua mîna, o sărută și bolborosi :

— Vă mulțumesc, gloriosule. Nu mi s-a întîmplat nimic. M-a cam obosit drumul. Nimic altceva.

— Și Aișe ? întrebă rîzînd Nikiforos.

— Evdokia, gloriosule. S-a botezat și ea și Anemaș.

— S-au botezat ! Mă bucur nespus de mult aflînd asemenea veste. Nikitas, dacă te vei hotărî, vă cunun cu plăcere.

— Mulțumesc, gloriosule, e o mare cinste pentru mine... dacă mă voi hotărî.

Lunile calde trecură și sosi toamna. Fokas, dispunînd acum de o armată mult mai puternică, două sute de mii de pedestrași, patruzeci de mii de catafracți și treizeci de mii de geniști care urmau să deschidă drumuri și să distrugă fortificațiile cetăților și ale orașelor pentru a fi cucerite de oastea bizantină, trecu din nou peste munții Taurului, tîrînd în urmă-i sute de mașini. Avea de gînd să atace Alepul și să zdrobească definitiv forțele lui Eidolah.

Pedestrașii și călărețli porniră la drum și norii de praf ridicați de copitele cailor și de încălțările grele ale oștenilor întunecară cerul. Zgomotele și trosnetele provocate de mașini umplură de groază inimile iscoadelor emirului care, galopînd nebunește, o luară spre orașele fortificate Sebastia [1] și Anazarvos [1] ca să vestească locuitorilor că sosea puhoiul lui Fokas, că moartea își va întinde aripile peste zidurile lor, că Alah avea de gînd să-i nimicească.

Trecînd peste munții Taurului, oastea lui Fokas își continuă drumul pînă cînd ajunse în fața puternicelor ziduri ale cetății Anazarvos, unde se opri. Armatele bizantine își instalară tabăra la o mică distanță de fortificațiile orașului și chiar a doua zi începură asediul. Mașinile fură

[1] Orașe din Cilicia.

așezate în fața celor mai slabe puncte ale zidurilor pentru a le distruge, deschizînd astfel o breșă prin care oștenii urmau să pătrundă în cetate, ca să ucidă, să pîrjolească, să siluiască și să se îmbogățească, întru gloria unui împărat nedemn.

Mașinile de asediu intrară în funcțiune și proiectilele aruncate cădeau cu un zgomot asurzitor asupra fortificațiilor, distrugîndu-le și omorîndu-le apărătorii, care luptau cu abnegație și fanatism. Asediul cetății Anazarvos nu ținu prea multe săptămîni. Cînd berbecii și balistele începură să provoace breșe în ziduri, comandantul sarazinilor îi trimise lui Fokas o solie, vestindu-l că e gata să-i predea orașul, dar cu anumite condiții. Fokas fu uluit, fiindcă nu se așteptase ca sarazinii să se dea învinși așa de repede. Se hotărî fără nici o șovăială. Din cîte observase, zidurile cetății mai rezistau încă și aveau destul apărători. Asediul putea să mai dureze mult timp. Ca urmare, acceptă predarea orașului, promițînd solilor sarazini că locuitorii lui vor fi liberi să părăsească orașul luînd mai tot ce puteau căra din avutul lor.

Solia plecă și a doua zi, dis-de-dimineață, porțile cetății Anazarvos se deschiseră ca să intre biruitorii. Prima își făcu intrarea o tourmă de normanzi. Urma Fokas, însoțit de toți comandanții oastei sale, apoi aiergarda, care era formată din cîteva tourme, în total cam șaizeci de mii de războinici. Pe măsură ce slăvitul domestikos înainta spre inima orașului, chipul lui sever se întuneca din ce în ce mai mult. Sarazinii îl înșelaseră. Locuitorii orașului erau atît de înfometați și oștenii atît de palizi și de slabi, încît nu mai erau în stare să reziste mult timp.

— Gloriosule, ne-au păcălit, auzi în apropierea lui o voce care dădea glas propriului său gînd.

— Da, Ioannis, ne-au păcălit, zise Fokas mușcîndu-și buzele.

Oștenii mai înaintară cîtva timp în oraș, iar domestikos, împreună cu cei din suită, descălecară în fața palatului comandantului cetății Anazarvos. Cînd se pregătea să intre în palat, izbucni un vacarm îngrozitor. Nikiforos se opri, îl privi pe Ioannis și imediat îl trimise pe Chrisolo-

ras să vadă ce se întîmplase. Nikitas se întoarse şi, gîfîind, îi raportă :

— Normanzii şi ceilalţi leşegi fac scandal. Vor să jefuiască oraşul, şi li s-au aliat şi oştenii noştri din themele Anatoliei.

— Mi-am dat cuvîntul, rosti răguşit Fokas, încleştîndu-şi pumnii. Locuitorii oraşului sînt liberi.

Îi întoarse spatele şi, în clipa în care se pregătea să urce treptele ce duceau în palat, vacarmul căpătă proporţii ameninţătoare. Se opri şi-şi privi ofiţerii.

Cel ce vorbise puţin mai înainte, un bărbat scund şi frumos, bolborosi :

— Trebuie să-i lăsăm pe oşteni să jefuiască oraşul. Agarenii ne-au păcălit, avem dreptul să ne răzbunăm.

Nikiforos îi făcu semn să se apropie.

— Şi cuvîntul meu de onoare ? îl întrebă brusc.

— Cuvîntul domniei-voastre era valabil numai dacă agarenii v-ar fi spus adevărul. Dacă ştiaţi că oraşul avea să cadă în două-trei zile, cel mult într-o săptămînă, le-aţi fi acceptat condiţiile ?

Nikiforos îşi muşcă din nou buzele. Tzimiskis avea dreptate. Dar tot mai şovăia, nu voia să calce înţelegerea. Îşi întoarse capul spre locul de unde venea vuietul vacarmului, care creştea din clipă în clipă, şi pe neaşteptate se hotărî :

— Chrisoloras, strigă, trimite crainici în tot oraşul... O, nu, stai o clipă. Ioannis, unde sînt armele agarenilor ?

— Le-au predat. Acum se află sub paza noastră.

— Chrisoloras, zise Fokas întorcîndu-se iarăşi spre Nikitas. Trimite crainici în tot oraşul să strige : Înţelegerea de la început nu-i valabilă. Toţi locuitorii oraşului trebuie să se adune imediat...

Îşi roti privirea în stînga şi-n dreapta, văzu moscheea cea mare care se înălţa în apropiere, ochii lui străluciră şi adăugă :

— Toţi locuitorii din Anazarvos să se adune în moschee. Imediat. Toţi cei care vor fi găsiţi în alte locuri, după apusul soarelui, vor fi pedepsiţi cu moartea. Toată lumea în moschee. Nikitas, repede !

Chrisoloras plecă în galop și peste cîteva clipe întregul oraș răsuna de vocile crainicilor care aducea la cunoștința norodului hotărîrea biruitorului.

Fokas nu mai zăbovi la ușa palatului. Cu pași grăbiți urcă treptele scării, însoțit de generali, în timp ce în oraș izbucniseră uralele armatei amestecate cu strigătele deznădăjduite ale sarazinilor, care alergau spre moschee țipînd înspăimîntați, îmbrăcați cu ceea ce avuseră lal îndemînă, cărînd după ei femeile, copiii și bătrînii ce tremurau cu toții cuprinși de groază.

Soarele își încheiase drumul pe bolta cerească și începuse să coboare spre asfințit, dar agarenii și familiile lor continuau încă să se adune în moschee. Cînd se înnoptă, oștenii bizantini, executînd ordinele primite, zăvorîră porțile moscheei. Atunci prizonierii izbucniră în gemete sfîșietoare care se înălțau pînă în văzduhul înghețat. Noaptea aceea de februarie era deosebit de rece, vîntul bătea tăios scuturînd de frig trupurile agarenilor adunați în curtea uriașă și neacoperită a lăcașului lui Alah.

La ivirea zorilor, normanzii, lefegiii și oștenii themelor Anatolici începură să alerge pe ulicioarele orașului cucerit omorînd pe toți cei ce nu se supuseră poruncii lui Fokas de a se duce la moschee.

Măcelul dură multe ceasuri, strigătele, gemetele și glasurile care cereau îndurare zburară peste Anazarvos și ajunseră dincolo de munții și cîmpiile din jurul cetății, iar soarele se ascunse după perdeaua norilor ca să nu vadă șuvoaiele de sînge ce udau ulicioarele și piețele orașului. Normanzii, lefegiii și războinicii sălbatici din themele Anatolici uciseră pînă nu mai putură să-și țină în mîini săbiile, topoarele și buzduganele. Măcelul dură pînă cînd pe ulicioare și în case nu rămase țipenie de om ca să-i jelească pe cei uciși. Cînd totul luă sfîrșit, străjerii deschiseră larg porțile moscheii, iar crainicul lui Nikiforos dădu glas unui nou ordin, care-i umplu de groază pe agareni.

„Credincios cuvîntului dat, comandantul suprem al armatelor Anatoliei, gloriosul strateg Nikiforos Fokas, în ciuda vicleniei de care au dat dovadă fiii lui Alah, care au încercat să-l păcălească, îngăduie tuturor prizonierilor să părăsească imediat Anazarvos, luînd cu ei tot ce au la

îndemînă. Slăvitul domestikos îngăduie plecarea acestora cu o singură condiţie : oraşul cucerit va fi părăsit de ultimul său locuitor cel mai tîrziu pînă la apusul soarelui. Cei ce vor rămîne sau vor mai zăbovi, vor fi socotiţi vrăjmaşi şi ca atare vor fi ucişi pe loc."

Prizonierii auziră cuvintele crainicului, se întoarseră şi priviră spre soare, care şi străbătuse jumătate din drumul pe care-l avea de făcut pe bolta cerească ; izbucniră atunci în urlete de groază, începură să se înghesuie ca să iasă cît mai repede din curtea moscheii, de teamă ca nu cumva bizantinii să se răzgîndească, să dea buzna peste ei şi să-i omoare, aşa cum făcuseră şi cu ceilalţi. Se călcară şi se îmbrînciră. În faţa porţilor moscheii căzură bărbaţi, femei, copii şi bătrîni, iar peste ei trecură alte valuri, zdrobind sub picioarele lor trupuri tinere pline de viaţă şi speranţe, trupuri bătrîne şi ofilite sau trupuri de copii încă neformate.

Ulicioarele fură inundate de mulţimea care, continuînd să urle, se îndrepta în goană spre porţile larg deschise ale cetăţii, împingînd şi călcînd în picioare tot ce întîlnea în cale ; căci oamenii aceştia îngroziţi şi disperaţi aveau impresia că sînt cum suliţele, săbiile şi topoarele duşmanilor credinţei lor le spintecă şi le sfîrtecă trupurile. Marea de oameni fugea cuprinsă de groază, iar oştenii bizantini şi lefegiii, alcătuind un adevărat coridor, îi loveau cu suliţele, îi batjocoreau, le strigau să se grăbească şi izbucneau în hohote de rîs ori de cîte ori bărbaţii, femeile şi copiii se prăbuşeau la pămînt. Pe unii îi călcau în picioare pînă cînd îşi dădeau duhul, aşa de mare era ura şi duşmănia între cele două tabere.

Plecară şi ultimii locuitori ai oraşului Anazarvos. Peste întregul oraş răsunară atunci noi strigăte. Erau strigătele şi cîntecele biruitorilor care se puseră pe mîncare şi pe băutură în casele pustii ale sarazinilor. Cheful ţinu pînă tîrziu, iar dimineaţa, geniştii, care însoţeau oastea, porniră la treabă. Fortificaţiile şi moscheile trebuiau distruse. Geniştii munceau cîntînd, în timp ce oştenii adunau numeroasele trofee care umplură iarăşi sute de căruţe. Nikiforos luase o mare captură de război la Anazarvos, iar fiecare războinic se alesese cu cel puţin o armă, o suliţă, o spadă sau o lance, de aur sau de argint.

Fortificațiile și moscheile fură nimicite, iar întregul oraș pustiit. Înainte de a porni mai departe, ostașii lui Fokas cutrelerară tot ținutul, smulgînd copacii din rădăcină, distrugînd grădinile, nelăsînd în picioare nimic care să aducă mărturie că Anazarvos fusese cîndva un oraș bogat, cu o populație numeroasă. Nefericitul oraș fu ras de pe fața pămîntului și oastea lui Fokas porni să asedieze altă cetate.

Asediul începuse bine, dar se prelungea. Nikiforos, vrînd să termine cît mai repede ca să-și poată continua marșul, primi condițiile puse de sarazini pentru predarea cetății. Sarazinii voiau să părăsească cetatea înarmați, împreună cu familiile lor. Propunerea lor fu acceptată, porțile cetății se deschiseră și oștenii sarazini începură să iasă înarmați cu sulițe, spade și lănci. Trecură cîteva mii și apoi își făcură apariția femeile, copiii și bătrînii, înconjurați de numeroși războinici cu săbiile scoase din teacă. Femeile trecură prin fața bizantinilor și nimeni nu se mișcă, deși erau neasemuit de frumoase. Trecură și prin fața normanzilor și aceștia își arătară admirația. Apoi, ajungînd în fața armenilor, aceștia, rupîndu-și rîndurile, tăbărîră asupră-le ca să le răpească. Sarazinii șovăiră o clipă dar, văzînd cum sălbaticii le înșfacă nevestele și surorile, nu se mai putură abține. Se năpustiră și ei, așa că în fața femeilor care țipau îngrozite se încinse o luptă crîncenă.

În interiorul cortului său, Fokas ședea pe un scaun și cerceta împreună cu generalii o hartă cînd, deodată, ajunse pînă la el vuietul luptei care izbucnise ca o vîlvătaie.

— Chrisoloras, du-te repede și vezi ce s-a întîmplat, strigă domestikos. Stai puțin, vin și eu cu tine.

Fokas ieși din cort, văzu măcelul care avea loc în fața zidurilor și spumegă de mînie.

— Să fie uciși toți agarenii care-au îndrăznit să ridice armele ! strigă cu vocea-i de tunet, încleștîndu-și pumnii.

Nu fu nevoie să repete ordinul. Nikitas porni în galop spre locul unde sarazinii și armenii se luptau corp la corp. Bătălia nu dură mult. Sîngele curse din belșug și într-o

clipită, cam o mie de sarazini, bărbaţi şi femei, se prăbuşiră la pămînt fără suflare.

Cu toate acestea slăvitul domestikos nu se linişti. Roşu ca racul de mînie, îl chemă pe Andronikos, comandantul armenilor, poruncindu-i să-şi adune oamenii şi să-l aştepte.

Armenii se adunară, atît cei care se năpustiseră asupra femeilor, cît şi cei care nu le urmaseră exemplul. Şi, cu toţii, îl aşteptau pe comandantul oastei imperiale cu sufletul la gură.

Fokas îi lăsă să aştepte destul de mult. Voia să-şi strîngă întreaga armată. Cînd aceasta se adună şi-şi alcătui rîndurile, Fokas sosi călare şi se opri în faţa armenilor, care erau în aşa fel aşezaţi, încît se aflau în văzul restului oştirii.

— Oşteni ai Armeniei, strigă Fokas. Astăzi aţi călcat ordinul meu compromiţîndu-mi oastea şi pe mine personal în faţa vrăjmaşilor credinţei noastre. Şi nu numai atît. Disciplina pe care am cerut-o şi o voi cere mereu de la oştenii mei n-a fost respectată. Pentru binele oastei, pentru gloria preacucernicului nostru împărat Romanos, sînt obligat să vă pedepsesc ca să la aminte toţi cellalţi. Oşteni ai Armeniei, vreau ca cei care s-au năpustit primii asupra femeilor, iscînd o nouă bătălie între noi şi agareni, să facă un pas înainte.

O linişte de moarte însoţi ultimele cuvinte rostite de Fokas. Armenii şovăiau. Nimeni nu se urni din loc. Ochii lui Nikiforos începură să scapere fulgere de mînie. Chiar în clipa în care deschise gura să vorbească, întîia droungă, cu întregul ei efectiv, făcu un pas înainte şi apoi se opri fără să clipească. La fel făcu şi cea de-a patra.

Din ochii lui Fokas se stinseră fulgerele de mînie.

— Cel puţin sînteţi bărbaţi, zise acesta şi, întorcîndu-şi calul, scrută restul armatei ; toţi oamenii aşteptau cu sufletul la gură să audă ce pedeapsă li se va da oştenilor care nu ţinuseră seama de ordinul comandantului lor.

— Oşteni, strigă Fokas. Cele două droungi trebuie aspru pedepsite. Biciuirea e o pedeapsă prea blîndă. Vor fi decimate. Şi de aci înainte, pentru orice act de indisciplină, voi aplica aceeaşi pedeapsă. Moartea. Duşmanii

noștri sînt războinici de temut și nu se predau ușor. Dacă asediul ar mai fi durat, am fi pierdut mai mult de două sute de oșteni, cîți vor fi executați astăzi. Frații mei, oșteni, prin moartea acestora, dușmanii noștri vor afla că Fokas, comandantul armatelor Anatoliei, își respectă cuvîntul și că-și pedepsește proprii lui oameni atunci cînd aceștia îi nesocotesc poruncile, ca acum.

O liniște de mormînt se lăsă după rostirea acestor cuvinte din urmă. Nikiforos își cuprinse din nou oastea cu privirea și apoi, întorcîndu-și calul pe care-l forța să n-o ia la goană, se întoarse în cortul lui. Generalii și celelalte căpetenii îl însoțiră fără să rostească nici un cuvînt. În sinea lor erau convinși că Fokas avea dreptate în ceea ce privește indisciplina, dar cei mai mulți dintre ei nu înțelegeau de ce trebuia să moară atîția oșteni, numai și numai pentru vina că tăbărîseră asupra femeilor și că uciseseră cîțiva agareni. Ajungînd în cort, Fokas îi făcu semn lui Tzimiskis să-l urmeze.

— Cum judeci hotărîrea mea, Ioannis ? îl întrebă brusc.

— În nici un fel, răspunse acesta. De un singur lucru sînt sigur : se va spune că ești crud.

— Nu-i vorba de cruzime, rosti acesta tăios. A fost o necesitate și-n fața necesității cruzimea dispare. Mă înțelegi, Ioannis ?

— Mă străduiesc, zise Tzimiskis cu un zîmbet forțat.

Nikiforos ridică din umeri.

— Îmi pare rău, Ioannis, spuse, murmurînd. Cînd va sosi ziua în care va trebui să comanzi singur mă vei înțelege.

Theofano sunase pentru a doua oară din clopoțelul de aur. Fața ei frumoasă părea obosită, iar cearcănele negre din jurul ochilor erau o bună dovadă că în ultima vreme nu dormea prea bine.

— Leon, în sfîrșit ai venit, strigă de îndată ce-l văzu pe eunuc intrînd în odaie.

Acesta se închină și rămase în genunchi, la picioarele împărătesei.

— Ridică-te, Leon, zise Augusta. Precum vezi, aici nu-l nimeni. Am nevoie de tine.

Theofano tăcu, se gîndi puţin şi apoi începu să-i vorbească.

— Leon, ai vreun om de mare încredere? Pe cineva care ar fi gata să facă o călătorie lungă, deosebit de primejdioasă, în stare să apere chiar cu preţul vieţii o epistolă pe care vreau s-o trimit undeva?

Ochii eunucului străluciră pentru o clipă.

— Gloriosului comandant al armatelor Anatoliei? întrebă acesta cu o prefăcută naivitate.

— Da, Leon, răspunse simplu Theofano.

Eunucul se schimonosi, duse mîna la bărbie, se scărpină şi rosti apoi, bolborosind:

— Nu, preacuvioasă Augustă, nu cunosc un asemenea om.

Theofano îşi împleti degetele într-un gest de disperare.

— Leon, gîndeşte-te, gîndeşte-te, stărui. Vei deveni bogat, mai mult chiar decît îţi închipui. Ţi se vor îndeplini toate dorinţele. Leon, gîndeşte-te, gîndeşte-te!

Spinul nu răspunse imediat, iar Theofano, din pricina tulburării, începu iarăşi să-şi împletească degetele.

— Preacuvioasă Augustă, zise Leon după puţin timp. Cred că v-am găsit omul care vă trebuie. E un oştean simplu, care a venit cu trofeele trimise de gloriosul domestikos din Anazarvos.

— Ai încredere în el, nu va vorbi, nu va încerca să afle cuprinsul mesajului ce i se va încredinţa?

— E ambiţios şi ţine cu cei puternici, răspunse spinul, iar puternicul zilei, preacuvioasă Augustă, e gloriosul domestikos.

— Cînd îl poţi trimite la mine?

— Chiar astăzi, pentru că mîine va pleca împreună cu drounga lui.

Eunucul se închină din nou şi voi să plece.

— Promite-i aur şi tot ce-ţi va cere. Ai auzit, Leon?

— Da, preacuvioasă Augustă.

De îndată ce eunucul părăsi odaia, Theofano luă un pergament şi începu să scrie.

Nikiforos se uită încruntîndu-şi sprîncenele la oşteanul care stătea în faţa lui.

— M-ai căutat? îl întrebă cu asprime. Ai cerut cu stăruinţă să mă vezi, făcînd un tărăboi nemaipomenit. Ce doreşti?

Oşteanul nu răspunse, ci îşi întoarse capul spre Tzimiskis care se afla în cortul lui Fokas.

— Poţi vorbi fără teamă, zise Nikiforos cu nerăbdare.

Oşteanul îşi vîrî mîna în tunică şi scoase un pergament. Fokas îl văzu, întinse mîna şi-l luă mai înainte ca acesta să aibă timp să i-l înmîneze.

— Cînd am să am nevoie de tine am să te chem, spuse oşteanului. Poţi pleca.

Apoi se duse în celălalt capăt al cortului şi, întorcîndu-se cu spatele spre Tzimiskis, rupse sigiliile de ceară, desfăşură pergamentul şi citi:

„Gloriosule, începea mesajul. Vor veni zile nespus de grele. Să faci tot ce va fi cu putinţă pentru ca în primele luni ale noului an să fii în apropierea Basilevusei. Răsplăteşte-l pe oşteanul care ţi-a adus mesajul meu.“

Pergamentul nu conţinea nimic altceva, n-avea nici măcar semnătură.

Fokas înfăşură pergamentul cu atenţie şi-l strecură în tunică. Apoi făcu vreo cîţiva paşi, deschise o ladă, scotoci printre lucruri, scoase un alt pergament şi-l desfăcu. Făcu o comparaţie între acesta şi cel primit cu cîteva clipe în urmă şi de îndată chipul lui fu luminat de un zîmbet. Mesajul venea de la Theofano, nu trebuia să aibă nici o îndoială.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Ioannis, plin de curiozitate.

— Nimic, nimic, rosti Fokas.

Tzimiskis nu fu convins şi, întrucît începuse să bănuiască ceva, îl întrebă din nou.

— Veşti de la Basilevusa, de la Palatul Sacru?

Nikiforos îşi ridică privirea şi zise:

— Da, Ioannis, de la Palatul Sacru. Se pare că vor veni zile nespus de grele.

— Ceva în legătură cu Romanos? întrebă Tzimiskis încreţindu-şi fruntea.

— Da, chiar despre Romanos. Sănătatea lui... mă înţelegi.

— Şi ce ai de gînd să faci?

— Eu? Nimic. Voi continua expediţia. Trebuie să cucerim Alepul. Numai aşa ne vor lăsa în pace sarazinii.

— Şi dacă Romanos moare între timp, cine se va sui pe tron?

Fokas nu răspunse imediat.

— Nu ştiu, rosti ceva mai tîrziu. Poate că Augusta Theofano împreună cu cîţiva sfetnici.

— Care sfetnici? Te gîndeşti la Vringas? strigă Tzimiskis neputîndu-se stăpîni.

Nikiforos îşi plimbă privirea asupra nepotului său.

— Da, Vringas, bolborosi Fokas. Poate. Dacă va pune mîna pe putere Vringas...

— Dacă va muri Romanos, tu trebuie să devii împărat, rosti Tzimiskis.

— Ioannis. Cum te poţi gîndi la aşa ceva? Eu, împărat? Nu, niciodată. Şi apoi, cine m-ar proclama împărat, Vringas?

— Armata, strigă Tzimiskis, prefăcîndu-se că nu înţelege ironia lui Nikiforos.

— Ioannis, rosti acesta cu severitate. Să nu amestecăm armata în politică şi să nu mai vorbim despre problema asta. Sîntem în război şi odată trebuie să-i punem capăt. Nu, Ioannis, n-aş vrea să mai aud asemenea vorbe.

Tzimiskis tăcu, dar în sinea lui începu să vadă în persoana lui Nikiforos pe viitorul împărat, iar el se şi vedea domestikos în locul acestuia.

XIII

Se apropia sfîrşitul lunii noiembrie a anului 962. Înconjurat de ofiţerii săi, Fokas privea de pe o colină rîul Halos care străbătea cîmpia ce se întindea pînă hăt departe. Rîul fusese trecut de trupele de şoc şi în acea clipă se pregătea să-l treacă şi grosul armatei. Pînă acum marşul fusese un şir întreg de izbînzi. Una după alta, fortăreţele se predaseră sau căzuseră după un scurt asediu. Fokas îl capturase şi pe Abu Firaz, rudă cu emirul Eidolah. Nu pierduse nici un oştean şi înălţase stindardele imperiale peste fortăreţele unor mari oraşe ale emirului. Dar în acea dimineaţă, Fokas era neliniştit. Iscoadele nu i se întorseseră încă şi de aceea nu ştia unde se află forţele comandate de Nasdas, mîna dreaptă a emirului, care voia să-i taie calea spre Alep. Ioannis Tzimiskis, care stătea în apropierea lui, îşi muşca nervos mustăţile roşcovane, iar căpeteniile celelalte şedeau în spatele lui Fokas fără să scoată un cuvînt. Aşteptau cu toţii sosirea primei iscoade care trebuia să pună capăt nesiguranţei şi să le spună unde se află Nasdas şi armata lui.

După cîteva minute, armata se pregătea să treacă rîul Halos. Nu se vedea ţipenie de sarazin.

— Ducă-se naibii, răcni la un moment dat Fokas. Unde-ar fi iscoadele noastre ?

— Acolo, strigă un katepano. Acolo, gloriosule, căci iată, se vede un călăreţ.

Fokas întoarse capul la dreapta. Norul de praf pe care-l văzuse katepano se apropia. Acum îl deslușea bine şi pe călăreţ.

— În sfîrşit, mirii printre dinţi slăvitul domestikos.

Iscoada îşi opri calul, ce spumega încă, lîngă Fokas şi strigă gîfîind :

— Nasdas înaintează spre miazănoapte, vrea să ne atace flancurile.

Fokas dădu din cap şi un surîs îi înflori pe buze.

— Bineînţeles, dacă ne va găsi, zise şi imediat dădu cîteva ordine.

Oastea nu va trece dincolo de rîu. Urma să execute o mişcare înşelătoare, dînd impresia că se retrage spre nord-est, iar cînd iscoadele lui Nasdas vor pleca în tabăra lor ca să anunţe această retragere, ea îşi va schimba direcţia luînd-o spre miazăzi şi va trece dincolo de rîu, fie de acolo de unde se afla acum, fie dintr-un alt punct.

Se mai scurseră cîteva ore. Armata lui Fokas, obişnuită cu marşurile forţate şi manevrele tactice, reuşi să-l înduce în eroare pe sarazini în aşa măsură, încît aceştia o căutau în partea opusă celei unde se găsea de fapt. Armata bizantină mărşălui multe ceasuri spre nord-est şi tot atîtea spre miazăzi, iar la un moment dat se trezi în faţa micii formaţiuni a emirului Eidolah care apăra punctele de trecere peste rîu. Entuziasmat de reuşita manevrei sale, Fokas ordonă să se înceapă imediat atacul. Sarazinii se apărară un timp, dar iureşul bizantinilor fu atît de năvalnic, încît obligă cavaleria emirului să se retragă şi să-i lase neacoperiţi pe pedestraşii care luptau cu şi mai mare îndîrjire. Nikiforos, care se grăbea să ajungă cît mai repede la Alep, îi porunci atunci lui Tzimiskis să-şi ia catafracţii, să treacă rîul mai în amonte şi apoi să lovească pe inamic în flancuri.

Cuirasierii bizantini porniră în galop de-a lungul rîului şi, găsind un punct de trecere, se năpustiră în apă cu cai cu tot, ieşiră pe celălalt mal şi, avîndu-l în frunte pe Tzimiskis, năvăliră asupra sarazinilor atît de vijelios, încît aceştia fură zdrobiţi şi puşi pe fugă. În graba lor, sarazinii îşi aruncau pînă şi armele. Cuirasierii nu se opriră, ci dimpotrivă, îi hăituiră pe fugari pînă cînd pămîntul fu acoperit cu trupurile căsăpite ale vrăjmaşilor.

Văzînd nenorocirea care se abătuse asupra oastei sale şi deznădăjduit de faptul că aceasta nu mai putea opune nici o rezistenţă, emirul încercă, împreună cu un detaşa-

ment de războinici, să se întoarcă în Alep, capitala lui. Distanța de la locul unde se desfășura bătălia și pînă la Alep nu era prea mare și putea fi străbătută, în marș forțat, cam într-un ceas. Dar nici această încercare nu-i reuși, fiindcă cuirasierii îi tăiară calea. Atunci, galopînd pe un cal ce părea înaripat, trecu rîul împreună cu cei cîțiva cavaleri care-i rămăseseră credincioși și-o luă la goană pe cîmpie. Fu văzut însă de niște cuirasieri care, recunoscîndu-l după veșmintele ce le purta, porniră în urmărirea lui. Dar reuși să scape. Calul emirului fugea mult mai repede decît caii bizantinilor, cîștiga tot mai mult teren și pînă la urmă dispăru la orizont. Fokas nu-și opri oastea. Acum, după dezastrul suferit de sarazini pe malurile rîului Halos, drumul spre Alep era deschis: Cu strigăte victorioase, cetele de războinici ajunseră în fața porților capitalei lui Eidolah și, mai înainte de a o asedia, năvăliră în palatul emirului, care se afla în afara zidurilor cetății. După ce-l jefuiră îi dădură foc, incendiind odată cu el toate casele care se găseau în afara zidurilor, indiferent dacă aparțineau bogătașilor sau țăranilor nevoiași.

Palatul emirului era bogat și mai înainte ca oștenii lui Fokas să-l fi dat pradă flăcărilor, adunaseră sute de mii de monede de aur, arme împodobite cu aur, cai, cămile, vase și cupe de aur și argint. Mai găsiră acolo nenumărate platoșe, țesături de mătase, mobilă încrustată cu fildeș și argint, fel de fel de mașini de război, cărămizi din porțelan acoperite cu argint.

Palatul emirului fu incendiat și, în timp ce zidurile continuau să fumege, oastea preacuviosului împărat Romanos începu asediul Alepului, care, judecînd după starea jalnică în care i se aflau fortificațiile, nu putea să reziste multă vreme. Asedierea orașului începu în ziua de 17 decembrie și luă sfîrșit după douăzeci de zile, cînd intrară în luptă toate mașinile de război. Fokas era și de această dată grăbit. Mesagerii care soseau din Basilevusa îi aduceau numai vești neplăcute. Starea sănătății împăratului se înrăutățea din zi în zi. Mulți demnitari începuseră să vorbească deschis despre moartea lui, care n-avea să întîrzie prea mult, fiindcă doctorii nu mai puteau să-l facă nimic. Nikiforos căuta să stea de vorbă cu fiecare mesa-

ger, apoi se retrăgea în cort unde citea scurtul mesaj trimis de Theofano, neputînd încă să înțeleagă fraza : „În primele luni ale anului nou trebuie să fii în apropierea Basilevusei". Citi și reciti de multe ori această frază și abia tîrziu, foarte tîrziu, cînd un oștean îl înștiințase că însăși Augusta îl îngrijește pe împărat, înțelese sensul ei, se înfioră și, îngenunchind în fața icoanelor, de care nu se despărțea niciodată, se rugă cu adevărată smerenie.

Trecură primele două zile ale asediului și nerăbdătorul Fokas începu să se gîndească la faptul c-ar trebui să dea primul asalt, dar în cea de a treia zi, una din porțile Alepului se deschise și în prag își făcu apariția o solie de bătrîni, avînd în fruntea ei vreo cinci-șase cavaleri ce purtau stindarde albe ca zăpada. Bătrînii și cavalerii se apropiară de tabăra bizantină cerînd să stea de vorbă cu slăvitul domestikos. Acesta îi primi în cort, avînd în dreapta și în stînga pe generalii săi și pe Tzimiskis, care ședea chiar alături de el.

Bătrînii îl priviră speriați pe Nikiforos și, după o scurtă ezitare, cel mai în vîrstă dintre ei luă cuvîntul și, înghițind în sec din pricina emoției, zise :

— Gloriosule strateg. Ați asediat capitala emirului fără să cunoașteți un lucru foarte important. Stăpînul nostru lipsește. Străbate locuri îndepărtate încercînd să adune o nouă oaste. Prin urmare, războiul e greu și va dura multe luni. Noi, bătrînii, care ținem locul emirului, spada islamului, ne-am sfătuit între noi și iată ce-am hotărît : să venim aici să propunem și să dăm domniei-voastre atîta aur cît poftește ca să plece dimpreună cu toată oastea sa din orașul nostru, mai înainte ca noi nenorociri să se abată asupra voastră și a noastră.

Fokas îl lăsă să vorbească fără a-l întrerupe și, ascunzîndu-și un zîmbet de bucurie — doar îi propuneau aur cu sacul ca să plece, ceea ce nu vădea decît slăbiciunea sarazinilor — se hotărî să-l sîcîie puțin.

— De acord, rosti simplu. Primesc condițiile voastre, dar vreau să mai adaug una : îmi veți plăti despăgubirea pe care-o voi hotărî mîine și-mi veți îngădui, mie și armatei mele, să intrăm încolonați în orașul vostru și, după ce-l vom străbate de-a curmezișul, să-l părăsim fără să ne atingem de nimeni.

Bătrînii și bizantinii se priviră între ei uluiți. Propunerea lui Fokas părea ciudată, atît sarazinilor, cît și bizantinilor, fiindcă nimeni nu putea să-i citească gîndul lăuntric.

După ce-și reveniră din uimire, bătrînii începură să vorbească pe șoptite între ei și-apoi starostele luă din nou cuvîntul:

— Gloriosule strateg, rosti înghițind în sec ca și mai înainte, nu putem primi condiția pe care ne-o puneți mai înainte de-a o aduce la cunoștința celorlalte căpetenii ale cetății. Prin urmare, vă cerem răgaz pînă mîine dimineață, pentru a vă da răspunsul nostru.

— Fie! răspunse sec Fokas și se sculă de pe scaun, dîndu-le să înțeleagă că discuția luase sfîrșit.

Cînd sarazinii plecară, Tzimiskis nu putu să se stăpînească și strigă:

— Gloriosule, cum de-ați primit? N-ați înțeles că...

— Am înțeles și încă prea bine, îl întrerupse Fokas. Așteaptă și vei vedea. Mîine vom afla ceea ce trebuie să aflăm... Ioannis, nu pot să vă spun nimic mai mult.

Mușcîndu-și buzele, Tzimiskis părăsi cortul comandantului împreună cu celelalte căpetenii.

Se lumină de ziuă. Credincioși cuvîntului dat, sarazinii fură prezenți, la ora fixată, în fața taberei bizantine și se îndreptară spre cortul lui Nikiforos.

— Trădătorilor, cîini ce sînteți, strigă Fokas de îndată ce aceștia îi spuseră că-i primesc condițiile și că așteaptă să le comunice suma pe care o cere ca să nu distrugă Alepul. Ați crezut că voi cădea așa de ușor în capcana pe care mi-ați întins-o? Cum de v-ați închipuit că voi intra cu armata în orașul vostru ca să ne căsăpiți ca pe niște berbeci.

Bătrînii păliră și începură să tremure, în timp ce Fokas continua să țipe de față cu ofițerii lui, care-l priveau uimiți.

— Nemernicilor, netrebnicilor, păginilor. Comandantul armatelor Anatoliei a aflat cine sînteți și cît de repede încolțește trădarea în sufletele voastre. Nu, nu primesc nici o condiție. Orașul vostru va fi cucerit de armata mea

şi va fi prădat, iar locuitorii lui vor fi vînduţi ca sclavi în Oraşul lui Constantin.

Bătrînii deveniră albi ca varul. Speriaţi la culme, începură să vorbească toţi deodată. Fokas nu putu să-şi înăbuşe un zîmbet şi-şi acoperi gura cu mîna ca să nu-l vadă.

— Glorlosule strateg, rosti brusc starostele, care îi obligase pe ceilalţi să tacă. Niciodată nu ne-a trecut prin minte gîndul de-a vă trăda şi de-a măcelări armata voastră atunci cînd va intra în Alep. Apoi, chiar dacă am fi vrut aşa ceva...

Se opri brusc, se întoarse şi-şi privi camarazii ruşinat, fiindcă lăsase să-i scape asemenea vorbe. Dar aceştia dădură din cap în semn de încuviinţare.

— Chiar dacă aţi fi vrut ? repetă Fokas fraza acestuia.

— Chiar dacă am fi vrut, tot n-am fi putut, fiindcă forţele noastre sînt aşa de slabe, încît...

— Minciuni ! răcni Fokas cu o furie prefăcută, iarăşi minţi, bătrîne !

— Jur pe barba profetului că nu vă mint, strigă aprins de mînie bătrînul, simţindu-se jignit de purtarea lui Nikiforos şi apoi, cu o voce stinsă, de parcă trăgea să moară, începu să-i povestească despre armata de care dispunea oraşul pentru apărarea fortificaţiilor.

Fokas îl asculta tăcut, în timp ce Tzimiskis se întoarse şi-l privi cu admiraţie, fiindcă abia acum îi înţelese şiretenia.

— Bine, bătrîne, zise Fokas de îndată ce acesta termină enumerarea războinicilor care apărau capitala emirului. Te cred că nu minţi şi că n-aveţi de gînd să ne întindeţi o cursă. Dar răspunsul nu ţi-l pot da chiar acum. Trebuie să mă sfătuiesc cu generalii mei.

Bătrînii plecară din nou, iar cortul fu zguduit de rîsetele generalilor.

— Glorlosule, rosti Ioannis, rîzînd în continuare. Pînă acum ştiam că eşti un mare strateg, cel dintîi al imperiului, dar, pe toţi sfinţii, nu şi măscărici !

Fokas îşi încruntă sprîncenele, dar rîsul era atît de molipsitor, încît izbucni şi el.

— Aşadar, zise cînd toată lumea se linişti, mîine, dis-de-dimineaţă, vom începe asaltul şi, cu ajutorul Sfintei

fecioare, pînă seara trebuie să cucerim Alepul. Asaltul va porni din trei locuri, dinspre soare-răsare, soare-apune şi miazăzi. Eu voi porni dinspre soare-răsare, tu Ioannis dinspre miazăzi, iar tu katepano Gheorghios dinspre soare-apune...

Cu mult înainte de revărsatul zorilor, Nikiforos îşi inspectă oastea, maşinile de asediu şi de îndată ce se lumină, dădu semnalul de atac, alergînd cel dintîi spre zidurile fortificate.

Lupta se încinse imediat. Turnurile de asediu înaintară, berbecii, arbaletele şi balistele începură să arunce pietroaie asupra fortificaţiilor şi să izbească zidurile, în timp ce genieştii, protejaţi de restul oştenilor, săriră în şanţ şi porniră să deschidă breşe la temeliile zidurilor. Sarazinii se apărau cu îndîrjire. O adevărată ploaie de săgeţi, suliţe, pietre şi plumb topit începu să cadă asupra bizantinilor. La un moment dat, bizantinii reuşiră să facă o breşă într-o parte a zidului, înmormîntînd sub dărîmături o mulţime de vrăjmaşi şi încercară să pătrundă în oraş. Dar nu reuşiră să înainteze prea mult. Sarazinii luptau cu atîta înverşunare, încît nici curajul oştenilor şi nici strigătele lui Fokas, care se lupta în prima linie, nu fură în stare să dea cîştig de cauză bizantinilor. Aceştia se luptară ceasuri în şir, acolo lîngă breşă, fără să reuşească să înainteze nici măcar un pas. La un moment dat rîndurile bizantinilor se subţiaseră atît de mult, încît începură să se retragă, la început păstrînd ordinea, iar apoi într-o îmbulzeală de nedescris. Lui Nikiforos îi venea să moară de ciudă. Porunci trompeţiştilor să dea semnalul de retragere şi, adunîndu-şi întreaga armată, care fusese înfrîntă pentru întîia oară de sarazini, porni să se fortifice pe muntele ce se înălţa în apropiere, fără să renunţe la un nou asalt asupra Alepului.

— Ne-au păcălit, strigă înfuriat domestikos, adresîndu-se generalilor, care se adunaseră în cortul lui. Sînt mult mai mulţi apărători decît ne-au informat bătrînii. Ne mai pregătim un timp şi atacăm din nou. Numai să reuşim asemenea lucru înainte ca sarazinii să primească întăriri. Ioannis, Gheorghios, Mihail, Theodoros...

Chemă nominal pe fiecare katepano şi le dădu ordine. Fokas continua să le explice încă planul său de atac, cînd

de afară se auzi un tropăit. Era Chrisoloras, care rămăsese în apropierea zidurilor ca să urmărească ceea ce se petrece în oraş.

— Gloriosule, strigă de îndată ce-şi făcu intrarea în cort. Agarenii au părăsit zidurile cetăţii. Dinspre oraş s-aude tumult de bătălie.

Nikiforos ţîşni din cort chiar în clipa în care sosi un al doilea călăreţ. Acesta întări şi el spusele lui Nikitas. Fokas nu şovăi nici o clipă. Îşi chemă generalii şi le porunci să trimită drungă după drungă şi tourmă după tourmă, de îndată ce vor fi gata de luptă, pentru a asalta imediat zidurile fortăreţei.

Oştenii lui Nikiforos coborîră de pe coline ca o vijelie, cărînd cu ei scările pe care le sprijiniră de zidurile aproape lipsite de apărători şi zdrobind rezistenţa celor cîţiva războinici ce mai rămăseseră acolo, năvăliră în oraş, în timp ce alte cete spărgeau porţile cetăţii şi distrugeau zidul refăcut de agareni în cursul nopţii.

Ca nişte fiare însetate de sînge se năpustiră în capitala emirului pîlcurile de slavi, scandinavi, armeni, greci, lefegii, şi sîngele începu să curgă ca un adevărat şuvoi. O sută de mii de oameni ucideau, fără nici o deosebire, războinici, femei, copii şi bătrîni. Măcelul dură mult timp şi numai oboseala opri mîinile biruitorilor. Apoi veni rîndul jafului, pîrjolului, distrugerilor. Alepul era atît de bogat, încît nici un bizantin nu se gîndi, nici pentru o clipă măcar, că asemenea bogăţii pot fi transportate la Constantinopol, fiindcă nu s-ar fi găsit niciodată atîtea căruţe şi animale ca să le ducă pînă acolo.

Dar victoria bizantinilor nu era completă, deoarece mulţi războinici se retrăseseră pe acropola Alepului şi se baricadaseră în interiorul fortăreţei, hotărîţi să-şi vîndă scump pielea. Aflînd această veste, deloc îmbucurătoare, Nikiforos fu cuprins de o mare nelinişte. Cum oştenii lui erau împrăştiaţi prin oraş, îmbătaţi de victorie şi alergînd după femeile sarazinilor, puteau fi o pradă uşoară pentru războinicii baricadaţi în acropolă, dacă aceştia s-ar fi hotărît să-i atace. De aceea, pentru orice eventualitate, Fokas ţinea mereu în stare de alarmă o unitate.

Nouă zile ţinu jefuirea Alepului şi în cea de-a noua zi, Fokas, care voia să plece înapoi în Caesarea pentru a fi în

apropierea Basilevusei în primele luni ale noului an, se hotărî să atace acropola agarenilor. Atacul fu respins și atunci Nikiforos se hotărî în mod definitiv să plece din Alep pentru că un mesager sosit din Basilevusa îi adusese o veste nespus de proastă : Romanos era pe moarte, iar Vringas lucra cu înfrigurare să pună pe altcineva pe tron de îndată ce împăratul își va da obștescul sfîrșit.

Fokas nu era neliniștit numai din această pricină. De la Theofano nu mai primise de mult nici un mesaj personal, iar tăcerea ei îi provoca temeri și mai mari. Fu de asemenea obligat să părăsească Alepul fiindcă iscoadele îi raportaseră că emirul Damascului venea să-l atace în fruntea unei armate puternice și odihnite.

Se iveau zorile zilei de 31 decembrie a anului 962 cînd, în fruntea armatei sale, Nikiforos părăsi Alepul și porni pe drumul întoarcerii spre Caesarea. Expediția îi adusese mai multe victorii decît se așteptase. Cilicia fusese recucerită aproape în întregime. Parte din fortărețele emirului fuseseră distruse, iar unele erau păzite, acum, de garnizoane bizantine. Palatul emirului fusese incendiat, iar capitala lui căzuse în mîinile bizantinilor.

Gloriosul domestikos nu era mulțumit însă. Vrînd să-i umilească și mai mult pe sarazini, puse crainicii să vestească locuitorilor Alepului înainte de a pleca :

„Plec, dar mă voi întoarce. Să cultivați în continuare ogoarele, căci sînt ale mele. Voi reveni peste un an să strîng recolta. Munciți cu tragere de inimă ca să nu-mi spulberați speranțele".

Armata porni la drum fiind urmată de mii și mii de creștini eliberați din robie și cărînd cîte trofee puteau transporta cămilele și catîrii care încheiau coloana. Oștenii lui Fokas merseră tot înainte, trecură prin Siria de nord, străbătură cîmpiile Ciliciei, lăsară în urmă munții Taurului, și pe la jumătatea lunii martie ajunseră în apropierea orașului Simandoi. Atunci sosi din Basilevusa un mesaj neașteptat, și inima lui Nikiforos zvîcni puternic în piept. Mesajul fusese adus de curierul oficial al Palatului Sacru și era iscălit de Vringas.

Eunucul scria :

„Gloriosule domestikos, sănătatea precucernicului Romanos, din mila lui Hristos împărat și basileu al bizantinilor, merge din ce în ce mai rău. Mi-e teamă că, șubred de constituție cum este, cu toate îngrijirile Augustei iubite de Dumnezeu, n-are să mai reziste. Vă felicit, gloriosule, pentru victoriile obținute și vă porunceso să rămîneți în Caesarea pînă la noi ordine din partea preacucernicului basileu, dacă își va reveni, sau din partea Augustei, dacă are să se întîmple, ferească Domnul, nenorocirea.

Parakimomenos
Iosif Vringas."

Fokas mototoli înfuriat pergamentul și-l chemă de îndată pe Tzimiskis.

— Acum sau niciodată! strigă acesta imediat ce află conținutul mesajului trimis de Vringas.

— Ce vrei să spui prin asta, Ioannis? rosti cu o prefăcută nedumerire Nikiforos.

— Că trebuie să devii împărat! Acum sau niciodată, strigă din nou Tzimiskis. Nu înțelegi? Mesajul lui Vringas e clar. Se teme de tine și vrea să te țină departe de Basilevusa. Dar spune-mi, Augusta ce va face? Te va sprijini fără doar și poate. Nu-i așa?

Fokas nu-i răspunse imediat. Minciuna nu se potrivea unei clipe de felul acela.

Tzimiskis stărui:

— Ce va face Augusta, gloriosule? Nu mi-ai răspuns.

— Nu știu, rosti acesta posomorît. Dar la întrebarea ta, îți răspund: Nu. Nici acum, nici altă dată... Destul, Ioannis!

— Și opera ta, gloriosule? Opera ta pe care ai lăsat-o neterminată? Ce se va întîmpla cu ea dacă pe tron se va sui un basileu care te va îndepărta din post?

Nikiforos nu vorbi nici de data aceasta. Ioannis îl privea însă cu atîta insistență, încît Fokas își întoarse capul în altă parte.

— Romanos n-a murit încă, rosti într-un tîrziu mohorît.

— Nu murise acum două zile, cînd a plecat curierul din Basilevusa. De unde poți să știi că astăzi mai trăiește? nu se lăsă Tzimiskis.

Fokas nu-i răspunse nici de data aceasta.

— Şi cu armata ce ai de gînd să faci ? întrebă puţin mai tîrziu Ioannis. Cele mai multe corpuri au şi plecat în taberele de iarnă. Aşadar trebuie, mai mult chiar, e necesar să menţii sub arme pe cei care se află încă sub comanda ta.

Fokas dădu afirmativ din cap şi Tzimiskis oftă satisfăcut.

— În sfîrşit, şopti acesta.

— Nu te bucura, Ioannis, n-am spus încă da. Armata care mă urmează va pleca şi ea în taberele de iarnă, precum am hotărît... Nu, nu te grăbi. Singura concesie pe care sînt dispus s-o fac este să nu fie dezarmaţi oştenii şi să nu se întoarcă la themele lor.

— Şi asta e ceva, şopti Ioannis. Dar dacă vrei să afli părerea mea...

— Nu, Ioannis, ştiu ce vrei să spui. E cazul să ne oprim aici.

Tzimiskis ridică din umeri.

— O asemenea ocazie nu i se prezintă de multe ori unui om în cursul vieţii, bolborosi acesta, dar dacă tu nu vrei...

În noaptea aceea, Fokas nu aţipi deloc şi ori de cîte ori auzea tropot de cal îşi înălţa capul de pe perna cea aspră şi-şi ciulea urechile. Aştepta un mesaj de la Theofano, fiindcă era sigur că avea să-i scrie. Avea să-i trimită mesajul cu oşteanul care îl adusese şi pe celălalt, cu Mihail, cel pe care îl avansase la gradul de ekatondarch şi-l trimisese înapoi la Basilevusa cu aproape o săptămînă în urmă.

XIV

Clopotele Marii Biserici băteau în dungă în dimineaţa aceea de 15 martie a anului 963. Constantinopolul îşi înmormînta, în mai puţin de patru ani, încă un împărat, pe preacucernicul Romanos al II-lea care se săvîrşise din viaţă în vîrstă de numai 24 de ani. Răposatul împărat Konstantinos, precum vorbea norodul, îşi dăduse duhul în braţele bietei sale soţii, ale cărei bocete se auziseră dincolo de Palatul Sacru, sfîşiind pînă şi inimile imperturbabilor varangi care stăteau acum drepţi, ca nişte stane de piatră, la posturile lor, cu capetele plecate, aşa cum se potrivea marelui doliu. Preacucernicul împărat Romanos murise însă singur, departe de Augusta, care născuse cu vreo două săptămîni în urmă, şopteau cubicularii şi ceilalţi slujitori care cunoşteau mai bine ceea ce se petrecuse în Palatul Sacru. Murise în braţele patriarhului, sub ochii lui Vringas care se plimba pradă neliniştii prin dormitorul sacru, şuşotind mereu cu cîte-un demnitar, aşteptînd tot timpul un anumit ins care venea şi-i şoptea ceva la ureche — veşti care uneori făceau ca faţa-i puhavă să-şi piardă culoarea, iar alteori să se înroşească de bucurie.

Romanos îşi încredinţase sufletul Domnului departe de Theofano. În ajun, cînd Augusta se dusese să-l vadă şi să fie de faţă cînd îşi va lua leacurile prescrise de doftori, împăratul deschisese ochii, gonise cu un gest pe toţi cei ce se aflau în dormitor, şi astfel rămăseseră singuri mai multe ceasuri.

Iar cei doi-trei cubiculari care-şi ciuliseră urechile ca să asculte ce-şi spuneau cei doi soţi se dăduseră înapoi speriaţi, fiindcă vorbele ce ajunseseră pînă la urechile lor

erau atît de înfricoşătoare, încît, cuprinşi de spaimă, fugiseră să se ascundă, căci dacă Augusta ar fi aflat că auziseră cele rostite în dormitorul sacru, puteau să se considere ca şi morţi.

Romanos muri a doua zi, dar strigătul pe care-l scoase în seara aceea rămăsese adînc întipărit în memoria celor care trăseseră cu urechea :

— Ucigaşo, se răstise Romanos la împărăteasă, nu ţi-a fost de ajuns tatăl meu. Păcatul săvîrşit de mine să cadă însă asupra ta.

Romanos muri, iar Theofano plînse, bocise şi-şi strînse în braţe, în faţa marilor arhonţi, copilaşii orfani, îi dezmierdă, le spuse cuvinte de mîngîiere pentru a alina durerea pricinuită de pierderea părintelui lor, şi pe mulţi bărbaţi îi năpădiseră lacrimile văzîndu-i durerea.

După ce Romanos îşi dădu duhul, un ekatondarch încăleca un cal iute ca fulgerul, ales dintre cei mai buni din grajdul Palatului Sacru, şi se îmbarcă apoi pe o corăbioară îndreptîndu-se spre Asia Mică, avînd ascuns la sîn un mesaj scris de mîna Augustei pentru glorlosul domestikos al armatelor Anatoliei, care trebuia să se afle acum în apropierea cetăţii Caesarea.

Debarcînd pe malul asiatic, ekatondarch-ul nu porni în galop, ci pur şi simplu zbură. Schimbă numeroşi cai la toate cetăţuile şi într-o dimineaţă ajunse la Simandoi, chiar în clipa în care armata lui Nikiforos îşi făcea intrarea în oraş. Mesagerul nu se opri şi nici n-avu răbdare să aştepte ca Fokas să descalece. Se apropie de el în galop, opri calul care era plin de spumă la gură şi strigă cît putu de tare ca să fie auzit de oştirea întreagă :

— Gloriosule, preacucernicul împărat a murit, după cum trebuie să fi aflat şi de la focurile aprinse cu două zile în urmă. Urmează să vină cîţiva curieri care să vă aducă mesajul oficial de la Constantinopol.

O linişte de moarte îi acoperi cuvintele. Nikiforos aflase vestea morţii lui Romanos prin mijlocirea focurilor, care se aprinseră la Basilevusa, ajungînd astfel la Caesarea şi Simandoi. Dar acest mesaj era prima veste oficială care confirma moartea basileului. Toţi katepano din suită se întoarseră şi-l priviră pe Tzimiskis ca şi cum s-ar fi aştep-

tat ca acesta să ia cuvîntul. Ioannis își încreți fruntea, dar nu zise nimic.

— Astă-seară, rosti răgușit Fokas, vom rămîne aici. Ekatondarch, urmează-mă !

„Gloriosule, citi Nikiforos a treia oară mesajul Theofanei. Împăratul nu mai există. Înainte de-a muri i-a numit ca moștenitori pe cei doi minori asociați la tron, copiii lui și ai mei, Vasilios și Konstantinos. Totodată, i-a numit și pe epitropi — pe mine și pe Iosif Vringas, parakimomenos. Gloriosule, nu te grăbi să te întorci în Orașul lui Constantin. Am nevoie de cîțiva oameni care să se bucure de încrederea ta deplină. Sub un pretext oarecare trimite-l în Basilevusa pe Mihail și încă pe cineva, pe Chrisoloras de pildă, dacă se află în preajma ta."

Mesajul era scris în grabă, cu o mînă care se pare că tremura cînd așternea cuvintele. Slovele arătau limpede acest lucru.

Oftînd, Fokas strînse pergamentul în mînă, se așeză pe un jilț din tricliniul palatului unde era găzduit și căzu pe gînduri.

— Chrisoloras, rosti deodată. Trebuie să plece mîine, neapărat !

Se sculă, sună din clopoțel și porunci oșteanului care i se înfățișă :

— Să se prezinte de îndată Chrisoloras, turmarch de cavalerie. Imediat !

Nikitas ajunse la Constantinopol în ziua de 26 martie, o zi însorită, înveșmîntată în culorile primăverii și, după ce veghease personal la descărcarea trofeelor aduse cu el, porni spre Palatul Sacru, ținînd în mîini un pergament oficial adresat lui parakimomenos Vringas și încă unul, ascuns tub tunică, pentru Theofano.

Vringas îl primi în salonașul destinat audiențelor particulare. Se purtă rece și distant cu el. Îl întrebă despre domestikos, despre armata lui și încă despre multe alte lucruri care-i trădau neliniștea, greu de ascuns, pricinuită de faptul că nu știa ce anume intenționa să facă Nikiforos, acum cînd Romanos era mort.

Nikitas răspunse la toate întrebările lui Vringas şi-l linişti oarecum deoarece, aşa cum îi spusese, slăvitul domestikos n-avea de gînd să se întoarcă la Constantinopol decît în cazul în care va fi chemat oficial.

Parakimomenos îl ascultă cu atenţie şi după cîtva timp îi adresă brusc întrebarea care-i ardea limba şi pe care în zadar încerca s-o înăbuşe:

— Turmarch Chrisoloras, armata ce gîndeşte?

— Armata, răspunse prompt Nikitas, nu gîndeşte, se supune.

Vringas tresări. Ştia că Chrisoloras era unul din cei mai credincioşi oameni ai lui Fokas şi intuia că acesta nu putea să-i spună nimic care ar fi putut să-l compromită pe domestikos.

— Ştiu, stărui Vringas ca să-l încerce, ştiu că armata se supune. Dar cui, turmarch-ule? Lui domestikos sau Augustei şi Regenţei?

— Celui care are dreptul să-i poruncească, răspunse în doi peri Chrisoloras, care ştia că armata îşi adora comandantul.

Vringas zîmbi forţat.

— Eşti isteţ şi dibaci, turmarch-ule, şopti parakimomenos. Îmi sînt de ajuns cele aflate. Sper că nu vei pleca prea curînd din Basilevusa.

— Nu, în afară de cazul că mi se va porunci.

Parakimomenos dădu din cap.

— Nu ţi se va porunci, rosti sec. Vei rămîne aici la dispoziţia mea. Nu, turmarch-ule, nu mă contrazice. După cum ştii, imperiul este condus de împărăteasă şi de mine. Acum poţi să pleci. Te voi chema cînd voi avea nevoie de tine.

Chrisoloras dădu să plece.

— Ai cerut să fii primit în audienţă de preacuvioasa Augusta, zise eunucul reţinîndu-l cu un gest. Vei fi primit peste un ceas. Aşteaptă afară. Te voi însoţi.

Nikitas se închină din nou şi ieşi din salonaşul lui parakimomenos cu inima grea. Fokas îi spusese să înmîneze Theofanei pergamentul pe care-l avea ascuns în sîn fără să-l vadă nimeni. Făcu vreo cîţiva paşi pe coridorul larg şi se prăbuşi greu pe un jilţ, fără să observe un eunuc care-i dădea tircoale. Rămase cîteva clipe cu capul plecat,

cînd, uitîndu-se cu coada ochiului, văzu deodată un ins ce se închină în faţa lui. Era Leon eunucul.

— La palatul părintelui domniei-voastre, arhonte, îi şopti în grabă. La trei ceasuri după căderea nopţii. Voi veni să vă găsesc. Mesajul pe care în mod sigur îl aveţi, să-l înmînaţi preacuvioasei Auguste în prezenţa lui Vringas. În prezenţa lui. Aţi înţeles, arhonte? În prezenţa lui. Fiţi atent, căci sîntem urmăriţi.

Eunucul se ridică şi adăugă cu voce tare :

— Augusta iubită de Dumnezeu mi-a poruncit să comunic domniei-voastre că vă aşteaptă. Mă duc să-l anunţ şi pe parakimomenos.

Nikitas se scuală din jilţ, înaintă alături de eunuc şi se opri în faţa uşii lui Vringas. Acesta ieşi de îndată din salonaşul lui împreună cu Leon şi, cu paşi iuţi, se îndreptară cu toţii spre gineceu. Nikitas mergea cu inima frîntă, fiindcă urma s-o revadă pe femeia pe care o considera ucigaşă, deşi continua s-o iubească. Vringas intră în gineceu, căzu în genunchi, se închină şi apoi se ridică. Nikitas făcu la fel. Leon eunucul rămase ceva mai în urmă.

— Turmarch Chrisoloras, ai cerut să fii primit de mine, îi auzi Nikitas glasul în timp ce se ridică.

O auzi şi se înfioră. Părea obosită, îi lipsea din glas acel ton melodios care-l emoţiona.

Îşi ridică fruntea, o privi şi se cutremură. Theofano se schimbase. Nu mai era fata pe care o iubise. Era o femeie obosită, cu ochii încercănaţi. O femeie matură, deşi n-avea mai mult de douăzeci şi doi de ani. Mai înaintă cîţiva paşi, se închină din nou, scoase din tunică pergamentul şi i-l înmînă basilissei în faţa lui Vringas, care făcu nişte ochi cît cepele.

— Un mesaj din partea gloriosului comandant suprem al armatelor Anatoliei, kir Nikiforos Fokas, rosti Nikitas.

Theofano nu întinse mîna ca să la pergamentul.

— Citeşte-l, îi porunci lui Nikitas.

Chrisoloras avu pentru o clipă impresia că lumea începe să dispară din jurul lui ; Fokas îi poruncise să predea mesajul personal Theofanei şi-i mai spusese, în plus, că mesajul nu trebuia să fie văzut de nimeni, în afară de ea. Dar, neavînd încotro, fu obligat să rupă sigiliul, des-

făşură pergamentul şi se pregăti să-l citească, cînd Theofano îi zise :

— Nu, nu-i neapărată nevoie să-l citeşti acum. Parakimomenos !

Cu ochi ce prinseră a-i străluci, Vringas făcu un pas înainte.

— Parakimomenos, continuă Theofano, ia mesajul şi dă-l-l lui Leon. Am să-l citesc mai tîrziu.

Vringas se închină şi, apropiindu-se de Chrisoloras, luă cu mîinile-i tremurînd de emoţie pergamentul, îl strînse la piept şi-şi reocupă locul în dreapta Theofanei.

— Turmarch-ule, rosti din nou Theofano. Mai ai ceva să ne spui ?

— Nu, preacuvioasă Augustă, nimic altceva.

Theofano făcu semn că audienţa luase sfîrşit. Nikitas căzu din nou în genunchi, fiind imitat şi de Vringas.

Se închinară, apoi se ridicară şi, mergînd de-a-n dăratelea, porniră spre ieşire. Ajunseră la uşă, cînd Theofano strigă :

— Parakimomenos, i-ai dat lui Leon mesajul gloriosului ?

Muşcîndu-şi buzele, Vringas răspunse tăios :

— Să mă ierte Luminăţia-ta, am uitat.

Leon se apropie de el, întinse mîna, primi pergamentul şi se închină.

Parachimomenos ieşi din gineceu şi Nikitas auzi scăpîndu-i de pe buzele lui încleştate o înjurătură. Apoi se întoarse şi-l privi pe Nikitas cu atîta răutate şi ură încît, fără să vrea, acesta fu cuprins de un fior.

— Turmarch Chrisoloras, ieşi şuierînd din gura lui Vringas ameninţarea. Ştii că te joci cu focul ?

Nikitas nu-şi plecă fruntea. Îl privi însă cu multă stăruinţă ; parakimomenos înjură din nou şi, întorcîndu-i spatele, porni cu paşi grăbiţi.

Chrisoloras nu se îndepărtase prea mult de gineceul Augustei, cînd auzi în spatele lui o voce. Se întoarse şi-l zări pe Leon.

— Preacuvioasa Augustă mi-a poruncit să vă spun că trebuie să vă păziţi viaţa, îi şopti. Deseară. Acasă la domnia-voastră, arhonte, aşa cum ne-am înţeles.

Nikitas părăsi Palatul Sacru și se îndreptă spre casa părintească. Acolo îl aștepta Anemaș. Sarazinul îl îmbrățișă și-l sărută, apoi porniră amîndoi spre palatul emirului. Pe drum Chrisoloras nu scoase nici o vorbă, ca și Anemaș de altfel.

Sosiră la palatul emirului. Bătrînul Kouroupas îl primi cu bucurie pe Nikitas și, după ce schimbară cîteva cuvinte de politețe, Anemaș își conduse prietenul în apartamentul verișoarei sale.

Îndată ce-l văzu pe Chrisoloras, Evdochia se aprinse la față de bucurie. Nu mai puțin se bucură și Nikitas atunci cînd o revăzu pe nepoata emirului. Contrar obiceiurilor din trecut, nepoata lui Kouroupas nu-și mai acoperea fața cu feregeaua atunci cînd vorbea cu vreun bărbat, astfel că Nikitas putu să-i studieze trăsăturile și să și le întipărească adînc în memorie. Ochii Evdokiei aveau o culoare verde, închisă, iar buzele-i erau frumos conturate. Bărbia îi era fină, grațioasă, iar gîtul lung. Cît timp rămase acolo se uită la ea cu nesaț și de multe ori, cînd privirea lui, ceva mai insistentă, se pironea în ochii ei, deosebit de expresivi, vedea cum roșește și începe să respire mai anevoie.

Cînd părăsi palatul lui Kouroupas, împreună cu Anemaș, începuse să coboare întunericul nopții. Pe drumul întoarcerii primul care rupse tăcerea fu Anemaș.

— Nikitas, rosti acesta, cine crezi că va ocupa tronul lui Romanos acuma cînd...

Înghiți în sec și se opri. Apoi se întoarse și-și privi prietenul, ezitînd parcă să rostească ceea ce-i sfredelea mintea. Nikitas se înfioră. Bătrînul lui tată începuse să-i spună cîte ceva despre zvonurile care circulau prin Palatul Sacru.

— Ce vrei să spui, Anemaș ? îl întrebă răgușit, trăgînd hățurile calului. De ce ți-ai lăsat fraza neterminată ?

Acesta își întinse capul înainte. Treceau prin fața porții Sfîntul Roman, care urma să se închidă curînd, iar mulțimea se înghesuia să intre în oraș.

— Se închid porțile ? întrebă uimit Nikitas.

— Nu știai ? Poruncă de la parakimomenos, răspunse Anemaș. Se teme pînă și de umbra lui.

Tăcură iarăşi şi nu mai schimbară nici o vorbă pînă cînd, străbătînd şoseaua Mesi, ajunseră acasă la Nikitas. Descălecară şi-şi încredinţară caii rîndaşilor. Intrînd în casă, o luară spre tricliniu, unde se aşezară în jilţuri, după care fură serviţi cu băutură.

— Crezi că Romanos a murit de moarte bună ? îl întrebă deodată Anemaş, cu un glas de gheaţă.

Nikitas nu răspunse, simţi doar un fior rece străbătîndu-i întreg trupul.

— Nu mi-ai răspuns, stărui sarazinul.

— Prefer să nu vorbim despre asemenea lucruri, rosti Chrisoloras.

Anemaş zîmbi mulţumit.

— Aşadar, şi tu ai auzit ceea ce se spune. Bine, să nu mai vorbim.

— Şi acum, ce crezi că va face Augusta ? întrebă după puţin Anemaş. Augusta, care acum e prizoniera lui Vringas. Cine va fi acel om puternic care-l va îndepărta pe eunuc şi cine va reuşi oare, căci parakimomenos e păzit cu străşnicie... Nu-mi răspunzi, Nikitas ?

— Nu ştiu, bolborosi acesta.

Şi totuşi ştia, sau cel puţin ghicea. Acel om puternic avea să fie Fokas. Gloriosul comandant de oşti care-i încredinţase un mesaj secret pentru Theofano. Pergamentul care ajunsese în mîinile acesteia într-un mod atît de ciudat, chiar în faţa lui Vringas, care înţelesese ceva, dar nu putuse reacţiona.

— Nikiforos Fokas, zise Anemaş, ghicindu-i gîndurile. Acesta e puternicul zilei, de el se teme cel mai mult eunucul, pe el va încerca, cu toate mijloacele, să-l nimicească. Dar va reuşi oare ?... Şi Augusta ce va face ?... Nikitas, astăzi toţi oamenii din garda lui Romanos şoptesc numele strategului. Aşadar, dacă el se va decide şi va fi sprijinit şi de Theofano...

Tăcu iarăşi şi începu să-şi mîngîie barba.

— Nikitas, rosti după puţin timp. Augusta... Mi-e teamă de ea. E în stare de orice.

— Ajunge, strigă Nikitas, ajunge. Dacă vrei să-mi fii prieten, încetează cu balivernele astea în legătură cu Augusta.

Sarazinul îl privi uluit. Văzîndu-l însă cum își strîngea nervos în mîini cupa, tăcu și nu mai rosti cuvintele care-i stăteau pe limbă.

— Iartă-mă, Anemaș, bolborosi într-un tîrziu Chrisoloras. Sînt obosit, de aceea m-am răstit la tine.

Acesta zîmbi :

— Nu-i nimic, Nikitas, te las. Sper să te mai văd înainte de-a pleca. Căci vei pleca, nu-i așa ?

— Da, dar nu știu cînd.

Ceasurile se scurseseră și Chrisoloras aștepta cu o neliniște din ce în ce mai mare. Și-a așteptat pînă cînd se auzi o bătaie puternică în poarta exterioară a palatului părintesc. Atunci sări ca o săgeată, alergă și, deschizînd poarta, rămase ca împietrit. În fața lui stătea Leon eunucul — îmbrăcat, nu în uniforma galben-strălucitoare a Palatului Sacru, ci ca un om de rînd.

— Stăpîne, îi spuse de îndată ce intră în casă. Puneți-vă o mantie și urmați-mă. O mantie simplă, nu una militară... iar sabia, stăpîne, ascundeți-o sub mantie. Da, e bună. Haideți, stăpîne, să mergem.

Ieșiră în stradă și, străbătînd piața Augusteum, ajunseră la Palatul Sacru. Trecură pragul unei intrări dosnice, păzită de un străjer varang, care de îndată ce-l văzu pe Leon se întoarse cu spatele, pătrunseră în palat și se îndreptară spre gineceu. Trecură printr-o serie de coridoare dosnice, fără să întîlnească ființă de om în calea lor. La un moment dat eunucul se opri în fața unei uși și bătu încet înainte de-a o deschide. O deschise, făcu semn lui Nikitas să-l urmeze, și cînd acesta intră, eunucul se retrase închizînd ușa după el.

Chrisoloras examină cu privirea salonul. Era simplu, fără lux și podoabe. Un pat, două-trei scaune, cîteva jilțuri și un cufăr formau tot mobilierul salonului. În salon nu se afla nimeni. Făcu vreo cîțiva pași și se așeză pe un scaun, în timp ce inima lui se zbuciuma din ce în ce mai tare, fiindcă ghicise cine trebuia să vină. Trecură cîteva momente fără să se arate nimeni, cînd deodată se auziră de afară niște pași ușori. Nikitas întoarse capul și inima-i încetă pentru o clipă să mai bată. Draperia celei de a doua

uşi interioare fu dată la o parte şi în prag îşi făcu apariţia Theofano.

— Nikitas, spuse cu o voce dulce ca o mîngîiere.

— Preacuvioasă Augustă, răspunse acesta căzînd în genunchi.

— Nikitas, de ce te porţi aşa ? îl dojeni ea. Nu ţi-am spus că nu-i nimeni de faţă ?... Haide, ridică-te. Vino şi aşază-te aici, lîngă mine.

Se supuse ca hipnotizat. Nu-i vorbea Theofano, ci Anastasia, iubita lui. Nu era Augusta, ucigaşa, femeia care, după cît se spunea, omorîse doi oameni, doi împăraţi. O privi şi băgă de seamă că acum nu părea obosită ca în cursul dimineţii. Ochii nu-i mai erau încercănaţi, iar chipul arăta frumos şi fraged ca niciodată. Privirea-i strălucea de viaţă, voinţă şi dragoste... Dragoste ? cel puţin aşa i se păruse.

— Nikitas, începu ea, de-ai şti tu cît de nefericită sînt ! De fapt aici mă simt ca o prizonieră. Prizoniera unui eunuc care nu mă lasă să stau de vorbă sau să văd pe cineva fără să fiu înconjurată de oamenii lui, iar aceştia mă urmăresc şi-i raportează orice mişcare, orice cuvînt şi orice acţiune. Ai văzut astăzi... Mesajul lui Fokas. Dacă ar fi căzut în mîinile lui. O, Doamne !

Tăcu o clipă, îşi pironi ochii într-ai lui şi-l întrebă :

— Ştii ce scrie slăvitul domestikos ?

— Nu. Nu mi-a spus, îngăimă Nikitas, care se simţea tare descumpănit, fiindcă începuse să-l mistuie iarăşi dorul de ea.

— Scrie...

Îşi vîrî mîna în buzunarul rochiei, scoase pergamentul şi citi :

— „Preacuvioasă Augustă, îmi dau seama cît de grea a devenit situaţia înălţimii-tale odată cu moartea împăratului preaiubit de Dumnezeu. Nu aştept decît un ordin şi atunci oastea şi persoana mea vor fi la dispoziţia..."

Se opri, înfăşură pergamentul care conţinea şi multe alte lucruri, precum rousise să-şi dea seama Nikitas din scrisul foarte des al lui Fokas, şi adăugă :

— Din acea clipă îl am la mine. Îl voi ține în mîinile mele chiar și-n timpul nopții. Nu mai am încredere în nimeni, Nikitas. M-auzi, Nikitas? În nimeni. Am doi fii, doi asociați la domnie. Dar sînt încă minori și folosindu-se de numele lor se vor găsi mulți care să se joace cu soarta imperiului. Sînt tutorele fiilor mei prin voința lui Romanos, dar ce ironie. O, Doamne, căci și Vringas e tutore. Eu sînt femeie, iar el e eunuc. Dar e puternic și are peste tot, în toate posturile cheie, arhonți devotați, care se apleacă slugarnic la fiecare semn de-al lui. Nikitas, mi-e teamă. Nu pentru mine, ci pentru copiii mei, Vasilios și Konstantinos. Mîinile înarmate acționează atît de repede... Și sînt singură. Singură și fără apărare în mijlocul unei haite de dușmani... Nikitas.

Tăcu și de îndată izbucni în hohote de plîns.

Nikitas șovăi o clipă, apoi, supunîndu-se unei porniri oarbe, se sculă, se duse lîngă Theofano, care stătea cu capul plecat, îl puse mîna pe păr și începu să i-l mîngîie cu gingășie.

Theofano se înfioră și-și înălță capul cu chipul scăldat în lacrimi.

— Nikitas... șopti fără să se gîndească. Mă iubești încă?

— Anastasia!

Îngenunchie lîngă ea și buzele lor se uniră într-un sărut plin de dorință.

— Nu! strigă ea deodată, cînd Nikitas începu să-i șoptească cuvinte de dragoste. Nu!

Nikitas se zăpăci și dădu înapoi. Augusta își plecă din nou capul. Se așternu o tăcere apăsătoare.

— Nikitas, șopti la un moment dat Theofano, dacă nu l-aș fi cunoscut pe împărat, dacă n-aș fi devenit basilissă... Atunci poate că aș fi fost fericită, poate că alături de tine aș fi avut parte de-o viață tihnită. Departe de conjurații, uneltiri și de chinurile pe care le îndur zilnic aici în Palatul Sacru. Nikitas... Mă iubești încă?

O auzea și nu-i venea să creadă.

— Anastasia, rosti din nou, îmbrățișînd-o. Scumpa mea Anastasia, te regăsesc după atîția ani.

Se sărutară iarăşi, fără ca de data aceasta Theofano să caute a scăpa din braţele lui, nici chiar atunci cînd Nikitas începu să-i şoptească vorbe de dragoste. Plin de înflăcărare, îi spuse tot ceea ce ascundea în el de ani de zile, cuvinte ce-i izvorau în mod firesc din suflet. Îi vorbi despre dezamăgirea lui şi despre eforturile pe care le făcuse ca s-o uite şi să nu-i aibă mereu în faţă chipul — pe cîmpul de luptă, prin circiumi sau în braţele altor femei. Theofano îl lăsă să-i spună tot ceea ce avea de spus, întrerupîndu-l doar cînd buzele-i căutau sărutările lui. Îl lăsă s-o strîngă în braţe, dar cînd Nikitas îndrăzni să depăşească limita, fiindcă uitase de împărăteasă, în faţa ochilor lui nemaiexistînd decît chipul femeii iubite, ea îl împinse uşor la o parte ca să-i aprindă şi mai mult dorinţa, făcîndu-l să jure, cuprins de ameţeală, că pe lume nu e decît ea, că e dispus să sacrifice totul de dragul ei, că avea să-i fie sclav de-a pururi. Îl împinse uşor la o parte, pentru ca apoi să-l strîngă în braţe şi să-i vorbească de dragostea ei, despre lupta ce-o dăduse ani în şir cu ea însăşi ca să nu-şi dezvăluie sentimentele. Se îmbrăţişară şi, tot sărutîndu-se, Nikitas se trezi fără veste cu ea pe pat. Cunoscu dragostea şi se înfruptă din plăcerile oferite de buzele şi de trupul ei, avu impresia că zburase departe de lume şi că ajunsese în paradis.

— Nikitas, dragul meu, şopti într-un tîrziu Theofano, care stătea cuibărită în braţele lui. Nikitas, s-a făcut tîrziu.

Nu-i răspunse ; gura lui îi căută iarăşi buzele.

— Nikitas, dragul meu, trebuie să pleci, stărui Augusta.

Se desprinse din braţele lui şi se ridică. Nikitas fu orbit de trupul ei gol şi neasemuit de frumos, încercă s-o îmbrăţişeze din nou, dar ea se feri rîzînd şi-şi puse rochia, acoperindu-şi goliciunea. Tînărul îşi reveni din ameţeală, se gîndi cît de fericit e şi inima i se umplu de bucurie. Apoi se aşeză alături de Theofano, o cuprinse cu braţele de mijloc şi-şi rezemă capul de pieptul ei.

— Anastasia, şopti Nikitas, mi-ai dăruit dragostea, acum nu mai cer nimic vieţii. Iar dacă voi muri, în cazul că Ziditorul mă va chema la El, mă voi înfăţişa mîndru în faţa-i şi-i voi spune...

— Nikitas, dragul meu, îl întrerupse ea apucîndu-i capul cu amîndouă mîinile. Nikitas, să-i spui că eşti al meu. Al meu de-a pururi. Gata să faci tot ceea ce-ţi voi cere. Tot. Nikitas, m-auzi ? Eşti al meu !

— Anastasia !

Părăsi Palatul Sacru cu fruntea sus. Plecă simţindu-se asemenea unui zeu. Străbătu din nou acelaşi coridor semiobscur şi ieşi pe aceeaşi poartă, iar vîntul rece al nopţii, care-şi trăia ultimele clipe, îl izbi în faţă aducîndu-l din nou cu picioarele pe pămînt. Cu paşi grăbiţi, ajunse în casa părintească şi se trînti îmbrăcat în pat. Îşi petrecu mîinile sub ceafă şi începu să viseze cu ochii deschişi. Acum, cînd se scursese destulă vreme de cînd părăsise Palatul Sacru, îi treceau prin minte toate amănuntele nopţii petrecute cu Theofano, dragostea exuberantă, vorbele care fuseseră rostite, promisiunile ce le făcuse.

— Anastasia, îi rosti numele în şoaptă, pentru tine sînt în stare să-mi dau şi viaţa.

Acum n-o mai vedea ca pe o ucigaşă. Se revolta la gîndul că a putut cîndva să creadă tot ceea ce se spune despre ea.

— Poate fi oare Anastasia o ucigaşă ? Niciodată ! strigă cuprins de mînie şi sări ca ars. Să fie oare Anastasia o ucigaşă ? Nu. E o victimă ! Victima lui Romanos care a părăsit-o şi a înşelat-o cu toate curtezanele din Basilevusa. Anastasia...

Pieptul i se umfla ori de cîte ori buzele lui îi rosteau numele, iar inima înceta să-i mai bată cînd îşi amintea de suflarea ei caldă care-i mîngîiase obrajii. Apoi îşi aminti de Anemaş şi de cele ce-i spusese fără ca el să protesteze... Îşi încleştă pumnii de ciudă şi dădu din nou glas deşertării :

— Anastasia, scumpa mea. Cum de-au fost în stare să te acuze ? Cum de-au făcut asemenea ticăloşie ? Cum ?... O, Doamne... Pînă şi Anemaş...

Îngenunchie în faţa iconostasului ce se afla în dormitorul lui, îşi împreună mîinile şi se rugă Domnului s-o scape de duşmanii ce-o înconjurau şi-o bîrfeau cum că ar fi săvîrşit, chipurile, cele mai oribile şi mai josnice fapte. Se rugă mult timp, cufundat într-o stare de extaz creată

de zbuciumul dragostei sale. Într-un tîrziu se sculă şi, mort de oboseală, se trînti în pat aşa îmbrăcat cum era. Adormi avînd pe buze numele ei şi gîndindu-se la clipa cînd îl va chema din nou la Palatul Sacru.

Zilele se scurseră, Nikitas nu ieşea deloc din casă. Aştepta să apară din nou Leon eunucul, să-l ia pe ascuns şi să-l ducă iarăşi lîngă ea, ca atunci, seara. Dar zilele treceau şi nimeni, în afară de vizitatorii obişnuiţi ai tatălui său, nu călca pragul casei. Vremea se scurgea şi Nikitas începu să fie cuprins de dezamăgire. Din cînd în cînd se întreba dacă nu cumva noaptea aceea fusese doar un simplu vis. Dar în dimineaţa zilei de 5 aprilie Leon îşi făcu apariţia în casa lui.

— Deseară, stăpîne, îi zise, descară, ca şi data trecută.

Nikitas începu să numere ceasurile pînă cînd întregul oraş fu cufundat în întuneric. Cînd eunucul bătu la uşă, el se şi afla în spatele ei, cu mantia în mînă, gata de plecare, pentru a nu pierde nici măcar o clipă din timpul ce-l va petrece cu iubita lui. Mergînd în mare grabă ajunse la Palatul Sacru şi, străbătînd coridoarele semiobscure, se trezi din nou singur în acelaşi salon. Dar de data asta nu mai trebui să aştepte. Theofano îl întîmpină cu braţele deschise şi cu buzele însetate de sărutări.

Ceasurile se scurseră. Aproape de revărsatul zorilor, Theofano deschise ochii, îl privi pe Nikitas care dormea în braţele ei şi zîmbi. Era un zîmbet ciudat.

— Eşti al meu, bolborosi printre dinţi, te-am legat atît de tare, încît pînă şi pe mama ta, dacă ţi-aş spune că trebuie s-o ucizi, o vei ucide fără să te gîndeşti prea mult.

Se trezi şi el. Văzînd-o cum îl priveşte, o îmbrăţişă din nou şi-l sărută ochii, buzele şi obrajii, şoptindu-i cuvinte de dragoste şi adoraţie. Îl lăsă s-o sărute, iar din cînd în cînd îi răspundea şi ea cu cîte-un sărut; apoi, eliberîndu-se brusc din braţele lui, se ridică, îşi puse rochia şi în timp ce Nikitas o urmărea în extaz, veni şi se aşeză lîngă el, spunîndu-i cu o voce melodioasă :

— Nikitas, trebuie să pleci. Nu de aici... Nu m-ai înţeles. Să pleci din Basilevusa. Trebuie să te întorci în tabăra slăvitului domestikos. Vreau să-i duci un mesaj...

Scumpul meu, nu-i ceea ce-ţi închipui. Trebuie să vină aici. Vringas... Oh, Doamne, cum să-ţi explic? Mi-e teamă...

Se sculă iarăşi şi, apropiindu-se de o masă, ridică învelitoarea de postav, scoase un pergament, se uită la el, îl împături şi, după ce puse două peceţi, i-l înmînă lui Nikitas continuînd :

— Nikitas, dacă mesajul acesta va cădea în mîinile vrăjmaşilor mei — şi numai Dumnezeu ştie cîţi sînt — poate nu numai să mă distrugă, dar să-mi aducă chiar şi moartea. Ţi-l încredinţez. Păzeşte-l ca pe ochii din cap, să nu fie văzut de nici o fiinţă din lume, ci numai de el.

— Iubita mea, chiar dacă voi muri, nimeni nu-l va vedea, căci voi găsi puterea să-l distrug înainte de-a cădea în mîini străine. Dar, scumpa mea...

Şovăi, se făcu roşu la faţă, vru să spună ceva, dar n-avu timp. Buzele ei se lipiseră de ale lui. Trupul Theofanei se lipi şi el de trupul lui Nikitas.

— Cînd te vei întoarce, dragul meu, te voi aştepta aici, în acelaşi salon... Şi acum pleacă. Pleacă şi fii atent. Trebuie să părăseşti oraşul pe ascuns. Vringas a pus probabil oameni ca să te supravegheze, fiindcă ştie că eşti devotat trup şi suflet slăvitului domestikos. Nikitas, dragul meu...

Se sărutară iarăşi. Îl conduse pînă la uşă şi acolo se despărţiră. Cînd Nikitas închise uşa în urmă, ochii ei străluciră iar buzele-i rostiră spontan aceste cuvinte :

— E al meu. Al meu pentru totdeauna. E în stare să facă orice pentru mine.

XV

Micuța ambarcațiune se tîrî pe nisipul țărmului pustiu. Echipajul întinse două scînduri la cupastră și Nikitas, ținîndu-și calul de hățuri, păși pe uscat. Întunericul nopții mai stăruia încă. Stelele de pe cer clipeau, iar acolo departe, spre răsărit, o dîră palidă de lumină vestea revărsatul zorilor. Nikitas se sui pe cal, îi dădu pinteni și porni galopînd vijelios. Echipajul ambarcațiunii strînse scîndurile, cufundă ramele în apă și se avîntă în largul Mării Marmara. Uneori galopînd, alte ori mergînd mai încet ca să nu-i crape calul, Chrisoloras socotea cam cînd va ajunge la prima cetățuie, cînd deodată auzi în urmă-i tropot de cal. Întoarse nelinîștit capul și văzu un varang ce venea în galop, urmînd același drum ca și el. Trecuseră vreo patru ceasuri de cînd debarcase și acum întreaga natură era scăldată într-o puternică lumină roșiatică de april. Nikitas își biciui din nou calul și începu să galopeze, încercînd să păstreze aceeași distanță între el și varang, care nu părea să se grăbească, ceea ce îl liniști. Opri calul pentru o clipă și așteptă să vadă ce are de gînd să facă varangul. Acesta trecu prin fața lui, îl salută și-și văzu de drum. Nikitas zîmbi.

— Anastasia, murmură printre dinți, mi-ai insuflat toate temerile tale și-acum, peste tot, nu văd decît dușmani.

Cu zîmbetul pe buze, porni din nou la drum. La orizont, la o depărtare de două-trei mile, era prima cetățuie imperială. Calul obosise și trebuia schimbat. Mergînd în galop, ajunse la cetățuie și se duse glonț în staul. Acolo

văzu patru oşteni, iar ceva mai departe pe varang. Oştenii îşi ţineau armele în mîini, iar cînd Nikitas se apropie de ei, dekarch-ul care-i comanda veni lîngă el, îl salută şi, apucînd hăţurile calului, îl întrebă :

— Sînteţi arhontele Chrisoloras ?

Nikitas îşi încreţi fruntea şi cu coada ochiului văzu, fără să-şi fi întoars capul, că oştenii îl şi înconjurasera.

— Da, sînt turmarch-ul Chrisoloras şi vreau un cal.

— Arhonte turmarch, am ordin să vă arest...

Dekarch-ul n-avu timp să-şi termine fraza căci Nikitas, plesnindu-şi cu putere calul, îl obligă să se întoarcă şi, nepăsîndu-i dacă în goana lui va doborî vreun oştean, se năpusti ca o vijelie pe drumul larg, aplecîndu-se pe gîtul calului, fiindcă avu impresia că auzise zgomotul a două arcuri care se întindeau. Săgeţile trecură peste umerii săi şi peste capul calului şi se înfipseră în pămînt.

„Vringas mi-a căşunat-o, se gîndi în timp ce galopa. De aceea mă urmărea varangul. Venise să anunţe straja cetăţuicei ca să fie sigur de arestarea mea."

Cu gîndul acesta privi înapoi. Oştenii şi dekarch-ul încălecaseră şi porniseră în urma lui. Pradă deznădejdii, Nikitas îşi roti privirea în jur. Cunoştea foarte bine ţinutul. Fusese de cîteva ori la vînătoare prin locurile acelea. Dacă reuşea să menţină cîteva minute aceeaşi distanţă faţă de urmăritori, ar fi putut coti spre păduricea care începea la dreapta drumului, la o depărtare de circa o milă de locul unde se afla el. În codru era o peşteră mare, atît de bine ascunsă, că numai cu greu putea fi descoperită de cei ce nu ştiau de existenţa ei. Plesnindu-şi calul, îl obligă să galopeze şi mai repede, astfel că peste cîteva minute ajunse în codru, mai înainte ca urmăritorii lui să poată vedea în ce direcţie apucase. Înaintă puţin călare, apoi descălecă şi, trăgîndu-şi calul de hăţuri, ajunse în apropierea unor stînci. Acolo coti brusc la dreapta şi dispăru, ca şi cum l-ar fi înghiţit pămîntul.

Se scurse mai bine de un ceas. Nikitas îi auzi pe urmăritori cum trec prin faţa peşterii, cum se opresc o clipă şi cum o iau apoi din loc. După care se lăsă o linişte apăsătoare. Atunci, convins fiind că nu-l pot descoperi, se aşeză jos, scoase de la sîn pergamentul şi-l privi. N-avea

nici un nume pe el. Peceţile de ceară erau simple, fără sigiliu. Nehotărît, îl ţinu mult timp în mîini, neştiind ce să facă. Să-l deschidă, să citească mesajul pentru a transmite verbal conţinutul, dacă bineînţeles reuşea să ajungă pînă la Simandoi, la Nikiforos, sau să-l păstreze sigilat pînă în ultima clipă a vieţii sale ? Se lupta cu sine însuşi, dar pînă la urmă se hotărî să-l păstreze sigilat, învingînd sentimentul curiozităţii care-l îmboldea fără preget.

După ce se înnoptă de-a binelea, îşi adăpă calul la izvor şi porni din nou la drum. Umblă toată noaptea ocolind cetăţuile imperiale, ciulindu-şi mereu urechile pentru a deslui vreun tropot de cal care ar fi trădat prezenţa altor călăreţi. Cînd se făcu întuneric beznă, se opri ca să dea calului de mîncare şi să înghită şi el ceva, plătind cu aur greu găzduirea oferită de ţăranii care-i deschiseseră uşa în toiul nopţii.

De îndată ce se făcu ziuă se ascunse în pădure, iar cînd se lăsă noaptea porni din nou la drum. Urmînd aceeaşi tactică timp de două nopţi, în cea de-a treia, aproape de revărsatul zorilor, zări de departe zidurile cetăţii Simandoi.

— Eunucule, te-am păcălit ! strigă Nikitas cuprins de bucurie, cînd se văzu aproape de Simandoi.

Lovi calul, frînt de oboseala marşului din cursul nopţii, ca să străbată ultima milă ce-l despărţea de porţile cetăţii, cînd o săgeată veni şuierînd şi i se înfipse în mîna dreaptă, puţin mai jos de umăr. Durerea ce-o simţi îl făcu să geamă, dar nu se opri. Scrîşnind din dinţi se ţinu tare în şa, continuînd să galopeze, cînd a doua săgeată se înfipse în coapsele calului, care se prăbuşi la pămînt scoţînd un nechezat sfîşietor.

Nikitas se eliberă imediat de povara calului şi, trăgîndu-şi sabia cu mîna stîngă, se pregăti să înfrunte atacul celor care-l răniseră. Erau trei inşi îmbrăcaţi în uniforme militare, care îşi făcură apariţia după nişte tufişuri, ţinîndu-şi arcurile în mîini. Chrisoloras se aplecă şi se ascunse în spatele calului. Săgeţile se înfipseră în pămînt, în imediata lui apropiere.

— Repede, atacaţi cu spadele ! strigă cel care părea a fi comandantul.

Nikitas văzu cum se apropie moartea și se uită spre Simandoi. Pe poarta cetății ieșeau cîțiva călăreți. Cei trei oameni ai lui Vringas se năpustiră în acea clipă asupră-i și fu obligat să se întoarcă pentru a le ține piept. Spadele zăngăniră, dar lupta era inegală, deoarece Chrisoloras se bătea cu mîna stîngă, cea dreaptă fiindu-i în continuare imobilizată de săgeata care rămăsese înfiptă în ea. Oștenii se năpustiră asupra lui din toate părțile, iar fața lui Nikitas începu să fie brăzdată de broboane grele de sudoare.

— Țineți-vă tare, arhonte turmarch! Țineți-vă tare, auzi deodată în spatele lui o voce care-i dădea curaj, în timp ce pămîntul din jur răsuna de tropăitul cailor care galopau.

— Ducă-se dracului... Ștergeți-o! strigă comandantul celor care-l atacaseră.

Dar nu reușiră să fugă cu toții. Călăreții se năpustiră asupra lor și doi din oamenii lui Vringas se prăbușiră la pămînt loviți mortal de sulițele celor care săriseră în ajutorul lui Nikitas. Cel de al treilea fugi, încălecă calul care era legat ceva mai departe și porni în galop, fiind urmărit de doi oșteni de-ai lui Fokas.

— Arhonte turmarch, i se adresă al treilea, care rămăsese lîngă Nikitas, puteți să vă suiți pe calul meu?

Acesta dădu afirmativ din cap și, sprijinit de oștean, se sui pe cal, pornind apoi încet spre oraș.

— Nikitas, îți mulțumesc, rosti simplu Fokas, de îndată ce i se înmînă pergamentul. Ai grijă de rana ta. Am să te văd ceva mai tîrziu.

Chrisoloras plecă și Nikiforos, cu degetele tremurînd de emoție, rupse sigiliile și deschise pergamentul.

„Gloriosule, îi scria Theofano, a sosit ceasul hotărîtor. De îndată ce vei primi acest pergament să pornești spre Basilevusa. Fii atent însă, pentru că deși norodul jură în numele tău, Vringas te urăște de moarte. În orașul lui Constantin te așteaptă gloria, puterea și domnia pe care numai eu ți le pot dărui."

Fokas duse pergamentul la buze și-l sărută de parc-ar fi sărutat-o pe Theofano.

— Preaiubită de Dumnezeu Augustă, i se adresă pentru a treia oară Vringas, galben de mînie. Am aflat că ați trimis fără știrea mea un sol la Fokas. Îi știu și numele. Este vorba de Nikitas Chrisoloras. Ce a comunicat Înălțimea-ta lui Fokas? În calitatea mea de membru al Consiliului de Regență am dreptul să știu!

Theofano nu-i răspunse, îl privi însă cu un dispreț atît de adînc, încît eunucul își pierdu firea și lovi cu pumnul în masă:

— Preacuvioasă Augustă, știu ce i-ați comunicat lui Fokas. Să vină în Basilevusa. Și mai știu încă multe...

Tonul vocii sale era amenințător și Theofano se cutremură, dar nu dădu înapoi, nici nu păru că se teme de el.

— Parakimomenos, îi spuse ea sec. Am impresia că uiți cu cine stai de vorbă. Pretind ceva mai mult respect față de persoana mea. Nu știu dacă slăvitul domestikos va veni sau nu. Dar dacă va veni, va fi bine primit în capitala imperiului.

— Slăvitul domestikos e pe drum, vine, strigă din nou parakimomenos. Ieri au sosit la Palatul Sacru cîțiva mesageri care au adus vestea. Mîine va fi aici. Dar, voi arhonți ai Consiliului, se întoarse și-i privi pe marii dregători ai imperiului care-i ascultau țipetele, trebuie să știți că Fokas este periculos de puternic. Prea i s-a urcat la cap și nu înlătur deloc posibilitatea să i se năzărească a se urca pe tronul prealubiților de Dumnezeu împărați ai Imperiului Roman de Răsărit. Arhonți ai Consiliului, propun să trimitem imediat cîțiva soli care să-i poruncească, în numele Regenței, să se întoarcă înapoi.

Arhonții nu vorbiră, se priviră doar între ei. Vringas înțelese că începuse să piardă terenul și porni să urle:

— Dar, la urma urmelor, nu vedeți, ați orbit cu toții? V-am spus că Fokas vine în Basilevusa. Are o oștire uriașă, care jură în numele lui. Norodul Basilevusei îl așteaptă ca pe un zeu. V-am spus că vine. Vine și se va urca pe tron, iar atunci... atunci va fi vai și amar de noi...

— Parakimomenos, îl întrerupse Theofano privindu-l ironic. Oare gloriosul domestikos n-a fost cîndva prietenul tău? N-am discutat împreună chiar în această sală, pe vremea cînd trăia Înălțimea-sa împăratul, despre o mare expediție? Despre expediția din Creta? N-ai fost

tu cel care l-ai pus în fruntea armatei imperiului pe Fokas ?

Vringas nu-i răspunse, dar o privi cu atîta ură, încît oricare altă femeie s-ar fi speriat. Augusta nu se tulbură şi continuă pe acelaşi ton :

— Ce s-a întîmplat de atunci, parakimomenos, de ţi-ai schimbat părerea ? A încetat să-ţi mai fie prieten gloriosul general, şi de ce oare ?

Iosif nu-i răspunse nici de astă dată, doar îşi încleştă pumnii de mînie.

— Nu cumva, continuă aceeaşi voce ironică, vocea basilissei, îi pizmuieşti gloria ? Din cîte ştiu, nu s-ar crede. Arta militară nu face parte din ambiţiile tale. Atunci, nu cumva din cauza ataşamentului tău faţă de tron ? Dar în acest caz, dacă am înţeles bine, cine se află în faţa unui pericol mai mare ? Eu, basilissa, sau tu, parakimomenos ? Tu, cel mult îţi vei pierde slujba, pe cînd eu m-aş putea trezi închisă în vreo mînăstire, iar copiii mei, asociaţii tronului... O, Doamne, gîndul acesta mă îngrozeşte...

Îşi ascunse faţa în palme, aşteptînd să vadă ce efect vor avea cuvintele ei, în timp ce inima îi zvîcnea puternic, gata-gata să plesnească din pricina tulburării.

— Are dreptate Luminăţia-sa, rosti liniştit patriarhul Polyefktos. Prezenţa gloriosului domestikos în Oraşul lui Constantin nu-i poate dăuna decît preaiubitei de Dumnezeu Augusta. Dar nu pot crede asemenea lucruri. Prezenţa lui în oraş nu constituie nici o ameninţare pentru nimeni. Aceasta e părerea mea !

Vringas îl străfulgeră cu privirea.

— Fokas, răcni eunucul ieşindu-şi din fire, are pretenţie la tron. Şi dacă va veni în Basilevusa, îl va ocupa, fiindcă e adorat de norod şi de armată. Părerea mea este una singură : nu mă mulţumesc în a-l împiedica doar să vină aici, ci cer Consiliului să ordone să i se scoată ochii.

— Parakimomenos, strigă îngrozit patriarhul.

— Vringas, cum îţi îngădui aşa ceva ? strigă şi Theofano.

— Nu, nu se poate, strigară şi ceilalţi sfetnici. Parakimomenos, ai cam întrecut măsura.

Iosif își dădu seama că pierduse jocul și întoarse imediat foaia.

— Cum doriți, rosti cu supunere. Adîncul meu atașament față de tron, cum bine a spus și preaiubita de Dumnezeu Augustă, m-a împins să rostesc asemenea lucruri. Întrucît sînteți de altă părere, n-are decît să vină, și Dumnezeu să ne aibă în sfînta Lui pază.

Theofano nu aștepta să mai audă și altele. Se ridică în picioare; iar ceilalți îi urmară pilda.

— Preacuvioasă Augustă, o reținu Vringas. Fokas va dori să i se organizeze o procesiune triumfală pentru victoria cîștigată la Alep. Ce părere are Luminăția-voastră în această privință ?

Ea se întoarse spre patriarh :

— Care este părerea sfîntului părinte ?

Polyeiktos aprobă, aplecîndu-și capul cu părul nins.

— I se cuvine, răspunse fără șovăială.

Theofano se întoarse apoi spre Vringas :

— Și tu, paraklmomenos, ce spui ?

— Nu, strigă acesta, nu înțelegeți, preacuvioasă Augustă, că procesiunea triumfală îl va face și mai iubit de norod ?

Ea se adresă apoi și celorlalți sfetnici.

— I se cuvine !

— Să i se organizeze o procesiune triumfală !

— Nu-i putem lua asemenea drept !

Vringas își plecă fruntea. Era roșu ca racul din pricina enervării și simțea un nod în gît, gata să-l înece. Se închină și părăsi în grabă sala consiliului, în timp ce toți ceilalți îl urmăreau cu privirea.

De data aceasta procesiunea triumfală organizată în cinstea lui Fokas nu era pedestră ca cea dintîi. Acum îi fusese îngăduit marele triumf care se desfășura după cel mai fastuos ceremonial. Norodul, clerul și toată nobilimea răgușiseră tot aclamîndu-l pe Fokas, care apăru în hipodrom în fruntea armatei ce-l însoțea. De astă dată capturile de război erau mult mai mari, la fel și numărul prizonierilor. Norodul și nobilimea nu-l aclamau numai pentru victoria cîștigată. Nikiforos aduse și moaștele sfîntului Ioan Botezătorul, aflate pînă atunci la Alep. No-

rodul și nobilimea îngenunchează și se închinară în fața relicvelor, și multe inimi zvîcniră, căci era limpede ca lumina zilei că, oricare ar fi întorsătura lucrurilor, dacă Fokas nu va pieri de moarte năprasnică, avea să urce treptele tronului. Îl văzu și Theofano de la biserica Sfînta Maria din Halkopration, auzi aclamațiile mulțimii care se ridicau în văzduh și-și închise pentru o clipă ochii, închipuindu-și-l pe Fokas îngenunchiat la picioarele ei și sărutîndu-i cu dragoste mîinile.

— Trebuie să devină împărat, șopti Theofano, trebuie, gata cu Vringas...

La gîndul acesta deveni palidă ca ceara și, speriată, își plimbă privirea de jur împrejur.

— Trebuie să-i vorbesc, se hotărî Theofano. Trebuie să-l fac să-i risipească bănuielile lui Vringas.

Leon eunucul se închină adînc în fața lui Fokas, care se afla în palatul lui, și-i înmînă un pergament. Nikiforos îl primi, mulțumi eunucului și-i spuse să aștepte în afara tricliniului.

„Dragul meu, își începea mesajul Theofano, îmi pare rău că nu pot să alerg pînă la tine ca să te felicit pentru marea victorie repurtată, victoria prin care ai învins pe agareni și ai cîștigat inima poporului. Poporul jură în numele tău. Dar ai mulți dușmani și în primul rînd pe parakimomenos. Se teme de tine, luptă împotriva ta, îți poartă o ură de moarte și abia așteaptă prilejul să te pună în cine știe ce situație dificilă..."

Epistola Theofanei era lungă și-l informa despre atîtea lucruri și atît de amănunțit, încît Nikiforos fu zguduit de răutatea eunucului. Dar Theofano nu se limita doar la asemenea lucruri. Stăruia ca Nikiforos să facă ceva ca să-l îmblînzească pe Vringas. Îi recomanda să întreprindă o acțiune care la început i se păru cam riscantă, dar apoi o găsi hazlie, așa că izbucni în hohote de rîs.

Lui Vringas nu-i venea să creadă ceea ce auzise. Nikiforos Fokas se afla la Palatul Sacru. Gloriosul domes-

tikoș cerea să fie primit în audiență oficială. Sub mantie strategul purta o sutană aspră de monah!

— Vorbești serios? îl zgîlțîi Vringas pe spătarul care venise să-i anunțe sosirea lui Nikiforos. Ai văzut cu adevărat sutana sau ți s-a părut?

Spătarul răspunse cu emfază:

— Da, parakimomenos, era descheiat anume ca să i se vadă sutana.

— Doamne, Dumnezeule! exclamă Vringas. Spune-i să intre.

Fokas intră în salonul particular al lui Vringas și se opri la o distanță de cinci pași de parakimomenos, care-l aștepta în picioare.

— M-ați căutat, gloriosule? întrebă sec Iosif.

— Da, parakimomenos, v-am căutat, fiindcă am luat o hotărîre pe care vreau s-o comunic mai întîi domniei-voastre.

Vringas îi făcu semn să ia loc.

— Vă ascult, gloriosule!

— Am cunoscut două procesiuni triumfale în viața mea, începu Fokas; am repurtat nenumărate victorii, mai multe decît orice alt general în acești ultimi ani ai imperiului...

Nikiforos se opri și Iosif își încruntă sprîncenele. Încerca să vadă ce anume avea Fokas sub mantie; vroia să se convingă dacă, într-adevăr, purta sutană aspră de monah, dar mantia îi era încheiată.

— Am cunoscut triumfuri și victorii, continuă Fokas, dar sufletul nu și-a găsit împăcarea. Ovațiile norodului, ale nobililor și ale senatului nu m-au mișcat. În toți acești ani de război și lupte, gîndu-mi căuta altceva. Căutam liniștea, supunerea față de cuvîntul Domnului... „Să nu ucizi" și totuși în întreaga mea viață n-am făcut altceva decît să ucid. „Să nu ucizi"... Cu propriile-mi mîini am ucis o mulțime de oameni; iar prin hotărîrile mele au fost omorîți și mai mulți. Cu mașinile de război folosite de mine mulți creștini și păgîni și-au găsit moartea pe cîmpul de luptă. Ori de cîte ori îmi aduc aminte de toate acestea mă cuprinde un fior. Parakimomenos, mi s-a făcut silă de războaie, de moarte și de ovațiile mulțimii. Noaptea am coșmaruri. Visez femei, copii și bătrîni care mă

acuză că sînt un ucigaș. Ucigaș al copiilor, părinților, fraților și soților lor, pe care i-am condus la luptă și au căzut, sau i-am omorît fiindcă făceau parte din tabăra adversarilor noștri.

Tăcu, își plecă fruntea și-și desfăcu puțin mantia, scoase o cruciuliță simplă de fier legată de un lănțișor ce-i atîrna de gît, lăsă să i se vadă sutana aspră, o privi și continuă :

— Parakimomenos, mă gîndesc să părăsesc cele lumești, rosti cu voce gravă. Athanasios, duhovnicul meu, sihăstrește la Athos. Mă bate gîndul să mă duc să stau în preajma lui, închinîndu-mi zilele și nopțile nedormite Ziditorului nostru cel ceresc.

Tăcu. Vringas îl asculta cu multă curiozitate și un interes din ce în ce mai mare. Vorbea cu atîta sinceritate în glas, încît pînă la urmă îl crezu și, aruncîndu-se în genunchi, îi spuse ca un om distrus :

— Te-am nedreptățit, bunul meu prieten. Am plănuit pieirea ta, orbirea și ostracizarea ta. Te-am nedreptățit : Iartă-mă...

Fokas rosti ca și cum ar fi picat din nori :

— Iosif, bunul meu prieten, glumești...

— Nu, răspunse acesta ca un pocăit plin de smerenie. Nu glumesc. Credeam...

Stătură de vorbă mai multe ceasuri și în cele din urmă se despărțiră ca doi prieteni, după ce parakimomenos îi destăinui toate temerile pe care le avusese și-l convinse pe Fokas că, într-adevăr, voise să-i vină de hac, iar Vringas, la rîndul lui, se convinse că domestikos urma să se închidă într-o mînăstire din Athos pentru a fi alături de Athanasios.

Trecuseră cîteva zile. Iosif își uitase temerile, iar veștile aduse de iscoade, precum că norodul Basilevusei și arhonții continuau să-l laude pe Nikiforos, îl lăsau nepăsător. Cunoștea hotărîrea acestuia și era convins că nu există nici un pericol, mai mult chiar, își regreta purtarea pe care-o avusese față de Fokas, și o dată sau de două ori o făcu să înțeleagă lucrul acesta și pe Theofano, atunci cînd vorbiseră din nou despre Nikiforos, fără să-i pomenească însă nimic despre destăinuirea lui și anume că urma să se închidă într-o mînăstire, deoarece îi făgăduise că va păstra

o tăcere absolută, pînă cînd Fokas își va anunța oficial intenția.

Trecuse aproape o săptămînă din ziua în care fusese vizitat de domestikos, cînd într-o noapte, ușa dormitorului său se deschise încet, iar în pragul ei își făcu apariția un eunuc. Vringas, care dormea lepureşte, sări ca ars, încrețindu-și fruntea. Eunucul era slujitor în gineceu și Vringas îl plătea gras ca să-i dezvăluie tot ceea ce se petrece acolo.

— Ce s-a întîmplat, Isaak? îl întrebă neliniștit Vringas.

Eunucul se apropie de el și-i șopti ceva la ureche.

— Cu neputință, strigă. Ți s-a părut, fără doar și poate.

— Nu, parakimomenos, stărul acesta. L-am văzut cu ochii mei. Nu puteam dormi și am ieșit să mă plimb puțin pe coridor. Tocmai voiam să deschid ușa, cînd am auzit niște pași. M-am ascuns în spatele draperiei și m-am uitat bine. Era chiar el, domestikos. Coridorul era pustiu. Nu exista nici un străjer și nici altcineva. Îl însoțea un ins de-al nostru, Leon. Au intrat amîndoi în dormitorul Augustei. Dar Leon a ieșit imediat. Cît timp a stat înăuntru domestikos nu pot să știu, fiindcă din cauza vîntului, o fereastră, care se afla chiar în spatele meu, s-a deschis și apoi s-a închis cu zgomot. Leon a auzit și-a alergat spre locul unde mă aflam. M-am speriat și-am luat-o la sănătoasa. Mi-e teamă că m-a auzit... Vin direct de-acolo, zise eunucul, încheindu-și povestirea.

— Idiotule! strigă Vringas.

Isaak își lăsă capul în jos. Parakimomenos se sculă din pat, își puse tunica pe umeri și începu să se plimbe prin dormitor. Se gîndea intens și căuta cu înfrigurare să ajungă la o concluzie. Nikiforos îl înșelase. Lucru de care nu mai avea nici o îndoială. Athos, ca și celelalte afirmații, nu erau decît povești de adormit copiii.

— Netrebnicul, mugi furios eunucul. Să mă păcălească în asemenea hal. Isaak, rosti apoi, îți mulțumesc pentru vestea adusă, este, într-adevăr, deosebit de prețioasă. Acum poți pleca, dar să fii tot timpul cu ochii în patru!

Rămas singur, Vringas se trînti pe pat mohorît. Nu se hotărîse încă ce anume trebuie să facă. Cea mai simplă

soluție ar fi fost să-l aresteze pe Leon și, prin cazne, să-l silească a-i mărturisi totul. Dar era oare suficientă mărturia unui eunuc, a unui simplu slujitor, ca s-o distrugă pe Theofano ? Și dacă o va distruge, el cu ce se va alege ?

— Cu nimic, mugi cuprins de desperare. E regentă, și dacă-mi păstrez slujba, o păstrez și o voi păstra atîta timp cît nu va exista alt bărbat la mijloc. Dacă Theofano va fi închisă într-o mînăstire, fiind acuzată că n-a respectat anul de doliu și că acționează împotriva intereselor copiilor ei, ce se va întîmpla atunci ?

Bătu cu pumnul în pernă și blestemă.

— Nu există decît o singură soluție, își continuă monologul. Să dispară Fokas. Să i se scoată ochii sau să moară. Da, să i se scoată ochii sau să moară.

Cu această hotărîre își recăpătă pentru puțin timp calmul. Apoi, cînd îi trecu prin minte ideea că, dacă Fokas se afla în dormitorul Theofanei, înseamnă că se înțelesese mai demult cu ea, se înfurie din nou.

— Tîrfa, rosti aproape strigînd. L-a lăsat să se îndrăgostească de ea și cînd s-a convins de fidelitatea lui... O, Doamne... Romanos... Atunci, va să zică e adevărat că l-a ucis. L-a otrăvit ca să-l pună în locul lui pe Nikiforos.

Se înfioră și o sudoare rece îi năpădi trupul.

— E în stare să comită orice crimă, șopti. Orice crimă...

Rămase întins pe pat, cu ochii deschiși, pînă cînd se iviră zorile, pînă cînd prima licărire de lumină începu să dea contur mobilierului din dormitor, învăluindu-l într-o strălucire ciudată... Atunci se sculă, își strînse buzele și sună din clopoțelul care se afla lîngă pat.

— La porunca domniei-tale, parakimomenos, i se adresă șambelanul care răspunse la apelul eunucului.

— Să vină repede grămăticul meu.

Nikiforos primi pergamentul înmînat de spătar, privi sigiliul, văzu că e din partea lui Vringas și, cuprins de o mare neliniște, rupse sigiliile și-l desfășură :

„Gloriosule domestikos și bunul meu prieten, scria parakimomenos. E neapărată nevoie să ne întîlnim chiar astăzi la Palatul Sacru. Te voi aștepta la al cincilea ceas după revărsatul zorilor. Iosif."

— Comunică-i lui parakimomenos că mă voi duce la Palatul Sacru, îi spuse spătarului imediat ce sfîrşi de citit mesajul.

— Te-ai grăbit, Iosif, monologă Nikiforos, de îndată ce rămase singur. Dacă ai fi aşteptat puţin, pînă mîine sau poimîine, poate c-ai fi reuşit să mă atragi în cursă. Acum însă...

Fără să-şi termine fraza alergă în dormitor, îşi puse pe umeri o mantie, îşi încinse sabia, puti în sîn o mică icoană a Sfintei Foc1oare Călăuzitoarea, de care nu se despărţea niciodată, şi se întoarse repede în triclinlu, aşternu cîteva cuvinte pe un pergament, îl sigilă şi apoi îl înmînă oşteanului care stătea de strajă la întrarea palatului său.

— Să-l predai turmarch-ului Chrisoloras. Fugi şi să mi-l găseşti numaidecît.

Oşteanul luă pergamentul şi vru să plece.

— Un moment, zise Fokas. Vom merge o bucată de drum împreună.

Se despărţiră la Augusteum. Oamenii simpli şi arhonţii care se găseau din întîmplare acolo îl salutară pe Fokas cu respect şi, în timp ce acesta se îndrepta spre Sfînta Sofia, o femeie alergă spre el şi-i oferi un buchet de flori. Fokas îl primi, îi zîmbi şi intră cu paşi grăbiţi în Biserica cea Mare.

Chrisoloras deschise pergamentul lui Fokas şi citi :

„M-am refugiat în Biserica cea Mare. Vino şi tu acolo. Nikiforos."

Reciti mesajul plin de nedumerire şi, cînd pricepu despre ce anume e vorba, faţa i se aprinse de mînie. Auzise şi el zvonurile care circulau în Basilevusa cum că parakimomenos voia să-l orbească pe Fokas deoarece se temea de el. Părăsi în fugă casa părintească şi în cîteva clipe se şi afla la Sfînta Sofia, lîngă comandantul lui.

Nikiforos îl întîmpină cu un surîs.

— Nikitas, ţi-a ieşit sufletul din tine. Ai fugit, nu glumă. Nu-ţi fie frică. Nu vezi ? N-am păţit nimic. Numai Dumnezeu ştie de la cîte cazne am scăpat. Dar să lăsăm

astea, cel puțin pentru moment. Vreau să te duci la patriarh.

Vocea lui Fokas răsuna în biserica pustie ca un clopot.

Neliniștit, Chrisoloras își plimbă privirea în jur. Fokas observă acest lucru, zîmbi și-i spuse :

— Nikitas, nu te teme. Pînă acum nimeni n-a cutezat să pîngărească Sfînta Biserică. Cît timp voi fi aici, sînt în afara oricărui pericol. Așadar, spune-i patriarhului că-i cer să mă ocrotească și că-l rog să vină aici ca să stăm de vorbă... Nikitas, stai un moment. Văd că afară se adună lumea. E de partea noastră sau de partea lui Vringas ? Așteaptă un pic să auzim despre ce-i vorba.

— Moarte lui Fokas !

— Moarte celui ce vrea să uzurpe tronul ! se auziră de afară strigătele de mînie ale mulțimii.

Chrisoloras se îngălbeni și puse mîna pe spadă.

— Lasă spada, îi porunci Nikiforos pe un ton sec. Fugi. Ieși pe ușa orologiului. Du-te repede la patriarh. Canaliile lui Vringas nu vor îndrăzni să intre în biserică. Dar grăbește-te. Prezența lui Polyefktos va salva situația.

Nikitas plecă în fugă și Nikiforos se întoarse spre intrare. Doi călugări închideau una din ușile bisericii, în timp ce alți cinci-șase veneau spre el.

— Gloriosule, zise cel mai în vîrstă dintre călugării care se apropiaseră de Fokas. Fiți binevenit în lăcașul Înțelepciunii Domnului.

Fokas răspunse la salutul lor, apoi privi spre intrare.

— Am poruncit să se zăvorască toate ușile, zise călugărul șoptind. Clerul, atît cel mare cît și cel mic, te iubește, gloriosule domestikos, cunoscînd adînca ta credință și pietate.

Nikiforos clătină din cap. Dincolo de zidurile bisericii țipetele continuau. Ba și sporiseră chiar, fiindcă se mai adunaseră și alți oameni. Iar unii îl aclamau. Fokas își mușcă buzele și murmură :

— Numai să nu se încalece, pentru că atunci va avea ce să-mi impute Vringas.

Țipetele se opriră brusc și călugării, care stăteau lîngă singura ușă deschisă, se înclinară adînc.

— Patriarhul, rosti călugărul care se afla lîngă Fokas. A trecut cu tot dinadinsul prin piață ca să-l vadă lumea.

Nikiforos răsuflă ușurat.

Bătrînul patriarh intră în biserică cu niște pași neobișnuit de luți pentru vîrsta lui și nu-l lăsă pe Nikiforos să i se închine. Îl îmbrățișă și-i sărută obrajii bărboși.

— Fiul meu, zise cu vocea-i tremurătoare, bătrînească, ce răsuna ca spartă din pricina emoției. Fiul meu, îmi pare foarte rău de tot ceea ce se petrece.

— Vă mulțumesc, sfinte părinte, pentru faptul că ați răspuns atît de repede la chemarea mea.

— Vino, fiule, urmează-mă. Am venit în grabă și picioarele nu prea mă mai țin. Vino, vom discuta mai pe îndelete acolo, în strană.

Patriarhul și domestikos vorbiră mult timp. Fokas îl dezvălui tot necazul : în timp ce și-a sacrificat întreaga viață întru mărirea Imperiului, există totuși oameni care-i vor pieirea. Polyefktos îl asculta cu atenție, înroșindu-se tot mai mult de mînie, fiindcă nici lui nu-i plăcea atotputernicul eunuc. Iar cînd Fokas sfîrși ceea ce avusese de spus, rostl :

— Fiule, ne ducem chiar acum la Palatul Sacru. Voi convoca Consiliul de Regență și-o să vedem atunci dacă nemernicul de eunuc va îndrăzni să-și pună în aplicare planurile-i mîrșave.

Cuvintele patriarhului îl făcură pe Nikiforos să tresalte, dar expresia feței acestuia era atît de hotărîtă, încît își reveni imediat și-l urmă, după ce mai înainte vorbise ceva în șoaptă cu Nikitas. La Consiliul de Regență urma să participe și Theofano, al cărei cuvînt atîrna destul de greu. Ceea ce era un motiv în plus ca să se liniștească.

În dimineața aceea Theofano era îngrijorată. Noaptea trecută Fokas nu stătuse cu ea decît puține clipe, pentru că se întorsese Leon care, cu groaza întipărită pe față, le povestise că văzuse un slujitor eunoc spionîndu-i, ascuns în spatele unei uși.

— Am fugit după el, încheie Leon, tremurînd neîncetat, și l-am văzut îndreptîndu-se spre apartamentele lui parakimomenos.

Fokas plecă imediat, iar Theofano petrecu restul nopții într-o mare agitație, dimineața însă, uitînd de orice pre-

cauțle, îl trimise pe Leon acasă la domestikos. Timpul trecea și eunucul nu se întorcea. Neliniștea ei creștea tot mai mult, pînă cînd auzi niște pași grăbiți care se apropiau de dormitor. Era Leon, galben ca un mort.

— Lăsați-ne! porunci Theofano patriclenelor cu centură care o ajutau să se îmbrace. Vă voi chema de îndată ce voi avea nevoie.

Prințesele se închinară și ieșiră numaidecît, în foșnetul rochiilor grele de mătase. Theofano se adresă eunucului strigînd:

— Leon, pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întîmplat? Ești galben la față... Tremuri ca varga!

— Nenorocire, prealubită de Dumnezeu Augustă, îngăimă acesta. Gloriosul domestikos, în loc să vină aici, la Palatul Sacru, așa cum i-a poruncit, prin trimisul lui, parakimomenos, a cerut azil în Biserica cea Mare. În Augusteum și-n piața Sfintei Sofia s-au adunat o mulțime de oameni care cer moartea lui Fokas. Sînt oamenii lui Vringas, fără doar și poate. Sînt însă și adepți de-ai gloriosului, arhonți și plebei, care-l aclamă. La un moment dat mi-a fost frică să nu se încaiere, dar i-a potolit patriarhul...

— Doamne, strigă Theofano cuprinsă de desperare și se prăbuși pe un jilț. Și unde se află acum gloriosul domestikos?

— În Biserica cea Mare, împreună cu sfîntul părinte.

Theofano avu impresia că lumea din jurul ei se năruie. Fără doar și poate, Vringas descoperise că ea și cu Fokas căzuseră la înțelegere, și acum voia să-și încheie cît mai repede socotelile cu ea.

— O, Doamne! strigă pentru a doua oară, în culmea deznădejdii. Și acum, ce să fac?

Eunucul își plecă fruntea.

Nefericită, își plimba privirea prin încăpere, de parc-ar fi așteptat ajutor din partea lucrurilor neînsuflețite.

Vringas respiră greu, ca și cum s-ar fi sufocat. Era galben ca ceara și-n furia lui bătea din cînd în cînd cu pumnul în masa care-l servea drept birou.

— Nemernicul, striga la fiecare a doua respirație, s-a refugiat în Biserica cea Mare, la patriarh, la bătrînul

acela ramolit, care o să-l asculte, o să-i dea crezare şi-o să-i acorde azil... Ducă-se dracului... M-am grăbit, trebuia să aştept pînă mîine dacă nu chiar pînă poimîine... Ar fi venit fără să bănuiască ceva. Ce s-a întîmplat ? mai degrabă răcni decît întrebă, atunci cînd în faţa lui se prezentă un spătar.

— Sfîntul părinte împreună cu gloriosul domestikos... Vă aşteaptă în Sala Consiliului de Regenţă. Patriarhul a convocat-o şi pe preaiubita de Dumnezeu Augustă, ca şi pe toţi ceilalţi arhonţi ai Senatului.

Vringas îşi muşcă atît de tare buzele, încît sîngerară. Durerea îl făcu să se calmeze. Se sculă, făcu semn spătarului să plece şi, după ce-şi puse veşmintele rangului său, părăsi fără grabă dormitorul, îndreptîndu-se spre Sala Consiliului.

În Triclinlul de Aur, patriarhul stătea în picioare şi-l urmărea cu mare atenţie pe Fokas, care-i spunea ceva în şoaptă, dar cu o deosebită emfază.

— Dacă aşa crezi, fiule, voi proceda ca atare, spuse de îndată ce Nikiforos sfîrşi ceea ce avusese de spus. Dar nu-ţi împărtăşesc părerea. Prefer să-l înfruntăm pe eunuc în mod deschis.

— Trebuie, sfinte părinte, stărui Fokas. Trebuie să plec din Basilevusa, deoarece, dacă rămîn aici, într-o bună zi mă vor asasina.

Patriarhul îşi clătină capul cu părul nins.

— Vei pleca, fiule, dar nu ca un cîine bătut. Vei pleca, dar cu toate onorurile ce ţi se cuvin, cu toate prerogativele care decurg din rangul şi puterea ta... Dar să nu mai vorbim. Vin arhonţii.

Începuseră să sosească unul cîte unul arhonţii şi senatorii care-şi ocupară locurile cuvenite fiecăruia, aruncînd priviri piezişe spre cei doi bărbaţi, scundul domestikos şi bătrînul ierarh care aşteptau, în picioare, sosirea Augustei. Veni şi Vringas, privi plin de ură spre Fokas şi-şi adună în jur cîţiva prieteni, cărora începu să le vorbească în şoaptă.

Mai trecură cîteva clipe de linişte, care prevesteau o furtună de primăvară, şi la intrarea Triclinlului de Aur,

sub arcada uşii aurite, îşi făcu apariţia suita Augustei. Theofano mergea cu fruntea sus, mîndră, aparent neînfricată, cu obrajii şi ochii puternic sulemeniţi. Se aşeză pe tron, în timp ce arhonţii şi Fokas îngenunchеau în faţa ei.

— Sfinte părinte, i se auzi, limpede, vocea. Mi-aţi adus la cunoştinţă faptul că aveţi să ne împărtăşiţi ceva de foarte mare însemnătate, atît mie cît şi celorlalţi dregători ai imperiului. Sfinte părinte, vă ascult.

— Prealubită de Dumnezeu Augustă, arhonţi şi senatori, începu cu vocea-i gravă patriarhul. Am convocat Consiliul de Regenţă şi pe membrii senatului pentru a aduce la cunoştinţa dregătorilor imperiului purtarea ruşinoasă a lui Iosif Vringas faţă de gloriosul domestikos al armatelor Anatoliei, kir Nikiforos Fokas, care pînă acum a salvat de două ori imperiul de primejdia unor mari catastrofe. Generalului biruitor care a dăruit imperiului insula Cretei care gemea sub jugul păgînilor, marelui conducător de oşti care a condus armata răpostatului Romanos, veşnica lui pomenire, la Alep, dînd o lecţie usturătoare emirului Eidolah, duşmanul lui Isus, piosului creştin care a adus de la Alep moaştele sfîntului Ioan Prodromul, întru gloria veşnică a Constantinopolului şi eterna recunoştinţă a credincioşilor...

După ce aduse laude oşteanului, creştinului şi omului care nu cerea decît ceea ce i se cuvenea pentru a continua lupta împotriva sarazinilor, Polyefktos se întoarse spre Vringas care îl asculta strîngîndu-şi pumnii ca un turbat şi-şi continuă rechizitoriul :

— Şi acum, preacuvioasă Augustă, arhonţi şi senatori, după ce v-am vorbit despre gloriosul domestikos, despre măreţele sale fapte, vitejia şi disprețul lui pentru onorurile ce i se cuvin pe bună dreptate, vreau să vă amintesc şi despre răsplata pe care i-a pregătit-o parakimomenos. Iosif Vringas, ca să-l răsplătească pentru opera pe care a înfăptuit-o, vrea să-l orbească... vrea să...

Strigătele de protest ale senatorilor şi arhonţilor împotriva eunucului acoperiră vocea plină de indignare a Theofanei care, îngrozită, îşi acoperi faţa cu mîna. Pa-

triarhul aşteptă ca adunarea să se calmeze şi apoi, fără să-l slăbească din ochi pe Vringas, care devenise alb ca varul din pricina tulburării, continuă :

— Vrea să-l orbească, fiindcă, zice el, e periculos pentru imperiu. Vrea orbirea lui ca să-l facă neputincios, nu pentru uzurparea tronului imperial, aşa cum pretinde el, ci aşa cum zic eu — şi aci patriarhul ridică vocea — pentru ca oastea noastră să fie lipsită de comandantul ei firesc, pentru ca fruntariile noastre să rămînă fără apărare în faţa mîniei hrăpăreţe a păginilor, pentru ca imperiul şi credinţa noastră să nu mai aibă nici un sprijin. Preacuvioasă Augustă, arhonţi şi senatori, gloriosul domestikos a venit azi în Biserica cea Mare pentru a cere azil. Generalul acoperit de lauri m-a chemat şi-am alergat la el ca să ascult din propria-i gură amarnica lui durere. L-am ascultat şi tremur încă de mînie, fiindcă în cazul cînd jalnicul parakimomenos şi-ar fi înfăptuit planul, dacă voi aţi fi admis să se comită această odioasă crimă v-aş fi adresat cuvintele Sfintei Evanghelii : „Voi sînteţi sarea pămîntului ; iar dacă sarea îşi pierde gustul prin ce îşi va căpăta iarăşi puterea de a sărа ?“ [1]

Polyefktos se opri, prefăcîndu-se că vrea să-şi tragă sufletul, şi se uită în jur, vrînd să vadă efectul provocat de cuvintele lui. Senatorii vorbeau între ei în şoaptă, arhonţii îşi plimbau privirile de la Theofano la Vringas. Fokas stătea nemişcat pe scaunul lui, evitînd s-o privească pe împărăteasă, căci se temea să nu se trădeze, să nu vadă cei din jur adoraţia şi dorinţa care-i scăpărau din ochi.

Patriarhul reîncepu să vorbească. Cele văzute îl mulţumiseră. Arhonţii erau încă nehotărîţi, fiindcă nu ştiau cine deţine de fapt puterea : Theofano, care prin poziţia sa îl sprijinea pe Fokas, sau Vringas ?

— Preaiubită de Dumnezeu Augustă, arhonţi şi senatori, rosti Polyefktos cu o voce chipurile obosită. V-am vorbit despre slăvitul domestikos, despre meritele, vitejia şi modestia lui. Dar nu v-am vorbit despre norodul imperiului. Pe cine consideră azi norodul că e apărătorul lui ? V-aţi pus oare vreodată această întrebare ? Norodul, mul-

[1] Evanghelia după Matei, capitolul V, v. 13.

ţimea anonimă, gloata dacă vreţi, jură în numele lui kir Nikiforos Fokas şi jură deoarece îl cunoaşte, crede în valoarea lui, vede în el un om cinstit, pios şi virtuos. Vocea norodului e vocea Domnului ! Dacă Fokas îşi va pierde locul, dacă, Doamne fereşte, mizerabilul parakimomenos vă va convinge să-l orbiţi, sau să-l ostracizaţi, smulgîndu-i astfel puterea, poporul se va răzvrăti şi atunci... Cunoaşteţi, sper, istoria Bizanţului, revolta Nika [1], marile răscoale... În acest caz, sîngele va curge din belşug în Oraşul lui Constantin şi atunci va fi vai şi amar de cei care au provocat măcelul, căci preabunul Dumnezeu vede şi-i pedepseşte pe cei vinovaţi. Dar să lăsăm norodul şi să vedem ce va face oastea, cele peste două sute de mii de oameni care l-au urmat pe domestikos în ultima expediţie. Preacuvioasă Augustă, arhonţi şi senatori, spuneţi-mi ce va face oastea atunci cînd comandantul ei va dispare ? Va încuviinţa să se supună ordinelor unui nepriceput în treburile militare cum e Vringas sau va alege un nou general ale cărui ambiţii nu se vor limita la cele ale lui kir Nikiforos, care nu cere nimic altceva decît să conducă bătăliile, ci vor fi cu mult mai mari, ţintind poate chiar tronul...

Patriarhul se opri din nou. Acum şi arhonţii începură să vorbească între ei în şoaptă, iar Vringas, care ascultase pînă atunci pe Polyefktos fără să crîcnească, prinse parcă să se mişte pe scaun. La această din urmă ipoteză nu se gîndise pînă atunci. Nu se putea retrage însă, fără luptă, cel puţin pentru salvarea aparenţelor.

— Preacuvioasă Augustă, începu parakimomenos, sfinte părinte, arhonţi şi senatori. Am auzit multe din gura preacinstitului prelat, care ne-a vorbit despre vitejia, priceperea şi credinţa lui kir Nikiforos Fokas. Lucruri pe care nu le pot tăgădui. E capabil, viteaz şi credincios. Dar, preacuvioasă Augustă şi voi arhonţi ai Consiliului, cine l-a ridicat pe kir Nikiforos ? Cine i-a dat comanda celei mai mari expediţii pe care a cunoscut-o în ultimii ani imperiul ? Cine i-a dat puterea ca să poată cuceri Creta ? Cine

[1] Referire la marea revoltă populară care a izbucnit la Constantinopol în anul 532, în timpul domniei împăratului Justinian. Mulţimea, revoltată împotriva domniei tiranice, striga „Nika !", ceea ce în greceşte înseamnă „Învinge !"

i-a pus la dispoziție mijloacele necesare ? Cine a pregătit flota ?

Vringas respiră adînc, își roti privirea în jur și continuă :

— Comanda expediției i-am dat-o eu, „mizerabilul" parakimomenos, „nedemnul" Iosif. Eu i-am înarmat mîna, eu m-am supus tuturor poruncilor sale. Eu am făcut din el ceea ce este astăzi. Acum, poate mă veți întreba, de ce oare tocmai eu, care l-am ridicat, îi doresc, așa cum a spus sfîntul părinte, pieirea ? I-o doresc pentru că e singurul om care poate — și cred întru totul cele afirmate de patriarh — să-și atîntească privirea spre cel dintîi tron din lume... Îl vrea, ne-a spus sfîntul părinte, poporul, îl vrea și oastea. Atunci cine oare îl va putea împiedica să ocupe tronul dacă-l lăsăm liber ? Senatul ? Consiliul de Regență ? Dar pe cine se vor sprijini Senatul și Consiliul ? Și asociații la tron, copiii minori ai lui Romanos, ce vor face ?

— Se vor bizui pe cuvîntul și jurămîntul pe care-l va face gloriosul domestikos al armatelor Anatoliei ! îi răspunse cu glas tare patriarhul. Kir Nikiforos Fokas e gata și oricînd dispus să jure că niciodată nu va uzurpa tronul sau domnia. Preacuvioasă Augustă, arhonți, senatori, vă implor în numele Domnului, al lui Isus Hristos, al Sfintei Treimi și al Preasfintei Fecioare care protejează Orașul lui Constantin, nu vă pripiți în hotărîrea voastră. Gîndiți-vă la primejdiile de care v-am vorbit și judecați cu înțelepciune. Kir Nikiforos va jura și întrucît ne sînt cunoscute tuturor pietatea și adînca lui credință, el nu-și va călca jurămîntul făcut ! Vreau să mă adresez în primul rînd ție, parakimomenos. Dacă gloriosul va jura, temerile pe care ni le-ai împărtășit vor pieri ?

Vringas își întoarse privirea spre senatori. Văzu și înțelese.

— Vor pieri, zise cu vocea stinsă. Fusese învins și trebuia să se supună. Dar, mai înainte ca Senatul și Consiliul Imperiului să hotărască viitorul slăvitului domestikos, continuă Vringas, vreau următorul lucru : kir Nikiforos Fokas să jure acum, așa cum a propus sfîntul părinte. Să jure pe Sfînta Evanghelie că niciodată nu va uzurpa domnia și nici nu va căuta să profite de pe urma faptului că urmașii

răposatului meu stăpîn Romanos sînt minori şi nu pot ocupa tronul imperiului.

— Voi jura, vorbi pentru intîia oară Nikiforos, dar înainte de aceasta aş dori să-mi cunoască părerile şi preacucernica Augustă, membrii Consiliului Imperiului, senatorii şi sfîntul părinte.

Fokas vorbi mult timp, repetă cele spuse de patriarh cu privire la primejdiile dinspre răsărit şi încheie :

— Şi acum, aştept de la domniile-voastre să mă investiţi, dacă mă socotiţi vrednic, cu puterile de care am nevoie pentru a putea continua lupta începută în Creta şi rămasă neterminată la Alep.

Senatorii şi arhonţii nu avură nevoie de mai mult pentru a se convinge. Văzînd că şi Theofano, cu atitudinea ei pasivă, îl sprijinea în fond pe Nikiforos, se hotărîră imediat. Fokas urma să-şi păstreze postul, iar ei se legau prin jurămînt că nu vor face nimic fără să-l consulte. Augusta şi Fokas cîştigaseră prima parte din crîncena bătălie pe care-o dădeau împotriva lui Vringas, care fu nevoit, pînă la urmă, deşi turba de mînie, să voteze în favoarea gloriosului domestikos...

Adunarea Senatului şi a Consiliului Imperiului durase mult timp şi cînd, după masă, tîrziu de tot, Fokas părăsi Tricliniul de Aur, însoţit de patriarh, chipul lui era luminat de bucurie, fiindcă, pe lîngă victoria obţinută, la un moment dat, privirea sa încrucişîndu-se cu cea a Augustei, văzu în ochii ei o strălucire pe care o luă drept mărturie a dragostei ce i-o purta şi a unei tainice făgăduinţe. Bucuria lui Nikiforos nu se mărginise doar la această nesperat de uşoară victorie împotriva lui Vringas. Noaptea următoare, două sau trei ceasuri după asfinţitul soarelui, ekatondarch-ul Mihail bătu la uşa palatului său şi-i înmînă un pergament :

„Gloriosule domestikos, îi scria Theofano, vreau şi de astă dată să fiu prima persoană care te felicită pentru marea ta victorie ce te apropie şi mai mult de mine. Senatul a semnat toate decretele care te privesc, la fel şi Vringas. Gloriosule, eşti din nou aşa cum dorea Romanos,

împărat-general. Gloriosule, îți atrag însă atenția : să nu te culci pe laurii victoriei de azi. Parakimomenos rămîne în continuare puternic și va urmări în continuare pleirea ta. Pleacă ! Grăbește-te să ajungi cît mai repede lîngă oastea ta și așteaptă acolo momentul prielnic. Mihail va fi mesagerul meu oficial secret. Parakimomenos te urmărește îndeaproape și singurul om pe care nu-l bănuiește este ekatondarch-ul. Gloriosule, voi număra zilele care ne vor mai despărți de acum înainte și mă rog Sfintei Fecioare ca numărul lor să fie cît mai mic."

Pieptul lui Fokas se umflă de un oftat adînc de îndată ce termină citirea mesajului și înflăcărat de epistola Augustei, care, după cum credea el, era o destăinuire de dragoste, se întoarse spre Mihail, ce stătea nemișcat în fața lui, și-i spuse :

— Ekatondorch Mihail, nădăjduiesc că nu va întîrzia prea mult ziua cînd îți vei schimba uniforma cu una de rang superior.

Mihail se închină adînc și vru să plece.

— Așteaptă o clipă, spuse Fokas. Ai s-o revezi cumva pe Înălțimea-sa ?

— Nu, gloriosule, dar dacă e nevoie îl pot vedea pe Leon eunucul sau pe patriciana cu centură Theodora.

Nikiforos stătu o clipă în cumpănă.

— Bine, așteaptă, îi porunci, și, luînd un papirus, se așeză în fața unei mese și începu să scrie.

Așternu două-trei rînduri, le reciti, rupse papirusul, luă altul, scrise ceva, reciti și-l rupse și pe acesta. Apoi se sculă și zise :

— Mihail, nu-i nevoie de nici o epistolă. Spune însă Theodorei sau lui Leon că trebuie s-o vezi numaidecît pe Luminăția-sa. Îi vei spune... îi vei spune...

Se opri și, întorcîndu-se spre masă, scrise cîteva rînduri pe un papirus, îl sigilă cu ceară și i-l înmînă lui Mihail :

— Pentru preacuvioasa Augustă. Trebuie să i-l înmînezi personal Înălțimii-sale ! Du-te, Mihail, îți mulțumesc.

Trecuseră sărbătorile Paștelui și în duminica Sfîntului Toma, helandionul pe care se îmbarcase înaltul comandant al armatelor Anatoliei împreună cu cei cîțiva ofițeri ce-l însoțiseră încă din Caesarea Eidică ancora îndreptîndu-se spre țărmul Asiei Mici. Nikiforos pleca la Tzamandos[1] unde urma să-și întîlnească oastea. Acolo, așa cum se înțelesese cu Theofano, prin mijlocirea scrisorilor pe care avea să i le expedieze cu Mihail, urma să aștepte momentul prielnic ca să se reîntoarcă la Constantinopol, dar nu ca împărat-general, ci ca împărat-basileu.

[1] Orș din Asia Mică.

XVI

Cu ochii pironiți asupra flăcărilor policandrului, Theofano stătea întinsă pe pat și se gîndea la cele petrecute în ultimele zece zile, și adesea pieptul ei tresălta de cîte un suspin adînc. Obținuse o mare victorie asupra lui Vringas și reușise să-l trimită în tabăra oastei sale pe Fokas. În plus, fără nici un fel de șovăială, în ziua de 18 aprilie poruncise să fie otrăvit Stefanos, fiul lui Romanos Lekapinos [1], care fusese asociat la tronul tatălui său înainte de-a deveni împărat Konstantinos Porfirogenetul. Stefanos trăise, de cînd se sulse pe tron Porfirogenetul și pînă atunci, în insula Mytilini. Fiul lui Romanos Lekapinos muri în clipa în care se împărtășea în biserica din Mithymni, fără ca vreunul din cei de față să îndrăznească a-i sări în ajutor în ultimele clipe ale vieții. Theofano nu-l cunoștea pe Stefanos și moartea lui, ca urmare a poruncii date de ea, o lăsase complet indiferentă, deoarece pieirea acestuia i se părea ceva mai mult decît o necesitate pentru consolidarea poziției sale și a lui Fokas. În clipa aceea Augusta nu se gîndea la Stefanos. Alți doi bărbați îi preocupau gîndul. Eunucul și Nikitas. De Vringas se temea fiindcă îl cunoștea bine. Bătuse în retragere cînd își dăduse seama că fusese prins în capcană, dar nu-și recunoscuse înfrîngerea. Avea să se facă luntre și punte, avea să se folosească de orice împrejurare ca să-l distrugă pe domestikos, singurul om care-i stătea în cale. Parakimomenos era în stare de orice, să corupă, să promită, să cumpere oameni

[1] Împărat al Bizanțului între anii 920—944.

și chiar să provoace o răscoală, fiindcă era stăpînul tezaurului, și aurul avea totdeauna ultimul cuvînt.

Theofano oftă iarăși. Împotriva lui nu putea face nimic. Iosif era un om bănuitor. Nu mînca și nu bea nimic dacă nu era servit de devotatul lui cubicular Anglelos. O mînă înarmată ca să-l omoare nu se putea găsi, deoarece Vringas era totdeauna înconjurat de garda lui personală, iar cel care s-ar fi încumetat să miște chiar și un singur deget împotrivă-i și-ar fi găsit cu siguranță moartea. La un moment dat se gîndise la Nikitas și, punînd în joc totul, îl chemase în gineceu, ziua în amiaza mare. Dar Chrisoloras o iubea atît de mult, încît ea, femeia care nu se dădea în lături de la nici o crimă, șovăise să-l sacrifice. Apoi... Apoi... mai era ceva. Ori de cîte ori își aducea aminte de serile petrecute cu el, trupul îi era totdeauna cuprins de un fior plăcut, ca și în noaptea aceasta de 20 mai, două zile după plecarea lui Fokas în Asia Mică. Totul se petrecuse dimineața. I se dăruise în dormitorul ei, pentru a treia oară, fiind hotărîtă să-l jertfească. Se uniseră trup și suflet, în vreme ce soarele pîrjolea Basilevusa cu lumina-i aurie, dogoritoare, iar gemetele lor de plăcere zburaseră prin fereastra deschisă, stingîndu-se în aerul înmiresmat al primăverii. Vraja nu durase însă mult. Theofano își revenise repede, se gîndise la Vringas care avea spioni pretutindeni și, palidă de teamă, îl gonise cu două sărutări, fără să-i spună nimic din cele ce avusese de gînd să-i spună, fără să-i sufle nici măcar un cuvînt despre Iosif...

Theofano suspină din nou, se zvîrcoli în pat, închise ochii și adormi chinuindu-și mintea să găsească un mijloc pentru a scăpa de Vringas, care o urmărea pretutindeni cu oamenii lui, cît și pentru a se reîntîlni cu Nikitas, care începuse să devină de neînlocuit.

Parakimomenos citi încă o dată cele două suluri de pergament pe care le umplu se cu scrisu-i mărunt și, după ce le înfășură și le sigilă, porunci grămăticului să cheme mesagerul.

— Nikolaos, i se adresă de îndată ce apăru în fața lui. Te vei duce la Tzamandos. Vei înmîna personal cele două suluri de pergament, unul patricianului și generalului Ioannis Tzimiskis, iar pe celălalt patricianului și gene-

ralului Romanos Korkuas. Nikolaos, fii atent, am spus personal ! Dacă se vor rătăci sau vor fi citite de alți ochi, în afară de ochii celor doi generali, să știi că pedeapsa ta va fi cumplită și nici un colț din lume nu va fi prea îndepărtat pentru ca oamenii mei să nu poată pune mîna pe tine și să mi te aducă legat de mîini și de picioare. Du-te ! Răsplata va fi mare în cazul în care îți vei îndeplini misiunea.

După ce Nikolaos plecă, Vringas îl chemă pe patricianul Marianos Argyros, fost cîndva comandant al armatei din Italia.

— Marianos, bunul meu prieten, îi spuse după ce acesta se așeză lîngă el. Am dat curs sfatului tău și chiar în această clipă mesagerul meu aleargă să-l găsească pe Tzimiskis. Dar, nu ți-o ascund, îmi pare rău. Te-aș fi preferat pe tine.

— Nu, Iosif, zîmbi acesta, ai făcut bine ascultîndu-mi sfatul. Sînt destul de bătrîn și nu-mi pot îngădui asemenea lucruri. Prețuiesc cu deosebire propunerea ta, voiai să-mi dai postul de domestikos, să mă faci apoi împărat și, mai mult chiar, să-mi dai ca soție pe cea mai frumoasă femeie din Basilevusa, pe Augusta cea iubită de Dumnezeu. Dar nu pot primi. Am procedat bine refuzîndu-te. Nu-s făcut ca să fiu împărat, iar ca amant sau soț al unei femei atît de tinere, aș fi ajuns mai mult ca sigur de rîsul întregului Constantinopol. Ioannis e un om deosebit. E mai tînăr, n-are nici patruzeci de ani, e ambițios, chipeș, îi plac femeile, iar faima lui e tot atît de mare ca și cea a slăvitului domestikos Fokas, dușmanul tău.

— Dușmanul meu ? Numai al meu vrei să spui, Marianos ? rosti Vringas mușcîndu-și buzele.

— Al meu, al tău, n-are importanță, răspunse acesta oarecum încurcat.

Eunucul înțelese și nu stărui.

— Tzimiskis ce va face ? Va primi oare propunerea mea ? întrebă Vringas peste puțin.

Argyros ridică din umeri.

— Nu știu, răspunse cu sinceritate. Dar ce ai tu de pierdut din asta, Iosif ?

— Ce am de pierdut ?... Ce am de pierdut ? bolborosi eunucul. Fie, adăugă îndată cu voce tare. Îți mulțumesc

pentru c-ai venit, am să te țin la curent cu desfășurarea evenimentelor din Tzamandos.

După ce plecă Argyros, Vringas îl chemă pe eunucul care slujea în apartamentele Augustei. Iscoada n-avea să-i aducă la cunoștință nimic. Îi vorbise ceva mai înainte de Chrisoloras, de vizita acestuia la Theofano, care durase mai mult de un ceas și jumătate, dar nu mai avea nimic de adăugat. Iosif îl goni, făcîndu-i semn cu mîna, și rămase iarăși singur.

— Peste patru sau cinci zile voi ști, murmură. Și chiar dacă Tzimiskis nu-mi va primi propunerea, se va găsi un altul care să poftească purpura imperială și trupul acestei ucigașe ticăloase. Dacă nu va voi Tzimiskis, poate celălalt general al lui Fokas, Korkuas, va fi viitorul nostru împărat. Va fi un basileu care-mi va datora absolut totul mie, „mizerabilului" de eunuc, cum mi-a zis boșorogul acela smintit, patriarhul. Iar în ce te privește pe tine, Theofano, vedem noi cine-o să rîdă pînă la urmă.

Ținînd în mîini sulurile de pergament ale lui Vringas, Tzimiskis și Korkuas dădură buzna în cortul lui Fokas, care zăcea bolnav în pat și, fără nici un fel de precauție, Ioannis îi spuse :

— Dormi, viteazule, în timp ce mizerabilul de eunuc pregătește uciderea ta. Trezește-te ! A sosit ceasul. Trezește-te și citește epistola asta ! Citește, judecă singur și ai să vezi că preabunul Iosif Vringas nu se gîndește decît la pieirea ta.

Fokas se sculă din pat, apucă pergamentul întins de Tzimiskis, îl desfășură și citi :

„Gloriosule patrician și general, îi scria eunucul. A sosit clipa cînd îmi stă în putință, așa cum de mult doream, să te răsplătesc pentru serviciile aduse imperiului. Vremurile sînt deosebit de grele și am nevoie de o mînă puternică și cinstită. Ascultă-mi propunerile și nu te grăbi să le judeci. Îți ofer, pentru moment, postul de domestikos al armatelor Anatoliei, dacă îl vei ucide, îl vei închide într-o mînăstire sau îl vei aduce ca prizonier în Basilevusa pe Nikiforos Fokas. Pentru moment doar,

căci apoi, nu peste mult timp, întrezăresc posibilitatea de a te căsători cu preacucernica Augustă, lucru care te va aduce foarte aproape, ca să nu zic chiar pe primul tron al lumii. Aştept răspunsul tău care, precum cred, nu poate fi altul decît cel pe care-l doresc. Iosif Vringas."

Nikiforos citi de cîteva ori ultimele fraze şi apoi, după o lungă tăcere, îşi îndreptă privirea spre Tzimiskis şi Korkuas, care stăteau nemişcaţi în faţa lui.

— Spune-mi, i se adresă lui Ioannis, ce crezi că trebuie să fac?

— Ce să faci? strigă acesta aprins de mînie. Mai şi întrebi? Aşadar, trebuie să lăsăm să se spună că nişte generali ca noi, cu o armată atît de credincioasă, am îngăduit să ne ducă de nas, ca pe nişte vite încălţate, un castrat, o lepădătură care nici nu ştie pe ce lume trăieşte, care nu şi-a scos niciodată capul din gineceu? Grăbeşte-te, gloriosule, aruncă zarurile, ia-ţi locul în fruntea oastei tale şi noi te vom urma cu toţii în Oraşul lui Constantin. Acolo e ţinta noastră. Să porneşti spre Oraşul lui Constantin cu coroana de împărat pe cap.

Nikiforos îşi ascunse un zîmbet sub mustăţile-i stufoase. Fără să vrea, Vringas îi venise în ajutor. Dar trebuia să se prefacă puţin. Să nu se pară că primeşte prea uşor.

— Nu, Ioannis, rosti sec. Să nu-mi ceri lucruri cu neputinţă de făcut. Doar am jurat. Credinţa mă opreşte să-mi calc jurămîntul pe care l-am făcut în faţa Senatului, a Augustei şi a patriarhului.

— Jurămînt, prostii! strigă furios Tzimiskis. Jurămintele-s bune doar pentru cei slabi şi pentru femei. Bărbaţii trebuie să fie îndrăzneţi. Interesul imperiului şi al celor doi copii minori ai Augustei te obligă să-ţi calci jurămîntul! Ridică-te, gloriosule! Oastea e gata să te proclame împărat.

— Nu, repetă la fel de sec Nikiforos. Nu sînt potrivit pentru a fi împărat. Purpura nu mi se potriveşte pe trup, nici coroana pe cap. Am jurat şi-mi voi respecta cuvîntul!

Tzimiskis aruncă o privire spre Korkuas şi acesta clătină din cap.

— O epistolă asemănătoare a primit şi Korkuas. Lui îi făgăduieşte comanda armatelor din vest. Gloriosule, crezi că eunucul s-a mărginit numai la noi doi ? Crezi că n-a făcut aceeaşi propunere şi altora ?

Fokas nu răspunse imediat.

— Ioannis, zise peste puţin timp cu o voce, chipurile, obosită. Nu stărul. Oştean m-am născut, oştean am să mor. Măreţia nu mă ispiteşte, şi dacă e un lucru pe care-l urăsc, apoi acesta e tocmai ceremonialul de la Palatul Sacru, recepţiile, ospeţele şi politica. Întreaga viaţă mi-am petrecut-o ca oştean, lîngă oamenii mei. Nu-mi cere să-l reneg. Ioannis, te implor, încetează odată şi nu-mi băga în cap idei care pur şi simplu mă răscolesc. Mînăstirea şi sihăstria, cuvîntul Domnului, iată ce-mi doreşte sufletul.

— În faţa necesităţii se fac şi concesii, stărul neînduplecat acesta.

Fokas nu-i răspunse nici de astă dată. Voia să-l pună la încercare, să vadă dacă se poate bizui pe el.

— Ioannis, zise privindu-l drept în ochi. Vringas îţi propune să mă ucizi, să mă închizi într-o mînăstire sau să mă duci ferecat în lanţuri la Constantinopol, iar drept răsplată îţi oferă, pentru moment, postul meu, lăsîndu-te totodată să înţelegi, fără înconjur, că mai tîrziu vei ocupa şi tronul pe care tu mi-l oferi acuma mie. De ce nu primeşti ? Primeşte şi dă-mi comanda oastei pe care o deţin şi acum. Un domestikos mai credincios ca mine nu vei găsi nicăieri, oricît vei căuta. Eşti încă tînăr, chipeş şi destoinic. Constantinopolul n-a văzut niciodată pînă acum o pereche imperială mai frumoasă ca cea pe care o vei alcătui tu cu Theofano.

În loc să-l răspundă, Tzimiskis puse mîna pe sabie. La fel făcu şi Romanos.

— Gloriosule, zise Tzimiskis, apăsînd cuvintele. N-am altă alegere. Sau primeşti propunerea noastră şi-ţi pui chiar acum pe cap coroana imperială sau, jur pe toţi sfinţii, spadele noastre se vor mînji cu sîngele tău.

Fokas îşi plimbă privirea în ochii acestuia.

— Ioannis, ridici sabia împotriva mea ? rosti, chipurile, plin de mîhnire.

Tzimiskis nu răspunse, doar îşi scoase sabia din teacă.

Nikiforos azvîrli aşternutul de pe el şi sări din pat.

— Ioannis, Romanos, zise adresîndu-se celor doi generali. Îmi cereți niște lucruri care vin în contradicție cu convingerile mele. Mă supun în fața violenței. Mă supun nu pentru că mi-ar fi teamă de moarte, căci fiecare om trebuie să părăsească odată și odată această lume, ci fiindcă m-ați convins. Vringas a făcut, desigur, propuneri asemănătoare și altor generali, care nu sînt atît de vrednici ca voi. Imperiul are nevoie de liniște ca să poată lovi fără cruțare în vrăjmași. Numai noi putem asigura imperiului liniștea de care are nevoie. Ioannis, Romanos, primesc purpura și coroana pe care voi, generalii mei, mi le-ați oferit.

— Să ai parte de o domnie îndelungată, să trăiești întru mulți ani ! rosti Tzimiskis îngenunchind în fața lui Fokas.

— Mulți ani trăiască Augustul Nikiforos ! zise Korkuas îngenunchind și el.

Adînc emoționat, Nikiforos întinse mîinile, îi ridică de jos, pentru ca apoi să-i îmbrățișeze și să-i sărute.

Generalii nu rămaseră mult timp lîngă Fokas. Ieșiră din cort alergînd și peste cîteva clipe întreaga tabără răsuna de strigătele lor :

— Mulți ani trăiască Augustul Nikiforos ! Să domnești întru mulți ani, Măria-ta !

Oștenii auziră strigătele celor doi generali și alergară spre cortul lui Fokas. Deodată, întreaga cîmpie începu să clocotească de ovații. Toată lumea, de la generali, comiți și pînă la ultimul lefegiu, sărbătorea alegerea lui Nikiforos ca împărat. Toți credeau în el și nădăjduiau că va începe pentru armată o nouă epocă de glorie.

Oștenii dădeau glas mulțumirii lor, și-n această atmosferă de exaltare, singurul om care nu putea să se bucure cu adevărat era Nikitas. Auzea și el aclamațiile, striga cît putea mai tare laolaltă cu ceilalți „Mulți ani trăiască, fie-ți îndelungată domnia", împins de dragostea ce-o nutrea față de Fokas, dar în el se rupsese parcă ceva, fiindcă era lesne de ghicit că în persoana lui Nikiforos, iubita lui, Anastasia, va găsi un nou soț, ce-i drept aproape bătrîn, dar de o mie de ori mai bun decît Romanos.

Oastea sărbători alegerea lui Nikiforos ca împărat cu un ospăț la care se bău și se mîncă strașnic, iar cînd, în cea de a doua zi, Fokas porunci oștenilor să ridice corturile pentru a porni spre Caesarea, izbucniră noi ovații, făcînd să răsune cîmpiile și colinele din jur, ce se întindeau pînă departe. Oastea porni, și în ziua de 2 iulie se opri în fața porților Caesareei. A doua zi, dis-de-dimineață, Tzimiskis, Korkuas și Exakionitis, general și patrician ca și ceilalți doi, alergară spre cortul lui Nikiforos cu săbiile în mînă. Ieșiră din cort imediat, avîndu-l în mijlocul lor pe Fokas. În fața oastei adunate ridicară armele deasupra capului acestuia și-l proclamară în mod oficial împărat al Bizanțului cu obișnuita ovație : „Îndelungată fie-ți domnia, mulți ani să ne trăiești, biruitorule Nikiforos !"

Strigară mai intîi generalii, apoi comiții și celelalte căpetenii, iar întreaga tabără vui din nou, ca și la Tzamandos, în momentul în care generalii și cinci-șase comiți se aplecară și luară un scut, îl suiră pe Fokas pe el și-l ridicară cît putură mai sus ca să-l vadă toți oștenii și să se bucure ca și comandanții lor, reînviind astfel un vechi obicei roman pierdut în negura secolelor : cînd legiunile își alegeau un nou împărat, acesta era purtat pe scut.

— Mulți ani trăiască Augustul Nikiforos ! strigau o parte din oșteni.

— Să trăiască întru mulți ani atotbiruitorul împărat ocrotit de Dumnezeu ! răspundeau în cor ceilalți.

— La Constantinopol, la Constantinopol ! strigau ofițerii.

— Spre orașul ocrotit de Dumnezeu, spre Orașul orașelor ! strigau și oștenii.

Nikiforos încercă și de data asta să se opună, spunînd că nu primește purpura și nici coroana, că nu dorește altceva decît să rămînă un simplu domestikos. Dar nu-l ascultă nimeni.

Stînd în picioare pe scut, fu plimbat prin fața oștirii care răgușise tot aclamîndu-l. Apoi fu dat jos de pe scut în fața cortului său și condus înăuntru unde îl încălțară cu coturnii împărătești de purpură, împodobiți cu vulturi de aur. Cînd generalii încercară să-i pună pe

umeri hlamida cu marile pătrate aurii şi coroana, Fokas se împotrivi cu tărie, strigînd cît putea de tare :

— Primesc coturnii, dar nicidecum coroana şi hlamida, cle aparţin celor doi fii ai lui Romanos, Vasilios şi Konstantinos.

În faţa refuzului său hotărît, Tzimiskis, Korkuas şi Exakionitis dădură înapoi şi astfel, cînd cei patru ieşiră din cort, Nikiforos nu purta decît coturnii imperiali şi nimic altceva care să-i trădeze noul rang.

Văzîndu-l în coturni împărăteşti, oştenii izbucniră din nou în urale. După ce se îndepărtă de cort, Fokas se urcă pe o movilă şi, ţinînd în mîna dreaptă o suliţă, strigă :

— Am devenit basileu pentru că aţi vrut voi, fraţi oşteni. Şi aţi vrut pentru că n-aţi mai putut, nici voi şi nici eu, să îngăduiţi purtarea ticălosului de eunuc. Acum, ca împărat, vă făgăduiesc un lucru : sînt hotărît şi totdeauna gata să-mi sacrific pentru voi pînă şi viaţa. Fraţilor, acelaşi lucru îl cer şi eu de la voi. Lupta pe care am pornit-o astăzi pentru răsturnarea castratului Vringas, nemernicul care conduce treburile imperiului, nu va fi uşoară, fiindcă acum nu ne vom bate cu sciţii sau sarazinii, ci cu bizantinii care au în mîinile lor nu o cetate oarecare sau un oraş fortificat, ci, nici mai mult nici mai puţin, marea capitală imperială : Constantinopolul. Lupta noastră va fi crîncenă şi nu fără vărsare de sînge. Dar, fraţi oşteni, sînt sigur că în această luptă, precum şi-n nenumăratele bătălii purtate în trecut împreună, vom fi ajutaţi de Dumnezeu şi de Sfînta Fecioară Călăuzitoarea, căci Iosif, şi nu noi, a păcătuit în faţa Ziditorului nostru călcînd cel dintîi jurămîntul făcut. Fraţi oşteni, urmaţi-mă cu încredere şi vă făgăduiesc victoria.

Întreaga mulţime izbucni din nou în urale, iar strigătele oştenilor zburară departe pînă la Caesarea şi, ca un ecou, se auziră nenumărate voci dinspre zidurile asaltate de oameni de rînd, arhonţi şi clerici, care urmăreau de la distanţă suirea lui Fokas pe primul tron din lume, voci ce strigau : „Vrednic. Vrednic. Mulţi ani trăiască întru Hristos basileul Fokas !“

Nebirultul domestikos al armatelor Anatoliei fusese proclamat împărat de către armata lui, dar trebuia să ca-

pete şi binecuvîntarea bisericii. În acest scop, generalii şi celelalte căpetenii, urmîndu-l pe Fokas, intrară în Caesarea şi se duseră la mitropolie. Acolo, în faţa norodului şi a nobililor care nu mai conteneau cu uralele, Nikiforos fu uns ca împărat potrivit ceremonialului Curţii şi al Bisericii, ceremonial puţin modificat însă, deoarece reprezentanţii demosurilor nu erau de faţă pentru a ţine cuvîntările obişnuite în asemenea solemnă împrejurare. Dar fură înlocuiţi cu cîţiva ofiţeri, astfel că mitropolia răsună de glasurile lor.

— Vrednic. Vrednic, răspunseră atunci cînd mitropolitul îl proclamă pe Fokas împărat.

— Slavă întru Cel-de-sus şi pe pămînt pace ! strigară după aceea ofiţerii, potrivit ceremonialului.

— Iar între oameni bună învoire, răspunse norodul.

— Miluieşte, Doamne, poporul Tău, strigară iarăşi ofiţerii.

Uralele norodului ajunseră ca un vuiet pînă la urechile lui Chrisoloras şi vocea lui se uni cu psalmodiile dinlăuntrul bisericii : „Coroana imperială pe creştetul tău pe merit ţi-a fost pusă... Slavă lui Dumnezeu care te-a încoronat... Ocrotească-ţi ani mulţi hlamida purpurie... întru slava şi mărirea romeilor [1]. Facă-se auzit pîn-la Cel-de-sus glasul norodului său... Mulţi ani, mulţi ani... Mulţi ani să ne trăieşti, Nikiforos, cel încoronat de Dumnezeu..." Împreună cu ceilalţi striga şi Nikitas, iar inima lui sîngera, căci acum îşi dădea prea bine seama că Anastasia era pierdută pe veci pentru el.

Mirosul împrăştiat de tămîia ce ardea în mitropolie, clinchetul dulce al cădelniţelor ce se ploconeau în faţa sfintelor icoane, flăcăruile aurii ale luminărilor din mîinile ofiţerilor ce făceau ca chipurile sfinţilor şi mozaicurile să capete o strălucire lumească, armurile şi uniformele de aur ce luceau, împrăştiind în jurul lor scîntei, avură un efect ciudat asupra imaginaţiei lui Nikitas ; căci, copleşit de durerea care-l încerca la gîndul că Anastasia avea să devină iarăşi Theofano, avu pentru o clipă impresia că Fokas, sub dîra de lumină a luminărilor ce-i cădea pe faţă, arată galben ca un cadavru, şi că hlamida purpurie pe

[1] Denumire dată grecilor în epoca Bizanţului.

care i-o pusese mitropolitul pe umeri pare năclăită de sîngele ce-i țîșnea din gît. Chrisoloras își făcu pe ascuns semnul crucii și începu să strige, laolaltă cu ceilalți :

— Mulți ani trăiască basileul nostru Nikiforos Fokas!

Cînd serviciul religios luă sfîrșit, Nikiforos primi jurămîntul de credință al ofițerilor și al arhonților, chiar în biserică, întrucît pe acolo nu se afla nici un palat. Apoi părăsi mitropolia călare pe un cal alb, cu șa purpurie, și se îndreptă spre cort înconjurat de Tzimiskis, Korkuas, Exakionitis și de toate celelalte căpetenii ale oastei sale. Trebuiau rezolvate nenumărate probleme mari și deosebit de urgente.

Fokas iscăli mai întîi actul prin care Ioannis Tzimiskis era numit magister și domestikos al armatelor Anatoliei. Al doilea act se referea la Korkuas și Exakionitis, avansați și ei în grad. Mai semnă apoi cîteva, prin care cei mai credincioși dintre credincioșii lui erau numiți generali de theme sau comandanți de cetăți.

Nikiforos nu-i dărui lui Nikitas nici o diplomă care să-l ridice în rîndul ofițerilor superiori. Dar cînd îi veni și lui rîndul să i se înfățișeze, împăratul zîmbi și-i spuse cu glas tare, ca să-l audă toată lumea :

— Turmarch Chrisoloras, vei rămîne, ca și pînă acum, în suita mea. Noul tău titlu va fi, pe lîngă cel de turmarch, și de mare primikir [1]. Nikitas, adăugă Fokas în șoaptă, aș fi putut să-ți dau drept răsplată o cetate, dar atunci ar fi trebuit să pleci de lîngă mine. Primește așadar noul tău titlu și fii mulțumit ca om și ca nobil, fiindcă basileul nu vrea să se lipsească de prezența ta.

Chrisoloras se îmbujoră și-i sărută genunchiul. În acea clipă, cînd se afla în cortul lui Nikiforos, nu se mai gîndea la Anastasia. Trăia și el, ca și ceilalți, marea clipă cînd pe tron urca un oștean vrednic, așa încît problemele personale fură date uitării.

Nikiforos nu putu să dea geană în geană toată noaptea. Mesagerii imperiali plecau unul după altul, încălecînd pe cai iuți, ca să alerge către cele patru colțuri ale imperiului ducînd cu ei numiri, destituiri, diplome și porunci. Odată cu ei, noii generali ai themelor și comandanții cetăților por-

[1] Comandantul corpului de pază al Palatului Sacru.

neau în mare grabă, însoțiți de mici grupuri de oșteni, ca să ajungă în orașele unde fuseseră numiți, înainte de a se afla în Basilevusa că Nikiforos a fost proclamat împărat, înainte ca eunucul să aibă timp să reacționeze. Mesagerii imperiali, noii katepano și comandanții cetăților plecară. La revărsatul zorilor Fokas porunci celorlalte căpetenii să-l lase singur cu Tzimiskis, Exakionitis, Korkuas și Chrisoloras.

— Ioannis, zise Fokas obosit, de îndată ce cortul se goli. Cred că am terminat tot ceea ce aveam de făcut. La toate ne-am gîndit, afară de un singur lucru. N-am ales omul care se va duce la Constantinopol pentru a duce vestea că oastea și voi, dragii mei prieteni, m-ați făcut împărat.

Se opri, își mîngîie puțin barba, apoi se întoarse și-l privi pe Nikitas.

— Omul care se va duce la Constantinopol va avea de înfruntat mari primejdii, continuă, fiindcă, în persoana lui, Vringas mă va vedea pe mine. Pentru o clipă m-am gîndit la Chrisoloras. Dar am renunțat. Ar fi însemnat să-l trimit la moarte sigură. Trebuie găsit altcineva. Dar cine ?

Tzimiskis zîmbi șiret.

— Un cleric, zise imediat. Castratul nu va îndrăzni să-l ucidă. Poate să-l primească în mod necuviincios, ba să-l și arunce în temniță, dar de omorît nu-l va omorî. Ce părere are Luminăția-ta ?

Nikiforos se strîmbă puțin, semn că nu prea-i plăcea asemenea idee.

— Părerea lui Tzimiskis e foarte bună, se amestecă în discuție Korkuas. Clericul nu va avea nimic de suferit. Și chiar dacă va fi întemnițat, asta nu-i cine știe ce nenorocire. Măria-ta trebuie să primească propunerea gloriosului magister.

Fokas rămase din nou pe gînduri. Șovăia.

— Bine, spuse la un moment dat. Să trimitem un cleric. Dar pe cine ? Ioannis, te-ai gîndit la cineva anume ?

— M'da, la Filotheos de Efhaiton, răspunse acesta zîmbind din nou. Nu-l bătrîn, e episcop și e curajos. Se află chiar aici, în Caesarea. Îl putem chema oricînd poftește Luminăția-ta.

Fokas dădu din cap şi murmură :

— Bine. Chrisoloras, du-te şi găseşte-l pe episcop. Ioannis, continuă, adresîndu-i-se lui Tzimiskis, trebuie să chibzuim bine la ceea ce vom scrie !

După ce plecă Chrisoloras, cei trei bărbaţi se aplecară peste masa lui Nikiforos, care începu să scrie :

„Sînt basileul vostru şi tutorele celor doi împăraţi pînă la majoratul lor. Voi veni la Constantinopol. Primiţi-mă ca pe stăpînul vostru şi vă făgăduiesc că vă veţi păstra rangurile, ba veţi căpăta chiar şi altele. Dar dacă nu vă veţi supune veţi fi trecuţi prin foc şi sabie."

— Cred că aceste cîteva rînduri sînt de ajuns, rosti Nikiforos ridicîndu-şi privirea de pe pergament. Ioannis, dă-i-l grămăticului meu să-l transcrie. Trebuie făcute trei copii, pentru Senat, parakimomenos şi patriarh.

— Mesaj din partea împăratului... Care împărat ? răcni Vringas tremurînd ca varga atunci cînd spătarul veni să-l anunţe că episcopul de Efhaiton voia să fie primit în audienţă.

— Din partea lui Nikiforos Fokas, răspunse spătarul care se făcuse galben ca ceara, înfricoşat de mînia lui Vringas. Din Caesarea.

— Blestematul ! răcni Iosif şi lovi cu pumnul în masă. S-a proclamat împărat ? Cînd ? Cum ? Şi oamenii mei cum de nu m-au anunţat ? Să vină... Da, aici. Pentru mine nu există şi nici nu va exista alt împărat pînă cînd copiii lui Romanos nu vor atinge vîrsta majoratului !

— Dă-mi mesajul ! se adresă sec episcopului care intrase cu capul sus în încăperea folosită de parakimomenos drept birou.

Filotheos îl privi cu semeţie şi-i spuse cu vocea-i gravă :

— Nu cred, parakimomenos, că purtarea domniei-voastre este cea care se cuvine unui trimis al lui kir Nikiforos Fokas, împărat al romeilor.

— Dă-mi mesajul ! repetă Vringas întinzînd mîna. Cît priveşte bunele purtări, nu primesc lecţii nici de la tine,

nici de la uzurpatorul tronului! Am spus să-mi dai mesajul.

Apucă pergamentul pe care i-l întinsese episcopul, îl rupse în marea sa grabă de a-l deschide cît mai repede pentru a citi cele cîteva cuvinte ale lui Fokas.

— Ducă-se dracului, răcni imediat şi, aruncînd pergamentul jos, îl călcă în picioare. Episcopule, iată răspunsul meu, îl vezi şi singur!

— Parakimomenos, vă jucaţi cu focul! strigă la rîndul lui episcopul, aprins de mînie.

— Aşa crezi? îl întrebă Vringas privindu-l cu dispreţ cîteva clipe; apoi bolborosi: Ai noroc că eşti cleric. Altfel aş fi văzut tu cum m-aş fi purtat cu tine.

Şi, după ce-i aruncă aceste vorbe, îi întoarse spatele şi începu să se plimbe furios prin cameră. Gîndul că Nikiforos îl păcălise pentru a doua oară şi-şi atinsese scopul fără ca el să fi aflat ceva înainte de vizita lui Filotheos, îl făcu să-şi iasă din minţi. În deznădejdea lui încerca să găsească ceva care să-l usture pe vechiul lui prieten, acum duşman de moarte. Se plimbă cîteva clipe fără să se uite la episcop, iar cînd, la un moment dat, privirea lui căzu întîmplător asupra acestuia, răcni:

— Cum, mai eşti încă aici? Ce mai aştepţi?

— Un răspuns! rosti calm Filotheos.

— Un răspuns? N-ai văzut răspunsul meu? Mai vrei încă unul? Bine! Spătarule, du-l pe trimisul „împăratului" la temniţă.

Acesta îl privi cu nedumerire.

— La temniţă, ţi-am spus. La Pretorio. Ce mai aştepţi? Mîinile să-i fie ferecate aşa cum se cuvine unui răufăcător. Episcopule, eşti mulţumit de răspunsul meu?

Tonul îi era plin de ironie, dar Filotheos nu-şi plecă privirea.

— Parakimomenos, mă duc în temniţă cu plăcere, răspunse cu voce tare, convins fiind că preabunul Dumnezeu şi stăpînul meu împăratul vă vor pedepsi aşa după cum meritaţi şi că ziua aceasta...

— Piei din faţa mea! răcni Vringas. Cară-te, fiindcă şi răbdarea mea are margini.

Cînd episcopul şi spătarul plecară, Iosif îşi chemă grămăticii şi cubicularii, cărora le dădu anumite porunci.

Trebuiau să vină imediat la el patricienii : Markianos, Pashalios, Nikolaos şi Leon Tornikios. Erau generali încercaţi cu toţii, duşmanii personali ai lui Fokas şi Korkuas.

Cei patru patricieni sosiră şi parakimomenos le explică în cîteva cuvinte ceea ce se întîmplase. Patricienii nu se arătară cîtuşi de puţin miraţi de suirea lui Fokas pe tron, fiindcă aşteptau cu toţii acest eveniment, unii mai devreme, alţii mai tîrziu. Dar toţi patru erau hotărîţi să lupte pentru înăbuşirea revoltei şi să nu-l lase pe uzurpator, cum îl numeau pe Fokas, să intre în Basilevusa. Consfătuirea ţinu multe ceasuri, şi cînd plecară, generalii ştiau bine ce anume aştepta eunucul din partea lor. Trebuiau să pregătească apărarea Basilevusei folosind armata din themele Macedoniei, care se afla atunci în Oraşul lui Constantin, să întărească fortificaţiile, să zidească porţile, să adune în portul capitalei toate corăbiile de pe coasta Asiei Mici, astfel ca Fokas să nu aibă cu ce asedia oraşul.

Cînd cei patru generali închiseră în urma lor uşa camerei, parakimomenos lăsă să-i scape un oftat adînc şi se prăbuşi pe un jilţ. Era mulţumit fiindcă făcuse toate pregătirile ca să-l înfrunte pe Fokas. Primirea pe care i-o pregătea era într-adevăr pe potriva acestuia. Ceea ce nu-şi putea ierta însă era faptul că lucrurile luaseră întorsătura asta nenorocită, şi că Fokas reuşise să se proclame împărat la Tzamandos fără ca el să afle nimic înainte de sosirea lui Filotheos.

— Mi-au jucat o festă, răcni lovind din nou cu pumnul în masă. Şi el şi căţeaua aia... Da, adevărat, Theofano îşi sărbătoreşte acuma victoria, zise Vringas şi ochii îi luciră.

Se ridică din jilţ şi, cu toate că era tîrziu, se îndreptă spre apartamentele basilissei.

Theofano îl asculta pe ekatondarh-ul Mihail şi ochii ei scînteiau de entuziasm. Îl puse să-i povestească de cîteva ori cum fusese proclamat Fokas împărat la Tzamandos, cum fusese uns de episcop la Caesarea şi apoi, cu ochii înlăcrimaţi de emoţie, reciti pentru a patra oară pergamentul pe care i-l trimisese. Nikiforos îi vorbea de astă dată mai deschis :

„Preacuvioasă Augustă, scria Fokas, oastea m-a proclamat împărat. Am primit cererea oastei din pricina dragostei mari pe care-o port persoanei Înălţimii-tale şi spre binele fiilor minori ai răposatului meu stăpîn Romanos. Cînd Luminăţia-ta va primi acest mesaj voi fi în drum spre Constantinopol, unde nădăjduiesc să fiu primit cu-rînd de Măria-ta nu ca împărat, ci ca un om care, mai presus de toate, pune interesele Măriei-tale şi ale copiilor Măriei-tale, preacucernicii basilei Vasilios şi Konstantinos, dăruiască-le preabunul Dumnezeu mulţi ani de viaţă şi fericire. Preacuvioasă Augustă, mi-e teamă că ne va fi greu să mai comunicăm între noi, fiindcă parakimomenos va închide porţile Basilevusei. Dar vreau s-o asigur pe Luminăţia-ta că voi îngenunchea în faţa Luminăţiei-tale ca să mă închin şi să-i jur din nou credinţă şi s-o asigur de devotamentul meu veşnic.

Nikiforos Fokas".

Mai citea încă mesajul lui Fokas cînd uşa se deschise deodată şi în pragul ei apăru Vringas. Theofano îşi ridică privirea de pe foaia pergamentului şi, văzîndu-l pe Vringas, se aprinse de mînie.

— Cum îndrăzneşti să intri în apartamentele mele fără îngăduinţa mea ? se răsti.

Iosif nu-i răspunse, îl privea pe Mihail.

— Parakimomenos, răcni Augusta scoasă din fire. Te-am întrebat cum îndrăzneşti să...

— Tu pleacă de-aici, rosti netulburat Vringas, adresîndu-i-se ekatondarch-ului. Ţi-am spus să pleci !

Mihail se întoarse şi se uită la Theofano, care se ridicase din jilţ şi înainta ameninţătoare spre eunuc.

— Vringas, strigă ea, răbdarea mea are margini. Te-am îngăduit toată perioada asta pentru că n-aveam încotro. Dar să ştii următorul lucru...

— Ekatondarch-ule, răcni cu voce şuierătoare Vringas, ţi-am spus să pleci !

— Iar eu îţi poruncesc să rămîi, strigă şi Theofano, aproape ţipînd.

Mihail stătu cîteva clipe în cumpănă. Vringas îşi încleştă pumnii.

— Augustă, rosti sacadat acesta, ceea ce voiam să-ţi spun nu trebuia auzit de un al treilea. Dar dacă doreştl... Ibovnicul tău, sau mai bine zis unul din ibovnicii tăi, Fokas, înaintează spre Basilevusa. Dacă veştile pe care le-am primit sînt întemeiate...

— Parakimomenos, de astă dată ai depăşit orice limită. Mihail !

Semnul ce-l făcuse cu mîna nu lăsa loc îndoielii. Ekatondarch-ul îşi trase sabia din teacă şi vru să se năpustească asupra lui Vringas. Eunucul însă nici nu se clinti. Îşi ridică mîna şi odaia se umplu de gardienii barbari, înarmaţi pînă-n dinţi, care aşteptau afară.

— Arestaţi-l, porunci Iosif arătînd spre Mihail.

Theofano deveni galbenă ca ceara, dar nu-şi pierdu cumpătul.

— Oşteni, înapoi ! strigă. Ekatondarch-ul nu poate fi arestat, el se află sub înalta mea obîăduire !

Barbarii şovăiră şi se priviră între ei. Vringas înjură ca un apucat şi se pregăti să dea o nouă poruncă cînd, pe neaşteptate, intră în mare grabă un eunuc care, apropiindu-se de parakimomenos, îi spuse ceva în şoaptă. Iosif îşi muşcă buzele.

— Plecaţi, le porunci apoi oştenilor. Preacuvioasă Augustă, o să mai stăm noi de vorbă... În ce te priveşte pe tine, ekatondarch-ule, o să vină el şi ceasul socotelilor şi asta cît mai curînd cu putinţă, mai curînd chiar decît îţi poţi tu închipui.

Şi ieşi întorcîndu-se cu spatele spre Theofano, care-l auzi poruncind oştenilor :

— Nimeni n-are voie să intre sau să iasă din Palatul Sacru fără învoirea mea scrisă. Să fie anunţate toate santinelele.

Cînd rămaseră singuri, Augusta se uită la Mihail şi-i spuse :

— Îţi mulţumesc, ekatondarch-ule. Nu voi uita niciodată felul cum te-ai purtat astăzi. Cît priveşte plecarea ta din Palat, fii fără grijă. Cum se va înnopta, Leon eunucul te va conduce pînă dincolo de zidurile Palatului Sacru şi-ţi va spune cum poţi ajunge pe ţărmul din faţă. Să-i spui împăratului că-l aştept cu nerăbdare.

După ce rosti aceste cuvinte sună din clopoţel şi porunci cubicularului, care-şi făcu imediat apariţia, să-l cheme pe Leon. Cubicularul se întoarse curînd peste măsură de tulburat :

— Preacuvioasă Augustă, îi raportă căzînd în genunchi. Leon... Leon...

— Ce-i cu Leon ? Vorbeşte odată, îi porunci Theofano încreţindu-şi fruntea.

— A fost arestat acum cîteva clipe şi, din cîte am aflat, e cercetat chiar în faţa lui parakimomenos.

— Blestematul ! izbucni Theofano. Cum ? a îndrăznit să-l aresteze ?

O cuprinse tulburarea. Dacă Leon va vorbi, atunci va dezvălui multe lucruri. Şi dacă va spune tot ceea ce ştia, atunci...

— Du-te imediat la parakimomenos, se auzi vocea-i răguşită din pricina tulburării. Spune-i că-i poruncesc să se înfăţişeze aici imediat. M-auzi ? Imediat ! Dar, mai bine nu. Am să mă duc chiar eu.

Îşi părăsi în grabă apartamentele şi se îndreptă spre cele ale lui Vringas. Nici nu se apropiase bine, că şi auzi gemetele sfîşietoare ale eunucului. Deveni galbenă ca ceara, îşi luţi paşii cît putu mai mult şi, fără să-i pese de oşteni, cubicularii şi arhonţii care o priveau, porunci celor doi străjeri din faţa uşii lui Vringas să-i deschidă. Varangii se uitară unul la altul, dar chipul ei trăda o asemenea asprime, încît se dădură înapoi, deschizîndu-i larg canatul uşii. Văzînd-o, Vringas sări sus de pe jilţ, iar Leon, care era legat de un scaun cu mîinile la spate, îşi întoarse spre ea faţa-i plină de sînge.

— Eunuc nemernic ce eşti, strigă Theofano adresîndu-i-se lui Vringas ; tremura toată de indignare. Astăzi ai comis două fapte pe care nu ţi le voi ierta niciodată. Mi-ai vorbit necuviincios, ai arestat şi precum văd schingiuieşti un om de-al meu. Oşteni, le porunci celor ce-l păzeau pe Leon. Dezlegaţi-l ! Şi încă repede de tot. Oşteni, continuă Theofano cînd îi văzu că şovăie, gloriosul domestikos Nikiforos Fokas a fost proclamat de către armată împărat şi în această clipă înaintează spre Basilevusa. Împăratul va intra în Oraşul lui Constantin şi vai de cel

care i se va împotrivi. Eliberați-l pe Leon fiindcă altminteri...

— Speranțe deșarte, preacuvioasă Augustă, o întrerupse Vringas pe un ton ironic. Poate că uzurpatorul se îndreaptă spre Basilevusa, dar Orașul lui Constantin are ziduri puternice și o armată numeroasă. Așadar, va trebui să lupte pentru cucerirea orașului, și-n timp de război nimeni nu se poate socoti învingător dinainte. Iar acum, binevoiască Luminăția-ta a ne lăsa să terminăm ceea ce am început.

În clipa aceea, Vringas juca totul pe-o carte, fără să-și dea seama că-și făcea un nou dușman de moarte în persoana Theofanei, de care ar fi avut nevoie chiar și în cazul cînd ar fi reușit să zdrobească revolta lui Fokas, deoarece ea continua să rămînă regentă, fiind mama celor doi basilei asociați la tron, copiii lui Romanos.

Theofano rămase neclintită. Sîngele i se urcase la cap, tîmplele-i zvîcneau puternic. Observîndu-i neputința, Iosif zîmbi satisfăcut, iar Leon, care începuse să nutrească speranța că va scăpa, lăsă să-i scape un suspin adînc, fiindcă încerca un ciudat sentiment de dragoste pentru Theofano și se temea că nu va rezista caznelor, iar drept urmare avea să dezvăluie tot ceea ce știa.

— Parakimomenos, zise Augusta, încercînd să-și ascundă tulburarea. Pentru ultima oară îți poruncesc să-mi eliberezi omul și-ți promit că voi ulta jignirile pe care mi le-ai adus.

Fără să vrea, Iosif fu cuprins de un fior. Vocea Augustei era atît de severă și conținea o amenințare atît de groaznică, încît eunucul se hotărî imediat. Pe Leon îl avea oricînd la îndemînă. Dacă revolta lui Fokas reușea, s-ar putea ca Theofano să pună o vorbă bună pentru el. În caz că nu reușea, avea să fie la bunul lui plac, întrucît ar fi găsit cu ușurință mijlocul de a-l face pe eunuc să mărturisească tot ceea ce știa.

— Eliberați-l, porunci Vringas oștenilor. Preacuvioasă Augustă... vreau să spun doar două cuvinte Înălțimii-tale înainte de-a pleca.

Theofano răsuflă ușurată.

— Vă ascult, parakimomenos, răspunse.

Vringas făcu semn oștenilor și grămăticului să plece și să-i lase singuri.

— Augustă, zise acesta fără înconjur de îndată ce plecă și ultimul gardian. E spre binele vostru să nu vă amestecați în nici un fel în treburile imperiului. Cel puțin să nu vă dați sentimentele pe față. Cunosc prea bine rolul pe care l-ați jucat în acest complot și mai știu și multe alte lucruri... despre cîteva vizite, în miez de noapte, în apartamentele Înălțimii-voastre... despre legăturile Înălțimii-voastre cu uzurpatorul și... îndrăznesc să spun — Vringas o privi drept în ochi — și despre moartea misterioasă, aici în Palatul Sacru, a anumitor persoane. Acum n-am nevoie de Leon. Mărturisirea de care am nevoie i-o pot stoarce oricînd. Așadar, îl eliberez. Dar ascultați-mi sfatul: întoarceți-vă în gineceu și nu vă mai ocupați de treburi din astea, la care nu vă pricepeți. Fokas nu va cuceri Basilevusa așa de repede cum credeți. Voi lupta împotriva lui cu armele și cu toate mijloacele de care dispun, iar dacă va trebui să șadă cineva pe tronul lui Romanos, acela nu va fi Nikiforos, ci un al treilea, pe care-l voi alege eu. Recunosc că acum cîteva clipe v-am vorbit necuviincios. Nu vă cer iertare, deoarece cred că nu iertați ușor. Gîndiți-vă însă. Dacă revolta lui Fokas dă greș, veți avea nevoie de mine și eu de Înălțimea-voastră... Eu însă mai puțin. Mai mult Înălțimea-voastră... Augustă, gîndiți-vă. Acestea au fost lucrurile pe care voiam să vi le aduc la cunoștință. Dar nu v-am spus chiar totul. Știu atîtea, încît vă pot distruge oricînd doresc.

Se închină cu vădită ironie în fața Theofanei și așteptă. Theofano nu-i răspunse imediat. Fierbea de mînie, dar se stăpînea. Se gîndea la amenințările lui — la cele fățișe ca și la cele ascunse — și încerca să ghicească dacă Fokas o iubea într-atîta încît să nu-și plece urechea la învinuirile eunucului.

— Parakimomenos, zise Theofano hotărîtă. M-ai jignit și acum mă și amenințI. Nu uit ușor și nici nu iert. Arestarea lui Leon ți-aș fi iertat-o poate, întrucît l-ai eliberat. Dar n-am să-ți iert amenințările. Împăratul va intra în Basilevusa și toate încercările tale sînt sortite înfrîngerii. În ce mă privește, nu primesc sfaturi de la nimeni și cu atît mai puțin de la persoana dumitale.

Îl privi cu dispreț și, întorcîndu-i spatele, ieși din apartamentele lui cu fruntea sus, prefăcîndu-se că n-a auzit insulta care ieșise ca un șuierat din gura eunucului. Vringas o urmări cu privirea pînă cînd oștenii închiseră ușa în urma ei, apoi își chemă grămăticul căruia îi porunci să-l vestească pe Marianos că are nevoie de el.

Peste puțin timp Argyros își făcu apariția ; avea fața întunecată.

— Au scăpat mulți, îi raportă. Vestea că Fokas a pornit spre Basilevusa s-a răspîndit ca fulgerul. Din toate rudele n-a rămas în oraș decît bătrînul lui tată. Am pus de pază cîteva santinele ca să nu poată ieși din casă. Iosif, norodul nu-mi prea place. Mai multe femei — ele sînt mai curajoase decît bărbații, pentru că nu se tem de lovituri întrucît oștenii le cruță — au huiduit, au blestemat și mi-au amenințat oamenii care s-au postat lîngă casa lui Vardas, tatăl uzurpatorului, iar una din ele a aruncat în ei cu ouă clocite, după care a luat-o la fugă. Oștenii au pornit după ea, dar muierea s-a pierdut în mulțimea care-a început să se îndrepte, amenințătoare, spre ei.

Vringas înjură iarăși, apoi îl întrebă :

— Dintre rudele mai îndepărtate și dintre prieteni, cam cîți au fost arestați ?

— În jur de patruzeci.

— Să fie orbiți cu toții.

— Nu, Iosif, strigă îngrozit Marianos.

— De ce ? răcni eunucul. Crezi că dacă Fokas va ieși învingător, pe noi ne așteaptă o soartă mai bună ?

— Nu știu, rosti grav Argyros, dar în cazul nostru ar avea oarecare dreptate, pe cînd ei, cu ce sînt de vină ?

Vringas înjură din nou, dar nu stărui.

— Și pregătirile pentru apărarea orașului cum merg ? îl întrebă pe Argyros.

Acesta se aplecă peste masa pe care era întinsă o hartă și începu să-i explice tot ceea ce făcuse pînă în acea clipă.

XVII

Timpul zbură cu repeziciune. Sosi şi ziua de duminică, 9 august. Era o zi luminoasă, iar marea mîngîia cu valurile-i domoale peninsula Constantinopolului. În capitală spiritele nu se calmaseră încă. Cu cît treceau zilele, cu atît mulţimea şuşotea mai mult, iar vestea că vine Fokas cu oastea lui se răspîndea tot mai stăruitor. Sute de oameni se căţărau pe zidurile de unde se vedea ţărmul asiatic, încercînd să zărească de departe norul de praf care ar fi vestit apropierea armatei noului împărat. În acea zi de august, la patru ceasuri după răsăritul soarelui, coloana de fum ce se înălţa în Asia Mică şi corabia care intrase în Cornul de Aur cu iuţeala pe care i-o îngăduiau vîslele aduseră poporului din Constantinopol vestea cea mare : Nikiforos sosise pe ţărmul din faţă împreună cu o tourmă. Restul oastei venea în urma lui. Noul împărat intrase în partea asiatică a Constantinopolului, Chrisopolis, fără să întîmpine vreo împotrivire şi se instalase în palatul Irionului. Vestea sosirii lui Fokas zbură cu repeziciune peste străzile oraşului, ajunse în casele nobililor şi ale tîrgoveţilor, coborî în catacombe şi-n circiumi, iar norodul, care-l ura pe Vringas, răsuflă uşurat. Domnia eunucului era pe sfîrşite. Zile de glorie şi fericire începeau pentru mulţimea care locuia în cel mai mare oraş din lume.

Vestea sosirii lui Nikiforos ajunse şi la Palatul Sacru, ceea ce-l făcu pe parakimomenos să turbeze de mînie. Primul lucru la care se gîndi atunci Vringas fu să pună mîna pe Vardas, bătrînul tată al lui Fokas, care se afla întemniţat în propria-i casă, dar asta nu era de ajuns, tre-

buia adus ca ostatic la Palatul Sacru. Dădu de îndată poruncile cuvenite şi aşteptă cu nerăbdare clipa în care bătrînul Fokas va apare în faţa lui. Trimisul eunucului plecă dar se întoarse după puţin, înspăimîntat. Vardas fugise. Fusese înştiinţat de sosirea fiului său pe ţărmul asiatic şi santinelele care-l păzeau, supunîndu-se ordinului eteriarchului Anemaş, îşi părăsiră posturile, făcîndu-se nevăzuţi.

— Şi unde se află acuma moşneagul acela ? răcni Iosif scos din fire.

— În Biserica cea Mare, răspunse acesta.

— În Biserica cea Mare, zise turbat eunucul. Crede că are să-mi scape ?

Sună din clopoţel şi imediat îşi făcu apariţia turmarch-ul care comanda garnizoana palatului. Acesta ascultă cu privirea plecată poruncile eunucului. Trebuia să se ducă de îndată la Sfînta Sofia şi să-l ridice de acolo pe Fokas. În caz că va fi nevoie, va putea folosi şi forţa. Turmarch-ul şovăia însă. Se temea de mînia mulţimii care s-ar fi putut răscula dacă s-ar fi pîngărit sfîntul lăcaş. Dar Vringas nu-i îngădui să-şi ducă pînă la sfîrşit gîndul.

— Ai să faci ceea ce-ţi poruncesc eu ! se răsti. Nu există loc sacru atunci cînd se află în joc soarta imperiului. Du-te şi să nu vii înapoi fără Vardas.

Nu trecu mult timp şi turmarch-ul se întoarse la Palatul Sacru negru de mînie şi cu privirea întunecată. Eunucul îl văzu şi înţelese.

— Norodul, rosti răguşit turmarch-ul. Ne-a ameninţat, e înarmat cu pietre, furci, ciomege şi cuţite. Mi-a fost teamă să nu dau prilej încăierărilor şi vărsării de sînge şi-am venit după noi poruncl.

— Norodul, răcni Vringas bătînd cu pumnul în masă. Norodul ! Vom vedea noi ce poate face acest norod.

Îşi părăsi în mare grabă apartamentele, alergă la grajd, încălecă şi porni repede spre Sfînta Sofia împreună cu oştenii şi cîţiva generali. În piaţa din faţa bisericii se adunase o mare mulţime, alcătuită din argaţi, marinari, gluvacrgii, călugări, femei şi copii. În afară de călugări, ceilalţi oameni erau înarmaţi. Pînă şi copiii aveau pietre în mîini. Văzîndu-l, Iosif păli. Trupul lui mătăhălos ascundea însă o inimă tare. Descăleca şi, îmbrîncind mulţimea

cu coatele, își croi drum până la patriarhie. Intră în apartamentele patriarhului fără să îngăduie slujitorilor acestuia să-l anunțe.

— Sfinte părinte, strigă Vringas fără înconjur, privindu-l pe bătrînul patriarh drept în ochi. Vardas Fokas se află în Biserica cea Mare și vreau să mi-l predați.

— Magister-ul Vardas Fokas a cerut azil în casa Domnului, răspunse solemn patriarhul. Parakimomenos, să nu-mi pretindeți lucruri cu neputință de înfăptuit.

Vringas lăsă să-i scape o înjurătură.

— Preasfinte părinte, rosti de îndată, nici momentul și nici timpurile nu-s potrivite pentru a ne juca. Dacă nu mi-l predați pe Vardas, nu vă pot garanta nimic pentru viitor, sau mai bine zis pentru viitorul apropiat.

— Răspunsul meu l-ați primit, zise Polyefktos întorcîndu-i spatele.

Vringas nu mai stărui. Ieși trîntind ușa. Mînia îl orbise într-atît, încît pierduse orice măsură, orice chibzuială. Porni grăbit, intră în Biserica cea Mare, se sui în amvon și, fără să-i pese de faptul că se slujea liturghia, începu să strige, adresîndu-se mulțimii care-l privea amenințătoare.

— Vreau să mi-l predați pe Vardas Fokas. Nu vă opuneți oamenilor mei, căci astfel mă veți sili să mă port cu asprime.

Mulțimea izbucni în strigăte de împotrivire, ce acoperiră ultimele cuvinte ale eunucului. Vringas lovi cu pumnul în amvon și continuă :

— Purtarea voastră mă silește să iau o grea hotărîre. Voi face în așa fel încît veți muri de foame ! Plecînd de aici, mă voi duce direct la Milliario [1] unde voi porunci să nu vi se mai dea nici grîu și nici pîine. Așa că vă cer pentru ultima oară să vă schimbați gîndurile. Dați-mi-l pe Fokas, iar eu voi da uitării purtarea voastră necugetată.

Strigătele de mînie se întețiră. Vringas coborî din amvon, ieși din Biserica cea Mare și, suindu-se pe cal, își croi drum printre rîndurile mulțimii care-l împroșca necontenit cu felurite cuvinte jignitoare. Străbătu în galop piața Augusteum, iar cînd ajunse la Milliario porunci oa-

[1] Instituție însărcinată cu aprovizionarea locuitorilor capitalei bizantine.

menilor de acolo să nu mai vîndă nimănui pîine şi grîu, nici chiar dacă s-ar plăti echivalentul greutăţii lor în aur. Apoi, fără să-i pese de strigătele mulţimii care venea în urma lui, se îndreptă spre Palatul Sacru, în timp ce mintea-i iscoditoare căuta un nou mijloc prin care să poată pune mîna pe bătrînul tată al lui Nikiforos. Cînd ajunse în apartamentele sale, găsise dezlegarea. Urma să recurgă la viclenie. Cu vorbe mieroase, şi în caz de nevoie cu jurăminte, avea să-l silească pe Vardas să cadă în capcană.

Ceasurile se scurseră şi veni amiaza. Parakimomenos îşi trimitea neîncetat iscoadele să urmărească şi să-l înştiinţeze despre tot ceea ce se petrecea în Biserica cea Mare. Iar cînd un dekarch îi aduse vestea că lumea se împuţinase, iar bătrînul Fokas rămăsese aproape singur în Sfînta Sofia, pe chipul lui mijl un zîmbet plin de răutate. Şi, fără să spună nimănui vreun cuvînt, ieşi în mare grabă şi se îndreptă spre apartamentele basileilor Vasilios şi Konstantinos.

Copiii Theofanei se jucau cu nişte soldaţi de lemn. Îndată ce parakimomenos intră în camera lor, Vasilios lăsă joaca şi-l privi.

— Vasilios, Konstantinos, rosti surîzător Iosif, mîngîindu-le părul. Veniţi cu mine să vă arăt nişte jucării pe care le-am poruncit anume pentru voi.

— Soldaţi ? întrebă Vasilios.

— Da, soldaţi şi maşini de asediu.

Ochii copilului străluciră de bucurie.

— Haide, să mergem, Konstantinos, îşi îndemnă acesta frăţiorul.

Vringas zîmbi şi, apucînd mînuţele copiilor, ieşi din cameră spunînd patriciencei cu centură care veghea asupra celor doi basilei minori :

— Ne întoarcem numaidecît.

Iosif nu dădu nici o importanţă umbrei de îngrijorare care se ivise pe chipul patriciencei cu centură. Ieşi pe coridor şi se îndreptă spre porticul acoperit care dădea în Biserica cea Mare. Konstantinos îl urma cu supunere. Vasilios înţelese însă că se petrece ceva neobişnuit şi încercă să se opună.

— Unde sînt soldaţii ? îl întrebă.

— Mergem mai întîi la Biserica cea Mare, răspunse eunucul, și după aceea vi-i dau.

Vasilios se liniști și parakimomenos își luți pasul, silindu-i pe cei doi copii să alerge după el. Ținînd în continuare copiii de mînă, Vringas intră în biserică și de îndată ce se convinse că nu mai e nimeni în ea, în afară de cîțiva călugări ce stăteau la o mică depărtare de magister-ul Fokas, care se rezemase de o strană, se apropie de el, îl salută cu prefăcut respect și începu să-i vorbească pe un ton atît de mieros, încît bătrînul se zăpăci cu totul. Vringas stătu destul de mult de vorbă cu Fokas. Îi spuse o mulțime de lucruri și-i făcu atîtea jurăminte, că pînă la urmă îl convinse să-l urmeze. Bătrînul Vardas era obosit, iar prezența celor doi copii care-l priveau cu ochii lor mari și nevinovați, încercînd să înțeleagă ce vorbeau, îl încredințară de bunele intenții ale lui parakimomenos. Vringas triumfă. Reușise să-l scoată din biserică pe tatăl dușmanului său. Acum avea în mînă un ostatic de prim rang.

Dar triumful lui fu de scurtă durată. Cînd soarele se apropie de asfințit și lumea începu să se adune din nou la Sfînta Sofia pentru a lua parte la vecernie, vestea pe care-o împrăștiaseră călugării cum că eunucul îl luase pe bătrînul Fokas începu să treacă din gură în gură. Nimeni nu știa însă unde-l dusese. Amuțiră cu toții pînă în clipa în care cineva din mulțime strigă :

— L-au vîndut popii. Patriarhul ne-a înșelat.

Ca o mare zbuciumată, oamenii ieșiră din biserică și începură să se adune în jurul patriarhiei. Era cît pe-aci să izbucnească o revoltă. Se simțea însă lipsa unui conducător, a berbecului care să atragă după el turma, pentru ca aceasta, dedîndu-se la acte de violență, să-și arate ura pe care o nutrea față de parakimomenos. Și conducătorul fu găsit. Un tînăr lucrător puse mîna pe-o piatră și o aruncă într-una din ferestrele patriarhiei strigînd :

— Sfinte părinte, îl vrem pe magister. Ori te străduiești să ni-l dea înapoi, ori vom distruge patriarhia.

La vocea acestuia se alăturară și altele, voci de bărbați și de femei. Oștenii care stăteau de strajă în fața patriarhiei coborîră lăncile ca să împiedice pătrunderea mulțimii în clădirea primatului ortodoxiei. Norodul îi atacă pe străjeri cu pietre. Una din ele nimeri un străjer în față și-l

umplu de sînge. Ceilalți se speriară și dădură înapoi. Strigătele și amenințările luaseră proporții. Atunci patriarhul se ivi la una din ferestrele clădirii și vuietul încetă.

— Am să vi-l aduc pe magister, făgădui mulțimii, după care se retrase.

Lumea se potolise, dar rămăsese pe loc. Mai trecu aproape un sfert de ceas. Patriarhul nu dădea nici un semn de viață și lumea începu din nou să se agite, precum marea înainte de-a se dezlănțui.

— Magister-ul ! Magister-ul ! Vine împreună cu patriarhul ! strigă cineva arătînd cu mîna spre capătul pieții Augusteum.

Oamenii alergară într-acolo și-i încercuiră pe cei doi bătrîni, care veneau escortați de un turmarch și de vreo zece oșteni. Vardas plîngea de bucurie. În schimb, patriarhul avea o înfățișare aspră.

— La biserică, la Sfînta Sofia, se auziră voci din mulțime. Numai acolo veți fi în siguranță.

Turmarch-ul ridică mîna și strigă cît putu mai tare, ca să-l audă toată lumea :

— Am ordin de la parakimomenos să-l duc în palatul lui !

— Moarte oamenilor lui Vringas ! Moarte dușmanilor norodului !

Patriarhul încercă să potolească mulțimea. Dar nu reuși. Fu luat, împreună cu Vardas, de puhoiul de oameni care-i eliberară din mîinile oștenilor. Apoi, înconjurați de un scut viu, Polyefktos fu condus la patriarhie, iar Vardas Fokas la el acasă. Restul oamenilor, înarmați cu pietre, ciomege, cărămizi, topoare și vergele de fier smulse din grilajele din fața caselor, se năpustiră asupra oștenilor lui Vringas ce înconjuraseră Augusteum-ul și piața Sfintei Sofia. Se încinse numaidecît o luptă crîncenă și-n scurt timp mulțimea ucisese și-i călcase în picioare pe toți oștenii care-i întîlnise. Atacul ei nu se mărgini numai la piața din fața Sfintei Sofia și la piețele din jur. Însetată de răzbunare, se revărsă în tot orașul, și oriunde găsea un pîlc de oșteni îi ataca, așa că numai puțini dintre ei reușiră să scape, luînd-o la fugă. Se înnoptase, dar în interiorul orașului, pe străzile largi și întortocheate, în piețe și în Forum, luptele continuau. În cele din urmă însă încetară.

Oștenii care izbutiseră să-și salveze viața se retraseră pentru a se întări, fie în incinta curții imperiale, fie în marile clădiri publice. Mulțimea se opri ca să-și tragă sufletul. Luptase și învinsese. Nu se dedase la jafuri, dar cînd cineva strigă :

— Să mergem la palatul lui Apamvas, toată lumea înțelese despre ce era vorba ; și porni din nou, dar de astă dată ca să siluiască, să incendieze, să jefuiască și să distrugă casele partizanilor lui Vringas.

Și în Basilevusa se auzi din nou vuietul luptelor, purtate acum cu slujitorii palatelor, cu sclavii și cu liberții care încercau să apere avutul stăpînilor lor. Multe palate fură luate cu forța, prădate și incendiate, iar flăcările ce se înălțau în văzduh, luminînd cu strălucirea lor apocaliptică cel mai mare oraș al lumii, o siliră pe Theofano să alerge la fereastră.

Augusta rămase multă vreme în fața ferestrelor si inima i se umplu de bucurie, fiindcă își dăduse seama că Nikiforos nu va mai fi nevoit să lupte pentru a intra în Basilevusa, căci orașul avea să-i deschidă larg porțile ca să-l primească. Vedea limbile uriașe de foc și fumul, iar mirosul pe care-l împrăștiau lemnele arse și pietrele încinse i se părea o mireasmă divină, căci în flăcările acestea și-n trîmbele de fum întrezărea sfîrșitul lui Vringas. dușmanul ei de moarte, care, deși cîndva îi dăduse ideea încoronării lui Fokas, își schimbase pe neașteptate părerea și acum căuta să-l omoare.

— Vringas, a sosit timpul să plătești pentru jignirile ce mi le-ai adus ! murmură printre dinți. Vei plăti, și încă scump de tot, pentru că nu s-a născut încă omul care să se măsoare cu mine !

Zîmbi cu răutate, dar în clipa cînd înțelese că după întoarcerea lui Fokas avea să-i devină soție, fiind astfel obligată să-i primească mîngîierile și sărutările, se cutremură și de pe buze îi zbură un cuvînt, același care-i venea ori de cîte ori îl zărea sau se gîndea la el.

— Ursul. E ca un urs. Dar pînă și urșii învață să joace, și ei pot fi duși de nas, zise apoi, încercînd să-și facă singură curaj.

Și-l închipui pe Fokas cu un belciug în nas, aidoma urșilor pe care-i tîrăsc țiganii pe străzile Basilevusei și în-

cepu să rîdă. Plecă de la fereastră şi se opri în faţa oglinzii, unde se privi cu atenţie, căci în acea clipă începu s-o frămînte o altă idee. Anii care trecuseră din ziua în care intrase pentru prima oară în Palatul Sacru nu-i răpiseră nimic din frumuseţe. Dimpotrivă, devenise o femeie în toată puterea cuvîntului, iar farmecul ei sporise. Se privi bine de tot, zîmbi plină de mîndrie, apoi se întinse pe pat. Era încă foarte tînără. N-avea decît douăzeci şi doi de ani. Putea aprinde oricînd flacăra iubirii în inima bărbaţilor, dar cine se îndrăgostea de ea era cu neputinţă s-o mai uite, dovada cea mai grăitoare fiind Chrisoloras.

— Nikitas, rosti înainte de a adormi. Cîtă dezamăgire cînd va afla că Fokas, al doilea lui tată, cum singur îi spune, a devenit împărat. Aşadar, cei doi sînt fiu şi tată, îşi continuă gîndul. Tată şi fiu. Nu, nu trebuie să-l mai văd pe Nikitas...

Şi, mai înainte ca somnul să-i închidă pleoapele, jură că n-are să-l mai vadă niciodată, cel puţin între patru ochi. Jură deşi era sigură c-o să-l caute şi că el va veni, cu toate că ţinea atît de mult la Fokas. Dar, cine ştie, poate că soarta va face în aşa fel încît în viaţa ei să se ivească alt bărbat, armeanul Ioannis Tzimiskis...

Văzu şi Vringas flăcările uriaşe provocate de incendiile care izbucniseră în Basilevusa, ascultă rapoartele ofiţerilor care-i vorbiră despre omoruri şi jafuri, află că mulţi arhonţi şi oameni din popor deschiseseră porţile oraşului şi ajunseseră în mare grabă, folosindu-se de bărci, pe malul din faţă, în tabăra lui Nikiforos, aşa că, pierzîndu-şi orice speranţă că va găsi un om în stare să stăpînească situaţia şi care să merite a fi pus pe tron, părăsi numaidecît Palatul Sacru. Se duse şi se baricadă în propria-i locuinţă. Dar nici acolo nu fu lăsat în pace. Mulţimea, călăuzită de cîţiva dintre cei mai neîmblînziţi duşmani ai săi, arhonţi fără însemnătate şi oameni care auziseră poruncile date negustorilor de la Milliario de a nu vinde pîine şi grîu nimănui, alergă spre palatul lui Vringas. Acolo începu să izbească uşa exterioară şi să forţeze ferestrele de la parter, căutînd să pătrundă în palat ca să-l despoaie pe parakimomenos de toate avuţiile pe care, după cum se zvonea, le strînsese în răstimpul atîtor ani.

Vringas auzi larma provocată de cei care-l asaltau palatul, insultele și blestemele, și înțelese ce soartă îl aștepta dacă va fi să cadă în mîinile celor pe care, cu atîta lipsă de chibzuință, îi amenințase în cursul dimineții. Luă la repezeală cîteva lucruri de preț, ieși pe ușa din dos și se refugie și el în Sfînta Sofia, cerînd azil, lucru pe care nu i-l îngăduise bătrînului Vardas.

Mulțimea nu știa unde anume se află Vringas, căci nimeni nu se aștepta să-l găsească acasă. Dar cînd cineva spuse că-l văzuse intrînd în palat, mînia și ura oamenilor întrecură măsura. Sparseră ușa, năvăliră înăuntru și începură să caute. Cînd se convinseră însă că eunucul fugise, smulseră și călcară totul în picioare, dărîmară pereții și puseră foc, și-n scurtă vreme ruinele se preschimbară în cenușă.

Răsmerița dură o săptămînă întreagă, răstimp în care gloata deveni stăpîna absolută a orașului, dedîndu-se la omoruri și siluiri ; cei cîțiva oșteni ai lui Vringas care scăpaseră de măcel aruncară armele și se ascunseră prin beciuri și taverne, prin casele sărmane sau avute care le dădeau azil pînă cînd erau luate cu asalt și acestea de mulțimea răsculată. În cea de a patra zi după duminică, cînd încetase orice fel de împotrivire, iar mulțimea începuse să se liniștească, Marianos Argyros, socotind că e momentul prielnic, făcu o nouă încercare pentru a pune mîna pe situație, folosindu-se de cele cîteva sute de oșteni care se ascundeau prin oraș. După ce-i adună în jurul său, se pregăti să pornească spre Sfînta Sofia ca să-l elibereze pe Vringas, care stătuse închis acolo tot timpul, dar fu ucis pe cînd trecea pe-o ulicioară. Ocărîndu-l și blestemîndu-l, o femeie îi aruncă în cap, de la balconul casei, o tingire de aramă plină cu pămînt, și Argyros se prăbuși de pe cal fără suflare. Moartea lui pecetlui sfîrșitul partidei lui Vringas, fiindcă nimeni nu mai era acum în stare, nu numai să lupte, dar nici măcar să încerce cît de cît să se apere. După moartea lui Marianos Argyros, conducerea fu luată de Vasilios, fostul parakimomenos al lui Konstantinos Porfirogenetul, decanul Senatului cît timp trăise tatăl lui Romanos, generalul anilor 958, care săvîrșise multe și strălucite fapte de arme și fusese răsplătit cu un triumf.

Odată cu suirea lui Romanos pe tron, Vasilios își pierduse toate funcțiile, iar mai tîrziu cea mai mare parte a averii sale fu confiscată de Vringas. Fiul nelegitim al împăratului Romanos Lekapinos, Vasilios fusese castrat fiindcă făcea parte din familia imperială și putea deveni, în viitor, un periculos pretendent la hlamida de purpură. Era un om ambițios și aștepta, ca fiara care-și pîndește prada, momentul potrivit ca să iasă la lumină și să-și lovească dușmanii. Prilejul i se oferi acum, cînd Vringas se lupta din răsputeri ca să-și salveze puterea. Hotărît cum era, Vasilios își înarmă oamenii, în număr de aproape trei mii, și se îndreptă spre Forum, chiar în momentul în care era ucis Marianos Argyros. Norodul văzu armata, îl recunoscu pe Vasilios, și cînd acesta se sui pe soclul unei statui ca să vorbească, în piață se așternu o liniște de mormînt. Vasilios nu spuse prea multe lucruri. Își arătă încrederea față de Nikiforos și, acoperindu-l cu grele ocări pe Vringas, încheie :

— Popor al Constantinopolului, noul împărat așteaptă pe malul din față. Să-l deschidem deci porțile și să-l primim. Să pregătim corăbiile ca să fie adus în capitală împreună cu oștenii lui. Domnia întunecată a lui Vringas a luat sfîrșit. Mulți ani trăiască Nikiforos, din mila lui Hristos împărat al romeilor !

Uralele mulțimii din Forum se auziră ca un tunet și Nikitas, care stătea lîngă Vasilios, îmbrăcat în straie de tîrgoveț, fu năpădit de o mare bucurie, amestecată însă cu tristețe. Bucurie pentru că dusese la bun sfîrșit misiunea încredințată, reușind să intre în Basilevusa pe ascuns și să cadă la înțelegere cu Vasilios, așa precum îi poruncise Fokas, tristețe pentru că își dădea seama că visul lui de a se mai întîlni cu Theofano trebuia părăsit cu desăvîrșire, întrucît Nikiforos urma să intre peste puțin în Constantinopol ca să fie încoronat în mod oficial ca împărat, după care avea să devină soțul iubitei sale.

Vasilios coborî de pe soclul statuii unde se urcase și, făcînd semn oamenilor lui să-l urmeze, porni spre Augusteum. Rosti și acolo o cuvîntare înflăcărată în fața mulțimii, care simțea o aprigă nevoie de-a avea un conducător, și acum îl urma precum turma care-și găsise berbecul. Vasilios încheie cu aceleași cuvinte : „Mulți ani

trăiască basileul Nikiforos!" Augusteum-ul şi împrejurimile hipodromului răsunară de uralele mulţimii. Căci Vasilios se oprise şi la hipodrom ca să-şi mărturisească în mod deschis credinţa faţă de noul împărat. Se opri apoi şi în alte pieţe şi biserici, la Forul lui Constantin cel Mare, la fiecare răscruce mai de seamă de drumuri, pentru că voia ca toată Basilevusa să afle vestea căderii lui Vringas şi că povara imperiului apăsa acum pe noi umeri, mai puternici.

Vasilios şi norodul răguşiră tot strigînd şi ovaţionînd, iar cînd toată Basilevusa află vestea întronării lui Nikiforos, Vasilios îşi aminti de duşmanii lui personali şi duse mulţimea, înfierbîntată, în casele arhonţilor care scăpaseră de prădăciune şi jaf. Astfel că izbucniră noi incendii în Basilevusa, şi sîngele începu să curgă iarăşi din belşug, înroşind caldarîmul şi pieţele oraşului.

Căzuse întunericul şi mulţimea nu se liniştise încă. Se săturase de măceluri şi jafuri, dar continua să vocifereze. Strigătele ei ajungeau pînă la Palatul Sacru, în apartamentele Theofanei, care stătea la fereastră şi, auzind ovaţiile, se îmbăta de fericire, fiindcă mulţimea, pe lîngă Nikiforos, îi aclama copiii şi pe ea însăşi.

— Mulţi ani trăiască biruitorul Nikiforos, mulţi ani trăiască preacuvioasa Augustă! Mulţi ani trăiască asociaţii tronului, preamilostivii basilei Vasilios şi Konstantinos. Fie-le viaţa lungă... Lungă!

Cînd noaptea căzu, în golful Cornului de Aur începu o forfotă neobişnuită. Condus de Vasilios, norodul ajunse în portul marinei militare, se urcă pe corăbii şi puse stăpînire pe ele în numele lui Nikiforos, aşa încît, nu peste mult timp, răsunară şi de acolo urale. Marinarii şi norodul îşi uniseră glasurile aclamînd-o pe Theofano, pe Fokas, pe Vasilios şi Konstantinos. Îmbătată de victorie, mulţimea delira, şi toate corăbiile, cu fanarele aprinse, începură să lunece pe apa scăldată în lumina făcliilor pe care le ţineau în mîini oamenii lui Vasilios, cocoţaţi pe zidurile fortăreţelor. Corăbiile începură să iasă una cîte una din Cornul de Aur, îndreptîndu-se, fără grabă, spre ţărmul din faţă unde focurile, care începuseră să pîlpîie, le dădeau de veste că împăratul e în aşteptarea lor şi că se pregăteşte să le primească. Se lumină de ziuă şi toate ambarcaţiunile, de

la corăbiile de război pînă la bărcile care rămăseseră în portul Basilevusei, își ridicaseră ancorele și, străbătînd Bosforul, porniră cu toate pînzele sus spre coastele Asiei Mici. În fruntea lor plutea maiestuos, împodobit cu stindarde și prapuri, dromonul imperial aflat sub comanda personală a lui Vasilios. Ambarcațiunile, care se numărau cu sutele, atinseră coastele Asiei Mici și se opriră. Marea de oameni pe care o transportaseră, arhonți, tîrgoveți și oameni din popor, alergă spre palatul Irionului ca să-l vadă pe noul împărat, să-i cadă în genunchi, să i se închine, să-și arate încrederea față de basileu, iar acesta să-i vadă și să-și aducă aminte de ei cînd va intra în Basilevusa. Vineri și sîmbătă, 14 și 15 august, Nikiforos primi pe toți arhonții care veniseră să i se închine, iscăli hrisoave pentru noi numiri. Pe Vasilios îl făcu parakimomenos, în postul de mare prepozit numi pe-un alt prieten de-al său, și hotărî ca a doua zi, duminică 16 august, să-și facă intrarea oficială în propria lui capitală.

XVIII

Sosi şi ziua de 16 august. Dromonul imperial cu vîslele şi stindardele aurite, avînd la pupă prelata purpurie brodată cu fir de aur care apăra de soare tronul de argint, se apropia de uscat. Îmbrăcat în hainele lui de război, care străluceau de mulţimea podoabelor de aur, Nikiforos urcă pe dromon, iar de pe corăbiile din jur izbucniră noi ovaţii. Vîslaşii, în veşminte strălucitoare, cufundară ramele în apă, şi dromonul deschise în mare o brazdă de spumă; stindarde şi prapuri prinseră a flutura, şi întreaga flotă porni în urma lui. Dromonul înaintă cîtva timp şi-apoi acostă lîngă sfînta mînăstire a Avramiţilor, după ce trecu prin faţa zidurilor ce apărau oraşul dinspre mare, în timp ce pămîntul se cutremura de uralele norodului care, îmbrăcat în straie de sărbătoare, se suise pe creneluri, agita steguleţe şi striga :

— Bine ai venit, Nikiforos, mare basileu al romeilor ! Bine ai venit, viteazule şi cucernicule birultor ! Bine ai venit, gloriosule învingător !

Nikiforos coborî de pe dromon avînd alături şi-n urma lui pe toţi noii demnitari ai imperiului şi se îndreptă spre Palatul din Evdomon, de pe malul Propondidei, dincolo de zidurile Constantinopolului. Dar nu zăbovi multă vreme. Mesagerii imperiali, de astă dată comiţi şi drungari, galopînd pe caii lor mîndri, cu şei purpurii, plecaseră spre Constantinopol ca să anunţe în mod oficial sosirea lui Nikiforos şi să ocupe Palatul Sacru în numele acestuia. Puţin timp după plecarea mesagerilor, Nikiforos părăsi palatul din Evdomon şi se duse la biserică unde aprinse lumînări şi se rugă. După ce-şi puse, peste hainele lui de război,

hlamida de aur, care strălucea de safire, rubine, diamante și perle, încălecă pe un cal alb, cu șa și hățuri purpurii bătute în aur, broderii de aur și pietre prețioase la hamuri și pieptar, și porni spre orașul lui Constantin, urmat de un grup de șase cavaleri cu stindarde multicolore de mătase și de toți dregătorii cei noi. Alaiul împărătesc se mișca greoi. Înainta de-a lungul zidurilor continentale prin fața celei mai scunde centuri de fortificații care înconjurau Constantinopolul pe uscat, iar cîmpia din față, care nici nu se zărea aproape, atît de ticsită de oameni era, se puse în mișcare, căpătă glas și începu să strige aceleași cuvinte care se înălțaseră în văzduh atunci cînd dromonul imperial navigase în apropierea zidurilor dinspre mare. Mărețul cortegiu multicolor înaintă, iar cîmpia prinse să strălucească și să capete culoare. Ajungînd în fața Porții de Aur se opri, fiindcă împăratul, care-și făcea intrarea solemnă în capitală, era așteptat acolo de reprezentanții demosurilor, de prizonierii sarazini care intraseră în ajun în Constantinopol și de o mare de oameni. Aceasta se agita și scotea strigăte asurzitoare, acoperind cuvintele de bun venit rostite cu măsură de reprezentanții dēmosurilor.

— Bine ai venit, Nikiforos, mare basileu al romeilor. Bine ai venit, Nikiforos, tu care ai îngenunchеat hoardele vrăjmașilor. Bine ai venit, Nikiforos, tu care ai cucerit cetăți fără număr. Bine ai venit, tu cel care ai supus atîtea noroade. Prin tine sceptrele romeilor capătă putere. Miluit-a Domnul poporul Lui ungîndu-te, Nikiforos, basileu al romeilor. Saltă de bucurie întreaga cetate a romeilor, Nikiforos, căci ești unsul lui Dumnezeu. Ai venit, și întreg pămîntul s-a luminat.

Fokas îi ascultă tăcut pe reprezentanții demosurilor, și cînd urările lor se sfîrșiră, corteglul se puse din nou în mișcare. Dar de data aceasta abia se mișca. Trecură multe ceasuri pînă să ajungă la primul loc de oprire, biserica Sfintei Fecioare din Forum. Marele drum pietruit, Mesi, care lega Poarta de Aur cu Biserica cea Mare și Palatul Sacru, era atît de ticsit de arhonți, oameni din popor, marinari, lucrători, călugări, călugărițe, femei și copii, ce se înghesuiau ca să-l vadă îndeaproape pe împărat, încît lățimea lui se reducea și se strîmta din ce în ce mai mult. Mireasma amețitoare a tămîiei și strălucirea miilor de lu-

mînări pe care le ţineau în mîini nobilii şi oamenii de rînd dădeau ceremoniei de primire un aer de ciudată măreţie. Atmosfera devenea din ce în ce mai veselă şi mai sărbătorească datorită strigătelor ce izvorau din mii şi mii de piepturi pentru a da glas încrederii nobilimii şi norodului faţă de biruitorul şi viteazul Fokas, reazemul şi nădejdea imperiului.

Cortegiul ajunse în cele din urmă şi la Augusteum, unde se opri din nou. Nikiforos descălecă şi intră în mica biserică a Sfintei Fecioare din Forum unde aprinse o luminare şi, îngenunchind în faţa sfintelor icoane, se rugă. Cînd ruga se sfîrşi, în biserică îşi făcură apariţia cîţiva eunuci care îl îmbrăcară cu o tunică strîmtă şi lungă pînă la călcîie — multrîvnita divitision — îi scoaseră încălţămintea de oştean schimbînd-o cu coturnii purpurii. Apoi îi acoperiră pulpele cu jambiere de soi, îi puseră pe cap tiara cea albă şi se retraseră lăsîndu-l iarăşi singur. Fokas îşi îndreptă atunci trupul scund, ieşi din biserică şi, înaintînd cu paşi măsuraţi, trecu prin Augusteum, care se cutremura de uralele mulţimii, şi intră în Biserica cea Mare prin clădirea orologiului, urmat de marii dregători ai imperiului.

La poarta bisericii era aşteptat pe Polyeíktos, înconjurat de toţi prelaţii, îmbrăcaţi în odăjdii bogate, strălucitoare. În faţă mergea un cleric care purta crucea, urmat de un senator ce împărţea mulţimii un fel de colaci conţinînd fiecare cîte trei monede — de aur, de argint şi de bronz — apoi intră în biserică şi noul împărat. În clădirea orologiului, care era lipită de Sfînta Sofía, îl aşteptau reprezentanţii demosurilor. Aceştia începură să-l proslăvească din nou :

— Senatul îl doreşte ca basileu pe Nikiforos. Palatul îl primeşte pe Nikiforos. Aceasta este dorinţa palatului. Aceasta este şi dorinţa Senatului. Aceasta este dorinţa poporului. Toată lumea îl aşteaptă pe Nikiforos. Oastea îl primeşte pe Nikiforos. Nikiforos doreşte binele tuturor... Să domneşti întru mulţi ani, Domnului să ne rugăm. Augustule Nikiforos, om cucernic şi respectat. Domnul te-a uns, Domnul să te ocrotească. Preamărindu-l pe Hristos, vei culege biruinţe de-a pururea...

Cîntările ţinură mult timp, iar cînd luară sfîrşit, Nikiforos, avîndu-l mereu în dreapta pe Polyfktos, după ce străbătu naosul, trecu prin porţile împărăteşti în sacristie, încăperea unde se păstrau veşmintele imperiale şi acolo, în timp ce eunucii ţineau în faţa lui un văl, Fokas se schimbă din nou, îmbrăcînd tzitzakionul [1], peste care îşi puse tunica. După ce se împodobi astfel ieşi din sacristie, trecu prin porţile împărăteşti, luă lumînările din mîinile prepozitului, le aprinse, se rugă şi, străbătînd biserica care era ticsită de arhonţi, ajunse lîngă sfeşnicele mari de argint. Aici mai aprinse cîteva lumînări şi se închină din nou. Făcu apoi cale întoarsă şi se urcă în amvon, avîndu-l mereu lîngă el pe patriarh. În amvon se găsea un mic analog de piatră pe care erau aşezate hlamida, coroana şi celelalte embleme imperiale. Patriarhul binecuvîntă hlamida şi o dădu cubicularilor s-o pună pe umerii lui Fokas. Apoi Polyefktos îi aşeză pe cap, cu propriile-i mîini, şi celelalte embleme imperiale, iar cînd Nikiforos căzu în genunchi în faţa lui, patriarhul îi scoase tiara albă, psalmodiind urările de cuviinţă, unele cu glas tare iar altele în şoaptă, şi-i făcu pe frunte, cu sfîntul mir, semnul crucii. După aceea îi aşeză pe cap coroana împăraţilor, psalmodiind, cît de tare îi îngădui bătrînul lui piept, imnul Sfintei Treimi. Cînd, în sfîrşit, ultimele cuvinte ale imnului se stinseră pe buzele patriarhului, reprezentanţii demosurilor, preoţii, arhonţii şi trimişii norodului strigară de trei ori : „Vrednic, vrednic, vrednic. Slavă întru Cel-de-sus, iar pe pămînt pace. Să trăiască întru mulţi ani marele basileu şi împărat Nikiforos !"

La un moment dat încetă vuietul provocat de strigătele mulţimii care pînă în acea clipă urmărise ceremonia încoronării lui Nikiforos, şi-n tăcerea de mormînt ce se lăsase, Polyefktos dădu acestuia akakia, un săculeţ de mătase umplut cu ţărînă luată de pe morminte, ca să-i amintească deşertăciunea vieţii omeneşti, smerenia şi abnegaţia. Fokas prinni săculeţul şi, la semnul lui, un cubicular aşeză pe analog darul împăratului pentru biserică.

Cu coroana pe cap şi escortat de o sută de varangi înarmaţi cu halebarde şi o sută de tineri din cele mai de

[1] Hlamidă militară bizantină.

vază familii ale imperiului, Nikiforos străbătu din nou biserica, îndreptîndu-se spre sacristie unde se așeză pe tron ca să primească închinarea supușilor. Atunci nobilii, după clasa și rangul fiecăruia, începură să îngenuncheze în fața lui Fokas sărutîndu-i genunchii, iar cînd prepozitul striga : „Poftiți !“, aceștia îl binecuvîntau. Primii trecură magisterii, katepano și generalii, apoi patricienii, pe urmă protospătarii, comandanții batalioanelor gărzii imperiale, senatorii, consulii, spătarii, stratorii [1], comiții corpurilor de armată, cadeții cavaleriei, membrii escortei basileului, grămăticii de taină ai împăratului, crainicii și tot șirul nesfîrșit al celorlalți nobili de seamă și militari ai imperiului. Dar solemnitatea nu se sfîrșise.

Nobilii treceau, se înclinau, sărutau genunchii lui Fokas și rosteau urarea „Să trăiți întru mulți și fericiți ani !“ Theofano, care stătea imobilă, purtînd o pelerină de culoare mov peste rochia-i neagră, așa cum se potrivea doliului ei recent, ținea în mîini o creangă de aur cu perle mari și se sforța să nu pufnească în rîs pentru că, așa cum era îmbrăcat Fokas, cu coroana și veșmintele lui de aur, aducea mai mult ca oricînd cu sălbăticiunea cu care-l asemuia : cu un urs.

Theofano îl privea și în ochii ei se aprindeau scîntei pline de ironie, fiindcă și-l închipuia alături de ea în alcov, șoptindu-i cuvinte de dragoste, căci, după cum conveniseră, urma să-i fie soție. Ochii ei rîdeau, trupul stătea nemișcat ca o stană de piatră, iar chipul îi era lipsit de orice expresie, așa cum și cerea de altfel ceremonialul. Numai cînd fiul ei Vasilios, care ședea încremenit lîngă ea, îi șopti : „Și eu voi deveni împărat, și pe mine mă va ovaționa mulțimea“, nu-și putu ascunde zîmbetul mamei care se bucură auzindu-și feciorul vorbind despre viitor și despre marile lui ambiții. Surîzînd fals, se întoarse spre Konstantinos, care ședea în stînga ei. Acesta obosise și încerca din răsputeri să-și țină trupușorul nemișcat.

Augusta urmări absentă ceremonia, iar cînd aceasta luă sfîrșit, se sculă și, sprijinindu-se de doi eunuci, după cum cerea tipicul, se îndreptă spre apartamentele sale. Acolo o aștepta Mihail.

[1] Aghiotanții ofițerilor superiori.

— Mihail, ce s-a întîmplat ? îl întrebă Theofano neliniştită.

Ekatondarch-ul căzu în genunchi şi-i dădu un pergament. Theofano luă pergamentul şi-l desfăcu în mare grabă.

„Preacuvioasă Augustă, scria Fokas, o serie de motive care vor fi explicate Luminăţiei-tale de către Mihail mă obligă să recurg la o măsură pe care mi-o impune actuala situaţie. Să nu-mi răstălmăciţi intenţiile şi să nu vă gîndiţi la nimic altceva în afară de ceea ce vă va comunica ekatondarch-ul din partea mea."

Theofano se întoarse spre Mihail.

— Te ascult, îi spuse sec, în timp ce inima începu să-i bată puternic în piept.

— Preacuvioasă Augustă, începu ekatondarch-ul vorbind rar. Îndată va veni s-o viziteze pe Înălţimea-voastră Antonios, singhelul mînăstirii Sfîntului Ioan Botezătorul din Studion ; singhelul va înfăţişa Înălţimii-voastre....

Aşa cum stătea îngenunchеat, Mihail se opri şi-o privi pe Theofano drept în ochi.

— Preacuvioasă Augustă, continuă, Măria-sa împăratul mi-a spus să fiu foarte atent cînd voi vorbi cu Înălţimea-voastră. Se teme să nu fie cumva greşit înţeles şi mărturisesc că nu ştiu cum să înfăţişez Înălţimii-voastre ceea ce am de spus.

— Vorbeşte, Mihail, vorbeşte odată, rosti Theofano cu nerăbdare. Ce veste îngrozitoare ai să-mi comunici de şovăi atîta ?

— Singhelul Antonios va veni peste puţin ca s-o conducă pe Înălţimea-voastră la castelul Petriu...

— La castelul Petriu ? Ai căpiat, Mihail ? strigă Theofano. Să părăsesc Palatul Sacru ? Niciodată ! Auzi, Mihail ? Niciodată ! Eu, Augusta, să fiu întemniţată ? Eu care l-am făcut pe Nikiforos împărat ?... Netrebnicul, m-a înşelat. Pe mine... Blestematul !

Îşi strînse pumnii şi se năpusti asupra lui Mihail lovindu-l peste faţă ca o besmetică.

— În locul stăpînului tău, strigă. În locul lui.

Mihai rămase pironit locului.

— Preacuvioasă Augustă, rosti acesta. Precum se vede, n-am noroc în misiunea mea. Măria-voastră m-a înțeles greșit. Înălțimea-sa împăratul...

— Să nu-mi pomenești de el, răcni Theofano. Nu plec de-aici. Ai înțeles? Ridică-te. Du-te și spune-i că numai cu forța mă vor scoate afară din Palatul Sacru.

— Preacuvioasă Augustă, ascultați-mă întîi, o întrerupse Mihail. Înălțimea-voastră n-a citit pergamentul?

Theofano începu să-și revină încetul cu încetul. Se așeză pe un jilț și, tremurînd ca varga, îi porunci cu voce stinsă să continue.

Mihail îi vorbi, fiind întrerupt de nenumărate ori, despre adevăratele intenții ale lui Fokas. Dacă ar fi primit, precum voia ea, să rămînă în continuare la Palatul Sacru, norodul și arhonții ar fi descoperit legătura lor, ar fi început să șușotească și să le spioneze toate mișcările. I-ar fi urmărit și, pînă la urmă, ei s-ar fi dat de gol, fiindcă Fokas n-ar fi reușit să țină piept ispitei, adică să n-o aibă zi și noapte lîngă el și să nu se apropie de ea. Dacă-l va asculta însă și va pleca pentru a locui un timp la castelul Petriu, nu va putea spune nimeni nimic. Nimeni nu va sufla nici un cuvînt, și cînd va trece o bucată de timp, o va chema lîngă el, de astă dată oficial, pentru că va fi sosit timpul să devină soția lui.

— Măria-sa împăratul, sfîrși Mihail, mi-a poruncit să-i spun Înălțimii-voastre că nu va trăi și nici nu va respira cu adevărat pînă cînd patriarhul nu va uni cu legătura de nedesfăcut a căsătoriei pe Înălțimea-voastră cu Măria-sa împăratul.

Acestea erau cuvintele pe care le avea de spus ekatondarch-ul, și după ce sfîrși își plecă fruntea, așteptînd răspunsul Theofanei.

— Și cine-mi poate garanta, întrebă ea după o adîncă judecată, că va fi așa cum grăiește împăratul? Cine-mi poate garanta că, plecînd de aici de bunăvoie, nu voi rămîne pentru totdeauna închisă în castelul Petriu?

Nu fu atentă la răspunsul lui Mihail, auzi doar jurămintele făcute de Nikiforos în fața acestuia, pentru că în sinea ei se gîndea la cu totul altceva. Supărarea îi trecuse. Se gîndea la Fokas și încerca să și-l închipuie așa cum arăta ultima oară cînd îl văzuse în alcovul ei, în seara

aceea, cînd plecase în mare grabă, fiindcă Leon eunucul le dăduse de veste că un alt eunuc, aflat în solda lui Vringas, îi pîndea. Încet, încet își aduse aminte cuvintele, expresia feței și înflăcărarea lui. N-avea motive să fie neliniștită. Între timp, trimisul împăratului tăcuse și, continuînd să șadă în genunchi, cu capul plecat, aștepta răspunsul ei.

— Bine, Mihail, spuse. Accept tot ceea ce mi-ai comunicat din partea Măriei-sale.

Ekatondarch-ul răsuflă ușurat.

— Luminăția-ta dorește să comunice și altceva Măriei-sale împăratul ?

— Nu, Mihail, nimic altceva.

— Nimic ? stărui neliniștit acesta.

— Nimic, poți pleca.

Mihail se închină și, ridicîndu-se, vru să plece, dar se opri. În această ultimă clipă aștepta ca Theofano să-i spună ceva, un cuvînt pe care împăratul l-ar fi ascultat cu bucurie, căci plecînd așa, nu va avea să-i comunice nimic. Ea înțelese la ce se gîndea Mihail și-și ascunse un zîmbet, fiindcă în sinea-i auzise un glas care-i șoptea : „Lasă-l pe Nikiforos să se perpelească în nesiguranță. Astfel te va iubi și mai mult".

— Mihail, poți să pleci, rosti sec, întorcîndu-i spatele.

La 16 august, prima zi a încoronării sale oficiale ca împărat, Nikiforos nici nu mîncă și nici nu bău nimic. Altfel își imaginase solemnitatea încoronării, drumul pînă la palatul imperial și toate celelalte amănunte. Cunoștea ceremonialul, entuziasmul mulțimii îl cucerise și inima-i bătuse puternic în pieptul lui lat atunci cînd patriarhul îl îmbrăcase cu hlamida și-i pusese pe cap coroana. Dar acum, locuind în Palatul Sacru, se simțea singur și părăsit, pentru că nici unul din sutele de arhonți îmbrăcați în veșminte strălucitoare, care-l priveau în ochi ca să-i ghicească dorințele, nu putea s-o înlocuiască pe cea care lipsea. Pe Theofano care, supunîndu-se poruncii lui, plecase la castelul Petriu însoțită de cîteva patriciene cu centură, un număr redus de eunuci și oșteni. Însoțit de mai marii imperiului, Fokas intră în Tricliniul de Aur și se așeză la o masă. Se prefăcea că mănîncă și-l asculta distrat pe parakimomenos Vasilios care-i vorbea despre

nenumăratele lucruri ce trebuiau făcute pentru ca imperiul să prindă o nouă viață. Îl ascultă absent pînă cînd îi pomeni de Vringas care, ferecat în lanțuri, aștepta la Pretorion [1] să afle ce soartă îi hărăzise noul lui stăpîn.

— Trebuie să-l omorîm, rosti cu emfază Vasilios.

Fokas se întoarse și-l privi ca și cum s-ar fi trezit dintr-un somn adînc.

— Să-l omorîm ? Pe cine ? întrebă.

— Pe Vringas ! N-ați auzit, Înălțimea-voastră ?

— Pe Vringas ? A, da, pe Vringas...

— Voi aduce chiar acum ordinul ca să fie semnat de Înălțimea-voastră, zîmbi răutăcios eunucul.

— Nu-l vom ucide, rosti deodată, cu glas sec. Îl vom surghiuni. Nu vreau ca domnia mea să înceapă cu omoruri.

Vasilios își încreți fruntea. Fokas nici nu-l lăsase să-i spună tot ceea ce avea de gînd.

— Vasilios, Vringas va fi surghiunit, zise strîgînd aproape. Nu accept nici un fel de discuții asupra acestei chestiuni.

Eunucul își mușcă buzele și, nedorind să-l supere, șopti :

— Facă-se precum poruncește Luminăția-ta.

Fokas își întoarse privirea în altă parte. Se gîndea cu stăruință la ea, la Theofano. O purta tot timpul în gînd și-n fiecare clipă trupul îi era străbătut de fiori, fiindcă număra zilele care trebuiau să treacă pînă avea s-o aducă lîngă el. Între timp trebuia să-și consolideze pe deplin noua poziție. Îl cuprindea deznădejdea ori de cîte ori constata că trebuia să treacă o lună, dacă nu chiar două, pînă putea s-o vadă pe Theofano. Treizeci sau șaizeci de zile, timp în care urma să trăiască atît de aproape de ea și totuși atît de departe, fără să-i vorbească, s-o vadă și să-i destăinuie dorul ce-i mistuia ființa, să-i povestească de nopțile nedormite petrecute la palatul Irion, pe malul opus, în fața Basilevusei, fiindcă nu putea să și-o alunge din gînd.

Timpul se scurse și, într-un tîrziu, Nikiforos se sculă de la masă retrăgîndu-se în dormitorul sacru. Porunci cubicularilor și lui parakimomenos să plece. Voia să stea de

[1] Locul unde aveau loc judecățile.

vorbă cu Mihail şi să afle din gura lui felul în care-i primise Theofano hotărîrea. Mihail se prosternă la picioarele lui şi-i povesti totul, fără să omită nimic, răbufnirea, vorbele grele ce le rostise şi răspunsul ei sec atunci cînd o implorase să-i spună măcar o vorbă plăcută ca să i-o aducă împăratului.

Nikiforos îl asculta tăcut, şi cînd Mihail termină tot ceea ce avusese de spus, îl întrebă cu sufletul la gură:

— Luminăţia-sa nu şi-a exprimat dorinţa de a te revedea?

— Nu, Măria-ta.

Nikiforos respiră adînc şi începu să se plimbe nervos prin dormitorul sacru. Ducea o luptă desperată cu propria-i fiinţă. Voia să părăsească Palatul Sacru, să alerge pînă la castelul Petriu, să-i cadă la picioare, să se explice şi s-o cuprindă în braţe. Această idee îl chinui mult timp, şi la un moment dat se gîndi să se lepede de veşmintele împărăteşti, să-şi pună o tunică simplă şi să plece la ea pe ascuns. Dar se răzgîndi. L-ar fi văzut cubicularii şi spătarii de serviciu, străjerii varangi. Aceştia ar fi descoperit iubirea lui tainică şi faptul că fusese înţeles mai de mult cu Theofano.

— Mihail, zise Fokas, luînd brusc o hotărîre. Vei pleca de îndată la castelul Petriu. Vei cere să fii primit de împărăteasă. Dacă doarme cumva, să-i spui lui Leon eunucul s-o trezească. Ai să-i înmînezi un mesaj din partea mea.

Se întoarse, se aşeză în faţa unei mese, luă un pergament şi-n cîteva clipe îl umplu cu scrisul lui des. Reciti cele scrise şi cînd termină, puse sigiliul şi-l înmînă pergamentul lui Mihail.

— Du-te, Mihail, aştept să-mi aduci răspunsul. Du-te.

Trecu o oră şi apoi încă o jumătate. Fokas şedea pe un jilţ, îmbrăcat în veşmintele împărăteşti şi privea cu stăruinţă spre uşa zăvorîtă a dormitorului.

— Întîrzie, murmură la un moment dat. Doamne... hotărîrea mea trebuie s-o fi îndurerat. Nu m-a înţeles. Poate că idolii care i-au trecut atunci prin gînd nu i-au dispărut încă... Sfîntă Fecioară, ce trebuie să fac?

Paşii care se auziră dincolo de uşă îl făcură să sară din jilţ.

— Spune-mi, Mihail, spune-mi, strigă de îndată ce intră în dormitor ekatondarch-ul.

Acesta căzu în genunchi şi-şi plecă fruntea.

— Nimic, nici un răspuns, ghici Fokas cu inima sfîşiată de ceea ce urma să-i spună mesagerul.

— Nimic, Măria-ta, şopti şi acesta.

Lui Fokas nu-i venea să creadă.

— I-ai dat pergamentul ? Ai văzut-o ? întrebă.

— Da şi nu, preacuviosule. N-am văzut-o pe Luminăţia-sa, l-am văzut în schimb pe Leon. I-am dat mesajul şi am aşteptat răspunsul, precum îmi poruncise Înălţimea-voastră. Eunucul s-a întors după o oră, dar cu mîinile goale. „Luminăţia-sa n-are absolut nimic de spus", mi-a comunicat eunucul şi mi-a întors spatele.

— Ce nenorocire, mugi Fokas, încleştîndu-şi pumnii. Mihail, întrebă apoi, ce i-ai spus de fapt Luminăţiei-sale atunci cînd ai văzut-o întîia oară ? Spune-mi totul de la început, fiindcă nu se poate, nu-i cu putinţă să-mi fi răstălmăcit într-o asemenea măsură intenţiile.

La întîiul cîntat al cocoşilor ekatondarch-ul părăsi dormitorul sacru ţinînd în mîini un nou pergament, cu poruncă de a-l duce la castelul Petriu, la al doilea ceas după revărsatul zorilor.

Dimineaţa, Theofano se trezi tîrziu. Se întinse în pat şi, cuprinsă de curiozitate, privi pentru cîteva clipe în juru-i. Adormită precum era încă, numai cu greu îşi dădu seama unde anume se află, iar cînd îşi aminti, zîmbi cu vădită satisfacţie, întinse mîna, apucă pergamentul trimis de Nikiforos în cursul nopţii, îl reciti, şi rîsul ei spontan şi vesel răsună în cameră. Fokas îi scria cît de mult o iubeşte, cît de abătut era pentru că-l înţelesese greşit, cu cîtă nerăbdare aştepta s-o revadă. O implora să-i scrie cîteva rînduri, măcar două cuvinte, ca să se liniştească.

— Nu, murmură ea, lăsînd pergamentul să-i alunece din mîini. N-am să-ţi scriu, Nikiforos. Am să te las să te perpeleşti de dor.

Se întinse din nou şi-şi îndreptă privirea spre uşă, căci auzise paşi în spatele ei. Era Leon, credinciosul ei eunuc. Îşi băgase capul în deschizătura uşii, silindu-se să nu facă

zgomot şi s-o trezească dacă mai dormea încă. Văzînd-o însă cum îl privea, intră în cameră şi căzu în genunchi.

— Te ascult, Leon... iarăşi ? întrebă Theofano văzînd că ţine un nou pergament.

— Da, Luminăţia-ta, iarăşi, zise eunucul zîmbind forţat.

— Şi Mihail aşteaptă afară ?

— Da, preacuvioaso.

Theofano întinse mîna şi eunucul îi dădu pergamentul. Fokas spunea aceleaşi lucruri şi în al doilea mesaj. Aproape aceleaşi lucruri ca şi în primul, dar de astă dată încheia altfel. N-o mai implora, ci o conjura să-i dea un răspuns.

— Spune-i lui Mihail să plece. N-am de dat nici un răspuns, rosti tăios, de îndată ce sfîrşi de citit mesajul.

Miza totul, ştia prea bine, pe-o singură carte. Era însă atît de sigură de propria-i persoană, atît de convinsă de dragostea ce i-o purta Fokas, încît avea certitudinea că prin purtarea ei îi va înteţi şi mai mult dorul, făcîndu-l astfel s-o cheme mult mai repede lîngă el.

Eunucul se închină şi plecă. Theofano sună din clopoţel chemînd pe cubiculari şi pe patricienele cu centură s-o îmbrace. Se simţea bine dispusă, chiar veselă. Evdokia, nepoata emirului Kouroupas, care făcea parte din suita sa, îi aduse un mesaj.

— De la cine e ? o întrebă Theofano.

— Din partea patricienei cu centură Zoi Zkylitzi, Luminăţia-voastră. Mesajul a fost dus la Palatul Sacru şi, cum nu eraţi acolo, preacuvioaso, a fost trimis aici.

„Preacuvioasă Augustă, îi scria Zoi. Îndrăznesc să scriu Înălţimii-voastre cîteva cuvinte din noua mea reşedinţă. De zece zile sînt în Caesarea împreună cu soţul meu şi viaţa mi se scurge atît de frumos şi de plăcut, încît mă văd obligată să mulţumesc încă o dată Înălţimii-voastre pentru căsătoria mea, care se datoreşte numai străduinţelor Înălţimii-voastre..."

Mesajul nu se încheia aici, mai cuprindea şi altele. Şi se sfîrşea astfel : „Dimitrios se află în strînse legături de prietenie cu comandantul suprem al armatelor Anatoliei,

gloriosul Ioannis Tzimiskis care i-a făgăduit, înainte de plecarea noastră din Basilevusa, că-l va ridica la gradul de turmarch dacă va da dovadă de vitejie în luptele pe care are de gînd să le poarte cu sarazinii.

Sărut cu smerenie genunchii Luminăţiei-voastre. Zoi."

Theofano îşi încreţi fruntea. Cuvintele din urmă nu-i plăcuseră deloc. În ultima vreme, de cînd aflase că Tzimiskis devenise comandant suprem al armatelor Anatoliei, încerca să-l dea uitării, dar îşi aducea aminte de el tot timpul, şi ori de cîte ori şi-l închipuia aşa cum arăta cînd îl văzuse la Palatul Sacru ultima oară, cu un an înainte de moartea lui Romanos, acelaşi fior plăcut îi străbătea trupul. Atunci, în Triclinlul de Aur, Tzimiskis se închinase în faţa ei şi, ridicîndu-şi capul, o privise atît de stăruitor, încît fusese obligată să-şi întoarcă în altă parte privirea — ca să nu-şi trădeze tulburarea, şi ca nu cumva Romanos sau altcineva să descopere tainica iubire ce i-o nutrea adjunctului lui Nikiforos. Absorbită de gîndurile ei, se aşeză pe un jilţ, lăsînd slujitoarea să-i pieptene părul.

„Cît timp o fi trecut de cînd mi-a destăinuit Zoi pentru prima oară dragostea ei pentru Nikitas ? se întrebă în sinea-i. Trei ani bătuţi pe muchie, îşi continuă gîndul, şi-n aceşti trei ani s-au întîmplat atîtea lucruri..."

Credincioasă cuvîntului dat, Theofano căutase numaidecît un soţ pentru Zoi. Era un drungarios de vreo 27 de ani, de viţă nobilă, dar fără avere. Îl chemase la ea şi-i vorbise de Zoi. Acesta înţelese imediat şi, ambiţios cum era, primi să se căsătorească imediat cu ea. Nunta avusese loc înainte de reîntoarcerea lui Nikiforos din Creta şi acum... acum Zoi îi scria, după trei ani, mulţumindu-i încă o dată pentru „binele" ce i-l făcuse.

— Nu-l iubise pe Nikitas, şopti Theofano printre dinţi. Cînd cineva iubeşte nu uită aşa de uşor...

Şi, şoptindu-i numele, un zîmbet abia văzut îi mijl pe faţă. „Cum o să-i pară, se întrebă ea, cînd va afla că sînt întemniţată, după ce am fost izgonită din Palatul Sacru..."

În prima noapte după încoronarea lui Nikiforos ca împărat, Chrisoloras nu putu da geană în geană, fiindcă toată lumea din Basilevusa vorbea numai de izgonirea Theofanei. Iar fiecare spunea tot ce-i trecea prin cap. Avînd ran-

gul de mare primikir, Nikitas locuia la Palatul Sacru, așa că aflase direct de la sursă despre vizita lui Antonios și închiderea Augustei în castelul Petriu. Mai aflase că primise, fără împotrivire, să părăsească Palatul Sacru, și-n sinea lui nu putea înțelege cum de fusese oare cu putință ca ea, nu iubita lui, Anastasia, ci cealaltă, împărăteasa, să îngăduie asemenea jignire. Neputînd ațipi deloc, se zvîrcoli tot timpul în pat, iar cînd soarele răsări, luminîndu-i odaia, se sculă și se îmbrăcă, hotărît să se ducă la castelul Petriu de îndată ce va putea părăsi Palatul Sacru. Se va duce acolo, va stărui să fie primit și astfel va afla, chiar din gura ei, ce anume se întîmplase. După ce-și termină îndatoririle de dimineață la curtea imperială, părăsi Palatul Sacru, și, nepăsîndu-i de urmările pe care putea să le aibă fapta sa, deoarece vizitarea întemnițatei era un afront adus împăratului, porni spre castelul Petriu. Ajunse acolo la trei ceasuri de la înălțarea soarelui și la cîteva clipe după plecarea lui Mihail.

Afară, la intrarea castelului, stăteau de strajă doi varangi, care rămaseseră ca niște stane de piatră cînd îl văzură pe Nikitas. Acesta îi salută, intră în castel, urcă scările ce duceau spre odăile de la primul cat, știind că acolo locuiau de obicei demnitarii întemnițați și prinții străini făcuți prizonieri. La capătul scării se opri, fiindcă se deschise o ușă și în pragul ei își făcu apariția Evdokia.

— Nikitas, strigă fata bucuroasă. De unde-ai aflat că sînt aici ?

Chrisoloras se rușină, șovăi o clipă, dar nu putu să mintă.

— Am venit pentru Augusta, rosti încet.

— Pentru Augusta... repetă ea ca un ecou și, vrînd să-și ascundă dezamăgirea, se îndepărtă cu pași grăbiți.

Nikitas vru să ridice mîna ca s-o oprească, dar se răzgîndi și o urmări cu privirea pînă cînd Evdokia dispăru, închizînd o altă ușă în urmă-i.

— Nikitas, ai întîrziat, îi spuse cu oarecare mîhnire Theofano de îndată ce Chrisoloras rămase singur în fața ei. Te aștept de mai multe ceasuri.

La început, Chrisoloras se cam pierdu cu firea, dar apoi se aprinse de bucurie.

— Am fost așteptat... Am fost așteptat de Luminăția-voastră ?

— Da, te-am așteptat, răspunse ea mîhnită, fiindcă prietenul bun la nevoie se cunoaște. Nikitas, încetează cu formulele ceremonialului. Pentru tine „luminăția" mea nu există... Sau acum nu mai sînt iubita ta ?

Nikitas nu aștepta să mai audă și altele. Făcu un pas înainte, își deschise brațele, o strînse la piept și începu s-o sărute, șoptindu-i cuvinte de dragoste. În exaltarea lui amoroasă îi zise, printre altele :

— Anastasia, spune-mi doar un singur cuvînt și te scap imediat din captivitate.

Aceasta se retrase din brațele lui și-l privi drept în față.

— Nikitas, îți dai seama ce spui ? îl întrebă, chipurile, plină de neliniște. Te vei ridica tu împotriva lui Fokas, împotriva comandantului tău și, precum îmi spuneai cîndva, împotriva omului pe care-l consideri ca pe un al doilea tată ?

— Da, împotriva lui și împotriva tuturor !

Chrisoloras nu-și mai dădea seama ce spune, delira.

— Nikitas, dragul meu, așa de mult mă iubești ? întrebă Theofano neputînd să-și ascundă nedumerirea, în timp ce un fior îi străbătea trupul.

— Te îndoiești ?

Se desprinse iarăși din brațele lui și-l privi ca și cum l-ar fi văzut pentru întîia oară. Era frumos, curajos și puternic. Seamănă cu un arhanghel, se gîndi Theofano fără să vrea. În ochii lui, care erau pironiți pe chipul ei, citi iubirea și dorința care îl vor mistui tot timpul vieții sale. Era în stare de orice, o vedea și o simțea. Se înfioră iarăși, fiindcă ceva, aducînd a mustrări de conștiință, se trezise în străfundul ființei sale. Nu-l iubea. Încerca doar o simplă plăcere, dar vanitatea-i feminină creștea nespus de mult, văzînd că un bărbat cu o asemenea înfățișare și rang, renunța de dragul ei la orice altă femeie. Îl privi pentru cîteva clipe și, vrînd să-l pună la încercare, ca să vadă pînă unde poate ajunge iubirea lui oarbă, se așeză pe un jilț făcîndu-i semn să se apropie.

— Nikitas, îi şopti, apucîndu-i capul cu ambele mîini, cînd acesta căzu în genunchi în faţa ei. Eşti sigur că mă cunoşti bine, eşti sigur că iubeşti o femeie care merită să fie iubită sau cumva...

— Anastasia, o întrerupse el luîndu-i mîinile şi sărutîndu-le palmele. Anastasia, încă nu te-ai convins ? Dacă te cunosc... Mai şi întrebi ? Te cunosc mai bine ca oricare altul, fiindcă te am în faţa mea veşnic. Chipul tău se află mereu în faţa ochilor mei, nu numai atunci cînd sînt treaz, ci şi în timpul somnului meu zbuciumat. Am vorbit despre tine lui Dumnezeu, stelelor ce clipesc pe cer, razelor lunii, mărilor şi munţilor. În toate misiunile unde eram trimis de slăvitul domestikos, chipul tău mă însoţea mereu. În momentele grele ale luptei numai la tine mi-era gîndul. Cînd moartea dădea tîrcoale în jurul meu îţi şopteam numele, pentru ca numele tău să fie ultimul cuvînt care să iasă din gura mea înainte de-a muri. Anastasia, te iubesc. De cîte ori n-am simţit nevoia să destăinui în gura mare dragostea ce ţi-o port pămîntului, mării, cerului, întregii lumi... Anastasia... De-ai fi ştiut de cîte ori, în desperarea mea, am vrut să mor, de cîte ori m-am rugat, de cîte ori l-am implorat pe Domnul Dumnezeul nostru să-mi închidă pentru totdeauna ochii, ca să scap de suferinţă. Să te am atît de aproape în gîndul meu şi, vai, atît de departe în realitate. Anastasia... De-ai fi ştiut de cîte ori ţi-am vorbit atunci cînd toată lumea din tabără dormea, de cîte ori ţi-am destăinuit temerile şi speranţele mele. Cu tine am trăit toate bucuriile victoriei şi ale avansărilor mele. Anastasia... Dăruindu-mi dragostea ta m-ai făcut să mă simt asemeni unui zeu. Fie că voi trăi, fie că voi muri, de aci încolo n-are nici o importanţă. Mi-am trăit viaţa şi chiar dacă...

— Încetează, zise Theofano nespus de tulburată, închizîndu-i gura cu mîna. Încetează, n-am dreptul.

O privi cu atîta nedumerire, încît fu obligată să-şi plece ochii.

— N-am dreptul, continuă ea atît de încet, încît abia putea fi auzită. Nikitas, nu mă cunoşti, n-ai aflat încă cine sînt. În mintea ta ai plămădit o altă fiinţă... Nu-s eu cea pe care-o iubeşti.

Buzele lui se lipiră de ale ei înăbuşindu-i ultimele cuvinte. Theofano se cutremură şi se dădu brusc înapoi. Pentru prima oară în viaţa ei simţea ce-i remuşcarea.

— Trebuie să-ţi vorbesc, stărui Theofano. Trebuie. Nikitas, ascultă-mă, spuse ea abia trăgîndu-şi sufletul. Ocolind mereu privirea acestuia, continuă : Nikitas, cu siguranţă c-ai aflat multe despre mine. Adevăruri şi minciuni. Poate că şi la urechile tale au ajuns zvonurile acelea înfricoşătoare precum că eu...

— Anastasia, te implor, încetează, o întrerupse Nikitas. Ştiu ce vrei să-mi spui, cunosc lumea şi încă bine de tot. Anastasia...

O uşoară bătaie în uşă îl făcu să se ridice. Era Leon eunucul.

— Aveţi un mesaj din partea Înălţimii-sale împăratul, rosti acesta solemn.

Theofano nu putu să-şi ascundă un zîmbet. Acest interminabil du-te-vino al lui Mihail o înveselea nespus. Luă pergamentul pe care i-l întinsese eunucul şi-l desfăşură, nu fiindcă avea vreo îndoială în privinţa conţinutului, ci pentru simplul motiv că Nikitas era de faţă şi nu trebuia să-i dea prilej de bănuială. Citi pergamentul silindu-se să-şi păstreze seriozitatea şi, de îndată ce termină lectura, zise cu răceală :

— Să spui trimisului Luminăţiei-sale că răspunsul meu este acelaşi.

Leon se închină şi părăsi încăperea lăsîndu-i din nou singuri.

— Nikitas, trebuie să pleci, spuse Theofano după ce ieşi eunucul. Împăratul a pus oameni de încredere să afle cine mă vizitează la închisoare.

— Să plec şi să te las ? Nu, Anastasia, niciodată, răspunse acesta.

— Şi urmările ? întrebă Theofano încruntîndu-şi sprîncenele. Nu vrei să ţii seama de nimic ? E în joc situaţia ta, ba şi a mea.

— Nu-mi pasă de situaţia mea, rosti Nikitas. În schimb de a ta îmi pasă şi încă mult, adăugă apoi grav. Ai dreptate, trebuie să plec.

Vocea lui era atît de frîntă cînd rosti ultimiile cuvinte, încît Augusta fu cuprinsă iarăşi de emoţie.

— Aş putea să te mai văd, dacă vei reuşi să găseşti un temei oarecare pentru a veni aici... şopti Theofano privindu-l cu nişte ochi plini de făgăduială.

— Un temei... murmură acesta. Un temei... Ce temei ?

— Să zicem o femeie ! În suita mea sînt destule patriciene frumoase.

Ochii lui Chrisoloras străluciră pentru o clipă. Se gîndise la Evdochia. Dar imediat se răzgîndi. Nu voia să-i dea fetei nici o speranţă.

Theofano îi ghicl gîndul şi-l întrebă :

— Pe care o preferi ?

Nikitas se făcu roşu ca para focului!

— Pe Evdokia, şopti fără să vrea. Pe nepoata lui Kouroupas. O cunosc încă de pe cînd eram la Handakas...

În cîteva cuvinte îi povesti cum îl scăpase de la torturi şi-l ajutase să evadeze. Theofano dădu din cap.

— Dragul meu, zise ea. Te aştept deseară, la ora trei după căderea întunericului.

Chrisoloras se aplecă şi o luă în braţe şi-o acoperi cu sărutări.

— Nikitas, îi şopti ea, să nu mă faci cumva geloasă !

Trecu întîia lună şi sosi septembrie cu primele ploi. Spălat şi curăţat de praful verii, Constantinopolul se trezi vesel în ziua de 16 septembrie. Cupolele bisericilor străluceau scăldate în lumina soarelui, iar casele arhonţilor şi palatele păreau şi mai impunătoare, fiindcă după ploaia din ajun pietrele şi marmorele lor luceau de-ţi luau ochii.

Fokas se sculă din pat mahmur, măsură cu privirea odaia sacră în care dormea şi ochii lui rămaseră pironiţi cîteva clipe asupra marelui mozaic unde era reprezentată căsătoria împăratului Vasilios I cu Evdokia ; şi deodată se hotărî — o va lua de soţie pe Theofano cît mai repede cu putinţă. Repede, cît mai repede. Poziţia lui era întru totul consolidată, duşmanii tronului se potoliseră. Vringas fusese trimis în surghiun. Vasilios, noul parakimomenos, ţinea puternic, în numele împăratului, toate frînele domniei. Se sculă, se îmbrăcă singur ca de obicei şi, aducîndu-şi aminte de Theofano, îşi muşcă încîudat buzele. În cursul

lunii ce se scursese îi trimisese treizeci, dacă nu patruzeci de scrisori. Dar ea nu-i răspunsese la nici una. Odată cu căderea nopții Mihail se afla într-un du-te-vino continuu, fiindcă vizitele prea dese din timpul zilei ar fi dat naștere la bănuieli. Dar de fiecare dată se întorcea cu mîinile goale. Ekatondarch-ul îi spuse că într-o seară îl văzuse la castelul Petriu pe Chrisoloras stînd de vorbă cu Evdokia. Nikiforos se gîndise la un moment dat să-l cheme pe Nikitas și să-l roage să vorbească neîntîrziat cu Theofano. Dar se răzgîndi. Știa că pe vremuri, în anii copilăriei, erau buni prieteni și nu prea se potrivea să-l facă părtaș zbuciumului său.

— Va deveni soția mea, zise înciudat, bătînd cu pumnul în masă. N-are cum să mă refuze fiindcă, fără doar și poate, tocmai după asta tînjește. Gheorghios... Gheorghios... strigă Nikiforos.

Cubicularul intră în fugă în dormitorul sacru.

— Să se înfățișeze aici parakimomenos și marele prepozit, îi porunci. Du-te!

Vasilios și marele prepozit sosiră și, stînd nemișcați în fața împăratului, îl priveau așteptînd să li se poruncească.

— Vasilios, să-l chemi pe patriarh. Să-i spui că am hotărît să mă căsătoresc cu preacuvioasa Augustă în ziua de 20 septembrie. Prepozitule, să fie făcute toate pregătirile necesare. În ziua de 20 septembrie am spus. Puteți pleca.

Îi dădu pe amîndoi afară, înainte ca aceștia să aibă timp să rostească vreo vorbă.

— Gheorghios! își strigă cubicularul. Să-l chemi pe Mihail... O clipă... și pe marele primikir Chrisoloras.

Nikitas intră neliniștit în dormitorul sacru. În tot acest răstimp, Fokas nu-l chemase niciodată în audiență particulară. Cînd călcă pragul ușii, Mihail se mai afla încă în dormitor. Chipul lui Fokas strălucea de bucurie.

— Nikitas, zise de îndată ce-l văzu. Te-am chemat fiindcă vreau să-ți încredințez o misiune. Te vei duce la castelul Petriu pentru a aduce la cunoștința preacuvioasei Auguste hotărîrea mea ca sfînta biserică să ne unească în ziua de 20 septembrie cu legătura de nedezlegat a cununiei.

Chrisoloras simți că i se taie picioarele, dar se ținu tare, nevoind să-și trădeze emoția.

— Nikitas, nu mă feliciți? se plînse Fokas. Nu-mi urezi fericire și bucurie...

— Luminăția-ta, bîlbîi acesta, Luminăția-ta...

Fokas îl bătu prietenește pe umăr, amărît de comportarea acestuia.

— Nikitas, te înțeleg, îți mulțumesc. Am pregătit un mesaj pentru împărăteasă, poftim. Și acum du-te...

Chrisoloras luă pergamentul, se închină și părăsi dormitorul sacru. Simțea o durere cumplită la tîmple, încît avea impresia c-o să-i crape capul. Ursita îi juca pentru a doua oară aceeași festă. Prima oară cu Romanos, iar acum cu Fokas. Mergînd spre castelul Petriu escortat de varangi, fiindcă Nikiforos îi comunicase, înainte de-a pleca, dorința lui ca această vizită să aibă un caracter oficial, se tot gîndea care dintre destăinuirile celor doi împărați fusese mai cumplită, cea a lui Fokas sau a lui Romanos? „A lui Fokas, i se păru că aude o voce puternică. A lui Fokas, fiindcă pe el îl iubești.“ Îl iubea. Cel puțin pînă acum cîteva clipe. Nikitas ajunse la castelul Petriu și-n timp ce varangii alcătuiau un cordon în fața castelului, el descăleca și, împreună cu patru manglaviți, urcă încet-încet treptele scării. Theofano nu-l aștepta. Noaptea trecută rămăsese la ea pînă tîrziu de tot și se înțeleseseră să se reîntîlnească în seara zilei următoare.

— Trimisul Luminăției-sale împăratul Nikiforos, marele primikir și turmarch Nikitas Chrisoloras! anunță Leon, în mod oficial, sosirea acestuia.

Nikitas se opri în pragul ușii și, forțîndu-se să nu-și trădeze tulburarea, fiindcă Theofano era înconjurată de suita ei, intră în sala de primire împreună cu cei patru manglaviți, și toți cinci îngenuncheară la o mică distanță de scaunul pe care ședea Augusta.

— Te ascult, mare primikir. Ce-mi vestește preacucernicul împărat al romeilor? întrebă Theofano.

Continuînd să șadă în genunchi, Nikitas scoase din sînul de papirus și-l înmînă Theofanei.

„În sfîrșit“, i se păru c-o aude spunînd printre dinți.

— Îți mulțumesc, mare primikir, zise imediat cu voce tare. Primesc propunerea Luminăției-sale. Acesta mi-e răspunsul. Mare primikir, ridică-te! Nobile doamne, zise

apoi adresîndu-se suitei sale, puteţi să vă retrageţi. La fel şi voi, manglaviţilor. Doresc să rămîn singură cu marele primikir.

Patricienele se închinară şi ieşiră împreună cu manglaviţii care formau garda. Augusta îi urmări cu privirea şi cînd uşa se închise în urma lor, întoarse capul spre Nikitas, care stătea în picioare cu capul plecat, la o distanţă de cîţiva paşi de scaunul ei.

— Nikitas, rosti cu glas şovăielnic. Nikitas, m-auzi?

— Poruncitl, răspunse Chrisoloras ridicîndu-şi capul.

— Nikitas, se auzi vocea el plină de mîhnire.

— Poruncîţi, stărui acesta. Ce doreşte Înălţimea-voastră?

— Nikitas, ascultă-mă...

Se sculă, se apropie de el, îl privi drept în faţă şi, forţîndu-se, făcu în aşa fel că din ochi prinse să i se scurgă două lacrimi.

— Nikitas, ascultă-mă, repetă, încearcă să mă înţelegi. Sînt o femeie neputincioasă, am doi băieţi, două vlăstare ale dinastiei macedoniene [1] care trebuie să domnească într-o zi. Dacă n-aş fi acceptat propunerea lui Nikiforos, dacă nu mi-aş relua locul în Palatul Sacru, cum aş putea să-l apăr, cum aş putea să le asigur succesiunea la tron? Nikitas, crede-mă. Ca bărbat, Fokas nu înseamnă nimic pentru mine. E bătrîn, urît şi bigot. Viaţa mea lîngă el va fi lipsită de orice fel de bucurie. Dar, trebuie... Trebuie.

Îi vorbi mult timp. Îi destăinui toate lucrurile la care se gîndise zile în şir, adevăruri şi minciuni, însă mai multe minciuni decît adevăruri. Tonul vocii, studiat şi el, dar mai ales modul cum îşi făcea destăinuirea, cu pauze şi sughiţuri, îl făcură, încet-încet, s-o creadă, să i se facă milă de ea, să-i împărtăşească durerea sfîşietoare, căci urma, chipurile, să-şi iroscască tinereţea lîngă un om bătrîn, deşi inima ei era dăruită altuia, lui Nikitas, singurul om pe care-l iubise pînă atunci cu adevărat. Ascultînd-o, Nikitas

[1] Dinastia macedoniană a domnit în Bizanţ aproximativ două secole (867—1057). S-a numit macedoniană fiindcă Vasilios I, întemeietorul ei, era originar din localitatea Hariupolis care făcea parte din thema Macedoniei.

își uită supărarea și o mare mîhnire puse stăpînire pe întreaga lui ființă.

— Anastasia, îi șopti, cuprinzînd-o în brațe de îndată ce împărăteasa termină de vorbit. De ce oare Domnul se împotrivește atît de mult dragostei noastre ? Ce înger rău ne invidiază fericirea, ce demon se interpune între noi ca să ne despartă ? Anastasia, iubita mea, te înțeleg, dar sufăr pentru că în tot acest răstimp făurisem fel de fel de vise pentru tine și pentru mine. Visam o cetate, o themă pe care urma s-o conduc avîndu-te lîngă mine ca soție și basilissă. Visam... O, Doamne, cît de naiv poate fi un bărbat atunci cînd iubește, cînd uită de tronuri și datorii, cînd mai presus de toate pune propria-i dragoste... Anastasia, iarăși te pierd. În fața mea stă din nou o Augustă. Îngenunchez în fața Augustei, așteptînd să-mi poruncească. Anastasiei, iubitei mele, ce să-i spun ? Că aceste zile au fost un vis ? Nu ! N-ar fi un lucru cinstit și nici demn de un bărbat. Îmi iau rămas bun și-o strîng la piept pentru ultima oară. Anastasia, nu te voi uita, nu-mi voi mărturisi niciclnd că m-am trezit, nu-mi voi îngădui nici măcar o singură dată să spun : „N-a fost adevărat, a fost o simplă închipuire". Acum, viața mea n-are sens în afara lumii amintirilor. Voi trăi împreună cu ele, le voi purta tot timpul în gîndul și-n inima mea și voi căuta să-mi petrec restul zilelor în tovărășia lor. Iar cînd voi îmbătrîni, dacă Ziditorul nostru va binevoi să-mi prelungească atît de mult supliciul, stînd lîngă foc ca să-mi încălzesc trupul înghețat de scurgerea vremii, voi întineri ori de cîte ori voi retrăi aceste cîteva zile care-au făcut din mine ceva mai mult decît un basileu, mai mult decît un împărat. Anastasia, copila pe care o iubisem, am pierdut-o ca s-o regăsesc apoi femeie și să trăiesc alături de ea clipe înălțătoare, divine, care, vai, s-au sfîrșit... Anastasia, mă despart de dragostea pe care o pierd pentru a doua oară, cu acest sărut.

O sărută nu cu patimă, ci cu gingășie și delicatețe. Apoi, desprinzîndu-se brusc din brațele ei, căzu în genunchi, își plecă fruntea și zise cu voce gravă :

— Augustă, porunciți ! Trimisul preacucernicului împărat al romeilor, Nikiforos Fokas, așteaptă un răspuns.

Pe negîndite, Theofano vru să se aplece ca să-l ridice iarăși. Această femeie cu inima de piatră se emoționase. În urechi îi răsunau încă vorbele lui Nikitas. Era convinsă c-o iubește, că crezuse orbește tot ceea ce-i spusese ea. Și simți cum o încolțesc din nou remușcările. Dar nu se clintl. Nu vroia să-i prelungească chinul.

— Mare primiklr, i se adresă oficial, cunoști răspunsul meu. Nu mai am nimic de adăugat. Cununia va avea loc la data hotărîtă de Luminăția-sa, adică în ziua de 20 septembrie.

Patriarhul nu primi cu plăcere porunca de a se pregăti în vederea cununiei împăratului cu Theofano. Polyefktos credea că Nikiforos e un om evlavios și că mai înainte de a face, fie și cel mai mic pas în această direcție, avea să-i ceară sfatul. Dar mai era încă un lucru. Venerabilul bătrîn găsea căsătoria nepotrivită, fiindcă diferența de vîrstă între Fokas și Theofano era atît de mare, încît aceasta putea să-i fie fiică. Într-adevăr, dacă ar fi trăit fiul lui Nikiforos, ar fi trebuit să aibă acum douăzeci și cinci de ani, exact cîți avea și împărăteasa. Patriarhul își destăinui gîndurile lui Nikiforos, dar acesta, orbit fiind de dorință și patimă, nu voi să-i dea ascultare. Ba mai mult, urmă un schimb de cuvinte grele, iar cînd patriarhul plecă de la Tripeton, unde fusese primit de împărat, îi strigă :

— Credeam că ești un om blajin și că nu te vei lăsa mînat de patimă. Cu bucurie te-am încoronat ca împărat, cu mîhnire și inima sfîșiată te voi uni cu sfînta legătură a căsătoriei cu Augusta.

Polyefktos plecă de la Tripeton fără să-și ia rămas bun de la Fokas. Acesta rămase cîteva clipe pe gînduri. Nu dorea să se strice cu biserica, deși purtarea patriarhului îl rănise profund. Dar mai tîrziu, atunci cînd Chrisoloras se întoarse aducîndu-i răspunsul Augustei, Fokas se îmbujoră, uită de patriarh, de biserică și de tot ceea ce-l neliniștea, și nici măcar nu observă cît de tras arăta Nikitas la față din pricina mîhnirii.

Veni şi ziua de duminică 20 septembrie.[1] Locuitorii Constantinopolului, îmbrăcaţi în straie de sărbătoare şi purtînd podoabe, aşa cum se cuvenea, începură încă de la ivirea zorilor să inunde străzile, să alerge spre piaţa din incinta curţii Palatului Sacru şi să se adune în faţa Bisericii celei Noi, unde urma să aibă loc cununia împăratului cu Augusta. Ceasurile se scurseră, soarele se înălţase în crucea cerului. Piaţa semăna cu un mozaic multicolor alcătuit din oameni simpli şi marii arhonţi care nu-şi aveau locul în alaiul imperial. Murmurul acestei mări de oameni care discutau în şoaptă ajungea la Palatul Sacru ca susurul apei ce şerpuieşte printre stînci.

Mai trecu o oră, şi încă una. Soarele strălucitor şi vesel îşi croia drum pe bolta de azur acoperind cu văluri aurii Basilevusa. Spălat şi curăţat în vederea marii sărbători, oraşul împrăştia un miros îmbietor de tămîie şi arome ce ardeau în nenumărate cazane mari. Zeul soarelui străbătea cerul fără sfîrşit, iar razele lui se jucau pe vasele de argint şi aur, covoarele şi stofele multicolore cu care tîrgoveţii bogaţi şi arhonţii îşi împodobiseră casele ca să cinstească astfel căsătoria Augustei cu marele comandant de oşti. Lumea din piaţă începuse să obosească, deoarece stătuse prea mult în picioare, şi mulţi căutau să intre în vorbă cu cei din preajmă pentru ca vremea să treacă mai uşor. Astfel că vuietul crescu, în mijlocul mulţimii înfiripîndu-se felurite discuţii, purtate însă în şoaptă, căci oamenii nu se puteau abţine să nu bîrfească şi să nu-şi spună cît de ciudată li se părea această căsătorie, fiindcă mireasa era atît de frumoasă şi atît de tînără, iar mirele era atît de bătrîn şi de urît. Marea de oameni vorbea în şoaptă cînd, deodată, un cap, două, zece, patruzeci, o mie îşi întoarseră privirile spre cer. Soarele dispărea încet-încet, acoperit de discul lunii. Lumina lui strălucitoare începu să pălească. Turlele de aur ale palatelor îşi pierdură luciul şi căpătară o culoare galbenă, bolnăvicioasă. Jeraticul din cazane deveni roşu ca sîngele. Frunzişul copacilor şi mai verde. Mulţimea fu zguduită, şi mozaicul acela uman îşi pierdu vioiciunea, se mohorî. O parte din oameni, cei habotnici şi cu preju-

[1] Căsătoria lui Fokas cu Theofano a avut loc în ziua de 20 septembrie a anului 963.

decăţi, începură să-şi facă semnul crucii, iar buzele lor să murmure rugăciuni. Alţii văzură în aceasta o prevestire rea pentru perechea care urma să fie unită cu legătura de nedezlegat a căsătoriei, dar nimeni nu-şi destăinui gîndul.

Fokas se afla în dormitorul sacru. Văzu şi el eclipsa de soare, păli pentru o clipă, îşi făcu semnul crucii şi adresă în şoaptă o scurtă rugăciune Sfintei Fecioare. Theofano observă şi ea întunericul ; se duse la fereastră şi-şi încreţi fruntea.

Eclipsa nu ţinu mult timp. Soarele ieşi din nou şi cerul se lumină. Poporul dădu uitării temerile şi prejudecăţile şi, ca şi cum ar fi fost un singur om, îşi întoarse privirea spre Palatul Sacru. Manglaviţii, îmbrăcaţi în uniforme strălucitoare şi înarmaţi cu halebarde de aur, ieşiseră din palat, semn că urma să-şi facă apariţia însuşi împăratul.

Marea de oameni vui şi izbucni în strigăte de entuziasm atunci cînd se ivi Fokas, iar puţin mai tîrziu Theofano. Uralele ţinură mult timp, chiar şi după ce perechea imperială intră în Biserica cea Nouă, întîi mirele şi apoi mireasa, aşa cum cerea datina. Biserica cea Nouă, fu inundată de aur, stofe scumpe şi pietre preţioase ce străluceau orbitor, iar flăcările luminărilor făceau ca odoarele din lăcaşul acesta al lui Hristos, al Sfintei Fecioare, al Arhanghelului Gavriil, al Profetului Ilie şi al Sfîntului Nicolae să pară şi mai de preţ şi mai impresionante. Mozaicurile străluciră, marmorele scînteiară, iar vasele sacre, candelele, policandrele şi grilajele de argint care despărţeau naosul de altar, scăpărară nenumărate răsfrîngeri galbene, aurii, alb-cenuşii. Flăcările luminărilor pîlpîiră pe diamantele, topazele şi rubinele încrustate în grilaj. Perlele păreau ca nişte lacrimi îngheţate. Mii de picioare, purtînd încălţăminte de mare preţ, acoperiră mozaicurile pardoselli ce înfăţişau plante, animale ciudate şi nenumărate alte lucruri ce fuseseră închipuite şi executate de artiştii din vremea împăratului Vasilios I Macedoneanul, ctitorul bisericii.

În sunetele unei psalmodii divine, începu taina cununiei. Nemişcată, Theofano urmărea absentă cuvintele cîntăreţilor, ale patriarhului şi ale preoţilor, aruncînd din cînd în cînd pe furiş cîte-o privire spre bărbatul îmbrăcat în haine strălucitoare ce luase loc lîngă ea şi tremura acum

de emoție, spre împăratul Bizanțului, care din clipa cînd vor ieși de aci va fi, în fața Domnului și a lumii, noul ei soț. Îl privea pe Nikiforos și-i venea să rîdă fiindcă urîtenia lui părea și mai vădită așa cum era îmbrăcat, în aur, iar coroana îi ședea tare caraghios pe cap. Fără să vrea, își aduse aminte de celălalt, de Romanos, care semăna cu un zeu, de Romanos care...

Simți că-i trece prin sîn un șarpe. Îl goni repede, se concentră și ascultă cîteva cuvinte din taina cununiei. Dar gîndurile i se împrăștiară din nou și fu cît pe-aci să izbucnească în rîs fiindcă îi trecuse prin minte un anumit zvon. Se spunea că Fokas jurase să nu aibă cu ea nici o legătură trupească. Se uită din nou la el cu coada ochiului, văzu că avea pleoapele închise, iar buzele lui șopteau o rugăciune, și se cutremură. Știa cît de mult o iubește și înțelese că în clipa aceea mulțumea Domnului care-l învrednicise să devină soțul ei.

În cele din urmă slujba cununiei luă sfîrșit. Se auziră urările demosurilor, și Theofano, înconjurată de patriciencle cu centură din suită și sprijinită de doi eunuci, potrivit ceremonialului, se îndreptă spre gineceu, iar împăratul înaintă singur, precum cereau obiceiurile, spre altar, ca să se închine în fața porților împărătești ale jertfelnicului și apoi în fața pristolului. Înaintă, trecu de grilajul de argint urmărindu-l pe patriarh care se afla în nartexul interior și vru să intre în altar prin porțile de la mijloc, porțile împărătești, cînd patriarhul se puse deodată drept stavilă în fața lui și-l împinse violent cu mîna.

Fokas se făcu roșu ca racul de mînie, deoarece gestul patriarhului îl insultase grav în fața căpeteniilor imperiului. Înfuriat, îl privi din tălpi pînă-n creștet, vrînd parcă să-l întrebe de ce săvîrșise asemenea necuviință. Dar bătrînul patriarh nu păru deloc speriat.

— Basileu uns de Dumnezeu, strigă patriarhul, n-ai dreptul să intri, timp de un an, în încăperea asta sfîntă, altfel ești în primejdie de-a fi excomunicat. Te căsătorești pentru a doua oară și sfintele canoane ale bisericii îți impun această pedeapsă.

Nikiforos își mușcă buzele. Polyefktos întinsese cam mult coarda. Desigur, știa că patriarhul are dreptate, dar canoanele bisericești se aplicau oare pînă și persoanei îm-

păratului, omului pe care lumea, norodul și arhonții, îl priveau ca pe un Dumnezeu ?

— Cum îndrăznești ? se auzi, șuierătoare, vocea-i plină de mînie.

Patriarhul nu se înduplecă nici în fața amenințării ascunse a lui Nikiforos. Își îndreptă și mai mult trupul îmbătrînit, ochii îi străluciră, și-n liniștea de mormînt care cuprinsese biserica strigă :

— Îndrăznesc pentru că am de partea mea sfintele canoane.

Împăratul rămase cîteva clipe descumpănit. Se gîndi la armata lui care avea să afle de jignirea ce i se aducea, la Theofano care, precum ghicea, îl va privi cu ironie, fiindcă el, viteazul, se purtase ca un laș în fața unui moșneag. Privindu-l lărăși drept în ochi pe Polyefktos, Fokas rosti din nou cu aceeași voce șuierătoare :

— Preasfinte, dă-te la o parte. Lasă-mă să trec și voi uita jignirea pe care mi-ai adus-o !

Acesta însă își cunoștea puterea și, așa cum era înconjurat de preoțimea lui, prinse și mai mult curaj.

— Te las, isapostolule [1], strigă. Dar te previn : dacă vei trece pragul jertfelnicului te voi excomunica pentru un an.

Nikiforos avu impresia că totul se întunecă în jurul lui. Își mușcă buzele ca un turbat și vru să-l împingă pe Polyefktos. Patriarhul se împotrivi. Era cît pe-aci să se ia la bătaie.

— Bătrîne, zise cu același glas șuierător Fokas, bat în retragere. Nu țin morții la scandal. Mi-ai adus o jignire de moarte în fața poporului meu. N-am să ți-o iert niciodată !

Mai palid decît veșmintele lui de aur, împăratul se întoarse încet-încet și, cu pași siguri, forțîndu-se să-și țină sus fruntea, ieși din biserică într-o tăcere de mormînt.

În timp ce părăsea biserica, Theofano auzi țipetele patriarhului, dar nu se opri și nici nu-și trădă tulburarea și furia. Își văzu de drum, iar sîngele care i se urcase la cap

[1] Cel egal cu apostolii — titlu acordat numai împăraților bizantini.

trecu neobservat de cei din juru-i, fiindcă fața îi era sulemenită din belșug. Singurii care pricepuseră cîte ceva erau cei doi eunuci care-o țineau de braț. Spînii simțiră cum îi tremura trupul, iar Leon, care o ținea de mîna stingă, îi strînse puțin brațul ca să-și revină.

Theofano avu impresia că trăiește un vis atunci cînd marii dregători veniră în gineceul Palatului Sacru să i se închine. Veniră mai întîi eunucii, apoi patriciencle cu centură, soțiile protospătarilor, spătarilor, consulilor, stratorilor, spătarocandidaților și toate celelalte nobile de la curtea bizantină. Se prosternau în fața-i după rangul fiecărela. Îi sărutau genunchii și apoi plecau însoțite de doi eunuci din corpul silendiarilor [1]. Închinarea dură mult timp și cînd, la un moment dat, veni și rîndul ultimei nobile, Augusta se sculă și, sprijinită de Leon și de încă un eunuc, se duse în Sala celor nouăsprezece Balansoare unde urma să aibă loc ospățul de nuntă.

Fokas și Theofano intrară în sala uriașă și bogat împodobită și se așezară în jilțurile din fața primei mese, care era cea mai înaltă. Augusta își plimbă privirea asupra celorlalte 18 mese rînduite ceva mai departe. Magisterii, patricienii, generalii, reprezentanții tuturor categoriilor de nobili își ocupaseră locurile rezervate după rang, și sufragiii începură să se plimbe printre mese încărcați cu tăvi de aur sau argint masiv pe care erau fel de fel de bucate preparate după mii și mii de rețete. În acea seară, Fokas mîncă pentru întîia oară carne după mulți ani de post, început atunci cînd îi murise fiul, bău și vin ca să-și uite durerea, căci patriarhul îl rănise adînc. Firea lui se răzvrătea fiindcă era habotnic, iar interdicția patriarhului îl apăsa mai greu decît jignirea pe care i-o adusese.

Theofano mîncă numai ca să respecte ceremonialul și, cu multă fereală, începu să-l caute cu privirea pe Chrisoloras, care trebuia să se afle la una din mese. Îl căută, dar nu-l zări.

Și totuși Nikitas era acolo. I-o cerea rangul. Dar se așezase în așa fel încît să nu poată fi văzut de la masa

[1] Corp însărcinat cu păstrarea ordinei la curtea bizantină.

împărătească. Ca și ceilalți, urmărise și el scena care avusese loc în Biserica cea Nouă, și pentru o clipă se bucurase chiar deoarece rivalul lui fusese jignit, dar mai tîrziu, văzînd că patriarhul nu dă înapoi, se revoltă, considerînd că pretenția preasfîntului părinte e nefirească, întrucît Fokas, cu toate că-i răpise femeia adorată, continua să fie conducătorul, comandantul de oști, omul care acoperise imperiul de glorie. Chrisoloras mînca fără poftă și, cu privirea-i abătută, cerceta sala în care se afla. Era o încăpere uriașă, bogată, una dintre cele mai strălucitoare din palat. Tronul de aur, acoperit cu țesături grele brodate cu fire aurii, coloanele de argint masiv, cupola meșteșugit lucrată din aur, împărțită în mai multe pătrate împodobite cu basoreliefuri ce închipuiau foi de viță și ramuri, sfeșnicele de aur și argint, cupele și farfuriile de aur, toate vorbeau despre măreția și puterea imperiului, care, avîndu-l acum ca basileu pe Nikiforos, urma să cunoască zile și mai glorioase. Nikitas goli o cupă cu vin și cînd se gîndi că peste puțin timp recepția va lua sfîrșit, iar perechea imperială se va retrage în dormitorul sacru, își încleștă mîinile cu atîta putere, încît unghiile-i pătrunseră adînc în carne. Nu încercă însă nici cea mai mică durere. Simțea nevoia ca și atunci, cu ani în urmă, să bea, să se îmbete, să uite această nouă nenorocire ce se abătuse asupra lui. Goli două-trei cupe cu vin și ar fi continuat în același ritm, dacă protospătarul care ședea lîngă el nu l-ar fi privit cu uimire. Chrisoloras lăsă pe masă neatinsă cea de-a cincea cupă. Trebuia să se abțină. Trebuia să rămînă cu mintea limpede. Atribuțiile pe care le avea îi cereau ca atunci cînd Augusta și împăratul se vor retrage în odaia lor să-i însoțească pînă în pragul ușii și-apoi să facă înconjurul palatului ca să vadă dacă santinelele erau la posturile lor.

Ospățul luă sfîrșit. Perechea imperială se ridică și invitații se închinară. Două sute dintre ei plecară, iar restul de patruzeci, ocupîndu-și locurile după rangul fiecărula, alcătuiră corteglul care urma să însoțească perechea imperială pînă la dormitorul sacru. Corteglul ajunse la dormitorul sacru, se închină iar, ca după aceea să se împrăștie.

Cînd cubicularii închiseră ușa dormitorului sacru, Nikitas simți în piept ceva ca o lovitură de pumnal.

— Draga mea, zise Nikiforos atunci cînd rămase singur cu Theofano. Te revăd ! După atîta amar de vreme ! Singură. Și de astă dată ca soț. E cea mai fericită zi din viața mea !

Încercă s-o îmbrățișeze, dar ea ridică mîna și-l împinse ușor.

— Cea mai fericită ? îl întrebă oarecum ironic. Și patriarhul ? Și jignirea pe care ți-a adus-o ? Ai uitat-o, Nikiforos ?

Acesta rămase înmărmurit. În acea clipă nu se gîndea la nimic altceva decît la iubirea lui. Cuvintele împărătesei avură efectul unei lovituri în creștetul capului.

— Patriarhul, bolborosi, ocolindu-i privirea. M-a jignit...

— De moarte ! rosti ea cu însuflețire. În fața tuturor căpeteniilor imperiului.

— În fața căpeteniilor imperiului !... repetă Fokas, ca un ecou, cuvintele ei.

— Ai fost umilit și pe lîngă tine am fost umilită și eu. De un moșneag, prostănac și idiot, un netot care n-a ținut seama cine ești.

Nikiforos își plecă fruntea.

— Și acum ce ai de gînd să faci ? stărui Theofano întinzîndu-și mîna ca să-i ridice capul. Să-l lași așa ?

— Nu pot să iau nici o măsură împotriva lui, bolborosi Fokas. Sfintele canoane...

— Sfintele canoane, îl întrerupse ironic Theofano. Sfintele canoane, ridică ea tonul, nu se aplică împăraților. Basileii poruncesc, ceilalți se supun. Uiți cine ești ?

— Nu pot, rosti cu voce stinsă. Nu pot să mă războiesc cu biserica.

— Și-ai să-l lași așa, nepedepsit ? se miră Theofano, privindu-l cu dispreț și clătinîndu-și capul. Marele Fokas, continuă, biruitorul, comandantul oștilor ! De cine se teme ? De un moșneag. Îmi vine să rîd.

Glasul și rîsul ei îl amorțiră. Altfel își închipuia Fokas prima noapte petrecută alături de Theofano.

— Draga mea, şopti. Draga mea, încearcă să înţelegi...

— Niciodată ! Te-a jignit. Trebuie să fie pedepsit, nu numai pentru această jignire, ci pentru că altfel se va înfumura. Are să creadă că e mare, că e grozav. Trebuie să-l umileşti. Gîndeşte-te ! Eşti împărat. Printre titlurile tale este şi unul pe care-l uiţi, acela de isapostol. Eşti puterea supremă. Gîndeşte-te !

Tăcu, îl privi în ochi, văzu cît e de deznădăjduit, şi pieptul îi tresăltă de mîndrie. Avea să-l mînuiască aşa cum dorea ea, nu se deosebea de celălalt.

— Îl vei umili, rosti sacadat, cu emfază. Vei găsi un prilej şi-l vei face să-ţi simtă puterea. Nimeni nu este mai presus de tine, nimeni nu poate, fără a se expune unei pedepse pilduitoare, să se măsoare cu tine. Eşti împărat, alesul Domnului, alesul meu !

Nikiforos îşi ridică privirea şi se uită la ea cu uimire. Ultimele cuvinte îl răniseră în însăşi credinţa lui. Era frumoasă, ochii, care scînteiau de mînie, îi dădeau un farmec sălbatic. Coroana antică a Augustei, cu cele trei şiruri de perle, era parcă făcută anume pentru ea. Semăna cu un înger, cu heruvimul din Biserica cea Mare. Dar un heruvim care avea gheare mari, încîrligate, şi colţi ascuţiţi, bine ascunşi, în stare să sfîşie cu uşurinţă carnea şi să împroaşte sîngele cald al celui care s-ar încumeta să i se împotrivească. Tîmplele îi zvîcneau cu putere. Nu-i răspunse nimic, dar vru s-o îmbrăţişeze. O dorea. Întreaga lui fiinţă tînjea după buzele, alintările, trupul ei splendid, îmbrăcat în veşminte grele, brodate cu aur. Theofano îl respinse însă cu atîta violenţă şi brutalitate, încît Fokas îşi pierdu cumpătul.

— N-ai să te apropii de mine, îi spuse cu o voce de gheaţă, dacă nu vei jura în numele Fecioarei, şi pe tot ce ai mai sfînt, că-l vei umili pe patriarh.

— Jur, în numele Domnului, al Fecioarei şi pe tot ce am mai sfînt. Îl voi umili.

— Cu prima ocazie, iar dacă nu ţi se va ivi, o vei căuta. Jură ! Jură din nou, Nikiforos.

— Jur... jur.

Patima lui era atît de mare, încît ar fi putut nu numai să jure, dar să şi ucidă, dacă i-ar fi poruncit Theofano.

— Nikiforos, pentru prima și ultima oară îți iert slăbiciunea, zise ea rece. Pentru prima și ultima oară.

O îmbrățișă, acoperind-o cu sărutări. Luna, care pînă în acea clipă își trimitea razele-i argintii prin fereastra deschisă, se ascunse după nori, ca să nu vadă unirea dintre bătrînul și urîtul războinic, cu tînăra, frumoasa și ambițioasa împărăteasă. Gemetele lor răsunară în dormitorul sacru tulburînd stafia lui Romanos care nu-și putea găsi tihna în mormîntul din cimitirul Myriandrion.

XIX

Nikitas își termină inspecția și, cu pași grei, se reîntoarse acolo de unde pornise, pe coridorul care dădea în dormitorul sacru. Manglaviții, străjerii împăratului, rămaseră nemișcați atunci cînd se apropie de ei și-i privi aproape fără să-i vadă. Inspecția se sfîrșise și odată cu ea și obligațiile lui pentru ziua aceea. Se întoarse cu spatele spre dormitorul sacru și, cu capul plecat, hotărî să iasă din Palatul Sacru ca să ia puțin aer. Se simțea atît de nefericit, încît își închipuia că nimic nu va mai fi în stare să-l facă să-și recapete bucuria de viață. Omul pe care-l iubea ca pe un al doilea tată se căsătorise cu femeia adorată. O batjocură mai mare decît aceasta nici nu putea să-i rezerve ursita. Înaintă, vru să cotească și să coboare pentru a ieși în piațeta care se întindea în fața Tricliniului de Aur, cînd în spatele lui auzi zgomot de pași. Întoarse capul și, văzînd că e Evdokia, își grăbi pasul.

— Nikitas, strigă ea.

Se opri, rămase pentru o clipă nehotărît, apoi răspunse :

— Da, Evdokia.

— Nikitas, vreau să-ți vorbesc.

Făcu vreo cîțiva pași și se opri în fața Evdokiei. Fata îl privi în ochi și, citindu-i tristețea cea mare, îi șopti :

— Nikitas, dacă aș putea să te ajut cu ceva...

— Evdokia !

— Nikitas, cu cîțiva ani în urmă mi-ai spus că mă consideri ca pe-o soră. Îți amintești ? Atunci cînd am venit pentru întîia oară în acest oraș, după căderea Cretei.

Dacă vrei să vorbeşti cu cineva, dacă inima îi-e atît de împovărată, încît nu poţi rămîne singur...

Simţi un nod în gît, se îmbujoră şi-şi plecă fruntea.

Lui Chrisoloras i se tăie răsuflarea. Oare Evdokia cunoştea pricina nenorocirii lui? Şi dacă o cunoaşte, unde găsea atîta mărinimie, încît să dorească să-l condoleze? Doar Evdokia îl iubea, sau cel puţin aşa credea el.

— Evdokia, şopti Nikitas, aşadar ai aflat?

— Da, Nikitas, răspunse ea simplu. Femeia care iubeşte vede mai bine decît toţi ceilalţi.

Destăinuirea ei fu atît de firească, atît de neaşteptată, încît Nikitas rămase năuc.

— Evdokia, îngăimă, negăsind ce să-i spună. Evdokia...

Fata zîmbi cu tristeţe şi spuse:

— Nikitas, e tîrziu de tot. Dacă trece cineva pe-aici şi ne vede va începe imediat bîrfa. De vrei, vino să mă conduci. Augusta mi-a pus la dispoziţie o cameră la Delfaka pentru a nu fi obligată să plec din Constantinopol în toiul nopţii în cazul în care obligaţiile mele mă reţin aici pînă tîrziu. Ahmed mă aşteaptă. Pe drum putem vorbi în toată voia. Oamenii mei nu cunosc graiul grecesc, aşa că n-au cum să ne înţeleagă.

Coborîră scările împreună. Evdokia îi porunci lui Ahmed să expedieze litiera şi să-i însoţească pe jos. Noaptea era frumoasă, iar cînd luna se ascundea după vreun nor, stelele clipeau pe cer. Drumul pietruit părea alb în mijlocul covorului de iarbă verde, iar aerul era încărcat de miresmele îmbietoare ale florilor. Printre tufişuri se auzi cîntînd un greier, care-şi chema perechea. Mai încolo, un licurici îşi aprindea şi-şi stingea cu o monotonie sîcîitoare lumina care-l izvora din măruntaie. La început merseră fără să schimbe nici o vorbă, adînciţi în gînduri. În liniştea nopţii paşii lor răsunau ciudat de tare pe pavajul de piatră. La un moment dat, Evdokia zise:

— Nikitas, crede-mă, înţeleg durerea şi zbuciumul din sufletul tău. Dar... ezită şi se opri. Apoi se întoarse şi se uită la el. Dar, Nikitas, nu ştiai, nu ţi-ai închipuit? Aci, la Constantinopol, toată lumea se aştepta la acest deznodămînt, deoarece se ştia că Augusta şi noul împărat erau înţeleşi de mai multă vreme.

— Eram orb, răspunse Nikitas. Orb, fiindcă așa voiam să fiu. Știam că sînt înțeleși, sau cel puțin ghiceam. Împăratul m-a folosit drept mesager, eu țineam legătura între el și basilissa. M-am păcălit. Surghiunul de la castelul Petriu m-a orbit cu totul. Credeam...

Oftă și-și lăsă fraza neterminată. Porniră iarăși tăcuți ca și mai înainte. Greierele, care la un moment dat se oprise, începu din nou să țîrîie. Luna ieșise de după nori și razele ei scăldau grădina pustie într-o lumină rece. De departe se auzea susurul apei care curgea din fîntîni.

— Și acum ce ai de gînd să faci ? îl întrebă deodată Evdokia.

— Nu știu... Vreau să plec, să mă duc departe, în Anatolia, să nu mai văd niciodată Palatul Sacru. Am să-i cer împăratului să mă trimită la vreo cetate. Trag nădejde să nu mă refuze. Să plec... Da, să plec...

Vorbea cu o voce gravă, fără să-i pese, fără să se gîndească la faptul că cea care-l ascultă îl iubea.

Evdokia își înăbuși un oftat și-și grăbi pasul. Crezuse că își va găsi fericirea în chiar deznădejdea lui, că va reuși să-l țină lîngă ea. Se simțea dezamăgită și regreta că-i vorbise atît de deschis. Rana lui Nikitas părea de nevindecat. Se apropiau de Delfaka, cînd în urma lor auziră pe cineva alergînd. Se întoarseră amîndoi și se opriră. Era Anemaș.

— V-am zărit de departe, zise acesta de îndată ce-l ajunse din urmă. Nikitas, ce ai de gînd să faci astă-seară ? Nimic ? Atunci...

Se întoarse spre Evdokia, și o întrebă :

— Ți-e somn ? Noaptea e minunată, n-ai vrea să ne cînți ceva, ca atunci în Creta ?

Ea clătină din cap făcînd semn că nu. Anemaș stărui și pînă la urmă Evdokia trebui să cedeze. Urcară toți trei în odaia pe care i-o rezervase Augusta acolo și ieșiră în solariu. Marea era calmă și lucea toată ca o oglindă. Evdokia luă lira și începu să cînte cu o voce domoală. Nikitas primi vinul oferit de Anemaș și începu

să bea încet-încet. Cîntecul fetei, tărăgănat și melancolic, îi provocă o ameteală ciudată. O privea cu ochii întredeschiși și-n sinea lui se întreba care ar fi fost viața lui dacă ar fi luat-o de nevastă.

Polyefktos căzu pe un jilț și începu să-și mîngîie barba de nea. Protopopul Palatului Sacru rămase în fața lui nemișcat, fără să-și trădeze emoția. Patriarhul se gîndea. Dacă cele spuse de Stylianos erau adevărate, atunci va trebui, fie să anuleze căsătoria lui Fokas, fie să nu-l mai lase să primească sfînta cuminecătură atîta timp cît va mai trăi de-aci încolo.

— Stylianos, ești sigur? îl întrebă pe protopop după o lungă tăcere.

— Da, Sfinte părinte. Măria-sa împăratul l-a botezat pe Konstantinos, fiul Theofanei. Doar eu am slujit la botez.

— Stylianos, de ce ți-ai adus aminte tocmai acum, nu-ți dai seama în ce situație grea mă pui?

Acesta își plecă fruntea.

— Preasfinte, am pierdut din vedere... se dezvinovăți protopopul.

— Poți să juri? îl întrebă cu severitate patriarhul.

— Că am pierdut din vedere, Sfinte părinte?

— Nu, nu, rosti enervat Polyefktos, văzînd șiretenia prost ascunsă a protopopului. Să juri că l-ai botezat pe Konstantinos, fiul lui Romanos și al Theofanei. Juri?

— Da, Preasfinte, jur pe Evanghelie, pe odoarele cele sfinte, pe tot ce dorește Sfinția-ta.

Polyefktos își lepădă masca și ochii lui străluciră de bucurie. Șovăiala, plină de prefăcătorie, nu mai avea acum nici un rost. Se va duce de îndată la Palatul Sacru și-l va pune pe Nikiforos să aleagă. Nepotrivita lui căsătorie trebuia desfăcută. Împăratul, care nu-i ascultase sfatul și Theofano care, precum aflase, îl ironiza tot timpul, din clipa în care-i interzisese lui Fokas să se închine în fața pristolului, îi vor cunoaște încă o dată puterea.

Se sculă și, făcîndu-i semn lui Stylianos să-l urmeze, ieși din apartamentele lui, coborî în Biserica cea Mare și-apoi, prin coridorul acoperit, se îndreptă spre dormitorul sacru.

— Trebuie să-l văd pe împărat, i se adresă sec spătarului care stătea la uşa dormitorului Makrona.

— Înalt preasfinţia-ta, răspunse acesta, am ordin să nu-l deranjez înainte de-a suna.

— Spătarule, vei face ceea ce-ţi spun eu, rosti tăios Polyefktos. Aştept pe Măria-sa în solariul Triclinului de Aur.

Spătarul se întoarse, chemă un slujitor eunuc şi-i spuse ceva în şoaptă. Patriarhul nu aşteptă răspunsul. Ieşi cu paşi iuţi şi se îndreptă spre solariu.

Eunucul deschise uşa şi intră în dormitorul sacru. Fokas se trezise. Auster cum era, nu voia să se conformeze ceremonialului curţii şi se îmbrăca singur.

— Ce vrei ? N-am sunat ! zise enervat.

Eunucul se închină şi, cu capul plecat, îngăimă :

— Măria-ta, Înalt preasfinţia-sa patriarhul cere să fie primit în audienţă.

— Polyefktos ? rosti Fokas încreţindu-şi fruntea. Ce vrea, nu ţi-a spus ?

— Nu, Luminăţi-ta. Spătarul Gheorghios mi-a adus la cunoştiinţă dorinţa lui.

— Bine, să aştepte.

Eunucul se retrase şi Nikiforos intră în dormitorul Augustei. Theofano nu se trezise încă. Noaptea fusese cald. La fel de cald era şi dimineaţa. Aruncase învelitoarea de pe ea şi rămăsese cu bustul dezgolit. Fokas fu cuprins de un fior. Întinerise. În braţele ei cunoştea, de două zile, o fericire desăvîrşită. Se afla în paradis şi-i era teamă să nu se trezească, să nu vină în contact cu realitatea cumplită. Nu ştiuse niciodată ce-i voluptatea, acum o trăia însă cu toată fiinţa. Înaintă, se aplecă asupra ei, căzu în genunchi şi buzele lui le atinseră uşor pe ale ei... Theofano se trezi şi clipi din ochi de cîteva ori.

— Nikiforos, mi-e somn, se plînse şi vru să se întoarcă pe cealaltă parte.

— Theofano, dulcea mea dragoste, trebuie să-ţi vorbesc. Patriarhul...

Nu reuşi să-şi termine fraza, fiindcă Theofano şi sări-se din pat.

— Patriarhul ? Ce mai vrea, imbecilul ?

— M-a căutat, mă aşteaptă în Tricliniul de Aur.

— Să nu te duci, rosti cu emfază Theofano. Lasă-l să aştepte. Doar n-o fi venit pentru vreo treabă curată, fii sigur.

Theofano văzu că Fokas şovăie, şi continuă :

— Vino, aşază-te lîngă mine. Mi-ai promis ceva. Că-l vei umili. Prilejul s-a ivit singur. Lasă-l să aştepte. Eşti împărat, faci ce vrei.

Nikiforos zîmbi şi-o cuprinse în braţe.

— Cum vrei, am să-l las să aştepte. Dar, scumpa mea, nu pot rămîne închis aci pînă se va înnopta.

— Vesteşte-l că nu-l poţi primi... Nu, nu te grăbi, lasă-l să mai aştepte puţin.

Trecu o jumătate de ceas. Polyeíktos începu să se enerveze. Intră din nou în Tricliniul de Aur, înaintă pînă la iconostasul Sfîntului Teodor, unde se înclină în faţa sfintelor icoane şi începu să se roage. Rămase în genunchi cam o jumătate de oră. Îşi termină rugăciunea şi se sculă. Ziua înainta spre amiază şi pe coridoare se auzeau şoaptele curtenilor. Patriarhul se duse iarăşi la Makrona.

— Nu mi-a răspuns Măria-sa ? se adresă spătarului. L-ai anunţat pe Măria-sa împăratul că îl aştept ?

— Da, Preasfinte.

— Du-te şi spune-i încă o dată. Nu mai pot aştepta. Ceea ce vreau să comunic Înălţimii-sale nu îngăduie nici o amînare.

Spătarul porunci manglavitului să-l cheme pe slujitorul pe care-l trimisese în dormitorul sacru. Eunucul se înfăţişă nu peste mult.

— Ce ţi-a spus unsul lui Dumnezeu ? îl întrebă brusc patriarhul.

— Sfinţia-ta trebuie să mai aştepte.

— Să mai aştept ? Nimic altceva ?

Eunucul îşi plecă fruntea şi patriarhul deveni roşu de mînie.

— Mai du-te o dată la Măria-sa împăratul. Trebuie să-l văd imediat.

— Măria-sa nu poate să vă primească, Preasfinte, raportă eunucul cînd se întoarse. Poate mîine.

— Mîine ? întrebă bătrînul enervat de-a binelea. Să-l spui, strigă din nou, că s-ar putea să nu mai primească sfînta împărtășanie cît timp o mai avea de trăit de-aici încolo. Să-l spui că trebuie să-l desfacem căsătoria. Să-l spui... Nu, să nu-i mai spui nimic. De-ajuns. Aștept răspunsul lui !

Strigătele patriarhului se auziră pînă la Tripeton și în Triclinîul de Aur, făcîndu-i pe curteni să înceteze cu șușoteala. Patriarhul îl amenința pe împărat. Un conflict deschis între cei doi era ceva care merita osteneala să fie urmărit îndeaproape.

Fokas și Theofano aflară din gura eunucului ceea ce spusese patriarhul și pentru o clipă se uitară unul la altul puțin cam speriați.

— O să desfacă și căsătoria, o să te excomunice ! șopti adînc tulburată Theofano, care își pierduse curajul. O, Doamne, cu ce-am păcătuit ?

Se gîndi la Romanos și la Konstantinos Porfirogenetul, și-n tulburarea ei, care începuse să se transforme în zbucium, începu să chibzuiască dacă există cineva care-ar putea s-o acuze, pe bază de dovezi, pentru moartea celor doi împărați.

— Sîntem rude, zise grav Nikiforos, care ghicise de îndată în ce anume voia să lovească Polyefktos. L-am botezat pe fiul tău Konstantinos, asociatul tronului.

— Pe Konstantinos ? rosti Theofano și ochii îi străluciră. Da... ai dreptate. Asta e. Slavă Domnului !

Nikiforos o privi cu nedumerire.

— Theofano, nu te înțeleg. Înrudirea noastră spirituală oprește căsătoria... Nu știai ?... Știai și nici nu-ți pasă ?

— Nu, găsim noi o dezlegare, spuse ea rîzînd. Găsim noi o dezlegare și odată cu asta și mijlocul de a-l umili pe patriarh. Iar acum, ascultă-mă. Du-te și te întîlnește cu el. Lasă-l să vorbească. Tu să nu-i răspunzi însă. Și dacă este ceea ce crezi tu, să te întorci înapoi și vom hotărî împreună ceea ce avem de făcut.

Fokas o sărută și ieși din dormitorul ei. Theofano sună din clopoțelul de aur care se afla lîngă pat, iar cînd so-

siră slujnicele şi patriciencle cu centură din suită, se sculă şi începu să se pregătească pentru primirile oficiale din cursul zilei.

Nikiforos îl primi pe patriarh în sala mică de audienţe. Patriarhul era încruntat, iar cînd împăratul îl salută, cu răceală, şi fără să-i ceară iertare pentru că-l făcuse să aştepte atîta vreme, izbucni.

— Împărat uns de Dumnezeu, îi spuse întrînd imediat în subiect. Căsătoria ta e o nelegiuire. Te afli într-o strînsă înrudire spirituală cu Augusta, fiindcă l-ai botezat pe fiul ei Konstantinos. Sacrele canoane ale sfintei noastre biserici, precum trebuie să ştii, opresc o asemenea căsătorie. Basileule, alege : căsătoria sau excomunicarea.

Fokas nu-i răspunse. Îl privi cu o ură atît de prost ascunsă, încît patriarhul simţi un fior străbătîndu-i trupul îmbătrînit. Dar nu se lăsă intimidat, şi nici nu dădu înapoi. Îi mai spuse şi altele, pe un ton sever, apoi încheie :

— Luminăţia-ta, alegerea se află în mîinile tale. Care ţi-e răspunsul ?

— Am să mă gîndesc şi am să-i răspund Sfinţiei-tale, rosti sec Fokas.

— Ai să te gîndeşti, isapostolule ? Asemenea faptă mai are nevoie de gîndire ? zise bătrînul aproape strigînd.

— Am să mă gîndesc şi-am să-i răspund Sfinţiei-tale, repetă la fel de sec Nikiforos.

Ochii patriarhului se umplură de fulgere.

— Am să aştept, spuse. Îngădui Împărăţiei-tale un răgaz...

Privirea lui Fokas era atît de sălbatică, încît Polyefktos nu îndrăzni să rostească ceea ce avea de gînd.

— Am să aştept, bolborosi patriarhul.

— Şi care-ţi va fi răspunsul ? îl întrebă Theofano pe Nikiforos, după ce acesta îi povesti discuţia purtată cu Polyefktos.

— O aleg pe Theofano, răspunse acesta cuprinzînd-o în braţe.

— Şi ce-ai să faci dacă-şi pune ameninţarea în aplicare ? îl întrebă cu o reală curiozitate ceva mai tîrziu. Vei căuta un prilej ca să-l arestezi şi apoi să-l exilezi ?

— Nu, nu pot să fac aşa ceva, răspunse enervat Fokas. Trebuie să găsim altceva. Dar ce anume ?

— Să ne folosim de biserică, murmură Theofano după ce se gîndi puţin. Da, chiar de biserică. Cea mai mare parte dintre episcopi se află aici, în Basilevusa. Şi mulţi dintre ei urmăresc să capete cîte ceva. Dacă îi vei atrage de partea ta, sînt sigură că vor găsi un pretext pentru anularea canonului privitor la înrudirea spirituală...

Se opri şi-l privi drept în ochi.

Nikiforos se uita la ea cu admiraţie.

— Episcopii, murmură îngîndurat. Da, poate că ai dreptate. De comun acord episcopii şi senatul. Senatorii nu vor spune nu, indiferent ce le voi cere. Theofano, eşti minunată. Se întoarse, sună din clopoţel şi de îndată ce veni cubicularul îi spuse : Du-te la patriarh şi comunică-i răspunsul meu : „O aleg pe Theofano !“ Nimic mai mult. Du-te !

Imediat după plecarea eunucului, Fokas îl chemă pe parakimomenos Vasilios şi, în faţa Theofanei, îi explică ce anume dorea de la el. Eunucul n-avea nimic de obiectat. Era deştept şi înţelegea mult mai multe lucruri decît se părea. Dacă ar fi îndeplinit şi această misiune pe care i-o încredinţase împăratul, atunci poziţia lui s-ar fi consolidat şi mai mult. Se închină şi părăsi îngîndurat dormitorul Makrona.

Patriarhul ascultă răspunsul lui Nikiforos şi, întorcîndu-şi spatele spre trimisul împăratului, bolborosi printre dinţi :

— „O aleg pe Theofano !“ Bine, vom vedea noi dacă ai chibzuit cum trebuie făcînd asemenea alegere.

Vasilios îi chemă pe episcopi şi, fără nici un ocol, le spuse direct ce anume dorea împăratul de la ei. Prelaţii îl ascultară cu atenţie şi cel mai bătrîn dintre ei rosti :

— Vom studia cazul şi vom hotărî, avînd ca îndreptar sfintele canoane şi interesele imperiului.

Parakimomenos zîmbi satisfăcut. „Interesele imperiului" nu puteau să fie opuse dorinței lui Fokas. Senatorii se dovediră mai puțin diplomați. Făgăduiră de îndată că se va găsi soluția dorită. Vasilios le mulțumi. Apoi se duse la împărat și-i raportă laconic :

— Poruncile Împărăției-tale au fost îndeplinite !

Fokas îi puse mîinile pe umeri și, cu ochii strălucind de bucurie, îi spuse :

— Vasilios, este al doilea mare serviciu pe care mi l-ai făcut în cîteva săptămîni. Cere-mi ce poftești, și-ți voi îndeplini dorința, martor mi-e Dumnezeu.

Eunucul se închină.

— Preacucernicule, dorința ta e poruncă pentru mine. Mi-am îndeplinit propria-mi îndatorire și nimic mai mult. Nu cer nici o răsplată. Funcția pe care mi-ai dat-o și încrederea ta, prealuminate, sînt o răsplată prea mare pentru mine.

Episcopii și senatorii se întruniră, și în această mare adunare nu se găsi nici măcar un singur om care să aducă, cel puțin de ochii lumii, vreo obiecție, oricît de mică, la propunerea făcută de fețele bisericești și de patricienii cu care vorbise mai dinainte parakimomenos Vasilios. Sinodul laicilor și al clericilor comunică hotărîrea luată chiar în aceeași zi, înainte de asfințitul soarelui.

„Sinodul episcopilor și al senatorilor — glăsuia pergamentul înmînat împăratului — consideră fără nici o opoziție, că strînsa înrudire spirituală existentă între Măria-sa împăratul și preaiubita de Dumnezeu Augustă, este o piedică de netrecut în calea căsătoriei lor. Însă Sinodul episcopilor și al senatorilor — continua pergamentul — este adînc încredințat că basileul nu este obligat să respecte sfîntul canon, întrucît acesta a fost întocmit pe vremea împăratului Konstantinos Copronimul [1], eretic și pîngăritor al Sfintei Fecioare și al sfinților, netrebnic prigonitor al credinței, adorator al demonilor, crunt asupritor al călugărilor și nimicitor necucernic al sfintelor icoane."

[1] Referire la împăratul Konstantinos al V-lea (741—775) din dinastia Isaurică, poreclit Copronimul (cel Spurcat) pentru că interzisese cultul icoanelor.

Theofano citi de cîteva ori pergamentul înmînat de Nikiforos și cînd fu convinsă că n-o înșelau ochii, că episcopii și senatorii găsiseră soluția care avea oarecare aparență legală, nu putu să-și rețină hohotul spontan de rîs ce izvorî vesel din pieptul ei.

— O asemenea ipocrizie nu mi-aș fi putut închipui niciodată, rosti rîzînd fără oprire. Episcopii m-au întrecut pînă și pe mi...

Se opri brusc și-și duse tremurînd mîna la gură. Nikiforos nu auzise bine ultima frază a Theofanei. Se poticnise la prima frază a basilissei, pe care o privea acum cu o oarecare supărare, fiindcă hotărîrea Sinodului, cu toate că-i era favorabilă, îi rănea totuși credința în biserică și slujitorii ei.

— Ce-ai spus, Theofano ? Ipocrizie ?... Da... Ipocrizie... Ai dreptate. Dar acum, cînd mă gîndesc, nu te-ai oprit acolo, ai mai spus ceva... Nu-ți aduci aminte ?

Își încreți fruntea sforțîndu-se să-și aducă aminte de cuvintele împărătesei și zise :

— Ai spus că episcopii au întrecut pînă și pe...

— ... pe Vringas.

— Pe Vringas... Da... Poate că ai dreptate. Pe Vringas...

Se apropie de ea, o îmbrățișă și-i șopti cu tristețe în glas :

— Theofano, prețul dragostei tale este foarte mare... Nu, nu regret. E pur și simplu o constatare.

Theofano se frecă de el ca o pisică fiindcă-l înțelesese durerea și, cu cîteva sărutări, îl făcu să uite remușcările care-l copleșiseră..

Patriarhul luă pergamentul Sinodului și citi conținutul. Aprins de furie, îl aruncă și începu să-l calce în picioare.

— Lingăii, strigă indignat. S-au vîndut cu toții. S-ar fi închinat pînă și-n fața Satanei dacă le-ar fi făgăduit o episcopie cu venituri mai mari sau o mînăstire mai bogată în cuprinsul diocezei lor. Dar nici așa. Eu nu mă dau bătut. Căsătoria este ilegală, iar hotărîrea Sinodului e ca și inexistentă pentru mine. Eftymios, scrie.

Călugărul, cel care adusese pergamentul Sinodului, se așeză în fața unei mese, luă un papirus, își cufundă pana de gîscă în călimara cu cerneală și așteptă.

— „Împărat uns de Dumnezeu, începu să dicteze patriarhul. Hotărîrea Sinodului care anulează piedica ce stă în fața căsătoriei Înălțimii-tale cu preacucernica Augustă nu are nici o valoare. Sfintele canoane ale bisericii Domnului nostru Isus Hristos nu pot fi anulate de un simplu Sinod alcătuit din cîțiva episcopi. Iar canonul cu privire la înrudirea spirituală a fost hotărît de către Sinodul Constantinopolului în anul 784 iar eu, în calitatea mea de conducător spiritual al turmei lui Hristos, nu-mi pot însuși valabilitatea hotărîrii luată de Sinodul convocat de Înălțimea-voastră. Împărat uns de Dumnezeu, vă atrag atenția pentru ultima oară. Sau veți accepta anularea căsătoriei Înălțimii-voastre sau nu veți mai primi niciodată sfînta cuminecătură."

Patriarhul citi pergamentul, își puse iscălitura și-l trimise cu Eftymios la Palatul Sacru.

Nici Fokas și nici Theofano nu se așteptau ca moșneagul acesta să stăruie în hotărîrea lui pînă într-atîta și să ajungă pînă acolo încît să pricinuiască o ruptură fățișă între tron și biserică. Citiră pergamentul și se uitară unul la altul. Nikiforos nu putu face față privirii de fulger a Theofanei. Își plecă fruntea și mototoli pergamentul.

— Te dai bătut ? strigă Augusta scoasă din minți. Primești să fii înfrînt de un boșorog, tu, strategul pe care nu l-a învins încă nimeni ? Spune-mi, unde ți-e vitejia și dragostea ta pentru mine, nu cumva a pierit și ea în fața amenințărilor patriarhului ?

Îl privi cu coada ochiului și bolborosi printre dinți :

— Cu atît mai rău pentru tine. Patriarhul va anula căsătoria noastră și atunci n-ai să mă mai vezi niciodată ca soție, ci ca basilissă și mamă de basilei.

Fokas își înălță capul.

— N-am să te mai văd ? zise tremurînd de emoție. Nu, ducă-se naibii. N-am să cedez, n-am să devin o unealtă în mîinile patriarhului. Sînt Fokas ! Voi găsi o soluție și-l voi obliga să cedeze... Theofano, nu te bucura. Căci nu e vorba de-o soluție drastică. Nu pot să-l destitui, nici să-l arunc în temniță, fiindcă lumea se va ridica atunci împotriva mea și împotriva ta. Biserica, numai ea ne poate ajuta. Și dacă nici ea nu va reuși, atunci, jur pe Dumnezeu,

îl voi face pe protopopul Stylianos, care a oficiat taina botezului, să-şi retragă denunţul.

Fără să mai aştepte răspunsul Theofanei, îl chemă pe Stylianos şi se închise cu el, timp de cîteva ore, la Tripeton.

— S-a aranjat, îi spuse laconic Theofanei de îndată ce se întoarse.

Părea obosit sufleteşte şi trupeşte. Protopopul primise să jure în faţa Sfîntului Sinod şi a Senatului că nu Fokas îl botezase pe Konstantinos. Dar, ca să primească, împăratul fusese nevoit să-i vorbească ore în şir şi, în plus, să-i făgăduiască o mare răsplată. Nikiforos îşi atinsese scopul, dar nu era mulţumit. Nutrea o adîncă credinţă în Dumnezeu şi biserică şi niciodată nu şi-ar fi închipuit că ursita îl va obliga să decadă atît de mult, încît să-şi bată joc de Dumnezeu şi de reprezentanţii acestuia pe pămînt. La un moment dat, cînd Stylianos i se înfăţişă dinainte, şovăise să-i ceară să devină sperjur. Dar apoi, gîndindu-se la Theofano şi la nopţile petrecute în braţele ei, îşi birui şovăiala şi remuşcările.

— S-a aranjat, bolborosi iarăşi, dar mă simt prost. Foarte prost...

— Ţi-e frică ? îl ironiză Theofano.

— Nu mi-e frică, mi-e ruşine. Am săvîrşit o faptă îngrozitoare, care mă va apăsa toată viaţa.

— Nu există fapte îngrozitoare, răspunse tăios Theofano. Există doar fapte folositoare şi nefolositoare. Era nevoie ca Stylianos să jure. Fapta lui, fapta ta, îţi este de folos şi ţie, şi mie, şi imperiului. Ar fi fost vai şi amar dacă ne-am fi luat drept călăuză în viaţa noastră numai binele şi răul, aşa cum îl concep muritorii de rînd. Nikiforos, gîndeşte-te ! În Creta ai măcelărit o întreagă armată de agareni. Fapta ta, judecată din punct de vedere creştin, e îngrozitoare, deoarece vine în contradicţie cu învăţătura Domnului nostru Isus Hristos care propovăduieşte dragostea între oameni. Dar fapta aceasta a fost binecuvîntată de biserică, fiindcă cei ucişi erau păgîni. Nikiforos, fapta pe care ai săvîrşit-o nu-i îngrozitoare. Linişteşte-te. Au fost împăraţi şi împărătese care-au comis fapte mai îngrozitoare decît cea comisă de tine, şi totuşi istoria le-a dat dreptate.

Rizînd, se apropie de el, se așeză și-i spuse, continuîndu-și gîndul :

— În toți acești ani cînd trăiam părăsită de Romanos, ca să-mi treacă timpul, puneam să mi se citească istoria. Nikiforos, am să-ți spun un lucru pe care, poate, n-ai de unde să-l știi. Împăratul Constantin I cel Sfînt, știi cîți oameni a ucis sau a poruncit să fie uciși ca să-și apere tronul ? Nu-ți aduci aminte sau n-ai citit ? Atunci am să-ți spun eu. Vreo treizeci sau patruzeci. Era un asasin ? Nu. Istoria i-a dat dreptate. Mai mult chiar, biserica l-a și canonizat. Tot ipocrizie ? Da și nu. Faptele lui oribile, asasinatele pe care le-a comis erau utile...

Fokas n-o lăsă să termine, se întoarse și, îmbrățișînd-o, îi șopti :

— Theofano, m-ai convins, m-ai izbăvit de remușcări. Sper să nu mă mai chinuie niciodată de acum încolo fiindcă alături de tine uit totul.

Stylianos jură în fața Sfîntului Sinod și a Senatului că Fokas n-a botezat niciodată vreun copil de-al Theofanei. Patriarhul, văzînd că-l trădase pînă și clerul, iar protopopul care-i dezvăluise înrudirea spirituală jură acum pe Evanghelie că totul nu era decît o uneltire, fu cuprins de mînie, dar se supuse, după ce jură și el că se va răzbuna într-o bună zi. Nikiforos era mai puternic decît își închipuia el. Și nu numai atît. Se supuse și cedă și în fața unei alte pretenții de-a lui Fokas. Pentru ca biserica să nu fie ridiculizată și prin cine știe ce interpretări batjocoritoare ale sfintelor canoane, Polyefktos îngădui împăratului să se închine în fața altarului, anulînd astfel interdicția pe care i-o impusese atunci cînd se căsătorise pentru a doua oară. Triumful lui Nikiforos și al Theofanei era acum deplin și numai o umbră, trecătoare și ea, tulbură pentru scurtă vreme fericirea împăratului. Umbra fu provocată de Athanasios, duhovnicul lui Fokas. Acesta, indignat de faptul că fiul lui iubit se căsătorise pentru a doua oară, părăsi mînăstirea care se ridica pe muntele Athos și veni la Constantinopol ca să-l dojenească. Nikiforos îl primi pe Athanasios la palatul Manavra și ascultă cu inima zdrobită dojenile acestuia. Athanasios îl acuza că-și călcase jurămîntul. Primise să

devină împărat, uitînd de jurnința făcută călugărului că-l va urma la mînăstire pentru a-şi închina viaţa Domnului. Călugărul îl mai învinuia şi de faptul că încheiase o căsătorie nepotrivită, fiindcă el avea peste cincizeci de ani, iar Theofano nici măcar douăzeci şi patru. Fokas îl lăsă să vorbească, iar cînd acesta sfîrşi, ameninţîndu-l că va părăsi mînăstirea care se construia pe Sfîntul Munte, deveni galben ca ceara. Atunci, cu o voce gravă, îi răspunse :

— Sfinte, m-ai dojenit pe nedrept. Şi tot pe nedrept mi-ai atribuit gîndurile tale ca şi cum ar fi fost ale mele, ceea ce nu-i adevărat. Nu-i adevărat că am primit tronul din înfumurare, părăsindu-mi astfel ideea de-a mă călugări şi de-a trăi în preajma ta. Dacă am primit tronul, am făcut-o numai pentru a... pentru a... Sfinte, încearcă să mă înţelegi. Am primit tronul pentru că era nevoie, pentru că trebuia. Copiii lui Romanos sînt minori, împărăteasa era prizonieră în mîinile lui Vringas. Armata şi-ar fi pierdut căpeteniile. Şi nu numai pe mine, ci şi pe ceilalţi generali. Inamicii noştri sînt puternici, au oştiri nenumărate. Sfinte, crede-mă. Dacă am primit tronul n-am făcut-o pentru că aş fi iubit domnia, sau aş fi fost îndrăgostit de Theofano, precum mi-ai spus. L-am primit pentru binele imperiului, pentru binele Bizanţului. Am fost totdeauna oşteanul lui Hristos. Credinţa nu mi-am schimbat-o niciodată şi nici sufletul nu mi s-a umplut de deşertăciune, precum mă acuzi pe nedrept. Sfinte, jur în numele Neprihănitei Fecioare că, de îndată ce situaţia se va îmbunătăţi, de îndată ce copiii lui Romanos vor creşte, dacă nu cumva pînă atunci Domnul mă va chema la El, voi veni la tine pe Sfîntul Munte, căci m-am săturat de cele lumeşti... Sfinte, crede-mă... Tînjesc după liniştea, după cuvîntul Domnului...

Se opri şi-l privi. Bătrînul îşi mîngîia barba, adîncit în gînduri.

— Încerc să te cred, fiul meu drag, rosti călugărul după o scurtă pauză, dar în mintea-mi rămîn fără răspuns întrebările... De ce te-ai căsătorit ? Cum vei părăsi tronul şi cum îţi vei păstra curăţenia trupească cînd te afli atît de aproape de ispită, de împărătească, care e plină de farmec şi de tinereţe ?... Nu, fiule, nu m-ai convins.

Bătrînul oftă și vru să se ridice de pe scaun. Nikiforos își plecă fruntea. În sufletul lui avea loc o luptă crîncenă. Îl iubea pe bătrînul călugăr, ascultase totdeauna sfaturile lui și lîngă el își găsise alinarea atunci cînd își pierduse fiul, un flăcău ales, mîndria ochilor lui. Acum... Acum era nevoit să-l mintă. Nu-i spusese numai minciuni, căci în străfundul sufletului său credea că va veni o zi cînd va părăsi cele lumești pentru a căuta sihăstria în preajma lui Athanasios, în preajma Zidítorului. Dar despre Theofano ce putea să-i spună? Cum putea să-și ascundă iubirea plină de patimă ce i-o purta?

Bătrînul se ridică.

— Fiule, te las, îi spuse cu tristețe. Satana te-a îndepărtat de pe drumul cel drept. Plec...

— Sfinte, unde te duci? îl întrebă Fokas neliniștit.

— Încotro mă va călăuzi Domnul.

— Și mînăstirea? O lași neterminată?

— Așa a fost vrerea Domnului, să rămînă neterminată.

— Nu, sfinte, mai stai o clipă. Ce dorești de la mine?

Athanasios se opri.

— Jurămîntul pe care l-ai călcat, neprihănirea pe care ai trădat-o, credința ta care s-a zdruncinat.

Fokas își mușcă buzele și fața lui deveni albă ca varul.

— Sfinte, șopti plin de zbucium. Îți jur din nou, pe Dumnezeu, pe Sfînta Fecioară și pe Evanghelie că voi veni la tine. De îndată ce voi putea.

Căzu în genunchi la picioarele călugărului și vru să-i sărute mîna.

— Binecuvîntat să fii, murmură mișcat Athanasios.

Cuvintele acestea căzură ca un balsam peste sufletul lui Nikiforos.

— Și Theofano? întrebă necruțător bătrînul.

Nikiforos simți că i se oprește inima.

— Theofano... bolborosi acesta.

— Fiule, făgăduiești că vei respecta cumpătarea și abstinența?

— Sfinte, se auzi plină de jale vocea împăratului. Renunț și la Theofano.

— Juri?

— Jur, răspunse cu voce stinsă Fokas.

Athanasios se aplecă, îl ridică pe Fokas și-l strînse în brațe.

— Fiule, te-am regăsit, îi spuse sărutîndu-i obrajii, și două lacrimi mari licăriră în ochii lui.

— Și mînăstirea ? întrebă Nikiforos.

— Se va înălța și are să te aștepte...

— Sfinte, am pregătit un hrisov. Îți pun la dispoziție bani și toate cele trebuincioase pentru a zidi lăcașul Domnului, să faci chilia ta și chilia mea, precum și chiliile celor care vor veni să slăvească numele Celui-de-sus departe de lume.

Athanasios rămase la Constantinopol trei zile, timp în care Nikiforos nu-l lăsase singur nici măcar o clipă. Împreună se rugau în fiecare dimineață, împreună mîncau și dormeau, dar nu în dormitorul sacru, ci într-o cămăruță simplă. Cînd bătrînul călugăr părăsi Constantinopolul pentru a se reîntoarce la Athos, Nikiforos îl conduse pînă la dromonul care urma să-l ducă la Sfîntul Munte. Cînd îl sărută însă îl podidiră lacrimile, fiindcă se temea că n-are să-l mai vadă niciodată. Plecarea lui Athanasios lăsă în inima împăratului un gol pe care numai Theofano era în stare să-l umple. Dar el jurase că n-are să se mai apropie de ea. După plecarea călugărului, Nikiforos se întoarse la Palatul Sacru și se închise în capela Sfîntului Teodor, din care se putea trece direct în Tricliniul de Aur. Îngenunchiase în fața sfintelor icoane și șiroaie de lacrimi începură să-i curgă din ochi, brăzdîndu-i obrajii și barba, fiindcă știa că nu-și va respecta jurămîntul. Era convins că Theofano îl va învinge.

Și-l învinse. Se supuse cu desăvîrșire frumuseții acesteia fără nici o nădejde de scăpare. Fură de ajuns două cuvinte rostite de Theofano, zîmbetul și privirea-i galeșă ca să-l facă să-și uite, chiar în seara cînd Athanasios părăsise Constantinopolul, făgăduielile și jurămintele...

Nikitas nu trăia, doar respira. Pentru el zilele se scurgeau aidoma, monotone, lipsite de bucurii și fără nici o speranță. Încercă să găsească ușurarea în tovărășia lui Anemas și a Evdokiei. Dar nu-și dobîndi nici măcar liniștea. Asculta cîntecul ei tărăgănat, plin de melancolie,

își închidea ochii și în fața lui apărea chipul celeilalte. Chipul Anastasiei, care devenise iarăși Theofano. Timp de o lună întreagă se chinui văzînd-o zi de zi, fără să-i poată vorbi, fără să se apropie măcar de ea. Era galben, slăbise, devenise propria lui umbră.

Athanasios veni și plecă. După plecarea acestuia împăratul dădu serbări la hipodrom și ospețe pentru norod. Tricliniul de Aur și palatul Manavra cunoscură din nou vechile clipe de glorie. Nikitas bău, se îmbătă, luptă cu sine însuși ca să n-o facă nefericită pe Evdokia, care i s-ar fi dăruit cu ușurință. Ieși victorios. Dar fu o victorie scumpă, care-l nimici. Trecuseră trei luni și se apropia Anul Nou. Din Asia Mică mesagerii veneau unul după altul. Ioannis Tzimiskis, domestikos al armatelor Anatoliei, se lupta cu sarazinii. Eidolah încerca să-și refacă oastea și ridica din nou fortificațiile Alepului. Ioannis lovi armata emirului pricinuindu-i pierderi mari, dar nu reuși s-o distrugă definitiv. Deși asediase timp de o lună cetatea Mopsuestia, nu reușise s-o cucerească. Nikitas auzea veștile, vedea pregătirile începute de împărat în vederea expediției pe care urma s-o pornească în primele luni ale primăverii, și într-o seară, a doua zi după Crăciun, în timp ce-l conducea pe Fokas la dormitorul sacru, ceru îngăduința să-i vorbească între patru ochi.

Fokas se întoarse, îl privi și două cute se formară pe fruntea-i.

— Nikitas, rosti plin de uimire, ca și cum l-ar fi văzut pentru întîia oară după mai multe luni. Cît de mult ai slăbit! Ai fost cumva bolnav?... Dar n-ai fost bolnav fiindcă n-ai lipsit niciodată din preajma mea...

Îl privi, zîmbi forțat și adăugă :

— Așa e omul, dragul meu, cînd e fericit uită de necazurile celorlalți. Ai spus că vrei să-mi vorbești. Vino cu mine. Vom discuta în dormitorul meu.

Nikitas își pierdu culoarea feței. Îi era teamă ca în dormitorul sacru să nu fie cumva, sau să vină între timp și Theofano.

— Nu-i nevoie astăzi, Măria-ta, îi răspunse. E destul de tîrziu acum, să lăsăm pentru mîine sau poimîine.

— Nu-i nimic, răspunse Fokas. Urmează-mă... numai dacă... Dar nu, nu mai ai nimic de făcut pînă la încheierea

rondului de noapte. Dacă te așteaptă cineva, lasă rondul baltă și du-te.

Rise, îl bătu prietenește pe umăr și adăugă :

— Nu cred să existe cineva în interiorul palatului care-ar avea de gînd să mă ucidă.

Intrară împreună în sala Makrona și păşiră în dormitorul sacru. Înăuntru nu se afla decît un cubicular eunuc care, văzîndu-l pe cei doi, se prosternă adînc. Nikiforos îl goni cu un semn din mînă, se așeză pe un jilț și-l îndemnă pe Nikitas să ia și el loc. Părea obosit, iar ochii lui erau înconjurați de cearcăne negre.

— Nikitas, te ascult, rosti cu voce tare după puțin timp.

— Măria-ta, zise acesta cu un glas limpede. De atîția ani de cînd sînt în slujba Înălțimii-voastre nu v-am cerut niciodată nimic...

Înghiți în sec, se opri și-l privi pe împărat drept în ochi.

— Așa e, Nikitas, dar de ce te-ai oprit ? îi zîmbi Fokas.

— Aș vrea s-o rog pe Înălțimea-voastră să-mi îngăduie să plec în Asia Mică.

— În Asia Mică ? De ce ? Pentru treburi familiare ?

— Nu, Măria-ta. În Asia Mică oastea Înălțimii-voastre luptă împotriva sarazinilor. În Asia Mică oștenii se acoperă de glorie slăvindu-ți numele. M-am născut oștean, Măria-ta. Inactivitatea mă ucide.

— Așa de repede ?... Așa de repede te-ai plictisit la Constantinopol ? Vrei să pleci, să mă părăsești ?

— Nu vreau să te părăsesc, Măria-ta. Vreau să lupt pentru Luminăția-ta, pentru împărăție.

— Vom lupta, Nikitas. Peste cîteva luni, la începutul primăverii. Ai puțină răbdare. În martie, cel mult în aprilie, vom pleca din Constantinopol. Ți se pare prea mult pînă atunci ?

Chrisoloras își plecă fruntea.

— Te-ai plictisit la Constantinopol. Tot așa și eu, murmură după o scurtă tăcere Nikiforos și, cu ochii strălucind, adăugă : Mi-e dor de vuietul luptei, de marșurile victorioase, de strigătele și sunetele goarnelor, de zgomotul mașinilor, de atacurile catafracților și de bătăliile pedestrași-

lor... Nikitas, şi eu m-am plictisit. Dar nu putem pleca chiar acum... Ai răbdare. Aşteaptă pînă vine primăvara şi-atunci pornim amîndoi.

— Pînă vine primăvara ? se auzi o voce veselă.

Fokas şi Chrisoloras îşi îndreptară privirile în direcţia vocii care venea dinspre uşa ce dădea în apartamentele Augustei. Era Theofano, care-i privea pe amîndoi zîmbind.

— Ce se va întîmpla odată cu sosirea primăverii ? întrebă ea ocolind privirea lui Nikitas, care îngenunchiase în semn de închinare în faţa acesteia.

— Cînd va veni primăvara, rosti Fokas cu însufleţire, vom porni o nouă expediţie. Voi conduce personal oastea. Şi-i vom zdrobi pe sarazini şi vom intra biruitori în Antiohia şi Alep. Şeicul Eldolah va simţi din nou, pe pielea lui, forţa oştenilor creştini... Draga mea, iartă-mă, te-am obosit cu vorbele astea, m-am cam avîntat.

Se apropie de ea, îi luă cu gingăşie mîna şi i-o sărută, uitînd că în dormitor se află şi Nikitas.

— Marele primikir are vreo dorinţă ? îl întrebă Theofano. Nu cumva v-am întrerupt vreo discuţie serioasă ?

— Nu, răspunse rîzînd Nikiforos. Nikitas s-a plictisit stînd inactiv la Constantinopol. Mi-a cerut îngăduinţa să plece în Asia Mică. Vrea să plece acolo ca să lupte.

Theofano înţelese adevărul şi un sentiment de mîndrie puse stăpînire pe întreaga-i fiinţă. Continua deci s-o iubească. Dragostea lui era de neclintit. Îl privi cu coada ochiului şi i se făcu milă de el.

— Şi cînd urmează să plece ? întrebă ea pentru a anticipa răspunsul împăratului.

— Cînd urmează să plece ? N-are să plece. Va rămîne aici. Vom pleca împreună odată cu sosirea primăverii.

— De ce nu-i faci hatîrul odată ce ţi-a cerut asemenea lucru ? întrebă Augusta cu prefăcută naivitate, înţelegînd dorinţa, nevoia lui Chrisoloras de-a pune depărtarea între el şi ea.

Fokas rîse cu poftă şi, întorcîndu-se către Nikitas, îi spuse :

— Ai auzit ! Augusta ţi-a înţeles mai bine decît mine dorinţa. Vei pleca îndată după Anul Nou. Te voi trimite la domestikos. Îţi voi încredinţa o tourmă. Vei lupta independent, cu oamenii tăi. Nu te grăbi. Îţi vei păstra şi

rangul. Vei fi mereu marele meu primikir şi te vei întoarce iarăşi lîngă mine, atunci cînd, cu ajutorul Domnului şi al Sfintei Fecioare, voi porni expediţia de primăvară. Theofano, eşti mulţumită ?

— Nikitas, eşti mulţumit ? îl întrebă ea.

— Mulţumesc, preacuvioasă Augustă ! Mulţumesc, Măria-ta ! Şi acum, cu îngăduinţa Luminăţiilor-voastre...

Se închină din nou şi ieşi din dormitorul sacru mergînd de-a-ndăratelea, lăsîndu-şi însă întreaga fiinţă în preajma celei care îl urmărise cu privirea pînă cînd draperia căzu şi se închise uşa.

— Theofano, şopti Fokas, îmbrăţişînd-o de îndată ce rămaseră singuri. Theofano, am devenit nesăţios. Trăind lîngă tine, părul meu cărunt s-a înnegrit. Theofano !...

Vru s-o sărute, dar ea îl împinse uşor.

— Nu, dragul meu, îi spuse, sînt obosită. Am venit să-ţi urez doar noapte bună. I-ai spus lui Nikitas că pleci peste cîteva luni, odată cu sosirea primăverii. Vei lipsi mult timp ?

— Nu ştiu, toată vara, sau poate şi toamna. Theofano, mă vei urma dacă-ţi voi cere ?

O îmbrăţişă iarăşi, fără să-i observe înfiorarea.

— Da, Nikiforos, te voi urma... Dar acum te las. Sînt obosită. Noapte bună !

Theofano plecă şi, cînd uşa se închise, Fokas îşi roti abătut privirea prin imensitatea dormitorului pustiu şi-şi aţinti ochii asupra iconostasului.

— Doamne, murmură ultîndu-o imediat pe Theofano. Doamne, cît de greu e să conduci un imperiu.

Înaintă cîţiva paşi şi, îngenunchind în faţa sfintelor icoane, începu să se roage, în vreme ce în mintea lui se iscau mii şi mii de gînduri în legătură cu Ziditorul şi cu oamenii acestuia care, chipurile, fugeau de cele lumeşti ca să-şi închine viaţa celor sfinte. Erau călugării, care inundaseră împărăţia cu sutanele lor negre şi murdare.

— Doamne, nu-s necredincios, murmură la un moment dat. Dar nu mai pot suporta asemenea stare de lucruri. Eu am nevoie de venituri şi oşteni, şi-n faţa mea apar tot mai mulţi călugări, noi şi noi averi sînt donate mînăstirilor şi bisericilor.

Făcu semnul crucii, se sculă şi sărută icoanele.

— Mîine, își zise. Mîine voi sta de vorbă cu Vasillos! Destul! S-a revărsat paharul. Vor spune despre mine că-s necredincios, mulți mă vor condamna, pînă și Biserica. Nu-i nimic, Domnul Dumnezeu o să-mi ierte, cel puțin, păcatul acesta. Am nevoie de oaste. Nu de călugări. Lupt pentru credință. Fiecare victorie de-a mea slăvește numele lui Hristos. Am nevoie de oșteni. Rugăciunile nu-mi sînt de-ajuns.

Privi sfintele icoane, de parcă s-ar fi spovedit în fața lor, și-și făcu iarăși semnul crucii.

— Doamne, iartă-mă, șopti. Nu lucrez numai pentru binele meu.

Theofano intră în dormitorul ei și făcu semn slujnicelor s-o dezbrace. În timp ce îi scoteau veșmintele grele, ea stătea nemișcată, iar gîndul îi zbura spre trecut. Se scurseseră trei luni din clipa în care se întîlnise oficial cu Fokas în apartamentele imperiale. Trei luni, nouăzeci de zile și tot atîtea nopți. La început îi primise mîngîierile și sărutările fără să crîcnească. Dar, încet-încet, cu trecerea vremii, începu să se plictisească. Fokas era atît de monoton, vorbele, cuvintele lui de dragoste erau totdeauna aceleași, astfel încît ajunse să știe, mai înainte ca acesta să deschidă gura, ce anume urma să-i spună. Întîi își aduse aminte de Romanos, și apoi de Nikitas. Amîndoi erau tineri. Amîndoi o adorau. Își aduse aminte de cele dintîi nopți după căsătoria cu primul ei soț și trupu-i fu săgetat de ceva semănînd a sfîrșeală.

— Era vinovat, murmură printre dinți. Dacă nu se schimba, dacă nu se întîmpla ceea ce s-a întîmplat...

Îl goni din mintea ei. Lăsă să fie îmbrăcată cu cămașa de noapte și se îndreptă spre patul încălzit. Se culcă, se înveli cu cearșaful de mătase și cu plapuma brodată, umplută cu puf de gîscă, și închise ochii. Slujnicele și patriciencle cu centură se închinară în fața-i și plecară călcînd în vîrful picioarelor. Cînd rămase singură, își aduse aminte de Nikitas.

— Mă iubește, șopti. Mă va iubi în veci, orice s-ar întîmpla, orice aș face.

Încercă să-și imagineze cum ar fi trăit alături de el dacă n-ar fi fost Romanos. Nu fu mulțumită. În împără-

ție erau o puzderie de turmarchi. În schimb, împărat nu era decît unul singur. Lumea, norodul, arhonții nu s-ar fi prosternat în fața ei. N-ar fi locuit în Palatul Sacru, n-ar fi avut suita ei. N-ar fi fost aclamată și slăvită. Făcuse o alegere bună. Mantia împărătească de purpură merita orice sacrificiu, indiferent cît de mare ar fi fost el. Și Nikitas... Renunțînd la Nikitas nu făcuse nici un sacrificiu. Ar fi fost un sacrificiu dacă în locul lui Chrisoloras era celălalt. Actualul domestikos, Ioannis Tzimiskis. Atunci, dacă l-ar fi destăinuit dragostea lui înainte de-a deveni împărătească, poate că s-ar mai fi gîndit și nu s-ar mai fi dus la Triclinlul de Aur ca s-o aleagă Romanos de soție dintre atîtea fete frumoase.

— M-aș mai fi gîndit? se întrebă deschizîndu-și ochii de tot.

Nu. Nu s-ar mai fi gîndit, trase ea concluzia nu peste mult timp. Domnia prețuia mai mult decît Tzimiskis.

„Dar domnia alături de Tzimiskis?" i se păru că aude o voce în semiobscuritatea dormitorului.

— Nu. Nu! izbucni aproape strigînd. Nu mai pot. Nu voi mai rezista dac-ar fi s-o iau din nou de la capăt...

Terorizată de asemenea gînd, își întoarse capul și-l afundă în pernă, încercînd să alunge ideea aceasta care începuse să capete contur în mintea ei. Se luptă ca s-o de-a uitării, s-o gonească. Dar nu izbuti. Mereu îi apărea în fața ochilor Ioannis și, încet-încet, prinse să-și închipuie cum i-ar fi stat alături de el, unde s-ar fi aflat astăzi dacă l-ar fi ales pe Tzimiskis ca împărat și soț în locul lui Fokas.

— Nu se putea, șopti peste puțin deschizînd iarăși ochii. Alegerea a fost cît se poate de înțeleaptă. Numele lui Nikiforos se afla pe buzele tuturor oamenilor. S-a urcat pe tron fără să întîmpine vreo rezistență serioasă. Pe cînd celălalt, Tzimiskis, ar fi fost nevoit să lupte, și rezultatul luptelor e întotdeauna nesigur... Și dacă biruia totuși, dacă devenea împărat și mă lua de soție?...

Se cutremură, strînse în mîini perna ca și cum ar fi vrut să-l îmbrățișeze pe Tzimiskis. Dacă Ioannis devenea basileu și ea basilissa lui, n-ar avea ce să mai ceară de la viață fiindcă ar fi avut totul: domnia, puterea, dragostea.

„Şi dacă nu te-ar fi iubit ?“ se auzi din nou aceeaşi voce care ajungea numai la urechile ei.

— M-ar fi iubit ! răspunse ea cu convingere. M-ar fi iubit !

Închise iarăşi ochii, lăsîndu-şi gîndurile să hoinărească. Se şi închipuia stînd alături de Tzimiskis şi ascultînd cuvintele lui de dragoste.

— O, Doamne, strigă speriată, auzind nişte paşi uşori în dormitorul ei. Doamne, cine-o fi ?

— Eu, şopti Nikiforos. Am venit să văd cum te simţi.

Theofano răsuflă uşurată.

— M-ai speriat, se plînse.

Veni, se aşeză lîngă ea şi, aplecîndu-se asupra-i, începu să-i mîngîie obrajii.

— Ce frumoasă eşti, draga mea, murmură, şi cît de mult te iubesc...

Theofano îşi întoarse capul în partea cealaltă. Singurul lucru pe care nu putea să-l suporte în acea clipă erau vorbele lui de dragoste.

— Mi-e somn, murmură, mă doare groaznic capul...

— Noapte bună, scumpa mea, noapte bună.

O sărută cu gingăşie, se sculă şi ieşi din dormitorul ei.

— Nu mai pot ! zise Theofano strîngîndu-şi pumnii de îndată ce Fokas închise uşa după el. Nu mai rezist... Nu pot să-l mai suport !

Sări din pat, alergă, baricadă uşile, se întoarse şi se culcă din nou. Acum, în mintea ei apăru, mai stăruitor ca înainte, chipul lui Tzimiskis, şi în străfundul fiinţei sale începu să se înfiripe o nouă idee, care-o făcu să se cutremure de groază.

XX

Auzind sunetul strident al goarnei, cîţiva cai începură să necheze. Catafracţii strînseră armele în mîini şi-şi îndreptară privirile spre comandantul lor. Nikitas stătea nemişcat pe cal. Din depărtări se auzea vuietul bătăliei care se dădea dincolo de colinc. Strigătele păginilor şi cele ale bizantinilor încleştaţi într-o luptă crîncenă, pe viaţă şi pe moarte, ajungeau ca un ecou pînă la locul unde se afla tourma de cavalerie condusă de Chrisoloras. Tzimiskis se lupta cu cincisprezece mii de sarazini din Tarsos sosiţi în ajutorul agarenilor asediaţi în cetatea Mopsuestia. Nikitas trebuia să aştepte pînă se va da al doilea semnal de goarnă pentru a se avînta şi el în inima luptei, şi anume în clipa în care inamicii aveau să fie convinşi că domestikos era la pămînt. Trecură cîteva minute de apăsătoare aşteptare. Calul lui Chrisoloras izbi ţărîna cu copita şi prinse să meargă pieziş. Nikitas îi strînse hăţurile şi începu să-i mîngîie coama.

— Ai răbdare, îi spuse blînd. Nu mai e mult... Acum !

Încă nu se stinsese ecoul celui de al doilea semnal de goarnă, cînd cei şase mii de călăreţi îşi întinseră lăncile înainte şi, dînd pinteni cailor, se năpustiră ca o vijelie spre colinele care se profilau în zare.

Tourma de cavalerie a lui Nikitas se avîntă atît de neaşteptat asupra agarenilor, care-şi trîmbiţau victoria, încît aceştia îşi pierdură capul, rupseră rîndurile şi-n cîteva clipe le fu dat să vadă, în locul victoriei şi a gloriei, moartea şi robia care se abătuseră asupra capetelor lor. Din acel moment soarta bătăliei fu pecetluită. Cît ai clipi,

din cei cincisprezece mii de păgîni, cinci mii se prăbuşiră la pămînt fără suflare, în timp ce supravieţuitorii încercau să se refugieze pe colinele care se înălţau dincolo de cîmpia Adanei. Bizantinii porniră în urmărirea lor, şi mii de sarazini acoperiră cu leşurile lor drumul retragerii. Agarenii reuşiră să ajungă pînă în vîrful colinei, unde se fortificară în aşteptarea morţii. Lui Tzimiskis i se făcu milă de ei şi, întrucît admira vitejia, oriunde o întîlnea, îi chemă, prin crainici, să depună armele. Păgînii refuzară, şi domestikos ordonă atunci începerea unui nou atac. Colina era însă cam abruptă şi caii nu puteau să se cațere pe ea. Noaptea căzu fără ca bizantinii să poată frînge împotrivirea agarenilor. Ioannis devenea din ce în ce mai nervos. Faptul că cinci mii de păgîni rezistau în faţa unei oşti de douăzeci de mii de bizantini şi lefegii era un lucru pe care nu şi-l putea ierta. La revărsatul zorilor, Tzimiskis ordonă începerea unui nou asalt. Dar şi de astă dată dădu greş. Sarazinii, care fortificaseră colina cu tot ceea ce avuseseră la îndemînă, luptară cu vitejie şi-şi menţinură poziţiile. Tzimiskis spumega de furie.

— Mîine, strigă aprins de mînie către ofiţerii lui. Mîine vă voi conduce eu, cu sabia în mînă. Pe jos. Voi cuceri colina şi nu vom cruţa viaţa nimănui. M-auziţi ? A nimănui !

Se lumină de ziuă. Pe colină, sub o adevărată ploaie de pietre şi săgeţi, nepăsîndu-i de Charon ce secera nenumărate vieţi în jurul lui, înaintînd pe jos şi cu sabia în mînă, domestikos îşi conduse oastea. Înainte ca soarele să se înalţe preţ de două palme pe bolta cerească, Tzimiskis sulse creasta şi, îmbătat de sîngele şi strigătele oştenilor lui şi ale agarenilor, împlînta sabia în carne vie, tăind cu propriile-i mîini firul vieţii celor ce cutezaseră să i se împotrivească timp de două zile. Venise amiaza şi măcelul nu luase încă sfîrşit. Din cei cinci mii de agareni, doar vreo două sute mai luptau în acel moment. Tzimiskis vru să le cruţe viaţa. Dar ei, ca nişte adevăraţi duşmani, nici nu voiră să audă de capitulare. Căzură pînă la ultimul, strigînd numele lui Alah şi al profetului acestuia.

Nikitas lupta şi el, ca pedestraş, lîngă domestikos. Strigase, urlase, şi se îmbătase şi el de mirosul sîngelui, iar

cînd se prăbuşi şi cel din urmă sarazin care se afla în faţa lui îşi sprijini mîinile de sabia însîngerată şi-şi trase răsuflarea. Iubea războiul fiindcă îl făcea să-şi uite durerea. Continua să-şi plimbe privirile, absent, peste păgînii care zăceau fără suflare lîngă el cu faţa în sus. Aceştia păreau că-l privesc cu ochii dilataţi de groaza morţii, de parc-ar fi fost demonul care le curmase viaţa în floarea tinereţii. Fu nevoie ca Tzimiskis să-l strige de două ori ca să-şi revină din visarea-i trează.

— Nikitas, strigă Tzimiskis. Ai luptat bine, curajos şi cu devotament, curînd te văd avansat la gradul de katepano.

Chrisoloras roşi de bucurie. Îi plăcea Tzimiskis. Avea înfăţişarea unui om viteaz, iar zîmbetul îi era atît de prietenos, încît îi cucerea pe toţi cei care slujeau sub ordinele lui, chiar şi pe lefegii slavi care nu ştiau decît de poruncă şi de luptă. Fokas îşi înflăcăra oastea cu vorbele şi exemplul lui. Oştenii îl urmau pretutindeni fiindcă îl admirau şi le era teamă de el. Tzimiskis era opusul lui Fokas. Oamenii lui se aruncau în focul luptei nu numai pentru că el, ca de altfel şi Nikiforos, mergea totdeauna în fruntea oastei, ci mai ales fiindcă îl iubeau ca pe un frate mai mare. Chefliu, neîntrecut la băutură, totdeauna cu braţele deschise pentru orice ţărancă sau prinţesă, vrăjite toate de înfăţişarea sau de falma lui, Ioannis le vorbea frumos şi bărbaţilor şi femeilor, totdeauna primul în război ca şi în dragoste. Nu exista om în armata bizantină care să-l întreacă pe cîmpul de luptă, la băutură şi-n cuceririle amoroase.

A doua zi după victorie, întreaga armată a lui Tzimiskis părăsi Mopsuestia, necucerită, şi porni spre Capadocia [1] pentru a petrece ultimele luni de iarnă şi a se pregăti în vederea campaniei de primăvară. Pe la sfîrşitul lunii martie sosi de la Constantinopol un mesager.

— Gloriosule domestikos, i se închină acesta. Măria-sa împăratul şi-a atîrnat scutul deasupra Porţii Chalki. Va porni peste o lună. Luminăţia-sa va fi însoţit de preacuvioasa Augustă şi de unşii Domnului, asociaţii la tronul imperial, Vasilios şi Konstantinos.

---

[1] Regiune din centrul Asiei Mici.

Lui Tzimiskis i se păru ciudată asemenea veste. Atîrnarea scutului deasupra Porții Chalki însemna mobilizare. Lucrul acesta nu-l impresionă. Îl cunoștea prea bine pe Nikiforos și fusese convins că va porni singur în expediție. Faptul că urma să fie însoțit de Theofano și de copiii acesteia era ceva la care nu se așteptase.

— Și unde are de gînd Măria-sa s-o instaleze pe împărătească și pe asociații tronului ? îl întrebă pe mesager.

— În fortăreața Driviziului, răspunse acesta. Am adus cu mine, gloriosule, un pergament ce conține toate amănuntele pe care doriți să le aflați.

Tzimiskis îi smulse pergamentul din mînă și începu să-l citească. După aceea îl chemă pe Chrisoloras.

— Ascultă, Nikitas, îi spuse, te vei duce la fortăreața Driviziului. Vei lua cu tine și efectivul tourmei tale. Luminăția-sa are de gînd s-o instaleze acolo pe împărătească și pe copiii acesteia. Trebuie să te îngrijești de cele trebuincioase, de întărirea fortăreței și de garnizoana pe care o vom lăsa acolo... Nikitas, de ce te-ai îngălbenit ?

— Nu-i nimic, gloriosule. Ordinele domniei-tale vor fi executate.

Atunci cînd dromonul imperial ajunse în larg, depărtîndu-se de Basilevusa, Nikiforos se ridică de pe tron ca să cuprindă cu privirea întreaga panoramă a orașului. Făcu de trei ori semnul crucii cu mîna întinsă spre capitala lui și rosti cu glas tare :

— Doamne Isuse Hristoase, las în mîinile Tale orașul meu. Să-l aperi de războaie civile și de invaziile străinilor. Semeț și de neînvins să-l ții, fiindcă Ție îți încredințăm toate nădejdile noastre, Tu ești Dumnezeul iubirii și-al milostivirii, Dumnezeul îndurării. De la Tine așteptăm dragostea, mîntuirea sufletelor, așteptăm să ne aperi de ispite și de amenințări, acum și-n vecii vecilor, Amin !

Făcu din nou semnul crucii, se așeză pe tron și-n timp ce lopătarii își cufundau ramele aurite în marea liniștită, se întoarse și o privi pe Theofano, care ședea alături, tot pe un tron de aur.

Augusta nu-i observă privirea. Se uită către țărmul Asiei Mici și un surîs îi lumină frumosul chip. Își aduse

amînte de acea seară petrecută cu două luni în urmă, cînd, cu glasul sugrumat, Nikiforos îi vorbise despre hotărîrea lui definitivă de a o lua, împreună cu fiii săi, în această nouă expediție. Propunerea venise cu totul pe neașteptate, fiindcă atunci cînd îi vorbise pentru întîia oară despre asemenea lucru ea nu-i dăduse nici o importanță. La început nu știa dacă trebuie să se supere sau să se bucure că va fi obligată să părăsească Palatul Sacru și tihna ca să pornească spre celălalt capăt al pămîntului, unde credea că se află inima Asiei Mici. Cîntărise bine în gîndu-i propunerea lui Fokas, înțelese că în afară de dragostea care-l silea să nu dorească să se despartă de ea, mai era și teama să nu izbucnească vreo revoltă în timpul absenței sale din capitală, dovadă fiind faptul că urma să-i ia cu el și pe asociații tronului. Pînă la urmă, după ce se gîndi că va avea prilejul să-l vadă pe Tzimiskis, pe care-l visa mereu, primi fără tînguială să-l urmeze. Mai păstra în minte entuziasmul ce-l cuprinsese pe Nikiforos în acea seară cînd ea, după ce stătuse puțin pe gînduri, spusese „da", și se înfioră în clipa în care simți mîna lui strîngîndu-i-o pe a ei. Se întoarse, îl privi și-i zîmbi. În ochii lui întunecați deslușî dragostea ce-l mistuia și se înfioră iarăși. În ultimul timp dragostea lui Fokas îi devenise insuportabilă, dar o accepta ori de cîte ori n-avea încotro, ori de cîte ori își dădea seama că depășise orice limită cu refuzurile și pretextele invocate. În sinea ei se revolta și, de multe ori noaptea, stînd culcată în pat, uda perna cu lacrimi, fiindcă îi lipsea tinerețea lui Nikitas, sau poate cea a lui Romanos. Dar despre acesta din urmă nu i se destăinuia nici chiar ei, pentru că atunci în minte i se iscau idei monstruoase, care o făceau să tresalte și să se uite cu groază spre ușa ce dădea în dormitorul sacru al împăratului.

— Să vezi c-o să-ți facă plăcere călătoria noastră, îi spuse Nikiforos. Nu ne vom grăbi, și jur pe toți sfinții că am luat toate măsurile ca să nu-ți lipsească nimic, nici pe drum și nici cînd vom ajunge la destinație.

Îi zîmbi din nou și-și continuă șirul gîndurilor. Fokas pornise un război deschis împotriva bisericii, lovind atît în ea cît și în mînăstiri. Ultimul edict semnat de el inter-

zicea zidirea de noi mînăstiri şi înzestrarea lor cu danii, pămînturi sau case. Aceeaşi interdicţie se aplica şi bisericilor. Fokas îl citise pergamentul înainte de a-l semna şi ea îi admirase curajul. Dintre toate acestea, ceea ce o impresionase mai mult era sinceritatea lui. Împăratul nu şovăia să spună adevărul, şi un anumit paragraf i se întipărise bine în minte. Acela în care Fokas spunea : „Călugării nu au nici una din virtuţile evanghelice, nu se gîndesc la altceva decît la modul de-a obţine noi averi, noi pămînturi, la modul de-a ridica noi şi impunătoare clădiri, de-a cumpăra vaci, oi, capre, boi şi cămile. Aceasta e baza întregii lor existenţe. Ei caută să se îmbogăţească cît mai mult. Aşadar, prin ce se deosebesc ei oare de laici ?" Fokas avea dreptate. Ea, care nu se amestecase defel în treburile bisericeşti, nu putea să nege acest lucru. De cînd era copilă îşi aducea aminte că străzile Constantinopolului erau pline de oameni în sutană, curaţi sau murdari, nişte indivizi care umblau fără rost. Răul luase proporţii îngrijorătoare şi era nevoie ca cineva să-i pună stavilă. Cu acest gînd se întoarse şi se uită la el. Cînd privirile lor se întîlniră, simţi cuprinzînd-o un fior, fiindcă în ochii lui desluşea mereu vie aceeaşi dragoste puternică, o dragoste ce-i făcea greaţă.

Dromonul basileului ajunse pe ţărmul asiatic. Împăratul, împărăteasa şi asociaţii tronului debarcară în timp ce pămîntul se cutremura de uralele oştenilor şi ale poporului care veniseră în întîmpinarea lui Fokas. Acesta nu-şi pierdu timpul cu ceremonia plecării, se grăbea să pornească înainte. După ce-o conduse personal pe Theofano pînă la litieră, se sui pe cal şi alaiul cel fără de sfîrşit porni, lăsînd în urma lui un imens nor de praf. În faţă mergeau călare catafracţii, apoi varangii, tot călare, urmau împăratul cu Theofano şi copiii acesteia, iar în spatele lor, după cea de-a doua drungă de cavalerie, veneau două sute de cai şi două sute de catîri din creşcătoriile Asiei şi ale Frigiei, cărînd cele trebuincioase basileului. Alţi o sută optzeci şi cinci de cai şi catîri, dăruiţi de diverşi arhonţi şi mitropoliţi, tot pentru nevoile împăratului, înaintau în faţa basileului pe două rînduri, la dreapta şi la stînga lui.

Alaiul porni şi pămîntul străluci de bogăţia armelor. Văile şi colinele răsunau de tropăitul mulţimii patrupedelor. Fokas părea entuziasmat şi ochii îi străluceau de bucurie. Părăsise Palatul Sacru şi viaţa lîncedă pe care o ducea la Constantinopol, pornind o nouă expediţie împotriva sarazinilor. N-avea nici o grijă. Capitala nu putea fi cuprinsă de vîlvătăile vreunei revolte întrucît din ea lipseau toţi cei ce puteau deveni simboluri pentru arhonţii care ar fi dorit să-l doboare: Theofano şi cei doi fii ai acesteia. Păşea călare lîngă litiera Theofanei şi pieptul i se umfla de bucurie, fiindcă oastea adunată în Asia Mică îl aştepta ca să pornească noi bătălii care ar fi lărgit fruntariile imperiului aducînd totodată noi bogăţii în visteriile statului ce fuseseră secătuite în timpul iernii trecute din cauza risipei făcute de dragul tinereţi şi frumoasei sale soţii. Păşea călare şi cînd draperiile litierei se dădură brusc la o parte şi apăru capul blond al lui Vasilios, se aplecă, îl ridică asemeni unui fulg, îl aşeză în faţa lui pe cal şi începură să vorbească.

— Şi eu am să fiu oştean atunci cînd am să mă fac mare, zise cu convingere Vasilios, privind cu admiraţie pe catafracţii care mărşăluiau în faţă. Şi eu am să călăresc un cal cu armură.

— N-ai să fii oştean, îi spuse cu seriozitate Fokas. Într-o bună zi, ai să devii împărat. Ai să-ţi conduci şi tu oastea ta, precum fac eu astăzi, ca să loveşti în duşmanii noştri.

— Şi-am să-i învinge, strigă Vasilios cu ochii strălucind de bucurie. Am să mă întorc la Basilevusa şi toţi or să spună... Or să spună... Ce-or să spună oare?

— Or să spună, îi răspunse Fokas la fel de serios, că s-a întors Vasilios, Biruitorul, Învingătorul, Viteazul.

— Învingătorul. Ce înseamnă învingător? întrebă copilul.

— Învingător înseamnă...

Discutară ore în şir şi Theofano, stînd întinsă în litieră, asculta vorbele lor, zîmbea şi-i mîngîia părul lui Konstantinos, care, micuţ şi nepăsător cum era, se pitise în braţele ei şi moţăia.

La căderea nopții, alaiul împărătesc se opri pe o cîmpie mănoasă. Oștenii ridicară corturile și întreg pămîntul înflori parcă, acoperit fiind de bogăția stofelor de mătase grea, felurit colorate. Fokas era mulțumit. Theofano și copiii suportaseră drumul primei zile de campanie fără să obosească prea mult și nu se plînseseră de faptul că pe întreg parcursul drumului nu zăboviseră mai deloc să se odihnească, afară de un scurt popas făcut pentru a prînzi.

Alaiul împărătesc își continuă călătoria timp de cîteva zile, oprindu-se doar în cursul nopții, fie în orașe, fie pe cîmpiile înverzite. Într-o dimineață, îndată după revărsatul zorilor, mai înainte ca Fokas, Theofano și copiii să iasă din cortul imperial instalat lîngă Caesarea, un alt alai militar, ceva mai mic, își făcu apariția. Era viteazul domestikos al armatelor Anatoliei, care venea împreună cu statul său major în întîmpinarea împăratului. Ioannis descălecă în fața cortului imperial și porunci ofițerului de serviciu să-l anunțe pe Nikiforos de sosirea lui. Tzimiskis purta strălucitoarele-i veșminte de domestikos și chipul lui era luminat de un surîs larg, ce dădea și mai mult farmec frumoaselor sale trăsături. Ofițerul de serviciu ieși cît ai clipi din cortul lui Fokas.

— Măria-sa împăratul vă așteaptă, rosti închinîndu-se în fața strălucitorului domestikos.

— Ioannis !

— Luminăția-ta !

— Ioannis, ridică-te, rosti Fokas deschizîndu-și brațele. Plecăciunile sînt bune doar la Palatul Sacru. Nu trebuie să uităm că aici ne aflăm în campanie, spuse rîzînd, și unde mai pui că sîntem, pe deasupra, și rude.

Se îmbrățișară, se sărutară și, luînd loc pe două scaune, începură imediat să discute despre război. Erau absorbiți atît de mult de cele ce spuneau, încît nu-și dădură seama că în încăpere intrase Theofano, împreună cu micuțul Vasilios. Augusta se oprise la intrarea despărțiturii urlașului cort care dădea în dormitor și inima-i bătu puternic în piept de îndată ce-l zări pe Tzimiskis, fiindcă acesta i se păru și mai frumos acum, cînd stătea lîngă Fokas. Vasilios își înălță căpșorul, aruncă o privire spre maică-sa, care stătea nemișcată ca o stană de piatră, îi lăsă mîna

şi, atras de glasul dulce, puternic al lui Tzimiskis şi captivat de uniforma de război a acestuia, alergă la el, îl apucă de mînă şi-i zîmbi sfios ca un îngeraş. Ioannis se întoarse, îl văzu şi se sculă. Apoi, păstrîndu-şi întreaga seriozitate, căzu în genunchi şi se închină în faţa copilului. Vasilios se aprinse de bucurie şi, întinzîndu-şi mîna, începu să-i mîngîie părul.

— Şi tu eşti oştean, îi spuse Vasilios. Şi ce haine frumoase ai ! Cum te cheamă ?

— Ioannis Tzimiskis, Măria-ta ! răspunse zîmbind acesta, continuînd să şadă în genunchi.

— Ioannis, mă iei şi pe mine pe calul tău ?... Ai cal, nu-i aşa ? întrebă Vasilios cu oarecare nelinişte.

— Da, Măria-ta, am un cal alb ! E o cinste să iau cu mine pe Împărăţia-ta !

— Mămico ! zise atunci copilul bătînd din palme şi alergînd la Theofano. Oşteanul acesta frumos o să mă ia pe calul lui. Ai auzit, mămico ?

Ioannis îşi întoarse capul spre Theofano, se sculă, făcu doi paşi şi căzu iarăşi în genunchi.

— Preacuvioasă Augustă ! rosti plecîndu-şi capul. Bine a venit Luminăţia-ta pe pămîntul Asiei Mici.

Theofano simţi un nod în gît.

— Vă mulţumesc, gloriosule, murmură.

— Scumpa mea, te-am deranjat cu discuţia noastră, spuse Fokas apropiindu-se de împărătcasă. Dar nu-l văzusem de mult pe Ioannis şi avem atît de multe să ne spunem...

Theofano zîmbi forţat.

— Credeam că vom porni devreme, aşa cum îmi spusesei, îi răspunse. V-am auzit vorbind şi... Vasilios, strigă apoi bucuroasă, fiindcă i se dădea ocazia să se ocupe de fiul ei şi să-şi ascundă astfel emoţia. Vasilios, lasă spada gloriosului !

— Preacuvioasă Augustă, daţi-mi voie !

Tzimiskis scoase din teacă spada împodobită cu pietre preţioase şi aur şi i-o dădu lui Vasilios.

— Basileu uns de Dumnezeu, i se adresă păstrîndu-şi tonul serios. Un dar din partea comandantului suprem al armatelor Anatoliei ca să-şi aducă aminte Înălţimea-ta,

atunci cînd va fi mare şi-şi va conduce armatele în bătălii, de prima sa campanie.

Cu ochii strălucind, Vasilios înşfăcă spada strălucitoare şi-apoi, cu totul firesc, o aşează pe un scaun şi, desfăcîndu-şi braţele, îl îmbrăţişă pe Tzimiskis, care îngenunchease în momentul cînd îi oferise arma.

— Te iubesc, îi spuse serios. Te iubesc fiindcă mi-ai dăruit spada şi fiindcă ai să mă iei pe calul tău.

Apoi, după ce-l sărută, luă spada cu ambele mîini, o ridică şi strigă, precum îi auzise pe ofiţeri strigînd în timpul instrucţiei :

— Oşteni, înainte pentru Hristos, pentru împărat !

Toţi cei prezenţi izbucniră în rîs. Cu faţa aprinsă de bucurie, Vasilios o zbughi spre interiorul cortului strigînd din nou :

— Mă duc să i-o arăt lui Konstantinos !

Micuţul Vasilios plecă şi Theofano simţi acelaşi nod în gît, de îndată ce Tzimiskis îşi întoarse privirea spre ea.

— Mă duc la copii, rosti roşind. Nikiforos, anunţă-mă cînd va sosi vremea să pornim.

În tot cursul acelei zile ca şi în zilele ce-au urmat, pînă ce alaiul împărătesc a ajuns la Drivizio, unde Fokas urma să se despartă de Augusta şi de copiii acesteia ca să preia comanda armatei, Theofano se uitase tot timpul pe furiş la Tzimiskis şi, ori de cîte ori îi vedea privirea oprindu-se stăruitoare asupra ei, se ruşina ca o copilă nevinovată. Se ruşina şi simţea ceva ca o tresărire a inimii, ceva ca o gîtuire care nu putea fi altceva decît o dragoste frenetică pentru scundul general blond, un om întotdeauna bine dispus, surîzător şi îndrăgit de toată lumea. La Nikitas nu se gîndise deloc în tot acest răstimp şi se simţi cam prost atunci cînd, intrînd în cetatea Drivizilului, îl zări stînd în fruntea tourmei de cavalerie care prezentă onorurile cuvenite împăratului. Văzînd-o, Chrisoloras păli şi-şi întoarse privirea în altă parte. Lectica ei trecu pe lîngă Nikitas, catafracţii îşi plecară lăncile, iar micuţul Vasilios îşi scoase capul de după draperii şi rămase cu gura deschisă şi ochii holbaţi, pentru că niciodată pînă

atunci nu văzuse atîția oșteni așa de bine echipați, cu arme atît de strălucitoare și cai atît de îngrijiți.

Fokas nu zăbovi mult timp la Drivizio. O lăsă pe Theofano împreună cu copiii în castelul cetății, numi curtenii și militarii care urmau să alcătuiască sulta acesteia, iar după trei zile porni expediția, dar nu mai înainte de-a făgădui Theofanei că o va ține la curent cu marșurile și bătăliile pe care urma să le poarte, trimițîndu-i mesageri cît mai des.

Împăratul plecă la începutul lui iulie și Theofano, împreună cu copiii, urmărise de pe zidurile crenelate ale cetății nesfîrșitul convoi al călăreților, pedestrașilor și mașinilor de război care-l însoțea pe Nikiforos în noua sa expediție. Armata se îndepărtase și numai praful ridicat de copitele cailor, de încălțămintea grea și de mașini îi mai trăda încă prezența. Apoi armata dispăru cu totul, iar la orizont nu se mai zărea decît o dîră aproape invizibilă. Theofano oftă și, luîndu-i de mînă pe cei doi copii, porni spre apartamentele sale. Aici, la Drivizio, viața pe care urma s-o ducă se prevestea destul de plictisitoare, și numai gîndul că lîngă ea avea să rămînă Nikitas cu tourma lui, pînă cînd va fi înlocuit cu un alt turmarch, o mîngîia într-un fel. Trecură primele două-trei zile și Theofano ținuse piept ispitei de a-l chema pe Chrisoloras. Dar ceasurile se scurgeau atît de searbăde, încît în cea de-a patra zi îl trimise pe credinciosul său eunuc Leon, care o însoțea, să-l cheme. Îl primi în marea sală a cetății, înconjurată fiind de eunuci și patricienele cu centură din suită. Se purtă cu el protocolar și zîmbi pe ascuns văzîndu-l cît de mult se chinuie ca să-și înăbușe tulburarea. Îi porunci să-i vorbească despre bătăliile în care luptase alături de Tzimiskis, stăruind asupra faptelor care-l priveau direct pe domestikos. Nikitas răspunse la toate întrebările, iar Theofano băgă de seamă că ori de cîte ori vorbea despre Ioannis vocea lui devenea mai hotărîtă. Din privirea lui mai înțelese că îl aprecia pe domestikos și începuse chiar să-l iubească, dar nu în măsura în care-l iubea pe Nikiforos. Îl iubea și-l stima pe Tzimiskis pentru calitățile și vitejia lui, pentru felul cum se purta față de oștenii pe care-i comanda. Îl reținu vreme

de mai multe ceasuri lîngă ea şi, cînd discuţia se termină, fiindcă nu-şi mai aveau nimic de spus, se sculă de pe scaun, făcîndu-l astfel să înţeleagă că audienţa luase sfîrşit. Chirisoloras se închină, ieşi din sala cea mare şi se îndreptă spre dormitorul lui. Se simţea nespus de tulburat, pentru că în adîncul sufletului era profund convins că dacă l-ar chema, cu toată dragostea ce i-o purta lui Fokas, nu va putea rezista ispitei. Şi ispita veni imediat după căderea nopţii. Era Leon. Theofano avea să-l aştepte în dormitorul ei. Îndată după miezul nopţii eunucul urma să vină personal ca să-l conducă în dormitorul împărătesei.

Nikitas se lupta cu propria-i conştiinţă, dar pînă la urmă primi să se supună ursitei care îşi bătuse tot timpul joc de el. Porni după Leon şi, trecînd pragul dormitorului unde îl aştepta Theofano, jură că va rezista farmecului ei şi, oricare-ar fi preţul ce-l va avea de plătit, nu se va atinge de ea. Theofano îl aştepta şi îndată ce Leon trase în urma lui uşa, îşi deschise braţele ; Nikitas făcu atunci un pas înapoi.

— Nu mă vrei, nu mă mai iubeşti ? se tîngui ea.

— Eşti Augusta ! spuse Nikitas aproape strigînd. Eşti soţia împăratului, a lui Nikiforos, nu mă ispiti.

Theofano rîse, se apropie de el, îl îmbrăţişă şi, sărutîndu-l, îi şopti pe jumătate serios, pe jumătate ironic :

— Nikitas, dragul meu, nu ştiai, n-ai aflat pînă acum că singurul mijloc de a învinge ispita este să-i cedezi ?

După o scurtă, chiar foarte scurtă luptă cu propria-i persoană, Nikitas căzu pradă mîngîierilor, sărutărilor şi cuvintelor de dragoste ale Theofanei. Căzu pradă fără să-şi închipuie măcar o singură dată că sărutările şi cuvintele de dragoste ce le rosteau buzele ei nu-i erau adresate lui, ci altuia, blondului »domestikos, care lupta alături de soţul ei, împăratul.

Nikitas părăsi dormitorul Theofanei pătruns de un sentiment de vinovăţie şi toată ziua o petrecu înjurînd şi blestemîndu-se pentru că se lăsase tîrît şi se îmbătase de vinul dulce al buzelor ei. Toată ziua înjură şi se blestemă, dar cînd începu să se întunece, iar la apusul soarelui de lulie cerul căpătă o culoare roşie aprinsă, fu cuprins de

un fior, pentru că nu mai era mult pînă la căderea nopții și el nu primise încă nici o veste din partea Augustei, precum că l-ar aștepta ca aseară. Se înnoptase, stelele clipoceau pe bolta cerească, un vînt proaspăt porni a bate, și stindardele împăratului ce atîrnau ca niște zdrențe fără suflare pe turnurile Drivizilului fluturară ca și cum răcoarea le-ar fi dat viață. Sosi ceasul cinei și prima patrulă ieși ca să controleze străjerii ce stăteau de veghe pe zidurile crenelate ale cetății. Din camera lui, Nikitas auzi glasurile ofițerilor și parola pe care o schimbaseră cu străjerii.

— N-are să mă cheme. Mai bine ! mugi el la un moment dat.

Se apropie de-o masă, umplu o cupă de vin și o duse la buze. Dar, în timp ce o ridica, își văzu chipul care i se oglindea ciudat pe un scut. Îl văzu și se cutremură.

— Tu ești Nikitas ? murmură. Nu, mi se pare că te-ai schimbat. Unde sînt principiile tale ? Unde ți-e credința față de omul care te-a ridicat atît de sus ? Nikitas, mi-e scîrbă de tine !

Ridică deodată cupa și o izbi de scut, care scoase un vaier prelung și se coloră în roșu, ca și cum ar fi sîngerat.

— Mi-e scîrbă ! Mi-e scîrbă de mine însumi ! zise aproape strigînd. S-a terminat ! Niciodată ! La naiba cu ispita. De-ajuns cu înșelăciunea.

Începu să se plimbe prin cameră și în furia lui izbea cu piciorul tot ce-i ieșea în cale. Din această pricină nu auzi că cineva bătuse la ușa camerei.

— Da, cine e ? strigă cu sufletul la gură, atunci cînd ciocănitul se auzi clar.

Alergă, deschise ușa și, văzîndu-l pe Leon, deveni pentru o clipă alb ca varul. Dar apoi se aprinse de bucurie.

— Vin, rosti abia trăgîndu-și sufletul, vin...

Cu ochii holbați de admirație, micuțul Vasilios privea de pe crenelurile fortului tourma lui Nikitas care părăsea Drivizilul. Chrisoloras își luase bun rămas de la Theofano în mod oficial în ajun, neoficial seara, și acum, după ce predase paza fortului noului comandant, un turmarch între două vîrste, încercat în războaie, pornea să-l întîlnească pe Fokas. Părăsi Drivizilul păstrînd amintirea dulce-amăruie

a Augustei care în toate nopțile ce trecuseră, începînd cu prima noapte a reîntîlnirii lor tainice, îl chema la ea cam pe la miezul nopții, atunci cînd toată lumea dormea. Mergea călare, în fruntea tourmei sale, ținîndu-și cu greu capul sus, fiindcă ori de cîte ori nu era în preajma ei își blestema slăbiciunea și clipa în care Fokas luase hotărîrea ca, dintre toți ofițerii lui, să-l lase tocmai pe el, omul cel mai credincios lui, ca paznic, fie și pentru scurt timp, al vieții soției sale și comandant al Driviziului.

Zilele se scurseră și se făcură luni. Theofano primea des vești din partea împăratului. Mesagerii lui străbăteau în amîndouă direcțiile drumul de la îndepărtatele fruntarii ale Siriei pînă la fortul Driviziului, care era cocoțat pe munții Taurului, aducîndu-i vești și interesîndu-se cum o duce cu sănătatea și cum își petrece timpul. Nikiforos voia să afle mereu cum se simțea frumoasa lui soție, dacă-i lipsește ceva, dacă are vreo dorință. Augusta îi asculta pe mesageri, afla despre victoriile lui Fokas, îl urmărea prin intermediul povestirilor lor pînă la rîul Amanos, porunci un tedeum drept mulțumire pentru cucerirea celor douăzeci și patru de forturi de la agareni, iar cînd auzi că stindardele imperiale au fost înălțate la Adana și pentru a doua oară la Anazarvos și că oastea cucerise acropolea din Isos, îl chemă pe turmarch-ul care păzea fortul și-l puse, doar așa, ca să-și omoare timpul și să se distreze văzînd cum se îmbujorează la față ori de cîte ori îl privea în ochi, să-i vorbească despre modul cum se dădeau bătăliile, cum cădeau orașele și cetățile. Turmarch-ul vorbi, ocolindu-i mereu privirea, fiindcă, ori de cîte ori se uita la ea, își pierdea șirul cuvintelor. Iar cînd termină ce avu de spus, Theofano îl întrebă :

— Nobile turmarch, am auzit un poem, sau un cîntec, despre Dighenis Akritas. A trăit oare vreodată acest Dighenis sau e o plăsmuire a fanteziei norodului și a oastei noastre ?

Turmarch-ul își plecă și mai mult capul, pentru că nu știa dacă trebuie sau nu să spună adevărul. Dighenis Akritas mai era încă în viață. Dar numele lui adevărat era altul.

— Nobile turmarch, nu mi-ai răspuns, stărui Theofano pe care fisticeala lui o amuza...

— Preacuvioasă Augustă... Ce să vă spun ?... îngăimă acesta. A trăit... nu a trăit. Nu ştiu...

— Ba ştii, turmarch-ule ! spuse Theofano încruntîndu-şi sprîncenele. Ştii. Mi-o spune înfăţişarea chipului tău.

Turmarch-ul înghiţi în sec, îşi înălţă capul şi, auzind risetele înăbuşite ale femeilor, din suita Augustei, care-şi băteau joc de zbuciumul lui, răspunse :

— A trăit, preacuvioasă Augustă. Mai trăieşte şi azi. Numele lui adevărat e Panthirios. Cît timp a trăit împăratul Romanos Lekapinos a fost domestikos al armatelor Anatoliei. Acum douăzeci şi trei de ani l-a bătut pe ruşi, care veniseră să asedieze Basilevusa. Cu douăzeci şi trei de ani în urmă a cucerit şi oraşul Edessa [1]. Totdeauna a luptat împotriva vrăjmaşilor credinţei noastre. A fost un adevărat viteaz.

Theofano se aplecă puţin pe scaunul ei.

— Şi apoi ce s-a întîmplat cu el ? De ce oare l-au botezat Dighenis Akritas ? întrebă plină de curiozitate.

— Pentru că... Pentru că, zise turmarch-ul înghiţind din nou în sec, răposatul împărat Konstantinos Porfirogenetul i-a luat toate titlurile de noblețe... I le-a luat pentru că era rudă cu Lekapinos. Apoi, mult mai tîrziu, l-a numit comandant al akriţilor [2]. Mai trăieşte şi azi. Dar l-a copleşit povara anilor şi acum e comandantul unei fortăreţe, un adevărat cuib de vulturi... Dar să ştiţi, Augustă, numele de Dighenis [3] nu i s-a dat de pomană. I l-a dat norodul, pentru că muma lui era grecoaică şi se trăgea din marele neam Dukas, iar tatăl lui era un emir care şi-a lepădat credinţa de dragul ei... Poemul e nespus de frumos... Dacă Luminăţia-ta doreşte, am un cîntăreţ bun care vi-l poate spune cu plăcere. Cîntă frumos şi la liră...

— Să mi-l aduci chiar mîine ! zise Theofano care găsise un nou prilej de petrecere, ca să-şi omoare vremea mai repede.

---

[1] Oraş în nordul Greciei.

[2] Trupe însărcinate cu paza fruntariilor Imperiului Bizantin.

[3] Ceea ce, în greceşte, înseamnă coborîtor din două neamuri de vază.

În seara următoare, marea sală a castelului era plină de bărbaţi, femei şi eunuci, care-l ascultau fermecaţi pe tînărul cîntăreţ. Sunetele lirei se ridicau şi coborau odată cu vocea lui. La auzul aventurilor de dragoste ale lui Dighenis multe femei suspinau şi ochii multor bărbaţi străluciră. Cu ochii întredeschişi, Theofano îl asculta pe oştean şi, ori de cîte ori strofele cîntecului vorbeau despre dragoste, îl închidea de tot şi şi-l închipuia pe Ioannis îngenuncheat în faţa ei, şoptindu-i cuvintele pe care dorea atît de mult să le audă din gura acestuia.

Timp de trei seri îl reţinu lîngă ea, în marea sală a castelului, pe oşteanul trubadur, şi trei seri de-a rîndul femeile şi bărbaţii se desfătară de frumuseţea cîntecului. La un moment dat, oşteanul îşi sfîrşi povestea. Vocea lui se stinse, iar ultimul dulce sunet al lirei pieri în uriaşa sală. Theofano îşi duse atunci mîna la ochi şi-şi şterse două lacrimi. Bărbaţii tuşiră ca să-şi ascundă emoţia. Patricienele cu centură lăsară să le scape cîte-un suspin. Întreaga sală fremăta de vuietul bătăliei, de mulţimea cuvintelor de dragoste şi de moarte. Afară vîntul sufla turbat şuierînd la ferestre. Era un frig nemaipomenit şi cădea o ploaie măruntă.

— Mesager din partea preacuviosului împărat! strigă un spătar care intră grăbit în sală. Preaiubită de Dumnezeu Augustă, mesagerul cere să fie primit de îndată.

Theofano se răsuci pe jilţul ei. Uitase de Fokas şi se trezise prea brusc din vise.

— Să intre, zise cu glas înăbuşit.

— Măria-sa împăratul mi-a poruncit să-i vestesc Înălţimii-voastre că se întoarce, zise căzînd în genunchi mesagerul, un tînăr şi robust palicar. Peste zece zile va fi aici. Mi-a înmînat şi acest pergament.

Theofano primi pergamentul, aruncă o privire fugară asupra cuvintelor de dragoste ale împăratului, iar la urmă citi: „...Vom pleca la Caesarea. Acolo vom petrece marea sărbătoare a credinţei noastre, Crăciunul".

— În sfîrşit, murmură. Vom pleca din castelul acesta... Împreună cu el se va întoarce şi restul armatei? îl întrebă imediat cu glas tare pe mesager, neîndrăznind să-l întrebe direct despre domestikos.

— Da, Înălțimea-voastră !

„Se va întoarce, rosti în sinea-i. Se vor întoarce cu toții. Și el, și Nikitas. Oh, Doamne !... Mă port atît de urît cu el. Îi dăruiesc trupul meu, fără ca vreodată să-i dăruiesc și sufletul. Nu-l iubesc..."

Respiră adînc, pieptul îi tresăltă, iar în sinea ei se iertă.

„Mă iubește, sfîrși. I-am dat mai mult decît și-a închipuit. Dacă nu era Ioannis poate că l-aș mai iubi."

De pe cel mai înalt turn al Drivizilului se auzi sunetul goarnelor care fu reluat de goarnele și surlele de jos, dinspre cîmpie. Se întorcea biruitorul, împăratul Nikiforos, împreună cu strălucitul domestikos al armatelor Anatoliei și cu oastea lui nesfîrșită care aducea bogate trofee provenite din orașele jefuite. Fokas nu aștepta, precum obișnuia în vremea celorlalte expediții, să se încartiruiască mai întîi oastea și apoi să se îngrijească de sine. Dădu pinteni calului și porni pe urcuș galopînd. Intră pe Poarta cea Mare a Drivizilului, descălecă în fața castelului unde locuia Theofano și sui două cîte două treptele scării ca să ajungă cît mai repede lîngă ea, în timp ce ofițerii care-l însoțeau rîdeau în barbă.

— Theofano... Theofano ! strigă intrînd ca o vijelie în dormitorul ei. Theofano, draga mea !

Era dimineață, soarele se ridicase abia de o palmă deasupra orizontului. Augusta, care mai dormea încă, deschise ochii la auzul vocii lui, îl văzu și-i surîse forțat.

— Draga mea, de-ai fi știut cît de mult mi-ai lipsit... Se aplecă și o cuprinse în brațe, acoperind-o cu sărutări. Theofano, continuă Fokas după puțin, ți-am adus mătăsuri grele, giuvaericale, țesături de mare preț... Gheorghios... Gheorghios...

Se duse pînă la ușă și porunci spătarului :

— Să se descarce de pe cai tot ceea ce am adus pentru împărătească. Să fie adus aici totul. Fugi, Gheorghios ! Fugi !

Dormitorul Augustei se umplu de țesături, giuvaericale și parfumuri.

Theofano privi darurile bogate și ochii îi străluciră pentru o clipă.

— Îți plac? Îți plac? întrebă Fokas îmbrățișînd-o.

— Îți mulțumesc... Îți mulțumesc, dragul meu, spuse ea sărutîndu-l.

— Theofano, ești atît de frumoasă. Mai frumoasă decît te plăsmuiesc ochii mei atunci cînd sînt departe de tine. Theofano, slăvesc numele Domnului care m-a binecuvîntat să-ți fiu soț.

O săltă cu mîinile lui puternice și-o așeză pe pat. Dorința de a-i poseda trupul făcea să-i zvîcnească tîmplele cu putere. Theofano închise ochii și-i acceptă dragostea.

— Preacuvioasă Augustă, rosti Ioannis Tzimiskis cîteva ore mai tîrziu în marea sală a castelului, îngenunchind în fața ei. Îngăduiți-mi să vă înfățișez un mic dar, drept dovadă a adîncului atașament ce-l nutresc față de persoana Înălțimii-voastre.

După ce rosti aceste cuvinte făcu semn unui oștean și, în timp ce toată lumea îl privea plină de curiozitate, așeză la picioarele Theofanei o glastră prețioasă cu o frumoasă floare, care acum, în plină iarnă, răspîndea o mireasmă tulburătoare.

— O floare, preacuvioasă Augustă, spuse Tzimiskis, pe care am luat-o din grădina emirului de Adana. Am îngrijit-o personal ca să ajungă nevestejită în mîinile Înălțimii-voastre. O floare și încă ceva.

Puse mîna în buzunarul tunicii și scoase o cruciuliță lucrată din aur și împodobită cu rubine roșii ca sîngele.

— Și o cruciuliță, preacuvioasă Augustă, adăugă el, lucrată din aurul mînerului sabiei unui emir. Preacuvioasă Augustă, darurile mele sînt mici, dar am căutat ceva ales, așa cum aleasă este și Înălțimea-voastră printre toate împărătesele care au făcut să strălucească primul tron din lume.

— Îți mulțumesc, nobile domestikos, răspunse Theofano, îmbujorîndu-se. Îți primesc darurile și-ți făgăduiesc că pe cel dintîi îl voi pune în dormitorul meu, iar cruciulița o voi purta ca să-ți arăt cît de mult prețuiesc, în persoana ta, pe eroul și viteazul nostru luptător.

Ioannis îi sărută picioarele și, în timp ce Fokas își mușca buzele din pricina unui sentiment de nestăpînită gelozie, se ridică și se duse să ia loc lîngă celelalte căpetenii ale oștirii.

În aceeași zi, la amiază, Theofano se chinuise pur și simplu ca să poată înghiți măcar o îmbucătură. Cuvintele lui Ioannis îi răsunau neîncetat în urechi, iar mîna sa strîngea mereu, cu adorație, crucea care-i atîrna la gît.

„Îl iubesc, spunea mereu în sinea-i, ferindu-se să-și întoarcă privirea spre locul unde se afla el. Îl iubesc. Pentru el aș fi în stare să fac și cel mai mare sacrificiu. Îl iubesc... O, Doamne, dacă era el în locul lui Nikiforos! Dacă s-ar fi întors el din expediție, dacă mi-ar fi lipsit atît de mult timp, cu cîtă dorință, cu cîtă nerăbdare l-aș fi așteptat! Cum aș fi numărat zilele și-apoi, cînd s-ar fi întors..."

Închise pentru o clipă ochii și o înfiorare plină de voluptate puse stăpînire pe trupul ei.

— Draga mea, de ce nu mănînci? întrebă neliniștit Nikiforos, readucînd-o brusc în lumea reală.

Se întoarse, îl privi, iar ochii îi sticliră pentru o clipă de furie pentru că-i destrămase visele. Dar, neîntrecută cum era în arta prefăcătoriei, zîmbi imediat și, ca să-i risipească orice bănuială, întinse mîna și începu s-o mîngîie pe-a lui.

— Mănînc, dragul meu, dar spune-mi, te gîndeai puțin și la mine?

Alaiul împărătesc părăsi fortăreața Driviziului la 12 decembrie. Era un frig de crăpau pietrele. Theofano se înfofolise în blănuri nespus de scumpe. Ținea în brațe pe fiul său cel mic și-și ciulea urechile fiindcă fiul cel mare, Vasilios, îmbrăcat cît mai călduros cu putință, mergea călare, în brațele lui Tzimiskis, și discuta cu dulcea și cuceritoarea seriozitate a copiilor de șapte ani subiectele care-i preocupau căpșorul. Vasilios întreba despre războaie și Tzimiskis, la fel de serios, îi povestea cum se asediau cetățile, cum loveau catafracții pe dușmani, cum semănau groaza în calea lor. Copilul asculta și bătea din palme plin de bucurie. Theofano asculta glasul cald al

lui Ioannis şi-l stringea în braţe pe Konstantinos. Inima sa era copleşită, iar trupul îi tremura înfiorat.

Cînd împăratul ajunse în Caesarea împreună cu Theofano şi copiii acesteia, lumea se revărsă pe străzi şi în pieţe ca să-l întîmpine, clopotele începură să bată, iar arhonţii şi norodul izbucniră în urale. Se apropia Crăciunul şi întregul oraş cinstea o dublă sărbătoare : naşterea lui Hristos şi întoarcerea lui Nikiforos.

Litiera imperială se opri în faţa uriaşului palat care-i slujea lui Fokas drept reşedinţă. Theofano, împreună cu copiii şi cu Nikiforos intrară în palat. Augusta era obosită şi neliniştită pentru că în seara dinainte, aşa cum stătea în marele cort al împăratului, în timp ce se servea cina, Fokas o văzuse schimbînd cîteva priviri cu străluciul domestikos. Închisese ochii şi pe chipul lui se săpaseră cute adînci. Nu-i spusese nimic, dar ea se temea că se dăduse de gol. Toată noaptea, ca şi dimineaţa, în timpul călătoriei, căută să scornească ceva pentru a-l risipi odată pentru totdeauna bănuielile care încolţiseră probabil în sufletul lui Nikiforos. Dar nu găsi nimic. La un moment dat se gîndi să se poarte mai gingaş cu el. Goni însă repede acest gînd deoarece înţelese că o asemenea schimbare ar fi sporit, în loc să micşoreze, gelozia şi bănuielile împăratului.

Prilejul de a arunca praf în ochii lui Nikiforos i se ivi chiar în ziua sosirii lor în Caesarea. Inima împărătesei sîngeră, dar îşi dădu toată osteneala, şi astfel se dovedi încă o dată de neînvins în înăbuşirea propriilor sale sentimente. Un eunuc, ce slujea la poruncile lui Leon, se duse să ridice ghiveciul cu floarea dăruită de domestikos, care nu se veştejise încă. În faţa ochilor acestuia şi ai lui Fokas ghiveciul îi scăpă din mîini, căzu pe duşumea şi se făcu ţăndări. Odată cu ghiveciul se rupse şi floarea. Eunucul deveni galben ca ceara de frică, în timp ce Nikiforos se întoarse numaidecît ca să se uite la Theofano. Ea ridică din umeri.

— Mai bine că s-a rupt, zise ea cu prefăcută nepăsare. Căci întreagă, trebuia s-o îngrijesc tot timpul.

Pe buzele lui Fokas înflori un zîmbet. Se apropie de ea, o îmbrăţişă şi-o sărută, ca şi cum ar fi vrut să-i ceară iertare pentru bănuielile lui.

Trecu Crăciunul, se termină şi luna lui ianuarie şi sosi februarie. În Caesarea viaţa se scurgea liniştită. Theofano îl vedea aproape zilnic pe domestikos. Zi de zi afla din sporovăiala femeilor din suita sa despre cuceririle lui amoroase, despre ospeţele şi partidele de vînătoare la care lua parte. Numărîndu-se printre puţinii săgetători iscusiţi, nu-i scăpa nici o sălbăticiune. Vestit suliţaş, se lua la întrecere cu toţi arhonţii şi oştenii şi-i învingea pe toţi. Zvelt şi priceput, mai degrabă zbura decît alerga. Se spunea că, luîndu-şi avînt de departe, reuşea să sară peste trei cai aşezaţi la rînd şi să-l încalece pe al patrulea. Theofano auzea toate sporovăielile şi dragostea ei nu mai cunoştea margini. O mistuia gelozia fiindcă alte femei, de viţă nobilă sau de rînd, aveau parte de cuvintele lui de dragoste şi de mîngîieri. Asculta, se supăra, îşi încleşta pumnii, pînă cînd într-o zi nu mai putu să reziste. Paharul se revărsă în clipa în care o patriciană cu centură din suita ei, o prinţesă de vreo optsprezece ani, căzu în capcana lui Tzimiskis şi păcătui. Theofano află acest lucru de la Leon, care continua să fie ochii şi urechile ei şi-şi ieşi din fire.

— Are să mi-o plătească ! strigă furioasă. Şi el şi ea.

Eunucul văzu izbucnirea şi pe chipul lui şiret mîji un zîmbet fals. Pînă atunci nu bănuise nimic. Pusese indispoziţia ei pe seama lipsei lui Nikitas. Acesta plecase să lupte în Cipru împreună cu Nikitas Halkudzis, comandantul armatei care se bătea pentru eliberarea insulei de sub stăpînirea agarenilor.

„Aşadar, domestikos e pricina, zise în sinea lui. Acum se lămureşte totul." Fiind însă născut în palat, ştia să se ascundă şi o privi pe împărăteasă cu o prefăcută mirare.

— De ce te uiţi aşa la mine ? se răsti aceasta. Piei din faţa mea !

Leon se închină şi plecă în grabă.

Timp de o clipă Theofano şovăi. Ochii ei scăpărau scîntei, iar buzele-i tremurau de mînie.

— Nemernicul, rosti la un moment dat printre dinți. Nemernicul !

Smulse de la gît cruciulița dăruită de Ioannis, o privi o clipă și-o azvîrli.

— Nici un dar nu vreau de la tine, nimic ! strigă și, cu pași iuți, se duse să-l găsească pe Nikiforos.

Cînd Theofano intră în sala pe care împăratul o folosea pentru audiențele particulare, Fokas stătea de vorbă cu episcopul Caesareei și cu cîțiva înalți prelați. Dar îndată ce Theofano își făcu apariția, toți cei de față se sculară. Dîndu-și seama, după expresia chipului ei, că i se întîmplase ceva, Fokas făcu semn prelaților să plece.

— Ce ți s-a întîmplat, draga mea ?... Tremuri, zise neliniștit de îndată ce rămaseră singuri.

— Domestikos, rosti ea. De astă dată a depășit orice limită.

Cu o voce șuierătoare, din pricina furiei, îi povesti ceea ce se întîmplase, spunîndu-i, drept încheiere :

— Nu m-a respectat nici pe mine ! Vreau să fie pedepsit, atît el cît și ea !

Apucînd-o de mînă, Fokas o așeză lîngă el.

— Să fie pedepsit atît el cît și ea, îi repetă papagalicește cuvintele. Sînt de acord, spuse apoi aprins, poți să faci cu ea tot ce vrei, dar în privința lui Ioannis...

— Și Ioannis să fie pedepsit, strigă Theofano. M-a insultat, nu înțelegi ?

— Da, draga mea, înțeleg. Dar, încercă Fokas s-o liniștească, dacă voi face asemenea lucru, dacă-l voi pedepsi, voi stîrni împotriva mea oștirea întreagă.

Rîse, îi strînse mîna și adăugă :

— Iar dacă l-aș pedepsi ori de cîte ori face asemenea năzbîtii, ar însemna să fie pedepsit tot timpul. Draga mea, ascultă-mă, gonește-o pe ea... da, pe Theodora. Ioannis e isteț, o să-nțeleagă și nu va mai îndrăzni să-și mai arunce plasa asupra prințeselor din sulta ta. Crede-mă, este cel mai bun lucru pe care-l putem face... Bine... Dacă stărui, îl voi trimite să inspecteze localitățile unde se adună oștile. Și asta-i o pedeapsă !

Tzimiskis goli dintr-o suflare pocalul cu vin pe care-l ținea în mînă și un zîmbet șiret îi lumină chipul.

„Prin urmare, așa stau lucrurile, își zise. Theofano s-a simțit jignită și a gonit-o pe Theodora. Dar ca să facă ea asemenea lucru înseamnă că... Am avut dreptate. A tulburat-o prezența mea. Pe toți sfinții, e frumoasă, chiar foarte frumoasă. Dar e împărăteasă. Prin urmare nu te poți apropia. — Nu te poți apropia? Ia stai nițel, mi se pare că mă pripesc trăgînd asemenea concluzii."

Se sculă de pe scaun, cercetă cu privirea toată odaia în care dormise și, apropiindu-se de un cufăr îl deschise, scoase niște veșminte bogate, le lepădă pe cele simple, pe care le purta, și le îmbrăcă pe celelalte. Cînd termină cu dichiseala se privi în oglindă, zîmbi propriei sale imagini și părăsi palatul în care locuia, luînd-o spre reședința lui Fokas.

— Luminăția-ta, îi spuse de îndată ce se prezentă în fața lui. Sînt dator cu o explicație față de Înălțimea-ta și față de Augustă.

Fokas îl privi fără să-i răspundă.

Ioannis își mușcă mustața roșcovană.

— Știți la ce mă refer, Măria-ta, continuă. Greșeala este în întregime a mea. Vă cer iertare. Mai cer de la Luminăția-ta îngăduința de-a face o vizită particulară preacuvioasei Auguste. Vreau s-o rog să mă ierte.

— Viața ta particulară nu mă interesează cîtuși de puțin, îi răspunse rece Nikiforos. Vreau să-ți spun însă un lucru. Uneori cam întreci măsura. În ceea ce o privește pe împărăteasă... Cere-i să te primească în audiență, poate te va primi, poate nu... Ia stai puțin, Ioannis. Am intrat în a doua decadă a lunii februarie. Cred c-ar trebui să te duci să-mi inspectezi oastea. Vom mai sta de vorbă și mîine.

Tzimiskis se închină și vru să plece. Împăratul îl reținu, făcîndu-i semn cu mîna.

— Ioannis, fii atent, îi spuse ca și cum ar fi vrut să-l pună în gardă. Te stimez ca oștean, te iubesc ca rudă ce-mi ești și nu uit nimic din ceea ce ai făcut pentru mine. Dar fii atent, pentru că mă pui într-o situa-

ție grea și jur pe Sfînta Evanghelie că n-aș vrea să-mi schimb niciodată purtarea față de tine.

Domestikos se închină din nou și părăsi, strîngîndu-și pumnii, sala unde fusese primit de împărat. Modul cum îi vorbise Fokas nu-i plăcuse deloc.

Pe coridor Tzimiskis era cît pe-aci să se lovească de un spătar care alerga spre ușa ce dădea în odaia împăratului.

— Iertați-mă, gloriosule, strigă, aduc niște vești nemaipomenite. Nu de mult, focurile ne-au anunțat că Ciprul a căzut și că știndardele împărătești flutură deasupra zidurilor crenelate ale ultimului fort care mai rezista.

— A căzut Ciprul! Pe toți sfinții, grozavă veste! strigă Tzimiskis. Fugi, ce mai stai. Măria-sa se va bucura nespus de mult!

Dînd uitării felul cum îl vorbise Nikiforos, vru și el să-l urmeze pe spătar. Dar se abținu și porni spre celălalt capăt al coridorului, care dădea în apartamentele Augustei. Se opri o clipă în fața ușii și se uită pe furiș într-un scut de argint ce atîrna de perete. Apoi porunci cubicularului care stătea afară s-o anunțe pe Theofano că dorește să fie primit în audiență.

— Gloriosul cere să fie primit în audiență particulară? îl întrebă Theofano, tulburată, pentru a doua oară pe Leon. Ce-o fi vrînd? A, știu! Stai un moment. Mai așteaptă o clipă. Nu m-am hotărît încă dacă îl voi primi sau nu.

Începu să se plimbe prin încăpere și-n tulburarea ce-o cuprinsese își încleștase pumnii.

— Spune-i să aștepte, zise hotărîndu-se brusc. Îl voi primi peste puțin în micul tricliniu.

Leon se închină și ieși. Theofano alergă în dormitor, se privi în oglindă, puse puțin carmin pe buze, își aranjă părul și apoi zîmbi satisfăcută.

— Gloriosule domestikos, i se adresă lui Tzimiskis pe un ton sever, intrînd în triclinlu. Ai cerut să te primesc în audiență. Ce anume dorești?

Inima i se zbătea în piept ca o pasăre rănită. Îl privi așa cum stătea îngenuncheat în fața ei și se forță să nu se aplece asupră-i, să-l ridice și să se arunce în brațele lui.

— Preacuvioasă Augustă, socot că trebuie să vă cer iertare, răspunse el.

— Doar atît, nobile domestikos?

Ioannis nu putu să-și stăpînească rîsul care-l năpădi brusc. Augusta se prefăcea că-i supărată, dar își dăduse seama de tulburarea ei și, ca un bun cunoscător al psihologiei feminine cum era, se hotărî deodată să-și schimbe comportarea.

— Rîzi? strigă supărată Theofano.

— Să mă ierte Luminăția-voastră, spuse, devenind dintr-o dată serios și ridicîndu-se în picioare fără să-i fi cerut îngăduința. Dar... vă rog din nou să mă iertați, preacuvioasă Augustă, mi se pare atît de hazliu că trebuie să cer iertare pentru un lucru de care nu mă simt vinovat. De aceea nu m-am putut stăpîni. Sînt învinuit, din cîte-mi dau seama, că am păcătuit cu o patriciană din suita Înălțimii-voastre. Și ce-i rău în asta? Am ademenit-o sau am violat-o cumva împotriva voinței sale? Preacuvioasă Augustă, sînt oștean și capăt întotdeauna tot ceea ce poftesc, fie că mi se dă de bunăvoie, fie că trebuie să lupt pentru acel lucru. Cu Theodora...

— Cum îndrăznești? îl întrerupse Theofano cu sufletul la gură, pentru că în sinea ei se ruga lui Dumnezeu sau Satanei, nici ea nu știa prea bine căruia dintre cei doi se adresa, ca Tzimiskis să se poarte la fel și cu ea.

— Îndrăznesc, preacuvioasă Augustă, spuse acesta rîzînd din nou. Așa după cum îndrăznesc să-mi spun deschis părerea despre Luminăția-ta. Ești cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o pînă acum. Și dacă nu erai împărătească...

Lăsă fraza neterminată și-o privi atît de stăruitor, încît ea își plecă privirea, se îmbujoră și începu să tremure. Ioannis își ascunse un zîmbet. Modul acesta de-a se purta dăduse un rezultat mult mai bun decît cel la care se așteptase. Dacă ar fi vrut, chiar atunci, în clipa aceea, ar fi putut s-o aibă. Își frînse numaidecît șovăiala. Va merge

înainte neţinînd seama de Fokas. Îi vorbise urît, rece. Putea exista oare o răzbunare mai cumplită decît cucerirea soţiei adorate ?

— Nu eşti numai cea mai frumoasă, eşti şi cea mai deşteaptă femeie din imperiu, continuă el făcînd un pas înainte. Atît de frumoasă, încît pînă şi pe-un sfînt îl poţi face să cadă în păcat, iar eu, Theofano, jur pe sîngele sacru al lui Hristos, numai sfînt nu sînt. Buzele, trupul şi ochii tăi, care-şi schimbă atît de repede expresia, mă ademenesc atît de mult, încît nu ştiu dacă voi putea să rezist — chiar dac-aş dori, şi Dumnezeu mi-e martor că numai lucrul acesta nu-l doresc — îspitei de-a sta de vorbă cu tine ca să-ţi destăinui toate gîndurile mele.

Se apropiase atît de mult de ea, încît, dac-ar fi întins mîinile, ar fi putut-o îmbrăţişa. Theofano simţi că totul în juru-i se învîrteşte, în timp ce moleşeala pusese stăpînire pe trupul ei. Se luptă ca să reziste, dar nu reuşi. Întredeschise ochii, iar buzele-i se desfăcură din încleştare. Pe chipul lui Ioannis apăru un zîmbet, iar ultima lui îndoială, dacă era sau nu în stare s-o cucerească, se risipi.

— Theofano, murmură, întinzîndu-şi mîinile ca s-o îmbrăţişeze, în timp ce afară se auziră nişte paşi grăbiţi.

Atunci, sprinten ca o pisică, sări repede înapoi ; iar cînd uşa se deschise şi în prag îşi făcu apariţia Fokas, se afla la o distanţă cuviincioasă de împărăteasă. Ochii lui Fokas străluceau de bucurie, dar se stinseră brusc, de îndată ce-i văzu pe Ioannis şi pe Theofano stînd singuri. Augusta se întoarse şi-l privi, iar Tzimiskis citi clar în ochii ei un fulger de mînie, deoarece prin ivirea lui neaşteptată întunecase o clipă atît de frumoasă. Ioannis zîmbi iarăşi pe sub mustaţă. Fokas înaintă, se opri lîngă ea şi, apucînd-o de mîini, îi spuse :

— Draga mea, îţi aduc nişte veşti nemaipomenite. Ciprul a căzut. Halkudzis l-a cucerit în întregime. Cred că în două-trei zile vom afla ultimele amănunte ale bătăliei. Îl aştept pe Chrisoloras cărula îi poruncisem să se întoarcă imediat după terminarea expediţiei... Nu te bucuri, draga mea ?

Îşi încruntă sprîncenele şi-l privi pe domestikos.

— Nu cumva Ioannis n-a făcut ceea ce trebuia să facă ? strigă furios. Nu cumva nu ţi-a cerut iertare pentru purtarea lui necuviincioasă ?

— Nu ! Nu ! se grăbi să-i răspundă Theofano. Mi-a cerut iertare. Nu-i el de vină.

Ioannis se înclină uşor, dar Nikiforos îi întoarse spatele.

— Poţi pleca, îi porunci, şi să faci aşa cum ne-am înţeles. Vei pleca să pregăteşti oastea. Căci peste cîteva zile vom porni la drum.

Tzimiskis se închină şi ieşi, fără să-şi dea seama dacă trebuie să se socoată mulţumit sau nu de întorsătura pe care o luaseră lucrurile. Ca bărbat era satisfăcut de faptul că Theofano îl iubea — lucru de care nu mai avea acum nici o îndoială — dar ca prieten al lui Nikiforos era supărat fiindcă-i vorbise urît. Pesemne că împăratul uitase cît de multe îi datora.

Cînd Theofano rămase singură, lăsă lacrimile, pe care le ţinea cu greu, să-i brăzdeze obrajii. Ioannis fusese gata s-o îmbrăţişeze, simţise suflarea lui caldă atît de aproape de ea. Dragostea ei tainică urma să-şi găsească împlinirea. Dar Nikiforos stricase totul.

— Îl urăsc, strigă. Îl urăsc. Mi-a distrus fericirea !

În culmea deznădejdii, îşi împleti mîinile şi privi în juru-i. Camera de dormit, bogat împodobită, i se păru goală, îndoliată şi apăsătoare. Privirea sa întîlni patul, şi un fior o făcu să se cutremure.

— Nu, strigă furioasă. Nu, are să mi-o plătească. Mi-a distrus fericirea, şi numai Dumnezeu ştie dacă se va mai ivi vreun prilej.

Degetele ei căutară cu înfrigurare cruciuliţa lui Tzimiskis. Dar n-o mai avea. Atunci îşi aduse aminte că o aruncase şi păli.

— Leon ! Leon ! strigă Theofano.

Eunucul intră în dormitor ca o săgeată.

— M-aţi chemat, Augustă ?

— Cruciuliţa mea ! Unde mi-e cruciuliţa ? N-o văd nicăieri.

— E aici, precuvioasă Augustă, spuse eunucul zîmbind şi o scoase din buzunar. Am găsit-o pe jos şi am luat-o ca să nu se rătăcească.

Theofano o strînse cu veneraţie la piept.

— Îţi mulţumesc, Leon, îţi mulţumesc, şopti Theofano cu ochii înlăcrimaţi.

— Preaplecat al Luminăţiei-voastre slujitor, răspunse acesta. Mai doreşti ceva Luminăţia-voastră ?

— Nu, Leon, îţi mulţumesc... îţi mulţumesc... Îmi eşti de mare folos.

Eunucul ieşi din dormitor de-a-ndăratelea şi chipul i se crispă într-o strîmbătură de îndată ce închise uşa în urma lui.

— Theofano, murmură trist printre dinţi, cred că de astă dată ţi-ai găsit naşul.

XXI

Cîmpiile Asiei Mici răsunară de mărşăluitul greu al armatelor preacucernicului împărat al Bizanţului, Nikiforos Fokas. Apărătorul credinţei creştine, în fruntea unei armate de patru sute de mii de oameni, nenumărate maşini şi căruţe încărcate cu provizii şi armament, pornise într-o nouă expediţie. Iute ca fulgerul, basileul trecu iarăşi prin părţile Ciliciei, asediind cu oastea-i nesfîrşită cetatea Mopsuestiei care, în trecut, rezistase cu mult succes în faţa atacurilor bizantine. De astă dată, Fokas nu se gîndi nici o clipă că cetatea nu va cădea. O împresură strînsă şi începu de îndată să-i izbească zidurile cu toate maşinile. Dar zidurile nu cedară. Într-o noapte întunecoasă porunci genieştilor să repete procedeele folosite cu ani în urmă la Handakas. Aceştia dădură poruncile cuvenite subalternilor şi, înainte de-a se auzi primul cîntat al cocoşilor, sute de pionieri se strecurară fără zgomot, ca nişte fantome, în şanţul oraşului asediat şi începură să sape la temelia zidurilor, acolo unde hotărîse Fokas. Pionierii munciră cît timp ţinu bezna, nefiind descoperiţi de sarazini. Cînd îşi încheiară lucrul, puseră cîteva birne, îmbibate cu răşină şi ţiţei, ca să sprijine zidurile cu temeliile şubrezite şi apoi se retraseră din nou fără zgomot, ca nişte umbre negre care se furişează în bezna nopţii. Acum totul era gata pentru marele asalt.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, cînd zidurile, cu temeliile minate, se acoperiră iarăşi de apărători, Fokas porunci ca trîmbiţele şi goarnele să dea semnalul de atac. Totodată, oştenii bizantini începură să-şi arunce săgeţile

incendiare asupra bîrnelor care sprijineau zidurile. Bîrnele luară foc şi un fum negru, dens, îi învălui pe ajutătorii cetăţii. Zidurile se prăbuşiră cu un zgomot îngrozitor, deschizînd astfel calea oştenilor bizantini. Aceştia, împreună cu mercenarii barbari, pătrunseră în Mopsuestia urlînd. Dar se poticniră repede, fiindcă păgînii se apărau vitejeşte în spatele unor fortificaţii improvizate. La căderea nopţii, jumătate din oraş mai rezista încă, pe cînd în cealaltă jumătate învingătorii îi masacrau pe învinşi. Se lumină de ziuă. Sîngele care cursese din belşug înroşise străzile, pieţele şi uliţele din partea oraşului ocupată de bizantini. Aceştia se pregăteau să atace din nou pe cei care mai rezistau încă. Nu fu însă nevoie să mai curgă şi alt sînge. Sarazinii înălţară steagurile albe. Fokas strălucea de bucurie, iar Tzimiskis îşi vîrî sabia în teacă.

— Să se pună capăt măcelului, porunci Nikiforos. Ioannis, ai grijă să se execute porunca întocmai.

— Facă-se voia Luminăţiei-tale, răspunse acesta simplu.

Uitaseră şi unul şi altul răceala care se statornicise între ei. În timpul bătăliei amîndoi erau războinici.

Armata lui Fokas făcu, în Mopsuestia, două sute de mii de prizonieri. Două sute de mii de bărbaţi, femei şi copii care luară drumul surghiunului spre o îndepărtată themă a imperiului ce se afla cale de multe zile de la oraşul cucerit.

Împăratul nu-şi pierdu timpul în Mopsuestia. Numi un kapetano în funcţia de comandant al oraşului, lăsă o garnizoană şi un corp de zidari care să refacă şi să consolideze zidurile distruse şi porni spre Tarsos. Era ziua de 20 iulie. Numai cinci zile de odihnă îngăduise Fokas armatei sale.

Oastea bizantină ajunse în faţa cetăţii Tarsos în momentul în care Leon, fratele lui Nikiforos, care comanda o armată însemnată, încercuise cetatea din toate părţile, astfel încît să nu poată primi ajutor de nicăieri. Lupta din faţa cetăţii fu crîncenă. Sarazinii încercară mai multe contraatacuri şi în cursul unuia din ele fură cît pe-aci să-l ia prizonier pe Tzimiskis, care, după ce calul îi fu-

sese uciș, căzuse la pămînt. Domestikos fu salvat de la prizonierat datorită intervenției tourmei de catafracți a lui Nikitas care atacase în momentul critic flancurile sarazinilor. Tarsos n-avu cum să reziste mult timp. Foametea începu să-i secere pe locuitorii orașului, civili și oșteni. Pînă la urmă, aceștia, nemaiputînd rezista, se arătară dispuși să capituleze. Nikiforos primi în cortul lui solia bătrînilor, îi lăsă pe membrii ei să i se închine și, în timp ce se aflau prosternați în fața lui, ridică piciorul, călcînd ușor spinarea starostelui, pecetluind în felul acesta supunerea lor. După ce-i umili, porunci să se ridice. Cu ochi plini de mirare, aceștia priviră bogatele veșminte dăruite de Fokas, care, pe deasupra, îi mai și pofti la masă, laolaltă cu ceilalți comandanți ai armatei bizantine.

A doua zi, împăratul își făcu intrarea în cetatea Tarsos împreună cu oastea lui. Distruse din temelii moscheile mahomedane și porunci ca cea mai mare din ele să fie folosite drept staule pentru cavalerie. Se îngriji de bisericile care pînă atunci erau, fie preschimbate în moschei, fie întrebuințate drept grajduri de către păgîni, dădu foc lăcașelor de cult ale agarenilor, împrăștiindu-le apoi cenușa în cele patru vînturi.

Nikiforos nu zăbovi mult timp la Tarsos. Se apropia sfîrșitul lui septembrie și voia să se întoarcă la Constantinopol, de unde plecase de aproape un an și jumătate. Lăsă un kapetano și cinci mii de călăreți sub comanda acestuia drept garnizoană în orașul cucerit și porni pe drumul întoarcerii spre Caesarea. Acolo urma să se întîlnească negreșit cu Theofano și cu copiii acesteia.

Mai bogat ca niciodată, alaiul împărătesc părăsi Caesarea la începutul lui octombrie. Mărșăluind fără grabă, începu să urce spre nord-vest ca să ajungă pe țărmul Mării Marmara. De astă dată, Nikiforos ducea cu el și două porți de cetate, una luată din Mopsuestia și cealaltă din Tarsos. Voia să arate norodului marea victorie pe care-o cîștigase asupra păgînilor. Avea și alte trofee, printre care mai multe cruci de aur, în interiorul cărora se găseau cîteva așchii din sfînta cruce, cea sacră și dătătoare de viață.

Pe Theofano n-o mişcară uralele mulţimilor care-şi părăseau oraşele ca să-l întîmpine pe biruitorul împărat în drumul său spre capitală şi n-o mulţumiră nici bogatele daruri cu care o copleşise Fokas. Gîndul ei se îndrepta tot timpul spre strălucitul domestikos care, supunîndu-se poruncii lui Nikoforos, rămăsese în cetatea Caesareei. Număra zilele care trebuiau să mai treacă pînă cînd avea să-l revadă, fie chiar şi de departe. Ioannis avea să se reîntoarcă la Constantinopol puţin timp înainte de Crăciun. Îl primise bine pe soţul ei, basileul. Deşi în adîncul sufletului ei îl ura de moarte şi începuse să considere că prezenţa lui e o povară de nesuportat, nu-şi trădă deloc sentimentele, aşa cum nu se trădase nici faţă de Tzimiskis arătîndu-i cît de mult îl iubea, cît de mult îl dorea întreaga ei fiinţă.

Alaiul imperial înaintă şi ajunse la Palatul Heria, unde se opri ca să se odihnească, ca împăratul să-şi schimbe veşmintele de război, să se spele şi să-şi pună hainele de gală. Voia să intre în Oraşul lui Constantin îmbrăcat în veşminte încărcate de aur şi nestemate. Fokas se îmbrăcă, îşi puse fel de fel de podoabe şi, împreună cu Theofano şi copiii acesteia, se îmbarcă pe dromonul imperial. Ajunse pe ţărmul european, debarcă şi, încălecînd un cal acoperit cu purpură, trecu pragul Porţii de Aur şi-şi făcu intrarea în capitală, ce mirosea toată de tămîia şi de mirodeniile ce ardeau în mangalurile urlaşe aşezate pe străzile şi pieţele oraşului.

Poporul şi arhonţii izbucniră în urale, ovaţionară îndelung, gesticulînd, iar Nikiforos, credincios obiceiului, se apleca de pe cal şi dădea mîna cu oamenii din popor.

— Ce faceţi, copiii mei ? Cum se simt nevestele voastre, nurorile mele ? Ce fac bătrînii voştri părinţi ?

Fokas întreba, dar zîmbetul îi era silit, pentru că în sufletul lui nu era decît chin şi zbucium. Începuse să vadă clar, ca urmare a unor gesturi ciudate şi a unor cuvinte cu două înţelesuri, că Theofano se prefăcea. Primea, cu o repulsie greu de ascuns, mîngîierile şi sărutările lui. Biruitorul basileu străbătu oraşul, îndeplini întregul ceremonial al triumfului şi apoi, obosit, se întoarse la Palatul Sacru unde se aşeză la marea masă din

Sala celor nouăsprezece Balansoare. Mînca fără poftă şi cînd ospăţul se sfîrşi, porni spre dormitorul sacru, vrînd să scape de veşmintele-i grele. Voia totodată să prindă prilejul de a avea o discuţie între patru ochi cu Theofano. Se dezbrăcă, îşi puse pe el ceva uşor şi, cu paşi înceţi şi cu fruntea plecată, porni spre dormitorul ei. Augusta dormea sau se prefăcea că doarme. Stătu puţin timp în picioare lîngă patul ei, o privi şi, văzîndu-i trupul aproape despuiat, în ochi îi licări pentru o clipă dorinţa. După o scurtă şovăială, îi întoarse spatele şi ieşi din dormitor la fel de încet precum intrase, fără să observe că ea deschisese ochii şi că pe buze îi înflorise un zîmbet care, în semiîntunericul camerei, părea oarecum diabolic.

Nikiforos se întoarse în dormitorul sacru, căzu în genunchi în faţa iconostasului şi buzele-i începură să murmure o rugăciune care dură mai mult de o jumătate de ceas. Cînd îşi sfîrşi rugăciunea făcu semnul crucii şi se sui în pat. I se păru uriaş şi neprimitor. Atunci, cu respiraţia întretăiată, luă cîteva piei de sălbăticiune de pe duşumea, le puse una peste alta şi se culcă acolo.

Trecură şi sărbătorile Crăciunului. Capitala petrecu într-o atmosferă de cucernicie marea sărbătoare a creştinătăţii, care căpătase un spor de strălucire prin prezenţa împăratului şi a Augustei. Cupola bisericii Sfînta Sofia răsună de psalmodii. Basileul luă parte la toate slujbele, iar nobilul domestikos, care se întorsese din Asia Mică, începuse să fie primit zilnic la Palatul Sacru, pentru că de astă dată purtarea lui era de aşa natură, încît Nikiforos n-avea nici o bănuială în privinţa onestităţii sale. Între timp, Theofano se topea din pricina dragostei neîmpărtăşite. Văzînd însă că Tzimiskis nu-i dă nici o atenţie, mîndră şi în stare cum era să-şi înfrîneze întotdeauna poftele, nu-i destăinui niciodată dragostea ei, purtîndu-se rece şi distant ori de cîte ori împrejurările o sileau să dea ochii cu el şi aceasta numai în prezenţa unei a treia persoane. Dar uneori, cînd şerpii geloziei o muşcau prea tare, pentru că mereu auzea de Ioannis şi de cuceririle lui, i se făcea dor de Nikitas care, amărît şi

tăcut, trăia în umbra lui Fokas, îndeplindu-şi sarcinile de mare primikir. Nikitas nu-şi putea nici el alunga din gînd femeia iubită şi, de îndată ce trecură două luni de cînd se întorsese în capitală, ceru pentru a doua oară de la Nikiforos îngăduinţa de-a pleca în Asia Mică sau oriunde altundeva, departe de Constantinopol. De astă dată, bănuind parcă ceva, împăratul îi vorbi deschis, ca între bărbaţi :

— Nikitas, ajunge, nu te mai ascunde faţă de mine. Văd că te mistuie un dor mare. Aş vrea să-mi vorbeşti deschis, ca şi cînd ţi-aş fi tată — căci aş fi putut să-ţi fiu — şi nu basileu. E vorba de vreo femeie ?

— Da, Luminăţia-ta, răspunse fără nici o şovăială Chrisoloras, mişcat de interesul pe care i-l arăta Fokas. Da, de o femeie...

— Evdokia ? N-aş prea crede. Atunci ?... Nu cumva poziţia pe care-o are te împiedică să te apropii de ea ? Nici asta n-o cred. Viitorul ţi se arată plin de strălucire, iar prezentul e fără cusur. Familia ta e una dintre cele mai de vază. Aşadar ?

— Nu este liberă, Luminăţia-ta, răspunse Nikitas, înăbuşindu-şi un oftat. Nu mă pot apropia de ea nici acum şi nici în viitor.

Nikiforos îşi muşcă buzele. Oare Theofano nu fusese şi ea măritată ? Oare nu ştia, sau cel puţin nu-şi dădea seama, deşi niciodată nu voise să stabilească cu exactitate, prin ce mijloace reuşise ea să scape de lanţurile căsătoriei cu Romanos ?

— Te înţeleg, Nikitas, zise grav. Îţi voi împlini dorinţa. Vei pleca peste cîteva zile împreună cu slăvitul domestikos. În cursul primăverii vom porni o nouă expediţie ca să ştergem ruşinea înfrîngerii pe care a suferit-o armata mea în Sicilia.

Nikitas se închină şi ieşi din cameră. Îl iubea în continuare şi, ori de cîte ori se afla singur în faţa lui, era cuprins de grele remuşcări. Străbătu coridorul gîndindu-se la înfrîngerea suferită în Sicilia. Fusese o expediţie prost organizată, care costase Bizanţul mult sînge şi sume însemnate de bani.

Împăratul se întoarse la Constantinopol cînd iarna anului 966 poposise de-a binelea şi cînd nu mai era mult pînă la ivirea zorilor noului an 967. Expediţia din acel an fusese încununată de succes. Armatele lui ajunseseră pînă la Alep şi Antiohia, pustiind ţara şeicului Eidolach, care se stingea acum de o boală cumplită. Dar Nikiforos nu era mulţumit. Războiul se sfîrşise cu bine, în schimb, situaţia financiară a imperiului era dezastruoasă. Poporul şi arhonţii nu-l întîmpinaseră cu obişnuitele ovaţii. Peste tot în jurul lui vedea chipuri tăcute şi întunecate. Ca să-şi întreţină armata împusese noi biruri şi toată lumea gemea sub povara lor. Se certase pînă şi cu Tzimiskis. Schimbaseră chiar şi unele cuvinte de ocară. Pretextul fusese neînsemnat, dar cuvintele pline de venin. Ioannis încercase să-i deschidă ochii, să-i arate că purtarea lui părtinitoare faţă de armată şi nespus de aspră faţă de generali putea să-l coste scump pînă la urmă. Nu voi să-l asculte, iar cînd acesta stărui, Fokas îi atrase atenţia că el era împăratul.

— Dacă eşti acum împărat, îi răspunsese Tzimiskis aprins de mînie, eşti fiindcă am vrut eu, Korkuas şi cei-lalţi katepano. Nikiforos, bagă de seamă, ai cam întrecut măsura. Generalii te-au urcat pe tron şi tot ei te vor dobori, iar prăbuşirea ta va fi îngrozitoare!

De atunci, zile întregi nu schimbaseră o vorbă, şi numai cînd Tzimiskis se întrecuse pe sine într-o luptă, îl chemă în cortul lui ca să-l felicite. Dar sămînţa duşmăniei încolţise şi răceala mocnea în ascunzişul ei.

La toate acestea se gîndea Fokas în acea seară friguroasă din ianuarie 967. Stînd jos, întins pe pieile sălbăticiunilor, trupul lui scund se cutremură căci alte gînduri, mult mai cumplite, îi năpădiră mintea. Intrase în conflict şi cu senatorii, fiindcă le refuzase darurile ce le primeau în fiecare an, sub un pretext întemeiat pentru el, dar care, în urechile lor, sunase destul de prost. Fokas le spusese senatorilor: „Nu pot să vă dau banii pe care-i primeaţi pînă acum, fiindcă atunci nu voi avea cu ce să-mi conduc oştenii în bătăliile împotriva duşmanilor noştri". Senatorii nu răspunseră. În schimb, Fokas le zărise privirile şi deslușise ura lor abia stăpînită.

— Şi totuşi, îşi spuse, am nevoie de bani. Veşnic am nevoie de bani. Războaiele costă, iar oştenii nu luptă niciodată bine dacă nu sînt plătiţi cum trebuie.

Oftă, se răsuci de cîteva ori pe pielle flarelor, apoi se sculă, deoarece nu era chip să adoarmă. Începu să se plimbe prin dormitor, care era luminat de un policandru de aur.

— Bani, murmură dînd cu pumnul în masă. Am nevoie de bani, dar unde să-i găsesc? Ce-ar fi să urmez sfatul Theofanei şi să micşorez greutatea monedei... Nu, nu se poate. Se va răscula norodul...

Pieptul lui larg tresăltă de un suspin şi, dintr-o dată, Fokas dădu glas durerii care-l chinuia:

— Domnia e grea, de nesuportat, iar răspunderile uriaşe!

Descurajat, fără putinţa de a se încrede în cineva, se opri în faţa iconostasului, privi chipurile trase, chinuite, din icoane, iar buzele lui şoptiră: „Doamne, luminează-mi calea!" Căzu în genunchi şi începu să murmure o rugăciune, în timp ce în sinea lui hotărîrea era gata luată. Urma să măsluiască moneda. Altă dezlegare nu exista.

Lunile friguroase trecură. Sosise luna martie şi întreaga natură era înmiresmată de parfumul florilor din grădinile palatelor şi caselor locuite de arhonţi. Situaţia din Basilevusa se schimbase. Norodul şi arhonţii nu-l mai aclamau pe Fokas. Prin bruturi se iscau mai în fiecare zi încăierări care, de multe ori, se soldau cu victime omeneşti. Preţul grîului crescuse foarte mult. Poporul suferea. Plătea în moneda veche, nedevalorizată, în schimb însă era plătit în noua monedă, care scăzuse în greutate. Clerul era şi el nemulţumit. Împăratul acaparase toate puterile, pînă şi pe cea eclezlastică. Pămînturile cîtorva mînăstiri fură confiscate, la fel şi averile episcopilor care se săvîrşiseră din viaţă. Nimeni nu putea fi ales episcop dacă Nikiforos nu lua personal parte la adunarea Sinodului şi dacă nu-şi dădea consimţămîntul. În schimb, oştenii o duceau de minune, primeau solde grase şi erau hrăniţi cît mai bine cu putinţă. Aceştia îl

adorau pe basileu şi-şi ridicau tot mai mult capul. Răul întrecu măsura în ajunul Paştelui, în ziua de 21 martie. Soldaţii armeni se încăieraseră cu marinarii la Cornul de Aur şi sîngele cursese din belşug în capitală. Nikiforos află de măcel şi chipul i se crispă de mînie. Dar nu zise nimic, iar după masă se duse la hipodrom şi luă loc pe tron ca să urmărească întrecerile, de parcă n-ar fi avut loc nici un fel de măcel.

Cînd Fokas se aşeză pe tron, tribunele erau ticsite de oameni ; dar erau agitaţi, fiindcă circulau zvonuri groaznice. Mulţi din cei de faţă susţineau sus şi tare că Fokas lăsase dinadins să aibă loc serbările. Voia să se adune cît mai mulţi oameni din popor şi arhonţi, ca să-i măcelărească pe toţi, deoarece se opuneau măsurilor sale.

Întrecerile începură şi lumea se linişti pentru un scurt interval de timp. Dar în clipa în care goarnele şi surlele porniră să sune ca la război, iar jos în arenă îşi făcu apariţia o întreagă tourmă înarmată, ca şi cum ar fi pornit la atac, mulţimea fu cuprinsă de panică. Izbucniră ţipete de groază, iar cei laşi o luară la fugă. Încercau să părăsească hipodromul ca să-şi salveze viaţa care era, chipurile, ameninţată de oştenii împăratului. Se înghesuiră, se călcară în picioare şi mulţi îşi dădură duhul în învălmăşeală. Stînd pe tron, Nikiforos îşi încreţi fruntea, căci n-avea decît intenţia de a împărţi, în cadrul întrecerilor, o tourmă în două tabere, iar acestea să simuleze o luptă pentru ca să poată vedea astfel şi norodul cum se desfăşurau de fapt bătăliile. Îşi încreţi fruntea, dar nu-şi părăsi tronul şi nici nu porunci oştenilor să înceapă lupta. După ce trecură cîteva minute, oamenii, văzînd că oştenii stăteau în arenă ca nişte statui, prinseră curaj şi începură să-şi reocupe locurile. Întrecerile avură loc, dar norodul îl învinui şi de astă dată pe Fokas de moartea celor ucişi în învălmăşeală.

Întîmplarea fu dată uitării. Dar în ajun de sărbătoarea Înălţării Domnului, pe la mijlocul lunii mai, Fokas avu prilejul să cunoască îndeaproape ura poporului care, în loc să i se închine şi să-l ovaţioneze ca pe un salvator, precum obişnuia cîndva, începu să-i ceară capul.

Plos cum era de felul lui, împăratul pornise dimineața spre biserica Fecioarei din Izvor, care se afla dincolo de zidurile orașului, și-și petrecu toată ziua acolo. Theofano nu-l însoțise fiindcă era sau se prefăcea a fi bolnavă. Basileul era furios și neliniștit pentru că în cursul dimineții, pe cînd străbătea șoseaua Mesi, cîțiva vilani [1] îl batjocoriseră.

La biserică uită de ocară. Prînzi cu poftă împreună cu alaiul lui în casa unui arhonte, iar cînd soarele începu să coboare spre apus porni pe drumul întoarcerii. Intrase în oraș fără vreo opreliște și se apropia cu alaiul lui de Palatul Sacru cînd, deodată, poporul, care se strînsese ca un roi în piața brutăriilor, izbucni în țipete de mînie. Și toată mulțimea aceea anonimă porni să strige, să blesteme și să gesticuleze, iar cînd cineva puse mîna pe-o piatră și-o azvîrli în alaiul strălucitor al împăratului, fu urmat de alte cincizeci sau o sută de persoane.

Demnitarii care alcătuiau alaiul își pierdură cumpătul și se opriră. Manglavitii ridicară halebardele lovind fără cruțare mulțimea care începuse să împresoare ca un val asurzitor și zdrențăros cortegiul imperial, și astfel se iscă o adevărată bătălie. Aerul vuia de strigăte asurzitoare.

— Trîntorule... Vampirule... Banditule... Ucigașule... țipa mulțimea.

Marea de oameni se năpusti în față, dădu buzna peste manglaviți și, călcîndu-i în picioare, îi obligă să rupă rîndurile. Alaiul imperial fu destrămat. Arhonții și demnitarii făcură cale întoarsă, mistuindu-se prin ulicioarele întortocheate, lăsîndu-l pe împărat ca și singur.

Fokas văzu moartea cu ochii. O moarte greaznică și nedemnă, pusă la cale de gloata care voia să-l sfîșie în mii de bucăți. Neînfricat cum era, nu-și pierdu curajul, strînse doar buzele și rămase neclintit pe cal. Dar gloata se apropia tot mai mult. Îl și atinseseră primele brațe înarmate cu bîte și bolovani. Fokas nu întinse mîna ca să-și tragă sabia din teacă. Închise doar ochii ca să nu vadă cine avea să-l lovească primul. Trecură cîteva clipe

[1] Denumire batjocoritoare dată țăranilor iobagi și în special celor proveniți din insula Creta.

şi nimeni nu-l lovi. Avu impresia că gloata se dăduse înapoi. Cînd deschise ochii se văzu înconjurat de vreo treizeci de călăreţi, care deveniseră ţinta asaiturilor mulţimii.

— Înaintaţi, Luminăţia-voastră, nu staţi pe loc! auzi în preajmă-i o voce cunoscută.

Se întoarse şi-l văzu pe Nikitas, iar ceva mai încolo pe Anemaş. În jurul lor mai erau şi alţi călăreţi, un grup de oşteni şi cîţiva arhonţi care, fiindu-le ruşine de faptul că mai înainte fugiseră lăsîndu-l pe împărat singur, se întorseseră să-l apere. Ocrotit de şirurile de călăreţi, Fokas dădu pinteni calului şi porni. Pietrele cădeau ca o grindină în jurul lui şi, la un moment dat, călăreţul care mergea în faţa basileului, un spătar tinerel, scoase un ţipăt şi se prăbuşi la pămînt cu ţeasta crăpată. Un bolovan uriaş îl nimeri în frunte. Nikiforos privi în sus şi văzu două femei ce păreau a fi mamă şi fiică. Cocoţate pe acoperiş, urlau ca nişte apucate, pregătindu-se să arunce şi alţi bolovani, sperînd să-l lovească.

Cei treizeci de călăreţi, avîndu-l pe Fokas în mijloc, înaintară croindu-şi drum cu caii printre rîndurile gloatei. Din cînd în cînd, aceştia izbucneau în ovaţii, care contrastau cu blestemele şi înjurăturile norodului. Situaţia se îmbunătăţi ceva mai departe de piaţa brutăriilor. Gloata nu mai era atît de numeroasă. Aşa că, mica escortă, avîndu-l mereu pe basileu la mijloc, îşi făcu intrarea în curtea Palatului Sacru, unde străjerii şi varangii, alarmaţi de hărmălaie şi de strigăte, alergară şi făcură din trupurile lor un zid de netrecut la poarta palatului.

Nikiforos descăleacă în faţa porţii Palatului Sacru. Palid şi tremurînd de mînie, urcă două cîte două treptele scării, strigînd lui Clurisoloras şi lui Anemaş să-l urmeze.

— Nikitas, cînd te-ai întors? îl întrebă gîfîind, de îndată ce intrară în tricliniu. Nu mă aşteptam să vii aşa de repede.

— Azi-dimineaţă, Luminăţia-ta. M-am grăbit să mă întorc, fiindcă tatăl meu nu se simte prea bine.

— Tatăl tău? A, da, ai dreptate. Uitasem de el. Iartă-mă, Nikitas, ţie îţi datorez viaţa. Şi ţie, Anemaş. Dacă nu eraţi voi doi... Fokas îşi strînse pumnii şi o în-

jurătură grea îi scăpă printre dinți. Nikitas, Anemaș, zise imediat, cereți-mi tot ce poftiți. Dorința voastră va fi îndeplinită pe dată. Dar înainte de a-mi răspunde, vreau să vă mai întreb ceva : cum de erați acolo în clipa aceea de groază ?

— Ne duceam la Kouroupas, răspunse simplu Nikitas. Am auzit țipetele și am alergat. Văzîndu-ne cum dăm năvală peste mulțimea care-o înconjurase pe Măria-ta, au mai venit după noi cîțiva arhonți și oșteni.

— Așadar, îmi datorez viața și lui Kouroupas, zise rîzînd silit Fokas. Nikitas, Anemaș, ce doriți de la mine ? Mai întîi tu, Nikitas... Nu-mi răspunzi ? Bine, știu. Vom sta de vorbă mai tîrziu. De azi înainte vei purta gradul de katepano. Anemaș, te ascult.

Sarazinul roși și, după o scurtă șovăială, zise :

— Măria-ta, vreau să devin din nou oștean și să lupt... Oriunde îmi va porunci Înălțimea-ta.

— Vei deveni. Ai și devenit. Vei avea gradul de drungarios și vei pleca în ținuturile din nord. Vei lupta alături de bulgari și de slavi. Deși acum ești creștin, totuși n-ai încetat să fii sarazin. N-am să te pun să lupți împotriva foștilor tăi coreligionari... Să nu-mi mulțumești, căci eu sînt cel îndatorat. Și acum, duceți-vă. Nikitas, noi o să mai stăm de vorbă.

Auzind strigătele gloatei, Theofano porni ca o săgeată spre fereastra gineceului. Țipetele veneau dinspre piața brutăriilor și cu fiecare clipă deveneau tot mai puternice.

— O, Doamne, zise, îngălbenindu-se, ce se întîmplă oare ? Leon ! Leon ! strigă.

Eunucul intră în gineceu buimăcit.

— S-au încăierat pe șoseaua Mesi, răspunse acesta tremurînd. Și cred că ținta netrebnicilor acelora e împăratul.

— Împăratul ? Leon, spune-mi drept !

— Așa am auzit. Nu știu dacă-i adevărat...

Theofano își încleștă pumnii.

— Așa de repede ? bolborosi ea. Și dacă îl vor ucide ?... O, Doamne... Leon, du-te repede și află !

Între timp vacarmul şi ţipetele se apropiau, şi Theofano se apropie din nou de fereastră. Patriciencle cu centură şi eunucii începură să se privească. Pe chipurile lor se putea citi neliniştea. Leon ieşi alergînd.

— Nu trebuie să moară, nu trebuie, spunea şi tot repeta în şoaptă Theofano. Nu-s pregătită încă. O, Doamne, ocroteşte-l, ocroteşte-l !

Mai trecură cîteva minute. Ţipetele deveniseră şi mai puternice, aşa că puteau fi auzite limpede de tot. Theofano deslusi acum ocări şi ovaţii.

— Trăieşte, murmură, trăieşte !

Aplecîndu-se peste fereastră văzu varangii alergînd spre porţile exterioare ale curţii Palatului Sacru. În acceaşi clipă zări şi călăreţii care intrau în curte, avîndu-l la mijloc pe Fokas. Mulţi dintre însoţitorii împăratului erau plini de sînge, dar el părea viu şi nevătămat.

— A scăpat, şopti Theofano, trăgîndu-şi sufletul. A scăpat. Acum... Dar data viitoare ?

Plecă de la fereastră şi pentru o clipă păru nehotărîtă.

— Mă duc să-l văd, trebuie, zise apoi şi, cu paşi iuţi, ieşi din gineceu îndreptîndu-se spre apartamentele împăratului.

Ajunse la Makrona în clipa în care Nikitas şi Anemaş ieşeau pe cealaltă uşă, care dădea şi ea în tricliniu. Fokas stătea cu capul plecat şi părea dus pe gînduri.

— Nikiforos, strigă ea aproplindu-se. Nikiforos, vai ce spaimă am tras...

Se întoarse şi alergă spre ea. O cuprinse în braţe nespus de emoţionat.

— Îţi mulţumesc, draga mea, îţi mulţumesc pentru grija ce mi-o porţi. Norodul...

— Norodul cel lără minte şi necredincios, îşi vărsă ea mînia. Înalţă şi-şi doboară idolii. Înalţă şi doboară zei. Nikiforos, norodul e dezgustător şi nedemn. Nu merită să te gîndeşti la el. Nu merită să suferi pentru el. Ridică-ţi capul. Loveşte-l. E ca un cîine turbat care muşcă. Nu poate fi ţinut în frîu dacă n-ai pumnul de fier.

— Nu-i numai norodul, răspunse întristat acesta. Mai sînt şi arhonţii, şi clerul... Numai armata... Theofano,

Dumnezeu mi-e martor că nu m-am căznit pentru interesele mele. Martoră mi-e Sfînta Fecioară că pînă acum n-am căutat decît binele imperiului. Am lărgit fruntariile. Am înfipt stindardele creştine în Creta, Cipru, Alep, Tarsos, Mopsuestia. Am cucerit ţări întregi. I-am umilit pe sarazini. Şi drept răsplată... O, Doamne, cît de cruntă, cît de ingrată e domnia.

— Nikiforos, viaţa ta, zise Theofano cutremurîndu-se în braţele lui... Viaţa ta e în primejdie, trebuie să te păzeşti. Palatul Sacru nu e îndeajuns de sigur. Dacă norodul sau arhonţii... O, Doamne, tremur de spaimă.

Fokas nu răspunse îndată. O simţea zbătîndu-se în braţele lui şi pentru întîia oară crezu că-l iubeşte.

— Îţi mulţumesc, îi spuse sărutînd-o cu gingăşie. Îţi mulţumesc. Grija ce-o arăţi pentru viaţa mea e unica-mi mîngîiere.

— Trebuie să iei măsuri. Trebuie! continuă ea aproape strigînd, lipindu-şi trupul de al lui. Nikiforos, dacă te pierd...

Un suspin adevărat ieşi din pieptul ei, fiindcă îşi dădea seama că dacă Fokas ar fi murit în momentul acela, ar fi fost pierdută şi ea.

— Theofano, ai suspinat, aşadar... aşadar mă iubeşti cu adevărat? o întrebă nespus de tulburat.

Ea nu-i răspunse, ci îl strînse şi mai mult la piept.

— Continuă să urle ca nişte duhi turbaţi, bolborosi deodată Nikiforos, în timp ce vuietul gloatei ajunse mult mai puternic în tricliniu.

— Urlă, sînt însetaţi de sînge, zise Theofano cutremurîndu-se. Nikiforos, viaţa ta.

— Fii fără grijă, draga mea. Voi lua măsurile cuvenite. Începînd chiar de mîine. Voi fortifica Palatul Sacru.

— Mîine, bolborosi Theofano, mîine...

N-apucase să-şi termine fraza pentru că afară se auziră cîţiva paşi grăbiţi.

— Nikiforos, eşti teafăr? strigă Tzimiskis îndată ce apăru la Makrona, uitînd de răceala care se ivise între ei.

— Da, Ioannis, gloata n-a reuşit să înfăptuiască ceea ce dorea, mai sînt încă în viaţă.

— Auzind țipetele, am alergat aici într-un suflet. Varangii au împrăștiat mulțimea. Adineauri, pretorul[1] mi-a spus că cele două femei care au aruncat cu pietre asupra ta au fost arestate. I-am poruncit să nu te deranjeze. Mîine vor fi arse pe rug dincolo de zidurile Basilevusei, ca să slujească drept pildă și celorlalți. Viața Înălțimii-tale se află în pericol. Trebuie să iei măsuri.

— Știu, Ioannis, știu, răspunse Fokas grav. Voi fortifica Palatul Sacru și apoi... Apoi îmi voi alege o altă reședință.

Theofano nu rostise nici un cuvînt. Îl privea pe Tzimiskis și inima începu din nou să-i zvîcnească în piept.

„Ioannis, zise în sinea ei, Ioannis. Se apropie clipa cînd vei deveni împărat."

Chiar de a doua zi, sute de zidari, geniști și oșteni începură în mare grabă să ridice un zid gros și înalt cu puternice forturi crenelate care începea de la Propondida, cuprindea toate clădirile palatului, Sfînta Sofia, Augusteum-ul, trecea pe lîngă hipodrom și se sfîrșea pe țărmul mării. Văzîndu-i pe zidari, norodul izbucni îndată în strigăte și blesteme fiindcă se cheltuiau noi și mari sume de bani, iar basileul lăsa să se înțeleagă clar că de acum înainte nu se va mai sprijini pe el, ci numai pe armată. Fokas auzi strigătele și blestemele, dar rămase nepăsător. Construcția zidului înainta repede, iar cînd se apropie de sfîrșit se gîndi să ridice un castel puternic întărit, care să-i servească drept reședință. Fu stabilit și locul. Lîngă marea Propondidei, în apropierea portului Vukolcon, în preajma marelui grup statuar de bronz care înfățișa un taur luptîndu-se cu un leu. Pentru ridicarea castelului pe care-l dorea Nikiforos fură dărîmate multe case, ceea ce spori nemulțumirea poporului. Atunci începură să circule din gură în gură o mulțime de zvonuri sinistre care-l prevesteau împăratului o moarte groaznică. Zilele treceau, oștenii, muncitorii și geniștii lucrau în oprobiul mulțimii pînă cînd, într-o seară, în Palatul Sacru se auzi o voce care venea

[1] Șeful magistraturii bizantine.

dinspre mare. Părea că răzbate din altă lume. Vocea grăi şi o spaimă de moarte-i cuprinse pe toţi cei care-o auziră :

— Basileule, ridici ziduri. Dar oricît de înalte le vei dura, de scăpat tot nu scapi, căci nenorocirea care te paşte îşi are obîrşia înăuntrul lor ; cetatea poate fi cucerită lesne de tot.

Nikiforos auzi glasul şi-şi strînse pumnii. Îl chemă pe Chrisoloras, de care uitase cît timp se ridicau zidurile, şi-i porunci :

— Fugi, ia cu tine întreaga mea gardă. Zburaţi ! Vreau să mi-l găsiţi pe ticălosul care-a rostit asemenea vorbe groaznice !

Ticălosul nu fu găsit, şi Fokas turbă de mînie.

— Nepriceputule, se răsti la Nikitas. Degeaba porţi gradul ăsta. Ce fel de primikir îmi eşti cînd toată lumea poate să-ţi batjocorească împăratul ? Pleacă. Piei din faţa ochilor mei ! Să nu te mai văd !

Lui Nikitas nu-i venea să creadă ceea ce auzise. Schimbarea lui Nikiforos era atît de mare, atît de bruscă, încît avea impresia că are în faţa lui alt om.

— Ţi-am spus să pleci ! continuă să răcnească împăratul. Du-te în Asia Mică. Du-te unde vrei. Nu mai eşti marele meu primikir.

Chrisoloras deveni roşu ca racul. Fără să rostească vreun cuvînt, se înclină şi părăsi dormitorul sacru. Fokas îl urmări cu privirea şi apoi înjură în gura mare :

— Ducă-se naibii. Cu toate că n-are nici o vină...

Vru să-l cheme înapoi, dar din gura lui nu ieşi nici un sunet, pentru că la intrare îşi făcuse apariţia Theofano, care părea neliniştită.

— Ce s-a mai întîmplat ? întrebă ea cu sufletul la gură.

— Nimic... Nikitas. M-am purtat cam urît... L-am gonit. Trebuie să-l rechem.

Ochii Theofanei sticliră. Îi plăcea starea aceasta de lucruri, deoarece Fokas îşi îndepărta încet-încet oamenii de încredere. Aureola faimei care se crease în jurul persoanei împăratului începuse, puţin cîte puţin, să pălească. Deşi rămînea în continuare acelaşi glorios

general şi strateg, lucrul acesta nu era totuşi de ajuns. Temeliile se clătinau. Poporul şi clerul se declarasera deschis împotriva lui. Dacă pilda lor ar fi fost urmată şi de armată, atunci Fokas nu va mai avea pe ce să se sprijine... Un fior rece îi străbătu trupul, făcînd-o să se cutremure, fiindcă în acest caz ar fi venit rîndul lui Ioannis Tzimiskis, strălucitorul domestikos, să ocupe tronul.

— Ai procedat bine gonindu-l, rosti ea pe neaşteptate. Datoria lui este să-ţi asigure paza !...

— Theofano, tu spui una ca asta ? zise uluit Fokas.

— Da, eu. Mi se pare că nu te slujeşte cum trebuie.

Nikiforos îşi înălţă capul. Era pentru prima oară cînd îşi dădea seama că Theofano întrecuse măsura şi pentru prima oară înţelese cine era de fapt femeia care stătea lîngă el. Era o fiinţă dură, nemiloasă.

— Şi totuşi, n-a fost drept ceea ce am făcut, bolborosi el... Lui Nikitas îl datorez multe.

— Ba a fost ! rosti Theofano în chip categoric, risipindu-i îndoielile.

Fokas începu să se plimbe prin cameră, respirînd tot timpul cu greu. Indignarea şi mustrările de conştiinţă îl sufocau. Era indignat pentru că poporul şi clerul nu-l înţelegeau şi avea mustrări fiindcă în aceste ultime luni se purtase urît faţă de oamenii lui cei mai apropiaţi. Theofano îl urmări puţin cu privirea şi apoi, întorcîndu-i spatele, ieşi din dormitorul sacru, lăsîndu-l singur, doar cu gîndurile lui.

Mai treceră cîteva zile. Lucrările de construcţie şi de fortificaţie ale castelului Vukoleon continuau într-un ritm rapid. Mulţimea cîrtea şi-şi exprima în fel şi chip ura faţă de Fokas. În faţa norodului Fokas nu mai era comandantul de oşti de altădată. În persoana lui poporul vedea un despot crud şi nemilos care punea interesele armatei mai presus de orice. Dregătorii cei mari ai imperiului care-i rămăseseră credincioşi lui Nikiforos începură să fie cuprinşi de nelinişte şi să murmure. Şuşotelile lor sporiră şi luară proporţii odată cu terminarea zidului, cînd împăratul puse de-a lungul lui fel de fel de maşini de război, ca şi cum ar fi avut de gînd

să se războiască chiar cu poporul care pînă nu de mult îl ovaţiona şi jura în numele lui. Cel mai îngrijorat dintre toţi era Tzimiskis care, la un moment dat, neputînd să mai rabde, îi vorbi deschis. Nikiforos îl ascultă abia reţinîndu-şi furia. Pînă la urmă nu mai putu să se abţină şi izbucni.

— Ioannis, te amesteci în treburi care nu te privesc, îi spuse răstindu-se la el. Datoria fiecărui om este să-şi apere viaţa dacă se află în pericol, cu atît mai mult cînd e vorba de un împărat. Du-te, Ioannis, şi dacă vrei să ne păstrăm vechea prietenie, să nu-mi mai aduci niciodată aminte de măsurile pe care le iau.

Ioannis era gata să-l contrazică, dar se opri. Se înclină şi părăsi tricliniul murmurînd printre dinţi:

— Cînd te vei trezi, va fi prea tîrziu. Îţi vei pierde capul!

Făcu vreo cîţiva paşi, vru să părăsească Palatul Sacru, dar se răzgîndi brusc şi se întoarse. Continua să ţină la Fokas şi în încercarea lui desperată de a-i deschide ochii îşi aminti de Theofano. Porni spre apartamentele acesteia, se apropie, dar în faţa lor se opri. Augusta îi arătase cîndva simpatia sau, mai bine zis, dragostea ei. Acolo, în Caesarea, dacă ar fi vrut, ar fi putut-o cuceri. Era frumoasă şi deşteaptă; o femeie căreia nu-i lipsea nimic. Trupul lui scund şi bine legat fu străbătut deodată de un fior. Înţepeni pe loc, îşi plecă fruntea şi se cufundă într-o meditaţie adîncă.

În această poziţie îl găsi Leon eunucul care ieşea din apartamentele Theofanei. Leon îl privi şi-şi ascunse un zîmbet. Îşi cunoştea prea bine stăpîna şi dorul care-o mistuia. Dacă i-ar fi făcut şi serviciul acesta, atunci nu va mai exista nici un lucru pe care el să-l dorească, iar Theofano să nu i-l dăruiască. Păşind tiptil ca o pisică, Leon se furişă iarăşi în apartamentele basilissei şi alergă s-o anunţe.

Ioannis nu zăbovi mult timp pe coridor. Hotărîndu-se, făcu stînga împrejur şi vru să plece. Dar se opri din nou, fiindcă auzi în urma lui deschizîndu-se uşile. Întorcîndu-se, o văzu în prag pe Theofano însoţită de două-trei patriciene. Augusta îl ţinea de mînă pe fiul

ei Vasilios. Acesta, de îndată ce-l zări pe Ioannis, își părăsi mama și alergă spre el.

Tzimiskis căzu în genunchi ca să se închine în fața Theofanei. Dar nu reuși, fiindcă Vasilios, necunoscînd rostul acestei poziții, se aruncă în brațele lui.

— Te mai iubește încă și te ține minte, gloriosule, zise rîzînd silit Theofano, încercînd să-și ascundă emoția.

Ioannis sărută obrajii lui Vasilios și se ridică.

— Preacuvioasă Augustă, zise. Am venit să vă cer o audiență particulară. Sper că Luminăția-ta mă va primi.

— Audiență ai spus, gloriosule? zise ea îmbujorîndu-se. Da, audiență... mîine. Azi?... Acuma?... Bine, gloriosule, dacă cererea ta nu suferă amînare...

Se întoarse și porni spre o încăpere mică, acolo unde-i primea pe cei care cereau s-o vadă, ca și pe cei pe care avea vole să-i primească, potrivit ceremonialului deosebit de sever.

— Te ascult, gloriosule, zise cu vocea stinsă de emoție, atunci cînd rămaseră singuri.

Ioannis nu-i vorbi imediat. O privea. O privea atît de stăruitor, încît ea începu să simtă cum îi cuprinde trupul o ușoară sfîrșeală.

— Gloriosule, rosti după puțin, nemaiputînd să-i suporte privirea. Gloriosule, ai cerut să fii primit în audiență și văd că stai ca un mut.

— Sînt mut, sînt surd, răspunse acesta. Mi-am pierdut graiul. Am orbit. Iertare!

Roșeața de pe fața ei deveni mai intensă și un fior o făcu să se cutremure din creștet pînă-n tălpi.

— Am orbit, continuă acesta apropiindu-se de ea. Veniserm să vă vorbesc despre un alt bărbat. Despre basileu. Dar nu pot. Vreau să vă vorbesc despre mine, despre simțămintele mele!

Se prosternă în fața ei, atît de aproape, încît, dacă Theofano și-ar fi întins mîinile, ar fi putut să-l îmbrățișeze.

— Despre simțămintele mele, repetă acesta; despre dragostea pe care-o ascund de atîția ani. Tremuri?... Nu ești Augusta. Ești o femeie. O femeie frumoasă, care n-a avut noroc în viață. Theofano...

Se sculă, întinse mîna şi, apucîndu-i-o pe-a ei, o duse la gură şi o sărută.

— Theofano, dai înapoi? Nu! Lasă-mă să-ţi vorbesc. Lasă-mă să-ţi spun tot ceea ce nopţi de-a rîndul mi-a gonit somnul, pentru că lucrurile acestea nu puteau fi rostite de buzele mele. Mi-aduc şi-acum aminte de clipa cînd te-am văzut pentru întîia oară. Aici la Palatul Sacru, cînd tatăl tău... Theofano... Ştiu că mă joc cu viaţa mea. Ştiu că nu-i nevoie decît de un singur gest din parte-ţi ca să-mi pierd libertatea, lumina ochilor şi chiar viaţa. Dar nu-mi pasă. Vei vorbi. Îţi voi destăinui dragostea mea şi apoi poţi face ce vrei cu mine. Theofano, te iubesc. Te iubesc cum n-am mai iubit niciodată în viaţa mea. Eşti visul, eşti viaţa mea. Soarele şi bucuria mea. De ani de zile te urmăresc de aproape şi de departe. Surîsul tău e ca un balsam pentru inima mea. Tristeţea ta mă face să-mi pierd graiul. Theofano, tremuri?... Nu-mi răspunzi. Mîna ta o simt îngheţată într-a mea.

Se apropie şi mai mult de ea, fără să-i lase mîna şi, văzîndu-i pieptul tresăltînd furtunos, ochii şi buzele-i întredeschise, îşi ascunse un zîmbet de triumf şi gura lui se lipi uşor de a ei, ca şi cum ar mai fi şovăit încă.

— Ioannis, rosti ea aproape strigînd, ca şi cum s-ar fi trezit dintr-un vis. Ioannis!

Îşi împleti mîinile în jurul gîtului acestuia şi lumea pieri pentru amîndoi atunci cînd buzele lor se uniră într-un sărut plin de patimă.

— Ioannis, dragul meu, şopti după puţin timp Theofano. Ioannis, de-ai fi ştiut...

— Ce anume, scumpa mea? şopti el sărutîndu-i gingaş buzele, obrajii, ochii.

— De-ai fi ştiut de cît timp, de cîţi ani îmi ascund sentimentele chiar faţă de mine însămi... Ioannis, astăzi e cea mai fericită zi din viaţa mea, iar dacă Dumnezeu va vrea, dacă ne va ajuta şi vei rămîne pentru totdeauna lîngă mine...

— O, nu, scumpa mea, o întrerupse acesta, nu-l amesteca pe Dumnezeu în asemenea treburi. Ci pe Satana! Căci în faţa lui se închină nelegiuţii, aşa cum sîntem şi noi în această clipă.

Theofano se cutremură în braţele lui. Exaltarea ei sporea din clipă în clipă. Dacă Ioannis ar fi vrut, ea i-ar fi cedat pe loc, nepăsîndu-i de ceea ce avea să se întîmple mai tîrziu. Îl lăsă s-o sărute. Lăsă ca mîinile lui pricepute să i se plimbe pe trup. Respiraţia ei îşi pierduse ritmul. Se simţi cuprinsă de o stare de leşin.

— Nu ! rosti ea aproape strigînd, cînd simţi că Tzimiskis căpătese mai mult curaj, în timp ce întreaga-i fiinţă o îndemna să spună da. Nu !

Roşie ca racul, se smulse din braţele lui şi-l privi drept în faţă. În ochii lui albaştri şi surizători citi doar poftă, nu iubirea aceea în stare să înalţe şi să distrugă totul. În acea clipă Theofano avu senzaţia că i se împlîntă în inimă un fier înroşit. Se cutremură şi picioarele i se înmuiară, fiindcă vedea şi înţelegea că, deşi pînă atunci ea fusese cea care-şi impunea voinţa în faţa bărbaţilor care-o iubiseră, în cazul lui Ioannis lucrurile aveau să se schimbe, ca urmînd să-i devină sclavă.

— Theofano, rosti acesta încercînd s-o îmbrăţişeze din nou. Theofano, cînd te revăd ? Singură, într-un loc unde voi putea să-ţi vorbesc fără teamă ?

— Niciodată ! răspunse ea forţîndu-se. Niciodată ! Am greşit. Să uiţi tot ceea ce s-a întîmplat. Pleacă ! Nu eşti Ioannis, eşti comandantul armatelor Anatoliei. Numai în asemenea calitate poţi să mai stai de vorbă cu mine. Am spus să pleci ! Nu mă iubeşti. Ochii nu mint niciodată. Mă doreşti... Doar atît. Nimic mai mult. Dacă ţi-aş fi cedat, m-ai fi uitat ca şi pe celelalte. Am spus să pleci.

Zîmbetul nu dispăruse însă de pe faţa lui. Vedea cum tremură şi cum se sileşte din răsputeri, să-i vorbească şi nu se dădu bătut. O cuprinse brusc în braţe şi buzele lor se împreunară iarăşi, dar într-un sărut mult mai pătimaş decît cel dinainte.

— Mă iubeşti, îi şopti între două sărutări. Ştiu că mă iubeşti. Simt şi-n acelaşi timp şi văd.

— Pleacă, te implor, pleacă, îi spuse Theofano cu lacrimi în ochi. Pleacă. Mă duci la pierzanie. Pleacă...

N-o lăsă să continue. O cuprinse iarăşi în braţe, dar, văzînd cum se zbate, se răzgîndi şi-i spuse :

— Plec, dar am să revin. Nu neinvitat însă, ci cînd ai să mă chemi. Theofano, sînt sigur c-ai să mă chemi !

Îi zîmbi din nou şi, întorcîndu-i spatele, ieşi din mica încăpere cu capul sus, fără să mai privească deloc înapoi, nepăsîndu-i de suspinul care răsună jalnic printre obiectele de aur ce împodobeau pereţii.

Theofano se luptă cu sine, plînse, stătu închisă în apartamentele ei zile în şir, spuse că-i bolnavă, nu consimţi să primească pe nimeni şi ori de cîte ori venea Nikiforos şi se aşeza lîngă ea, închidea ochii şi se plîngea că are dureri mari de cap, că e mistuită de o boală ciudată. Fokas se arătă neliniştit, îi aduse toţi doctorii din Constantinopol. Aceştia o consultară, unii spuseră multe, alţii nimic, aşa cum se întîmplă de obicei atunci cînd se amestecă cei care nu se pricep cu cei care pretind că tămăduiesc totul. Dar boala ei dura de zile şi săptămîni, şi numai Leon eunucul ştia sau mai bine zis ghicea de ce anume suferă de fapt Theofano. Ghicea şi-l treceau toate năduşelile în încercarea lui de a găsi o soluţie pentru a curma răul : dragostea care o lovise atît de grav pe stăpîna lui.

Auzi şi Tzimiskis de boala Augustei, văzu privirea înnourată a lui Nikiforos şi zîmbi răutăcios în sinea-i. Era convins acum că va putea cuceri, de îndată ce-şi va pune în gînd, atît pe Theofano, cît şi tronul împărătesc. Fiind un om socotit, nu spuse nimănui nimic şi nici nu-i luă în seamă boala. Dimpotrivă, ducea acelaşi mod de trai ca şi pînă atunci, bînd, chefuind şi schimbînd, una după alta, femeile. Veştile despre petrecerile şi destrăbălarea lui ajungeau ca fulgerul pînă în dormitorul Augustei. Ascultîndu-le, Theofano se chinuia şi-şi muşca buzele, ca deznădejdea ei fără margini, pricinuită de dragostea neîmpărtăşită care o mistuia, să nu răbufnească.

Mai trecu o săptămînă. Fokas primea din Bulgaria veşti despre unele mişcări învăluite de-ale ţarului şi-şi strîngea pumnii cu turbare. Bulgarii îl neliniştiau. Se treziseră din amorţeală şi pretenţiile lor creşteau. Paharul se revărsă atunci cînd trimiseră o solie ca să ceară tributul pe care-l luau de la bizantini. Pierzîndu-şi calmul, Fokas goni solia fără să plătească nimic şi, cu toate că starea Theofanei îl îngrijora, hotărî să pornească o expediţie pentru a ajunge în ţara bulgărească. Îşi pregăti armata în mare grabă şi, primind asigurarea medicilor că viaţa Theo-

fanei nu se află în pericol, porni expediția, poruncind lui Tzimiskis să rămînă la Constantinopol ca să pornească un nou război împotriva sarazinilor de îndată ce vremea se va încălzi.

Nikiforos părăsi capitala adînc tulburat. Cînd Leon eunucul, care fusese trimis pînă la zidurile de pe țărm pentru a se convinge că împăratul plecase cu adevărat, se întoarse la Palatul Sacru, ochii Theofanei luciră pentru o clipă, fiindcă hotărîrea era luată. Avea să-l provoace pe Ioannis și dacă acesta va continua să-și facă de cap, îl va nimici cu totul.

Vestea despre însănătoșirea Augustei zbură din gură în gură, ajungînd pînă la urechile lui Tzimiskis. La aflarea ei, pieptul lui tresăltă de bucurie. Era sigur că Theofano avea să-l cheme. Trecu însă o zi, două, se împliniră două săptămîni și Augusta, care începuse să-i primească pe toți cei ce doreau să fie primiți în audiență, nu-i trimise nici o veste și, mai rău încă, o dată sau de două ori, cînd se întîmplase să ia parte, împreună cu alți arhonți, la primirile oficiale, nici măcar nu se întorsese spre el ca să-l privească. Ioannis începu să-și piardă încrederea și se simți rănit în orgoliul lui de bărbat. Pînă atunci nici una din femeile care-l iubiseră, precum Theofano, nu-l disprețuise. Aștepță încă două zile și-n a treia, poate din convingere, poate fiindcă și el se îndrăgostise de ea și era sigur acum de sentimentele ei, ceru să fie primit în audiență particulară.

Cînd Leon eunucul o anunță că domestikos vola s-o vadă, Theofano respiră ușurată. Cîștigase o nouă izbîndă. Lacrimile, încăpățînarea și răbdarea ei nu fuseseră zadarnice. Ioannis fu cel care cedase primul. Lepădîndu-se de orgoliu, se recunoștea învins și venea singur, fără să fi fost chemat.

— Îl voi primi, îi răspunse lui Leon, dar nu astăzi. Mîine, sau mai degrabă nu mîine, ci poimîine. Așa e mai bine.

Eunucul o privi plin de nedumerire.

— Leon, poimîine am zis! N-ai auzit? i se adresă zîmbind.

Eunucul se închină și ieși din apartamentele ei. Cunoștea dragostea, acea boală care o măcina, și nu putea decît s-o admire, deoarece găsise atîta putere ca să reziste în fața celui pe care-l dorea mai presus de orice.

Tzimiskis primi răspunsul ei fără să crîcnească. Dar în sinea lui se aprinse vîlvătaia flăcărilor care-l mistuiau. Și-n acea seară, lucru ciudat pentru el, bău mult, se îmbătă și se tăvăli pe dușumeaua tricliniului palatului său, bolborosind neîncetat cuvinte de neînțeles pentru cei care nu-i cunoșteau dorul.

— Am să mă răzbun, spunea întruna. Am să mă răzbun... Vrea să mă umilească... și totuși mă iubește... mă iubește!

Cele două zile trecură. În dimineața aceea Theofano se trezise bine dispusă. Nici o clipă nu-l alungase din mintea ei pe Ioannis. Dar era atît de sigură de victorie, încît orele treceră repede și somnu-i fusese ușor, fără nici un vis, bun sau rău. Se îmbrăcă și se gătì. Apoi se sulemeni cu o grijă sporită, iar cînd Leon veni s-o anunțe că „gloriosul domestikos" așteaptă să fie primit, îi răspunse :

— Să aștepte, îl voi primi peste puțin. Am să te chem.

Îl lăsă să aștepte aproape o jumătate de oră, cu toate că nerăbdarea o rodea și ochii ei nu se dezlipeau de pe clepsidra care, fără să-i pese de sentimentele ei, își golea nisipul roșu dintr-un recipient într-altul. La un moment dat, cînd crezu că Tzimiskis așteptase îndeajuns de mult, sună din clopoțel.

Ioannis intră cu capul sus în încăperea unde fu primit de Theofano. Era o încăpere împodobită cu mozaicuri multicolore, înfățișînd păsări și flori, care auziseră suspinele basilissei. Păsările încremeniseră parcă în zbor și-și ciuliseră urechile ca să asculte ceea ce urmau să rostească cei doi îndrăgostiți. Tzimiskis intră cu capul sus, fără să îngenuncheze, în semn de închinare, precum se cuvenea. Îndată ce-l văzu, Theofano își simți inima bătînd în piept cu putere, dar se forță să nu-și trădeze emoția. Încrețindu-și fruntea, îi spuse cu o voce căreia se străduia să-i dea un ton rece :

— Gloriosule domestikos, nu te închini în fața mea ?

— Mă închin, răspunse acesta fascinat de frumusețea ei și torturat de dorul care începuse să se înalțe în sufle-

tul lui ca un val înspumat și chinuitor, gata să-l înece. Mă închin, continuă, dar nu Augustei, ci femeii frumoase și gingașe. Mă închin, continuă, în fața dragostei mele, în fața tinereții, a buzelor și a minunatului tău trup!

Căzu în genunchi în fața ei, îi apucă mîinile cu delicatețe și le duse la buze. Ea se înfioră și vru să-și elibereze mîinile. Dar Tzimiskis n-o lăsă. Se ridică, o cuprinse în brațe și buzele lui căutară buzele împărătesei.

— Mă iubești, îi șopti, știu bine că mă iubești. Nu trebuie să te joci cu mine. Sînt puternic. Iar stăruința mea n-are pereche. Mă iubești... mi-o spun buzele și trupul tău care tremură în brațele mele. Mă iubești...

Îl lăsase să vorbească, îmbătată de glasul și de respirația lui aprinsă, care duhnea ușor a vin dres cu mirodenii. Îl lăsase s-o sărute, trupul ei se moleșise, iar picioarele i se înmuiaseră. Îl lăsase s-o strîngă la pieptul lui vînjos. La un moment dat, Tzimiskis îi șopti :

— Multe muieri au încercat să se joace cu mine, dar pînă la urmă s-au fript...

Theofano se înfurie și, în timp ce buzele lui erau lipite de ale ei, îl mușcă atît de mînioasă, încît îi simți sîngele cald prelingîndu-i-se în gură.

— Cățea, răcni Ioannis oarecum înfuriat. Mai și muști ?

— Muște, sfîrtec, ba chiar și ucid ! zise ea în timp ce ochii îi sticleau febril.

— Ucizi bărbați lipsiți de apărare, dezarmați în fața frumuseții tale, zise el batjocoritor. Dar nu și pe mine !

O strînse atît de puternic, încît îi curmă răsuflarea. Theofano fu cît pe-aci să leșine.

— Te iubesc, îi spuse de-a dreptul, lipindu-și trupul de al lui. Te iubesc, deși ești un netrebnic... Da, un netrebnic... dar te iubesc...

Nu mai era femeie și nici împărătească. Era o menadă, o bacantă. Fără să prea înțelcagă în ce fel, se treziră pe un pat, iar păsărelele multicolore de pe pereți încremeniră în zbor, florile își întinseră căpșoarele lunguiețe ca să-l urmărească, în timp ce soarele care intra pe fereastră își prelungi, plin de gelozie, degetele-i imateriale ca să mîngîie sînii goi, plini și victorioși ai Theofanei.

Din ziua aceea și pînă la întoarcerea lui Fokas din expediția împotriva bulgarilor, micul dormitor folosit de

Zoi Skylitzi pînă a nu se căsători cu bărbatul ales de Theofano fu locul unde se întîlneau în taină, seară de seară, cei doi îndrăgostiţi. Nesăţioasă cum era Theofano, iar Tzimiskis totdeauna gata să răspundă chemării ei, aşteptau pînă cînd adormea şi ultimul palatin pentru a se întîlni şi a rămîne împreună pînă la al doilea cîntat al cocoşilor, cînd primele raze palide ale zorilor goneau întunericul şi diluau lumina aurie a sfeşnicului care le veghea dragostea.

Nikiforos se întoarse şi se bucură nespus de mult găsind-o pe Theofano însănătoşită de-a binelea. Se bucură, dar se şi întristă, fiindcă, atunci cînd o îmbrăţişă şi vru s-o sărute, îşi dădu seama de sila şi de răceala cu care îi răspunse. Atunci Fokas avu impresia că-i trece prin inimă un fier roşu.

Se scurseră încă două luni. La Constantinopol sosi Liutprando[1], trimisul regelui Otto al Germaniei, care se autointitula împărat al Imperiului Roman de Apus. Fokas îl primi fără amabilitate, fiindcă în persoana acestuia voia să-l umilească pe stăpînul lui. Deşi ploua, îl lăsase să aştepte la Poarta de Aur ore întregi şi apoi îl trimise să locuiască la Palatul de Marmură, care numai palat nu se putea numi. Liutprando se plînse de primire, dar Fokas nu-şi plecase urechea ca să-i asculte nemulţumirea. Din contră, îl supuse la toate umilinţele cîte îi trecură prin cap. Numai pe la începutul lui iulie, cînd se pregăti să plece într-o nouă expediţie, fu primit oficial, întîi la Palatul Sacru, iar apoi la Palatul din Vryas, după care-l umili din nou, întemniţîndu-l de fapt în Palatul de Marmură, ca să vadă de acolo nesfîrşita armată bizantină care fusese încartiruită în împrejurimi.

[1] Istoric longobard şi episcop de Cremona (922—972), curtean al împăraţilor Otto I şi Otto al II-lea din dinastia saxonă; însărcinat de către aceştia cu diferite misiuni diplomatice la Constantinopol.

XXII

Oastea împărătească porni într-o nouă expediţie, avîndu-l în frunte pe Nikiforos. Marele alai, care-l însoţea pe împărat şi de astă dată, era compus din eunuci, patriciene cu centură, şambelani şi diverşi alţi palatini aflaţi în slujba Theofanei şi a copiilor acesteia. Drumul pîrjolit de soarele dogoritor de iulie fu acoperit de veşmintele bogate, strălucitor colorate ale persoanelor din alai, care ameţeau cu aurul şi pietrele lor preţioase pe cei ce le priveau cu stăruinţă. Armata imperială pătrunse adînc în Asia Mică, făcînd un scurt popas în Caesarea în aşteptarea celorlalţi katepano, care aduceau din themele lor noi trupe de războinici. Odată cu sosirea acestora, pămîntul se umplu de oşteni, maşini şi animale de povară care transportau corturi, căruţe pline cu merinde şi provizii de război. Nikiforos avea de gînd să atace Antiohia şi Alepul pentru a-i supune o dată pentru totdeauna pe sarazini. Armata părăsi Caesarea împreună cu Theofano şi cu fiii acesteia. Ca şi în celelalte expediţii, Vasilios călătorea ore în şir pe calul lui Tzimiskis. Nobilul domestikos îi lămurea toate nedumeririle care aveau veşnic ca temă războiul. Theofano asculta glasul copilului şi pe cel al bărbatului iubit şi trupul i se înfiora, pentru că omul acela drag era atît de aproape şi în acelaşi timp atît de departe, întrucît de cealaltă parte a litierei o însoţea Nikiforos, călare pe murgul lui.

Ca şi în prima expediţie, Fokas o lăsă pe Theofano la castelul Driviziului sub paza unui turmarch, acelaşi om care fusese comandantul cetăţii şi cu doi ani în urmă.

Împăratul porni cu armata lui, făgăduindu-i din nou Theofanei că mesagerii n-o vor lăsa nici o clipă fără veşti din partea-i.

Cînd oştirea basileului dispăru în norul de praf, Theofano se închise în apartamentele ei. În ultimele luni, de la întoarcerea lui Nikiforos din Bulgaria, în minte începură să i se culbărească unele idei ciudate. Îl iubea şi-l adora pe Tzimiskis, iar faptul că în ultimul timp îl vedea numai de departe, o făcea uneori să-şi piardă minţile.

— Trei luni, repeta întruna în sinea-i, plimbîndu-se cu nervozitate prin încăperea cea mare. Au trecut trei luni de cînd Nikiforos s-a întors din Bulgaria şi-n acest răstimp n-am putut să-l văd decît o singură dată, şi doar pentru o clipă, între patru ochi.

Încercă să-şi aducă aminte de toate amănuntele acelei seri. Nikiforos îl lua peste picior pe Liutprando în Tricliniul de Aur. Theofano nu fusese de faţă la dineu pentru că Leon îi dăduse un bileţel din partea lui Tzimiskis. Nobilul domestikos voia s-o întîlnească. Se văzură pentru o clipă în micul dormitor al Zoiei. Leon stătea de veghe pe coridor. Timpul se scurgea fără ca ei să-şi fi spus mai nimic din tot ceea ce aveau să-şi spună. Eunucul intrase înspăimîntat în dormitor punînd capăt îmbrăţişărilor lor. Fokas îl părăsise pur şi simplu pe Liutprando, lăsîndu-l năuc, pornise spre dormitorul sacru. De atunci nu se mai văzură decît în Tricliniul de Aur sau la Palatul Manavra în faţa unei asistenţe numeroase. Iar cînd privirile lor se întîlneau, îşi întorceau ochii în altă parte pentru că iubirea li se citea atît de clar pe chipuri, încît numai un orb n-ar fi fost în stare s-o observe. Şi nu numai atît. În ultimele luni, Fokas se purta destul de ciudat. Îi urmărea pe ascuns şi, ori de cîte ori Ioannis era de faţă, îşi pironea privirea cu atîta stăruinţă asupră-i, de parc-ar fi vrut să-l facă să se simtă ruşinat de ceea ce probabil bănuia că face.

— Îl urăsc, strigă deodată Theofano în culmea deznădejdii. Îl urăsc şi doresc din tot sufletul meu să piară. Vreau să moară. Să fie ucis în timpul bătăliei. Să nu-l mai văd în faţa ochilor mei... O, Doamne, de s-ar întîmpla aşa...

Cu ochii sufletului său îl văzu pentru o clipă pe Ioannis ca împărat, iar pe ea alături de el.

— Soția lui, șopti, vai, cîtă fericire !...

Se așeză pe un scaun și întredeschise ochii, trăindu-și aievea visul.

— Soția lui, dar cum, căci celălalt trăiește, spuse sărind brusc de pe scaun și începu să se plimbe prin cameră.

— Să moară, trebuie să moară, șoptiră apoi, încet, buzele ei. Otravă !... Nu ! izbucni îngrozită. Nu cu otravă. Nu pot s-o mai folosesc. Ci de sabie. Un complot. Dacă va pieri otrăvit, acuzația are să cadă asupra-mi. Cu un complot lucrurile se schimbă. Poporul e nemulțumit, la fel și clerul. Arhonții nu-l văd nici ei cu ochi buni. E nevoie de o căpetenie care nu poate fi decît el, iubitul meu, Ioannis. Va primi oare ?

Amintindu-și de vorbele lui Tzimiskis, încerca să-și dea seama dacă era dispus să se ridice împotriva împăratului, a rudei și comandantului său. Nu spusese niciodată nimic, nici de bine, nici de rău, despre Nikiforos. Se ferea să-i pronunțe pînă și numele.

— Trebuie să-l compromit, șopti ea în timp ce o sclipire diabolică îi aprinse ochii. Să-l fac să-l dușmănească pe Nikiforos în mod deschis. Da, așa trebuie să fac. Să-l devină dușman de moarte... Dacă voi reuși...

Se opri în fața geamului și privi afară. Cerul dinspre soare-apune era parcă scăldat în sînge.

Vara, cu căldurile dogoritoare și cerul ei încins, se sfîrși. Ca un fulger, armata lui Nikiforos trecu prin cetăți și orașe. Jefui, distruse și tîrî în robie mii de păgîni. Sosi luna noiembrie cu primele-i înghețuri, dar împăratul nici nu se gîndea să pună capăt victorioasei sale înaintări. Străbătea mereu teritorii vrăjmașe, pe care le cucerea. În ziua de 18 noiembrie ajunse în fața Antiohiei, avînd în urma lui o sută de mii de prizonieri, tineri și copii, precum și o mie de bătrîni pe care-i numise paznici ai celorlalți captivi. Pînă atunci cucerise 18 orașe mari, nenumărate cetăți și incendiase numeroase tîrguri, care n-avură soarta orașelor mari, fiindcă, fiind mici, nu erau potrivite pentru creștinare.

Armata se opri în fața Antiohiei. A doua zi, însoțit de Tzimiskis și de ceilalți katepano, Nikiforos, călare, făcu înconjurul cetății pentru a cerceta fortificațiile. Le văzu și chipul i se întunecă. Zidurile erau puternice, mult mai puternice decît crezuse. Încheindu-și inspecția, se întoarse în tabără și-i făcu semn lui Tzimiskis, nepotului său stratopedarch-ul [1] Petros Fokas și nobilului katepano Mihail Vourdtzis să-l urmeze.

— Iarna a poposit pe-aici de-a binelea, rosti posac Nikiforos de îndată ce se adunară cu toții în cort. Din cîte am băgat de seamă Antiohia e puternic fortificată și asediul va fi greu și lung. Mihail, i se adresă lui Vourdtzis, vei rămîne aici, la castelul din Pagron... Da, la castelul din Pagron, nu mă întrerupe. Știu că se află în paragină, mi-au spus-o iscoadele mele. Va fi reconstruit. Chiar repede, mai înainte de-a porni noi spre Basilevusa.

— Ne întoarcem, Măria-ta ? întrebă Tzimiskis plin de nedumerire, fiindcă nu bănuise așa ceva.

— Da, Ioannis, răspunse acesta sec. Ne întoarcem. Trebuie să ne întoarcem. Mă cam neliniștesc slavii. Apoi și armata noastră a obosit războindu-se atîtea luni în șir. Așadar, ne întoarcem... Mihail, i se adresă iarăși lui Vourdtzis. Tu vei rămîne aici cu o mie cinci sute de catafracți și o mie de pedestrași. Ca punct de pornire al atacurilor va fi castelul din Pagron. Petros, îi zise nepotului său. Vei rămîne și tu aici. Sub ordinele tale se vor afla toate tourmele care vor staționa în Cilicia și în Siria. Veți rămîne aici amîndoi ca să împiedicați aprovizionarea Antiohiei și a Alepului cu alimente și arme. Doar atît... Nu veți porni nici un asalt. Să nu încercați cumva să cuceriți Antiohia, pentru că eforturile voastre se vor risipi în van. Acestea-s ordinile mele... Nu, Mihail. Am spus că nu veți porni nici un asalt. Forțele pe care vi le las sînt mici, foarte mici și nu vreau să se verse degeaba sînge creștin ! Asta-i tot... Ba nu... Chiar de mîine va începe reconstrucția castelului din Pagron. Ioannis, toți geniștii și două tourme să pornească spre Pagron. Vreau să înceapă lucrul chiar mîine, în prezența mea. Iar acum, duceți-vă. Ioannis, tu rămîi. Vreau să-ți spun ceva.

[1] Ofițer superior în armata bizantină.

Petros și Vourdtzis se închinară și ieșiră din cort. Nikiforos căzu greu pe un jilț. Ioannis îl privi mușcîndu-și mustața.

— Ioannis, îi spuse Nikiforos mîhnit, după o scurtă tăcere. Nu cumva vrei să-mi spui ceva ?

— Ce să-ți spun, Luminăția-ta ? Ce anume să-ți spun?

Nikiforos își înălță capul, pironindu-și privirea în ochii acestuia.

— Nu ai de spus nimic ? întrebă din nou.

— Nu-nțeleg, Luminăția-ta !

— Nu-nțelegi ? strigă atunci Fokas aprins de mînie. Nu-nțelegi ? Și...

Se sculă și-l privi încruntat. Tzimiskis nu-și plecă privirea. Fokas începu să se clatine și-n nesiguranța în care trăia de douăzeci și patru de ore, din clipa în care găsise un bilețel anonim în cortul lui, care-l înștiința că Theofano îl înșală cu Tzimiskis, vru să-i spună totul. Dar nu vorbi. Aerul lui Ioannis nu trăda un om care ascunde ceva. Nu părea a fi un om netrebnic, și încă ce netrebnic.

— Ioannis, șopti acesta, poate am greșit... Să uiți ceea ce ți-am spus... Nu. Nu stărui, căci nu voi mai rosti nici un cuvînt.

Tzimiskis deschise gura să vorbească, dar Fokas nu-i dădu voie.

— Ioannis, du-te. Du-te, vreau să mă odihnesc...

Îl urmări cu privirea pînă cînd acesta ieși din cort, și apoi căzu din nou pe un scaun, apucîndu-și capul cu ambele mîini.

— Theofano, șopti, Theofano... Dacă-i adevărat... O, Doamne...

Pieptul lui larg tresăltă, iar ochii i se pironiră deznădăjduiți pe candela de argint care ardea în fața icoanei Sfintei Fecioare Călăuzitoare.

Theofano văzu armata imperială și inima-i zvîcni puternic, fiindcă îl zărise de departe pe Ioannis, mergînd umăr la umăr cu Fokas.

— S-au întors, șopti ea strîngînd nervos mîna lui Vasilios care, cu ochii strălucind de bucurie, privea flamurile, emblemele și stindardele ce fluturau în bătaia vîn-

tului. Privea cîmpia care se însufleţise, pămîntul gemînd sub povara uriaşei armate şi a prizonierilor ce veneau în urma biruitorului basileu.

Contrar obiceiului, Nikiforos nu se arătă nerăbdător s-o vadă pe Theofano. Intră în castel fără grabă şi urcă agale scara ce ducea spre apartamentele basilissei. Răvaşul care destăinuia adulterul acesteia, un sul de papirus, se afla în tunica lui şi-i mistuia sufletul. Văzîndu-l, Theofano înţelese că soţul ei îşi îndeplinise misiunea. Ascunzîndu-şi zîmbetul, se apropie de el şi-l lăsă s-o îmbrăţişeze, stăpînindu-şi însă fiorul de dezgust care-i străbătuse trupul.

A doua zi, Fokas porni spre Constantinopol împreună cu Theofano şi cu copiii acesteia. Se arătă mohorît tot timpul călătoriei şi numai cînd părăsi Caesarea, în timp ce Tzimiskis rămase acolo ca să se îngrijească de armată, pe faţa lui miji un zîmbet. Îi urmărise pe amîndoi cît putuse mai îndeaproape, dar nu văzuse nimic care să-i dea de bănuit.

Primirea făcută biruitorului basileu la Constantinopol nu semăna nici pe departe cu cele de altădată. Deşi poporul şi arhonţii îşi arătară entuziasmul, deşi în aer plutise un miros îmbietor de tămîie şi de mirodenii, deşi ochii multora clipiră la vederea bogăţiilor şi a şirului nesfîrşit de prizonieri, totuşi sufletul poporului, al arhonţilor şi al clerului nu-i mai aparţinea, iar multe glasuri înfuriate şi destule blesteme fură înăbuşite de privirile crunte şi ameninţătoare ale varangilor care mărgineau cu şirul lor nesfîrşit, şi pe o parte şi pe cealaltă, Şoseaua Triumfurilor, Mesi. Fokas văzu chipurile întunecate, auzi ovaţiile şi blestemele care ajungeau pînă la urechile lui, ca vuietul mării dezlănţuite, ca nişte rafale de vînt, îşi dădu seama ce se petrecea în juru-i şi inima-i sîngeră. Lărgirea fruntariilor imperiului, victoriile împotriva păgînilor, bogăţiile pe care le aducea n-aveau ecou decît în inimile oştenilor, a celor pe care-i numea fraţi. Grav şi taciturn intră în Palatul Sacru. Se închise în dormitorul lui şi, îngenunchind în faţa sfintelor icoane, se rugă ceasuri în şir.

Lunile de iarnă se sfîrșiseră, zilele deveniră mai lungi, iar soarele începu să încălzească orașul lui Constantin cu razele lui aurii. Zilele se măriră. Dar în același timp se măriră și ura și dezgustul poporului față de împărat. Nimeni nu mai vorbea fără să-l blesteme pe Fokas și pe fratele lui, Leon curopalatul [1] care storcea poporului tot felul de biruri. Nikiforos afla toate veștile în legătură cu nemulțumirea celor nevoiași, care-și exprimau protestul prin cîrciumi, la Forum și-n piețele orașului, și devenea tot mai posac și mai mîhnit, fiindcă acum nu mai avea încredere în nimeni, în afară de fratele și de bătrînul său tată Vardas. Chiar și dragostea lui pentru Theofano începuse, nu să se destrame, ci să se înece în valurile de deznădejde care-l cuprindeau tot mai des, pentru că acum își dădea prea bine seama că și ea îl urăște. Zilele se scurgeau și deveneau săptămîni, iar săptămînile luni. Într-o zi, era în prima lună de iarnă, focurile aduseră vestea cea mare : căzuse Antiohia. Stindardele împărătești fuseseră înălțate deasupra forturilor cetății Antiohiei.

La aflarea veștii, chipul împăratului se aprinse de mînie și cînd, după trei sau patru zile, Nikitas sosi la Palatul Sacru ca trimis al comandantului armatelor Anatoliei ca să-i comunice oficial căderea marii acropole sarazine, Fokas îl primi rău, iar răcnetele lui făcură să se cutremure Tricliniul de Aur :

— Vourdtzis a cucerit Antiohia în pofida ordinelor mele, punînd în primejdie întreaga mea operă. A cucerit Antiohia, deși îi poruncisem doar s-o asedieze. Katepano Chrisoloras, victoria care în alte împrejurări m-ar fi bucurat pînă-n adîncul sufletului, de astă dată m-a umplut de nemulțumire pentru că un general care nu-și ascultă comandantul nu trebuie să mai poarte asemenea titlu. Vourdtzis m-a nesocotit atît în calitate de comandant, cît și ca împărat. Trebuie să fie pedepsit și va fi pedepsit. Forțele lui erau neînsemnate și dacă dădea greș păgînii ar fi prins curaj.

După ce rosti aceste vorbe grele se sculă de pe tron și ieși din sală, părăsindu-i pe toți demnitarii imperiului, care se uitau uluiți unul la altul.

---

[1] Înalt demnitar bizantin care administra palatul imperial.

Cu capul vuindu-i încă de răcnetele lui Nikiforos, Nikitas se ridică și părăsi Triclinium de Aur. Fokas nu mai era comandantul pe care-l cunoștea. Era un alt om, un despot ciudat și crud. Cu pași înceți, ieși din sala cea mare și porni spre casa părintească. Lipsea de mult timp din Basilevusa și acum i se părea și ea schimbată, străine, ca un vulcan care mocnea în adîncuri, gata să erupă.

Află și Theofano de felul cum fusese primit Nikitas de către Fokas și pe fața ei frumoasă apăru pentru o clipă un zîmbet plin de răutate. Împăratul devenea din ce în ce mai urît, și dacă îl va pedepsi pe Vourdtzis, precum spusese, în loc să-l răsplătească, încă un om, în afară de ea, i-ar fi dorit pieirea. Dar, nevrînd să lase nimic la voia întîmplării, se duse în grabă să-l vadă.

Îl găsi în dormitorul lui, îngenuncheat în fața iconostasului. Se opri și-l privi mult timp, fără să-i vorbească. Părea îmbătrînit. Avea fața trasă, ochii înfundați adînc în orbite, iar spinarea-i arăta în acea clipă gîrbovită.

— Nikiforos, i se adresă ea gingaș, după un scurt răstimp de tăcere. Nikiforos.

Acesta se întoarse și o privi. Ochii lui păreau umezi.

— Nikiforos, ce s-a întîmplat? îl întrebă Theofano, chipurile, neliniștită.

— Vourdtzis mi-a nesocotit porunca, răspunse. A cucerit Antiohia. Izbînda lui e mare, dar a călcat ordinele mele. I-am vorbit urît solici trimise de Ioannis. Am strigat în fața tuturor arhonților că îl voi pedepsi pe Vourdtzis. Am greșit... Îmi pare rău.

— Ai greșit? zise înfuriată Theofano, văzînd că i se năruiesc speranțele. Spui că ai greșit, cînd el ți-a furat gloria care ți se cuvenea? Cînd toată lumea va spune că acolo unde ai dat greș tu, biruitorul comandant de oști, a învins un simplu general? Nikiforos, nu te mai recunosc. Cîndva, pînă mai ieri mi se părea, pretindeai din partea oamenilor tăi o disciplină de fier. Astăzi te-ai schimbat... Fă cum vrei. Dar înainte de a hotărî, gîndește-te bine. Dacă toți generalii vor proceda ca Vourdtzis, atunci nu vei mai comanda tu, ci ei.

La început Fokas o ascultă distrat, dar cînd ea îi atinse punctul cel slab, disciplina militară, se aprinse deodată, gata să izbucnească.

— Ai dreptate, se auzi vocea lui plină de amenințări. Theofano, ai dreptate și-ți mulțumesc pentru că mi-ai deschis ochii. Pentru indisciplina lui, Vourdtzis va fi pedepsit cu vîrf și îndesat.

Se apropie de ea și, cuprinzînd-o în brațe, o sărută cu gingășie, spunîndu-i în șoaptă :

— Îți mulțumesc... Îți mulțumesc pentru că mi-ai arătat din nou drumul cel drept.

Sosind la Constantinopol, Vourdtzis se prezentă în mare grabă la Tricliniul de Aur ca să-și primească răsplata pentru victoria cîștigată. Intră în sala împodobită cu aur, semeț, plin de mîndrie și de adorație pentru comandantul și împăratul lui, dar ieși umilit. În ochii lui se citea o ură de moarte pentru cel pe care-l asemuia, pînă nu demult, unui zeu. Fokas îl umilise în fața tuturor arhonților și nu se mulțumise numai cu interzicerea oricărei manifestări publice pentru izbînda lui Vourdtzis, dar îl trimisese înapoi în Asia Mică ca simplu comandant al unei cetăți neînsemnate.

— Nu-l mai recunosc, îi spunea Nikitas, plin de mîhnire, chiar în aceeași seară lui Anemaș. Ai auzit cum răcnea, ai văzut cum îi scînteiau ochii ?... S-a schimbat, nu mai e cel de altădată. Nu mai e gloriosul nostru comandant.

Anemaș clătină din cap.

— Se teme, bolborosi acesta, tremură și-n fața propriei sale umbre. În fiecare seară pune peste tot străjeri, ca și cum ar trăi printre dușmani și nu în capitala lui. Zilnic se duce la castelul Vukoleon și se înfurie deoarece construcția nu e încă gata. Acum cîteva zile a poruncit să i se taie nasul unui varang care aținise în timp ce stătea de strajă. Am căzut în genunchi și l-am implorat să nu fie atît de crud. Dar nu m-a ascultat... Pînă și cei din garda lui personală murmură acum împotrivă-i. Nikitas, trebuie să-i deschidem ochii, să-l facem să-și revină. Dar cum, în ce fel ?

Tăcură amîndoi.

— Numai Tzimiskis, zise deodată Nikitas. Numai el poate să-i vorbească. Poate... poate şi Augusta. Lui Tzimiskis pot să-i spun şi eu o vorbă. Augustei în nici un caz... Anemaş, nu stărui, situaţia mea nu-mi îngăduie un lucru ca ăsta.

Cînd Tzimiskis sosi la Constantinopol, Chrisoloras se duse şi-i vorbi. Ioannis, care fierbea de indignare fiindcă în persoana lui Vourdtzis se vedea jignit şi el, îi răspunse :

— Nikitas, nu era nevoie să-mi spui toate lucrurile astea. Le cunosc şi i le voi spune Măriei-sale de-a dreptul.

Fokas îl primi pe Tzimiskis în Tricliniul de Aur. Şedea pe tron avîndu-i la dreapta pe copiii lui Romanos, Vasilios şi Konstantinos, iar la stînga pe împărăteasă. Avea o expresie gravă, iar ochii lui scînteiau de mînia care-i clocotea în suflet. Ioannis intră semeţ în frumoasa sală şi ochii tuturor arhonţilor se pironiră asupra lui, fiindcă îşi aduceau cu toţii aminte de felul cum fusese primit Vourdtzis de către împărat, iar acum aşteptau să vadă cum se va purta cu strălucitorul domestikos. Demnitarii stăteau cu sufletul la gură, în afară de Vasilios, care, de îndată ce-l văzu pe Tzimiskis, îi zîmbi cu nevinovăţie şi vru să coboare de pe tron şi să alerge spre el ca să-l salute. Dar se abţinu şi el. În schimb, ochii lui îi surîdeau cu afecţiune.

Primul începu să vorbească Nikiforos.

— Gloriosule domestikos, i se adresă pe un ton aproape sălbatic lui Tzimiskis, ai sosit la Constantinopol în cel mai nepotrivit moment. Asediul Alepului continuă încă şi tu, în loc să rămîi în Asia Mică, aşa cum o cerea gradul tău, ai venit aici ! Şi nu numai atît. Unul din generalii mei şi ai tăi, patricianul Vourdtzis, mi-a încălcat poruncile, acţionînd aşa cum l-a dus pe el capul. L-am pedepsit după cum merita, şi în viitor voi pedepsi mult mai aspru pe cel care-mi va nesocoti ordinele, indiferent dacă rezultatul va fi bun sau rău. Gloriosule, mai ai ceva de spus ? Vrei să te dezvinovăţeşti pentru purtarea lui

Vourdtzis ca și pentru hotărîrea de-a părăsi armatele mele ?

Tzimiskis se pierdu cu firea și deveni numaidecît roșu ca racul. În ceea ce-l privea pe Vourdtzis se aștepta să audă asemenea vorbe, dar nu și în ceea ce-l privea pe el.

— Luminăția-ta, răspunse încercînd să-și înăbușe mînia care-i gonea tot sîngele la cap. Luminăția-ta, ești nedrept ! Nedrept față de Vourdtzis, nedrept și față de mine. Poate că Vourdtzis a nesocotit porunca Măriei-tale, dar victoria lui e atît de mare, încît era de datoria Luminăției-tale să-i ierte nesupunerea. În ceea ce mă privește...

— Domestikos, îndrăznești să judeci hotărîrile mele ? răcni Fokas.

— Îndrăznesc, răspunse Ioannis fără să șovăie. Îndrăznesc fiindcă și eu m-am născut soldat. Ai fost nedrept, Luminăția-ta. Nu mi-e teamă să repet cuvintele și nici nu caut să-mi ascund gîndurile.

— Domestikos, se auzi vocea rece ca gheața a lui Nikiforos, care încerca să se stăpînească. Purtarea de acum și cuvintele pe care le-ai rostit azi nu sînt demne de gradul pe care ți l-am dat. Dacă comandantul armatei mele pune la îndoială justețea poruncilor pe care le dau, și aceasta în mod public, atunci ce vor face ceilalți, cei de rang inferior ? Și dacă aceștia te vor imita, ce fel de armată va mai avea imperiul ? Domestikos, retrage-ți cuvintele și voi uita îndrăzneala de care ai dat dovadă.

O liniște de mormînt se lăsă după ultimele cuvinte ale împăratului. Arhonții așteptau cu sufletul la gură să audă răspunsul lui Ioannis. Dacă nu-și va schimba atitudinea...

Theofano simți cum i se opresc bătăile inimii. Fiul ei, Vasilios, se întorcea și se uita cînd la Fokas, cînd la Tzimiskis. Înțelegea că se petrece un lucru neobișnuit, dar cu mintea lui de copil nu putea să-și dea seama de toată importanța acestei înfruntări.

— Luminăția-ta, răsună vocea lui Tzimiskis, curată ca cristalul. Am adus la cunoștința Înălțimii-tale părerea mea. N-o schimb, nici nu-mi retrag cuvintele care au ieșit nu din gura, ci din cugetul meu. Luminăția-ta, ați fost nedrept cu Vourdtzis. Și răul nu constă numai în aceasta.

Prin atitudinea voastră de acum dați poporului, arhonților și dregătorilor dreptul să creadă că sînteți gelos pe gloria subalternilor voștri!

— Tzimiskis, răcni Nikiforos, de astă dată ai întrecut măsura. Ieși! Din această clipă îți interzic să mai intri în capitală fără învoirea mea scrisă. Te vei duce să locuiești pe moșiile tale din Asia Mică. Nu mai ești domestikos. N-am nevoie de oameni ca tine. Dar, continuă împăratul zîmbind ironic, ca să nu se găsească vreunul care să spună că basileul nu-ți recunoaște serviciile aduse în trecut imperiului, îți voi acorda un alt titlu. Începînd de astăzi, din această clipă chiar, vei fi logofătul dromului.

Fokas nu-i dădu timp să-i răspundă și nici nu-și putea imagina măcar povara dizgrației ce căzuse pe capul lui Tzimiskis. Se sculă de pe tron și părăsi în mare grabă Tricliniul de Aur, în timp ce toată lumea căzuse în genunchi în semn de prosternare.

Theofano și copiii acesteia îl urmară pe Fokas.

— Nikiforos și-a semnat sentința de condamnare la moarte, repeta întruna Theofano, plimbîndu-se prin dormitorul ei. Complotul pentru detronarea lui Fokas avea nevoie de o căpetenie. Acum am găsit-o. Probabil că Tzimiskis jură acum că-l va ucide pe Fokas. Domnul m-a ajutat. Dar e nevoie de multă fereală, deoarece, dacă se va comite chiar și o singură greșeală...

Se opri. Apoi se întoarse și, luînd loc la masă, începu să scrie ceva pe un pergament. Scrise mult timp, iar cînd sfîrși, sună din clopoțel.

— Leon, spuse eunucului. Am un mesaj pentru arhontele Tzimiskis. Să i-l duci personal... Totuși, ar fi mai bine să nu i-l duci tu. Vei înmîna mesajul lui Othon, fratele varangului pedepsit de Fokas. Am vorbit cu el, e la fel de ambițios cum era pe vremuri Mihail. Hai, du-te.

Eunucul însă nu se urni. Theofano îl privi mirată.

— Leon, ce e cu tine? îl întrebă. N-ai auzit ce ți-am spus?

— Am auzit, preacuvioasă Augustă, răspunse acesta, dar dacă Luminăția-ta îmi îngăduie...

— Da, Leon, știi prea bine că n-am nici un secret față de tine.

— Preacuvioasă Augustă, zise acesta și căzu în genunchi. Vă implor, nu încercați să-l împingeți pe arhontele Tzimiskis să pună la cale vreun complot. Mi-e teamă de el. E atît de... de...

— Leon! strigă furioasă Theofano. Nu ți-am cerut părerea. Și nici drept să-mi dai sfaturi nu ai. Trimiți sau nu mesajul?

— Îl voi trimite, preacuvioasă Augustă, zise acesta suspinînd. Mă arunc și-n foc pentru Luminăția-voastră. Dar îndrăznesc încă o dată să vă spun, chiar cu riscul de-a vă supăra cu vorbele mele, că n-am nici o încredere în arhontele Tzimiskis.

Cu ochii scînteind de mînie, Theofano porni amenințătoare spre Leon și ridică mîna să-l lovească. Acesta rămase nemișcat. Dar o privi cu atîta desperare, încît ea se îmblînzi pe dată.

— Leon, du-te, îi spuse ea cu o voce mieroasă. Du-te, temerile tale sînt neîntemeiate.

În loc să-i răspundă, acesta întinse mîna, apucă mîna care voia să-l lovească și o sărută cu o adevărată venerație.

Deși trecuseră două zile din clipa în care se înfruntase pe față cu Tzimiskis în Tricliniul de Aur, Fokas nu-și revenise încă. Discutase și cu Leon, fratele lui, și acesta îi dăduse dreptate. Dar în sinea lui avea îndoieli, și cînd gîndurile îl copleșiră, într-o seară rece de noiembrie, căzu în genunchi în fața iconostasului și începu să se roage, căutînd alinare și lumină la Dumnezeul său. Se rugă multă vreme, iar cînd se sculă, chipul lui părea mai senin.

— Așa trebuia să procedez, șopti. Măsura a fost crudă, dar necesară.

După ce se ridică din fața iconostasului, aruncă o privire spre marele pat ce rămînea noapte de noapte gol — acum dormea mereu pe dușumea, întins pe pieile a două sălbăticiuni, exceptînd rarele cazuri cînd Theofano venea să-i țină tovărășie — și se înfioră, deoarece, așa

cum era luminat de sfeşnice şi aşa cum strălucea, supraîncărcat de aur, i se păru că-i un pat funebru, un adevărat catafalc. Acest gînd îi aduse în minte un altul. Se apropie în mare grabă de o masă şi, bîjbîind printre sulurile de papirus care se aflau pe ea, scoase un mic pergament ce conţinea doar două-trei rînduri. Pergamentul glăsuia :

„Sfînta Providenţă mi-a destăinuit mie, care-s un vierme, că vei muri, basileule, în a treia lună după septembrie."

Răvaşul îi fusese pus în mînă de un călugăr cu zece zile în urmă, în timp ce se ducea spre Biserica cea Nouă. Călugărul dispăru după aceea în mulţime, fără a fi reuşit să-i vadă faţa. Fokas luă pergamentul de pe masă, parcurse iarăşi cele cîteva rînduri, cu toate că le citise de o mie de ori aproape şi, mototolindu-l nervos, murmură :

— O, Doamne, de ce oare mi-am adus aminte, astăseară, de cuvintele astea ?

Theofano nu era deloc mulţumită de răspunsul dat de Tzimiskis. Înainte de a pleca în surghiun, Ioannis îi trimisese un scurt mesaj prin care-şi lua bun rămas, dar nu răspundea la întrebarea ei, şi anume dacă se simţea în stare să urzească un complot împotriva lui Fokas. Din mesajul lui reieşea că-l ura pe Nikiforos, îl înjura în mod grosolan, dar ura lui nu ajunsese pînă acolo încît să-i dorească moartea.

— Şi totuşi, spuse Theofano cuprinsă de deznădejde, în timp ce se gîndea la tot ceea ce-i scrisese lui Tzimiskis, în scrisoarea mea i-am dat să înţeleagă destul de limpede că în cazul cînd Fokas va fi detronat sau ucis, pe tron se va urca el.

Îndoindu-se de sentimentele lui, începu să-şi împletească degetele şi, deodată, luă hotărîrea cea mare.

— Trebuie să se reîntoarcă, murmură, trebuie să revină la Constantinopol. Trebuie să-l revăd. Asemenea treburi nu se aranjează prin scrisori. Trebuie să revină şi

va reveni! Şi chiar curînd de tot. Nikiforos n-are cum să mă refuze. De altfel, acum îi pare rău de ceea ce a făcut, aşa că va încuviinţa cu atît mai uşor rechemarea lui Tzimiskis din surghiun. Trebuie să vină şi cînd va veni...

Ochii săi, care scoteau flăcări, se îndreptară spre uşa care dădea în coridor. Era coridorul care ducea spre dormitorul lui Fokas.

— Va veni şi voi scăpa de Nikiforos. Într-o lună, cel mult într-o lună şi jumătate. Sabia. Nikiforos, îţi pregătesc un sfîrşit pe măsura faptelor tale, strigă, dînd glas groazei şi nestinsei ei duşmănii faţă de cel care o diviniza.

Mistuită de dor, de un dor care, cu trecerea timpului, devenea tot mai aprins şi mai chinuitor, Theofano nu se abătu nici o clipă de la hotărîrea de a-l readuce pe Tzimiskis la Constantinopol. Voia să termine cît mai curînd cu putinţă cu omul, adică cu propriul ei soţ, care, precum credea, constituia o piedică în calea fericirii sale. Cu vorbe mieroase şi sfaturi, fără să recurgă la nici un fel de rugăminţi care ar fi putut da naştere la bănuieli, reuşi să se apropie de ţel. Nikiforos începu să recunoască, în cele din urmă, că-l pedepsise pe Tzimiskis mult mai aspru decît merita. Iar cînd Theofano îi spuse, vrînd să-i risipească şi ultimele bănuieli în legătură cu fidelitatea ei, că găsise o mireasă pentru Ioannis, o patriciană cu centură, fiica fostului magister şi general Votanistis, ochii lui Fokas străluciră de bucurie şi, învingîndu-şi şovăiala, semnă hrisovul prin care fostul comandant suprem al armatelor Anatoliei şi în prezent simplu logofăt al dromului era rechemat la Constantinopol. Semnînd actul de rechemare a lui Tzimiskis, Fokas avu parte de-o noapte de adevărată fericire pentru că Theofano, ca să-i arate cît de mult îl iubea, de îndată ce se înnoptă, veni să-l viziteze în odaia lui şi dormiră împreună în patul cel mare. Se culcară şi sfeşnicele, cu flăcările lor aurii, urmăriră, pîlpîind din pricina vîntului turbat care răzbătea prin draperiile groase, adoraţia profundă a lui Fokas şi neîntrecuta ipocrizie a Theofanei.

Luna noiembrie se apropia de sfîrşit. Asupra Constantinopolului se abătu un frig cumplit. Cerul fu acoperit de o perdea de nori plumburii care rămaseră nemişcaţi, ca şi cum ar fi ancorat deasupra oraşului pe care-l cufundară într-o beznă ciudată, în timp ce dincolo, dispre Asia Mică, se auzea huruitul surd al tunetelor. Se înnoptă, iar norii, încremeniţi ca un coşmar care-ţi apasă pieptul, căpătau răsfrîngeri luminoase din pricina străfulgerărilor din depărtare, ce le risipeau pentru o clipă întunecimea. Vremea aceasta ciudată ţinu pînă aproape de sfîrşitul lunii. În clipa în care inimile arhonţilor şi ale plebeilor începură a jindui după lumina şi soarele care dispăruse, un puternic cutremur zgudui Constantinopolul. Atunci mulţi oameni îşi făcură cruce, iar unii văzură în asta semne rău prevestitoare pentru Oraşul lui Constantin. Dar a doua zi începu să bată brusc crivăţul care risipi beznа norilor, aşa că soarele auriu străluci iarăşi pe bolta cerească.

În ziua de 28 noiembrie, Fokas se trezi dis-de-dimineaţă şi retrăi toată nenorocirea care-l lovise cu două zile în urmă, cînd îşi dăduse sufletul chiar în braţele lui, bătrînul său tată, Vardas Fokas. Nikiforos îşi plînse îndelung părintele, care trecuse pragul celor nouăzeci de ani, iar cînd coborî, cu propriile-i mîini, sicriul în mormînt şi placa funerară fu lăsată să alunece greu deasupra rămăşiţelor sale pămînteşti, simţi în jurul lui un mare gol, fiindcă ştia că singurul om care-l iubea, fără să-i ceară nimic în schimb, era cel ce dispăruse acoperit de ţărînă. Fokas se ridică de pe podeaua unde dormea, îşi scoase mantia aspră de monah pe care o purta, se îmbrăcă singur, ca de obicei, şi porni spre Tricliniul de Aur, unde hotărîse să primească solia bulgarilor care venise la el cu unele cereri.

Deşi era încă devreme, la un ceas după revărsatul zorilor, tricliniul era plin de arhonţi, generali şi curteni. Fokas trecu grăbit prin faţa lor, se duse şi se aşeză pe tron, rezemîndu-şi capul de mînă. Chipul îi era întunecat şi ochii umflaţi de plîns, fiindcă ori de cîte ori se afla singur, lacrimile nu încetau să-i curgă şiroaie pentru preaiubitul lui părinte care murise.

Membrii sollei căzură la picioarele lui şi începură să vorbească. Nikiforos îi urmărea absent, cînd deodată, privirea lui se pironi pe uşa triclinîului. Acolo, în pragul uşii care dădea în coridorul interior, apăruse Tzimiskis. Purta o haină militară simplă, îţi ţinea capul sus cu semeţie şi un zîmbet mijea pe frumoasa lui faţă. Nikiforos îl văzu şi se tulbură. Zărindu-l, îşi aduse aminte de vorbele pe care i le spusese fratele lui :

„Urmăreşte-l, e un om perfid şi făţarnic. Întoarcerea lui la Constantinopol va avea urmări nefaste pentru tine".

Ioannis înaintă, ajunse în apropierea basileului, căzu în genunchi pentru a i se închina, dar îşi înălţă de îndată capul, căutîndu-i privirea. Nikiforos îşi întoarse ochii în altă parte. Tzimiskis se sculă scrîşnind din dinţi. Apoi se duse şi-şi ocupă locul cuvenit rangului său în rîndul arhonţilor. Împăratul îl primea rece, mai bine-zis duşmănos.

— Eşti un războinic laş !... Ioannis, zadarnice au fost toate ostenelile mele. Te temi, tu, neînfricatule ? strigă Theofano. Unde ţi-s ambiţiile ? Unde ţi-e renumele pe care l-ai cîştigat în bătălii ? Primeşti ca umilinţele să cadă asupra-ţi una după alta. Te-a primit rece, aproape duşmănos şi acum... Acum, îmi vine să rîd, îţi interzice să te mai prezinţi în faţa lui... Ioannis, nu m-asculţi ?

— Te ascult, zise acesta grav. Te ascult, dar mă gîndesc. M-a jignit, nu te contrazic. Mi-a interzis să locuiesc în Basilevusa. „Dincolo, în Asia Mică, acolo ţi-e locul", mi-a trimis vorbă. M-a jignit, dar paharul nu s-a revărsat încă. Am trăit lîngă el o viaţă întreagă, a fost comandantul meu şi cîndva mi-era drag. L-am făcut împărat ! Da, eu l-am făcut. La Tzamandos. A uitat. Îl urăsc, dar nu pînă într-atît încît să-i doresc pieirea.

Oftă, ochii i se pironiră pe fereastră.

— Cîndva mi-a fost comandant, se auzi din nou vocea lui, ca o şoaptă. Am luptat împreună. Împreună ne-am bucurat de triumful victoriei. Împreună am organizat expediţiile şi am cucerit Alepul. Împreună i-am umilit pe sarazini. Nu. Nu-i doresc moartea.

— Nu-l dorești moartea? strigă iarăși Theofano aprinsă de mînie. Atunci, cum rămîne cu dragostea, cu iubirea ta? Sau poate crezi că ne vom putea întîlni mereu pe ascuns, în gineceu? Ioannis, ne jucăm cu moartea, nu-ți dai seama? Ieri, azi, mîine! Cît crezi că mai pot să dureze întîlnirile astea tainice, nebunia asta? La orice scîrțîit sari în sus și pui mîna pe sabie. Orice umbră ți se pare un om înarmat gata să te ucidă. Nu-l dorești moartea. Așadar, nu dorești nici coroana. Nu mă vrei nici pe mine. Ești nedemn de dragostea mea. Nedemn de sacrificiile pe care le-am făcut pentru tine.

Îl privi atît de disprețuitor, încît acesta își plecă privirea.

— Pleacă, continuă ea ieșită din minți. Nu vreau să te mai văd. Ți-am oferit coroana și propriu-mi trup. Le-ai disprețuit și le-ai călcat în picioare pe amîndouă. Ești un netrebnic!

Trupul ei fu zguduit de suspine pline de mînie și deznădejde. Cuprinsă de desperare, căzu pe patul răvășit, care-i primise îmbrățișați cu puțin înainte și începu să izbească pernele cu pumnii.

Ioannis rămase cîteva clipe încremenit. Apoi, mînat de dorință sau, cine știe, poate în urma unei adînci chibzuieli, se apropie de ea, o cuprinse în brațe, îi întoarse capul și buzele lui începură să-i șteargă lacrimile.

— Te iubesc, te iubesc, îi spuse fără suflare.

Sufletul lui Fokas era mai cernit decît negura norilor care se adunaseră iarăși deasupra Constantinopolului, iar inima mai rece decît crivățul care bicluia capitala. Timp de o săptămînă nu trecuse zi fără să nu primească, din partea unor persoane ale căror fețe nu reușea să le deslușească bine, răvașe în care era vorba despre comploturile puse la cale și despre moartea care-l pîndea de pretutindeni. Atunci, neavînd pe cine să se bizuie, neștiind cui să încredințeze paza propriei sale persoane, se gîndi la Chrisoloras. Dar acesta lipsea, era în Asia Mică, într-o cetate de lîngă Antiohia. Un mesager imperial porni spre Antiohia în dimineața geroasă a zilei de 5 decembrie. Ordinul semnat de împărat era scurt și conceput în termeni militari:

„Către katepano Nikitas Chrisoloras, cetatea Petras. De îndată ce vei primi mesajul meu, întoarce-te fără zăbavă în Oraşul lui Constantin. Te-am numit din nou mare primikir. Grăbeşte-te, ceasurile sînt numărate. Nikiforos."

— Azi e 5 decembrie, bolborosi Fokas după plecarea mesagerului. În decurs de şase-şapte zile Nikitas va trebui să fie aici şi cînd se va întoarce voi putea dormi liniştit. L-am nedreptăţit şi pe el. Dar îmi inspiră încredere. E cinstit. Am să-i vorbesc şi are să mă înţeleagă.

Cu inima uşurată, se duse s-o caute pe Theofano. Îi vorbise despre scrisorile ciudate pe care le primea, dar ea căuta să-l liniştească, spunîndu-i că atunci cînd se vor muta — şi urmau să se mute curînd — la castelul Vukoleon, nu-l va mai putea ameninţa nimeni. Mai mult chiar, îi propusese să-şi întărească garda personală cu oameni aleşi de ea. Erau oşteni care slujiseră cîndva sub ordinele lui şi ale lui Tzimiskis în bătăliile purtate împotriva sarazinilor.

Mai trecură încă trei zile. La 8 decembrie, într-o noapte plină de stele care luminau cu scînteierea lor rece de gheaţă bolta cerească, o umbră se furişă prin întuneric şi se opri în faţa santinelei care păzea una din porţile Palatului Sacru. Santinela, un barbar mătăhălos, îşi îndreptă privirea în direcţia umbrei, iar cînd auzi fluieratul ei, îi întoarse spatele. Umbra ieşi la lumină. Era Tzimiskis. Purta o mantie grea cu glugă, care-i acoperea în întregime chipul. Se furişă fără zgomot în interiorul Palatului Sacru şi în semiîntunericul coridorului zări o lumină.

— Leon, tu eşti ? şopti.

— Da, gloriosule, urmaţi-mă.

Păşind tiptil ca să nu fie auziţi, spînul şi Ioannis străbătură coridorul, urcară scara şi, ajungînd la capătul ei, se opriră cîteva clipe, fiindcă se auzise un zgomot greu de paşi. Leon începuse să tremure, Tzimiskis îşi vîrî mîna sub mantie pipăindu-şi sabia. Zgomotul paşilor se îndepărtă fără ca santinela să apară. Cîteva clipe mai tîrziu,

Ioannis se afla în încăperea unde-l aştepta Theofano. Părea neliniştită, iar cînd îl văzu, alergă şi se aruncă în braţele lui.

— Mi-e frică, îi şopti. Nikiforos a primit şi astăzi o scrisoare în care i se vorbeşte despre complot... De astă dată, mesajul pomeneşte numele tău şi al lui Vourdtzis Cineva care cunoaşte planurile noastre vrea să ne trădeze... Mi-e frică.

Tzimiskis o strînse în braţe.

— N-avem de ales, răspunse tăios. Ori el, ori noi.

— Da, spuse Theofano, repetîndu-i, pierdută, cuvintele. N-avem de ales. Ori el, ori noi.

Tăcură amîndoi.

— Începînd de azi şi-a dublat garda, iar peste trei zile ne vom muta la castelul Vukoleon, spuse ea la un moment dat aproape în şoaptă. A dat afară cîţiva ostaşi din vechea lui gardă personală, înlocuindu-i cu alţii noi. Mi-e teamă... Dacă ne descoperă, atunci ne aşteaptă cea mai cumplită moarte.

Ioannis nu-i răspunse nici de astă dată, o sărută doar cu gingăşie.

— Sînt gata, şopti el. Peste zece zile. Vom prinde momentul potrivit. Într-o zi, cînd va ieşi din palat fără prea mulţi însoţitori, îl vom ataca, deschis şi bărbăteşte. Gloata ni se va alătura. Oamenii mei sînt pregătiţi. Nu aşteaptă decît să le dau semnalul.

— Făţiş, pe stradă? Nu! strigă Theofano smulgîndu-se din braţele lui. Mai bine aici, la palat, chiar în dormitorul lui. În noul lui dormitor din Vukoleon. În timpul nopţii. Trebuie să acţionăm repede, mult mai repede decît ai plănuit tu... Pentru că... pentru că...

Se opri şi-şi plecă privirea.

— Pentru că? întrebă el neliniştit.

— Pentru că am aflat că l-a rechemat pe Nikitas Clirisoloras. Şi-o să-l numească iarăşi mare primiklr. Iar dacă Nikitas are timp să se întoarcă, are să-l înlocuiască pe Mihail, şi-atunci nu ne vom mai putea pune planul în aplicare.

Ioannis îşi încreţi fruntea.

— Nikitas, murmură îngîndurat. Da, ai dreptate. El n-are să treacă de partea noastră. Are să-l apere pe Nikiforos riscîndu-şi chiar viaţa. Afară doar...

O privi atît de stăruitor, încît ea se înfloră.

— Aşadar, ştiai ? îl întrebă ea roşind.

— Că te iubeşte ? zîmbi acesta. Da, ştiam. Îmi am şi eu informatorii mei. Dacă tu...

— Nu, îl întrerupse Theofano. Nu, nu pot... Nu se poate... Nu se poate. Apoi... apoi... Chiar dacă i-aş cere, nu sînt sigură că ni se va alătura.

În timp ce rostea aceste vorbe, inima-i zvîcnea puternic în piept. În ultima vreme nu se gîndise deloc la Nikitas.

Se uită la Tzimiskis cu coada ochiului, încercînd să ghicească, din expresia şi atitudinea acestuia, ce ştia despre legătura ei cu Chrisoloras. Privirea lui rătăcea undeva departe. Continua s-o ţină în braţe, dar gîndul lui zbura cine ştie pe unde. Nu prea ştia cine ştie ce...

— Vourdtzis, bolborosi Ioannis la un moment dat. Leon Pediasimos, Leon Valantis, Ioannis Atzipotheodoros, patru şi cu mine cinci. Destui, deşi poate că nu... Theofano, ai spus că trebuie să acţionăm în interiorul palatului. Cum însă şi cînd ?

Vorbiră mult timp, punînd la punct toate amănuntele ticăloşiei lor, iar Leon eunucul, care ciulise urechile şi urmărise toată discuţia, îşi simţi trupul năpădit de sudorile morţii.

— Se va distruge, îşi spuse la un moment dat, înflorîndu-se. Tzimiskis o va părăsi de îndată ce se va lovi de prima piedică . Crima trebuie evitată. Trebuie să-l deschid ochii împăratului.

Eunucul n-avea vreo simpatie deosebită pentru Fokas. Dimpotrivă, îi era puţin cam nesuferit din pricina purtărilor lui grosolane. Dar o iubea atît de mult pe Theofano, încît nu voia nici în ruptul capului s-o lase să se amestece aşa de făţiş într-un asasinat care, precum credea, urma s-o distrugă, întrucît trebuia să aibă de-a face cu Tzimiskis, în care el n-avea nici un pic de încredere. Leon îşi dădea seama că iubirea acestuia pentru stăpîna lui era ca şi inexistentă.

— Trebuie să vorbesc cu Augusta, își continuă eunucul monologul. Iar dacă nu-mi va da ascultare, atunci voi căuta să vorbesc chiar cu basileul. Da, așa trebuie să fac.

Dădu din cap și se cufundă într-o meditație adîncă, căutînd să găsească mijlocul de a-l înștiința pe basileu, fără ca Theofano să aibă de suferit din pricina asta. Împărăteasa fu nevoită să-l strige de două ori ; eunucul trebuia să-l conducă pe Ioannis dincolo de zidurile palatului.

XXIII

În acea seară de decembrie întunericul pogorise repede. Nori negri, grei de omăt, cutreierau cerul împinşi de rafalele crivăţului. Devreme, cu mult înainte de căderea nopţii, locuitorii Constantinopolului se închiseseră în casele lor, palate sau bordeie, după cum le era starea. Pieţele, străzile largi şi ulicioarele erau pustii. Nicăieri nu se vedea ţipenie de om. Doar dinspre Cornul de Aur, acolo unde erau tavernele, se auzeau strigătele şi cîntecele chefliilor. În fortăreaţa castelului Vukoleon, noua reşedinţă a lui Fokas, inaugurată chiar în acea zi, santinelele, îmbrăcate în mantii grele, se învîrteau continuu în jurul posturilor, înjurînd de mama focului frigul care le pătrundea pînă-n oase. Porţile fortului se închiseseră cu un ceas înainte de căderea întunericului şi cîteva femei, însoţite de eunucii aflaţi în slujba Theofanei, prin graţia lui Dumnezeu împărătească a Bizanţului, abia apucaseră să intre în castel.

Înfăşurate în mantii, cu feţele acoperite de glugi şi văluri pentru a se apăra de frig, femeile, îndrumate de eunuci, urcară în apartamentele Augustei şi, fără să fie văzute de nimeni, se ascunseră într-o cameră întunecoasă.

Cînd intră în cameră şi ultima dintre ele, spînul, care conducea grupul eunucilor, şopti ceva camarazilor lui şi apoi, cu paşi iuţi, se îndreptă spre coridorul interior care dădea în dormitorul împăratului. Eunucul se opri în faţa uşii basileului şi trase cu urechea. Dinăuntru nu se auzea nimic. Atunci, fiind sigur că n-are cine să-l vadă, deschise

ușa și, pășind în vîrful picioarelor, ajunse pînă la pat, unde depuse un pergament pe care-l scosese din sîn.

— De dragul ei, murmură la plecare, vrînd parcă să se dezvinovățească. Ca s-o salvez !...

Cu mîinile tremurînd de tulburare, Fokas luă pergamentul pe care-l găsi pe pat și-l citi :

„Basileule, îi scria necunoscutul, complotiștii au hotărît să te ucidă. Păzește-te. Birlogul lor se află în gineceu. Trimite-i pe oamenii tăi să scotocească bine. De multe ori, sub straie femeiești, bat inimi de bărbați. Păzește-te!"

— Ducă-se naibii, strigă Nikiforos înfuriat. În gineceu ! Din nou aceeași poveste. Cu neputință !

Neștiind ce să facă, începu să se plimbe prin dormitor. Cu cîteva ceasuri în urmă, un neînsemnat preot al curții îi înmînase un alt pergament, care conținea aproape aceleași vorbe. Nikiforos nu reușise să-i vadă bine fața. Încercă să-l găsească, dar renunță repede, deoarece în curtea palatului roia o puzderie de preoți.

„Basileule, îi scria preotul acela necunoscut, îți aduc la cunoștință că astă-seară ți se pregătește moartea. Ca să te convingi, n-ai decît să cercetezi gineceul. Acolo vei găsi ascunși cîțiva oameni care sînt gata să te ucidă."

Fokas scoase din tunică primul pergament și, confruntîndu-l cu cel pe care-l găsise pe pat, lăsă să-i scape o înjurătură. Cele două scrisuri nu semănau deloc. Doi oameni, doi necunoscuți, îl vesteau moartea.

Copleșit de tulburare, începu să se plimbe prin dormitorul cel nou și, pe nesimțite, pașii îl duseră lîngă geam. Privi afară și se cutremură. Crivățul bătea năprasnic, iar marea își trimitea valurile înghețate să se spargă de zidurile cetății, iscînd un vuiet asurzitor. Se opri, își ciuli urechile, auzi mugetul mării, urletul vîntului, și o nădușeală rece îi năpădi trupul.

— Moartea, bolborosi Fokas printre dinți. Moartea... Fie binevenită. Am obosit să tot lupt. Să mă bat cu vrăjmașii credinței noastre și cu dușmanii dinăuntru. Cîndva

mă numeau biruitor, cîndva mă numeau salvatorul lor, iar acum... vor să mă ucidă.

Rămase cîteva clipe pe gînduri încercînd, în neagra-i deznădejde, să găsească un om de încredere. Nu voia să moară. Opera lui nu fusese terminată încă. Nici cu Dumnezeu nu făcuse pacea pe care şi-o dorea.

— Nici unul, murmură. Între atîtea milioane de suflete nu există un singur om în care să cred. Nici unul...

Tatăl îi murise, fratele lui, o fiinţă haină, poate că-l iubea, poate că nu. Theofano...

— Nu, nu trăiesc cu iluzii! rosti strigînd aproape. I-am fost folositor. Nimic mai mult...

Aplecîndu-şi capul, îşi aduse aminte de arhonţi, de cler şi de norod. Sudălmi, blesteme şi ură, iată la ce se putea aştepta din partea lor. Oastea! Da, oastea îl iubea. Trebuia să-l iubească. Era sever şi drept faţă de oamenii lui. Oastea şi Nikitas, doar ei ţineau la el.

— În două-trei zile, murmură, în două-trei zile Chrisoloras va fi aici şi atunci... atunci voi putea să dorm liniştit.

Rise amarnic la gîndul că va putea dormi liniştit, cînd pergamentele îi vorbeau de moarte şi, luînd pe neaşteptate o hotărîre, sună din clopoţelul care se afla lîngă pat.

— Să vină arhontele dormitorului sacru, Mihail, porunci.

Mihail veni, ascultă poruncile şi plecă de îndată. Fokas ciuli din nou urechile şi auzi tropăitul varangilor care se duceau să-l execute poruncile : să scotocească gineceul. Cînd zgomotul paşilor se îndepărtă, Fokas căzu în genunchi în faţa iconostasului şi începu să se roage.

Theofano auzi tropăitul greu al varangilor chiar dinaintea apartamentelor sale şi încremeni. Aceştia se opriră la uşa ei. Pitit într-un colţ, cu faţa galbenă ca ceara, Leon eunucul se uita cînd la ea, cînd la uşă, care era închisă.

— Ordin de la împărat, rosti tremurînd un cubicular care intră în dormitorul Augustei. Arhontele dormitorului sacru, Mihail, vrea să cerceteze gineceul.

Theofano își strînse pumnii ca să-și ascundă tulburarea.

— Să vină! rosti ea hotărîtă.

Mihail își făcu intrarea în gineceu împreună cu zece oameni și căzu în genunchi.

— Preacuvioasă Augustă, rosti cu vocea sugrumată, Măria-sa împăratul...

— Da, să faci ceea ce ți s-a poruncit, răspunse Theofano rece.

Tremura, dar nu se dădu de gol.

Mihail se sculă și făcu semn oamenilor lui să iasă din dormitor. O cunoștea bine pe Theofano, se temea de furia ei și, întrucît credea că bănuielile lui Fokas erau neîntemeiate, rosti cu glas stins, imediat după plecarea oștenilor :

— Preacuvioasă Augustă, mi-e de ajuns cuvîntul Înălțimii-voastre. Spuneți-mi că nu există nimic care-ar putea da de bănuit în gineceu și mă întorc imediat la Măria-sa împăratul.

Theofano simți că inima începe să i se liniștească.

— Mihail, nu-ți voi uita niciodată purtarea, îi spuse cu glas mieros. Dar fă-ți datoria. Ai primit o poruncă și trebuie s-o îndeplinești !

Tulburarea o îneca, dar tonul glasului era atît de natural, încît risipi și ultimele lui bănuieli.

— Numai de ochii oamenilor mei, răspunse ca și cum ar fi vrut să-i ceară iertare.

Se întoarse, își chemă oștenii și, împreună, deschiseră vreo cinci-șase uși. Văzură că încăperile erau întunecate și goale. Intrară în cîteva camere. Dar în ultima, cea mai îndepărtată, nu scotociră, fiind cu conștiința împăcată că-și îndepliniseră datoria.

Leon eunucul care-i condusese pe oamenii lui Mihail făcu un semn, ca și cum ar fi vrut să-i oprească atunci cînd aceștia se întoarseră cu spatele spre ultima încăpere, dar nu reuși, fiindcă la capătul coridorului apăruse Augusta.

— Ai terminat, Mihail ? întrebă ea pe arhontele dormitorului sacru.

— Da, preacuvioasă Augustă, mă duc să-i raportez Măriei-sale.

Clepsidra arăta șase ceasuri din noapte. Se apropia miezul nopții. Afară vîntul continua să șuiere năprasnic, în timp ce valurile își strigau bucuria lor sălbatică, acoperind cu spumă temeliile fortului Vukoleon. Trecuse aproape un ceas de la plecarea lui Mihail și în apartamentele Augustei nu se auzeau decît pașii ei rari. Eunucii și patriciencle cu centură se duseseră la culcare, încercînd să afle puțină căldură sub plăpumile umplute cu puf de gîscă. Numai Leon stătea lîngă fereastra unde ardea o luminare.

— Întîrzie, zise într-un tîrziu Theofano cuprinsă de nerăbdare. Întîrzie... întîrzie mult. Marea e agitată. O, Doamne, dacă-l va împiedica furtuna ?

Se opri și se întoarse spre Leon.

— Nu zărești nimic ? întrebă.

— Nu, preacuvioaso, răspunse acesta cu sufletul la gură, continuînd să privească afară.

Mai trecu o jumătate de ceas. Pe fruntea Theofanei se iviră cîteva broboane de sudoare.

— Întîrzie. Și dacă nu va veni deloc ? șopti ea încet.

Făcu un gest de desperare și porni spre ultima cameră, singura în care nu intrase Mihail și n-o scotociseră oamenii lui. Cînd ușa se deschise, complotiștii, îmbrăcați tot în veșminte femeiești, puseră mîna pe săbii. Theofano părea că-și ieșise din fire, și cei cinci complotiști deveniră galbeni ca ceara.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Vourdtzis.

— Tzimiskis ! Încă n-a venit, răspunse ea.

— Va veni, șopti cu convingere Atzipotheodoros.

— Ninge și marea e bîntuită de furtună, spuse Augusta aproape strigînd.

— Va veni, liniștiți-vă, preacuvioasă Augustă ! interveni Valandis.

— Și el ce face ? Unde se află ? întrebă Vourdtzis cu ochii injectați. Da, el... Basileul.

— E în dormitorul lui.

— Sînteți sigură, Luminăția-voastră ? stărui Mihail.

— Cred... acolo trebuie să fie.

— Acest „cred" nu-i de ajuns, spuse sec Atzipotheodoros. Preacuvioasă Augustă, trebuie să vă convingeți.

Theofano îl privi îngrozită.

— Trebuie să vă convingeți, întări și Vourdtzis. Personal..

— Să-l văd acum, chiar în clipa aceasta ?

Theofano, femeia care nu știa ce-i șovăiala, începu să se simtă rău. Situația lui Nikiforos era atît de deosebită în comparație cu celelalte. Fokas o diviniza și ea știa bine lucrul acesta.

— Nu... nu pot, șopti cu voce stinsă.

— Trebuie ! stărui Vourdtzis privind-o drept în ochi. Kir Ioannis Tzimiskis se joacă acum cu propria-i viață. Preacuvioasă Augustă, gîndiți-vă și la el.

Inima Theofanei zvîcni. Dacă avea să i se întîmple vreo nenorocire lui Tzimiskis, ar fi murit și ea în aceeași clipă. Cel puțin așa credea.

— Mă duc, șopti.

— O clipă, zise Vourdtzis făcînd un pas înainte. Luminăția-voastră, sînteți tulburată. Iar el, evita să-i rostească pînă și numele, e bănuitor de felul lui.

— N-are să înțeleagă nimic. Nu te neliniști, arhonte Mihail, șopti Theofano ieșind din cameră.

Cînd ajunse la ușa dormitorului lui Fokas se opri, respiră de două ori adînc, și cînd simți că inima își recapătase bătăile firești intră în dormitor. Nikiforos stătea la masă și citea Sfînta Scriptură. Încăperea era în semiîntuneric, doar pe masă ardea o luminare într-un sfeșnic. Auzindu-i pașii, întoarse capul spre ea. Părea obosit și abătut.

— Tu ești ? murmură, în timp ce o rază de lumină făcu să-i strălucească ochii.

— Da, dragul meu, încă nu te-ai culcat ? răspunse Theofano cu o voce mieroasă, apropiindu-se de el.

— Nu, citeam... Numai în cuvintele astea sfinte mai găsesc alinare.

Veni mai aproape de Fokas și, înăbușindu-și un fior, îl cuprinse în brațe, așa cum ședea, strîngîndu-i cu gingășie capul la piept.

— Și pe mine, pe mine nu mă pui la socoteală ? îl întrebă ea cu o prefăcută mîhnire.

— Pe tine, da... Tu eşti viaţa mea, iubirea mea, ţelul meu. Pe tine...

Respirînd adînc, Fokas îşi înălţă ochii ca s-o privească. Ea îl mîngîia în neştire, stînd cu ochii închişi şi cu buzele strînse.

— Theofano, tremuri ! rosti Fokas brusc.

— E frig, răspunse ea netulburată. Ninge. Şi e un ger ! N-auzi cum şuieră vîntul ?

„Noaptea... Ziua de mîine... acest mîine care-i atît de nesigur... Oftă iarăşi. Voia să-i vorbească, să se justifice pentru că poruncise să i se cerceteze apartamentele. Vru să-i spună ceva, dar ea nu-l lăsă. În bezna nopţii se auzi o fluierătură şi lui Fokas i se păru că nu seamănă cu şuierul vîntului.

— Mă duc, zise brusc Theofano şi păli. Mă duc în gineceu. Vreau să văd dacă prinţesele bulgare s-au culcat. Am să mă întorc însă... peste puţin, dragul meu.

Se aplecă şi-l sărută cu gingăşie pe frunte. Buzele ei erau reci de parcă fuseseră atinse de suflarea morţii. Nikiforos se înfioră.

— Am să te aştept, îi şopti şi-şi întinse mîinile ca s-o îmbrăţişeze.

Ea scăpă din îmbrăţişarea lui şi, cu paşi iuţi, se îndreptă spre ieşire.

— Am să mă întorc... peste puţin... să nu încui, îi spuse înainte de-a trage uşa după ea.

Închise canatul uşii şi se rezemă de el cîteva clipe. Respira anevoie, picioarele i se înmuiaseră, îşi simţea trupul greu, parc-ar fi fost de plumb.

„Ioannis, îi trecu prin minte ca o străfulgerare chipul acestuia. Fluierătura."

Se întoarse în dormitorul ei aproape alergînd. Leon continua să stea la fereastră. Expresia ei era atît de grăitoare, încît spînul, fără să fie întrebat, bolborosi :

— Nimic.

— Şi fluierătura ? întrebă înnebunită.

— N-am auzit nimic, răspunse eunucul cu glas rece.

Trecu un ceas. Tot aşteptînd, Nikiforos obosi. Închise Sfînta Scriptură, căscă, se întinse, aruncă o privire spre uşa pe unde ieşise adineauri Theofano şi, clătinîndu-şi capul cu întristare, se îndreptă spre colţul unde se afla

iconostasul, își făcu semnul crucii și se culcă pe o blană de tigru, acoperindu-se cu mantia aspră a călugărului Mihail Maleinos. Cînd să închidă ochii, își aminti că era pentru întîia oară cînd se culca fără să-și aibă sabia lîngă el. Vru să se scoale ca s-o ia. Dar se răzgîndi, iar pleoapele îi acoperiră ochii înlăcrimați, căci își aduse din nou aminte de moartea părintelui său.

Mai trecu un ceas. Vîntul continua să șuiere turbat, iar mugetul mării ajungea în dormitorul Theofanei ca un ecou. Leon stătea pironit la fereastră, lîngă luminarea care ardea. Nimic nu se schimbase în cameră. Nimic care să trădeze zbuciumul sufletesc al Augustei, aflată în așteptarea bărbatului iubit ce avea s-o scape de Nikiforos. Nimic în afară de un obiect ciudat, care contrasta cu mobila grea, cu covoarele bogate, mozaicurile și sfeșnicele de aur și argint masiv. În apropierea ferestrei era un coș împletit grosolan din mlajă, iar în preajma acestuia se găsea un colac de funie groasă. Coșul fusese adus cu o jumătate de oră în urmă de complotiștii care continuau să poarte peste hainele lor obișnuite pelerine femeiești.

Theofano întinse brusc capul înainte și-și plecă privirea asupra ferestrei. Leon se smuci, trupul lui mătăhălos tresări și conspiratorii alergară spre el. O fluierătură stridentă care acoperi vuietul mării și șuieratul vîntului se auzi limpede de tot în acea noapte de cumplită urgie.

Cu mîinile tremurînd de frică, Leon deschise fereastra. Crivățul încărcat cu fulgi de omăt dădu buzna în cameră stîrnind draperiile care fluturară de parc-ar fi vrut să zboare și stingînd luminarea ; iar flăcăruile ce se înălțau în sfeșnicele de aur zvîcniră speriate, gata-gata să se stingă.

— A venit ! Binecuvîntat fie numele Domnului ! strigă Vourdtzis aplecîndu-se peste fereastră.

Jos, printre valurile înspumate, o bărcuță cît o coajă de nucă se înălța și cobora purtată de talazuri.

— Coșul, repede, strigă Theofano. A venit... a venit...

Alunecînd pe zidurile groase și bălăbănindu-se în bătaia vîntului, coșul coborî și căzu aproape de barcă.

— Țineți bine, strigă Vourdtzis camarazilor lui atunci cînd funia se întinse, semn că puteau trage coșul sus.

Cu sufletul la gură, Augusta îi văzu pe conjurați cum trag funia. Iar funia se tot ridica și se încolăcea pe podea în vreme ce camera era răvășită de rafalele crivățului. În cele din urmă, în pervazul geamului apăru chipul plouat și nins totodată al lui Tzimiskis.

— Ai venit, în sfîrșit, ai venit! strigă bucuroasă Theofano aruncîndu-se în brațele lui, în timp ce complotiștii coborau din nou coșul ca să mai urce încă două persoane care așteptau jos.

— El... unde se află? întrebă Ioannis.

Mîinile și fața îi erau învinețite din pricina gerului. De mustăți și de barbă i se lipiseră fulgi albi de zăpadă. Iar mantia era udă leoarcă de apa sărată a mării. Traversase Bosforul care era bîntuit de furtună. De multe ori valurile erau cît pe-aici să-i scufunde barca. Fusese nevoit să vîslească și el. Luptase cu natura dezlănțuită și învinsese. Dumnezeu, sau poate Satana, ținea cu el.

— El unde se află? a întrebă din nou pe Theofano, care se lipise de el udîndu-și veșmintele.

— În dormitorul lui. A lăsat ușa descuiată. Mă așteaptă... Te așteaptă, rosti cu ochii sticlind.

Tzimiskis se apropie de fereastră. Coșul urcase pentru a treia oară. Complotiștii își lepădară pelerinele femeiești. Minerele săbiilor străluciră, învăluite în lumina sfeșnicelor. Tăcuți, pășind în urma Theofanei care mergea înainte, Tzimiskis și camarazii lui străbătură fără zgomot coridorul și se opriră în fața ușii lui Fokas.

— Acolo, șopti Augusta.

Ciuliră urechile. Dinlăuntru nu se auzea nimic. Își scoaseră săbiile din teacă. Vourdtzis își făcu semnul crucii. Atzipotheodoros îl imită. Tzimiskis își mușcă buzele.

Deschiseră tiptil ușa și năvăliră înăuntru. Fură urmați de un eunuc care se opri însă în prag. Complotiștii alergară spre patul lui Fokas cu săbiile ridicate. Din pragul ușii, Theofano îi văzu pe asasini aplecîndu-se deasupra patului și se dădu înapoi, închizîndu-și ochii de groază. Îi tremurau picioarele, își pierduse cumpătul. Se rezemă de zidul rece. Așteptă s-audă un strigăt, un geamăt. Nimic. Tăcere. Numai vîntul care începuse parcă să bată

cu şi mai multă furie. Deschise ochii şi, speriată, îşi îndreptă privirea spre dormitorul basileului. La lumina palidă a unui sfeşnic şi a candelei care ardea în faţa icoanelor îl văzu pe eunuc făcînd semn cu degetul spre iconostas.

Tzimiskis şi camarazii lui alergară într-acolo. Theofano se opri în prag, îl văzu aplecîndu-se din nou şi lovind cu piciorul un trup trîntit jos, apoi se retrase.

— Acum, murmură printre dinţii. Acum...

Cu toate simţurile încordate, aşteptă să audă un strigăt. Strigătul dinainte de moarte. Auzi un zgomot surd.

— Theotokos [1], ajută-mă ! se auzi dinspre dormitor vocea înăbuşită a lui Nikiforos.

Theofano se rezemă de perete, strînse pumnii şi închise ochii.

— Theotokos, ajută-mă !

Sabia lui Valandis îl nimeri pe Nikoforos drept în creştet şi el, năucit de loviturile de picior ale asasinilor, se ridicase într-un cot. Un şuvoi de sînge vîscos ţîşni din rana cumplită care-i acoperea toată fruntea şi jumătate din faţă, înecîndu-i glasul. Ca un muget răzbi din pieptul lui geamătul de agonie.

— Theotokos, ajută-mă !

Complotiştii se aplecară şi, înşfăcîndu-l de picioare, îl tîrîră lîngă patul pe care şedea Tzimiskis. Sîngele lui lăsase pe mozaic o dîră roşie, îngrozitoare. Ioannis îl privi cu ură. Din pricina rănii, Nikiforos era aproape fără simţire. Nu ştia încă cine-l lovise. Din cauza semiîntunericului, a buimăcelii somnului şi a sîngelui care-i înceţoşase privirea, nu putea să desluşească chipurile din faţa lui. Dar cînd auzi vocea lui Ioannis, înţelese cine erau asasinii şi un fior rece îi străbătu trupul.

— Spune, tiranule, răcni Tzimiskis călcîndu-l în picioare. Spune ! Nu eu te-am urcat pe tron ? Nu eu te-am făcut atotputernic împărat al Bizanţului ? Nu eu ţi-am dat purpura, coroana şi puterea ? Spune ! Vorbeşte odată... Taci ? Ai amuţit ? Tremuri ! Ţi-e frică ! Dar nu ţi-a fost frică nici de Dumnezeu şi nici de oameni atunci

[1] Sfîntă Fecioară.

cînd m-ai trimis ca simplu logofăt al dromului ca să trăiesc pe moşiile mele, departe de armată, departe de Basilevusa. Pe mine, care-s spaima sarazinilor. Pe mine, care-s adorat de oşteni. Spune-mi ! Taci ? Ce crezi ? Că se va găsi cineva care să te salveze ? Vorbeşte ! Vorbeşte odată, cîine !

Sîngele care curgea tot timpul din rană, vorbele lui Ioannis, deznădejdea, convingerea că Theofano îl asasinase, ameţeala care-l cuprinsese îl făcură pe Fokas să-şi ţină gura închisă şi să nu dorească decît moartea cea izbăvitoare.

— Theotokos, ajută-mă ! strigă încă o dată atunci cînd Arzipothcodoros îl lovi cu piciorul în faţă ca să răspundă.

— Theotokos, ajută-mă ! se mai auzi ca un geamăt glasul lui atunci cînd, aplecîndu-se asupra lui, Ioannis îl apucă de barbă şi începu să i-o smulgă cu o ură din ce în ce mai sălbatică.

— Vorbeşte, vorbeşte, răcni iarăşi Tzimiskis, lăsîndu-i barba şi lovindu-l în faţă cu mînerul sabiei. Vorbeşte, tiranule, ţi-a sunat ceasul, încă n-ai priceput ?

— Theotokos... ajută... Theoto...

Ultimul cuvînt i se înecă în gura care se umpluse cu sînge. Spada lui Tzimiskis îl nimeri în ţeastă şi sufletul lui chinuit părăsi trupul fără să-şi fi terminat ultima-i rugă. Dar complotiştii nu se potoliră. Îmbătaţi de sînge, voiau cu toţii să-l lovească şi să se răzbune. Urlînd ca nişte apucaţi, batjocorindu-i trupul neînsufleţit, îşi înfigeau săbiile în carnea caldă încă.

— A murit, rosti Theofano, răsuflînd uşurată, atunci cînd îl auzi ultima rugă, pe care nu mai apucă s-o termine. A murit. Sînt liberă... liberă.

Se opinti, căci pînă în acea clipă rămăsese rezemată de perete, şi făcu un pas înainte ca să se apropie de pragul dormitorului împărătesc, vrînd să vadă şi să se convingă singură că Nikiforos murise cu adevărat, dar tropăitul mai multor oameni care alergau o făcu să păleasca din nou.

— Varangii, strigă Theofano. Oamenii gărzii lui Fokas. Ioannis ! răcni. Ioannis, oştenii...

Larma provocată de strigătele și injurăturile asasinilor, ca și de gemetele lui Fokas, îi treziseră pe cei doi străjeri care dormeau lepureşte în faţa celor două uşi ale dormitorului. Aceştia îşi ciuliseră urechile şi cînd se convinseră că în dormitor se petrece ceva necurat, alergară să-şi anunţe camarazii. Şi imediat coridorul exterior se umplu de oşteni înarmaţi cu halebarde care începură să izbească în uşa zăvorîtă, vrînd s-o forţeze.

Complotiştii auziră izbiturile şi se priviră speriaţi; apoi, ca un singur om, se uitară la Fokas. Murise. Pieptul nu-i mai tresălta. Ochii, larg deschişi, înduraţi şi plini de sînge, îi priveau cu nedumerire şi nicidecum cu ură.

— A murit! rosti Tzimiskis izbindu-l cu piciorul.

Zgomotul din dosul uşii deveni şi mai puternic, halebardele varangilor spărgeau lemnăria groasă. Bucăţi întregi căzură în dormitorul basileului, şi deasupra canatului uşii luci pentru o clipă vîrful unei lănci.

— La Triclinîul de Aur! strigă Theofano, intrînd în camera crimei. Pe aici. Repede... repede.

În aceeaşi clipă uşa se prăbuşi, provocînd un zgomot asurzitor. Tzimiskis ezită şi se opri. Tremurînd, Theofano îl trase de mînă. Ceilalţi complotişti, fără să aştepte ordinul lui Ioannis, dădură buzna peste varangi şi astfel, în jurul împăratului mort, se încinse o luptă crîncenă. Varangii nu dădură înapoi. Ridicară halebardele pregătindu-se să-l apere pe Nikiforos, crezînd că e încă viu. Lupta nu dură mult. După ce doborîră cîţiva varangi, complotiştii se retraseră. La un moment dat, într-o scurtă clipă de răgaz, nemaifiind ameninţat de varangi, Atzipotheodoros se aplecă şi, cu o lovitură de spadă, reteză capul lui Fokas, apoi îl ridică cît putu mai sus. Varangii se opriră. Împăratul murise. N-aveau nici un motiv să mai continue lupta.

— Mulţi ani trăiască basileul Ioannis Tzimiskis! strigă Atzipotheodoros, învîrtind deasupra capului său groaznicul trofeu, care-l mînjea cu sînge, un sînge cald şi viscos.

Varangii lăsară jos halebardele. Vreo patru sau cinci camarazi de-ai lor zăceau morţi sau răniţi pe mozaicuri.

— La Triclinîul de Aur! strigă atunci Atzipotheodoros, adresîndu-se camarazilor săi. După mine. La Triclinîul de Aur!

Varangii îi lăsară să plece fără să opună nici o rezistență. Ținînd mereu de păr capul lui Nikiforos, Atzipotheodoros intră în Triclinlul de Aur în căutarea lui Tzimiskis. Ioannis era lîngă fereastră și-o ținea în brațe pe Theofano. Jos, în piață, larma norodului care se aduna întruna creștea și devenea din ce în ce mai amenințătoare. Strigătele varangilor îi treziseră și pe ceilalți oșteni, astfel că în fața Palatului Sacru se strînsese acum o mare mulțime de militari și de civili care săriseră speriați din somn și năvăliseră pe străzi, îmbrăcîndu-se cu ceea ce avuseseră la îndemînă.

— Ioannis! strigă Atzipotheodoros alergînd spre el. Trebuie să apari la fereastră, trebuie!

— Fugi de-aici! Fugi de-aici! răcni Theofano îngrozită, în clipa în care-o atinse capul retezat al lui Nikiforos. Fugi de-aci... departe! Nu mai pot.

Trupul ei fu zguduit de-un hohot de plîns, își întoarse fața și și-o ascunse, lipind-o de umărul lui Tzimiskis.

— Departe de-aici! se auzi, stinsă, vocea ei. Capul lui... Nu... Nu mai pot... O, Doamne....

— La fereastră! strigă Atzipotheodoros cu nepăsare. La fereastră! Ioannis, trebuie să te vadă norodul, oștenii și arhonții care se adună colo jos. Haide, vino! Fiecare clipă contează.

— Nu mă lăsa, se auzi ca un urlet de fiară rănită strigătul Theofanei atunci cînd Tzimiskis o dădu la o parte, vrînd să scape de ea. Nu mă lăsa... O, Doamne...

Căzu aproape leșinată la picioarele lui și-și ascunse fața în palme, în timp ce Ioannis, împreună cu Atzipotheodoros, se îndrepta spre fereastră.

— Mulți ani trăiască basileul Ioannis Tzimiskis! răcni Atzipotheodoros, ridicînd deasupra torțelor pe care le țineau ceilalți complotiști capul lui Fokas ca să-l vadă norodul, oștenii și arhonții ce se îmbulzeau jos.

O tăcere de moarte se așternu pentru o clipă. Oamenii din popor, arhonții și oștenii nu reușiseră să deslușească la prima vedere ce anume era ghemotocul acela năclăit de sînge pe care-l ținea Atzipotheodoros.

— Tiranul a murit! strigă din nou acesta. Mulți ani trăiască împăratul Ioannis Tzimiskis!

O rafală de vînt, mai puternică decît celelalte, ridică fulgii de omăt care începură să se învîrtească de parc-ar fi încins o horă nebună înainte de-a cădea pe pămîntul bătătorit de mulțimea adunată în fața palatului. Norodul, arhonții și oștenii stăteau tot așa, încremeniți. Nu-l iubeau pe Fokas, dar crima care se comisese era atît de monstruoasă, încît inimile lor fură cuprinse de un frig mult mai înspăimîntător decît cel al nopții geroase.

Tzimiskis își strînse pumnii și, cu privirea pierdută, se uită la camarazii lui.

— Mulți ani trăiască împăratul Ioannis Tzimiskis! repetă Atzipotheodoros.

— Întru mulți, mulți ani! se auzi dintr-odată un glas de jos.

Un glas la care, nu după mult, se alăturară alte zece, o sută, o mie, pînă cînd întreaga piață vui de uralele mulțimii. Oastea, arhonții și norodul încuviințaseră lovitura de stat, îl iertaseră pe autorii crimei și-l aclamau acum pe noul împărat.

Pieptul lui Tzimiskis tresăltă de bucurie. Theofano se ridică și alergă la el ferindu-și privirea de capul împăratului asasinat pe care Atzipotheodoros îl azvîrlise pe dalele de marmură.

— Împărat, ești împărat, zise ea lipindu-se de Ioannis. Dragul meu, de-ai ști cît de...

Voia să-i spună cît de fericită era. Dar nu reuși să pronunțe cuvîntul acesta. Se lipi și mai tare de trupul lui, iar cînd acesta o cuprinse de mijloc cu o singură mînă, se înfioră, fiindcă degetele lui erau pătate de sînge. Și se înfioră și atunci cînd, ridicîndu-și ochii și întîlnindu-i privirea și surîsul lui crud, înțelese că în inima unui asemenea om nu era loc pentru dragoste.

— Împărat, rosti sacadat Tzimiskis. Încă nu. Mai întîi trebuie să mă încoroneze Polyefktos.

— Te va încorona! Te va încorona! murmură Theofano. N-are cum să te refuze.

Patriarhul refuză să-l încoroneze. Îl cunoștea pe Tzimiskis, știa cu cîtă înverșunare căuta să se urce pe tron și-l puse o condiție grea.

— Te voi încorona ca împărat al Bizanțului numai după ce-i vei pedepsi pe asasini, îi spuse chiar a doua zi, la cîteva ore după săptuirea crimei.

Ioannis își încreți fruntea și-și strînse pumnii. Așadar, patriarhul își bătea joc de el. Polyefktos îi înțelese gîndul.

— Te voi încorona ca basileu, repetă, numai dacă o vei surghiuni pe împărăteasă, care a pus la cale asasinatul, numai dacă-l vei pedepsi cu moartea pe cel care l-a lovit cel dintîi pe răposatul Nikiforos.

Tzimiskis își mușcă buzele. De Theofano nu-i păsa deloc. Cît despre Valandis...

— Mă voi gîndi și-i voi răspunde Sfinției-tale, zise Tzimiskis sec.

Patriarhul nu dădu înapoi.

— Nu-i nevoie să te gîndești, continuă cu vocea lui tărăgănată. Știu cine l-a lovit primul pe Fokas. Întreg Orașul lui Constantin vuiește încă de la revărsatul zorilor. Valandis trebuie să moară.

Tzimiskis își plecă fruntea.

— Iar Theofano să fie surghiunită, adăugă Polyefktos. Încoronarea ta poate să aibă loc chiar mîine.

Ioannis dădu încet-încet din cap.

Cînd parakimomenos Vasilios intră în dormitorul Theofanei nu se închină în fața ei. Soarele înaintase destul de mult pe bolta cerească, iar discul lui părea palid printre norii grei, cenușii, din care se cerneau fulgi de omăt.

— Luminăția-ta trebuie să se pregătească de drum, îi comunică, rece. Aceasta este dorința Măriei-sale, basileul Ioannis.

— De drum ? îngăimă Theofano, neputînd să înțeleagă pe dată dimensiunea nenorocirii care se abătuse asupra ei.

Eunucul dădu din cap afirmativ.

— De drum, și unde ? strigă Theofano recăpătîndu-și stăpînirea de sine.

— În insula Proti, la mînăstire.

— Eu, la mînăstire ? Niciodată ! se auzi vocea ei plină de mînie. Cine te-a trimis ? Ioannis ? Nu-i cu putință, minți, eunucule.

Se sculă de pe scaun şi, cu faţa aprinsă, se îndreptă ameninţătoare spre eunuc.

— Minţi, castratule, strigă iarăşi.

— Am primit ordin s-o închid pe Luminăţia-voastră în mînăstirea de pe insula Proti, răspunse netulburat acesta. Preacucernică Augustă, insultele nu vă pot fi de nici un folos şi nici ameninţările care sînt gata să vă iasă din gură.

Theofano rămase nemişcată pe locul unde se găsea. Năpasta care o lovise era atît de năprasnică şi de neaşteptată, încît avu impresia că-şi va pierde minţile.

— De ce ? strigă peste cîteva clipe dînd glas· disperării care o cuprinsese şi izbucni în hohote de plîns. De ce mă goneşte ?

Avea un aer nespus de deznădăjduit, iar trupul ei tresălta zguduit de hohote de plîns, încît lui Vasilios i se făcu milă.

— Patriarhul, murmură acesta. Nu-l va încorona dacă nu vă mazileşte.

— Patriarhul... iarăşi patriarhul, mereu patriarhul ! strigă ea. Ioannis, Ioannis !...

Vru să alerge, să iasă din dormitor şi să se ducă la el. Dar Vasilios o împiedică. O prinse de umeri şi o reţinu. Theofano îl lovi cu pumnii şi-l zgîrîe cu unghiile. Îl insultă în modul cel mai îngrozitor, dar eunucul rămase neînduplecat.

— Am primit un ordin şi-l voi executa, rosti cu răceală. Preacuvioasă Augustă, calmaţi-vă. Gîndiţi-vă la poziţia Luminăţiei-voastre. Cît de dezonorată veţi fi dacă voi fi obligat să recurg la ajutorul oştenilor ca să vă pot scoate de aici.

Theofano încetă brusc să-l mai lovească. Îl privi pe Vasilios cu nişte ochi rătăciţi de parcă atunci l-ar fi văzut pentru întîia oară. Îi zări obrazul şi zgîrieturile pe care i le făcuse ; îşi reveni într-o oarecare măsură şi mintea ei începu să lucreze cu repeziciune, silindu-se să găsească o soluţie. Tzimiskis nu putea fi comparat nici cu Romanos şi nici cu Fokas. Era limpede că Tzimiskis n-o iubea cu adevărat de vreme ce consimţise cu atîta uşurinţă s-o jertfească. Trebuia să recunoască acum că frumuseţea ei îl lăsase rece. S-ar fi căsătorit cu ea numai

dacă evenimentele ar fi avut o desfăşurare prielnică. Dar în faţa primei piedici dăduse înapoi fără să se împotrivească în nici un fel patriarhului. Cu ochii dilataţi ca ai unei nebune, îl privi pe Vasilios care-şi ştergea cu o batistă subţire obrajii însîngeraţi.

— De ce ? şopti fără să aştepte vreun răspuns. De ce ?

Şi se cutremură toată de un hohot de plîns. Parakimomenos făcu un pas înainte. Theofano îşi îndreptă trupul şi-şi înăbuşi hohotele de plîns. Undeva în străfundul sufletului ei apăruse o licărire de speranţă. Nenorocirea care-o lovise era atît de mare, încît nu putea să se resemneze.

— Preacuvioasă Augustă, spuse Vasilios, trebuie să terminăm.

— Nu plec de-aici pînă nu-l văd ! răspunse ca tăios, iar ochii îi sticliră iarăşi de mînie.

— Preacuvioaso, răbdarea mea are şi ea o margine.

Theofano simţi că înnebuneşte.

— Nu ! i se auzi, ca un răcnet, glasul. Nu, nu plec. Ioannis !...

Alergă iarăşi spre uşă. Eunucul sări şi se aşeză în faţa ei cu mîinile întinse, împiedicînd-o să iasă din dormitor.

— Se vede că Luminăţia-voastră preferă să plece cu forţa ! strigă la rîndul lui eunucul. Gheorghios !... Gheorghios !...

Uşa se deschise şi în prag apăru un spătar. Theofano văzu în spatele lui un grup de varangi.

— Cîine ! urlă iarăşi Theofano. Castratule ! Nemernicule... Am să mă răzbun pe amîndoi.

— Numai să poţi, preacuvioaso, răspunse ironic Vasilios. Gheorghios, i se adresă apoi spătarului, o vei conduce pe Luminăţia-sa la mînăstirea din insula Proti. Luminăţia-sa poate lua cu ea cîte persoane poftеşte. Preacuvioaso...

Parakimomenos ieşi din dormitorul ei fără să se închine. Surîsul răutăcios care înflorise pe faţa lui buhăită arăta limpede de tot că nu-i păsa deloc de ameninţările Theofanei.

Tzimiskis ascultă raportul lui Vasilios strîngîndu-şi pumnii, iar cînd acesta termină ce avusese de spus, îşi întoarse faţa în altă parte fără să-i răspundă. Fără ajutorul ei nu s-ar fi urcat aşa de uşor pe tron. Fără sprijinul ei Fokas ar mai fi trăit încă. Fără ocrotirea ei el ar fi rămas pînă astăzi şi numai Dumnezeu ştie pentru cît timp încă un simplu logofăt al dromului, departe de Basilevusa. N-o iubise. Gustase alături de ea desfătătoare clipe de dragoste. Era o femeie ca toate celelalte care trecuseră prin braţele lui. O femeie ca toate celelalte, dar cu o singură deosebire — ea îi dăduse mantia imperială de purpură. Pieptul i se umflă şi, întorcîndu-se spre Vasilios, care aştepta tăcut, rosti :

— Vasilios, avem de rezolvat multe treburi. Vom începe cu rubedeniile lui Fokas.

„Împăratul a murit asasinat, pe tronul lui s-a urcat Tzimiskis."

Mesagerii basileului alergară spre cele patru colţuri ale imperiului vestind moartea lui Fokas şi încoronarea lui Tzimiskis. „Împăratul a fost ucis, împăratul Ioannis Tzimiskis a dat poruncă să fie pedepsiţi făptuitorii erimei. Valandis şi-a ispăşit păcatul !" strigau crainicii în cele patru colţuri ale imperiului.

La ultimul popas împărătesc dinspre Asia Mică şi primul de la Basilevusa, în faţa unei mese, stătea prăbuşit pe un scaun Nikitas. Îşi ascunsese faţa în palme şi lăsa să-i curgă din ochi şiroaie de lacrimi. Îl jelea pe împărat, al doilea lui tată, o jelea pe ucigaşa Theofano, care, după cît îi spusese mesagerul, fusese închisă într-o mînăstire din porunca lui Ioannis. Îl jelea pe Nikiforos şi pe Anastasia, în timp ce oştenii şi ekatondarch-ul care comanda straja popasului îl priveau plini de nedumerire. Plînse, se simţi mai uşurat, iar cînd îşi ridică fruntea hotărîrea lui fusese luată. Avea să se întoarcă la cetăţuia lui, să aştepte. Ce anume, nici el nu ştia prea bine...

„Moartea", parcă îi şopti vîntul la ureche de îndată ce ieşi din postul popasului.

— Moartea, murmură şi el, înfiorîndu-se.

Întunericul pogorîse negru și de nepătruns peste Constantinopol în acea noapte de 11 decembrie, prima noapte a domniei lui Ioannis Tzimiskis, din mila lui Hristos împărat al Bizanțului. Locuitorii orașului, uluiți încă din pricina crimei comise, se închiseseră devreme în casele lor. Chefliii, care nu puteau să se culce înainte de a-și umple stomacul cu vin dulce, discutau în șoaptă. Vorbeau despre crimă, despre noul împărat, despre Theofano care, după cum aflase toată lumea, părăsise Constantinopolul sub escorta varangilor ca să fie închisă într-o mînăstire pentru ca frumusețea ei, după cum se spunea, să nu mai atragă nenorocirea asupra nimănui. Numele ei era rostit în șoaptă. Gurile rele sporovăiau vrute și nevrute, și mulți se găsiră să spună, ca și cum ar fi fost siguri, că noul împărat Ioannis, „trăiască întru mulți ani, și fie-i domnia lungă", se certase cu ea, o bătuse crunt și o izgonise, fiindcă era o ucigașă și-l trădase pe Nikiforos, bărbatul care o adora, pe Nikiforos cel ce se purtase atît de crunt cu norodul. Cei „bine informați" mai spuneau și altele. Buzele lor rosteau și numele altor persoane amestecate în asasinarea lui Fokas, iar unii îl blestemau în șoaptă pe patriarhul Polyefktos care ceruse să fie omorît capul asasinilor, Valandis ; în schimb, alții îi dădeau dreptate patriarhului, fiindcă trebuia să plătească cineva cu capul ca domnia lui Ioannis să înceapă cu bine. Oamenii vorbeau prin taverne, dădeau pe gît una după alta cupele cu vin, iar cînd le veni cheful își sloboziră glasurile și astfel, în bezna nopții vijelioase, se auziră, la început sfios, dar cu cît se scurgeau ceasurile tot mai puternic, cîntecele lor de beție.

Ningea. Norii cei grei își descărcau încetul cu încetul povara lor albă asupra Constantinopolului. La capătul castelului Vukoleon un cadavru fără cap se cufunda încet-încet sub omătul înghețat care cădea peste el, fulg cu fulg, așternîndu-se deasupra-i ca un giulgiu.

Trecuseră primele trei ceasuri din noapte. Un cîine cu coada între picioare, hăituit de rafalele vîntului, apăru la unul din colțurile castelului. Înaintă puțin, apoi își ridică brusc botul ud și începu să adulmece în preajmă. Mirosi de cîteva ori, apoi dădu buzna peste cadavru. Fusese

atras de mirosul sîngelui răspîndit în jurul acestuia. Era lihnit de foame. Se apropie din ce în ce mai mult. Vîrîndu-şi botul în omăt începu să lingă înfiorătoarea rană care fusese cîndva grumazul unui om.

Cîinele rămase acolo vreo două-trei minute, lingînd întruna, apoi îşi înfipse cu nesaţ colţii în trupul împăratului. Şi nici n-avu timp să prindă de veste că se apropie un grup de oşteni, unii purtînd un coşciug grosolan, alţii cu torţe în mîini. Cînd se apropiară mai bine şi văzură cîinele care sfîrteca leşul, oştenii izbucniră în ţipete. Dulăul şovăi o clipă, dar cînd unul din oşteni aruncă în el cu făclia pe care-o ţinea în mînă, o zbughi schelălăind jalnic. Oştenii făcură cîţiva paşi înainte, se opriră în faţa rămăşiţelor pămînteşti ale lui Fokas şi se plecară.

— Să terminăm repede, zise dekarch-ul care îi comanda. Dimitrios, apucă-l de picioare, iar tu, Theodoros, de mîini.

Oştenii se aplecară, oftară din pricina poverii, trîntiră leşul în coşciug, apoi îşi ştersera mîinile.

— Că greu a mai fost răposatul, zise Theodoros, răsuflînd uşurat.

Dekarch-ul se aplecă asupra coşciugului şi cînd văzu capul împăratului, pe care-l adunaseră de pe jos cu puţin timp înainte, aşezat la picioarele leşului şi nu lipit de gît, se înfioră. Vru să spună ceva, dar se răzgîndi şi făcu semn oştenilor să acopere coşciugul.

— Haideţi, înainte ! porunci de îndată ce capacul căzu peste coşciug. Spre cimitirul Myriandrion.

Oştenii, porniră imediat, străbătură cît putură de iute piaţa Augusteum, lăsară în urma lor şoseaua Mesi şi ajunseră la cimitirul basileilor. Acolo, fără preot, fără să se rostească vreo rugăciune sau să se aprindă vreo lumînare, coborîră coşciugul împăratului asasinat în mormîntul basileului Konstantinos. Apoi, după ce acoperiră mormîntul, punînd lespedea la loc, porniră spre palat.

Astfel fu înmormîntat Nikiforos, marele împărat al Bizanţului. Un dulău îi sfîrtecase trupul, iar douăzeci de oşteni îl îngropaseră noaptea, ca să nu-i vadă nimeni, fără a se rosti rugăciuni, fără a curge vreo lacrimă, de parcă el ar fi fost ucigaşul şi nu cel ucis.

XXIV

Trecuseră două săptămîni. Era în ziua de 27 decembrie. O zi geroasă; soarele care străbătea bolta cerească încerca în zadar să încălzească Constantinopolul. Ioannis era împărat. După ce se convinse că Theofano fusese într-adevăr mazilită, Polyeíktos îl încoronă în Biserica cea Mare. Norodul şi arhonţii rostiră cu vocea sugrumată de groază tradiţionalul „Întru mulţi ani", căci nu-şi reveniseră încă în fire de pe urma odiosului asasinat. Strigară „Întru mulţi ani", dar cînd se întoarseră în bordeiele sau în palatele bogate în care locuiau, îşi dezlegară limbile şi începură iarăşi să sporovăiască, deoarece fiecare simţea nevoia să spună cîte ceva despre femeia care fusese mazilită; cea care îi ascunsese pe complotişti în fortul castelului Vukoleon. Vorbiră cu toţii — şi arhonţii, şi norodul, şi preoţimea, spunînd tot ceea ce aveau de spus. Apoi se liniştiră, şi viaţa redeveni la fel de monotonă pentru cei care nu aveau posturi şi tot atît de strălucitoare ca înainte pentru cei care reuşiseră să-şi păstreze locurile şi sub domnia noului împărat.

În zorii zilei de 27 decembrie îşi făcu apariţia în Cornul de Aur o bărcuţă. Înaintă şi se opri în faţa porţii Sfîntului Eugen. Din barcă coborîră o femeie înfăşurată într-o pelerină grea şi un eunuc care se uita speriat în jur. Barcagiul nu zăbovi. Împinse în mare grabă barca de pe ţărm şi se pierdu în largul Cornului de Aur, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l vadă cineva.

Femeia şi eunucul intrară pe poartă, străbătură cu paşi iuţi oraşul, ajunseră la Augusteum şi se furişară în Biserica cea Mare. Biserica era plină de arhonţi şi de oameni sîm-

pli, care luau parte la sfînta slujbă. Sus, în gineceu, unde urcaseră și femeia și eunucul, nu se întorsese nimeni să-i privească. Era atît de simplu îmbrăcată, încît putea fi luată cu ușurință drept o femeie din popor dacă nu și-ar fi ținut prea sus capul și dacă mîinile, care-i strîngeau pelerina la piept, nu aveau degetele lungi și îngrijite, împodobite cu numeroase inele grele ce străluciră la lumina sfeșnicelor. Femeia și eunucul rămaseră nemișcați într-un colț. Cînd slujba luă sfîrșit și lumea începu să plece, se ascunseră după o coloană, așteptînd ca lăcașul Domnului să rămînă complet gol. După ce biserica se goli, păru mult mai mare. Cînd femeia se convinse că în preajmă nu se mai afla ținutele de om, dădu la o parte învelitoarea care-i acoperea capul și lăsă să i se vadă chipul.

— Augustă, rosti Leon speriat. Dacă o să vă vadă cineva...

— Sîntem în biserica Sfînta Sofia, Leon, răspunse ea calm. Aici nu ne poate face nimeni nimic.

Eunucul dădu din cap.

— Preacuvioasă Augustă, dacă m-ați fi ascultat, acum ați fi fost basilissă în Palatul Sacru și nu aici fugară, umblînd după îndurarea împăratului, murmură eunucul.

— Leon, încetează cu smiorcăielile tale, spuse Theofano aproape strigînd.

Apoi, fără să-i mai dea vreo atenție, înaintă, ajunse pînă la grilajul gineceului și privi jos.

— Leon, șopti ea, nu-i nimeni!

Eunucul veni lîngă Theofano.

— Ai să te duci la Palatul Sacru. Ai să-l cauți pe Ioannis și-ai să-i spui unde mă aflu și că n-am de gînd să mă mișc de-aici pînă nu stau de vorbă cu el... Leon, tremuri? Pînă și tu mă trădezi?

Eunucul căzu în genunchi, apucă mîna stăpînei sale și i-o sărută.

— Mă duc, preacuvioaso. Mă duc, și dacă n-am să mă mai întorc... Dacă n-am să mă mai întorc să știi că...

— Știu, Leon, îl întrerupse ea cu un glas dulce. Știu de mult timp...

Îi sărută iarăși mîna și plecă în fugă.

Theofano se duse și se așeză pe tronul pe care ședea atunci cînd era Augustă. Își acoperi fața cu mîna, închise

ochii şi se cufundă atît de mult în gîndurile ei, încît nu auzi paşii tîrşiţi ai călugărului care se îndrepta spre locul unde se afla ea.

— Augustă Theofano... Augustă Theofano, ajunse pînă la urechile-i o voce care o făcu să-şi deschidă ochii, ca să-i închidă iarăşi, speriată, căci i se păruse că în faţa ei stătea Fokas.

— Augustă Theofano, ce căutaţi aici ?

— Nu ! Pleacă ! Ai murit, nu eşti tu ! Ţi-am văzut capul retezat. Am văzut groaza şi deznădejdea în ochii tăi injectaţi. Nu...

Vocea ei, care semăna cu răcnetul unei fiare rănite, răsună în biserica pustie.

— Augustă Theofano, veniţi-vă în fire. Ţipetele nu-s îngăduite în lăcaşul Domnului.

Cu mişcări încete, Theofano îndepărtă mîinile cu care-şi acoperise faţa şi întredeschise ochii. Călugărul, un bărbat între două vîrste, cu barbă neagră, o privea cu milă.

— Lăsaţi-mă, murmură Theofano. Mi-am închipuit, pentru o clipă...

— Ştiu, fiica mea, am înţeles, preacuvioaso... Nădăjduiesc ca Domnul să vă dăruiască tihna sufletului.

O privi de parc-ar fi vrut să-i mai spună ceva. Dar nu vorbi. Se îndepărtă cu acelaşi mers tîrşit, lăsînd-o singură. Theofano îl urmări pînă cînd dispăru, apoi se cufundă din nou într-o meditaţie adîncă.

Prin mintea ei trecură, ca nişte imagini fugare, toate cele ce se întîmplase în zilele din urmă. Retrăi zbuciumul pe care-l încercase pînă cînd Leon găsise barca aceea micuţă care-i adusese din insula Proti, călătoria pe apele Bosforului... Zilele petrecute în mînăstire. Zilele şi nopţile care i se părură nesfîrşite, lungi şi fără de speranţă, pînă cînd îi veni ideea să fugă şi să se întoarcă pe ascuns la Constantinopol ca să-l vadă pe Ioannis, să-i vorbească, să-l înduplece, să-şi recucerească puterea, şi atunci... Atunci, fie că se va răzbuna, fie că vor trăi împreună şi că fericirea lor va fi deplină — în cazul, bineînţeles, că el îşi va schimba purtarea şi că se va îmbuna.

Un zgomot de paşi grei o făcu să se scoale de pe tron şi să alerge spre coridorul acoperit al gineceului, care dă-

dea în palat, ca să vadă cine vine. Cînd văzu, simţi că lumea se învîrteşte în jurul ei. Se rezemă de peretele acoperit cu mozaicuri ca să nu cadă.

Nu putu să mai reziste. Picioarele i se înmuiară şi se prăbuşi pe pardoseala de marmură. Venea paraklinomenos Vasilios împreună cu vreo zece oşteni care-l escortau pe Leon. Vasilios se apropie, o văzu prăbuşită pe jos, observă cum îi tresăltă trupul de hohotele înăbuşite de plîns, şi-un zîmbet crud îi miji pe faţă. Umilirea împărătesei era deplină, mai mare chiar decît ar fi nădăjduit surorile lui Romanos atunci cînd, cu părul despletit, îl implorau pe Vringas să nu le mazilească.

— Scoală-te, zise Vasilios sec. Scoală-te! Se pare că insula Proti e prea aproape. Aşa că vei pleca în altă parte, preacuvioaso. În Armenia, la mînăstirea ctitorită de Fokas.

— Nu! răcni ea, încercînd să se ridice.

— La mînăstirea lui Fokas, stăruI Vasilios, plin de răutate. Iar acolo îţi vei găsi liniştea.

— Vasilios, te impl...

Vru să-şi întindă mîinile în semn de implorare. Dar în ultima clipă se abţinu. Mîndria n-o lăsă să-şi întindă mîinile. Se ridică fără grabă, îşi îndreptă trupul cu semeţie şi-l privi pe Vasilios cu atîta ură, încît acesta, fără să vrea, făcu un pas înapoi.

— Nu implor pe nimeni, îi spuse sfidător. Nu mă rog de nimeni. Pretind. Sînt Augustă. Vreau să-l văd pe Tzimiskis. Auzi, Vasilios? Pe Tzimiskis. Pe ucigaş! Pe ucigaş! Pe ucigaş!

Vocea Theofanei era atît de puternică, încît lăcaşul Domnului începu să vuiască.

Vasilios se întoarse spre oşteni şi le făcu semn să se apropie.

— Încă o vorbă şi te scoatem cu forţa din biserică! îi spuse tăios.

Theofano îl privi plină de dispreţ.

— E nevoie de zece oşteni şi de un castrat pentru violarea dreptului de azil şi izgonirea unei femei din Sfînta Sofia? Vasilios, mă măguleşti. Dar fii atent. De îndată ce voi ieşi de aici, voi face să răsune tot oraşul de ţipetele mele. Voi spune tuturor că Tzimiskis l-a ucis pe Fokas.

Că Valandis n-a fost singurul care l-a lovit. Vasilios, am fost de față și vocea mea e puternică. Vrei să încerc ?

Pentru o clipă, Vasilios își pierdu cumpătul. Nu se așteptase să întîlnească asemenea împotrivire.

— Vasilios, ți-e frică ? i se adresă ea ironic. Ai dreptate. Răspunderea e grea. În locul tău nu m-aș încumeta. Vasilios, alege. Ce preferi, scandalul sau întrevederea cu basileul ? Șovăi ? Așadar ai ales !...

Alergă spre ferestrele gineceului, o deschise pe cea dintîi, văzu că piața e plină de lume și se întoarse spre parakimomenos.

— Vasilios, spune-mi ce preferi ? Întrevederea cu basileul sau scandalul ?

— Așteaptă, răspunse acesta luînd brusc o hotărîre. Așteaptă. Mă duc la Măria-sa împăratul. Și va hotărî el singur.

Îl întoarse spatele și se îndepărtă cu pași iuți. Chipul Theofanei se înseninâ, iar pe buze îi înflori un zîmbet.

Tzimiskis stătea în picioare lîngă o fereastră din sala Tripetona și-și mușca nervos mustățile. Vasilios, fiul Theofanei, îl privea cu mirare.

— Ioannis, murmură deodată. Ioannis...

Acesta nu-l auzi, continua să privească afară. Vasilios veni lîngă el și-l apucă de mînă.

— Ioannis, de ce nu-mi răspunzi ? întrebă copilul, avînd ochii înlăcrimați parcă.

Tzimiskis se întoarse, îl privi și, mîngîindu-i părul blond, cîrlionțat, îl spuse :

— Vasilios, te-am chemat pentru că... pentru că... O, Doamne, cum să-ți spun ?

Căzu în genunchi în fața lui și, cuprinzîndu-l în brațe, îl sărută pe amîndoi obrajii.

— Vasilios, continuă pe un ton serios, am luat o hotărîre gravă. Tu ești copil încă și poate că n-o să mă înțelegi. Mai tîrziu, cînd vei fi mare... Vasilios, crede-mă, te iubesc ca și cum ai fi propriul meu copil.

Vasilios își încolăci mîinile de după gîtul lui și-l sărută.

— Și eu te iubesc, îi spuse cu aceeași seriozitate, iar acum cînd ești împărat...

Nu reuşi să-şi termine fraza. Uşa se deschise şi în pragul ei apăru Theofano. De îndată ce-o văzu, Vasilios vru să alerge spre ea. Dar Tzimiskis nu-l lăsă. Îi strînse puternic mîna şi-l ţinu lîngă el.

Theofano se aprinse de mînie şi ochii ei străfulgerară.

— Îmi răpeşti pînă şi copilul ? strigă. Nu ţi-a fost de ajuns tronul ? Nu ţi-a fost de ajuns asasinatul ? Vasilios, vino la mine !

Vasilios o privi întîi pe mamă-sa, apoi pe Tzimiskis. Ioannis îi strînse din nou mîna.

— O, cîine ce eşti ! izbucni atunci Theofano. O, şarpe pe care l-am încălzit la sîn ! O, nerușinatule, corupătorule şi mişelule ! Te-ai încoronat împărat. Coroana însîngerată a lui Fokas nu-ţi mistuie oare fruntea ? Mantia de purpură nu-ţi apasă umerii ? Nu ţi se încovoaie spinarea sub povara conştiinţei ? Ţi-ai înşelat şi ţi-ai ucis prietenul, tovarăşul de arme, omul cu care te înrudeai. M-ai înşelat şi pe mine. Pe mine, care ţi-am dat coroana, care te-am scăpat de surghiun. De dragul tău mi-am făcut neamul de ocară. Te-am ascuns în fortul castelului. I-am ascuns pe complicii cumplitei tale fapte. Ţi-am deschis uşa lui. L-am adormit cu vorbele mele. O, armean cinos ce eşti, atît de negru ţi-e sufletul ? Atît de mică ţi-a fost dorinţa şi aşa de neînsemnată iubirea ? M-ai sacrificat fără să sufli măcar o vorbă. Fără nici o împotrivire. Ca şi cum cererea patriarhului ar fi fost prilej de izbăvire pentru tine. Nemernicule, ai să mi-o plăteşti. Sfîrşitul tău nu va fi mai bun decît al lui Fokas. Mă căiesc, mă căiesc, noapte de noapte plîng şi urlu ca o nebună, fiindcă el m-a iubit. Fiindcă el, un om cu adevărat credincios, a înfruntat de dragul meu şi biserica şi pe patriarh, pe cînd tu... tu ai strîns toate puterile în mîinile tale şi le ţii singur, mi-ai răpit pînă şi copilul. Vasilios, Vasilios, vino lîngă mine ! Vino, priveşte-o pe mama ta care e surghiunită într-o mînăstire, departe, foarte departe de aici, în Armenia. Vasilios !

Glasul, expresia, ochii ei care luceau ca ochii unei femei nebune, şi mai ales destăinuirea aceea groaznică îl făcură pe fiul ei să-şi piardă cumpătul şi să izbucnească într-un plîns surd, plin de durere.

— Vasilios ! rostl ea cu un glas şi mai sălbatic, lasă-l pe ucigaş şi vino lîngă mama ta.

— Theofâno, zise Tzimiskis, deschizînd pentru întîia oară gura. Theofano, destul ! Nu uita că Vasilios e fiul lui Romanos, care...

— O, blestematule, pînă şi de asta mă acuzi !

Păli pentru o clipă şi-şi pierdu cumpătul, dar îşi recăpătă numaidecît curajul şi, neavînd pe cine să-şi verse mînia, îşi strînse pumnii, se năpusti asupra lui Vasilios, care tremura de frică, şi începu să-l izbească ca o fiară, spumegînd de furie.

— Scitule ! Barbarule, ţi-ai renegat pînă şi propria-ţi mamă care te-a adus pe lume. Piei şi tu cum a pierit Fokas, cum a pierit şi...

Îl cuprinse gîtul cu mîinile şi începu să-l strîngă cît putu mai tare, pînă în clipa în care simţi o cumplită durere în cap şi că lumea piere din faţa ochilor ei. Se prăbuşi leşinată pe pardoseală.

Tzimiskis o văzu prăbuşindu-se, îşi frecă puţin mîna cu care o lovise şi, fără să se mai întoarcă, îl luă pe Vasilios, care respira anevoie, şi-l strînse în braţe.

— Linişteşte-te, linişteşte-te, copilul meu, îi şopti mîngîindu-l. Linişteşte-te, n-a fost decît un vis urît... O să treacă.

Pieptul lui Vasilios tresălta de suspine. Rezemîndu-şi capul pe pieptul lui Tzimiskis, începu să plîngă, strigînd între două hohote :

— De ce ?... De ce ?... Mamă... Mămico...

Cînd îşi reveni din leşin, Theofano deschise ochii şi privi în juru-i, plină de curiozitate. Era întinsă pe patul calei unui dromon. Se ridică puţin, sprijinindu-se într-un cot, ciuli urechile pentru o clipă, ascultă loviturile ritmice ale ramelor care izbeau marea, trosnetul velei umflate de vînt şi se prăbuşi iarăşi pe pat, înăbuşindu-şi un suspin. Avea o durere cumplită de cap şi de îndată ce se scula simţea o ameţeală care devenea din ce în ce mai chinuitoare.

— M-a lovit, murmură ca şi cum ar fi visat. M-a lovit.

Vocea Theofanei era incoloră, smerită. Leon, care se pitise într-un colţ al calei, se sculă şi alergă spre ea.

— Preacuvioasă Augustă, doriți ceva ? o întrebă neliniștit.

Îl privi, îi surise fals și apoi, întorcîndu-și capul în cealaltă parte, începu să plîngă. Eunucul își plecă fruntea și două lacrimi îi udară obrajii.

Theofano plînse mult timp. Plînse pentru puterea pe care o pierduse, pentru dragostea care o părăsise, pentru tinerețea pe care urma să și-o înmormînteze într-o mînăstire departe de lume, departe de Palatul Sacru, pe care-l dorea mai presus de orice. Îl plînse pe Romanos care îi dăruise tronul, pe Fokas care o iubise mai mult decît propria lui viață, pe Tzimiskis căruia îl dăduse totul, pînă și propriul ei trup. Plînse pînă cînd îi secară ochii, pînă cînd își vărsă tot amarul din suflet. Atunci răsuflă ușurată și, fiindcă în mintea ei începu să se înfiripe o nouă idee, un surîs, un surîs aproape imperceptibil, precum unica rază de lumină ce răzbate printre norii plumburii, mijl pe fața-i obosită.

— Nikitas, murmură printre dinți. Nikitas.

Avea douăzeci și șapte de ani. Nu putea să renunțe la tinerețe, la viață.

— Nikitas, murmură iarăși de parc-ar fi șters totul, Palatul Sacru, coroana, mantia de purpură.

EPILOG

Theofano rămase închisă la mînăstirea lui Hristos din Armenia timp de şapte ani bătuţi pe muchie, pînă la moartea lui Tzimiskis. Joannis, care se dovedise a fi, între timp, un împărat deosebit de capabil, muri în ziua de 10 ianuarie 976, şi moartea lui păru deosebit de misterioasă. Pe vremea aceea otrava se turna foarte uşor în vinul celui care trebuia să dispară... spuseră unii. Alţii, în schimb, susţinură c-a murit secerat de boală. Theofano s-a întors din nou la Constantinopol de îndată ce s-a suit pe tron fiul ei, Vasilios — cunoscut sub porecla de Bulgaroctonul — şi-a dus, după consolidarea tronului, o viaţă liniştită, retrasă, fără să mai joace vreun rol politic şi fără să se mai amestece în treburile imperiului.

Lector : CONSTANŢA TĂNĂSESCU
Tehnoredactor : ELENA BABI

Bun de tipar 18.10.73. Apărut 1973
Tiraj 62 000. Coli tipar 29

Tiparul executat sub comanda nr. 30 477 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti,
Republica Socialistă România

COLECȚIA ROMANULUI ISTORIC

Kostas D. Kyriazis (n. 1920) s-a făcut cunoscut mai cu seamă datorită operelor sale inspirate din fascinanta istorie milenară a Bizanțului. Romanele: Constantin cel Mare, Theofano, împărăteasa Bizanțului, Împăratul Vasilios al II-lea **și** Constantin Paleologul **sînt de fapt cronici consacrate celor mai importante etape ale istoriei bizantine: nașterea imperiului, epoca de glorie sub domnia dinastiei macedoniene (867—1028) și prăbușirea sa în 1453.**

Protagonista romanului de față, care-i poartă numele, Theofano, supranumită de istorici «ucigașa încoronată» sau «Circe a veacului X», una din figurile cele mai celebre ale epocii, a stîrnit imaginația a numeroși scriitori — Maupassant, Hugues le Roux, Anghelos Terzakis, G. Russos — datorită frumuseții și vieții ei aventuroase.

Apărut în 1962, romanul Theofano, împărăteasa Bizanțului, **s-a bucurat de un binemeritat succes și a fost publicat în mai multe ediții.**

Lei 15